BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 48 Q°
INKUNABUŁY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 99 Q°
INKUNABUŁY

58

58

Augustinus de Trinitate

Inc. 99

GKW 2929

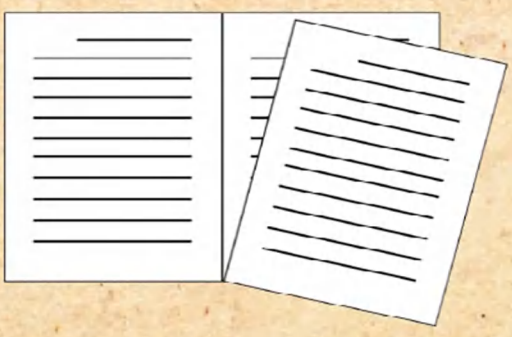

W woluminie kolejno współoprawne sygnatury:

Inc. 98

Inc. 99

BIBLIOTEKA GŁOWNA
UNIWERSYTETU im. A. MICKIEWICZA
W POZNANIU

GESCHENK der Kirchenbibl. von St. Peter & Paul, Liegnitz 1898-99.

E.D.S.J. 1898

Augustinus de Trinitate

Inc. 99

GKW 2929

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
UAM im. A. Mickiewicza

1387548

Liber Primus

Aurelij Augustini hipponēsis epi in libros de trinitate: Argumentū opis totius ex libro retractationum.

Libros de trinitate: que deꝰ est q̄decim scripsi ꝑ aliquot annos. Sed cū eoꝝ duodecimū nōdū perfecissem: et eos diutiꝰ tenerē q̄ꝫ possent sustinere qui vehemneter habere cupiebant: subtracti sunt mihi minus emendati q̄ꝫ deberent ac possent qñ eos edere voluissem. Qđ posteaq̄ꝫ compi: quia ⁊ alia eorum apud nos exemplaria remanserūt: statuerā eos iam ipse non edere: sed sic habere vt in alio aliquo opusculo meo q̄d mihi de his euenerit dicerē: vrgentibꝰ tñ fratribus qꝛ resistere nō valui: emēdaui eos quātū emēdandos putaui: ⁊ cōpleui ⁊ edidi: adiūgēs eis a capite epistolā quā scripsi ad venerabilem Aureliū epm̄ carthaginensis ecclesie: quo tanq̄ꝫ prologo exposui: ⁊ q̄d accidisset: ⁊ q̄d facere mea cogitatiōe voluissem: ⁊ quid fratrū charitate cōpellente fecissem. In quorum libro vndecimo cū de corpore visibili agerem: dixi: quocirca id amare alienari est: quod ſm eu3 morē dictū est quo aliquid sic amat̄ vt eo fruendo existimet beatū se esse q̄ hoc amat. Nam nō est alienari in laudē creatoris amare speciē corporalē: vt ipso creatore fruens q̄sq̄ vere beatus sit. Itēq̄ꝫ in eodem vbi dixi: Nec auē q̄drupedē memini qꝛ nō vidi: sꝫ phantasiā talem facillime intueor dū alicui forme volatili qualē vidi: adiungo alios duos pedes quales itidē vidi. Hec dicēs nō potui recolere volatilia quadrupedia que lex cōmemorat. Neq̄ꝫ em̄ cōputat in pedibus duo posteriora crura quibus locuste saliunt. q̄s dicit mundas: et ideo discernit ab īmūdis talibus volatilibus q̄ non saliunt illis cruribus sicut sunt scarabei. Om̄ia quippe hmōi volatilia q̄drupedia vocātur in lege. In duodecimo velut expositor verborū apli vbi ait: Om̄e pctm̄ quodcūq̄ꝫ fecerit hō extra corpus ē: nō mihi satisffacit: nec sic puto intelligendū qđ dictū est: Qui aūt fornicatur in corpus ꝓpriū peccat: tanq̄ꝫ ille hoc faciat q̄ ꝓpter adipiscenda ea que ꝑ corpꝰ sequūtur: vt in his finem boni sui ponat: aliquid agit. Hoc em̄ longe plura peccata cōplectit̄: q̄ꝫ illa fornicatio que cōcubitu ꝑpetrat̄ illicito: de q̄ locutum cū hoc diceret apostolum apparet.

Leuit. 2

1. Cor. 6

Epistola Augustini Aurelij hipponēsis epi ad Aurelium epm̄ carthaginensis ecclesie.

Domino beatissimo ⁊ sincerissima charitate: venerabili fratri ⁊ consacerdoti pape Aurelio: Augustinus in dño salutē. De trinitate q̄ deus ⁊ sūmus ⁊ verus ē: libros iuuenis inchoaui: senex edidi: dimiseram q̄ppe hoc opus posteaq̄ꝫ cōperi p̄reptos mihi esse siue surreptos anteq̄ꝫ eos absoluerem: ⁊ retractos vt mea dispositio fuerat expolirem. Non em̄ singilatim sed om̄es simul edere ea rōne decreuerā: qua precedentibus cōsequētes inquisitione nec terentur. Cum ḡ ꝑ eos hoīes qui priusq̄ꝫ vellē ad quosdam illorum ꝑuenire potuerunt: dispositio mea nequisset impleri: interruptam dictationē reliquerā: cogitans hocipsum in aliquibus meis scriptis cōqueri: vt scirent qui possent nō a me fuisse eosdē libros editos: sed ablatos: priusq̄ꝫ mihi editione mea digni viderētur. Verū multorū fratrū vehemētissima postulatione ⁊ maxime tua iussiōe cōpulsus: opꝰ tam laboriosum: adiuuāte dño terminate curaui: eosq̄ꝫ emendatos nō vt volui: sed vt potui: ne ab illis qui surrepti iam in manꝰ hominum exierant: plurimū discreparent: venerationi tue ꝑ filiū nostrū diaconū charissimū misi. Et cuicūq̄ꝫ audiendos: describendos: legēdosq̄ꝫ ꝑmisi: in quibus si seruari mea dispositio potuisset: essent ꝓfecto ⁊ si easdē sentētias habentes: multo tñ euadatiores atq̄ꝫ planiores quantū rerum tantarū explicandarū difficultas ⁊ facultas nostra pateret̄. Sunt aūt q̄ primos q̄ttuor vel potius q̄nq̄ꝫ etiā sine proemijs hñt: ⁊ duodecimū sine extrema ꝑte nō parua. Sed si eis hec editio potuerit innotescere: oīa si voluerint emendabunt. Peto sane vt hanc epistolam seorsum quidē: sed tñ ad caput eorūdem librorum iubeas anteponi. Vale.

Explicit epistola.

Incipiūt capitl̄a libri p̄mi de trinitate

i De triplici causa erroris falsa de deo opinantium.

ij Ordo disputandi de trinitate diuina.

iij De diuerso iudicio legentium ⁊ capacitate dissimili.

iiij Que esse ꝓpria diuinē trinitatis senserint catholici tractatores.

v De questionibus quibus mouent̄ de trinitate querentes.

vj De trinitate patris ⁊ filij ⁊ spūssancti qui sunt vnus ⁊ solus ⁊ verus deꝰ.

vij. Qꝛ vnigenitus dei filius ꝓpter formā serui minor patre dicat̄: qui in forma dei equalis est patri.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA w Poznaniu Uniw. im. A. Mickiewicza

viij De subiectiõe qua filiꝰ subjciẽdus est patri.
ix Qꝫ vtile credẽtibus fuerit vt ad pfem in forma serui christus ascenderet.
x Quõ traditurus sit regnũ filiꝰ patri.
xj Qua discretiõe intellígẽdus sit nunc equalis patri filius. nũc aũt mínor.
xij Qua rõne filiꝰ nescire dicat diẽ t horã quã scit pater.
xiij De vnitate pſone filij dei t filij hois siue in gloria siue in humilitate.

Aurelij Augustini epi de trinitate liber primus incipit.

De triplici causa errorís falsa de deo opinãtiũ

Capitulum primum

Lector hec que de trinitate disseruimus: prius oportet vt noueritis tutum nr̃m aduersus eorũ vigilare calũmias: qui fidei cõtemnentes initiũ ãmaturo t puersorationis amore fallunt. Quorũ nõnulli ea q̃ ỗ corpalibus rebꝰ: siue pſentis corporeos expta nouerũt: siue que natura humani ingenij t diligentie viuacitate vel artis adiutorio pceperunt: ad res incorporeas t spiritales trãsferre conant: vt ex illis illa metiri atqꝫ opinari velit. Sũt q̃dã alij q̃ fm humani animi naturã vl̃ affectum de deo sentiũt si q̃d sentiũt: t ex hỹ errore cũ de deo disputãt: fmoni suo distortas t fallaces regulas fingũt. Est itẽ aliud hominũ genus eorũ qui vniuersam q̃dẽ creaturã que pfecto mutabilis est: nitunt trãscẽdere: vt ad icõmutabilẽ substãtiã que deꝰ ẽ erigãt intentionẽ sed mortalitatis onere ẽ pgrauati: cum t videri volũt scire q̃ nesciũt: t q̃ volũt scire nõ pũt. pſumptiões opinionũ suarũ audaciꝰ affirmãdo. intercludũt sibimet intelligẽtie vias. magis eligẽtes sentẽtiã suam nõ corrigere puersam. q̃ mutare defensam. Et hic quidẽ omniũ morbus ẽ triũ generũ que ꝓposui. t eorũ. s. qui fm corpus de deo sapiũt. t eorũ qui fm spiritalem creaturã sicuti est aia. t eorũ qui neqꝫ fm corpus neqꝫ fm spiritalẽ creaturã. t tñ de deo falsa existimãt. eo remotiores a vero. quo id q̃ sapiunt nec in corpe repiũt. nec in facto t cõdito spiritu nec in ipso creatore. Qui em̃ opinatur deũ (verbi gra) candidũ vel rutilũ. fallũt. sed tñ hỹ inueniunt in corpe. Rursus q̃ opinat deum nũc obliuiscẽtẽ. nũc recordantẽ. vel si q̃d hmõi ẽ. nihilomin⁹ in errore ẽ. sed tñ hec inueniũtur in aĩa. Qui aũt putãt ei⁹ esse potẽtie deũ. vt se ipsum ipe genuerit. eo pl⁹ errãt. q̃ nõ solũ deus ita nõ ẽ. ꝫ nec spiritalis nec corpalis creatura. Nulla em̃ oĩno res ẽ que seipam gignat vt sit. Vt ỹ ab hmõi falsitatib⁹ hũan⁹ animꝰ purgaret. sac̃ scꝑtura puulis ꝓgruẽs. nulli⁹ generis rerũ ỽba virtuit. ex q̃b⁹ q̃si gradatim ad diuina siue sublimia noster itellect⁹ velut nutritus assurgeret. Hã t ỽbis t reb⁹ corpalibus sumptis vsa ẽ cũ de deo loqueret. velut cũ ait. In tegmine alarũ tuarũ ptege me. Et de spiritali creatura multa trãstulit. q̃bus significaret illud q̃ ita nõ eẽt. ꝫ ita dici opꝰ eẽt. sicuti ẽ. Ego sum deꝰ zelans. et. Penitet me hoiem fecisse. De rebꝰ aũt que oĩno nõ sunt. nõ traxit aliq̃ vocabula. q̃b⁹ vel figuraret locutiones. vel spiraret enigmata. Em̃ pniciosi⁹ t inaniꝰ euanescũt. qui tertio illo genere errorís a vitate secludunt. hꝫ supicando de deo. q̃ neqꝫ in ipo. neqꝫ in vlla creatura inueniri põt. Rebus em̃ q̃ in creatura inueniunt. solet scꝑtura diuina velut infantilia oblectamenta formare. quib⁹ infirmorum ad q̃rẽda supioza. t inferioza deserẽda pro suo modulo tanqꝫ passib⁹ moueret affectus. Que ỽo ꝓprie de deo dicunt. q̃qꝫ in nulla creatura inueniunt. raro ponit scꝑtura diuina. sicut illo q̃ dictũ ẽ ad moysen. Ego sum q̃ sum. t qui ẽ misit me ad vos. Cũ em̃ eẽ aliq̃ mõ dicat t corpus t animꝰ. nisi ꝓprio quodã mõ vellet intelligi. non id vticꝫ diceret. Et illud q̃ ait apls. Qui solꝰ hz̃ imortalitatẽ. cũ t aĩa mõ quoddã imortalis eẽ dicat. t sic nõ diceret. solꝰ hz̃. nisi q: ỽa imortalitas incõmutabilitas ẽ. quã nulla põt hre creatura. qm̃ soli⁹ ẽ creatoris. Hoc t iacobus dicit. Oĩe datũ optimũ. t oĩe donum pfectũ desursum ẽ descẽdens a pre luminum: apud quẽ nõ ẽ transmutatio: nec mometi obumbratio. Hoc t dauid. Mutabis ea t mutabunt: tu ỽo idẽ ipe es. Proinde substantiã dei sine vlla sui cõmutatiõe mutabilia facientem: t sine vllo sui tpali motu tpalia creantẽ: intuciri t plene nosse difficile ẽ: t ideo est necessaria purgatio mẽtis nre: qua illud ineffabile: ineffabiliter videri possit: qua nõ dũ pditi fide: nutrimur: t p que dã tolerabiliora: vt ad illud capiẽ dũ apti t habiles afficiamur tritinera ducimur. Em̃ apls: In xpo q̃dẽ dicit eẽ oĩes thesauros sapientie t scientie absconditos: eum tñ q̃uis Col. 2 iã gratia eius renatis: ꝫ adhuc carnalib⁹ t aĩa libus tanqꝫ puulis in xpo: nõ ex diuina virtute in qua equalis ẽ patri: sed ex hũana infirmitate ex qua crucifixꝰ est: cõmẽdauit. Ait nanqꝫ: Neqꝫ em̃ iudicaui me scire aliq̃d in vobis: nisi ihesum xpm: t hunc crucifixum. Deinde secut⁹ ait. Et ego in infirmitate t timore t tremore 1. Cor. 2 Ibidem mꝫto fui apud vos. Et paulo post dicit: Et ego fres nõ potui vobis loqui quasi spiritalibus: ꝫ

quasi carnalib⁹ ¶Quasi puulis in xp̃o: lac po
tũ dedi vobis: nõ escaz ¶Hodũ em̃ poterat⁊: ſz
nec adhuc quidẽ potestis·¶hoc cũ ór q̃busdã
irascunt: ⁊ sibi ꝓmelioſe dici putant: et ple-
rũq; malũt credere eos poti⁹ a quib⁹ hoc au
diũt: nõ habere qõ dicãt: q̃ se cape non posse
qõ dixerũt· Et aliq̃n afferim⁹ eis rõnem: nõ
quã petũt cũ de deo querũt: qz nec ipi eaz va
lent sumere: nec nos fortasse vl̃ apphendere
vl̃ pferre: ſz qua demonstrẽt eis q̃ sint inha-
biles minieq; idonei in pcipiendo qõ exigũt
Sed qz nõ audiũt qõ volũt: aut callide nos
agere putãt: vt nr̃am occultem⁹ impitiaz: aut
malicioſe qõ eis inuideam⁹ peritiaz: atq; ita
indignãtes ꝓturbatiq; discedunt·

Ordo disputandi de trinitate diuina·

¶La ppt̃ adiuuãte dño deo nr̃o suscipiem⁹ et eãipaz quã flagi-
tant quantũ possum⁹ reddere rõez
qõ trinitas sit vn⁹ de⁹: ⁊ solus ⁊ ver⁹: et q̃ re-
cte pater ⁊ fili⁹ ⁊ spũssanct⁹: vni⁹ eiusdẽq; sub
stãtie vl̃ eẽntie dicat̃: credat̃: intelligat̃: vt nõ
quasi nostris excusatiõib⁹ illudant̃: ſz re ipsa
experiant̃: ⁊ esse illõ summũ bonũ qõ purga
tissimis mẽtib⁹ cernit̃: et a se ꝓpterea cerni-
cõprehẽdiq; nõ posse: qz hũane mentis acies
inualida in tã excellẽti luce nõ figit̃: nisi p iu-
sticiã fidei nutrita vegetet̃· Sed primũ scõm
auctoritatẽ scripturarũ scãrũ vtq; se ita fides
hẽat demonstrandũ ẽ· Deinde si voluerit et
adiuuerit de⁹: istis garrulis ratiocinatorib⁹
elatiorib⁹ q̃ capatio:ib⁹· atq; iõ moꝛbo picu
losiore laborantib⁹: sic fortasse seruiemus: vt
inueniant aliq̃d vñ dubitare nõ possint: et ob
hoc in eo qõ iuenire nequiuerint: de suis mẽ
tib⁹ potiusq; de ipsa veritate: vel de nostris
disputatiõib⁹ ꝙquerant̃ atq; ita si q̃d eis er-
ga eũ vl̃ amoꝛis ẽ vl̃ timoꝛis: ad initiũ fidei ⁊
oꝛdinẽ redeãt: iaz sentientes q̃ salubꝛiter in
scã ecclesia: medicina fidelitũ ꝓstituta sit: vt ad
pceptõez incõmutabilis veritatis: imbecillẽ
mentẽ obseruata pietas sanet: ne i opiniõz
noxie falsitatis temeritas inoꝛdiata pcipitet
¶Nec pigebit ãt me sicubi hesito quererе: nec
pudebit sicubi erro discere·

De diuerso iudicio legentiũ ⁊ capacitate dis-
simili·

¶Capitulum III

¶Roinde q̃squis hoc legit: vbi piter
cert⁹ ẽ: pgat mecũ· vbi piter hesitat
quaꝛat mecũ vbi errorẽ suũ cogñscit
redeat ad me· vbi meũ: reuocet me Ita igre
diamur sil̃ charitat⁊ viã: tẽdentes ad eũ: de q̃
dictũ ẽ· Querite faciẽ ei⁹ semp· Et hoc placi
tũ: piũ atq; tutũ coram dño deo nostro: cũ oib⁹ Ps· 104
interim q̃ ea q̃ scribo legũt: ⁊ in oib⁹ scriptis
meis: maxieq; in his vbi q̃rit̃ vnitas trinita-
tis: pater ⁊ fili⁹ ⁊ spũssanct⁹: qz nec piculosi⁹
alicubi errat̃: ¶Nec laboꝛosius aliq̃d q̃rit̃: nec
fructuosius aliq̃d inuẽitur· Quisq; ergo cũ
legit dicit: hoc nõ bñ dcm̃ est: qm̃ nõ intelligo
locutiõz meã rep̃hẽdat: nõ fidẽ: ⁊ forte vere
potuit dici planius: verũtñ nllus hoim̃ ita lo
cutus ẽ: vt in oibus ab oibus itelligeret̃· Ali
deat ergo cui h̃ in sermõe meo displicet: vtq;
alios in talibus rebus q̃stiõibusq; versaꝛos
cũ itelligat: me ñ itelligit· Et si ita ẽ põat libꝛ
meũ: vl̃ etiã si h̃ videat̃: abijciat· ⁊ eis potius
q̃s itelligit: opaz ⁊ tps impendat· ¶Nõ tñ ppte-
rea putet me tacere debuisse: qz nõ tã expedi
te ac dilucide q̃ illi q̃s itelligit eloq; potui ¶Ne
qz em̃ oia q̃ ab oib⁹ pscribunt̃: in cim̃ manus
veniũt Et fieri p̃t: vt nõnlli q̃ etiã hec nostra
intelligere valẽt: illos planioꝛes nõ iueniant
libꝛos: ⁊ i istos saltẽ icidãt· iõq; vtile ẽ: plures
a pluribus fieri diuerso stilo: nõ diuersa fide
etiã de qõnibus eisdẽ: vt ad plurios res ipsa
puẽiat: ad alios sic: ad alios aũt sic· At si ille
q̃ se ista nõ intellexisse ꝙquerit̃: nlla vnq̃ ór ta
libus rebus diligẽter ⁊ acute disputata itelli
gere potuit: secũ agat votis ⁊ studijs vt ꝓfici
at nõ mecũ q̃relis ⁊ quitijs: vt taceã· qui x̃o
hec legẽs dicit: itelligo q̃dẽ q̃d dictũ sit: ſz nõ
vere dictũ ẽ: asserat si placz sniam suã ⁊ redar
guat meã si p̃t· qõ si cũ charitate ⁊ x̃itate fece
rit: mihiq; etiã si ĩ hac vita maneo: cognoscẽ-
dũ facere curauerit: vberrimũ fructũ hui⁹ la
boꝛis mei: cepero· qõ si mihi nõ potuerit: q̃b⁹
id potuit me volẽte ac libẽte p̃stiterit: ego tñ
in lege dñi meditoꝛ: si ñ die ac nocte: saltẽ q̃b⁹ Ps· 1
tpm pticlis possũ: ⁊ meditatões meas ne ob
liuiõe fugiãt: stilo alligo: sperãs de mia dei q
in oibus veris q̃ certa mihi sunt: pseuerãtem
me faciet· Si q̃d ãt aliter sapio: id q̃ mihi ip̃e
reuelabit: siue p occultas reuelatões: inspira
tiões atq; admonitiões: siue p manifesta elo
quia sua: siue p fraternas ꝟmocinatiões· hoc
oꝛo: ⁊ h̃ ꝏpositũ: desideriũq; meũ penes ip̃m
hẽo: q̃ mihi sat⁊ idone⁹ ẽ: ⁊ custodire q̃ dedit
et reddere q̃ ꝓmisit· Arbitroꝛ sane nõnulles
tardioꝛes: i q̃busdã locis libꝛoꝝ meoꝝ: opina
turos me sensisse quod nõ sensi· aut non sen-
sisse quod sensi· Quoꝝm errorem mihi tri-
bui non debere quis nesciat: Si velut me se
q̃ntes neq; apphẽdẽtes: deuiauerit i aliquã
falsitatẽ: dũ cogoꝛ p q̃dã densa ⁊ opaca viam

carpe: qñ q̄dē nec ipsis sanctis diuinoꝝ librorum auctoritatib⁹ vllo mō q̄scz recte tribuerit: tā multos ⁊ varios errores hereticorum: cū oēs ex eisdez scpturis: falsas atqz fallaces opiniōes suas conenť defendere. Admonet me plane: ac mihi iubet suauissimo impio lex xp̄i: hꝫ ē caritas: vt cū aliq̄d falsi in libris meis me sensisse hoīes putāt: qō ego nō sensi: atqz idipsum falsum: alteri displicet: alteri placet: malim me reph̄ēdi a reph̄ensore falsitatis: q̄z ab eius laudatore laudari. Ab illo eñ q̄uis ego nē recte q̄ hꝫ nō senserim: errorꝫ tñ ipse recte vitupať. Ab hꝫ aūt nec ego recte laudor: a q̄ existimor id sensisse qō vitupat veritas: nec ipsa sententia quā vitupat xp̄itas. Ergo in nomine dñi suscептum opus aggredimur.

Que esse ꝓpria diuine trinitatis censerunt catholici tractatores. Ca. IIII

De ꝑse. dist. 3

Nes q̄s legere potui q̄añ me scripserūt de trinitate: q̄ ē de⁹: diuinoꝝ librorꝝ veterū ⁊ nouorꝝ: catholici tractatores hꝫ intenderūt: ꝑm scpturas docere: q̄z pater ⁊ filiꝰ ⁊ spūsscūs. vnius eiusdēq̄z substantie inseparabili equalitate diuinā insinuēt vnitatē. Ideoq̄z nō sint tres dij ꝫ vnꝰ deꝰ: q̄uis patť filium genuerit: ⁊ iō filiꝰ nō sit q̄ patť ē: filiusq̄z a ꝑre sit genitꝰ: ⁊ iō non sit pater q̄ filiꝰ ē: spūsq̄z scūs: nec pater sit: nec filiꝰ: ꝫ tñ ꝑris ⁊ filij spiritus: patri ⁊ filio etiā ipse coequalis: ⁊ ad trinitatis ꝓtinēs vnitatē: ñ tñ eandē trinitatem natā de v̄gine maria: ⁊ sub pontio pilato crucifixam ⁊ sepultā: tertio die resurrexisse: ⁊ in celū ascēdisse: ꝫ tñmō filiū. Nec eandē trinitatē descēdisse in specie colūbe sup iesuz baptisatū. Aut die pēte coestes post ascēsionē dñi: sonitu facto de celo q̄si ferreť flatꝰ vehemēs: ⁊ linguis diuisis velut ignis: ꝫ tñmō spūscūs. Nec eandē trinitatē dixisse de celo: Tu es filius meꝰ. Siue cū baptisatꝰ ē a ioāne: Siue i monte q̄ñ cū illo erant tres discipuli: Aut q̄ñ sonuit vox dicēs: Et clarificaui ⁊ iterꝫ clarificabo: ꝫ tñmō patris vocē fuisse ad filiū factā: q̄uis ꝑ ⁊ filiꝰ ⁊ spūsscūs: sic inseparabiles sunt ita inseparabiliter openť. Hec etiā mea fides ē q̄ñ hec est catholica fides.

Act. 2
Mar. 1
Mat. 17
Joh. 12

De questionibus q̄bus mouenť de trinitate querentes. Ca. V

Ed in ea nō nulli ꝓturbanť: cū audiunt deū patrē: ⁊ deū filiū: ⁊ deū spūm scūm: ⁊ tñ hāc trinitatē nō tres deos: ꝫ vnū deū: ⁊ quēadmodū id intelligāt q̄rūt: ꝑsertim cū dicit inseparabilit̄ opari trinitatem in oī re quā deꝰ opať: ⁊ tñ q̄ndā vocē ꝑris sonuisse: q̄ vox filij nō sit. In carne aūt natū ⁊ passum: et resurrexisse: ⁊ in celū ascēdisse nō nisi filiū. In colūbe ať spē venisse: nō nisi spūscūm intelligere volūt: quō ⁊ illā vocē q̄ nō nisi patris fuit trinitas fecerit: ⁊ illā carnē in q̄ nō nisi filiꝰ de v̄gine natꝰ ē: eadē trinitas creauerit ⁊ illā colūbe spēm in q̄ nō nisi spūsscūs apparuit: illa ipsa trinitas opata sit: alioq̄n nō inseparabiliter trinitas opať: ꝫ alia pater facit: alia filius: alia spūsscūs. Aut si q̄dā simul faciūt: quedam sine inuicē: iam nō inseparabilis trinitas. Mouet etiā quō spūsscūs in trinitate sit: quē nec pater: nec filiꝰ: nec ambo genuerint: cuz sit ⁊ ꝑris ⁊ filij spūs. Quia ḡ q̄rūt ista hoīes: ⁊ tedio nob̄ sunt: si q̄d hinc ex dono dei sapiti firmitas nťa: edisseramꝰ eis vt possumꝰ: nec cū inuidia tabescēte iter habeamꝰ. Si dicimꝰ nos de talib⁹ rebus nihil cogitare solere: mētimur. Si aūt fatemur habitare ista in cogitationib⁹ nr̄is: q̄ñ rapimur amore indagande v̄itatis: flagitāt iure charitatis: vt eis indicemus q̄d hinc excogitare potuerimꝰ: nō q̄ia acceperim. aut ꝑfectꝰ sim. Mā si ꝑaulꝰ apostolus: q̄ tomagis ego longe infra illiꝰ pedes iacēs: nō me arbitror apprehēdisse: ꝫ p modulo meo: si ipa q̄ retro sunt obliuiscor: ⁊ in anteriora me extēdo: ⁊ ꝑm intentionē seq̄r ad palmam supne vocatiōis: q̄ tū eiusdē vie pegrini: ⁊ q̄ puenerim vñ mihi in fine reliquꝰ cursus ē: vt illis apiam: desiderať a me: illis desiderātibꝰ: q̄bꝰ me fuire cogit libera charitas. Optet aūt vbi donabit deus vt eis ministrādo q̄ legāt: ipi q̄z ꝓficiāt: ⁊ eis cupiēs rīdere q̄rētibꝰ: ipe q̄z inueniā qō q̄rebā. Ergo suscepi hꝫ iubēte atqz adiuuāte dño deo nr̄o: nō taz cognita cū auctoritate disserere q̄z ea cū pietate disserendo cognoscere.

Mat. 3
Act. 2
Mar. 1
Mat. 17
Joh. 12
Sap. 6
Phil. 3

De trinitate ꝑris ⁊ filij ⁊ spūssancti q̄ sunt vnus ⁊ solus ⁊ verus deus. Ca. VI

Li dixerūt dñm nr̄m iesū xp̄m nō eē deū. aut nō eē verū deū: aut nō cum ꝑre vnū ⁊ solū deū: aut nō eē immortalem: q⁹ mutabilē: manifestissima diuinoꝝ testimonioꝝ ⁊ cōsona voce cōuicti sunt: velut sunt illa. In ꝓncipio erat v̄bū: ⁊ v̄bū erat apud deū: ⁊ deus erat v̄bū. Manifestū ē eñ quod v̄bū dei: filiū dei vnicū accepimꝰ: de q̄ ꝓ dic. Et v̄bū caro factū ē: ⁊ habitauit in nob̄: ꝑ nativitatē incarnatiōis eiꝰ q̄ facta ē in tpe ex v̄gine. In eo aūt declarať: nō tñ deū eē: ꝫ eti

Joh. 1
Ibidē

Ibidē am eiusdē cū pfe sube: qz cum dixisset: t deus
erat verbū: hō erat inqt in pncipio apud deū·
oia ipm facta sunt: t sine ipo factum ē nihil·
Neqz em dicit oia nisi q facta sunt·i·oem crea
turā·Uñ liqdo apparet ipz factū nō ee p quē
facta sunt oia·Et si fact⁹ nō ē: creatura nō ē·
Si aūt creatura nō ē: eiusdez cū pfe sube est·
Dis em suba q de⁹ nō ē: creatura ē: t q crea-
Job·1 tura nō ē: de⁹ ē·Et si nō ē filⁱ⁹ eiusdē sube cuⁱ⁹
ē pf·g facta suba ē·Si facta suba ē: nō oia per
ipm facta sunt: at oia p ipm facta sunt·Uni⁹
igit eiusdēqz cū pfe sube ē: t ido nō trin deus:
1·Joh·5 ß t ver⁹ de⁹·Qđ idē iobes aptissime in epla
sua dic·Scim⁹ q filⁱ⁹ dei venerit t dederit no
bis intellectū vt cognoscam⁹ deū verū: t sim⁹
in vero filio ei⁹ ie su xpo·Hic ē ver⁹ de⁹: t vita
1·Thi·6 eterna·Hinc etiā pseqnter intelligit: nō trīn-
mō de pfe dixisse ap'm paulū: Qui sol⁹ hz im
mortalitatē: ß de vno t solo deo qđ ē ipa trini
tas·Neqz em ipa vita eterna mortalis est fm
aliquā mutabilitatē: ac p hoc filⁱ⁹ dei: qz vita e-
Ubi·s terna ē: cū pfe etiā ipe intelligit vbi dictū est:
Qui sol⁹ hz imortalitatē·Ei⁹ em vite eterne
t nos pticipes facti p mō nro imortales effi-
cimur·Sz aliud ē ipa cui⁹ pticipes efficimur
1·Thi·6 vita eterna: aliud nos q ei⁹ pticipatiōe viue-
mus in eternū·Si em dixisset: Quē tpib⁹ p-
phis ondet pf btūs t sol⁹ potēs: rex reguz: t
dns dnantiū: q sol⁹ hz imortalitatē: nec sic in-
de sepatū filiū opteret itelligi·Neqz em qz ip
Eccī·24 se filⁱ⁹ alibi loquēs voce sapie (ipe ē em dei sa
1·Thi·6 pietia) ait: Gyrū celi circuiui sola: sepauit a se
Ibidē patrē·Qz tomagl g nō ē nccē vt trīnmō de pfe
ptet filiū itelligat qđ dictū ē: q sol⁹ hz imorta
litatē: cū ita dictū sit: vt fues inqt mādatū si-
ne macula: irreprēhēsibile vsqz in aduentū dñi
nri ie su xpi: quē tpib⁹ pphis ondet btūs: t so
lus potēs rex regū: t dns dnantiū: q sol⁹ hz i-
mortalitatē: t lucē hītat iaccessibilē: quē nēo
hoim vidit: nec videre pōt: cui ē honor t glia
in secla seclorum amē·Jn qb⁹ xbis: nec pf pphe
noiat⁹ ē: nec filⁱ⁹: nec spūscūs: ß btūs t solus
potēs: rex regū t dns dnantiū: qđ ē vn⁹ solus
Ubi·s t ver⁹ de⁹ ipa trinitas·Nisi forte q sequunt:
pturbabūt hūc intellectū: qz dixit: quē nemo
hoim vidit: nec videre pōt: cū hō etiā ad chri-
stū ptinere fm diuinitatē ei⁹ accipiat: quē nō
viderūt iudei: q tñ carnē vidēt t crucifixerūt·
Videri aūt trinitas hūano visu nullo mō pt
ß eo visu videt: q iā q videt: nō hoies: ß vltra
hoies sūt·Recte g ipe de⁹ trinitas intelligit:
Ubi·s btūs t sol⁹ potēs: ondēs aduētū dñi nri Jesu
Ps·71 xpi: tpib⁹ pphis·Sic em dcm ē: sol⁹ hz imorta
litatē: quō dcm ē: q facit mirabilia sol⁹·Qđ ve
lim scire de q dcm ē accipiāt si de pfe tm: quō
g vez ē: q ipe filⁱ⁹ dic·Quecunqz em pf fac: hō
Job·5 eadē t filⁱ⁹ fac similiter·An qcqz ē inter mirabi-
lia mirabili⁹ qz resuscitare t viuificare mortu
os·Dic ait idē filⁱ⁹: Sic pf suscitat mortuos t
Ibidē viuificat: sic t filⁱ⁹ qs vult viuificat·quō g sol⁹
pf fac mirabilia: cū hoc xba nec pfez tm: nec filiū
um tm pmittāt intelligi: ß vtriqz deū vnū vez
solū·i·pfem t filiū t spm scm·Jtē cū dicit idez
1·Cor·8 apls: Nob vn⁹ de⁹ pf: ex q oia t nos in ipo: et
vn⁹ dns ie sus xps: p quez oia t nos p ipm: qs
dubiter eū oia q creata sūt dicere: sic btūs io-
Job·1 hānes: p ipm facta sunt: Quero itaqz de q di
Rom·11 cat alio loco: qm ex ipo: t p ipsū: t in ipso sunt
oia: ipsi glia in secla seclorum amē: Si em de pfe
t filio t spūscō: vt singulis psonis singula tri-
buant: Ex ipso·i·ex pfe: per ipsum·i·p filiū: in ip
so·i·i spūscō: mānifestū ē qđ pf t filⁱ⁹ t spūscūs
Ibidē vn⁹ de⁹ ē: qm singulariter intulit·Jpsi glia in
secla seclorum·Uñ em cepit hūc sensū: Mō ait:
Ubi·s O altitudo diuitiarum sapie t scie pfis: aut filij
aut spūsci: ß sapie t scie dei: qz incrutabilia
sūt iudicia ei⁹: t inuestigabiles vie ei⁹·Quis
em cognouit mentē dñi: aut qs psiliari⁹ ei⁹ fuit:
aut qs por dedit illi t retribuet ei: Qm ex ip
so: t per ipsum: t in ipso sūt oia: Ipsi glia in secla
seclorum amē·Si āt hō de pfe tm mō intelligi vo-
lūt: quō g oia p pfez sunt: sicut hō or: Et oia p
1·Cor·8 filiū: sicut ad corinthios: vbi ait: Et vn⁹ dns
ihesus christ⁹: p quē oia·Et sicut in euāgelio io
hānis·Oia p ipsum fca sūt: Si em alia p pfem
Job·1 alia p filiū: iā nō oia p pfez: nec oia p filiū·Si
aūt oia p pfem: t oia p filiū: eadē p pfem q̄
p filiū·Eqlis ē g pri filⁱ⁹: t inseparabilis operatio pa-
tris t filij: qz si vel filiū fecit pf quē nō fecit ip
se filⁱ⁹: nō oia p filiū facta sunt: at oia p filiū fa
cta sūt·Ipse igit fact⁹ non ē vt cū pfe faceret
oia q facta sunt: qqz nec ab ipso xbo tacuerit
apls: t aptissime oino dixerit·Qui cuz in dei
Phil·2 forma eet: nō rapinā arbitrat⁹ ē ee se eqlē do
mo hic deū ppie pfez appellās: sicut alibi: caput
ūt christi de⁹·Sūt t ō spūscō collecta sūt testi
1·Cor·11 monia: qb⁹ ostenditur nos q hō disputauerit abūdāti⁹
vsi sūt: qz t ipse de⁹ t nō creatura·Qz si ñ cre
atura nō tm de⁹ (Nā t hoies dicti sūt dij) sed
etiā ver⁹ de⁹·Ergo pri t filio p̄sus eqlis: t i
trinitat vnitate cōsubalis t coeterno·Ap'm exi
me vo illo loco sat clarer: q spūscūs non sit
creatura: vbi iubemur nō fuire creature: sed
creatori·Nō eo mō q iubemur p charitatē ser
uire iuicē: ß ecōuerso mō q tm deo fuit·Unde
idolatre dicunt q simulachris eā fuitutē exhi
bent q debet deo·Scōm hāc em fuitutē dcm Deut6·
ē·Dñm deū tuū adorabis: t illi soli fules·Por Mat·4

ro si tali fuitute: creature fuire phibemur:
Ubi·s qñ qdē dictū ē: Dñm deū tuū adorab: t illi so
Roma·1 li fuies. Sñ t apls detestat eos q̄ coluerūt t
fuierūt poti⁹ creature q̄ creatori. Nō ē vtiq̄
creatura spūsscūs: cui ab oib⁹ scis talis fuit⁹
exhibet: dicēte apl̄o: Nos eñ sum⁹ circūcisio
Phil·3 spūi dei fuietes. Plures eñ codices etiā lati
ni sic hñt: q̄ spūi dei fuim⁹: greci aūt oēs: aut
pene oēs. In nōnullis aūt exēplarib⁹ latinis
inuenim⁹: nō spūi dei fuim⁹: s spū deo fuim⁹
Sz q̄ in b errāt: t auctoritati grauiori cedere
detractāt. Nū quid t illud varīū in codicibus
1·Cor·6 repiūt. Nescit⁊ q̄ corpa vra tēplū sunt spūssci
q̄ in vob ē quē habet⁊ a deo? Quid aūt isani⁹
magisq̄ sacrilegū ē: q̄ vt q̄sq̄ dicere audeat
mēbra xpi tēplū eē creature minor⁊ fm ipsos
q̄ xpus ē? Alio eñ loco dic: Corpa vra mēbra
Ibidē sunt xpi. Si aūt q̄ mēbra sunt xpi: tēplū ē spūs
sci: nō ē creatura spūssc̄ūs: q̄ cui corp⁹ nr̄m tē
plū exhibem⁹: ncce ē vt huic eā fuitutē debe
Ubi·s am⁹: q̄ nō nisi deo fuicdū ē: Sñ p̄seq̄nter dic.
Glorificate g̃ t portate deū in corpe vestro.

Q̄z vnigenit⁹ dei fili⁹ ꝓpt̄ formā fui mino⁊
p̄e dicat q̄ in forma dei eq̄lis ē p̄ri. Ca·VII

h Jst talib⁹ diuinaq̄ scpturaq̄ testimo
nijs: qb⁹ vt dixi pōres nr̄i copiosi⁹ vsi
expugnauerūt hereticorū tales ca-
lūnias vel errores: insinuat fidei nr̄e vnitas
t eq̄litas trinitat⁊. Sz q̄ mlta in scis libris p-
pter incarnationē xbi dei: q̄ p salute nr̄a repan
1·Thi·2 da facta ē: vt mediator dei t hoim eēt hō xps
iesus: ita dicunt: vt maiorē filio p̄em significent: vel etiā aptissime oñdāt: errauerūt ho-
mines min⁹ diligēter scrutātes vel intuētes
vniuersam seriē scpturaq̄: t ea q̄ de xpo iesu
fm hoiem dicta sunt⁊ ad ei⁹ substam q̄ añ incar
nationē sempit̄na erat: t sempit̄na ē: trāsfer
Joh·14 re conati sunt. Et illi q̄dē dicūt minorē filium
eē q̄q̄ p̄ē: q⁊ scptū ē: ipo dño dicēte: Pr̄ maior
me ē. Veritas aūt oñdit fm istū modū etiaz
seipo minorē filiū. Quō eñ nō etiā seipo mi-
Phil·2 nor fact⁹ ē: q̄ semetipm exinaniuit: formā ser-
serui accipiēs? Neq̄ eñ sic accepit formā fui
vt amitteret formā dei: in qua erat eq̄lis p̄ri.
Sic g̃ accepta est forma fui: vt nō amitteret
forma dei: cū t i forma fui: t in forma dei idē-
ipe sit fili⁹ vnigenit⁹ dei p̄ris: in forma dei eq̄-
1·Thi·2 lis p̄ri: in forma fui: mediator dei t hoim ho-
mo xps iesus. Quis nō intelligat q̄ in forma
dei etiā ipse seipso maior est: in forma aūt fui
etiā seipo minor est. Nō itaq̄ imerito scriptu
ra vtrūq̄ dicit: t eq̄lē p̄ri filiū: t patrē maiorē
filio. Illō eñ ꝓpt̄ formā dei: b aūt ꝓpter for-
mā fui: sine vtlla ꝓfussōe intelligit. Et b nob re
gula: p̄ oēs sacras scripturas dissoluēde hui⁹
q̄stiōis: ex vno capite epl̄e pauli apl̄i ꝓmittit
vbi manifesti⁹ ista distinctio cōmēdat. Ait eñ:
Qui cū in forma dei eēt: nō rapinā arbitrat⁹ Phil·2
est esse se eq̄lē deo: s semetipm exinaniuit for
mā fui accipiēs: in similitudiez hoim fact⁹: et
habit⁹ inuēt⁹ vt hō. Est g̃ dei fili⁹ deo p̄ri natu
ra eq̄lis: habitu minor. In forma eñ fui quā
accepit: mior est p̄re. In forma aūt dei in qua
erat etiā añq̄ hāc accepisset eq̄lis est p̄ri. In
forma dei xbū p q̄ō facta sūt oia. In forma āt
fui: fact⁹ ex muliere fact⁹ sub lege: vt eos qui
sub lege erāt redimeret. Proide forma dei
fecit hoiez. In forma fui fact⁹ est hō. Nā si p̄
tm̄ sine filio fecisset hoiem: nō scriptū eēt. Fa- Gen·1
ciam⁹ hoiez ad imaginē t similitudiez nr̄am.
Ergo q⁊ forma dei accepit formā fui: vtrūq̄
de⁹: t vtrūq̄ hō. Sz vtrūq̄ de⁹ ꝓpt̄ accipiētē
deū. Vtrūq̄ aūt hō ꝓpter acceptuz hoiem.
Neq̄ eñ illa susceptiōe alte⁊ eo⁊ in alteruz
q̄uersū atq̄ mutatū est. Neq̄ diuinitas q̄pe
in creaturā mutata est vt desisteret eē diuini
tas: nec creatura in diuinitatē vt desisteret es
se creatura.

De subiectione qua filius subijciēdus di-
citur patri Ca·VIII.

Llud aūt qō dicit apostol⁹: Cū autē 1·Cor·15
i ei oia subiecta fuerit: tūc t ipe filius
subiect⁹ erit ei q̄ illi subiecit oia. Aut
ideo dictū est: ne q̄sq̄ putaret habitū xpi q̄ ex
hūana creatura susceptū est: q̄uersuz in ipsā
ea in ipsā diuinitatē: vel vt certi⁹ exp̄sseri: dei
tatē q̄ nō est creatura: s ē vnitas trinitat⁊ in-
corporea t icōmutabilis: t sibimet ꝓsubstāti-
alis: t coeterna natura. Aut si q̄sq̄ ꝓtēdit: vt Ubi·s
aliq̄ sensert ita dictū: Et ipse fili⁹ subiect⁹ erit
ei q̄ illi subiecit oia: vt ipsā cōmutationē sub-
iectionē t q̄uersionē credat futurā creature i
ipsā substātiā vel essentiā creatoris. i. vt q̄ fu-
erat substātia creature: fiat substātia creato
ris. Certe vel hoc ꝓcedit: qō nō hz vllā dubi-
tationē: nō dū b fuisse factū: cuz dñs diceret:
Pater maior me est. Dixit eñ b nō solū añq̄ Joh·14
ascēdisset in celū: verūetiā añq̄ passus resur-
rexisset a mortuis. Illi aūt q̄ putāt humanaz
in eo naturā in dei substātiā mutari atq̄ con- 1·Cor·15
uerti: t ita dictū: Tunc t ipse fili⁹ subiect⁹ erit
ei q̄ illi subiecit oia: ac si diceret: tūc t ipse fili⁹
hois t a xbo dei suscepta hūana natura com
mutabit in ei⁹ naturā: q̄ ei subiecit oia: tūc fu- Ibidē
turū putant: cū post diē iudicij tradiderit re-
gnū deo t p̄ri. Et cp b etiā fm istā opinionem
adhuc pr̄ maior ē: q̄q̄ ō xgie fui forma acce Joh·14
pta ē. Q̄z si t aliq̄ b affirmāt: q̄ tā fuerit i dei

substãtiã mutat⁹ hõ xps ihesus: illud certe negare nõ pñt: q adhuc natura hois manebat
Ubi·s qñ añ passionẽ dicebat: Qñ pr maior me est: vñ nulla cũctatio ẽ ꝑm ꝟbũ dictũ eẽ: q forma ꝑ
ui maior ẽ pr: cui ī forma dei eqlis ẽ filꝰ· Nec
1·Cor·15 qsq cũ audierit qñ aut apls: Cũ ãt oĩa ei subiecta fuerit: manifestũ q ꝓter eũ q illi subiecit
oĩa: ita existimet de pfe itelligẽdũ: q subiecerit oĩa filio: vt ipe filiũ sibi oĩa subiecisse ñ putet
Insepabilis ei opatio ẽ pris & filij: alioqn nec
ipe pr sibi subiecit oĩa: ꝟ filꝰ ei subiecit: q ei regnũ tradit: & euacuat oẽm ꝑncipatũ & omnẽ
Ubi·s ptãtẽ & ꝟtutẽ· De filio qppe ista dicta sũt: Cuz
tradiderit ĩqt regnũ deo & pri: cũ euacuauerit oẽm ꝑncipatũ & oẽm ptãtẽ & ꝟtutẽ· Ipe ei
subijcit: q euacuat· Nec sic arbitremur xpm
traditurꝫ regnũ deo & pri: vt adimat sibi· Mã
Ubi·s & ꝟ q̃dã vaniloq credidert: Cũ eñ dr: Tradiderit regnũ deo & pri: nõ sepaꝝ ipe: q: simul
cũ pr eyꝰ deꝰ est· Sz diuinaꝫ scpturaꝫ curiosos ꝓtẽtionũqꝫ studiosos fallit ꝟbũ qñ positũ
Ibidẽ ẽ: donec· Ita nãqꝫ secꝝ· Optet ei illũ regre
donec ponat oẽs ĩimicos suos ꝟ pedibꝰ suis
tãqꝫ cũ posuerit nõ sit regnaturꝰ· Nec itelli
Ps·3 gũt ita dictũ sicuti ẽ illꝰ: Cõfirmatũ ẽ coꝛ eiꝰ
nõ cõmouebiꝝ donec videat sup ĩimicos suos: Nõ eñ cũ viderit iã cõmouebiꝝ· Quid q
1·Cor·15 est: Cũ tradiderit regnũ deo & pri: q̃si nõ nõ
Abac·2 bẽat regnũ deꝰ & pr: Sz q: oẽs iustos in qbus
1·Thi·2 nũc regnat ex fide viuentibꝰ: mediatoꝛ dei et
hoĩm hõ xps ihesus ꝓductur⁹ est ad spẽm: quã
1·Cor·13 visionẽ dicit idẽ apls: facie ad faciẽ· Ita dictũ
est: cũ tradiderit regnũ deo & pri: ac si dicere
1·Cor·15 tur: cũ ꝓduxerit credẽtes ad ptẽplationẽ dei
Mat·2 & pris· Sicut eñ dicit: Oĩa mihi tradita sunt
a pre meo: & nemo nouit filiũ nisi pr: & nemo
nouit pre nisi filꝰ & cui voluerit filꝰ reuelare
Lor·15 Tũc reuelabiꝝ a filio pr: cũ euacuauerit oẽm
ꝑncipatũ & oẽm ptãtẽ & ꝟtutẽ· i· vt necessaria
nõ sit disp̃satio similitudinũ ꝑgelicos ꝑncipatꝰ & ptãtes & ꝟtutes· Ex q̃ꝫ psona nõ incõ-
Lañ·2 ueniẽs itelligr dicit cãtica cãticoꝝ ad spõsaz:
Similitudies auri faciemꝰ tibi cũ distictiõibꝰ argẽti: q adhuc q rex in recubitu suo ẽ· i· q adusq
xps in secreto suo ẽ: q: vita nra absc̃dita ẽ
Col·3 cũ xpo ī deo· Cũ xps inqt apparuerit vita vra
1·Cor·13 tũc & vos apparebit cũ ipo in gla· Qñ anteq
fiat: videmꝰ nũc p speculũ in enigmate: ꝟ est
in similitudibꝰ: tũc aũt facie ad faciẽ· Hec ei nobis ꝓtẽplatio ꝑmittiꝝ actionũ oĩm finis: atqz
1·Joh·3 eterna pfectio gaudioꝝ· Filij ei dei sumꝰ: et
nõdũ apparuit q̃d erimꝰ· Scimꝰ eñ q: cũ apExod·3 paruerit silles ei erimꝰ: qñ videbimꝰ cũsicuti
est· Qꝝ eñ dixit famulo suo moyſi: Ego sũ q
sũ: hec dices filijs israel: q ẽ misit me ad vos:
hoc ꝓtẽplabimur cũ viuemꝰ ī eternum· Ita
qppe ait: Hec aũt ẽ vita eterna: vt cognoscãt Joh·17
te vnũ verꝫ deũ: & quẽ misisti ihesuz xpm· Hoc 1·Cor·4
fiet cũ venerit dns & illuxauerit occulta tenebraꝝ: cũ tenebre mortalitatis huiꝰ corruptionisq trãsierit· Tũc erit mane nrm: de quo ī
psalmo dr: Mane astabo tibi & contẽplaboꝛ· 1 Ps·5
De hac ꝓtẽplatiõe itelligo dictũ: cũ tradide ·Cor.15
rit regnum deo & pri·i· cũ ꝓduxerit iustos: q:
bus nũc ex fide viuẽtibꝰ regnat mediatoꝛ dei
& hoĩm: hõ xps ihesus: ad ꝓtẽplationẽ dei & patris· Si desipio hic: corrigat me q melioꝰ sapit
mihi aliud non videt· Neqꝫ enī q̃remꝰ aliud
cũ ad illoꝰ ꝓtẽplationeꝫ ꝓuenerimꝰ: q nũc nõ ẽ
q̃diu gaudiũ nrm in ipe est· Spes enī q̃ vide Roma·8
tur nõ est spes: qõ enī videt quis: q̃d sperat:
Si ãt qõ nõ videmꝰ spamꝰ: ꝑ patientiã exꝑctamꝰ q̃aduseqꝫ rex in recubitu suo est· Tunc
erit qõ scriptũ est: Adiplebis me leticia cum Ps·15
vultu tuo· Illa leticia nihil amplioꝰ req̃ret: q:
nec erit qõ ãplioꝰ req̃rat· Ostẽdet eñ nob pr Joh·14
& sufficiet nob· Qõ bñ itellexerat philippꝰ vt
diceret dño: Oñde nob patrẽ & sufficit nobis
ꝟ nõdũ itellexerat: eo q̃ mõ idipm se potuisse dicere: dñe oñde nob te: & sufficit nob· Et
eñ ꝟ itelligeret: resp̃dit ei a dño ẽ: Tãto tpe Jbidẽ
sũ vobiscũ: & nõ cognouistꝰ me: Philippe qui
videt me: videt & patrẽ· Sz q: volebat eũ ex
fide viuere aliqꝫ illõ possz videre: secutꝰ est: &
ait: Nõ credis: quia ego in pre & pr in me est: Jbidẽ
Quãdiu eñ sumꝰ in coꝛpe· pegrinamur a do 2·Cor·5
mino· Per fidẽ eñ ãbulamꝰ: nõ p speciẽ· Lõ-
tẽplatio q̃ppe merces est fidei: cui mercedi p
fidẽ coꝛda mũdanꝝ· sicut scriptum est: Fide Actꝰ·15
mũdãs coꝛda coꝛ· Probat aũt q illi ꝓtẽplationi coꝛda mũdent: illa maxie snia: Bti mũ Mat·5
do coꝛde: qm ipi deũ videbũt· Et q: ꝟ est vita
eterna dicit deꝰ in psalmo: Lõgitudie dieꝝ Ps·90
replebo eũ: & oñdã illi salutare meũ· Siue q
audiamꝰ: oñde nob filiũ: siue audiamꝰ: oñde
nob pfem: tñ dẽ valet: q: neuter sine altero
põt oñdi· Vnũ q̃ppe sũt: sicut ait· Ego & pat Joh·10
vnũ sumꝰ· Deniqꝫ ppr ipaz ī sepabilitatẽ· sufficiẽter aliqñ ntoꝛ dr: vel pr solꝰ· vel filꝰ solus·
adipleturꝰ nos leticia cũ vultu suo· Nec inde
sepaꝝ vtriusqꝫ spũs· i· pris & filij spũs· Qui spi Joh·14
ritus· ppe dr spũs ꝟitatis· quẽ ꝟ mũdꝰ accipe
nõ pt· Hoc ẽ eñ plenũ gaudiũ nrm· q̃ aplꝰ nõ
est frui sez trinitate deo· ad cuiꝰ imaginem facti sumꝰ· Propter ꝟ aliquãdo ita loqr de spiritũ sancto· tanqꝫ solus ipse sufficiat ad beatitudinem nostrã· & ideo solus sufficit· q: separatio pre & filio nõ põt· sicut pater solus sufficit

quia separari a filio ⁊ spiritu sancto non potest ⁊ filius ideo sufficit sol⁹: qz separari a pfe ⁊ spūscō
Ibidē nō pōt. Quid ei sibi vult q̄ ait: Si diligitis me mādata mea seruate: ⁊ ego rogabo patrē meū ⁊ aliū aduocatū dabit vob: vt vobiscuz sit in eternū: spm̄ v̄itatis quē h̄ mūd⁹ accipe nō pōt:
1·Cor·2 id ē dilectores mūdi. Alias em̄ hō nō pcipit q̄ sunt dei. Sz adhuc pōt videri: ideo dictū: ⁊
Joh·14 ego rogabo pfem ⁊ aliū aduocatū dabit vob vt vobiscū sit in eternū: q̄si nō sol⁹ filius sufficiat. Illo aūt loco ita de illo dictū ē: tanq̄ solus
Joh·16 oīno sufficiat. Cū venerit ille spūs v̄itatis: docebit vos oēm v̄itatē. Munqd g̃ sepat hinc filius tanq̄ ipe nō doceat oēm v̄itatē: aut q̄si h̄ ipleat spūsscūs q̄ min⁹ potuit docere filius? Dicant g̃ si placet maiorē ē filio spm̄scm̄: quē minorē illo solēt dicere. An qz nō dictū ē: ipe sol⁹ aut nemo nisi ipe vos docebit oēm v̄itatē: ideo pmittit vt cū illo docere credat ⁊ filius. Apls g̃ filiū sepauit a sciēdis his q̄ dei sunt: vbi ait:
1·Cor·2 Sic ⁊ q̄ dei sunt nemo scit nisi spūs dei: vt iaz isti puersi possint ex h̄ dicere: qđ ⁊ filiū nō doceat q̄ dei sunt: nisi spūsscūs: tanq̄ maior minorē: cui filius ipe tantū tribuit: vt diceret: Qz
Joh·16 h̄ locut⁹ sum vob: tristicia ipleuit cor vestrū: s̄ ⁊ ego v̄itatē dico: expedit vob vt ego eam. Nā si nō abiero: aduocat⁹ nō veniet ad vos.

Qvtile credētib⁹ fuerit vt ad patrē in forma serui christ⁹ ascenderet. La. IX

h Hc aūt dixit: nō ppter ineqlitatem verbi dei ⁊ spūsci: s̄ tanq̄ ipedimento eēt pūtia filij hois apd eos q̄ min⁹
Phil·2 veniret ille q̄ minor nō eēt: qz nō semetipsum exinaniuit formā serui accipiēs sic filius. Apparebat g̃ vt auferret ab oculis eoz forma sui: quā intuētes h̄ solū ee christū putabāt qđ videbant. Vñ ē ⁊ illd qđ ait: Si diligeretis me: gauderetis vtiq̄: qm̄ eo ad pfem: qz pf maior me ē. ¶ pterea me optet ire ad pfem: qz duz me ita videtis: ⁊ ex h̄ qđ videt⁹ estimat⁹ quia minor sū pfe: atq̄ ita circa creaturā susceptū q̄ habitū occupati: eqlitatē quā cū pfe hēo nō intelligit⁹. Inde ē illd. Boli me tāgere: nōdū
Joh·20 em̄ ascēdi ad pfem meū. Tact⁹ em̄ tanq̄ finē facit notiōis. Ideoq̄ nolebat in eo esse finez intēti cordis in se: vt h̄ qđ videbat: tm̄ mō putaret. Ascēsio aūt ad pfem erat ita videri sic equalis ē pri: vt ibi eēt finis visionis q̄ sufficit nob. Aliqñ itē de filio solo dicit q̄ ipe sufficiat ⁊ in ei⁹ visiōe merces tota pmittit delectationis ⁊ desiderij nri. Sic em̄ ait: Qui hz man-
Joh·14 data mea ⁊ custodit ea: ille ē q̄ diligit me. Qui aūt me diligit: diliget a pfe meo: ⁊ ego diligā eū: ⁊ manifestabo me illi. Hūquid h̄: qz nō dixit: oīdā illi ⁊ pfem: idō sepauit pfem: s̄ qz ve-
Joh·10 rū ē: ego ⁊ pater vnū sum⁹: cū pf oīdit: ⁊ filius oīdit q̄ in illo ē. Et cū filius oīdit: etiā pf oīdi-
Joh·14 tur q̄ in illo ē. Sic g̃ cū ait: Et oīdā illi meipm intelligit qz oīdit ⁊ pfem. Ita ⁊ in eo q̄ dicit
1·Cor·15 Cū tradiderit regnū deo ⁊ pri: intelligit qz ei adimit sibi. Qm̄ cū pducet credētes ad contemplationē dei ⁊ pris pfecto pducet ad cō-
Joh·14 templationē suā: q̄ dixit: Et oīdā illi meipm
Ibidē Et idcirco seqnter cū dixisset illi iudas: Dñe qd factū ē qz ostēsurus es te nob: ⁊ nō huic mūdo? Rndit ihesus ⁊ dixit illi: Si q̄s diligit me: sermonē meū seruabit: ⁊ pf me⁹ diliget eū: ⁊ ad illū veniem⁹: ⁊ māsionē apd eū faciem⁹. Ecce qz nō solū seipm oīdit ei a q̄ diligit: qz simul cū pfe venit ad eū: ⁊ māsionē facit apd eū. An forte putabit māsionē in dilectore suo faciētib⁹ pfe ⁊ filio: exclusus ee ab hac māsione spūsscūs? Quid ē g̃ q̄ supi⁹ ait de spūsancto:
Ibidē Quē h̄ mūd⁹ accipe nō pōt: q̄m̄ nō videt illū nostis illū vos: qz vobiscū manet: ⁊ in vob ē. Mō itaq̄ ab hac māsiōe sepat⁹ ē: de q̄ dictū ē:
Ibidē Vobiscū manet: ⁊ in vob ē. si forte q̄s̄ sic ab surdus ē: vt arbitret cū pf ⁊ filius venerint: vt māsionē apud eū faciāt. i. dilectorē suū: discessurū inde spm̄scm̄: ⁊ tanq̄ locū daturū ee malorib⁹. Sz huic carnali cogitatōi occurrit scriptura: paulo q̄ppe supius ait: Et ego rogabo
Joh·14 patrē: ⁊ aliū paclitū dabit vob: vt vobiscū sit in eternū. Mō g̃ discedit patre ⁊ filio venientibus: s̄ in eadē māsiōe cū ipis erit in eternum: qz nec ille sine ipis venit: nec illi sine illo: s̄ pter insinuationē trinitat⁹ psonax: etiā singulis notatis: dicunt q̄dā sepatim: nō tm̄ alios separatis intelligunt: ppter eiusdem trinitat⁹ vnitatē: vnāq̄ substantiaz deitatē pris ⁊ filij ⁊ spiritussancti.

Quō traditur⁹ sit regnū filio pri. La. X

t Radet itaq̄ regnuz deo ⁊ patri dns nr ihesus xp̄us: nō se inde sepato: nec
1·Cor·15 spūscō: q̄m̄ pducet credētes ad contemplationē dei: vbi ē finis oīm bonarū actionū: ⁊ reqes sempiterna: ⁊ gaudiū qđ nunq̄
Joh·16 auferet a vob. Hoc em̄ signat in eo q̄ ait. Iterū videbo vos: ⁊ gaudebit cor vestrū: ⁊ gaudiū vr̄m nemo tollet a vob. Cui⁹ gaudij sillitu
Luc·10 dinē p̄signabat. Maria sedēs ad pedes dñi: ⁊ intēta in v̄bum eius: quieta scilicet ab omni actiōe: ⁊ intēta in v̄itatē fm̄ quēdā modum: cui⁹ capax ē ista vita: q̄ tū p̄figuraret illud: qđ futurū ē in etnū. Martha q̄ppe soroze sua in necessitatis actiōe puersante: q̄uis bona et vtili: tū cū reqes succesterit trāsitura: ip̄sa re

quiescebat in ꝟbo dñi. Et ío dñs cõquerenti marthe q̃ eã soꝛoꝛ nõ adiuuaret: rñdit: Martha Ibidẽ ria optimã ptẽ elegit: q̃ nõ auferet ab ea. Mõ malã ptẽ dixit: qõ agebat martha: ꝑ ista optimã q̃ nõ auferet. Illa em̃ q̃ in ministerio indigentie ẽ: cũ indigẽtia ipa trãsierit: auferetur. 1. Coꝛ. 15 Boni q̃pe opis trãsituri merces ẽ reqes per mãsura. In illa igit cõtẽplatiõe: deꝰ erit oĩa ĩ oĩbꝰ: qꝛ nihil ab illo aliud req̃ret: ꝑ solo ipo illustrari: pfruiq̃ sufficiet. Jõq̃ ille in q̃ spũs ĩ Roma. 8 terpellat gemitibꝰ inenarrabilibꝰ. Vnã inq̃t petij a dño: hãc req̃rã: vt ihabitẽ in domo dñi Ps. 26 oẽs dies vite mee. vt cõtẽpler delectationẽ dñi. Cõtẽplabimur em̃ deũ pfem̃ t filiũ t spi 1. Thi. 2 ritũ scm̃: cũ mediatoꝛ dei t hoim: hõ xps ieꝰ: 1. Coꝛ. 15 tradiderit regnũ deo t pri. vt iã nõ interpellet ꝓ nob mediatoꝛ t sacerdos nr̃ filiꝰ dei: t filius hois: ꝑ t ipe inq̃tũ sacerdos ẽ: assumpta 1. Coꝛ. 15 ꝓpr̃ nos fui formã: ꝑ subiectꝰ sit ei q̃ illi subiecit oĩa: vt inq̃tũ deꝰ ẽ: cũ illo nos subiectos hẽat inq̃tũ sacerdos nobiscũ illi subiectꝰ sit. Qua ꝓpter cũ filiꝰ sit t deꝰ t hõ: alia suba deꝰ: alia hõ. hõ potiꝰ in filio q̃ filiꝰ in pfe: sic̃ caro anie mee: alia suba ẽ ad aiam meã: q̃uis in vno ho Ibi. ꝫ mine: q̃ aia alteriꝰ hois ad aiam meã. Luꝫ ꝫ tradiderit regnũ deo t pri. i. cũ credẽtes t vicentes ex fide ꝓ q̃bꝰ nũc mediatoꝛ interpellat: pduxerit ad cõtẽplationẽ: cui pcipiẽde suspiramꝰ t gemimꝰ: t trãslerit laboꝛ t gemitꝰ iã nõ interpellabit ꝓ nob tradito regno deo Joh. 16 t pri: ꝫ significãs ait. Hec vobiscũ locutꝰ sum in similitudinibus veniet hoꝛa q̃ iam non in similitudinibꝰ loq̃r vob. ꝑ manifeste de pfe nũ Ibidẽ ciabo vob. i. iã nõ erũt similitudines cũ visio fuerit facie ad faciẽ. Hoc ẽ em̃ qõ ait: ꝑ manifeste Ibi. ꝫ de pfe nũciabo vob. Ac si diceret: manifeste Ibidẽ pfem oĩdã vob. Nũciabo q̃pe ait: qꝛ xꝟbũ eiꝰ ẽ. Sequit̃ em̃ t dicit. Illa die in noie meo petetis: t iã dico vob. qꝛ ego rogabo pfem. Jpe ei pr̃ amat vos: qꝛ vos me amastis: t credidistis qꝛ a deo exiui. Exiui a pfe. t veni ĩ hũc mũdũ. itez relinq̃ mũdũ t vado ad pfez Quid ẽ A pfe exiui. nisi nõ in ea forma. q̃ eqlis sũ pri Ibi. ꝫ alit. i. in assumpta creatura minoꝛ apparui. Et qd ẽ. Veni in hũc mũdũ: nisi formã serui Joh. 16 quã me exinaniẽs accepi etiã pctoꝝ: q̃ mũdũ istũ diligũt oculis demõstraui. Et qd ẽ. Jtez Ibidẽ relinq̃ mũdũ: nisi ab aspectu dilectoꝛũ mũdi aufero qõ videruñt. Et qd ẽ. Vado ad pfem: nisi doceo me sic intelligendũ a fidelibꝰ meis quõ equalis sum pri. Hoc q̃ credũt digni habebunt pduci a fide ad spẽm. i. ad ipam visionem: q̃ pducẽs dictꝰ ẽ tradere regnum deo t patri. Fideles q̃pe eꝝ q̃s redemit sanguine suo. dicti sunt regnũ eius: ꝓ q̃bꝰ nũc interpellat: tũc aũt illic eos sibi faciens inherere: vbi eqlis ẽ patri: nõ iam rogabit pfem ꝓ eis. Jp se em̃ inq̃t: Pater amat vos. Ex hoc em̃ rogat Joh. 16 q̃ minoꝛ ẽ pfe: q̃ ꝟbo eqlis ẽ: exaudit cũ patre. Vñ se ab eo qõ dixit. Jpse em̃ pr̃ amat vos: Ibi. ꝫ vtiq̃ ipe nõ sepat: ꝑ fm ea facit intelligi q̃ supꝫ cõmeoꝛaui: satisq̃ insinuaui. plerũq̃ ita nominari in trinitate vnãquãq̃ psonã. vt t alie illic intelligañ. Sicitaq̃ dictũ ẽ. Jpe em̃ paꝛ Ibi. ꝫ amat vos. vt cõsequẽter intelligaꝛ t filius t spũsscũs. nõ qꝛ mõ nos nõ amat. Qui ꝓpꝛio Roma. 8 filio nõ pepcit. ꝑ ꝓ nob oĩbꝰ tradidit eũ. ꝑ tales nos amat deꝰ. q̃les futuri sumꝰ. non q̃les sumꝰ. Quales em̃ amat. tales in eternũ conseruat. qõ tũc erit cũ tradiderit regnũ deo t patri. q̃ nunc interpellat ꝓ nob vt iã non roget pfem: qꝛ ipe pater amat nos. Quo autez merito. nisi fidei. q̃ credimus ante eq̃ illud qõ ꝓmittit videam̃? Per hãc em̃ q̃uenimꝰ ad speciẽ. vt tales nos amet. q̃les amat vt simꝰ. nõ quales odit. q̃ mali sumus. t hortaꝝ a ꝓpc stat. ne tales sempesse velimus.

Qua discretiõe intelligendꝰ sit nũc eẽ eq̃lis patri filiꝰ nũc aũt minoꝛ. Ca. XI

Ela ꝓpr̃ cognita ista regula intelligendaq̃ scpturarũ de filio dei. vt distinguam̃ q̃d in eũ sonet fm formaz dei. in qua equalis ẽ patri. t q̃d fm formã serui quã accepit. in qua minoꝛ ẽ patre. nõ conturbabimur tanq̃ cõtrarijs ac repugnãtibꝰ inr̃ se scõq̃ sententijs. Mã fm formã dei equalis ẽ patri. t filiꝰ. t spũsscũs. qꝛ neuter eorum creatura ẽ. sicut iã ostẽdim̃. Scõm ãt formã fui. minoꝛ ẽ patre. quia ipse dixit. Pater maioꝛ me ẽ. Minoꝛ ẽ seipo: qꝛ de illo dictum est Semetipsum exinanuit. formã fui accipiẽs Joh. 14 minoꝛ ẽ spũscõ. qꝛ ipse ait. Qui dixerit blas Phil. 2 phemiã in filiũ hois. dimittet̃ ei. q̃ aũt dixerit Mat. 12 in spũscõ. nõ dimittetur ei. Et in ipso ꝟtutes opatus ẽ dicẽs. Si ego in spũ dei eũcio demo Luc. 2 nia. certe supeniet in vos regnũ dei. Et apõ Esaiam dicit. quã lectionẽ ipse in synagoga Luc. 4 recitauit. t de se cõpletã sine scrupulo dubitatiõis oĩdit. Spũs inq̃t dñi sup me. ꝓpter qõ Esa. 61, vnxit me. euãgelizare pauplꝰ misit me. prędicare captiuis remissionẽ r̃. Ad q̃ faciendaz tõ dicit se missum. qꝛ spũs dñi ẽ sup eũ. Scõm formã dei oĩa ꝓ ipsum facta sunt. t sine ipo fa Joh. 1 ctum ẽ nihil. Scõm formã fui ipse factꝰ ẽ ex muliere. factus sub lege. Scõm formã dei. ipse t paꝝ vnũ sunt. Scõm formã fui. nõ venit Joh. 10

Liber

Joh·6 facere volũtatẽ suã ꝛ volũtatẽ eius q̃ eũ misit
Joh·5 Scõm formã dei: sicut habet pater vitã in se
Mat·26 metipõ sic dedit et filio vitã habere in semet
Ibidẽ ipo: Scõm formã serui·tristis ẽ aĩa ei⁹ vsq̃ ad
mortẽ: et pater inq̃t· Si fieri pt trãseat ame
calix iste· Scõm formã dei: ipe ẽ ver⁹ deus: et
Phil·2 vita eterna· Scõm formã serui: fact⁹ ẽ obedi
ens vsq̃ ad mortẽ: mortẽ ãt crucis· Scõm for
mã dei: oĩa q̃ hꝫ pater: ipius sunt: ꝛ omĩa tua
Joh·17 mea sunt inq̃t: ꝛ mea tua Scõm formaꝫ serui
Joh·7 non ẽ doctrĩa ipi⁹: sꝫ illi⁹ q̃ eũ misit·

Qua ratione filius dicat nescire diem et hora
ram quam scit pater· La· XII

Mat·24 De die et de hora nemo scit: neq̃ angli cel̃o: neq̃ fili⁹: nisi pater·hoc
eñ nescit: qõ nescientes facit·i·q̃ nõ
ita sciebat vt tũc discipul⁹ indicaret
sicut dictũ ẽ ad abraã· Nũc ꝓgnoui q̃ timeas
Geñ·22 deum·i· nunc feci vt cognoscer̃es: qz ꝛ ipe si
bi in illa temptatiõe ꝓbatus innotuit· Mã et
illud vtiq̃ dicturus erat discipulis tpe opor
tuno: de q̃ futuro tanq̃ ꝑterito loq̃ns ait· Jã
Joh·15 non dicã vos seruos: sꝫ amicos: ꝟuus eñ ne
scit voluntatem dñi sui· Vos ãt dixi amicos
qz oĩa q̃cunq̃ audiui a patre meo: nota feci
vobis: qõ nondũ fecerat: sꝫ qz certo fact⁹
Joh·16 erat: q̃si iaꝫ fecisset locut⁹ ẽ· Jp̃is ei ait· Mlta
vobis hẽo dicere: sꝫ non potestis illa portare
modo· Inter que intelligit: et de die ꝛ de ho
1·Lor·2 ra· naꝫ et apostol⁹· neq̃ eñ iudicaui me inq̃t
scire aliq̃d inter vos: nisi christũ ieſuꝫ: ꝛ hunc
crucifixũꝫ· Eis eñ loq̃bat: q̃ capi altiora de
christi deitate nõ poterant· Quib⁹ etiã pau
1·Lor·3 lo post dicit· Non potui vobis loq̃ q̃si spirita
lib⁹: sꝫ q̃si carnalibus· Ihoc g̃ inter illos nescie
bat: qõ p illũ scire non poterãt· Et hoc solũ se
scire dicebat: qõ eos p illum scire oportebat·
Deniq̃ sciebat inter perfectos: qõ inter puu
1·Lor·2 los nesciebat· Ibi q̃pe ait· Sapientiã loqui
mur inter pfectos· Eo nanq̃ genere locutõ
nis nescire q̃sq̃ dicit: qõ occultat: q̃ dicit fos
sa ceca q̃ occulta ẽ· Neq̃ eñ aliq̃ genere lo
quũtur scripture· qõ in ꝓsuetudie hũana nõ
inuẽiat: qz vtiq̃ hoĩb⁹ loquũt· Scõm formã
Prou·8 dei dictũ ẽ· Añ oẽs colles genuit me·i·añ oẽs
Ps·109 altitudies creaturaꝝ· Et añ luciferũ genuit
re: id ẽ añ oĩa tpa ꝛ tpalia· Scõm formã ãt ser
Prou·8 ui dictũ ẽ· Dñs creauit me in p̃ncipio viaruꝫ
Joh·14 suaꝝ· Quia scõm formã dei dixit· Ego sũ ve
Ibiõ ritas: et ꝑm formaꝫ serui: Ego sum via· quia
eñ ipe ẽ p̃mogẽit⁹ a mortuis: iter fecit eccle
sie sue: ad regnũ dei ad vitã eternã: cui caput
ẽ ad ĩmortalitatẽ etiã corpis: iõ creat⁹ ẽ in p̃n
cipio viaꝝ suaꝝ: i opa ei⁹· Scõm formã eñ di Joh·5
p̃ncipiũ ẽ: qõ ꝛ loquit nob· Jn q̃ p̃ncipio fecit Gen·1
de⁹ celũ ꝛ terrã· Scõm ãt formã serui· Spõs⁹ Ps·18
ꝓcedẽs de thalamo suo· Scõꝫ formã dei Prã Colo·1
mogenit⁹ oĩs creature: ꝛ ipe añ oẽs ẽ: et oĩa i Ibidẽ
illo ꝓstant· Scõꝫ formã serui· Jpe ẽ caput cor
pis eccle· Scõm formã dei: dñs ẽ glorie· Tñ Roma·8
manifestũ ẽ q̃ ipe glorificet sanctos suos· q̃s
eñ p̃destinauit hos ꝛ vocauit: et q̃s vocauit
ipos et iustificauit· Quos ãt iustificauit: ipos
et glorificauit: De illo q̃pe dictũ ẽ: q̃ iustificꝫ Roma·3
impiũ: de illo dictũ ẽ: q̃ sit iust⁹ ꝛ iustificãs· Si Roma·8
g̃ q̃s iustificauit: ipos ꝛ glificauit: q̃ iustificat
ipe ꝛ glificat: q̃ ẽ vt dixi dñs glie· Scõm forꝫ
tñ serui satagẽtib⁹ discipul⁹ de glificatõe sua
rũdit· Sedere ad dexterã vl ad sinistrã nõ ẽ Mat·20
meũ dare vob: sꝫ q̃b⁹ patũ ẽ a patre meo· qõ
ãt paratũ ẽ a patre ei⁹: et ab ipo filio patũ est:
qz ipe ꝛ pater vnũ sunt· Jã eñ oñdim⁹ i hac Joh·10
trinitate p mltos diuiaꝝ locutõnũ mõs· etiã
de singlis dici q̃ oĩa ẽ ꝓpter iseparabilẽ opatõꝫ
vni⁹ eiusdẽq̃ sbe· sicut ꝛ de spũsctõ dicit· Cum Joh·16
ego iero: mittã eũ ad vos· Mõ dixit mitrem⁹
sꝫ ita q̃si tñ fili⁹ eũ missur⁹ eẽt· ꝛ nõ pater: cuꝫ
alio loco dicat· Hec locut⁹ sũ vobis apud vos Joh·14
manẽs· Aduocat⁹ ãt ille spũs sc̃z quẽ mitter
pater in noĩe meo: ille vobis declarabit oĩa
Ihic rursus ita dictũ ẽ: q̃si nõ eũ missur⁹ eẽt· et
fili⁹: sꝫ tñ pater· Sicut g̃ ista: ita ꝛ illud qõ ait Mat·20
sꝫ q̃bus patũ ẽ a pre meo: cũ pre se itelligi vo
luit: pare sedes glie q̃bus vellet· sed dicit ali
quis· Ille cũ de spũsancto loq̃rẽ ita se missuꝝ
ait vt non negaret patrem missuꝝ· et alio lo
co ita patrem vt non negaret se missurum· Ibiõ
hic xo apte ait: nõ ẽ meũ dare vob: atq̃ ita se
cut⁹ a pre dixit ista ꝓparata· sed hꝫ ẽ qõ pstrin
xim⁹ ꝑm forꝫ serui dictũ: vt ita itelligerẽ⁹: ñ
ẽ meum dare: ac si diceretur· non ẽ humane
ptãtis hoc dare· vt p illud intelligatur hoc Ibiõ
dare: p qõ de⁹ ꝛ eq̃lis ẽ patri· non ẽ inq̃t meuꝫ
dare· id ẽ nõ hũane ptãte ista do· sed quibus
paratũ ẽ a pre meo· sed iã tu itellige: qz si oĩa Joh·17
q̃ hꝫ pater mea sunt· et hoc vtiq̃ meũ ẽ· et cũ
patre ista paraui· nã et illud quero qũo dictũ Joh·12
sit· Si q̃s nõ audit xba mea ego nõ abiudica Ibiõ
bo eũ· Fortassis eñ ita hic dixit· Ego nõ iudi Joh·20
cabo illũ: quẽ admodũ ibi· non ẽ meũ dare· sꝫ Joh·12
qõ hic sequit· nõ eñ veni inq̃t vt iudicẽ mun
dũ: sed vt saluũ faciã mundũ· Deinde adiũ Joh·12
git et dicit· Qui me spernit et nõ accipit xba
mea: habet qui se iudicet· Ihic iam intellige
rem⁹ patrẽ: nisi adiũgeret ꝛ diceret· Verbũ Ibiõ
qõ locut⁹ sũ: ipm iudicabit illũ i nouissimo die

Ubi s. Quidigit iã nec filiꝰ iudicabit: qz dixit: Ego ñ
iudicabo illũ: nec pater: sed verbũ qð locutꝰ ẽ
Ibidem filius: ímo potiꝰ audi adhuc qð sequit. Quia
ego ínqt nõ ex me locutꝰ sum: sed ille q̃ me mi-
sit pater: ille mãdatũ mihi dedit quid dicã aut
Ibidem quid loquar: ⁊ scio quia mandatũ eiꝰ vita eter
na ẽ. Que ego loquor ita vt dixit mihi pater sic
loquor. Si g̃ nõ iudicat filiꝰ: ꝑ verbũ qð locutꝰ
est filiꝰ. Jõ aũt iudicat verbũ qð locutus ẽ filiꝰ
qz nõ ex se locutꝰ ẽ filiꝰ: sed q̃ misit eũ pater mã
datũ dedit ei: quid dicat: ⁊ q̃d loquat: pat vti-
q̃ iudicat cuiꝰ verbũ ẽ qð locutus ẽ filius: atq̃
ípm verbũ patris idẽ ẽ filiꝰ ipe. Nõ eñ aliud est
Ubi s mãdatũ patris. aliud ꝟbũ patris. Mã ⁊ ꝟbuz ꝟ
apellauit ⁊ mandatũ. Videam⁹ g̃ ne forte q̃
ait: Ego nõ ex me locutꝰ sum. hoc intelligi vo-
luerit: ego nõ ex me natus sum. Si eñ verbuz
patris loquit: sc̃ípm loquit: quia ipe ẽ verbum
patris. Plerũq̃ eñ dicit: dedit mihi pat: in q̃
vult intelligi q̃ eũ genuerit pater: nõ vt tanq̃
iã exístenti ⁊ nõ hñti dederit aliq̃d: ꝟ ípm dedi
se vt hꝫret: genuisse ẽ vt ect. Nõ. n. sicut creatu-
ra: ita dei filiꝰ añ carnationẽ: ⁊ añ assumptã cre
Joh. 1 aturã vnigenitꝰ: p quẽ facta sunt oía: aliud est
⁊ aliꝺ habet: ꝟ hoc ípm ẽ: qð ẽ id qð habet. Qð
illo loco manifestius dicit: si q̃s ad capiendũ sit
Joh. 5 idoneus: vbi ait. Sicut hz pr̃ vitã in semetip-
so: ita dedit vitã habere filio in semetipso. Re-
q̃ eñ iã exístenti ⁊ vitã nõ habenti dedit vt ha-
beret vitã in semetipso: cũ eoipso qð ẽ vita sit.
hoc ẽ g̃ dedit filio vitã habere in semetipso: ge
nuit filiũ: in cõmutabilẽ vitã qð est vita eterna.
1. Joh. 5 Cũ g̃ verbũ dei sit filiꝰ dei: ⁊ filius dei sit verus
deꝰ: ⁊ vita eterna. sicut in epla sua dicit Johes
Joh. 12 etiã ꝟ q̃d aliud cognoscim⁹: cũ dicit dñs: Ver-
bum qð locutus sum: ípm iudicabit eũ in nouis
simo die: ⁊ ípm verbũ patris verbũ esse dicit.
⁊ mãdatũ patris ipmq̃ mãdatũ vitã eternam
Ibidem Et scio ínqt quia mandatũ eiꝰ vita eterna est.
Ibidẽ Quero itaq̃ quõ intelligam⁹: Ego nõ iudica
bo: ꝟ verbũ qð locutꝰ sum iudicabit: qð ex con
sequẽtib⁹ apparet ita dictũ: ac si diceret. ego ñ
iudicabo: ꝟ verbũ patris iudicabit: verbũ aũt
patris est ipe filiꝰ dei. Siccine intelligẽdũ est:
Ego nõ iudicabo: ꝟ ego iudicabo: quõ istꝺ põt
eẽ vez: nisi ita: ego scz nõ iudicabo ex ptãte hu
mana: qz filiꝰ hois sum: ꝟ ego iudicabo ex ptã-
te verbi: qz filiꝰ dei sum. Aut si cõtraria ⁊ repu-
gnantia videnť. ego nõ iudicabo: ꝟ ego iudica
bo: q̃d illinc dicí⁹: vbi ait. Mea doctrina ñ ẽ mea
Joh. 7 quõ mea: qũo ñ mea. Nõ ei dixit: Jsta doctria
nõ ẽ mea: ꝟ mea doctrina nõ ẽ mea: buã dixit su
am: eandem dixit nõ suam. Quõ istud verum
est: nisi scõm aliud suam dixerit: ꝺm aliud non
sum. Scõm formã dei suam: ꝺm formã seruinõ
suam. Cum eñ dicit: nõ est mea sed eiꝰ qui me Ibidẽ
misit: ad ipm verbũ nos fecit recurrere: doctri
na eñ patris est verbum patris qui est vnicus
filiꝰ. Quid sibi ⁊ illꝺ vult: q̃ [i] me credit: nõ in
me credit. Quõ í ipm: quõ nõ in ipm: quõ tam Joh. 12
ꝓtrariũ sibiq̃ aduersum põt intelligi: qui í me
credit ínqt nõ in me credit: ꝟ in eũ qui me mi-
sit: nisi ita intelligas: q̃ in me credit: nõ in ꝺ qð Ubi s
videt credit: ne sit spes nostra in creatura: ꝟ in
eo qui suscepit creaturã in qua humanis ocu-
lis appareret: ac sic ad se equalẽ patri contem-
plandum p fidẽ cozda mũ daret. Jdoq̃ ad pa-
trem referens intentionẽ credentium ⁊ dicẽs
nõ in me credit: ꝟ in eum qui me misit: nõ vtiq̃
se a patre: id ẽ ab illo qui eum misit voluit sepa
rí: ꝟ vt sic in eum crederetur: quõ in patrez cui
equalis ẽ. Quod aperte alio loco dicit. Credí- Joh. 14
tis in deum ⁊ in me credite: id est sicut creditis
in deum: sic ⁊ in me: quia ego ⁊ pater vnꝰ deus Joh. 10
Sicuti g̃ hic tanq̃ ablstulerit a se fidẽ hominũ:
⁊ in patrẽ transtulerit: dicendo: non in me cre-
dit: ꝟ in eum qui me misit: a quo tñ se vtiq̃ non Joh. 12
sepauit. Sic etiam qð ait: Non ẽ meum dare. Mat. 20
ꝟ quibus paratum ẽ a patre meo: puto clarere
ꝺm quid vtrũq̃ accipiẽdum sit. Tale est enim
⁊ illꝺ: ego nõ iudicabo. cũ ipe iudicaturus sit Joh. 12
vivos ⁊ mortuos: ꝟ quia non ex potestate hu-
mana ꝓpterea recurrẽs ad deitatem: sursum
erigit cozda hoím: ꝓpť q̃ subleuãda descẽdit.

De vnitate persone filij dei ⁊ filij hois: siue
in gloria siue in humilitate. La. XIII

n Jsti tñ ipse idẽ esset filiꝰ hois ꝓpter
formã sui quã accepit q̃ ẽ filius dei
ꝓpter dei formã in qua est: nõ dice
ret apostolus paulus de ꝓncipibus
hui⁹ seculi. Si eñ cognouissent: nunq̃ domi- 1. Cor. 2
nũ glorie crucifixissent. Ex forma eñ serui cru
cifixus ẽ: ⁊ tñ dñs glorie crucifixus ẽ. Talis eñ
erat illa susceptio q̃ deuz hominẽ faceret: ⁊ ho
minẽ deum: q̃d tamẽ ꝓpter q̃d: ⁊ q̃d ꝺm q̃d di-
catur. adiuuante dño: prudẽs ⁊ diligens ⁊ pi⁹
lector intelliget. Nam ecce diximus. quia ꝺm
id quod deus est: glorificat suos: ꝺm hoc vtiq̃
quod dominus glorie est: ⁊ tamen domin⁹ glo
rie crucifixus est: quia recte dicitur ⁊ deus cru
cifixus. nõ ex virtute diuinitatis: sed ex infir-
mitate carnis: sicut dicimus: quia ꝺm id qð de
us ẽ iudicat: hoc ẽ ex ptãte diuina nõ humana.
Et tñ ipe hõ iudicaturꝰ ẽ: sic dñs glie crucifixꝰ ẽ
ita eñ apte ait. Cũ venerit filiꝰ hois í glia sua; Mat. 25
tonnes ãgeli eiꝰ cũ eo. tũc sgregabunť añ eũ
oẽs gẽtes. ⁊ cetera q̃ de futuro iudicio vsq̃ ad

vltimã sententiã in eo loco ꝓdicant. Et iudei quippe qui in malicia sua pseuerantes: in illo iudicio puniendi sunt: sicut alibi scriptum est:
Zach. 12 Videbũt in quẽ pupugerũt. Cum eñ & boni & mali visuri sunt iudicẽ viuorum & mortuorum ꝑculdubio eũ videre nõ poterũt mali: nisi ꝑ formã qua filius hois est: sed tñ in claritate in qua iudicabit: nõ in humilitate in qua iudicatus est. Ceterũ illã dei formã in qua equalis ẽ patri ꝓculdubio impij nõ videbũt. Non eñ
Math. 5 sunt mũdicordes. Beati eñ mũdicordes: qñ
j. Cor. 15 ipi deũ videbũt. Et ipa visio est facie ad faciẽ: qua summũ ꝑmiũ ꝓmittit iustis: & ipa fiet: cuz tradet regnũ deo & patri: in quo sue forme visionẽ vult intelligi: subiecta deo vniuersa creatura: & ipa in qua filius dei filius hois factus ẽ.
Ibidem Quia ꝑ hãc & ipe filius tũc subiectus illi erit qui ei subiecit oñia: vt sit deus oñia in oñib⁹. Alioqn si filius dei iudex in forma qua equalis est patri: etiã impijs cũ iudicaturus ẽ apparebit. Quid ẽ qõ ꝓ magno dilectori suo pollicet
Joh. 14 dicens: Et ego diligam eũ: & oñdã meipm illi: Qua ꝓpter fili⁹ hois iudicaturus est: nec tñ ex humana ptãte: sed ex ea qua fili⁹ dei ẽ. Et rursus filius dei iudicaturus ẽ: nec tñ in ea forma apparẽs: in qua deus ẽ equalis patri: sed in ea qua fili⁹ hois ẽ. Itaqz vtrũqz dici põt: & fili⁹ hominis iudicabit: & non filius hominis iudicabit. Quia filius hominis iudicabit: vt verũ sit qõ
Mat. 25 ait: Cũ venerit filius hominis: tũc cõgregabũtur ante eũ oẽs gentes. Et nõ filius hois iudi
Joh. 8 cabit: vt verz sit qõ ait. Ego non iudicabo: Et ego nõ quero gloriã meaz: est q̃ querat & iudicet. Mã ꝑ id qõ in iudicio nõ forma dei: sz forma filij hois apparebit: nec ipe pat iudicabit.
Joh. 5 Scõm hoc eñ dictum est: Pater non iudicat quẽquã: sed oñe iudiciũ dedit filio. Qõ vtrũ ex illa locutione dictũ sit: quã supra cõmemorauimus: vbi ait: Sic dedit filio habere vitam
Ibidem in semetipso: vt significaret q̃ sic genuit filiũ.
Phil. 2 An ex illa de qua loquit apostol⁹ dicẽs: Propter qõ eũ suscitauit: & donauit ei nomen qõ
Ibidem est sup oñe nomen. Hoc eñ de filio hois dictũ est: ꝑ m quẽ dei filius excitatus ẽ a mortuis. Ille quippe in forma dei equalis est patri: ex q̃ se exinaniuit: formã serui accipiẽs: in ipsa forma serui & agit & patit & accipit: que cõsequenter
Ibidem cõtexit apostol⁹: Humiliauit se factus obediẽs vsqz ad mortẽ: mortẽ aũt crucis: ꝓpter qõ de⁹ illum exaltauit: & donauit ei nomen quod ẽ super omne nomẽ: vt in noĩe iesu omne genu flectat: celestiũ terrestriũ & infernorum: & oĩs lingua ꝓfiteat: q̃ dñs iesus christ⁹ in gloria ẽ dei patris: Utz ergo ꝑ m illã: an ꝑ m istã locutionẽ dictũ sit. Oñe iudiciũ dedit filio: satis hic ap- Joh. 5
paret: q̃ si ꝑ m illud diceret ꝑ m quod dictum ẽ. Dedit filio hre vitam in semetipso: nõ vtiqz di- Ibidem
ceretur: pater nõ iudicat quẽquã. Scõm hoc enĩ q equalẽ pater genuit filiũ iudicat cũ illo. Scõm hoc ergo dictũ ẽ q in iudicio nõ in forma dei: sed forma filij hois apparebit. Non q̃ nõ iudicabit qui dedit omne iudiciũ filio: cum de illo dicat fili⁹. Est qui querat & iudicet: sed Joh. 8
ita est dictũ: Pater nõ iudicat quẽquã: sed oẽ Joh. 5
iudiciũ dedit filio: ac si diceretur: Patrẽ nemo videbit in iudicio viuorũ & mortuorũ: sed oẽs filiũ: q̃ filius hois est vt possit & ab impijs videri: cũ & illi videbunt in quẽ pupugerũt. Quod Zach. 12
ne conijcere potius q̃z apte demõstrare videamur: ꝓferemus eius dẽ dñi certaz manifestãq̃z sententiã: qua oñdam⁹ ipam fuisse causam vt Joh. 5
diceret: Pater nõ iudicat quẽq̃z: sed omne iudiciũ dedit filio: quia iudex in forma filij hois apparebit: que forma nõ ẽ patris sed filij. Nec ea filij in qua equalis est patri: sz in qua minor ẽ patre: vt sit in iudicio cõspicu⁹ & bonis & malis. Paulo enĩ post dicit: Amen dico vobis: qa Ibidem
qui verbũ meũ audit & credit ei qui misit me, habet vitã eternã: & in iudiciũ non venit: sed trãsit a morte in vitã. Hec vita eterna ẽ illa visio que nõ ptinet ad malos. Deinde sequitur. Amen amẽ dico vobis: quia veniet hora & nũc Ibidem
ẽ: cũ mortui audiẽt vocẽ filij dei: & q̃ audierint viuẽt. Et hoc ẽ ꝓpriũ piorũ: q̃ sic audiũt de incarnatiõe ei⁹: vt credãt: quia fili⁹ dei est: id ẽ sic eũ ꝓpter se factũ accipiũt minorẽ patre in forma serui: vt credãt quia equalis ẽ patri in forma dei. Et ideo sequit: & hoc ipsum cõmẽdãs dicit: Sicut pater habet vitã in semetipso: ita Joh. 5
dedit & filio vitã hre in semetipso. Deinde venit ad visionẽ sue claritatis in qua ventur⁹ est ad iudiciũ: que visio cõmunis erit & impijs et Ibidem
iustis. Sequit eñ & dicit: Et ptãtẽ dedit ei iudiciũ facere: qñ filius hois est. Puto nihil esse manifestius. Mã quia fili⁹ dei est equalis patri nõ accepit hanc ptãtem iudicij faciẽdi: sed habet illã cũ patre in occulto. Accepit aũt illam: vt boni & mali eũ videãt iudicantẽ: quia filius hois est. Visio quippe filij hois exhibet & ma- Math. 5
lis. Mã visio forme dei nõ nisi mũdis corde: qa ipsi deũ videbũt. id ẽ solis pijs exhibebit: quorum dilectioni hoc ipsum ꝓmittit: q̃ seipsum Joh. 5
oñdet illis. Et ideo vide q̃d sequat: Nolite mirari hoc inquit. Quid nos ꝓhibet mirari: nisi illud qõ reuera mirat oĩs qui nõ intelligit: vt ideo diceret patrẽ dedisse ei ptãtem iudiciũ facere q̃: fili⁹ hois ẽ: cũ magis quasi ꝫ expectare tur vt diceret: quoniã filius dei est. Sz q̃ filiuz

dei fm id qđ in forma dei equalis ẽ patri videre inicꝫ nõ pñt· Optet aũt vt iudicẽ viuorũ ⁊ mortuoꝝ coram quo iudicabunt: ⁊ iusti videant ⁊ inicꝫ· Nolite inqt ꝑ mirari: qñ venit hora in q̃ oēs q̃ in monumētꝭ sunt audiēt vocem ei⁹: ⁊ pdiēt q̃ bona gesserũt i resurrectionẽ vite: q̃ mala gesserũt in resurrectionẽ iudicij· Ad ꝑ ḡ optebat vt ideo accipet hanc ptātẽ qz filⁱ hoīs ẽ: vt resurgentes oēs viderent eũ in forma in qua videri ab hoib⁹ pōt sed alij ad dānationẽ: alij ad vitā eternā· Que ẽ aũt vita eterna: nisi illa visio q̃ nõ cōcedit impijs: vt cognoscãt te inqt vnũ verũ deũ: et quẽ misisti ihesuz xp̃m· Quõ ⁊ ipm ihesuz xp̃m nisi quẽ ad modũ vnũ verũ deũ q̃ oñdet seipsum illis· Nõ quõ oñdet se etiaz puniẽdis in forma filij hoīs: fm illã visionẽ bonus est: fm quã visionẽ deus apparet mũdis corde: qm̃ ꝙ bon⁹ de⁹ israel rectis corde· Qñ aũt iudicem videbũt mali: nõ eis videbit bon⁹: quia nõ ad eũ gaudebũt corde: ꝑ tũc se plangent oēs trib⁹ terre: in numero vtiqꝫ oim maloꝝ ⁊ infideliũ· Propter ꝑ etiã illi q̃ euz dixerat magistrũ bonũ: querẽs ab eo ꝓsiliũ ꝓsequendę vite eterne: rñdit: Quid me interrogas de bono: nemo bon⁹ nisi vn⁹ de⁹: cũ ⁊ hoiem alio loco dicat bonũ ipe dñs: Bon⁹ hõ inqt de bono thesauro cordis sui ꝓfert bona: ⁊ mal⁹ hõ de malo thesauro cordis sui ꝓfert mala· Sz qz ille vitã eternã q̃rebat· Vita autẽ eterna ẽ in illa cõtemplatiõe: q̃ nõ ad penã videt de⁹: ꝑ ad gaudiũ sempiternũ· Et nõ intelligebat cũ q̃ loqbat: q̃ tñmõ filiũ hoīs arbitrabat· Quid me interrogas inqt de bono: id ẽ· istã formã quã vides qđ interrogas de bono ⁊ vocas me fm quod vides magistrum bonum: hec forma filij hominis est· hec forma accepta est: hec forma apparebit in iudicio: non tñ iustis: sed ⁊ impijs: ⁊ hui⁹ forme visio nõ erit in bonũ eis q̃ male agũt: Est autẽ visio forme mee in qua cũ eẽm: nõ rapinam arbitratus sum eẽ equalis deo: ꝑ vt hanc acciperẽ meipm exinaniui· Ille ḡ vn⁹ de⁹ pr̃ et filⁱ ⁊ spũscũs: q̃ nõ apparebit nisi ad gaudiũ qđ nõ auferet a iustis· Cui gaudio futuro suspirabat q̃ dicit: Vnã petij a dño hãc requirã: vt inhabitẽ in domo dñi p oēs dies vite mee vt cõtempler delectationẽ dñi· Vn⁹ ḡ deus ipse ẽ sol⁹ bon⁹: ad ꝑ qz nemo eũ videt ad lucrum ⁊ planctũ: ꝑ tñ ad salutẽ ⁊ leticiã verã· Scõm illã formã si me intelligis bonus sum no: si int illos es q̃ videbũt in quẽ pupugerũt ⁊ ipa visio malũ eis erit· qz penalis erit· Ex ista snia dixisse dñm: qđ me interrogas ō bono: nemo bon⁹ nisi vn⁹ de⁹· Quibus documẽtis q̃ cõmemoraui ꝓbabile ẽ: qz illa visio dei q̃ ꝓtẽplabimur incõmutabilẽ atqꝫ hũanis oculis inuisibilem dei substãm q̃ solis scis ꝓmittitur: quã dicit apl's paul⁹: Facie ad faciẽ: ⁊ de q̃ dicit apl's ioãnes: Similes ei erim⁹: qm̃ videbimus eũ sicuti ẽ: ⁊ de q̃ or: Vnaz petij a dño hãc requirã: vt ꝓtẽpler delectationẽ dñi: ⁊ de q̃ dicit ipe dñs: Et ego diligã eũ ⁊ oñdã meipsum illi: ꝓpter quã solã fide corda mũdam⁹: vt simus beati mũdicordes: qm̃ ipi deũ videbũt Et si q̃ alia de ista visione dicta sunt: q̃ copiosissime sparsa p oēs scripturas inuenit: q̃s ad eã q̃rẽdã: oculũ amoris itẽdit: sola ẽ summũ bonũ nostrũ: cui⁹ adipiscẽdi cã ꝓcipimur agere qđ qđ recte agimus· Visio ẽ illa filij hoīs q̃ pnũciata ẽ: cũ congregabunt oēs gentes ante eũ ⁊ dicẽt ei: Dñe q̃n te vidim⁹ esurientem ⁊ sitientẽ ⁊ cetera: nec bonũ erit impijs q̃ mittent in ignẽ eternũ: nec sũmũ bonum erit iustis· Adhuc em̃ vocat eos ad regnum qđ eis paratũ ẽ ab initio mundi· Sic em̃ illis dicet: Ite in ignẽ eternũ· ita istis: venite benedicti pris mei: possidete paratũ vobis regnũ· Et sicut ibũt isti in cõbustionẽ eternã: sic iusti in vitã eternã· Quid ẽ aũt vita eterna nisi vt cognoscant te inqt vnũ verũ deum: ⁊ quẽ misisti Jesum xp̃m: Sz iã in ea claritate de q̃ dicit pr̃: quã habui apud te ꝑ usqꝫ mũdus fieret· Tũc em̃ tradet regnũ deo ⁊ pr̃i: vt intret fu⁹ bon⁹ in gaudiũ dñi sui: ⁊ abscondet eos q̃s possidet de⁹ in abscõdito vult⁹ sui a cõturbatiõe hoīm: eoꝝ scz q̃ tũc ꝓturbabuntur audiẽtes illã sententiã: a q̃ auditu malo iust⁹ nõ timebit: si mõ ꝓtegat in tabernaculo: id ẽ in fide recta catholice ecclesie a cõtradictione linguarũ: id ẽ a calũnijs hereticoꝝ Si xp̃o ẽ ali⁹ intellect⁹ xp̃oꝝ dñi qđ⁹ ait: quid me interrogas de bono: nemo bon⁹ nisi vn⁹ deus: dũ tñ nõ ideo credat maioris bonitatis eẽ pris q̃s filij suba: fm quã xp̃ũ ẽ: p qđ facta sunt oia: nihilqꝫ abhorret a sana doctrina securi vtamur: nõ vno tñ: ꝑ q̃tq̃ reperiri potuerint· Tãto em̃ forti⁹ conuincunt heretici: q̃sto plures exitus patẽt ad eoꝝ laqueos cuitandos· Sed ea que adhuc cõsideranda sunt: ab alio petamus exordio·

Explicit liber primus de trinitate·

Tbi·5 Joh·17 Ps·72 Apoc·j Gal·19 Gal·12 Gal·19 Phil·2 Ps·26 Gal·19 Joh·j4 Gal·5 Gal·25 Gal·25 Ibidē Ibidē Joh·j7 j·Cor·j5 Gal·25 Ps·jjj Gal·j9 Joh·j

Incipiunt capitula secundi libri

j De regulis ꝑm quas scriptura de patre loquit̄ ⁊ filio.

ij De his scripture locis in quib⁹ dubiū est an propter assumptam creaturā minorem patre iudicēt filium: an vero hoc tantum quod licet equalē patri: tñ ⁊ de patre sic doceant.

iij De his qui spiritūsanctum non minorem patre iudicant: sed tātum ꝙ de patre procedit.

iiij De clarificatione qua ⁊ pater filium glorificat ⁊ filius patrem.

v Quō intelligenda sit missio: siue filij aut spiritussancti.

vj Quid sit ꝙ nunq̄ legit̄ pater maior spiritusancto. aut spiritussanct⁹ minor patre.

vij Propositio questiōis de multimodis apparitionibus dei: quarum quedaz missiones appellant̄: cum pater missus nō queat dici: sed aut filius: aut spiritussanctus cooperante tamē in om̄ibus trinitate.

viij De his qui naturam dei visibilem putauerunt.

ix De his qui filium volūt etiam añ carnis assumptionem fuisse mortalem: vt sol⁹ pater immortalitatem habere credatur.

x An indiscrete deus trinitas patribus apparuerit. An aliqua ex trinitate ꝑsona.

xj De tribus viris abrae visis: cum q̄bus sicut cum dño deo loquitur.

xij De duobus angelis q̄ in humana forma apparuerunt loth: ⁊ in quib⁹ dominus singulariter appellatur.

xiij De visione Moysi qua deum vidit in oreb per ignem in rubo.

xiiij De apparitione dei in exitu israel de egypto.

xv De his que diuinitus gesta sunt corā moyse in monte syna.

xvj Utrum deus per suam substantiam Moysi apparuerat: an per visibilē creaturam.

xvij Q̄ ex persona dñi Jesu christi dicta intelligenda sunt Moysi: ponam te supra petram ⁊ auferam manuz meam ⁊ posteriora mea videbis.

xviij De visiōe danielis in qua illi ⁊ p̄ris et filij ꝑsona apparuit in specie corꝑali

Aurelij Augustini de trinitate in secūdū librum proemium.

c Um homines deum querunt: ⁊ ad intelligentiam trinitatis ꝓ captu infirmitatis humane animum intendunt: exꝑti difficultates laboriosas: siue in ipsa acie mentis conātes intueri inaccessibilem lucem: siue in ip̄a multiplici ⁊ multimoda locutione scripturarum vel litterarum sacrarū: vbi mihi non videtur nisi atteri animam: vt christi gr̄a glorificata dulcescat: cum ad aliq̄d certū discussa om̄i ambiguitate ꝑuenerīt: facillime debēt ignoscere errātibus in tāti ꝑuestigatiōe secreti. Sz duo sunt que in errore hominū difficillime tolerant̄: p̄sumptio priusq̄ veritas pateat: ⁊ cū iam patuerit p̄sumpte defensio falsitatis. A quibus duobus vitijs nimis inimicis inuentioni veritatis: ⁊ tractatiōi diuinoꝝ scōrūq̄ librorū: si me vt p̄cor ⁊ spero: deus defēderit atq̄ muniuerit scuto bone voluntatis sue: ⁊ gr̄a misericordie sue: nō ero segnis ad inq̄rendā substātiā dei: siue ꝑ scripturā ei⁹ siue ꝑ creaturā. Que vtraq̄ nobis ad h̄ ꝓponit̄ intuēda: vt ip̄e q̄rat̄: ip̄e diligat̄ q̄ ⁊ illā ispirauit: ⁊ istā creauit. Nec trepidus ero ad ꝓferēdā sn̄iam meā: in q̄ magis amabo inspici a rectis. q̄ timebo morderi a ꝑuersis. Gratant̄ em̄ suscipit oculū colūbinū pulcerrima ⁊ modestissima charitas: dentē aūt caninū vel euitat cautissima hūilitas: vel retūdit solidissima v̄itas Magisq̄ optabo a q̄libet rep̄hēdi: q̄ siue ab errāte: siue ab adulāte laudari. Null⁹ em̄ rep̄hensor formidādus ē amatori v̄itatis. Etem̄ aut inimic⁹ rep̄hensur⁹ ē: aut amic⁹. Si ḡ inimic⁹ īsultat: ferēd⁹ ē. Amic⁹ aūt si errat docēd⁹: si docet audiendus. Laudator v̄o ⁊ errās ꝯfirmat errorē: et adulās illicit in errorē. Emēdabit ḡ me iust⁹ in miscōia ⁊ arguet me: oleū aūt pctōris nō impinguabit caput meum. Ps. 5 Ps. 140

De regulis ꝑm quas scriptura de patre ⁊ filio loquitur. Ca. I.

q Uāobrem quāq̄ firmissime teneamus de dño nr̄o Jesu xp̄o: ⁊ ꝑ scripturas disseminatā: ⁊ a doctis catholicis earundē scp̄turarū tractatorib⁹ demōstratā tanq̄ canonicā regulā: quō intelligat̄ dei fili⁹ ⁊ equalis patri ꝑm dei formā: in qua ē et minor patre ꝑm sui formam quam accepit: in qua forma non solū patre: sed et spiritusancto: neq̄ hoc tm̄: sed etiam seipso minor

inuentꝰ ē:nõ seipo qui fuit:sed seipo q̃ est:qꝛ
forma serui accepta formã dei nõ amisit:sic scri
pturaꝝ que in supiori libro cõmemorauimꝰ
testimonia docuerũt· Sũt tñ quedã in diui=
nis eloquijs ita posita vt ambiguũ sit ad quã
potiꝰ regulã referant:vtꝝ ad eã qua intelli=
gimꝰ minorē filiũ ĩ assumpta creatura:an ad
eã qua intelligimꝰ:nõ quidē minorē esse filiũ
sed equalē patri:tñ ab illo hũc eē deũ de deo
lumē de lumie· Filiũ q̃ppe dicimꝰ deũ de deo:
p̄rem aũt deũ tantũ nõ de deo· Vñ manife=
stũ est q filiꝰ habeat aliũ de quo sit ⁊ cuiꝰ filiꝰ
sit:pater aũt nõ filiũ de quo sit habeat:ꝫ tan=
tũ cui pater sit· Omis eñ filiꝰ de p̄re ē qđ est:
et p̄ri filiꝰ ē· Nullꝰ aũt p̄r de filio ē qđ est:sed fi
lio pater est· Quedã itaq; ita ponunt in scri=
Joh·10 pturis de patre ⁊ filio vt indicēt vnitatē eq̄li=
Phil·2 tatēq; sube:sicuti est:Ego ⁊ p̄r vnũ sumꝰ·et:
Cũ in forma dei esset:nõ rapinã arbitratꝰ est
esse se equalē deo·⁊ quecũq; talia sunt· Que
dã v̄o ita vt minorē oñdant filiũ ꝑpter formã
serui:id est ꝑpter assumptã creaturã muta=
Joh·14 bilis hũaneq; sube:sicuti ē qđ ait:Qm̃ pater
Joh·5 maior me est·et:Pater nõ iudicat queq̃:sed
oĩe iudiciũ dedit filio· Nã paulopost ꝯsequē
Jbidē ter ait:Et p̄tãtem dedit ei iudiciũ facere:qm̃
filius hois est· Quedã porro ita vt nec mior
nec equalis sit oñdat:sed tñ q de p̄re sit inti=
Jbidē met·vt est illud: Sicut habet pater vitã in se
metipo:sic dedit filio vitã habere in semetip=
Jbidē so·et illud: Neq; eñ põt filiꝰ a se facere q̃cq̃:
nisi qđ viderit p̄rem facientē· Quod si ꝑpte
rea dictũ acceperimꝰ:qꝛ in forma accepta ex
Mat·14 creatura mior ē filius:ꝯsequēs erit vt pꝰor pa
Joh·9 ter sup aquas ambulauerit:aut alicuiꝰ alteri
us ceci nati de sputo ⁊ luto oculos aperuerit
⁊ cetera: q̃ filiꝰ in carne appens inter hoies
fecit:vt posset ea facere qui dixit:nõ posse fi=
liũ a se facere quicq̃:nisi qđ viderit p̄rem fa=
cientē· Quis aũt vel delyrꝰ ita sentiat? Re=
stat ḡ vt hec ideo dicta sint:qꝛ incõmutabilis
est vita filij sicut p̄ris:⁊ tñ de p̄re ē:⁊ insepabi
lis ē opatio p̄ris ⁊ filij· Sꝫ tñ ita opari filio de
illo ē:de quo ipe ē:id ē de p̄re· Et ita videt fili
us p̄rem:vt quo eũ videt:hoc ipo sit filiꝰ· Nõ
eñ aliud illi ē esse de p̄re:id est nasci de p̄re:q̃
videre p̄rem· Aut aliud videre opantē q̃ pi=
Joh·5 ter opari:ꝫ ideo nõ a se:qꝛ nõ ē a se· Et iõ qđ
viderit p̄rem facientē:hec eadē facit ⁊ filiꝰ si
milit:qꝛ de p̄re est· Neq; eñ alia silit sicut pi=
ctor alias tabulas pingit:queadmodũ alias
ab alio pictas vidit· Nec eadē dissimilit:sicut
corpꝰ easdē lr̃as exp̄mit:quas animꝰ cogita=
uit:ꝫ quecũq; inquit pater facit:hec eadē fi=
lius facit silr· Et hec eadē dixit ⁊ silit:ac per
h̄ insepabilis ⁊ par ē opatio patri ⁊ filio:sed a
patre ē filio· Jdeo nõ põt filiꝰ a se facere q̃cq̃ Jbidē
nisi qđ viderit p̄rem facientē· Ex hac ḡ reglã
qua ita loquunt scripture:vt nõ aliũ aliõ mi=
norē:sed tñ velint oñdere quis de quo sit:si
nulli eũ sensũ ꝯceperũt:tanq̃ minor filiꝰ dice
ret· Quidã aũt nostri indoctiores:⁊ ĩ his mi
nime eruditi:dũ hec ꝓm formã serui conant
accipe:⁊ eõs rectꝰ intellectꝰ nõ sequit:ꝑtur=
bant· Qđ ne accidat:tenēda ē hec regula:q̃
nõ minor filiꝰ:sed q de p̄re sit intimat:quibꝰ
verbis:nõ ineq̄litas:ꝫ natiuitas eiꝰ oñdit·

De his scripture locis in quibꝰ dubiũ est:
an ꝑpter assumptã creaturã minorē patre in
dicent filiũ:an verõ h̄ tantũ q licet equalem
p̄ri:tñ qꝛ de p̄re sit doceant· Ca· II

Vnt ergo quedã in sanctis libris:vt
s dicere ceperã:ita posita vt ambigu=
um sit quonã referēda sint:vtꝝ ad il
lud qđ ꝑpter assũptã creaturã mior ē filiꝰ:an
ad illud q q̃uis eq̄lis:tñ qꝛ de p̄re sit indicat
Et mihi quidē videt si eo mõ ambiguum ē:
vt explicari discerniq; nõ possit:ex vtralibet
regulã sine piculo posse intelligi:sicut est qđ
ait: Mea doctrina nõ est mea:ꝫ eiꝰ q̃ me mi= Joh·7
sit· Nã ⁊ ex forma serui põt accipi:sicut iã ĩ li=
bro supiori tractauimꝰ:⁊ ex forma dei in quã
sic equalis est p̄ri vt tñ de p̄re sit· Jn dei q̃ppe
formã:sicut nõ ē aliud filiꝰ:aliud vita eiꝰ:sed
ipa vita filiꝰ ē:Jta nõ ē aliud filiꝰ:aliõ doctri=
na eiꝰ·sed ipa doctrinã filiꝰ est:ac ꝑ hoc sic id
qđ dictũ ē·dedit filio vitã:nõ aliud intelligit
q̃ genuit filiũ q̃ ē vita· Sic etiã cũ dr: Dedit
filio doctrinã:bñ intelligit:genuit filiũ q̃ est
doctrina·vt qđ dictũ ē: Mea doctrina nõ est Vbi·s̃
mea:ꝫ eiꝰ q̃ me misit:sic intelligat:ac si dictũ
sit:ego non sum a memetipso:sed ab ipo qui
me misit·

De his qui spm̃ sanctũ nõ minorē p̄re in=
dicant:sed tñ q de p̄re ꝑcedit· Ca·III·

Am ⁊ de spũsancto:de quo nõ est di
n ctũ·semetipm exinaniuit formã ser= Phil·2
ui accipiēs· Ait tñ ipe dñs:Cũ aũt ve
nerit ille spũs veritatis:docebit vos oēm ve Joh·16
ritatē· Nõ eñ loquet a semetipo:ꝫ q̃cũq; au=
diet loquet:⁊ q̃ vētura sunt ãnunciabit voꝰ·
Jlle me clarificabit:qꝛ de meo accipiet:⁊ an Jbidē
nunciabit vobis· Post hec v̄ba:nisi ꝯtinuo se
cutꝰ dixisset:Oia q̃cunq; hꝫ p̄r mea sunt:ꝓ= Jbidē
pterea dixi:qꝛ de meo accipiet:⁊ annũciabit
vobis:crederet fortasse ita natus de xp̄o spi
ritussanctus:queadmodũ ille de p̄re· De se

Joh·7 q̃ppe dixerat· Mea doctrina nõ ẽ mea: ꝟ eiꝰ
Joh·16 q̃ me misit· De spũ aũt sctõ· Nõ em̃ loquet a semetipo: ꝟ q̃cũq; audiet loquet qꝛ ꝺ meo accipiet ⁊ annũciabit vob. Sz qꝛ reddidit cãm
Ibidẽ cur dixerit: de meo accipiet· Ait em̃· Oia q̃cũq; hz pr̃ mea sũt: ꝓpterea dixi: qꝛ ꝺ meo accipiet: restat vt intelligat etiã spũsctũs ꝺ patre hr̃e sicut ⁊ filiꝰ· Quõ: nisi ꝑm id qꝺ supra
Joh·15 dixim⁹· Cũ aũt venerit paclꝰ quẽ ego mittã vob a pr̃e: spm̃ vitatis q̃ a pr̃e ꝓcedit: ille testimoniũ phibebit ꝺ me· Procedẽdo itaq; a pr̃e ꝺꝛ nõ loq a semetipo: ⁊ sic̃ nõ ex eo fit vt
Joh·5 miꝛ sit filiꝰ: qꝛ dixit· Non põt filiꝰ a se facere q̃cq; nisi qꝺ viderit pr̃ez faciẽtẽ· Nõ em̃ ꝟ ex forma fui dixit: ꝟ ex forma dei: sic̃ ia oñdim⁹· Hec aũt v̄ba nõ indicãt q; miꝛ sit: ꝟ q; ꝺ pr̃e sit: ita nõ hinc efficit vt miꝛ sit spũsctũs: qꝛ
Joh·16 dictũ ẽ ꝺ illo: Nõ em̃ loquet a semetipo ꝟ quecũq; audiet: loquet· Scꝺm ꝟ em̃ dictũ est: q; de pr̃e ꝓcedit· Cũ v̄o ⁊ filiꝰ ꝺ pr̃e sit: ⁊ spũsctus a pr̃e ꝓcedat: cur non ambo filij dicant nec ambo geniti: ꝟ ille vnꝰ filiꝰ vnigenitꝰ: hic aũt spũsctũs: nec filiꝰ: nec genitꝰ: qꝛ si genitus vtiq; filius: alio loco si deus donauerit: et quantũ donauerit disseremus·

De clarificatione qua et pater filiũ: ⁊ filiꝰ patrem clarificat· La· IIII

Erũtamẽ ꝟ euigilẽt: si pñt: q̃ ꝟ etiã si
v bi suffragari putauer̃t: q̃si ad demõstrãdũ pr̃ez filio maiꝛẽ: qꝛ dixit filiꝰ
Joh·17 Pr̃ clarifica me: ⁊ ecce spũsctũs clarificauit cũ· Munꝺ nã ⁊ ipe maiꝛ ẽ illo: Pꝛo aũt si ꝓpterea spũsctũs clarificat filiũ: qꝛ ꝺ filij accipiet: iõ ⁊ ꝺ eiꝰ accipiet: qꝛ oia q̃ hz pr̃ ipiꝰ sũt
Joh·16 manifestũ ẽ: qꝛ cũ spũsctus gl̃ificat filiũ: pat gl̃ificat filiũ· Cũ cognoscit̃ q; oia q̃ hz pr̃: nõ tm̃ filij: ꝟ etiã spũsicti sũt: qꝛ potẽs ẽ spũsctũs gl̃ificare filiũ: quẽ gl̃ificat pr̃· Q; si ille q̃ gl̃ificat: eo quẽ gl̃ificat maiꝛ ẽ: sinãt vt eq̃les sint q̃ se inuicẽ gl̃ificãt· Scriptũ ẽ aũt q; ⁊ filiꝰ glo
Joh·17 rificet pr̃em· Ego te inq̃t gl̃ificaui sup terrã· Sane caueant ne putet spũsctũs maiꝛ am bobꝰ: qꝛ gl̃ificat filiũ quẽ gl̃ificat pr̃: ipm aũt nec a pr̃e nec a filio scriptũ ẽ glorificari·

Quõ intelligenda sit missio: siue filij: siue spiritussancti· Laplin V

Ed in his quicti: ad illud se cõuertũt
ſ vt dicãt: maiꝛ ẽ q̃ mittit: q̃ q̃ mittit̃· Pꝛoinde maiꝛ ẽ pr̃ filio: qꝛ filiꝰ a patre se missũ assidue cõmemꝛat· Maiꝛ est ⁊ spũsancto: qꝛ de illo dixit iesus: Quẽ mittet
Joh·14 pr̃ in noie meo· Et spũsctũs vtroq; miꝛ ẽ: qꝛ ⁊ pr̃ eũ mittit sic̃ cõmemꝛauim⁹· Et filius cũ dic̃· Si aũt abiero mittã eũ ad vos· Qua in q̃stione ꝑmũ q̃ro: vñ ⁊ quõ missus sit filius
Joh·16 Ego inq̃t a pr̃e exiui: ⁊ veni in hunc mundũ· Ergo a pr̃e exire: ⁊ venire in hũc mundũ: ꝟ est mitti· Quid igit̃ ẽ qꝺ de illo idẽ ipe euãgelista dicit: In hoc mũdo erat: et mũdus ꝑ eũ
Joh·1 factus ẽ: ⁊ mũdus eũ nõ cognouit· Deinde cõiungit· In sua ꝓpria venit· Illuc vtiq; missus ẽ: quo venit· At si in hũc mũdũ missus ẽ: qꝛ exijt a pr̃e: ⁊ venit in hũc mundũ: ⁊ ꝟ mũdo erat· Illuc g̃ missus ẽ vbi erat· Nam et illud qꝺ scriptũ ẽ in ꝓpha deũ dicere· Celũ et
Jhiere.23 terrã ego impleo· Si de filio dictũ ẽ: ipm enim nõnulli volũt intelligi: vel ꝑ ꝓphetis locutũ: q̃ missus ẽ nisi illuc vbi erat· Vbiq; em̃ erat q̃ ait: Celũ ⁊ terrã ego impleo· Si vbi ꝺ aũt de pr̃e dictũ ẽ: vbi eẽ potuit sine v̄bo suo: ⁊ sine sapia sua: q̃ ptẽdit a fine vsq; ad finem Sap·8 fortiter: ⁊ disponit oia suauit̃· Sed neq; sine spũsancto vsq; eẽ potuit· Itaq; si vbiq; ẽ devbiq; ẽ etiã spũs eiꝰ· Illuc g̃ ⁊ spũsctũs missus ẽ vbi erat· Nã ⁊ ille q̃ nõ inuenit locũ: quo eat a facie dei et dicit̃· Si ascẽdero in celũ tu Ps·138
ibi es: si descendero i infernũ ades: vbiq; volẽs intelligi pñtẽ deũ: ꝑus noiauit spm̃ eiꝰ· Nã sic ait· Quo abibo a spũ tuo: et q̃ a facie tua fugiã· Quocirca si ⁊ filiꝰ ⁊ spũsctũs illuc mit Ibidẽ tit̃ vbi erat: q̃rendũ ẽ quõ intelligat̃ ista missio: siue filij: siue spũsicti· Pr̃ eni solꝰ: nusq; legit̃ missus· Et de filio q̃dẽ ita scribit apls· Cũ Gal·4
aũt venit plenitudo tpis: misit deꝰ filiũ suũ: factũ ex muliere: factũ sub lege: vt eos q̃ sub lege erãt redimeret· Misit inq̃t filiũ suũ factũ ex muliere· Quo noie q̃s catholicꝰ nesciat: nõ eũ ꝓpationẽ v̄ginitatis: ꝟ differẽtiã sexus hebꝛeo loq̃ndi moꝛe significare voluisse Cũ itaq; ait Misit deꝰ filiũ suũ factũ ex mu- Tbi·5
liere: satis oñdit eoipo missũ filiũ quo factus ẽ ex mliere· Q; g̃ ꝺ deo natꝰ ẽ: i ꝟ mũdo erat· Q; aũt de maria natꝰ ẽ in hũc mũdũ missus aduenit· Proinde mitti a pr̃e sine spũsancto nõ potuit· nõ solũ qꝛ intelligit̃ pr̃ cũ eũ misit id ẽ fec̃ ex femia: nõ vtiq; sine spũsctõ fecisse Ierũetiã q; manifestissime atq; aptissime i euãgelio dicit̃ v̄gini marie q̃rẽti ab angelo: quõ fiet istud: spũsctus supueniet in te ⁊ vir Luc·1
tus altissimi obumbrabit tibi· Et Matheus dicit· Inuẽta ẽ in vtero hñs de spũsctõ· Q̃q; Mat·1
et apud Esaiã ꝓphã ipe xps intelligit̃ ꝺ ad uctu suo futuro dicere: Et nũc dñs misit me Esa·48
⁊ spũs eiꝰ: fortasse aliqs cogit vt dicam⁹ etiã a seipo missũ eẽ filiũ qꝛ ille marie ꝓcept⁹ ⁊ pt⁹ opatio trinitatis ẽ: q̃ creante oia creant· Et quõ iã inq̃t: pr̃ eũ misit si ipe se misit: Cui p:

mū rñdeo q̄rēs vt dicat si pōt· Quō pr̄ eum
sctificauit si se ipe sctificauit: vtrūq; eñ idez
Joh·10 dñs ait· Quē pr̄ inq̄t sctificauit ⁊ misit in hūc
mundū: vos dicitis q̄: blasphemat qñ dixi fi
Joh·17 li⁹ dei suz· Alio aūt loco ait· Et p eis sanctifi
co meipm· Itē q̄ro quō eū pr̄ tradidit: si ipse
Rom·8 se tradidit· vtrūq; eñ dicit apl's paul⁹ Qui fi
lio inq̄t ppio nō pepcit: ꝫ p nob oīb⁹ tradi-
Gal·2 dit illū· Alibi aūt ō ipō saluatore ait· Qui me
dilexit: ⁊ tradidit seipz p me· Credo rñdebit
si hec pbe sapit· q̄ vna volūtas ē pr̄is ⁊ filij:
⁊ inseparabilis opatio· Sic g̃ intelligat illā incar
natōez ⁊ ex v̄gine natiuitatē: in q̄ fili⁹ intelligi
tur missus: vna eadēq; opatiōe pr̄is ⁊ filij in
separabilit' eē factā: non vtiq; inde separato spū
Mat·1 sctō: de q̄ apte ōr· Inuēta ē i vtero hñs ō spū
sctō· Mā etiaz si ita q̄ram⁹ enodati⁹ fortassis
qō dicim⁹ appebit: quō misit ōs filiū suū· Jus
sit vt veniret atq; ille iubenti obtpans venit
an rogauit: an tātū mō admonuit· Sz qōlibz
hoz sit: v̄bo vtiq; factū ē· Dei aūt v̄bū: ipe ē
dei fili⁹· Quapropt' cū eū pr̄ v̄bo misit a pr̄e ⁊
v̄bo ei⁹ factū ē vt mitteret· Ergo a pr̄e ⁊ filio
missus ē idē fili⁹: q̄: v̄bū pr̄is ē ipe fili⁹· Quis
eñ se tam sacrilega induat opiniōe vt putet
Joh·1 tpale v̄bū a pr̄e factū ee: vt etern⁹ fili⁹ mitte-
ret ⁊ ī carne appueret ex tpe· Sz vtiq; i ipo ōi
v̄bo qō erat ī pncipio apō deū: ⁊ de⁹ erat i ipa
Ibidē sez sapia dei: sine tpe erat quo tpe illū ī carne
appere opteret· Itaq; cū sine vllo initio tpis
ī pncipio eēt v̄bū: ⁊ v̄bū eēt apō deū: ⁊ ōs eēt
Ibidē v̄bū: sine vllo tpe i ipo v̄bo erat· q̄ tpe v̄bū ca
ro fieret ⁊ hītaret in nobis· Que plenitudo
Gal·4 tpis cū venisset: misit de⁹ filiū suū factum ex
mliere· i· factū ē i tpe vt i carnatū v̄bū hoib⁹
appueret: qō in ipo v̄bo sine tpe erat: in q̄ tpe
fieret· Ordo q̄pe tēpoz in eterna dei sapia si
ne tpe ē· Cū itaq; ā a pr̄e ⁊ filio factū esset: vt
in carne fili⁹ appueret: cōgruēter dict⁹ est mis
sus ille q̄ in ea carne appuit: misisse aūt ille q̄
in ea nō appuit· Qñ illa q̄ coram corporeis
oculis forīs gerunt: ac interioze appatu natu
re spiritalis exīstūt: ppterea cōueniēter mis
sa dicunt· Forma porro illa suscepti hoīs: fi-
lij ps̄ona ē: nō etiā pr̄is· Quapropter pr̄ iuisi
bilis vna cū filio secū iuisibili: eundē filiū visi
bilē faciendo: misisse eū dict⁹ ē: q̄ si eo mō visi
bilis fieret: vt cuz pr̄e iuisibil' eē desisteret· i· si
suba iuisibilis v̄bi in creaturā visibilē mutata
et trāsiēs v̄teret: ita missus a pr̄e intelligeret
filius: vt tñ missus nō etiā cū pr̄e mittēs iue-
niret· Cū v̄o sic accepta ē forma serui vt ma-
neret incōmutabilis forma dei: manifestū ē:
q̄ a pr̄e ⁊ filio nō aparētib⁹ factū sit q̄ appe-
ret in filio· i· vt ab inuisibili pr̄e cū inuisibili fi
lio: idē ipe fili⁹ visibilis mitteret· Cur g̃ ait· Joh·8
Et ā meipo nō veni: Jā hoc fm formā fui di
ctū est: fm quā dictū ē· Ego nō iudico quēq; Ibidē
Si g̃ missus ōr in quātū apparuit forīs in crea
tura corporali: q̄ intus i natura spiritali oculis
mortaliū sp occult⁹ ē: iā in pmptu ē itelligere
etiā de spūsancto cur missus ⁊ ipe dicat· Fa-
cta ē eñ q̄dā creature spēs ex tpe in qua visi-
biliter oñderet spūssāct⁹: siue cū in ipm dīm
corporali specie velut colūba descēdit: siue cuz
decē dieb⁹ pactis post eius ascensionem: die Actſ·2
pēthecostes fact⁹ ē subito de celo son⁹: quasi
ferret flatus vehemēs: ⁊ vise sūt illis lingue
diuise tanq̄ ignis: q̄ ⁊ insedit sup vnūquēq;
eoz· Hec opatio visibiliter exp̄ssa: ⁊ oculis ob
lata mortalib⁹: missio spūssancti dicta ē: non
ita vt appareret ei⁹ ipa suba: qua ipe iuisibilis
⁊ incōmutabilis ē: sicut pr̄ ⁊ fili⁹: ꝫ vt exterio
rib⁹ visis hoim corda cōmota a tempali ma-
nifestatiōe veniētis: ad occultā eternitatem
semp pūtis cōuerterent·

Quid sit qō nunq̄ legit': aut pr̄ maioz spi-
rituſctō: aut spūssctūs mioz pr̄e· Ca. VI
Deo aūt nusq̄ scriptū ē q̄ de⁹ pater
i maioz sit spūsancto: vel spūssanctus
minoz deo pr̄e: q̄ non sic ē assumpta
creatura: ī qua appueret spirituſctūs: sicut as
sumpt⁹ ē fili⁹ hoīs: in qua forma ipius v̄bi dei
ps̄ona ps̄entaret: nō vt hret v̄bū dei: sicut alij
sapiētes sancti: ꝫ p̄ticipib⁹ suis· Mō vtiq; q̄
ampli⁹ hēbat verbū dei vt cēt q̄ ceteri excel-
lētioze sapia: ꝫ q̄ ipm v̄bū erat· Aliud ē enim
verbū in carne: aliud v̄bum caro· Itē aliud ē
verbū in homie: aliud v̄bum hō· Caro eñ p
homie posita ē in eo q̄ ait· Verbū caro factū Joh·1
est: sicut illō· Et videbit oīs caro salutare dei Luc·3
Mō eñ sine aia vel sine mēte: ꝫ ita oīs caro:
ac si diceret: oīs hō· Mō g̃ sic ē assumpta crea
tura: in qua appueret spūssctūs: sicut assūpta
est caro illa ⁊ hūana illa forma ex v̄gie maria
Meq; eñ collumbā btificauit spūs: vel illum
flatū: vel illuz ignē: sibiq; ⁊ ps̄one sue in vnita
tē habitūq; cōiunxit in eternū· Haud v̄o mu
tabilis ⁊ cōuertibilis ē natura spūssci. vt nō
hec ex creatura fierēt: ꝫ ipe in illud atq; illud
mutabiliter verteret: sicut aqua in glaciem·
Sz apparuert ista sic optune appere debuert
creatura seruiēte creatori: ⁊ ad nutū ei⁹ in-
cōmutabiliter in seipo pmanētis: ad eū signi
ficandū ⁊ demōstrandū: sicut significari ⁊ de
monstrari mortalib⁹ oportebat mutata atq;
cōuersa· Proinde quāq; illa columba spirit⁹
dicta sit: ⁊ de illo igne cuz diceret· Elise sunt Actſ·2

illis inçt lingue diuise velut ignis: q̃ t insedit
sup vnũ quẽq; eox: t ceperũt loq̃ linguis: quẽ-
admodũ spũs sctus dabat eis ꝓnunciare: vt
oĩderet p illuz ignẽ spm̃ demõstratũ: sicut p
columbã. Nõ tñ ita possum⁹ dicere spm̃ sctm̃
et deũ: t columbã: aut t deũ t ignẽ: sicut dici
mus filiuz: t deũ: t hoiem: nec sicut dicimus
filiuz agnũ dei: nõ solũ Johe baptista dicẽte.
Joh. 1 Ecce agn⁹ dei: ꝙ etiã Johe euãgelista viden
Apoc. 5 te agnũ occisuz i apocalypsi. Illa q̃ppe visio
ꝓphetica nõ ẽ exhibita oculis coꝛporeis p for-
mas coꝛporeas: ꝙ in spũ p spiritales imagies
coꝛpoꝛ. Columbã ꝯo illã t ignẽ oculis vide-
rũt: q̃cunq; videret: quãq; de igne disceptari
põt: vtr oculis: an spũ visus sit: ꝓpter ꝯba sic
Act. 2 posita. Nõ eñ ait. Videret liguas diuisas ve
lut ignẽ: ꝙ vise sunt eis. Nõ aũt sub eadẽ signi
ficatiõe solem⁹ dicere: visum ẽ mihi: qua dici
mus vidi. Et in illis q̃dẽ spiritalib⁹ visis ima
ginũ coꝛpaliũ solet dici: t visum ẽ mihi: t vidi
In istis ꝯo q̃ p exhĩbitam coꝛpalẽ spẽm oculis
demonstrant: nõ solet dici: visuz ẽ mihi: ꝙ vi-
di. De illo q̃ igne põt esse q̃stio: quõ visus sit:
vtrũ int⁹ in spũ tanq; foꝛis: an vere foꝛis coꝛ-
rã oculis carnis. De illa ꝯo columba q̃ dicta ẽ
coꝛpali specie descẽdisse: null⁹ vsq; dubitauit
q̃ oculis visa sit. Nec sicut dicim⁹ filiũ petrã:
1. Coꝛ. 10 scptũ ẽ eñ. Petra erat xps: ita possum⁹ dice
re: spm̃ colũbã vel ignẽ. Illa eñ petra iã erat
in creatura: t p actiõis modũ nũcupata ẽ no
Genẽ. 28 mine xpi: quẽ significabat: sicut lapis ille: quez
Jacob positũ ad caput etiã vnctiõe ad signi-
Genẽ. 22 ficandũ dñm assumpsit. Sic Jsaac xps erat:
cũ ad se ĩmolãdum ligna poꝛtabat. Accessit
istis actio q̃dã significatiua iã exñtib⁹: nõ aũt
Exod. 3 sic illa colũba t ignis ad ꝯ tñm̃õ significãda
repẽte extiterũt. Magis ista silia mihi vidẽ-
Ibidẽ. 13 tur flãme illi q̃ in rubo appuit moysi: t illi co-
Ibidẽ. 19 lũne quã ꝓphs in heremo seq̃bat: t fulgoꝛib⁹
et tonitruis q̃ fiebãt cũ lex daret in mõte Ad
hoc eñ coꝛpalis rex illaz extitit spẽs: vt ali-
quid significaret atq; ꝓteriret.

Propositio q̃stiõis de multimodis appari-
tionib⁹ dei: q̃rũ q̃dã missiões appellant: cum
pr̃ missus nõ q̃at dici: ꝙ aut fili⁹: aut spũs sctus
coopante tñ in oib⁹ trinitate. Ca. VII

Ropter has q̃ coꝛpales foꝛmas: q̃ ad
p eũ significandũ: t sicut hũanis sensi
bus optebat demõstrandũ tpaliter ex
titerũt. Missus dicit etiã spũs sctus: nõ tñ mi-
noꝛ: pr̃e dicet⁹ ẽ: sicut filius ꝓpter foꝛmã serui: q̃
illa foꝛma serui inhesit ad vnitatẽ psone: ille
ꝯo coꝛpales spẽs ad demõstrandũ q̃ op⁹ fuit
ad tps apparuerũt: t esse postea desiterunt

Cur ergo nõ t pr̃ dicit missus p illas spẽs coꝛ
poꝛales: ignẽ rubi: t colũnã nubis: vel ignis
et fulgura in mõte: etsi qua talia tũc apparue
rũt: cũ eũ coꝛã pr̃ib⁹ locutũ: teste scptũra di-
dicimus: si p illos creature modos t foꝛmas
coꝛpaliter exp̃ssas: t hũanis aspectib⁹ ꝑsen-
tatas ipe demõstrabat. Si aũt filius p ea de-
mõstrabat: cur tãto post dicit missus: cum ex
femia factus ẽ: sicut apls dicit. Cũ aũt venit Gal. 4
plenitudo tpis: misit de⁹ filiũ suũ factũ ex mu
liere: q̃ quidẽ t antea mittebat: cum p illas
creature mutabiles foꝛmas pr̃ib⁹ appebat.
Aut si nõ recte posset dici missus: nisi cũ ver- Joh. 1
bũ caro factuz est: cur missus dicit spũs sctus:
cui⁹ nulla talis inꝯoꝛpatio facta ẽ? Si ꝯo p il-
la visibilia q̃ in lege t ꝓphetis cõmendant:
nec pater: nec filius: sed spũs sanct⁹ oĩdebat:
cur etiã ipe nũc dicit missus: cũ illis modis et
antea mitteret? In hui⁹ pplexitate q̃stionis
adiuuãte dño: pmũ q̃rendũ ẽ: vtr pr̃: an filius:
an spũs sctus: an aliq̃ pater: aliq̃ filius: aliq̃
spũs sanct⁹: an sine vlla distinctiõe psonaz: sic
dicit de⁹ vnus t solus: id ẽ ipa trinitas per il-
las creature foꝛmas pr̃ib⁹ apparuerit. Dein
de q̃libet hoꝛ inuentũ visuz: ve fuerit: vtrũ
ad hoc opus tñm̃õ creatura foꝛmata sit: in q̃
de⁹ sicut tunc optuisse ipe iudicauit: hũanis
oĩderet aspectib⁹. An angeli q̃ iã antea erãt
ita mittebant: vt ex ꝓsona dei loq̃rent: assu-
mẽtes coꝛpalẽ spẽm de creatura coꝛpoꝛea: in
visuz misteriũ sui: sicut cuiq; op⁹ eet. Aut ipm
coꝛp⁹ suũ cui nõ subdunt: sed subditũ regũt:
in spẽs quas vellẽt accõmodatas atq; aptas
actiõib⁹ suis mutãtes atq; vertẽtes p̃m attri
butã sibi a creatoꝛe potentiã. Postremo vi-
debim⁹ id q̃ querere instituerам⁹: vtr filius:
an spiritussanctus: t antea mittebantur.
Et si mittebantur: quid inter illaz missionẽ:
et eã quã in euãgelio legim⁹ dist̃et: an nõ sit
missus aliq̃s eox: nisi cũ vel filius fact⁹ eet ex
maria ꝯgine: vl cũ spũs sanct⁹ visibili specie:
siue i colũba: siue i igneis liguis apparuerit.

De his q̃ natura verbi dei visibilem puta-
uerunt. Ca. VIII

Mittam⁹ igit eos q̃ nimis carnalit
o natura ꝯbi dei atq; sapiam q̃ in seip-
sa manẽs innouat oia quã vnicũ dei
filiũ dicim⁹: nõ solũ mutabilẽ: verũ etiã visibi
lẽ ẽ putauerũt. Ibi eñ multũ crassũ coꝛ diui-
nis reb⁹ inq̃rendis audaci⁹ q̃ religiosius at-
tulerũt. Alia q̃ppe cũ sit suba spiritalis: cũq;
etiã ipa facta sit: nec p aliuz potuerit fieri: nisi
p quẽ facta sunt oia: t sine quo factũ ẽ nihil:
cuius sit mutabilis: nõ ẽ tñ visibilis: q̃ illi de

verbo ipo atq; ipa sapia dei: p quē facta ē aia crediderūt: cū sit illa nō iuisibil' tm̄ q; t aia ē: ꝫ etiā incōmutabilis q; aia nō ē. Eadē ḡppe incōmutabilitas eiº cōmēorata ē: vt dicere' in seipa manēs: innouat oia. Et isti ḡdē ruinā erroris sui diuinaq; scripturaq; testimonijs q̄ si fulcire conātes: adhibēt pauli apli sniam: t qō dictū ē de vno solo deo: in quo ipa trinitas intelligit' tm̄ de pre: nō t de filio: t ō spūsctō
1. Thi. 1 dictū accipiūt. Regi aūt seculoq; imortali: in uisibili: soli deo honor t glia i secula seculorū
Ibidē Et illud alteq;. Btūs t solº potēs rex regū: t dūs dūantiū: q̄ solus habet imortalitatē: t lucē habitat inaccessibilē: quē nemo hoim vidit nec videre pōt. Hec quēadmodū intelligenda sint: iam satis nos disseruisse arbitror.

De his qui filiū volūt etiā añ carnis assūptionē fuisse mortalē: vt solº pr̄ imortalitatē habere credat. La. IX

v Erū illi q̄ ista nō de filio nec de spiritusancto: ꝫ tm̄ de pre accipi volūt: dicūt visibilē filiū nō p carnē de ẋgine assūptā: ꝫ etiā antea p seipm. Nā ipe inquit appuit oculis patrū. Quibº si dixeris: Quō ꝫ visibil' p seipm filiº: sic sequit' t mortalis p se
1. Thi. 6 ipm filiº: vt ꝓstet vobis q; tātūmō de pre vultis intelligi: qō dictū ē. Qui solº habet imortalitatē. Nā si ppter carnē susceptā mortalis ē filiº ppr̄ hāc finite vt sit t visibilis. Nūdent: nec ppter hāc mortalē se filiuz dicere: ꝫ sicut et añ visibilē: ita t añ mortalē. Nā si ppr̄ carnē filiū dicūt eē mortalē: iā nō pater sine filio
Joh. 1 solus habet imortalitatē: q; t ẋbū eiº: p qō facta sunt oia: habet imortalitatē. Neq; em̄ q; carnē assumpsit mortalē: ideo amisit imortalitatē suā. Qui quidē nec aie hūane ꝫ accidere
Bat. 10 potuit vt cū corpe moreret: dicente ipo dño Nolite timere eos q̄ corpus occidūt: aiaz autē nō pōt occidere. Aut ẋo etiā spūsctūs carnē assumpsit: de q̄ vtiq; sine dubio turbabūt. Si ppter carnē mortalis ē filiº: quō accipiāt pr̄em tm̄mō sine filio t sine spūsctō hre imortalitatē: quando quidem spiritussanctus nō
1. Thi. 6 assumpsit carnē: Que si non habet immortalitatem: nō ergo ppter carnē mortalis ē filiº. Si aūt habet spūsctūs imortalitatē: nō ō pre tm̄mō dictū eū. Qui solº habet imortalitatē. Quocirca ita se arbitrant: t añ incarnatiōz p seipm mortalē filium posse puincere: q; ipa mutabilitas nō incōueniēter mortalitas dicit': fm quā t aia ōz mori: nō q; i corpº: vl̄ alia quā alterā subaz mutat' t vertit': ꝫ in ipa sua suba q̄cquid alio mō nūc ē aut fuit: fm id qō destitit eē qō erat: mortale deph̄endit. Quia iraq; inquit añq; natº eet filiº dei ō ẋgīe maria: ipe appuit pr̄bº nr̄is: nō in vna eademq; specie: ꝫ multiformiter: aliter atq; alit'. Et visibilis ē p seipm: q; nōdū carne assūpta: suba eiº cōspicua mortalibº oculis fuit: t mortalis inquantū mutabilis. Ita t spūsctūs: q̄ alias colūba: alias ignis appuit. Ūñ non trinitati aiūt: ꝫ singlariter t ppie pr̄i tm̄mō cōuenit qō dictū ē. Immortali iuisibili soli deo: t q̄ solus habz imortalitatē: t lucē habitat inaccessibilē: quē nemo hoim vidit: nec videre pōt. Omissis ḡ istis: q̄ nec aie suba iuisibilē nosse potuerunt: vñ longe remotū ab eis vt nosset vniº t soliº dei. i. patris t filij t spūsctī nō solū iuisibilē: vez t incōmutabilē pmanere suba: ac p hoc in vera t sincera imortalitate ꝓsistere: nos q̄ nunq; appuisse corporeis oculis deū: nec pez: nec filiū nec spm̄ sanctū dicim': nisi p subiectā sue potestati corporeā creaturā: in pace catholica pacifico studio requiram': pati corrigi: si fraterne ac recte reprehendimur: parati etiā si ab inimico: vera tamē dicēte: mordemur: vtq; indiscrete de' apparuerit patrib' nostris añq; xps veniret in carne: an aliqua ex trinitate psona: an singlatim quasi per vices.

Ibidē

An indiscrete deus trinitas pr̄ibus apparuerit: an aliq̄ ex trinitate psona. La. X

a Primū in eo qō scriptū ē geneſi: locutū deū cū hoie quē de limo finxerat: si excepta figurata significatiōe vt rei geste fides etiā ad lr̄am teneat': tractamus: in specie homis videt' de' cū hoie tunc locut'. Nō quidē ex pte ꝺ in libro positū est: ꝫ circūstātia locutiōis id resonat: maxime illo qō scriptū est: vocē dei audisse. Adā deambulātis in paradiso ad vesperā: t abscondisse se in Gen. 3
medio ligni: qō erat in paradiso. Deoq; dicēti. Adā vbi es: respōdisse. Audiui vocē tuā t abscondi me a facie tua: qm̄ nudus sum. Quō em̄ posset ad lr̄am itelligi talis dei ambulatio et collocutio: nisi in specie hūana: nō video. Neq; em̄ dici pōt vocē solā factā vbi deambulasse dict' ē de': aut eū q̄ deambulabat i loco nō fuisse visibilē: cū et adam dicat q; abscōderit se a facie dei. Quis ḡ erat ille: vtq; pr̄: an filius: an spūssanctus? An oīno de' indiscrete ipa trinitas: in forma hois homi loq̄bat? Cōtextio q̄dē ipa scripture nusq; trāsire sentit' a psona ad psonā: sed ille videt' loq; ad pmūm hominē q̄ dixit. Fiat lux: t fiat firmamentū: t ce Gen. 1
tera. p illos singulos dies: quē deū pr̄em solem' accipe dicentē: vt fiat q̄cq̄d facere voluit. Ōia em̄ p ẋbū suū fecit: qō verbū eiº vni-

cū filiū eius ꝑm rectā fidei regulā nouimus. Si ḡ deꝰ pater locutus ē ad primū hoiem: et ipe deambulabat in paradiso ad vesperaz: ⁊ abeiꝰ facie se in medio ligni paradisi pcto2 abscō-derat: cur nō iā ipe intelligat appuisse abrae et moysi: ⁊ qbus voluit: ⁊ quēadmodū volu it p subiectā sibi cōmutabilē atq; visibilē crea turā: cū ipe in seipo atq; i suba sua q̄ est incō-mutabilis atq; iuisibilis maneat? Sz fieri po tuit vt a pſona ad pſonā occulte scptura tran
Ubi.5 siret: ⁊ cū pfem dixisse narrasset. Fiat lux ⁊ cē-q̄ p verbū fecisse cōmēoza2: iā filiū indicaret loq̄ ad pmū hoiem: nō apte hoc explicās: sed eis q̄ possent intelligendū intimans. Qui ḡ habet vires: quibꝰ hoc secretū possit mentis acie penetrare: vt ei liq̄do appareat: vel pos-se etiā pfem: vel nō posse nisi filiū: vel etiam spūsanctū: p creaturā visibilē hūanis oculis apparere. pgat i hec scrutāda: si pōt: etiā ver-bis enūciāda atq; tractādo. Res tū ēptuz ad hoc scripture testimoniū attinet: vbi deꝰ cuz hoie locutꝰ est: ēptū estimo occulta ē. Quia etiā: vt̄ soleret adā coꝛporeis oculis deū vi dere: nō cuidēter apparet: cū pſertim magna sit q̄stio: cuiusmodi oculi eis apti fuerint: q̄n vetitū cibū gustauerūt. Ihi em̄ anteq̄ gustaſ sent clausi erant. Illud tū nō temere dixerī: si paradisū coꝛpalē quendā locū: illa sciptura in sinuat: deambulare ibi deū: nisi in aliq̄ coꝛpo-rea forma: nullo mō potuisse. Mā ⁊ solas vo-ces factas q̄s audiret hō: nec aliquā formaz
Geñ.3 videret: dici pōt: nec q2 scriptū est. Abscōdit se adā a facie dñi: ꝓtinuo sequit vt soleret fa-ciē eiꝰ videre. Quid si em̄: nō q̄dē videre ipe poterat: ꝙ videri ipe metuebat: ab eo cuiꝰ vo cē audierat: ⁊ deambulātis pnūtiam senserat;
Geñ.4 Mā ⁊ cayn dixit deo. A facie tua abscōdā me nec iō fateri cogimur eū solere cernere faciē dei coꝛporeis oculis: in q̄libet forma visibili: q̄uis de facinoze suo: vocē interrogātis secū q; loq̄ntis audisset. Cuiusmodi aūt loq̄la tūc deꝰ exterioribꝰ hoīm auribꝰ insonaret: maxi me ad pmū hoiem loquēs: ⁊ iuenire difficile est: ⁊ nō hoc ista ꝑmone suscepimꝰ. Verūta-mē si soli voces ⁊ sonitꝰ fiebāt: quibꝰ quedā sensibilit pnūtia oī: pmis illis hoībꝰ ꝓberet: cur ibi pſonā dei pris nō intelligā: nescio. q̄n q̄dē
Mat.17 eiꝰ pſona ostēdit: ⁊ in ea voce: cū iesus i mō-
Mat.3 te coꝛā tribꝰ discipulis: pfulgēs apparuit. ⁊ i il la: vbi sup baptizatū colūba descēdit. ⁊ in illa vbi ad pfem de sua clarificatiōe: clamauit: ei
Joh.12 q; rsilsum est. Et clarificaui ⁊ iteꝝ clarificabo Mō q2 fieri potuit vox sine ope filij ⁊ spūsan cti (Trinitas quippe inseparabilit opat) sed q̄a ea vox facta est: que soliꝰ pſonā pris oīderet sicut humanā illā formā ex virgine māria tri nitas opata est: sed solius filij pſona est. Visi bilē nanq; solius filij pſonaz: inuisibilis trini-tas opata est. Nec nos aliquid ꝓhibet: illas voces factas ad adam: nō solū a trinitate fa ctas: intelligere: ꝙ etiam pſonā demōstrātis eiusdē trinitatis: accipere. Ibi em̄ cogimur:
Mat.3 nō nisi pris accipere: vbi dictuz est. Hic ē filiꝰ meus dilectus. Neq; enim iesus etiam spiri-tussancti filiꝰ: aut etiā suꝰ filiꝰ credi aut intel
Joh.12 ligi potest: ⁊ vbi sonuit. Et clarificaui ⁊ iterū clarificabo. nō nisi pris pſonaz fatemur. Re-spōsio quippe ē ad illā dñi vocē: qua dixerat. Pater clarifica filiū tuū: qō nō potuit dicere
Ubi.5 nisi deo patri tm̄: nō et spiritui sancto: cuiꝰ nō
Geñ.3 est filiꝰ. Hic aūt vbi scriptū est: et dixit dñs de us ad adā. Cur non ipa trinitas intelligit: ni hil dici pōt? Similiter etiā qō scriptū euz. Et
Ibidē.12 dixit dñs ad abrā. Exi de terra tua: ⁊ de co-gnatione tua: ⁊ de domo pris tui: nō est aper tū: vt̄ sola vox facta sit ad aures abrae: an ⁊ aliquid oculis eius apparuerit. Paulo post aūt aliq̄to aptiꝰ dictū ē. Et visus ē dñs abrae
Ibidē et dixit illi. Semī tuo dabo terrā hāc. Sz nec ibi exp̄ssum est: in qua specie visus sit ei dñs: aut vt̄ pater: an filius: an spūssanctꝰ: visus sit. Nisi forte iō putant filiū visum esse abrae q2 non scriptū est: visus est ei deus: sed visus est ei dñs. Tanq̄ em̄ ꝓprie videt filiꝰ dñs vo
1.Cor.8 cari: dicente aplo. Mā ⁊ si sunt qui dicunt dij siue in celo: siue in terra: sicuti sunt dij multi: et dñi multi: nobis tū vnus deus pater: ex q̄ omnia: ⁊ nos in ipo: ⁊ vnus dñs iesus xps: p quē oīa ⁊ nos p ipm. Sed et cū deꝰ pr̄ multis
Ps.⁊ locis inueniat dictus dñs: sicuti ē illud. Dñs dixit ad me filiꝰ meus es tu: ego hodie genui
Ps.109 te. ⁊ illud. Dixit dñs dño meo: sede a dextris meis. Cū etiā spūssanctꝰ dñs dictꝰ inueniat:
2.Cor.3 vbi aplus ait. Dñs aūt spūs ē. Et ne q̄s ꝓpter bitret filiū significatū: et iō dictū spūs ꝓpter incoꝛporeā suba: secutꝰ cōtexuit. Vbi aūt
Ibidē spūs dñi: ibi libertas. Spiritū aūt dñi nemo esse dubitauerit spūscm̄. Neq; hic ergo eui-denter apparet: vt̄ aliqua ex trinitate pſo-na: an deus ipa trinitas: ꝺ quo vno deo dictū est. Dñm deū tuū adoꝛabis: ⁊ illi soli seruies
Deut.6 visus fuerit abrae. Sub ilice aūt mābre: tres viros vidit: quibꝰ ⁊ iuitatis hospicioq; susce
Ge.18 ceptis et epulantibꝰ: ministrauit. Sic tū scri-ptura illā rem gestā narrare cepit: vt non di-cat: visi sunt ei tres viri: ꝙ visus ē ei dñs. Atq; inde cōsequenter exponens: quō ei sit visus dñs: attexit narrationez de tribꝰ viris: quos

abraam ꝑ pluralē numeꝝ inuitat: vt hospitio
suscipiat: ⁊ postea singulariꝫ sicut vnū alloq-
tur. Et sicut vn⁹ ei de Sara filiū pollicet quē
dñm dicit scriptura: sicut in eiusdē narratio-
nis exordio. Visus ē inqt dñs abrae. Jnui-
tat ergo ⁊ pedes lauat: ⁊ deducit abeuntes
tanqꝫ hoies. Loquit aūt tanqꝫ cū dño deo: si
ue cū ei ꝓmittit fili⁹: siue cū ei sodome immi-
nens interius indicat.

De trib⁹ viris abrae visis cuꝝ quib⁹ sicut
cū domino loquitur La. XI

n On paruā neqꝫ transitoriā ꝑsidera-
tionē postulat iste scripture loc⁹. Si
eñ vir vnus visus fuisset: iaꝫ illi qui
dicunt: ⁊ ꝑusqꝫ de v̄gine nascerē ꝑ suā subaꝫ
visibilē filiū: qd aliō qꝫ ipm esse clamarēt: qm̄
de patre inquiunt dictū ē. Jnuisibili soli deo:
Et tamē posseꝫ adhuc q̄rere: quō ante susce-
ptā carnē: habitu est inuentus vt hō: qñ qui-
dē ei pedes loti sunt: ⁊ humanis epulis epu-
latus ē? Quō istud fieri poterat: cū adhuc in
forma dei esset: nō rapinā arbitrat⁹ eē equal
deo? Nunquid eñ iā semetipm exinanierat:
formā accipiēs in similitudinē hoīm factus:
et habitu inuentus vt hō? Cuꝫ h̄ fecerit per
partū v̄ginis nouerimus. Quō igit ante-
qꝫ hoc fecisset: vt vir vn⁹ apparuit abrae: an
illa forma vera nō erat? Possem ista q̄rere:
si vir vnus apparuisset abrae: idēqꝫ dei filius
crederet. Cū vō tres viri visi sunt: nec quis-
quā in eis vel forma vel etate vel ptāte ma-
ior ceteris dict⁹ est: cur non hic accipiam⁹ vi
sibiliter insinuatā ꝑ creaturam visibilē trini-
tatis equalitatē: atqꝫ in tribus psonis vnam
eandemqꝫ substantiā. Nā ne q̄sqꝫ putaret sic
intimatū vnū in tribus fuisse maiorē: vt eum
dñm dei filiū intelligendū: duos aūt alios an
gelos ei⁹ qꝫ cum tres visi sint: vni domio illic
loquit abraam: sancta scriptura futura tali-
bus cogitationibus ⁊ opinionib⁹ cōtradicē
do: nō ptermisit occurrere: quādo paulopost
duos angelos dicit venisse ad loth: in quib⁹
et ille vir iustus qui de sodomoꝝ incēdio me
ruit liberari: ad vnū dñm loquit. Sic eñ scri
ptura loquit dicens. Abijt aūt dñs postqꝫ ces
sauit loqui ad abraam: ⁊ abraam reuersus ē
ad locum suum.

Tbi. 1
Phil. 2
Ibidē
Gen. 19
Gen. 18

De duobus angelis qui i humana forma
apparuerunt loth: et in quib⁹ dñs singulari-
ter appellatur. La. XII

Gen. 19 Enerūt aūt duo angeli in sodomis
Gen. 18 v vespere. Hic aūt attenti⁹ cōsideran
dū est: quod ostendere instituī. Cuꝫ
tribus certe loquebat abraaꝫ: ⁊ eū dñm sin-
gulariter appellauit. Forte inquiet aliquis:
vnū ex tribus agnoscebāt dñm: alios aūt du
os angelos eius. Quid sibi ergo vult: qō cō-
sequēter dicit scriptura. Abijt aūt dñs postqꝫ Gen. 18
cessauit loquens ad abraaꝫ: ⁊ abraam reuer
sus est ad locū suuꝫ. Venerūt aūt duo ange- Ibidē. 19
li in sodomis vespere. An forte ille vnus ab-
scesserat: qui domin⁹ agnoscebat in trib⁹: et
duos angelos qui cum illo erant ad cōsumē
dā sodomā miserat? Ergo sequētia videam⁹
Venerūt inqt duo angeli in sodomis vespe Ubi. s
Loth autē sedebat ad portaꝫ sodomoꝝ. Et
cum vidisset eos loth surrexit in obuiam illis
et adorauit in faciē sup terram et dixit. Ecce
domini: diuertite in domuꝫ pueri vestri. Jbic
manifestum est ⁊ duos angelos fuisse: ⁊ ho
spitiū pluraliter iuitatos: ⁊ honorifice appel
latos dominos: cum fortasse homines puta-
rent. Sed rursum mouet: qua nisi angeli dei
cognoscerent: nō adoraret loth in faciē sup
terram. Cur ergo tanqꝫ tali humanitate in-
digentibus: ⁊ hospitium prebetur et victus.
Sed quodlibet hic lateat: illud nūc qō susce-
pimus exeq̄mur. Duo apparent: angeli am
bo dicunt: pluraliter iuitant. Tanqꝫ cū duo-
bus pluraliter loquit: donec exeatur a sodo-
mis. Deinde sequit scriptura: et dicit. Et fa- Ibidē
ctū est postqꝫ eos eduxerūt foras: dixerunt.
Saluā salua animā tuā ne despexeris retro
neqꝫ stes in hac vniuersa regiōe. Jn montez
vade: ⁊ ibi saluaberis: ne forte cōprehēdaris.
Dixit aūt loth ad eos. Rogo dñe: qm̄ iuenit
puer tu⁹ aū te misericōiam: ⁊c. Quid ē h̄ qō di-
xit ad eos. Rogo dñe: si iā ille discesserat qui
dñs erat: et angelos miserat. Cur ōr. Rogo
dñe: ⁊ nō rogo domi ni. Aut si vnū ex eis vo-
luit appellare: cur ait scp̄tura. Dixit aūt loth Ibidē
ad eos: rogo dñe: qm̄ iuenit puer tu⁹ ante te
misericōiaꝫ: an ⁊ hic intelligim⁹ in pl̄ nūero du
as psonas. Cū aūt vidē duo tanqꝫ vn⁹ cōpel-
lant vni⁹ subeuntē dñm deū: ꝑ q̄s duas pso-
nas h̄ intelligim⁹: an p̄ris ⁊ filij: an p̄ris ⁊ spūs
sancti: an filij ⁊ spūs sci? Jhoc forte cōgruenti⁹
qō vltimū dixi. Missos eñ se dixerūt: qō ō fi
lio et ō spiritusancto dicim⁹? Nā p̄rem missuꝝ
nusquā scripturaꝝ nobis occurrit.

De visione moysi qui deū vidit in oreb ꝑ
ignem in rubo. La. XIII

m Oyses autez quādo ad pp̄lm israel
ex egypto educendū missus est: sic ei
dominū appuisse scp̄tū ē. Pascebat Exo. 3
inqt oues ietro soceri sui sacerdotis madian:
et egit oues in desertū: ⁊ venit i mōtē dei oreb
Appuit autē illi angel⁹ dñi in flāma ignis de

rubo. Et vidit q̄ in rubo ignis rederet: rubus vo nō cōburebat: aut moyses. Jbo ꝛ videbo visū istud: qō tā magnū vidi: qm̄ nō cōburit rubus. Cū g̈ vidit dñs q̄ venit videre: clamauit ad eū dñs ō rubo dicēs. Ego sū deꝰ pris tui: deꝰ abraā: ꝛ deꝰ isaac: ꝛ deus iacob. Et h̄ pmo angelꝰ dñi dictꝰ ē: deinde deꝰ. Mūq̄d g̈ angelꝰ ē deꝰ abraā: ꝛ deꝰ isaac: ꝛ deus iacob: ꝓpt recte itelligi ipe saluator: ō q̄ dic
Roñ. 9 apls. Quoꝝ pres: ꝛ ex q̄b⁹ xps ꝑm carnē: q̄ ē sup oia deꝰ bñdictꝰ i secla. Qui g̈ sup oia ē dns bñdictꝰ in secla: nō absurde etiā h̄ ipe intelligit deꝰ abraā: ꝛ deꝰ isaac: ꝛ deꝰ iacob. Sz cur pus angelus dñi dictꝰ ē: cū de rubo i flāma ignis appuit: vtr̄ q̄ vnꝰ ex multꝫ angelꝫ erat: ꝗ p dispensationē psonā dñi sui gerebat: an assumptū erat aliq̄d creature: qō ad pñs negociū visibiliť appereret: ꝛ vñ voces sensibiliť ederenť: q̄b⁹ pñtia dñi p subiectā creaturam corporeis etiā sensib⁹ hois sīc optebat exhibere tur. Si eñ vnꝰ ex angelꝫ erat: q̄s facile affirmare possit vtr̄ ei filij psona nūciāda iposita
Exo. 3 fuerit: an spūscī: an dei pris: an ipi⁹ oīno trinitatis: q̄ ē vnꝰ ꝛ solꝰ deꝰ: vt diceret. ego sū deꝰ abraā: ꝛ deꝰ isaac: ꝛ deꝰ iacob. Neq̄ enī possumꝰ dicere deū abraā: ꝛ deū isaac: ꝛ deū iacob: filiū dei ēē: et pr̄em nō ēē: aut spm̄scm̄: aut ipam trinitatē quā credimꝰ ꝛ intelligimꝰ vnū deū. Audebit aliq̄s negare deū abraaz: et deū isaac: ꝛ deū iacob. Jlle eñ nō ē illoruz patr̄ deꝰ q̄ nō ē deꝰ. Porro si nō solū pr̄ deꝰ ē sicut oēs etiā heretici p̄cedūt: ꝗ etiam filiꝰ q̄
Roñ. 9 velint nolint cogunť fateri: dicēte apl̄o. Qui est sup oia deꝰ bñdictꝰ in secla: ꝛ spūscūs. dic
1. Coꝝ. 6 cēte ipo apl̄o. Clarificate g̈ deuz in corpe vr̄o cū supra diceret. nescitis qm̄ corpa vr̄a tem
Jbidē plū in vobis ē spūsci: quē habetis a deo: ꝛ hi tres vnꝰ deus: sicut catholica sanitas credit nō satis elucet quā i trinitate psonam: ꝛ vtr̄ aliquā an ipius trinitatis gerebat ille angelꝰ si vnꝰ ex ceteris angelis erat. Si aūt in vsum rei p̄ntis assūpta creatura ē q̄ et hūanis oculis appareret: ꝛ auribꝰ insonaret. ꝛ appellare tur angelꝰ dñi: ꝛ dns et deꝰ: nō pōt h̄ deꝰ pr̄ intelligi: ꝗ aut filiꝰ: aut spūscūs. q̄q̄ spm̄sanctū alicubi angelū dictū non recolā: ꝗ ex ope
Joh. 16 posit intelligi. Dictū eñ de illo ē. Que vētura sunt ānūciabit vobis. Et vtiq̄ angelꝰ grece: latine nūcius interp̄tať. De dño aūt iesu
Esa. 9 xp̄o euidētissime legimꝰ apud pphetā: q̄ magni p̄silij angelꝰ dictꝰ sit: cū ꝛ spūscūs: ꝛ dei filiꝰ fit deus et dns angeloꝝ.

De apparitiōe dei in exitu israel de egipto
Capitulū. XIIII

Tē in exitu filioꝝ isr̄l de egypto scri-
i ptū ē. Deꝰ aūt p̄cibat illos: die quidē Exoꝛ
in colūna nub ꝛ oñdebat illis viā: no
cte aūt i colūna ignis: ꝛ nō deficiebat colūna nubis die: ꝛ colūna ignis nocte añ populuz. Quis ꝛ h̄ dubiterp subiectā creaturū eandē q̄ corporeā: nō p̄ suā subaz deū oculis appuisse mortaliū: ꝗ vtr̄ p̄em: an filiū: an spm̄scm̄: an ipam trinitatē vnū deū silr̄ nō appet. Nec
Jbidē. 16 ibi h̄ distinguiť q̄tū existimo: vbi scptū est. Et maiestas dñi appuit i nube: ꝛ locutꝰ ē dns ad moysen dicens: exaudiui murmur filioꝝ israel: et cetera.

De his que diuinitus gesta sunt in monte syna. Capm̄. XV

Am vo de nubib⁹ ꝛ vocib⁹ ꝛ fulgori
i bus ꝛ tuba ꝛ fumo i mōte syna cū di
ceret. Syna aūt mōs fumabat totꝰ Exoꝛ. 19
ꝓpterea q̄ descēdisset deꝰ i igne ei eū: ꝛ ascendebat fumꝰ tāq̄ fumꝰ fornacꝫ: ꝛ mēte ꝓfusus ē oīs ꝓpls vehemēter: fiebant aūt voces tube ꝓdeūtes fortiť valde. Moyses loq̄bať: ꝛ deus rñdebat ei voce. Et paulopꝰ data lege in decē p̄ceptis: ꝓsequēter ōr. Et oīs ꝓpls videbat voces ꝛ lāpades ꝛ voces tube ꝛ mōtē fumantē. Et paulopꝰ. Et stabat inq̄t oīs ꝓpls a lōge. Moyses aūt itrauit i nebulā vbi erat deꝰ: ꝛ dixit dns ad moysen ꝛc̄. Quid hinc dicā nisi q̄ nemo tā vecors ē: q̄ credat fumū. ignē: nubes et nebulā. ꝛ si qua sunt hmōi: vbi ꝛ sapie dei q̄ ē xp̄s: vel spūscī eē subam. Naz de p̄e deo: nec arriani h̄ vnq̄ ausi sūt dicere. Ergo creatura fuiēte creatori facta sunt illa oia: ꝛ hūanis sensib⁹ p̄ dispēsatiōe ꝓgrua p̄e
Jbi. 3 sentata: nisi forte q̄ dictū ē: moyses aūt intrauit in nebulā vbi erat deꝰ: h̄ arbitrabitur carnalis cogitatio a ꝓpl̄o q̄dē nebulā visā: intra nebulā vo moysen oculis carneis vidisse filiū dei: quē delyrātes heretici in sua suba visū volūt. Sane viderit eū moyses oculis carneis: si oculis carneis p̄t videri: nō mō sapia
Exo. 24 dei q̄ ē xp̄s: ꝗ vel ipa cuiuslibz hois ꝛ q̄lisc̄q̄ sapientꝫ. Aut q̄ scptū ē de seniorib⁹ israel: q̄ viderūt locū vbi steterat deꝰ israel: ꝛ quia sub pedib⁹ ei⁹ tanq̄ opus lapidis saphyri: ꝛ tanq̄ aspectꝰ firmamēti celi. Propterea credendū ē xp̄m ꝛ sapiaz dei p̄ suā subam in spa-
Sap. 8 cio loci terreni stetisse: q̄ ptēdit a fine vsq̄ ad finē fortit: ꝛ disponit oīa suauit: ꝛ ita eē mutabile verbum dei: per quod facta sunt omnia
Joh. 1 vt modo se cōtrahat: mō distēdat. Abundet dñs a talib⁹ cogitationibus corda fidelium suoꝝ: sed p̄ subiectā: vt sepe dixim⁹: creaturā exhibentť h̄ oīa visibilia ꝛ sensibilia: ad signi-

ficandū inuisibilē atq; intelligibilē deū: non
Rom·11 solū pr̄em: sed & filiū: & spūsanctū: ex q̄ omia
Ibidē p quē oia: in quo oia: cuius inuisibilia dei a cre
atura mūdi: p ea q̄ facta sunt intellecta cōspi
cianť: sempiterna q̄q; virt⁹ ei⁹ & diuinitas. Sz
Exo·19 qđ attinet ad id qđ nūc suscepim⁹: nec in mō
te syna video quēadmodum appareat p illa
oia q̄ mortaliū sensib⁹ terribiliter oñdebāť:
vtr̄ de⁹ trinitas: an pater: an filī⁹: an spūssan
ctus ꝓprie loq̄bať. Verūtamē si q̄d hinc sine
affirmādi temeritate modeste atq; cunctan
ter cōiectare cōcedit: si vna ex trinitate pso-
Exod·31 na pōt intelligi: cur nō spūscm̄ poti⁹ intelli-
gim⁹: qñ & tabulis lapideis: lex ipa q̄ ibi data
est: digito dei scripta eē dicit: q̄ noie spūscm̄ i
euāgelio significari nouim⁹? Et q̄nquagin-
ta dies nūeranť ab occisione agni & celebra-
tione pasce vsq; ad diē q̄ hec fieri cepta sūt in
mōte syna. Sicut post oñi passionē: ab ei⁹ re-
surrectiōe q̄nq̄ginta dies nūeranť: vt venit
ꝓmissus a filio dei spūssctūs. Et in ipo ei⁹ ad-
Actl·2 uētu quē in aplor̄ actib⁹ legim⁹: p diuisiones
linguar̄ ignis appuit: q̄ et insedit sup vnum-
quēq; eor̄. Qđ exodo ꝓgruit: vbi scriptū est
Exod·19 Syna aūt mōs fumabat tot⁹: ꝓpterea q̄ de-
scēdit in eū de⁹ in igne. Et aliq̄to post. Aspe
ctus inq̄t maiestatis dñi: tanq̄ ignis ardens
sup verticē mōtis coram filijs israel. Aut si hec
ideo facta sunt: q̄ nec pr̄: nec filī⁹ illic eo mō
pūtari poterāt sine spūsancto: q̄ ipam legem
scribi optebat. Deū q̄dē nō p subam suā q̄ in
uisibilis & incōmutabilis manet: s̄ p illā spēm
creature illic apparuisse cognoscim⁹. Sz ali-
quā ex trinitate psonā signo q̄dā ꝓpo q̄tum
ad mei capacitatē sensus ptinet nō videm⁹.

Utr̄ de⁹ p suā subam Moysi apparuerit:
an p visibilē creaturā. La. XVI

Exod·33 e Stetiā quo moueri plericq; solēt: q̄
scriptū ē. Et locut⁹ ē dñs ad moysen
facie ad faciē: sicut q̄s loq̄t ad amicū
suū: cū paulo post dicat idē moyses. Si ḡ inue-
ni gr̄am añ te: oñde mihi temetipm manife-
ste: vt videā te: vt sim inueniens gratiā ante
te: & vt sciā q̄ populus tu⁹ ē gēs hec. Et pau-
Ibidē lo post it̄. Dixitq; moyses ad dñm. Oñde
mihi maiestatē tuā. Quid ē hoc q̄ in omib⁹
que supra fiebāť: de⁹ videri p suā subam pu-
tabať: Uñ a miseris creditus ē: nō p creatu-
rā: sed p seipm visibilis filius dei: & q̄ intraue
rat in nebulā moyses ad hoc intrasse videba
tur: vt oclis quidē populi oñderet caligo ne-
bulosa: ille aūt int⁹ verba dei tanq̄ ei⁹ faciez
Ibidē ꝓplar⁹ audiret. Et quō dictū ē. Locut⁹ est
dñs ad moysen facie ad faciē: sicut q̄s loquit̄
ad amicū suū. Ecce idē dicit. Si inueni gr̄am Ubi·s
ante te: oñde mihi temetipm manifeste. Mo-
uerat vtiq; qđ corporaliter videbāť: & verā visi
onē dei spiritaliter req̄rebat. Locutio q̄ppe
illa que fiebat in vocibus sic modificabāť: tā
quā eēt amici loquētis ad amicū. Sed deum
pr̄em q̄s corporeis oculis videt? Et in princi Joh·1
pio erat verbū: & verbū erat apud deū: & de- Ibidē
us erat verbū: per quod facta sunt omia: q̄s
corporeis oculis videt? Et spiritū sapientie:
quis corporeis oculis videt? Quid est autē.
Ostende mihi temetipm manifeste vt videā Exod·33
te: nisi ostende mihi substantiam tuaz? Hoc
aūt si nō dixisset moyses: vtcūq; ferendi cēnt
stulti: q̄ putāt per ea que supra dicta vl̄ gesta
sunt: substantiā dei oculis eius fuisse cōspicu
am. Cū vero hic apertissime demōstret: nec
desideranti hoc fuisse ꝓcessum: quis audeat
dicere per similes formas que huic quoq; vi
sibiliter apparuerāt: nō creaturā deo seruiē-
tem: sed hocipm qđ deus ē cuiuscq; oculis ap-
paruisse mortaliū? Et hoc quidez qđ postea
dñs dicit ad moysen. Nō poteris videre faci Ibidē
em meā: & viuere. Non eñ videbit homo fa-
ciē meā et viuet. Et ait dñs. Ecce loc⁹ penes Ibidē
me est: & stabis sup petrā: statim vt transibit
mea maiestas: & ponā te in specula petre: et Ubi·s
tegā manū meā sup te: donec transeā: & aufe
ferā manū meā: & tūc videb⁹ posteriora mea:
nam facies mea nō apparebit tibi.

Quod ex psona domini iesu dicta intelli-
genda sint. Moysi: ponam te super petram:
et auferam manū meam: et posteriora mea
videbis. La. XVII

On incōgruenter ex psona dñi
n nostri iesu xpi ꝑfiguratum solet intel
ligi: vt posteriora ei⁹ accipiatur ca-
ro eius: in qua de virgine natus ē: & mortu-
us & resurrexit: siue ꝓpter posteritatem
mortalitatis posteriora dicta sint: siue q̄ eaz
ꝓpe finē seculi: hoc ē posterius suscipere di- Phil·2.
gnatus ē. Facies aūt eius illa dei forma: in
qua rapinā arbitrať eē equalis deo pr̄i: quā
nemo vtiq; pōt videre & viuere: siue q̄ post
hāc vitā in q̄ peregrinamur a dño: & vbi cor- Gal·4
pus qđ corrūpit aggrauat aiam: videbim⁹ facie 1. Cor·13
ad faciē: sic dicit apls. De hac cū vita in psal-
mo dicit. Verūtamen vniuersa vanitas ois Ps·38
homo viuēs. Et it̄. Uñ nō iustificabit⁹ co- Ps.142
rā te oīs viuens. In qua vita etiam fm Jo 1. Joh·3
hannē: nōdū apparuit quod erimus. Scim⁹
aūt inquit q̄ cū apparuerit: similes ei erim⁹
quoniā videbim⁹ eum sicuti est. Qđ vtiq; p⁹
hāc vitā intelligi voluit: cuz mortis debitum

soluerimus: ⁊ resurrectionis ꝓmissum receperim⁹. Siue qȝ etiã nũc inq̃tũ dei sapiaz ꝑ quã facta sũt oĩa: spiritalit̃ itelligim⁹: intãtũ carnalib⁹ affectib⁹ moꝛimur: vt moꝛtuũ nob hũc mũdũ deputãtes: nosq̃ ipi huic mundo
Gal·6 moꝛiamur: ⁊ dicam⁹ qȝ ait apl's. Adũnd⁹ mi
Colo·2 hi crucifix⁹ ẽ: ⁊ ego mũdo. De hac eĩ moꝛte itez dic̃. Si ãt moꝛtui estis cũ xpo: qd adhuc velut viuẽtes ȝ h̃ mũdo decernitis? Nõ ꝯ im merito: nẽo põt facĩe. i. ipam manifestationẽ
Mat·22 sapie dei videre ⁊ viuere. Ipa eĩ ẽ spes: cui ꝓplande suspirat ois q̃ affecta t deũ diligere ex toto coꝛde: ex tota aĩa: ⁊ ex tota mẽte Ad quã ꝓplandã etiã ꝓmũ q̃tũ põt edifi
Ibidẽ cat: q̃ diligit ⁊ ꝓmũ sicut seipm. In qb⁹ duo bus p̃ceptis: tota lex pẽdet ⁊ pphe. Qȝ signi ficat etiã in ipo moyse. Nã cũ dixisset ꝓp̃t dilectionẽ dei q̃ ꝑcipue flagrabat. Si iueni gra
Exo·33 tiã i ꝓspectu tuo: oñde mihi temetipm manifeste: vt sim inueniẽs gꝛaz añ te: cõtinuo ꝓp̃t dilectionẽ etiaz pꝛoximi subiecit atq̃ ait. Et vt sciã qꝛ ꝓp's tu⁹ ẽ gens h̃. Illa ẽ ꝯspes q̃ rapit oẽm aiaz rõnalẽ desiderio sui: tãto arden tioꝛẽ: quãto mũdioꝛẽ: ⁊ tãto mũdioꝛẽ: quãto ad spiritalia resurgentẽ. Tãto aũt ad spirita
2·Lo·5 lia resurgentẽ: q̃to a carnalib⁹ moꝛientẽ Sz dũ pegrinamur a dño: ⁊ pfidẽ ambulamus: nõ ꝑ spẽm: posteꝛioꝛa xp̃i: h̃ ẽ carnẽ ꝑ ipam fidẽ videre debem⁹. i. in solito fidei fundamen to stãtes: qȝ significat petra: ⁊ eã de tali tutis sima specula intuentes: in catholica. s. ecclia:
Mat·16 de qua dictũ ẽ. Sup hanc petrã edificabo ecclesiã meã. Tanto eĩ certi⁹ diligim⁹: q̃to vi dere desideram⁹ faciẽ xp̃i: quã tãto i posteꝛioꝛib⁹ suis agnoscim⁹: q̃to nos ꝓioꝛ dilexerit xp̃s. Sed in ipa carne fides resurrectiõis ei⁹
Roñ·10 saluos facit atq̃ iustificat. Si eĩ crediderĩs inq̃t in coꝛde tuo: qꝛ illũ de⁹ suscitauit a moꝛtuis: salu⁹ eris. Et itez. Qui tradit⁹ ẽ inquit
Roñ·4 ꝓpter delicta nr̃a: ⁊ resurrexit ꝓpt̃ iustificationẽ nr̃am: idoq̃ resurrectio coꝛpis dñi ẽ meritũ fidei nr̃e. Nã moꝛtua eẽ illã carnez in cruce passiõis: etiã inimici ei⁹ credũt: ꝙ resurrexisse nõ credũt. Qȝ firmissime nos credẽtes: tãq̃ de petre soliditate ꝓtuemur: vñ certa spe adoptionẽ expectam⁹: redẽptionẽ coꝛporis nr̃i: qꝛ h̃ in mẽbris xp̃i speram⁹: q̃ nos ipi sum⁹: qȝ pfectum eẽ in ipo tanq̃ in capite nr̃o fidei sanitate cognoscim⁹. Jñ nõ vult ni
Exo·33· si cũ trãsierit videri posteꝛioꝛa sua: vt i ei⁹ resurrectõz credaĩ. Pasca ei hebꝛeũ xp̃ũ õz qȝ
Joh̃·13· transitũ interp̃tamur. Vñ ⁊ Johes euãgelista dicit. Añ diẽ festũ pasce: sciẽs ihesus qꝛ venit ei⁹ hoꝛa: vt trãseat ex h̃ mũdo ad patrem

hoc ãt q̃ credũt: nec t ñ i catholica fide. s. in scismate aliq̃: aut in heresi credũt: nõ de loco qui est penes eũ videt posteꝛioꝛa dñi. Quid
Exo·33· eĩ sibi vult qȝ ait dñs. Ecce loc⁹ ẽ penes me et stabis sup petrã? Quis loc⁹ terren⁹ est pe nes dñm: nisi h̃ ẽ penes eũ qȝ eũ spiritalit̃ at
Sap̃·8· tingit? Nã q̃s loc⁹ nõ ẽ penes dñm: q̃ attigit a fine vsq̃ ad finẽ foꝛtiter: ⁊ disponit oĩa suauiter?
Esa·69· Et cui⁹ dictũ ẽ. Celũ mihi sedes ẽ: ⁊ terra scabellũ pedũ ei⁹. Et q̃ dixit. Quã domuz
Ibidẽ edificabit̃ mihi: aut q̃s loc⁹ q̃etis mee: nõne man⁹ mea fecit h̃ oĩa? Sz vicz intelligit̃ loc⁹ penes eũ in q̃ stat̃ sup petrã: ipa eccl̃a catholica: vbi salubꝛit̃ videt pasca dñi. i. trãsitũ dñi ⁊ posteꝛioꝛa ei⁹. i. coꝛp⁹ ei⁹ q̃ credit i resurre
Exod·33· ctionẽ ei⁹. Et stab inq̃t sup petrã: stati vt trãsiet mea maiestas. Reuera eĩ stati vt trãsiit maiestas dñi in clarificatione dñi: qua resurgens ascendit ad pfem: solidati sum⁹ sup petrã. Et ipe Petr⁹ tũc solidat⁹ ẽ: vt cũ fiducia
Mat·26 p̃dicaret: quẽ pusq̃ eẽt solidatus: ter timoꝛe negauerat: iã q̃ dẽ p̃destinatiõe posit⁹ in specula petre: sed adhuc manu dñi sibi supposita ne videret. Posteꝛioꝛa eĩ ei⁹ visur⁹ erat et nõdũ ille trãsierat vtiq̃ a moꝛte ad vitam nondũ resurrectiõe clarificat⁹ erat. Nã ⁊ qȝ
Exod·33· sequit̃ in exodo: ⁊ dicit. Tegã manũ meã super te: donec transeã: ⁊ auferã manũ meã: et tũc videbis posteꝛioꝛa mea. Multi israelite quoq̃ tũc figura erat moyses: post resurrecti onẽ dñi crediderũt in eũ: tanq̃ iã vidẽtes posteꝛioꝛa ei⁹: remota manu ei⁹ ab oculis suis.
Esa·6 Vñ ⁊ Esaie talẽ pꝛophetiã euãgelista cõme
Mat·13 moꝛat. Incrassa coꝛ pli hui⁹: ⁊ aures eoꝛum opila: ⁊ oculos eoꝛ graua. Deniq̃ i psalmo
Psã·31 nõ absurde intelligit̃ ex eoꝛ pꝛsona dici. Qñ die ac nocte grauata est sup me man⁹ tua. Die foꝛtasse cũ manifesta miracula faceret: nec ab eis agnosceret. Nocte aũt cũ i passione moꝛeretur: quãdo certi⁹ putauerũt sicut
Act̃·2· quẽlibet hoiem pemptũ ⁊ extinctũ. Sed qñ cũ transisset vt ei⁹ posteꝛioꝛa viderent: p̃dicante sibi apostolo petro: qꝛ opoꝛtebat xp̃m pati ⁊ resurgere: cõpuncti sunt doloꝛe penitentie: vt fieret in baptizatis: quod in capite
Psã·31 psalmi dicit. Beati quoꝛ remisse sunt iniquitates: ⁊ quoꝛ tecta sũt peccata. Propterea
Ibidẽ cũ dictum eẽt. Grauata est sup me man⁹ tua tanq̃ dño transeunte: vt iam remoueret manũ ⁊ viderent posteꝛioꝛa eius: sequit̃ voꝛ do
Ibidẽ lentis ⁊ cõfitentis: ⁊ ex fide resurrectiõis dñi peccatoꝛ remissionẽ accipientis. Cõuersus sum inquit in erũna mea dũ infigeret̃ spina. Peccatũ meũ cognoui: et iniusticiaz meam

nō operuit. Dixi pnūciabo aduersū me iniu-
sticiā meā dño: t tu remisisti ipietatē pctī mei
Necz eīm tāto carnis nubilo debem⁹ iuolui:
vt purem⁹ faciē q̄dē dīi eē iuisibilē: dorsū vo
visibile: qñ q̄dē in forma seruī vtrūcz visibili
ter appuit. Jn forma āt dei absit vt tale aliq̄d
cogitet. Absit vt verbū dei t sapia dei ex vna
pte habeat faciē: ex alia dorsum sīc corp⁹ hu-
manū: aut oīno vlla specie vl motiōe: siue lo
co: siue tpe pmutet. Qua ppt sī illis vocib⁹
q̄ fiebāt in exodo: t illis oīb⁹ corpalib⁹ demō
strationib⁹ dñs iesus xps oñdebat: aut alias
xps sīc loci hui⁹ psideratio psuadet: aks spūs-
sctūs: sicut ea q̄ supra diximꝰ admonēt: nō h̄
efficit vt de⁹ pr̄ nunc̄z tali aliq̄ specie pr̄ib⁹ vi
sus sit. Multa eīm talia visa facta sūt illis tpi
bus nō euidēter noīato t designato i eis vel
pr̄e vel filio: vel spūsctō: s tū p q̄sdā valde p-
babiles significatiōes nōnullis indicijs exi-
stētib⁹: vt nimis temerariū sit dicere: deū pa
trē nūc̄z pr̄ib⁹ aut ꝓphis palīs visibiles for
mas apparuisse. Hāc eīm opinionē illi pepert
q̄ nō potuerūt i vnitate trinitatis itelligere
1·Thi·1 qđ dictū ē: Regi aūt seculoꝝ imortali iuisibi-
Ibidē·6 li soli deo: t quē nemo hoīm vidit: nec videre
pōt. Qđ de ipa suba sūma sūmeq̄ diuīa t in-
cōmutabili: vbi et pr̄ t filius t spūsctūs: vnus
et solus de⁹ p sanā fidē itelligit. Visiones aūt
ille p creaturā ꝓmutabiles deo incōmutabili
subdītā facte sunt: nō ꝓprie sicuti ē: s signifi-
catiue: sicut p rex cauīs t tpib⁹ optuit osten
dētes deum.

De visiōe Danielis in qua illi t pr̄is t filij
pſona appuit i specie corpali Ca. XVIII

Q Uāc̄z nescio quēadmodū isti intelli
gāt qđ danieli appuit antiqus dierū
a q̄ filius hois q̄ ppt nos eē dignat⁹ ē
accepisse itelligit regnū: ab illo scz q̄ ei dicit i
Ps·2 ps. Filius me⁹ es tu: ego hodie genui te: po-
stula a me t dabo tibi gētes hereditatē tuaz:
t q̄ oīa subie cit sub pedib⁹ ei⁹. Si q̄ danieli:
t pr̄ dās regnū: t filius accipiēs: apparuerūt i
specie corpali: quō isti dicūt: pr̄em nūc̄z visū
eē pphis: t iō solū debere intelligi inuisibilē
1·Thi·6 quē nemo hoīm vidit nec videre pōt. Jta n-
Dañ·7 narrauit daniel: Aspiciebā inq̄t donec thro-
ni positi sunt: t vetust⁹ dieꝝ sedebat: t indu-
mētū ei⁹ q̄si nix albū t capill⁹ capitis ei⁹ q̄si la
na mūda. Thron⁹ ei⁹ flāma ignis: rote eius
ignis flagrās: t flumē ignis trāsibat i pspectu
ei⁹: t mille milia defuiebāt ei: t dena milia de
nū miliū assistebāt ei. Et iudiciū collocauit t
libri apti sūt tē. Et paulopost. Aspiciebā in-
Ibidē q̄t in visu noctis: t ecce cū celi nubib⁹ q̄si filius
hois erat: t vsq̄z ad veterē dieꝝ puenit: t ob-
latus ē ei. Et ipi dat⁹ ē pncipat⁹ t honor t re
gnū: et oēs pli tribꝰ t lingue ipi seruiēt. Po
testas ei⁹: ptās eēna q̄ nō pteribit: t regnum
ei⁹ qđ nō corrūpet. Ecce pr̄ dās: t filiꝰ accipi
ens regnū sempiternū: t sūt ambo i pspectu
pphetātis visibile spē. Nō q̄ cōuenienter cre-
dit etiā pr̄ de⁹ eo mō solere appere mortalib⁹
Nisi forte aliqs dicat: iō nō eē visibilē pr̄em:
q̄ incōspectu somniātis appuit. Jdeo aūt vi
sibilē filiū t spūmsctm: q̄ moyses illa oīa vigi-
lās vidit. Quasi vo vbū et sapiam dei vidit
moyses carnalib⁹ oculis: aut videri spūs vel
hūanus pōt q̄ carnē istā viuificat: vel ipe cor-
pore⁹ q̄ ventus dicit: q̄tomin⁹ ille spūs dei q̄
oīm hoīm et angelorū mētes ineffabili excel-
lētia diuine subē supgredit. Aut q̄sq̄z tali p̄ci-
pitet errore: vt audeat dicere filiū t spūmsanc-
tū etiā vigilantib⁹ hoib⁹ eē visibiles: patrē
aūt nō nisi somniātib⁹. Quō g̃ de pr̄e solo ac 1·Thi·6
cipiūt: Quē nemo hoīm vidit: nec videre pōt
An cū dormiūt hoies: tūc nō sunt hoies: aut
q̄ formare silitudinē corpis pōt ad se signifi-
candū p visa somniantiū: nō pōt formare ip-
sam corporeā creaturā ad se significādū ocu
lis vigilātiū: cū ei⁹ ipa suba q̄ ē ipe qđ ē nulla
corpis silitudine dormīcti: nulla corporea spē
vigilāti possit oñdi. Sz nō solū pr̄is: verū etiā
filij t spūsctī: t certe q̄ vigilātiū mouent vi-
sis: vt nō pr̄em: s tm̄ filiū vel spūmsctm̄ credāt
corpalib⁹ hoīm apparuisse pspectib⁹ vt omit
tā rantā latitudinē sanctaꝝ paginarū: t tam
multiplicē earū intelligentiā: vnde nemo sa
ni capitis affirmare debet: nulc̄z pſonā patrꝭ
paliquā speciē corporalē vigilantiū ocul⁹ de-
monstratā. Sed vt hoc vt dixi omittaz: quid
dicūt de pr̄e nr̄o Abraam: cui certe vigilanti
t minīstranti: cuz scriptura p̄misisset dicens: Gen·18
Visus est dñs Abrae non vnus aut duo: sed
tres apparuerūt viri: quoꝝ nullus excelsius
alijs eminuisse dict⁹ est: nullus honorari⁹ ef-
fulsisse: nullus impiosi⁹ egisse. Quapropter
qm̄ in illa triptita nostra distributiōe: primū
querere instituim⁹: vtz pater: an filiꝰ: an spi
ritusctūs: an aliqñ pater: aliqñ filiꝰ: aliqñ spi
ritusctūs: an sine vlla distinctiōe pſonaꝝ: sic
dicit: de⁹ vnꝰ t solus: id est trinitas ipa: per il
las creature formas pr̄ib⁹ apparuerit: inter-
rogatis q̄ potuim⁹ q̄tum sufficere visum est:
sanctarum scripturaꝝ locis: nihil aliud quā-
tum existimo diuinoꝝ sacramentoꝝ mode-
sta et cauta ꝓsideratō psuadet: nisi vt temere
nō dicam⁹ que nā ex trinitate pſona cuilibet
patrū t ꝓphetaꝝ in aliquo corpe vel silitudi

ne corpis apparuerit: nisi cū ꝓtinētia lectiōis aliqua ꝓbabilia circūponit indicia. Ipa eīm natura vel suba vel essētia vel quolibet alio noīe appellandū ē idipm qđ de⁹ est: qcqđ illud ē corpaliter videri nō pōt. Per subiectā xo creaturā: nō solū filiū vel spūsanctū: sed etiā pfem corpali specie siue similitudīe mortalib⁹ sensibus significationē sui dare potuisse credendū est. Que cū ita sint: ne īmoderatius ꝓgrediat secūdi huⁱ voluminis longitudo: ea que restant in ꝓsequētib⁹ videam⁹.

Explicit liber secūdus.

Incipiūt capitula libri tertij.

i Vtrū cū de⁹ hoīb⁹ visus ē: ipe ꝓassum ptā creature speciē apparuerit an vero angeli ex ꝓsona ipsius sint locuti.

ij De mutationib⁹ creature: siue ꝓsuetudinarijs: siue insolitis que nō fiunt extra potestatem ac potentiā creatoris.

iij Exēplū quo oñdit oēs cās actionū rōnabiliū a sūma dei volūtate descēdere.

iiij De ꝓuidētia dei qua subiectioni sctō⁹ ꝓsidet angelorum.

v Qđ ope dei oīs creatura administrat: q̄ et mira mlta ordini ꝓsuetudinis inserūt.

vj Qđ de⁹ oēm creaturā corpalē animare cognoscit in vteris matrū.

vij De miraculis que magicis artib⁹ fiūt.

viij Quicqđ angeli trāsgressores mali faciūt: nō ipis seruiunt ad nutū creature corpales: sed deo a quo dat ptās.

ix De causis originalib⁹ creaturaꝝ corpaliū quas mundo creator inseruit.

x De significationib⁹ que ad manifestandā voluntatē dei: siue pangelos: siue p homines ministrant.

xj Essentiā trinitatis nunq̄ oculis apparuisse mortaliū: sed p subiectā sibi creaturā significasse que voluit.

Incipit ꝓoemiū in tertiū librū.

Redant q̄ volūt: malle me legendo c q̄ legenda dictando laborare. Qui aūt hoc nolunt credere expiri xo et pfīt et volūt: dētq̄ legēdo vel meis inq̄sitionibus rūdeat: vel interrogatiōib⁹ alioꝝ: q̄s p mea ꝓsona quā inseruitio xp̄i gero: et p studio quo fidē nr̄am aduersus errorē carnaliuz et a ali ū hoīm muniri inardesco: necesse est me pati: et videant q̄ facile ab isto labore me tēperē. et q̄to etiā gaudio stilū possim habere feriatū. q̄ si ea que legim⁹ de his reb⁹ sufficienter edita in latino sermone: aut nō sūt: aut nō inueniunt: aut certe difficile a nob inueniri queūt. Grece aūt lingue nō sit nob tā tus habit⁹: vt taliū rer libris legēdis et intelligēdis vllo mō repiamur idonei: quo genere fraꝝ ex his que nobis pauca interpretata sunt: nō dubito cūcta que vtiliter q̄rere possumus ꝓtineri. Fratrib⁹ aūt nō valeā resistere iure: quo eis seru⁹ factus sum: flagitātib⁹ vt eoꝝ in xp̄o laudabilib⁹ studijs: lingua ac stilo meo: quas biga ī me caritas agitat: maxime seruiā: egoq̄ ipe multa que nesciebam scribēdo me didicisse ꝓfitear: nō debet hic labor me⁹ cuiq̄ pigro: aut multū docto videri supfluus: cū multis impigris multisq̄ indoctis: inter quos etiā mihi nō parua ex pte sit necessari⁹. Ex his igit que ab alijs de hac re scripta iā legim⁹: plurimū āminiculati et adiuti: ea que ō trinitate: vno sūmo sūmeq̄ bono deo pie queri et disseri posse arbitror: ipo exhortāte querēda atq̄ adiuuāte disserēda suscepi: vt si alia nō sunt hmōi scripta: sit qđ habeam⁹: et legāt qui voluerint et valuerint: Si aūt iā sunt: tāto facilius aliqua inueniant quanto talia plura eē potuerint. Sane cū in omibus lr̄is meis: nō solū piū lectorē: ꝑ etiaz libeꝝ correctorē desiderē: multo maxie i his vbi ipa magnitudo questiōis: vtinā tā mitos inuētores hr̄e posset: q̄s mltos ꝓtradictores habet. Verū tamē sicut lectorē meū nolo mihi eē deditū: ita correctorē nolo sibi. Ille me nō amet amplius q̄ catholicā fidē: ille se non amet amplius q̄ catholicā veritatē. Sicut il li dico: Noli meis lr̄is quasi scripturis canonicis inseruire: ꝑ in illis et qđ nō credebas cū inueneris incunctāter crede: in ist aūt qđ certū nō habebas: nisi certū intellexeris: noli firme ē tinere. Ita illi dico: Noli meas litteras ex tua opinione vl̄ ꝓtentione: ꝑ ex diuina lectione vel incōcussa rōne corrigere. Si q̄d in eis veri cōprehēderis existēdo nō ē meū: at intelligēdo et amādo et tuum sit et meū. Si qđ aūt falsi cōuinceris errādo: fuerit meū: sed iā cauēdo nec tuū sit nec meū. Hinc itaq̄ certius hic liber sumat exordiū: quouscq̄ secundus pueneratur. Cū eīm ad id ventum esset: vt vellem⁹ oñdere: nō ideo minorē patre filium q̄ ille misit: hic missus ē: nec iō minorē vtroq̄ spūscū: q̄ tab illo. et ab illo missus in euāgelio legit: suscepim⁹ ꝑ q̄rere: cū illuc missus sit filius vbi erat: q̄ in hunc mundū venit: et in hoc mūdo erat: cū illuc etiā spūssanct⁹ vbi et ipe erat: qm̄ spūs dñi repleuit orbē terrarū: et hoc qđ cōtinet omia sciētiam habet vocis. Vtrū ꝓpterea missus sit dñs: q̄ ex occulto carne natus ē: et de sinu pris ad oculos hoīm

1. Thi. 1.

Job. 1

Sap. 1

in forma serui tanq̃ egressus apparuit: ideo etiã spũs sanct⁹: qz et ipe corpali specie q̃si columba visus est: ꝛ linguis diuisis velut ignis vt hoc eis fuerit mitti ad aspectũ mortalium aliqua forma corporea ꝺ spiritali secreto procedere: qꝺ pr̃ qm̃ nõ fecit: tãtũmõ mississe nõ etiã missus eẽ dict⁹ sit. Deinde quesitũ ẽ: cur et pater nõ aliquãdo dict⁹ sit missus: si p illas spẽs corpales que oculis antiquoꝝ apparuerũt ipe demõstrabat. Si aũt fili⁹ tũc demon-
Bar.4 strabat: cur tm̃ post missus diceret: cũ plenitudo temporis venit: vt ex femia nasceret: qñ quidẽ ꝛ antea mittebat: cũ in illis formis corpaliter apparebat? Aut si nõ recte missus di-
Joh.1 ceret: nisi cũ ẏbũ caro factũ ẽ: cur spũs sanct⁹ missus legat: cui⁹ incarnatio talis nõ facta ẽ Si vero p illas antiquas demõstratões: nec pater: nec filius nec spũs scũs ostẽdebat: cur etiã ipe nũc diceret missus: cũ illis modis et antea nitteret? Deinde subdiuisim⁹ vt hec diligentissime tractarent: ꝛ triplitã fecimus questionẽ: cui⁹ vna ps in secũdo libro explicata est: due sunt reliqe: de quib⁹ deinceps disserere aggrediar. Jam eñ quesitũ atq; tractatũ ẽ in illis antiquis corpalib⁹ formis ꝛ visis: nõ tantũmõ pr̃em: nec tm̃ filiũ: nec tãtũmõ spm̃ sanctũ apparuisse sed aut indifferẽter dñm deum qui trinitas ipa intelligit: aut quãlibet ex trinitate psonã: quã lectiõis textus indicijs circũstantib⁹ significaret.

Utrũ cũ deus hoibus visus est ipe p assumptã creature speciem apparuit: an ẋo angeli ex persona ipsius locuti sunt.

Capitulũ. I

Uncergo primũ queram⁹: qꝺ sequit. Nam secũdo loco in illa distributiõe positũ ẽ: vt ꝺ hoc opus tm̃mõ creatura formata sit: in qua de⁹ sicut tunc optuisse iudicauit: hũanis ostenderet aspectib⁹? An angeli qui tã erãt ita mittebant: vt ex psona dei loquerent: assumẽtes corpalem spẽm de creatura corporea in vsum ministerij sui? Aut ipm̃ corp⁹ suũ: cui non subdũtur: sed subditũ gerũt mutãtes atq; vertentes i species quas vellent: accõmodatas atq; aptas actionib⁹ suis: fm attributã sibi a creatore potentiã? Qua pte questiõis q̃tũ dñs dederit ptractata: postremo videꝺ dũ erit id qꝺ instituerauimus inq̃rere: vt q; fili⁹ ꝛ spũs scũs et antea mittebant: ꝛ si ita est: quid inter illam missionẽ ꝛ eã quã in euangelio legim⁹ distet: an missus nõ sit aliq̃s eoꝝ: nisi cũ vel filius factus ẽ ex maria vigine: vel cũ spũs scũs visibili specie: siue in colũba: siue in igneis linguis apparuerit. Sed fateor excedere vires intẽtiõis mee: vt q; angeli manẽte spirituali sui corporis qualitatẽ: p hanc occultius opantes assumãt ex inferioꝝ⁹ elemẽtis corpulẽtioꝝ⁹ qꝺ sibi coaptatũ: quasi aliquã vestẽ mutẽt et vertãt in quaslibet spẽs corpales: etiam ipas veras: sicut aqua vera in veꝝ vinũ cõuersa ẽ Joh.2
a dño. An ipa ꝓpria corpa sua trãsforment in qꝺ voluerit: accõmodata ad id qꝺ agũt. Sꝫ qꝺlibet hoꝝ sit: ad psentẽ questionez non ptinet. Et q̃uis hec qm̃ hõ sum: nullo exprimento possim cõprehẽdere: sicut angeli q̃ agũt et magis ea norũt q̃ ego noui: quaten⁹ mutẽt corp⁹ meũ in affectu volũtatis mee: siue qꝺ in me: siue qꝺ ex alijs exptus sum: q̃d hoꝝ tñ ex diuinaꝝ scripturaꝝ auctoritatib⁹ credã nũc nõ opus ẽ dicere: nec cogar ꝓbare: ꝛ fiat sermo longior de re qua nõ indiget psens q̃stio. Nũc illud videndũ ẽ: vt q; angeli tũc agebãt: ꝛ illas corpoꝝ spẽs apparẽtes oculis hominũ: ꝛ illas voces insonãtes auribus: cũ ipsa sensibilis creatura ad nutũ seruiẽs ꝓditoris in id qꝺ opus erat ꝓ tpe vertebat: sicut in libro sapie scriptũ est. Creatura eñ tibi factori deseruiens extẽdit in tormentũ aduersus Sap.16
iniustos: ꝛ leuior fit ad bñfaciendũ his q̃ te cõfidũt. Propter hoc ꝛ tũc in oia se trãsfigurans: oim nutrici gr̃e tue deseruiebat: ad voluntatẽ hoꝝ q̃ te desiderabãt. Peruenit eñ sapia volũtatis dei p creaturã spiritalẽ vsq; ad effectus visibiles atq; sensibiles creature corpalis. Ubi eñ nõ opat qꝺ vult dei omipotẽtis sapia: q̃ ptendit a fine vsq; ad finẽ fortit Ibidẽ.8
et disponit omnia suauiter.

De mutatiõib⁹ creature siue cõsuetudinarijs siue insolitis que nõ fiunt extra potestatẽ ac potentiã creatoris. Ca. II

Ed ali⁹ est ordo naturalis in cõuersi
ſ one ꝛ mutabilitate corpoꝝ: q̃ q̃uis etiã ipe ad nutũ dei seruiat: pseuerãtiã tamẽ cõsuetudinis amisit admirationem sicuti sunt q̃ vel breuissimis vel certe nõ longis interuallis tẽpoꝝ celo: terra: mariq; mutant: siue nascentib⁹: siue occidentib⁹ rebus siue alias aliter atq; aliter appentibus. Alia vero q̃uis ex ipo ordine veniẽtia: tñ ꝓpter longioꝝ interualla tempoꝝ min⁹ visitata. Que licet multi stupeãt ab inq̃sitoꝝ⁹ hui⁹ seculi: cõprehẽsa sunt: ꝛ pgressu generationũ quo sepi⁹ repetita sunt: ꝛ a plurib⁹ cognita: co minus mira sunt: sicuti est defect⁹ luminariũ: ꝛ raro exñtes quedã spẽs siderũ: ꝛ terremot⁹ et mõstruosi ptus aiantiũ: ꝛ queq; silla: quo

rū nihil fit nisi volūtate dei: ⁊ pleriscz nō apparet· Itacz licuit vanitati philosophoz etiā cauſ alijs ea tribuere: vel xīs vel pximis: cū oīno videre nō possent: supioz ceterſ omnib⁹ cām·i·volūtē dei: vel falsis: ⁊ ne ab ipsa quidē p vestigatiōe corpaliū rez atcz motionū: sed a sua suspitiōe ⁊ erroze platis· Dicā si potero quidā: exēpli gr̄a: quo hec aptioza sint· Est certe in corpe hūano q̄dā moles carnis: ⁊ forme spēs: ⁊ ordo: distinctiocz mēbroz: ⁊ tpatio valitudinis: ꝺ corp⁹ inspirata aia regit: eadēcz rōnalis: ⁊ ideo q̄uis mutabilis: tū que possit illi⁹ incōmutabilis sapie p ticeps eē: vt sit pticipatio ei⁹ in idipm: sicut in psalmo scptū ē: de oīb⁹ sanctis: ex quib⁹ tanquā lapidib⁹ viuis edificaī illa hierlm mr̄ no
Ps·121 stra eterna in celis· Ita eñ caniī· Hierusalē que edificaī vt ciuitas: cui⁹ pticipatio ei⁹ in idipm. Idipm quippe ꝺ loco: illud sūmū et incōmutabile bonū intelligiī: qꝺ de⁹ ē: atcz sapientia volūtascz ipius· Cui cantaī alio loco
Ps·101 Mutabis ea ⁊ mutabunī: tu xo idē ipe es·

Exemplū quo oſidiī omnes causas actionū rōnabiliū a sūma dei volūtate descendere· Lapīm· III

Onstituam⁹ ergo aīo talē sapientē: cui⁹ aīa rōnalis iā sit pticeps incommutabilis eternecz veritatis: quā ꝺ oñibus suis actiōib⁹ cōsulat: nec aliqd oīno faciat: qꝺ nō in ea cognouerit eē faciendū vt ei subditus eicz obtpans recte faciat· Iste si cōsulta sūma rōne diuine iustieie quā i secreto audiret aure cordis sui: eaczsibi iubēte in aliquo officio misericordie corp⁹ laboze fatigaret: egritudinemcz cōtraheret: cōsultiscz medicis: ab alio diceret cām morbi eē corporis siccitatē: ab alio aūt humoris imoderationē: vnus eoz verā cām diceret alter erraret vtercz tū ꝺ pximis causis·i·corpalib⁹ ꝓnunciaret· At si illi⁹ siccitatis causa q̄reret: ⁊ iuenireī volūtari⁹ labor: iā vētū eēt ad supioz cām: q̄ ab aīa pficiscereī ad afficiendū corp⁹ qꝺ regit: ⁊ nec ipa pma eēt· Illa eñ ꝓculdubio supioz erat in ipa incōmutabili sapīa: cui homis sapiētis aīa in caritate seruiēs: ⁊ ineffabiliter iubēti obediēs: volūtariū laborē susceperat: ita nō nisi dei volūtas cā pma illius egritudinis veracissime repireī· Iā xo si i laboze officioso ⁊ pio adhibuisset ille sapiēs ministros collaborantes secū in ope bono: nec tñ eadē volūtate ꝺo quiētes: ⁊ ad carnaliū cupiditatū suaz mercedē puenire cupiētes: vt incōmoda carnalia deuitantes Adhibuisset etiā iumēta si hoc exigeret illi⁹ opis implēdi ꝓcuratio: que vticz iumēta irratōnalia eēnt aīantia: nec ideo mouerēt membra sub sarcinis: q aliqd de illo bono ope cogitarēt: ⁊ naturali appetitu sue voluptatis ⁊ deuitatione molestie· Postremo adhibuisset etiā ipa corpozea oñi sēsu carētia: q̄ illi opi eēnt necessaria: frumentum scz vinū: ⁊ oleū: vestē: nūmū cod icē: ⁊ si qua hmōi· In his certe oīb⁹ in illo ope xsantib⁹ corpibus: siue aīatis: siue inanimatis: q̄cūcz mouerenī: attererenī: reparareni: exterminareni: reformareī: alio atcz alio mō locis ⁊ tpibus affecta mutareni: nō alia eēt isto oīm visibiliū ⁊ mutabiliū factoz cā: nisi illa inuisibilis ⁊ incōmutabil⁹ volūtas dei p aīam iustā: sicut sedē sapie cūctis vtēs: ⁊ malis rōnalib⁹ ⁊ irrōnalib⁹ animis: ⁊ postremo corpib⁹: siue que illis inspirareī eī et aīareni siue oī sēsu carētib⁹: cū ꝑmit⁹ vtereī ipa bona aīa ⁊ sctā: quā sibi ad piū ⁊ fligiosū obsequiū subdidisset· Qz ğ de vno sapiēte q̄uis adhuc mortale corp⁹ gestāte: q̄uis ex pte videte posuim⁹: exēpli gr̄a: hoc de aliq̄ domo vbi aliquoz taliū societas ē: hoc de ciuitate: vel etiā ꝺ orbe terraz licet cogitare: si pones sapiētes sanctecz ac pfecte deo subditos sit p̄cipat⁹ ⁊ regimē rerū humanaz·

De puidētia dei qua subiectioni sanctoz p̄sidet angelorū· La· IIII

Ed hoc q: nōdū ē· Qptet eñ nos in hac pegrinatiōe p̄us mortaliter exerceri: ⁊ p vires mansuetudinis ⁊ patiētie in flagellis erudiri: vt illā ipam supnaz atcz celestē vnde pegrinamur patriā cogite- Ps·103
mus· Illic eñ dei volūtas: q̄ facit angelos suos spūs: et ministros suos ignē flagrantē: in spiritib⁹ sūma pace atcz amicitia copulatis: et in vnā voluntatē quodā spirituali caritatis igne cōflatis: tanczin excelsa ⁊ sctā ⁊ secreta sede p̄sidēs: velut in domo sua: ⁊ in tēplo suo Inde se q̄busdā ordinatissimis creature motib⁹: p̄mo spiritalib⁹: deinde corpalib⁹ p cuncta diffundit: ⁊ vtitur oīb⁹ ad incōmutabile arbitriū snīe sue: siue in corporeis: siue corporeis reb⁹: siue rōnalib⁹: sine irrōnalib⁹: spiritib⁹: siue bonis p eius gr̄am: siue malis p priā voluntatē· Sz q̄eadmodū corpa crassiora ⁊ inferioza p subtiliora ⁊ potētioza q̄dam ordine regunī: ita oīa corpa p spūm vite· Et spūs vite irrōnal⁹ p spm̄ vite rōnalē: ⁊ spūs vite rōnalis desertoz atcz pctōz p spūm vite rationalē piū ⁊ iustū: ⁊ ille p ipm deū: ac sic vniuersa creatura p creatorē suum: ex quo: et per quē: ⁊ in quo et iā ꝓdita ⁊ instituta ē: ac p hoc volūtas dei ē: p ma ⁊ sūma cā oīm corpaliū

specierum atq; motionū. Nihil eñ fit visibili
ter et sensibiliter: qō non de interiore inui
sibili atq; intelligibili aula summi impatoris
aut iubeatur: aut pmittatur secundū ineffa
bilem iusticiam pmiorū atq; penarū: gratiaꝝ
t retributionum in ista totī creature amplis
sima quadā immēsaq; republica Si ḡ aposto
Sap.9 lus paulus q̄uis adhuc portaret sarcinā cor
1.Cor.13 poris: qō corrūpitur et aggrauat animā: q̄
Phil.1 uis adhuc exīte atq; in enigmate videret:
Roma.8 optās dissolui t esse cū xpō: t i semetipo inge
miscēs adoptionē expectans redemptionez
corpis sui: potuit ramē significando p̄dicare
dominū iesū xp̄m: aliter per linguā suā: aliter
De ple. per epistolā: aliter p sacramentuz corpis t san
dis.2 guinis eius. Nec linguā quipe eius: nec mē
branas: nec attramentū: nec significātes so
nos lingue editos: nec signa litterarū cōscri
pta pelliculis: corpus xp̄i et sanguinē dicim⁹
sed illud tantū qō ex fructibus terre acceptū
t p̄ece mystica consecratū rite sumimus ad
salutē spiritalē in memoriā p nob dūice passiōis
Qō cū p manus hominū ad illā visibilem spe
ciē pducitur: non sanctificatur vt sit tam ma
gnū sacramentū: nisi operante inuisibiliter
spiritu dei: cū hec oīa q̄ p corpales mot⁹ in
illo ope fiunt: deus operetur: mouens p̄mi
tus inuisibilia ministroꝝ: siue aias hominuz:
siue occultorū spirituū sibi subditas seruien
tes: quid mirū si etiā in creatura celi et terre:
maris t aeris: facit deus q̄ vult sensibilia: at
q; visibilia: ad se ipm in eis sicut oportere ipe
nouit significandū et demonstrandū: nō ipa
sua q̄ est apparēte substantia: que omnino in
cōmutabilis est: omnibusq; spiritibus q̄s cre
auit interius secretiusq; sublimioꝝ.

Q opere dei oīnis creatura administrat
quo t mira multa ordini consuetud. nis inse
runtur. La. V

Jeñ diuia totā spiritalē corpalēq;
administrante creaturā: oīm anno
rum certis diebus aduocanť aque
maris: t effundunť sup faciem terre. Sed cū
3.Reg.18 hoc orante sancto helia factum est: quia p̄e
cesserat tam continua: et tā longa serenitas
vt deficerent fame homīes Nec ea hora qua
ille dei seruus orauit: aer ipe aliqua humida
facie mox futura pluuie signa p̄tulerat: conse
cutis tantis et tam velociter imbribus: appa
Exod.19 ruit vis diuina: quib⁹ illud dabať / dispensaba
turq; miraculū Jtaq; deus operatur solēnia
fulgura atq; tonitrua Sed q: in monte syna
inusitato modo fiebant. vocesq; ille nō strepi
tu confuso edebanť: sed ex eis quedaz signa
dari certissimis indicijs apparebant: miracu
la erant. Quis attrahit humorē per radicez
vitis ad botruz et vinū facit: nisi deus: qui et
homine plantante et rigante incrementum 1.Cor.3
dat. Sed cū ad nutū dñi aqua in vinū inusita Joh.2
ta celeritate conuersa est: etiā stultis fatenti
bus vis diuina declarata est. Quis arbusta
fronde ac flore vestit soleniter: nisi de⁹. Ve
rum cū floruit virgā sacerdotis aaron: collo
cuta ē quodammō cū dubitāte hūanitate di
uinitas. Et linguis certe oīnibus: et oīnibus
aīalium carnibus gignendis atq; formādis
cōmunis est terrena materies Et quis ea fa Gen.1
cit: nisi qui dixit vt hec terra p:oduceret: t in
eodem verbo suo q̄ creauit regit atq; agit:
Sed cū eandē materiā ex virga moysi i car Gen.4
nez serpētis p̄time ac velociter vertit. mira
culū fuit rei quidē mutabilis: sed tñ inusitata
mutatio. Quis aūt aīat que cq; viua nascētia
nisi qui et illū serpentē ad horā sicut op⁹ fue
rat animauit.

Q deus oēz creaturā corpalē animare co
gnoscitur in vteris matrū. La. VI

T quis reddidit cadaueribus aīas
suas: cū resurgerēt mortui: nisi qui
aīat carnes in vteris matrū: vt ori
anť morituri. Siliter et de cōmuni materia:
que in causis mūdialib⁹ p̄sistit: subito ad tēp⁹
p̄dire arietē et colūbā constituit: quibus vn⁹
vigor carneus et in tpe et ex tpe accessiōis et
recessiōis: nō dispar sed inusitatus apparuit
Sz cū fiūt illa cōtinuato quasi quodaz fluuio
labentiū / manātiū q̄ rerū: et ex occulto i p̄m
ptū: atq; ex p̄mptu in occultū: vsitato itinere
trāseuntiū naturalia dicuntur Cum vero ad
monēdis homīb⁹ inusitata mutabilitate in
gerūtur: magnalia nominantur.

De miraculis que magicis artibus fiunt.
La. VII

Jc video quid infirme cogitationi
possit occurrere: cur scz ista miracu
la etiā magicis artibus fiāt: Nam t Exod.7
magi pharaonis similiter serpentes fecerūt
et alia similia. Sed illud ā plius est admiran Jbidē.8
dū quō magorū illa potentia q̄ serpētes face
re potuit: vbi ad muscas minutissimas ventū
est: oīno defecit Scyniphes eñ muscule sunt
breuissime: qua tertia plaga superbus p̄l's egy
ptiorum cedebať. Jbi certe deficiētes magi Jbidē
dixerūt. Digit⁹ dei est hic Eñ intelligi dātur
ne ipos quidē trāsgressores āgelos t aereas
ptātes. in ymam istā caliginē: tanq̄ in sui ge
neris carcerē: ab illū sublimis etheree puri ta

tꝫ habitatiõe ꝺtrusas: ꝓ q̃s magice artes pñt
q̃q̃ pñt valere aliq̃d nisi data desup ptãte.
Daꝝ aũt vꝫ ad fallẽdos fallaces: sic i egyptios: ⁊ in ipos etiã magos data ẽ: vt in eoꝝ spirituũ seductiõe viderenꝫ admirãdi: a qb⁹ fie
bãr a dei vitate dãnãdi vel ad admonendos
fideles: ne tale aliq̃d facere ꝓ magno ꝺeside
rẽt: ꝓpter qõ etiã nob scripture auctoritate
sũt ꝓdita: vel ad exercẽdã: ꝓbãdã manifstan
dãq; iustoꝝ paciaz. Neq; eñ pua visibiliũ mi
raculoꝝ potẽtia: iob cũcta q̃ hẽbat amisit ⁊ fi
lios: ⁊ ipam coꝛporis sanitatem.

Quicq̃d angeli trãsgressoꝛes mali faciũt
nõ ipis seruiũt ad nutũ creature coꝛpales: ꝙ
deo a quo daꝝ potestas Ca. VIII

Ec iõ putãdũ ẽ istis trãsgressoꝛib⁹
n angelis ad nutũ ꝯuire hãc visibiliuz
reꝝ materiaz: ꝙ deo poti⁹ a q̃ ꝯptãs
daꝝ: q̃tũ in sublimi ⁊ spiritali sede incõmuta
bilis iudicat. Mã ⁊ dãnatis iniqs etiã i metal
lo seruiũt aq̃ ⁊ ignis ⁊ terra vt faciãt inde qõ
volũt: ꝙ q̃tũ sinit: nec sane creatoꝛes illi ma
li angeli dicẽdi sũt: q; pillos magi resistẽtes
famulo dei: ranas ⁊ serpẽtes fecerũt. Mõ eñ
ip̃ eas creauerũt. Quim q̃ppe reꝝ q̃ coꝛpaliꝫ
visibiliterq; nascunꝫ: occulta q̃dã semina in
ist coꝛporeis mũdi hui⁹ elemẽtis latẽt. Alia
sunt eñ ꝟ iã ꝓspicua oculis nr̃is ex fructibus
et aiantib⁹: alia vo occulta istoꝝ seminũ se-
mina. Eñ iubẽte creatoꝛe ꝓduxit aqua ꝑma
natatilia ⁊ volatilia. Terra aũt ꝑma sui ge-
neris germia: ⁊ ꝑma sui generis aialia. Ne
q; eñ tũc huiuscemodi fet⁹ ita ꝓducti sunt:
vt in eis q̃ ꝓducta sunt: vis illa cõsũpta sit: ꝙ
plerũq; desunt ꝓgrue tẽperamentoꝝ occa-
siones. quib⁹ erũ pãt ⁊ spẽs suas pagãt Ecce
eñ breuissim⁹ surculus semẽ ẽ: naz ꝓuenient
mãdat⁹ terre arboꝛẽ facit. Hui⁹ autẽ surculi
subtilius semẽ aliq̃ eiusdẽ generis granum
est: ⁊ hucusq; nobis visibile. Jã vo hui⁹ etiã
grani semẽ: q̃uis oculis videre neq̃am⁹: rõ-
ne tũ conjcere possum⁹: q; nisi talis aliq̃ vis
eẽt in ũstis elemẽtis: nõ plexq; nascerenꝫ ex
terra q̃ibi semiata nõ eẽnt. Nec aialia tã mꝫ
ta nulla mariũ: feiaxq; cõmixtiõe ꝑcedente
sive i terra: sive i aq̃: q̃ tũ crescũt: ⁊ coeundo
alia pariunt: cũ illa nullis coeuntib⁹ pentib⁹
oꝛta sint. Et certe apes semia filioꝝ nõ coeũ
do cõcipiũt: ꝙ tanq̃ sparsa ꝑ terras oꝛe colli-
gũt. Jnuisibiliũ. n. seminũ creatoꝛ: ipe crea-
toꝛ ẽ oim reꝝ: qñ q̃cũq; nascendo ad oculos
nr̃os excũt: ex occultis seminib⁹ accipiũt ꝓ-
grediẽdi ꝓmoꝛdia: ⁊ incremẽta debite magni
tudis distinctiõe sq; formaꝝ. ab origialibus
tanq̃ ꝛgulis sumũt Sic ꝙ nec pentes dicim⁹
creatoꝛes hoim: nec agricolas creatoꝛes fru
gũ: q̃uis eoꝝ extrinsec⁹ adhibitꝰ motib⁹ ista
creanda dei virtus interi⁹ opet Jta nõ soluz
malos sz nec bonos ãgelos fas ẽ putarꝫ crea
toꝛes: si ꝑ subtilitate sui sensus ⁊ coꝛpis: semi
na reꝝ istaꝝ nobis occultioꝛa nouerũt: et ea
ꝑ ꝓgruas tẽpatiõs elemẽtoꝝ latẽter spargũt
atq; ita gignẽdaꝝ reꝝ: ⁊ accelerãdoꝝ incre-
mẽtoꝝ ꝓbent occasiões. Sz nec boni hec ni
si q̃ntũ de⁹ iubet: nec mali hec iniuste faciũt:
nisi q̃ntũ iuste ipe ꝑmittit. Mã iniqui malicia
volũtatẽ habet iustã: ptãtez aũt nõ nisi iuste
accipit: sive ad penã suã: sive ad alioꝝ: vꝫ pe-
nã maloꝝ: vel laudẽ bonoꝝ. Jtaq; apls pau-
lus discernẽs interi⁹ deũ creantẽ atq; forma
tem ab opib⁹ creature q̃ admonenꝫ extrisec⁹
⁊ de agricultura silũtudiez assumẽs ait. Ego ſ. Coꝛ. 3
plãtaui: apollo rigauit: sz de⁹ incrementũ de
dit. Sicut ꝙ in ipa vita nr̃a mentẽ iustificãdo
formare nõ põt nisi de⁹: ꝓdicare ãt euãgeliuz
extrinsecus ⁊ hoies possũt: nõ solũ boni ꝑ ve
ritatẽ: sz etiã mali ꝓ occasionẽ. Jta creationẽ
reꝝ visibiliũ de⁹ interi⁹ opaꝝ. Exteriozes aũt
opatiões sive bonoꝝ sive maloꝝ: vel ãgeloꝝ
vel hoim. sive etiã quoꝝcunq; aialiũ ꝑm im
periũ suũ. ⁊ q̃ se imptitas distributiões ptãtũ
⁊ appetitões ꝓmoditatũ ita reꝝ nature adhi
bet in q̃ creat oia quẽ admodũ terre agricul-
turã. Qua ꝓpꝛ: ita nõ possũ dicere ãgelos ma
los magicis artib⁹ euocatos creatoꝛes fuisse
ranarũ atq; serpentiũ: sic nõ possũ dicere ho
mies malos creatoꝛes eẽ segetis: quã ꝓ eoꝝ
opaz video exoꝛtã. Sic nec iacob creatoꝛ co- Gen. 30
loꝝ iu pecoꝛib⁹ fuit: q; bibẽtib⁹ in ꝓceptu mꝫ
bus variatas virgas q̃s intuerenꝫ apposuit:
Sz nec ipe pecudes creatrices fuerũt varie-
tatꝫ plis sue: q; inheserat anie illarũ discoloz
phãtasia ex cõtuitu variaꝝ virgarũ ꝑ oculos
impssa. q̃ nõ potuit nisi coꝛpus q̃ sic affecto
spũ aiabatur ex cõpassiõe ꝓmixtiõis afficere
vñ teneris fetuũ ꝓmoꝛdijs coloꝛeten⁹ aspge-
retur. Et eñ sic ex semetipis afficianꝫ: vꝫ aia
ex coꝛpe: vel coꝛp⁹ ex aia: ꝓgruẽtie rõnis id fa
ciũt q̃ incõmutabiliter viuũt in ipa sũma dei
sapia: quã nulla spacia locoꝝ capiũt: ⁊ cũ ipa
sit incõmutabilis: nihil eoꝝ q̃ cõmutabiliꝫ sũt
deserit: q; nihil eoꝝ nisi q̃ ꝑ ipaz creatũ ẽ. Et ei
de pecoꝛib⁹ nõ virge sz pecoꝛa nascerenꝫ: fe-
cit hoc incõmutabilis ⁊ inuisibilis ratio sapie
dei: ꝑ quã creata sũt oia. Et aũt de varietate
virgarũ pecoꝛũ ꝓceptoꝝ coloꝛ aliq̃d duceret
fecit hoc aia grauide pecudis ꝑ oculos affe-

cta forinsecus: ⁊ interi⁹ secuz ꝑ suo modulo formãdi regulã trahẽs: quã de intima potentia sui creatoris accepit. Sz ꝯta sit vis aĩe ad afficiẽdã atq; mutandã materiã corpalẽ: cuz tñ creatrix corpis dici nõ possit: qz oĩs cã mutabilis sensibilisq; sube: oĩsq; modus ⁊ nũer⁹ ⁊ pond⁹ eius vñ efficit vt ⁊ sit: ⁊ natura ita vt ita sit: ab intelligibili ⁊ incõmutabili vita q̃ super oĩa ẽ: existit: ⁊ puenit vsq; ad extrema atq; terrena: mult⁹ ꝓmo ẽ: nec nũc necessarius Elex ꝓpterea factũ iacob de pecorib⁹ cõmemorandũ arbitrat⁹ sum: vt intelligeret si hõ q̃ vgas illas sic posuit: dici nõ põt creator colorẽ agnis ⁊ hedis: nec ipe matx aĩe q̃ ꝓceptã ꝑ oculos corpis phantasiã varietatis semib⁹ carne ꝓceptis: ꝯtũ natura passa ẽ: aspserũt: multominꝰ dici posse ranax ꝓpentiũq; creatores angelos malos: ꝑ quos magi pharaonis tunc illa fecerũt. Exod. 8

De causis originalib⁹ creaturax corpaliũ quas mũdo creator inseruit. Ca. IX

Aliud ẽ eñ extimo ac sũmo causax cardine cõdere atq; admĩstrare creaturã: qõ q̃ facit: sol⁹ creator ẽ deus. Aliud aũt ꝑ distributis ab illo viri⁹ ⁊ facultatibus aliquã opationẽ forinsec⁹ admouere vt tũc vel tũc: sic vel sic: exeat qõ creat. Jsta q̃pe originalit ac ꝑmordialiter in q̃dã textura elementorx cuncta iã creata sũt: ꝑ acceptis opportunitatib⁹ ꝓdeũt. Mã sicut mres grauide sunt fetib⁹: sic ipe mũdus grauidus ẽ causis nascentiũ: q̃ in illo non creanꝰ: nisi ab illa sũma eẽntia: vbi nec orit: nec morit aliquid: nec incipit eẽ: nec desinit. Adhibere aũt forisecus accidẽtes causas: q̃ tametñ nõ sunt naturales: tñ ꝑm naturã adhibenꝰ vt ea q̃ secreto nature sinu abdita ꝓtinenꝰ: erũpãt: et foris creenꝰ quodãmõ explicando mẽsuras et nũeros: ⁊ põdera q̃ in occulto acceperũt ab illo: q̃ oĩa in mẽsura ⁊ nũero ⁊ põdere disposuit: nõ solũ mali angeli: ꝑ etiã mali hoĩes possunt: sicut exemplo agriculture: supra docui. Sz ne de aĩab⁹ q̃sti diuersa ratõ moueat: quia hñt spñ vite cũ sensu appetẽdi: q̃ ꝑm naturã sũt vitãdiq; ꝓtraria: etiã hoc ẽ videre: ꝙ multi hoĩes nouerꝰ: ex q̃bus herbis: aut carnib⁹: aut quaxcunq; rex q̃buslibet succis ⁊ humorib⁹: vel ita positis: vel ita obrutis: vel ita cõtritis: vel ita cõmixtis: que aĩalia nasci soleãt quorũ se q̃s tã demẽs audeat dicere creatorẽ? Quid g̃ mix si quẽ admodũ p̃t nosse q̃libz nequissim⁹ hõ: vñ illi vel illi vermes muscq; nascanꝰ: ita mali angeli ꝑ subtilitate sui sensus in occultioribus elementorũ semibus norunt: vñ rane ꝑtesq; nascanꝰ: et hec ꝑ certas ⁊ notas tpationũ opportunitates occultis motib⁹ adhibẽdo faciũt creari: nõ creãt: ꝑ illa hoĩes q̃ solẽt ab hoĩb⁹ fieri: nõ mirãt. Qõ si q̃sq; celeritates incremẽtorũ forte miratur q̃ illa aĩantia tã cito facta sunt: attẽdat quẽ admodũ ⁊ ista ꝑ modulo facultatis humane ab hoĩb⁹ ꝓcurenꝰ. Elñ eñ fit vt eadẽ corpora citius vermescant estate q̃ hyeme: citi⁹ in calidioribus q̃ in frigidioribus locis: Sz ꝑ hominibus tãto difficili⁹ adhibenꝰ: q̃to desũt sensũ subtilitates: ⁊ corpor mobilitates in mẽbris terrenis ⁊ pigris. Elñ qualibuscũq; angelis vicinas causas ab elemẽtis ꝓtrahere: quãto facili⁹ ẽ: tãto mirabiliores in hmõi operib⁹ eor existũt celeritates: ꝑ nõ ẽ creator: nisi q̃ ꝓncipalit ista formet. Nec quisq; ꝑ põt nisi ille penes quẽ ꝓmit⁹ sunt oĩm q̃ sunt mẽsure: nũeri: ⁊ põdera: ⁊ ipe ẽ vnus creator de⁹: ex cui⁹ ieffabili potẽtatu fit etiã vt q̃ posset hi angeli si ꝓmitterenꝰ: ideo nõ pũt: qz non ꝓmittunꝰ. Necx ñ occurrit alia rõ: cur nõ potuerint facere minutissimas muscas quiranas serpẽtesq; fecerũt: nisi qz maior aderat dñatio ꝓhibendi ꝑ spñsctiñ: qõ etiã ipi magi cõfessi sunt dicẽtes. Digit⁹ dei ẽ ꝑ. Quid aũt possint p naturã: nec possint p ꝓhibitionẽ: et q̃d p ipius nature sue cõditionẽ facere non sinanꝰ: homi explorare difficile ẽ: imo ꝟo impossibile: nisi p illud donũ dei: q̃ apls cõmẽorat dicẽs: Alij dijudicatio spirituũ. Nouim⁹ enĩ hoĩem posse ambulare: ⁊ nequaq; ꝑ posse si nõ ꝓmittat: volare aũt nõ posse etiã si ꝓmittat. Sic ⁊ illi angeli quedã pũt facere: si ꝓmittant ab angelis potẽtioribus ex impio dei: quedã ꝟo nõ pũt: nec si ab eis ꝓmittant: qz ille nõ ꝓmittit a quo illis ẽ talis nature modus: qui etiã ꝑ angelos suos ⁊ illa plex q̃ nõ ꝓmittit q̃ cõcessit vt possint. Exceptis igit illis: q̃ vsitatissimo trãscursu tempor in rex nature ordine corpalit fiũt: sicuti sunt ortus sidex occasusq;: generatiões ⁊ mortes aĩaliũ: seminũ ⁊ germinũ innũerabiles diuersitates: nebule ⁊ nubes: niues ⁊ pluuie: fulgura ⁊ tonitrua fulmina ⁊ grãdines: venti ⁊ ignis: frigus ⁊ est⁹: ⁊ oĩa talia. Exceptis etiã illis q̃ in eodẽ ordine rara sunt: sicut defect⁹ luminũ: ⁊ spẽs inusitate sidex: ⁊ mõstra ⁊ terremotus: ⁊ silia. Exceptis g̃ istis oĩbus quorũ q̃dẽ ꝓma ⁊ sũma causa nõ ẽ nisi volũtas dei. Elñ ⁊ in psalmo: cuz q̃dã hui⁹ generis essent cõmemorata: ignis: grãdo: nix glacies: spũs tẽpestatis: ne q̃s ea vel fortuitu: vel causis tñmõ corpalibus: vel etiã spiritalib⁹: tñ ꝓter volũtatẽ dei existenti- Ibidẽ. Exod. 8 Ibidẽ. 7 Exod. 8 1. Cor. 12 Ps. 148

bus agi crederet: continuo subiecit: que faci
Ibidē unt verbum eius.

De significationib⁹ q̄ ad manifestandam voluntatē dei: siue p hoīes: sine p angelos ministrantur. Capm̄. X

Ed his vt dicere ceperā exceptis: ſ alia sunt illa que q̄uis ex eadē materia corpali: ad aliqd tñ diuinit⁹ annūciandū nr̄is sensib⁹ admouēt: q̄ ppie miracula ⁊ signa dicunt: nec in oīb⁹ que a nob a dño deo annūciant: ipius dei ps̄ona suscipitur. Cū aūt suscipit: aliq̄n in angelo demonstrat: aliq̄n in ea specie q̄ nō ē qđ angelus: q̄uis p angelū dispositā ministret. Rursus cū in ea specie suscipit: que nō ē qđ angelus: aliq̄n iā erat ip̄m corp⁹: ⁊ ad ꝟ demōstrandū in aliquā mutationē assumit. Aliq̄n ad hoc exorit ⁊ repacta rursus assumit: sicut etiā cū hoīes annūciāt: Aliq̄n ex sua ps̄ona v̄ba dei loquuntur: sicuti cum p̄mittit: dixit dñs: aut hec dicit dñs: aut tale aliqd. Aliq̄n aūt nihil tale p̄mittentes: ipam dei ps̄onā in se suscipiūt: sicuti ē Intellectū tibi dabo: ⁊ cōstituā te in via qua ingredieris: Sic nō solū in dictis: verūetiaz in factis dei ps̄ona significāda imponit pphete: vt eā gerat in misterio pphetie: sicut eius ps̄onā gerebat q̄ vestimentū suū diuisit i duo decim ptes: ⁊ ex eis decē seruo regis salomonis dedit: regi futuro isr̄ī. Aliq̄n etiā res q̄ nō erat qđ pph̄a: ⁊ erat iā in terrenis reb⁹ i huiusmodi significationē assumpta ē: sicut somno viso euigilās iacob fecit de lapide: quem dormiēs hēbat ad caput: Aliq̄n ad hoc fit ea dē spēs vel alic⁹ trulū māsura: sicut potuit serpens ille ene⁹ exaltat⁹ in heremo: sicut p̄nt et lr̄e. Vel pacto misterio trāsitura: sicut panis ad hoc factus in accipiēdo sacramēto consumit. Sed q⁹ hec hoīb⁹ nota sunt: q⁹ p hoīes fiunt: honorē tanq̄ religiosa p̄nt habere: stupore tanq̄ mira non p̄nt. Itaq̄ illa q̄ p angelos fiunt: quo difficiliora ⁊ ignotiora: eo mirabiliora sunt nobis: illis aūt tanq̄ sue actiōes note atq̄ faciles. Loquit ex ps̄ona dei angelus homini dicēs. Ego sum de⁹ abraā: ⁊ deus isaac: ⁊ de⁹ iacob: cū scr̄ptura p̄dixisset. Elisus est ei angel⁹ dñi. Loquit ⁊ hō ex ps̄ona dñi dicēs. Audi p̄lus meus ⁊ loquar israel: ⁊ testificabor tibi de⁹: de⁹ tuus ego sum. Assumpta ē x̄ga ad significationē: ⁊ in serpentē angelica facultate mutata ē. Que facultas cū desit homini: assumpt⁹ ē tñ ⁊ ab hoīe lapis: ad talē aliquā significationē. Inter factū āgel i: ⁊ factū hoīs: plurimū distat. Illud ⁊ mirandū ⁊ intelligendū est: hoc aūt tantūmō intelligendum.

Qđ ex vtroq⁹ intelligit: fortassis vnū ē: at illa ex q̄bus intelligit diuersa sunt: tanq̄ si nomen dñi ⁊ auro ⁊ attramēto scribat. Illud est p̄ciosius: illud vili⁹: qđ tñ vtroq⁹ significat id ip̄m ē. Et q̄uis idē significauerit: ex x̄ga moy si serpēs qđ lapis iacob: melius tñ aliqd lapis iacob q̄ serpētes magox. Nā sicut vnctio lapidis x̄p̄m in carne: in qua vnct⁹ ē oleo exultatiōis p̄ticipib⁹ suis: ita x̄ga moysi cōuersa in serpentē ip̄m x̄p̄m factū obedientē vsq̄ ad mortē crucis: vñ ait. Sicut exaltauit moyses serpentē in deserto: sic oportet exaltari filiū hoīs vt oīs q̄ credit in ip̄o: nō pereat: ꝟ hēat vitaz eternā. Sicut intuētes illū serpentē exaltatū in heremo serpentū morsib⁹ nō peribāt. Dextus eñ hō nr̄ fixus ē cruci cū illo: vt euacuet corp⁹ pcti. Per serpentē eñ intelligit mors: que facta ē a serpēte in paradiso: mō locutiōis p efficientē id qđ efficit demonstrante. Ergo virga in serpentē: x̄p̄s in mortē: ⁊ ꝟpens rursus in x̄gā: x̄p̄s in resurrectionē tot⁹ cū corpe suo qđ ē ecclesia: qđ in fine x̄pis erit: que ꝟpentis cauda significat: quā moyses tenuit vt rediret in virgam. Serpētes aūt magox tanq̄ mortui seculi: nisi credētes in x̄p̄m tanq̄ deuorati in corp⁹ eius intrauerint: resurgere i illo nō poterūt. Lapis q̄ iacob vt dixi melius aliqd significauit q̄ serpētes magox. At eñ factū magox: multo mirabili⁹. Vel ex hec ita nō p̄iudicāt rebus intelligēdis: tanq̄ si hoīs nomē scribat auro: ⁊ dei attramēto. Illas etiam nubes ⁊ ignes quō fecerint vel assumpserint angeli ad significandū qđ annūciabant etiā si dñs vel spūs sanctus illis corpalib⁹ formis ostendebatur. Quis nouit hoīm: sicut infantes nō norūt qđ in altari ponit: ⁊ pacta pietatis celebratiōe cōsumit: vnde vi quō cōficiatur: vnde in vsum religionis assumat: Et si nunq̄ discāt experimento vel suo vel alior⁹: et nunq̄ illā spēm rex videāt: nisi inter celebrationē sacramentor⁹ cū offert ⁊ dat: dicatur q⁹ illis auctoritate grauissima cui⁹ corp⁹ ⁊ sanguis sit: nihil aliud credēt: nisi oīno in illa specie dñm oculis appuisse mortaliū: ⁊ de latere tali pcusso: liquorē illum oīno fluxisse. Nihil aūt oīno vtile ē: vt meminerim viriū mearū fratrēsq̄ meos admonea vt ⁊ ipi meminerint suaz: ne vltra q̄ tutū est hūana pgrediat infirmitas. Quēadmodū eñ hec faciūt angeli vel potius de⁹: quēadmodū hec faciat pangelos suos: ⁊ quātū fieri velit etiā p angelos malos: siue sinēdo: siue iubēdo siue cogendo ex occulta sede altissimi imperij fui: nec oculoz acie penetrare. nec fiducia rōis enucle-

Ioh. 1
Exo. 4
Deu. 28
Exo. 7
Ps. 44
Phil. 2
Job. 5
Nūe. 21
Roma. 6
Exo. 4
Exo. 3
Ps. 80

are:nec ꝓuectu mẽtis cõphendere valeo:vt
tã certus hinc loquar ad oĩa que requiri ꝺ
his rebus possunt:q̃ si essem angelus:aut ꝓ-
pheta:aut aplus·Cogitatiões eĩ mortaliuꝫ
Sap̃·9 timide ⁊ incerte ꝓuidẽtie nostre·Corp⁹ eĩ
qꝺ corrũpit aggrauat animã:⁊ deprimit ter-
rena inhabitatio sensum multa cogitantem·
Et difficile estimam⁹ que in terra sunt:⁊ que
in ꝓspectu sunt inuenim⁹ cũ labore·Que in
Sap̃·9 celis sunt aũt:quis inuestigabit:Sz qꝝ sequit
⁊ dicit·Sensum ꝟo tuũ qs sciet:nisi tu dede-
ris sapiam ⁊ miseris scĩm spĩm tuũ ꝺ altissimis
Que incelis sũt qꝺẽ nõ inuestigam⁹:que re
rũ genere ⁊ corpa ãgelica ꝑm ꝓpriã dignita
tẽ ⁊ eoꝝ q̃dã corpalis actio ꝓtinet:ꝑm spĩm tũ
dei missum nob ꝺ altissimis ⁊ imptitã ei⁹ gra
tiã mentib⁹ nr̃is:audeo fiducialit dicere:nec
deũ pr̃em:nec ẏbũ ei⁹:nec spĩm ei⁹:qꝺ deus
vnus est:ꝓ id qꝺ ẽ:atꝫ idipm est:vllomõ esse
mutabilẽ:ac ꝓ hoc multo min⁹ eẽ visibilẽ:qm̃
sunt q̃dã q̃uis mutabilia:non tm̃ visibilia: sic
nr̃e cogitatiões:⁊ memorie:⁊ voluntates:⁊
ois incorpea creatura·Visibile autẽ quicq̃
nõ est:qꝺ non sit mutabile·

Essentiã trinitatis nunq̃ oculis apparuis
se mortaliũ:sed ꝓ subiectã sibi creaturã signi
ficasse que voluit· La· XI

Quappter suba vel si meli⁹ ꝺr eẽntia
q dei:vbi ꝓ modulo nr̃o ex quãtulacũ
q̃ pticula intelligim⁹ pr̃em ⁊ filiũ et
spĩm sctm̃:qm̃ qꝺẽ nullo mõ mutabilis ẽ:nullo
mõ põt ipa ꝓ semetipam eẽ visibilis·Proin-
de illa oĩa que pr̃bus visa sunt:cum de⁹ illis
ꝑm suã dispensationẽ tpib⁹ congruã ꝑsentaret:
ꝓ creaturã facta esse manifestũ ẽ·Et si nos la
tet quõ ea mĩstris angelis fecerit:ꝓ angelos
tm̃ esse facta:nõ ex nr̃o sensu dicim⁹:ne cuiq̃
Roma·12 videamur plus sape ꝑter q̃ optet sape·Sz sa
piam⁹ ad tpantiã sicut deus nob partit⁹ ẽ mẽ
·Cor·4 surã fidei:⁊ credimus ꝓpter qꝺ ⁊ loquimur·
Extat eĩ auctoritas diuinaꝝ scripturaꝝ:vn
de mẽs nr̃a deuiare nõ debet:nec relicto soli
damento diuini eloquij:ꝓ suspitionũ suarum
abrupta ꝯcipitari:vbi nec sensus corpis r̃git:
nec ꝓspicua rõ ẏtatis elucet·Aptissime q̃pe
scptũ ẽ in epla ad hebreos cũ dispensatio no-
ui testamẽti a dispẽsatiõe veteris testamenti
ꝑm congruentiã seculoꝝ ac tpm distingueretur
nõ tm̃ illa visibilia:sed ipm etiã sermonẽ ꝓ an
gelos factũ·sic eĩ dicit·Ad quẽ aũt angeloꝝ
Heb·1 dixit aliqñ·Sede ad dexteraz meã: qꝺ usqꝫ
ponã inimicos tuos scabellũ pedũ tuoꝝ:Nõ
ne oẽs sũt mĩstri spũs ad mĩstrationẽ missi: ꝓ
pter eos q̃ futuri sũt hereditatẽ posidere sa-
lutis:Hinc oĩdit illa oĩa:nõ solũ ꝓ ãgelos fcã
ẞ etiã ꝓpr̃ nos facta·i·ꝓpr̃ ꝙm̃ dei: cui ꝓmit
tit hereditas vite eẽne:sic ad corinthios etiaz
scptũ ẽ·Oĩa h̃ in figura ꝓtingebãt illis:scpta 1·Cor̃·10
sũt aũt ad correptionẽ nr̃am·i q̃s fines secu-
loꝝ obuenit Deinde qꝝ tũc ꝓ ãgelos:nũc aũt
ꝓ filiũ ꝑm factus ẽ:ꝙsequẽter aptecq̃ demon
strãs·Propterea inqt:abundanti⁹ optet at- Heb·⁊
tẽdere nos q̃ audiuim⁹:ne forte defluamus·
Si eĩ q̃ ꝓ ãgelos dict⁹ ꝑm fact⁹ ẽ firmus:et
oĩs ꝓuaricatio ⁊ inobedictia iustam accepit
mercedis retributionẽ·quõ nos effugiemus
tantã negligẽtes salutẽ:Et q̃si q̃rẽtes quam
salutẽ vt oĩderet se de nouo testamẽto iã di-
cere·i·ꝑmone q̃ nõ ꝓ angelos:ꝑ ꝓ dõm fact⁹ ẽ
Que cũ initiũ accepisset inqt·vt enarraret Ibidẽ
ꝓ dõm ab his q̃ audierẽt in nos ꝓfirmata ẽ:cõ
testãte deo signis ⁊ portẽtis ⁊ varijs ẏtutib⁹
⁊ spũssctĩ diuisiõib⁹ ꝑm suã voluntatẽ·Sz ait
aliqs:cur ġ scptũ ẽ·Dixit ad moysen:⁊ nõ po
ti⁹:dixit angel⁹ ad moysen:Quia cũ ẏba iu-
dicis ꝙco ꝓnũciat:nõ scribit in gestis:ille ꝙ
co dixit.ẞ ille iudex·Sic etiã loquẽte ꝓpha sã
cto:⁊ si dicam⁹ ꝓpha dixit:nihil aliõ q̃ dõm di
xisse intelligi volum⁹·Et si dicam⁹:dõs dixit
prophetã nõ ſbtrahim⁹:ẞ q̃s ꝙ eũ dixerit ad-
monem⁹·Et illa qꝺẽ scptura sepe aperit ãge
lũ eẽ deũ:q̃ lõquẽte idẽtidẽ ꝺr:dõs dixit·sic iã
demõstrauim⁹·Sz propr̃ eos q̃ cũ scriptura
illic angelũ noiat:ipm ꝙ seipm filiũ dei volũt
intelligi:qꝝ ꝓpr̃ ãnũciationẽ pr̃ne ac sue volũ
tatis a propha dict⁹ ẽ angel⁹:propterea volui
ex hac epla mãifesti⁹ testimoniũ dare·vbi nõ
dictũ ẽ:ꝙ angelũ:ẞ ꝙ angelos·Ma⁊ stephan⁹
in actib⁹ aplorꝝ eo more narrat h̃:q̃ etiã in li- Actl·7
bris veterib⁹ ꝓscꝑte sũt·Viri frẽs ⁊ pres au-
dite inqt:ds glie appuit abrae pr̃i nr̃o:cũ eẽt
in mesopotamia syrie·Me q̃s autẽ arbitret
tũc deũ glie ꝙ id qꝺ in seipo ẽ:cuiusq̃ oculis ap
paruisse mortaliũ:i ꝓsequentib⁹ dic̃.q̃ moysi
angel⁹ appuerit·Fugit inqt moyses in ẏbo
isto:⁊ fact⁹ ẽ inqlin⁹ in terra madian:vbi ge-
nuit filios duos·Et cõplet⁊ illic ãnis·xl·appa-
ruit illi i deserto mõtis syna angel⁹ dñi i flãma
ignis i rubo·Moyses aũt vidẽs mirabat vi-
suz·Qui cũ accederet ꝓsiderare:facta ẽ vox Exod·3
dñi dicẽs·Ego sum de⁹ patrꝝ tuoꝝ:de⁹ abraã
⁊ de⁹ isaac:⁊ de⁹ iacob·Tremefactus autez
moyses:nõ audebat cõsiderare·Dixitq̃ illi Exod·3
dñs·Solue calciamentũ pedũ tuoꝝ ⁊ẽ· Hic
certe ⁊ ãgelũ ⁊ dõm dicit:eundẽq̃ deũ abraã
⁊ deũ isaac:⁊ deũ iacob: sic i genesi scptũ est·
An forte q̃sq̃ dicturꝰ ẽ q̃ moysi ãgelũ appu
it dõs: abrae vero ꝙ seipm:At hoc a stepha-

no nõ ꝙram⁹: ipm libꝛũ yũ stephan⁹ ista narrauit interrogem⁹. Mũquid eñ qꝛ scptũ est.
Geñ.12 Et dixit dñs deus ad abꝛaam: Et paulopost: Et visus ẽ dñs de⁹ abꝛae: ꝓpterea ista non p angelos facta sunt: cũ alio loco sliter dicat.
Geñ.18 Elisus ẽ aũt ei de⁹ ad ilicẽ mambꝛe sedẽti ad ostiũ tabernaculi sui meridie. Et tũ cõsequẽter adiũgit. Respiciẽs aũt oculis suis vidit: et ecce tres viri stabãt sup eũ: de quib⁹ iã dixim⁹. Quõ eñ poterũt isti q̃ vel a x̃bis ad intellectũ nolũt assurgere: vel facile se ab intellectu in x̃ba p̃cipitãt: quõ potest explicare visuz eẽ deũ in viris trib⁹: nisi eos sicut etiã cõsequẽtia docent: angelos fuisse fateank: An qꝛ nõ dictũ est angelus ei locut⁹ ẽ vel appuit: ꝓpterea dicere audebũt: moysi q̃dẽ illã visionẽ ac vocẽ p angelũ factã: qꝛ ita scptũ ẽ: abꝛae aũt qꝛ cõmemoratio angeli nõ ẽ facta: p substantiã suã deũ appuisse atq; sonuisse. Quid qõ nec apud abꝛaã de angelo tacituz ẽ: Nam ita legit cũ imolãdus fili⁹ eius p̃cipet. Et factũ ẽ post hec x̃ba: tẽptauit de⁹ abꝛaã: ⁊ dixit
Geñ.22 ad eũ. Abꝛaã abꝛaam. Et ille dixit. Ecce ego Et dixit ei. Accipe filiũ tuũ dilectũ quẽ diligis isaac: ⁊ vade in terꝛaz excelsam: ⁊ offer eũ ibi holocaustũ sup vnũ montẽ quem tibi dixero
Ibidẽ Certe hic de⁹: nõ angel⁹ cõmemoratus ẽ. Paulopost x̃ba sic se habet scptura. Extẽdẽs autẽ abꝛaã manũ suã: sũpsit gladiũ volens occidere filiũ suũ. Et vocauit eũ angel⁹ dñi de celo: et dixit ei: Abꝛaã abꝛaaz. Et dixit: Ecce ego. Et dixit: Ne injcias manũ tuã sup puerũ: neq; facias ei q̃q̃. Quid ad hꝛ rñdet: an dicturi sunt deũ iussisse vt occideret isaac: ⁊ angelũ ꝓhibuisse: Pozro ipm p̃fem adũsum dei p̃ceptũ q̃ iusserat vt occideret obtpasse angelo vt pceret. Ridẽdus ⁊ abjciẽd⁹ hic sensus est. Sz neq; huic tã grosso ⁊ abiecto vllũ locũ
Ibidẽ scptura eẽ pmittit: ptinuo subiũgens. Nunc eñ cognoui qꝛ times deũ tu: ⁊ nõ pepcisti filio tuo dilecto ꝓpter me. Quid ẽ ꝓpter me: nisi ꝓp eũ q̃ occidi iusserat: Idem igit deus abꝛae q̃ angelus: an poti⁹ p angelũ de⁹. Accipe sequẽtia. Certe iã hic angel⁹ manifestissime exp̃ssus ẽ: attẽde tũ q̃d ꝓtexat. Respiciẽs abꝛaã oculis suis vidit. ⁊ ecce aries vnus tenebat in arboꝛe sabech coznib⁹: ⁊ abijt abꝛaam: ⁊ accepit arietẽ: ⁊ obtulit eũ holocaustũ
Ebꝛ.5 ꝓ isaac filio suo. Et cognominauit abꝛaam nomẽ loci illius dñs vidit: vt dicãt hodie qꝛ in mõte dñs visus ẽ: sicut paulo ante q̃ dixit deus p angelũ. Mũc eñ cognoui qꝛ times deũ: nõ qꝛ tũc de⁹ cognouisse intelligẽdus est: sed egisse: vt p deũ ipe abꝛaam cognosceret ẽntas haberes vires cozdis ad obediendũ deo vsq; ad imolationẽ vnici filij. Illo mõ locutionis quo significat p efficientẽ id q̃ efficit sicut dicit frigus pigrum: q̃ pigros facit: vt video cognouisse diceret: qꝛ ipm abꝛaam cognoscere fccerat quẽ poterat latere fidei sue firmitas: nisi tali exprimento pbaret. Ira ⁊ hic cognominauit abꝛaã nomẽ loci illius dñs vidit: id ẽ q̃ videri se fecit. Nam cõtinuo secutus ait: vt dicãt hodie q; in mõte dñs visus est. Ecce idem angelus: dñs dicit. Quare nisi qꝛ p angelũ dñs. Jam x̃o in eo q̃ sequitur ꝓphetice oñino loquit angelus ⁊ prozsus aperit q̃ p angelũ deus loquat. Et vocauit inquit augelus dñi abꝛaã iterꝫ de celo dicẽs:
Geñ.22 Per me iurauí dicit dñs: pro eo q̃ fecisti hoc verbũ: ⁊ nõ pepcisti filio tuo dilecto ꝓpter me ⁊. Hec certe verba vt dicat ille: p quẽ loquit dñs: hec dicit dñs: etiã ꝓphete solent habere. An filius dei de pfe ait: dicit dñs: ⁊ ip se est ille angel⁹ pfis. Quid ergo de illis tribus viris: Mõne respiciunt quomõ vrgeant qui visi sunt abꝛae: cũ p̃dictũ esset: visus ẽ ei dñs: an qꝛ viri dicti sunt: nõ erãt angeli: Da
Dañ.8 nielem legãt dicentẽ. Ecce vir gabriel: Sed quid vltra differimus ora eoꝛũ euidẽtissimo atq; grauissimo alio documẽto oppilare: vbi nõ angelus singulariter: nec viri pluraliter sed omnino angeli dicunt: p quos sermo nõ quilibet factus: sed lex ipa data manifestissime ostendit: quã certe nullus fidelium dubitat deũ dedisse moysi ad subiugandum ꝓpm israel: sed tñ per angelos datã ita stephanus loquit: Dura ceruice inquit ⁊ nõ circumcisi
Acti.7 corde ⁊ aurib⁹: vos semp spiritũi sctõ restitistis: sicut pres vri: quẽ propheratũ nõ pfecuti sunt pres vri: ⁊ occiderũt eos qui ꝓnuciabant de aduentu iusti: cuius nũc vos prodiz
tozes ⁊ interfectozes fuistis qui accepistis legem in edictis angelozum: nec custodistis. Quid hoc euidẽtius: quid tanta auctozitate robustius: In edictis quidẽ angelozũ lex illi populo data est: sed dñi iesu xpi p eã dispo
nebat: ⁊ ꝓnunciabat aduentus. Et ipe rancꝫ verbum dei miro ⁊ ineffabili mõ erat in angelis: in quozũ edictis lex ipsa dabat. Tñ di-
Job.6 cit in euãgelio. Si crederetis moysi: crederetis ⁊ mihi: de me eñ ille scripsit. Per angelos ergo tũc dñs loquebat: per angelos filius dei: mediatoz dei ⁊ hominũ futurus: ex se
1.Thi.2 mine abꝛae suũ disponebat aduentum: vt inueniret a quibus reciperet cõfitentes reos: quos lex nõ impleta fecerat transgressozes
Gal.3 Tñ ⁊ aplus ad galathas dicit. Quid ḡ lex:

Trāsgressiōis gr̄a ꝓposita ē: donec veniret
semē cui ꝓmissum ē disposita ꝑ angelos ī ma
nu mediatoris: hē disposita ꝑ angelos in ma
na sua. Nō em̄ nat⁹ ē ꝑ ꝯditionē: sed ꝑ ptātē
Q̄ aūt nō aliquē ex angelis dicit mediato-
rē: sed ip̄m dn̄m iesum xp̄m inq̄tū hō fieri di-
1. Thi. 2 gnat⁹ est: habes alio loco. Unus inq̄t deus:
et vn⁹ mediator dei ⁊ hoīm: homo xp̄s iesus
Hinc illud pasca in īterfectione agni. Hinc il
la oīa q̄ de xp̄o venturo in carne atq̄ passuro
sed ⁊ resurrecturo in lege figurant̄: q̄ data ē
in edictis āgeloꝝ: donec veniret semē dispo
situ ꝑ āgelos in manu mediatoris. In q̄bus
angelis erat vtiq̄ ⁊ pr̄: ⁊ fili⁹: ⁊ spūssctūs. Et
aliqñ pr̄: aliqñ fili⁹: aliqñ spūssctūs: aliqñ sine
vlla distinctiōe ꝑsone de⁹ ꝑ illos figurabatur
Et si visibilib⁹ ⁊ sensibilib⁹ formis apparens:
ꝑ creaturā tñ suā nō ꝑ sub̄am suā cui vidēda
corda mūdant̄ ꝑ hec oīa q̄ oc̄lis vident̄: ⁊ au
rib⁹ audiunt̄. Sz iā satis quantū existimo ꝓ
captu nr̄o disputatū ⁊ demōstratū ē: qd̄ in h̄
libro susceperam⁹ oñdere: cōstituitq̄ ⁊ ꝓ ha
bilitate rōnis quantū hō vel poti⁹ quantum
ego potui ⁊ firmitate auctortiatis q̄tū d̄ scri
pturis sanctis diuina eloquia patuerunt: qd̄
antiq̄s pr̄ibus nr̄is añ incarnationē saluato-
ris cū de⁹ apparere dicebat̄: voces ille ac spe
cies corꝑales ꝑ angelos facte sunt: siue ip̄is
loquētib⁹ vel agentib⁹ aliq̄d ex ꝑsona dei: si-
cut etiā ꝓphetas solere ostendim⁹: siue assu
mentib⁹ ex creatura qd̄ ip̄i nō essent: vbi de-
us figurate demōstraret̄ hoīb⁹. Qd̄ genus
significationū nec ꝓphetas omisisse multis
exēplis docet scriptura. Superest igit̄ iā vi-
deam⁹ cū ⁊ nato ꝑ virginē dn̄o: ⁊ corꝑali spe-
Act. 2 cie sicut colūba descendēte spūsctō: visisq̄ ig
neis linguis: sonitu facto de celo die pente-
costes post ascensionē dn̄i: nō ip̄m dei v̄bum
ꝑ sub̄am suā qua pr̄i equale atq̄ coeternū ē:
nec spūs pr̄is ⁊ filij ꝑ suā sub̄az qua ⁊ ip̄e vtris
q̄ equalis atq̄ coetern⁹ ē: ꝫ vtiq̄ creaturaz
que illis modis formari ⁊ existere potuit cor
poreis atq̄ mortalib⁹ sensib⁹ apparuerit: q̄d
inter illas demōstratiōes: ⁊ has ꝓprietates
filij dei ⁊ spūssancti: q̄uis ꝑ creaturā visibilez
factas intersit: qd̄ ab alio volumine cōmodi
us ordinemur.

Explicit liber tertius.

Incipiūt capitula libri quarti.

i De gr̄a dei qua sibi humanū gen⁹ re-
cōciliat: vt quod perierat: saluetur.
ij De incarnatione verbi vt participes
eius esse possimus.
iij De simplo saluatoris nr̄i quod ad du-
plū nr̄m cōcurrit ⁊ cōgruit.
iiij De ratione simpli ad duplū: ꝑ nume-
rñ ternarium atq̄ senariū.
v De quadragesimo sexto anno edifica
tionis dominici corporis.
vj De triduo quo īpleto dn̄s r̄surrexit.
vij De signis ⁊ p̄fignrationibus: que ad-
uentū domini precesserunt.
viij De filio dei qui in forma d̄i ⁊ in forma
serui vna persona est christi.
ix De vnitate ecclesie in deo ꝑ geminā
dilectionē cui formā prebet vnitas
patris et filij et spiritussancti.
x De mediatore ad mortem diabolo: ⁊
mediatore ad vitā iesu christo.
xj De facilitate ludificationū q̄bns ho-
mines ab īmūdis spiritib⁹ fallunt̄.
xij De falsis ⁊ deceptorijs purificatiōib⁹
xiij Mortē xp̄i nō fuisse necessitatis no-
stre: sed voluntatis sue ac ptātis.
xiiij De sacrificio ꝑfecto ⁊ vero: qd̄ ipse ꝓ
nobis saluator effectus est
xv De his qui sibi purgationē de virtute
propria pollicentur.
xvj Sapiētes mūdi nec resurrectiōis ve-
ritatē cognoscere: nec futuroꝝ ordi
nem scire potuisse: q̄uis et ip̄i vati-
cinia habere videantur.
xvij Unde apud impios possint quedā fu-
tura presciri
xviij De fide qua credimus tꝑaliter gesta ⁊
veritate que reddet eterna.
xix De missione filij dei qua in forma ser-
ui patrefactus est minor: cū in for-
ma dei patri permaneret equalis.
xx Non esse contra equalitatē patris ⁊ fi-
lij: si etiam s̄m coerernā patri diuini
tatem intelligatur filius missus
xxj De sensibili demonstratione spūssan-
cti ⁊ de coeterna vnitate trinitatis.

Incipit prohemiū in librū quartū

Scientiā terrestriū celestiūq̄ rerū
magni estimari solet gen⁹ hūanū:
in quo ꝓfecto meliores sunt q̄ huic
scie p̄ponūt nosse semetip̄os: laudabiliorq̄ ē
anim⁹ cui nota ē vl̄ infirmitas sua: q̄ q̄ ea nō
respecta: vias siderū scrutat̄ etiā cognitur⁹:
aut q̄ iā cognitas tenet ignorās ip̄e q̄ ingre-
diatur ad salutē: ac infirmitatē suā. Qui ve-
ro iaz euigilauit in deū spūssancti calore exci
tat⁹ atq̄ in ei⁹ amore corā se viluit: ad eūq̄
intrare volēs nec valēs: eoq̄ sibi lucēte attē
dit in se: inuenitq̄ se: suāq̄ egretudinē illius
mūdicie ꝯtēperari non posse cognouit: flere

dulce habet eũq; depcari: vt etiã atq; etiam
misereat: donec exuat totã miseriã: & precari
cũ fiducia. Jaz accepto gĩtuito pignore salut⁊
p ei⁹ vnicũ saluatorẽ hoĩs & illũmatorẽ hũc ita
1. Cor. 8 agẽtẽ et dolentẽ: scĩa nõ inflat: quia charitas
edificat: ꝓposuit eñ sciẽtiã sciẽtie: ꝓposuit sci-
re infirmitatẽ suã magisq; scire mũdi menia:
fundamẽta terraq; & fastigia celoruq;: et banc
apponẽdo sciẽtiaz: apposuit dolorẽ. Dolorem
peregrinatiõis sue ex desiderio patrie sue: et
cõditoris ei⁹ beati dei sui. Jn hoc genere ho
minũ: in familia xp̃i tui dñe de⁹ meus: si inter
paupes tuos gemo: da mihi de pane tuo re-
Mat. 5 spõdere homĩb⁹: q̃ nõ esuriũt et sitiũt iusticiã
sed satiati sunt & abundãt. Satiauit aũt illos
phantasma eoq; nõ veritas tua: quã repellen
do resiliũt: & in suã vanitatẽ cadũt. Ego cer-
te sentio quã multa figmẽta pariat coꝛ huma
nũ. Et quid est coꝛ meũ: nisi coꝛ hũanũ. Sed
hoc oro deũ cordis mei: vt nihil ex eis figmẽ-
tis ꝓ solido vero eructem in has lras: sed in-
de veniat in eas q̃cq̃d p me venire potuerit.
Cũ mihi q̃uis ꝓiecto a facie oculoq; suoꝛum
& de lõginquo redire conãti: p viã quaz stra-
uit hũanitati diuinitas vnigeniti sui aura ve
ritatis eius aspgitur. Quã intantũ licet mu-
tabilis haurio: inquãtuz in ea nihil mutabile
video: nec locis et tpib⁹ sicut coꝛpa: nec solis
tpibus & q̃si locis: sicut spirituũ nr̃oꝛ cogitati
ones: nec solis tpibus: & nulla vl̃ imagine lo
coꝛũ: sicut quedã nr̃arũ mentiũ ratiocinatio
nes. Oĩmino eñ dei essentia q̃ est: nihil muta
bile habet: nec in eternitate: nec in veritate
nec in volũtate: q; eterna ibi est x̃tas: & eter
na charitas: & vera ibi est charitas: vera eter
nitas: & cara ibi est eternitas: cara veritas.

De gratia dei qua sibi humanũ genus re
conciliat vt quod perierat saluetur.

La. I

Ed quoniã exulauim⁹ ab
incõmutabili gaudio: nec
tñ inde ꝑcisi atq; abrupti
sumus: vt nõ etiaz in istis
mutabilib⁹ & tpalib⁹ eter-
nitatẽ: veritatẽ: beatitudi
nem: q̃reremus. Nec mori eñ nec falli: nec p
turbari volumus: missa sunt nobis diuinitus
visa cõgrua peregrinatiõi nr̃e: quib⁹ admo-
neremur nõ hic esse qõ querim⁹: sed illuc ad
ipa esse redeũdum: vnde nisi penderem⁹ hic
ea non quereremus. At primum nobis psua
dendã fuit: quantum nos diligeret deus: ne
desperatiõe nõ auderem⁹ erigi in eũ. Qua-
les aũt dilexerit: oñdi optebat: ne tãq; deme
ritis nostris supbiẽtes: magis ab eo resilire-
mus: & in nostra fortitudine magis deficere-
mus: ac p hoc egit nobiscũ vt p eius fortitudi
nez potius ꝓficeremus: atq; ita infirmitate
humilitatis ꝓficeretur x̃tus charitatis. Hoc Ps. 67
significabat in psalmo vbi ait. Pluuiã volun
tariã segregans deus hereditati sue: & infir-
mata ẽ: tu vero pfecisti eã. Pluuiã q̃ppe vo
luntariã nõ nisi gr̃am vult intelligi: nõ meri-
tis reddĩtã: ꝑ gratis datã: vñ & gr̃a noĩat. De
dit eñ eã nõ q; digni eram⁹: ꝑ q; voluit: ꝑ co-
gnoscẽtes: nõ fidẽtes in nobis erim⁹: & hẽ in
firmari. Jp̃e xo pficit nos: q̃ etiã Paulo aplo 2. Cor. 12
dixit: Sufficit tibi gr̃a mea: nã x̃tus in infirmi
tate pficit: psuadendũ ĝ erat hoĩ q̃tũ nos di-
lexerit deus: & q̃les dilexerit. Quãtũ: ne de-
sperarem⁹: q̃les ne supbirem⁹ hũc locũ apls
ꝓ necessariũ: sic explicat. Cõmendat aũt inq̃t Roma. 5
suã charitatẽ de⁹ in nobis: qm̃ cũ adhuc pec-
catores eẽm⁹: ch̃ristꝰ ꝓ nobis mortuꝰ ẽ: multo
magis iustificati nũc in sanguine ipsius: salui
erim⁹ ab ira ꝓ ipm. Si eñ cũ inimici essemus
recõciliati sum⁹ deo ꝓ mortẽ filij ei⁹: multoma
gis recõciliati salui erim⁹ in vita ipsi⁹. Jtem Ibidẽ. 8
alio loco. Quid ĝ inq̃t dicem⁹ ad hec: Si de⁹
ꝓ nobis: q̃s cõtra nos: q̃ ꝓpio filio nõ pepcit
ꝑ ꝓ nobis oĩb⁹ tradidit illũ: Quõmõ & cũ illo
nobis oĩa donauit: Q aũt factũ nobannũci
atur. ꝑ futurũ oñdebat & antiq̃s iustis: vt per
eandẽ fidẽ etiã ipi hũiliati ifirmarenť: & infir- Job. 1
mati pficerenť. Quia igiť vnũ x̃bũ dei ẽ: q̃ cõ
facta sũt oĩa: q̃ cõ ĩcõmutabilis x̃tas: vbi ꝑn
cipalr atq; incõmutabiliť sunt oĩa simul: non
solũ q̃ nũc sũt in hac vniũsa creatura: verũ-
etiã q̃ fuerũt: & q̃ futura sũt: ibi aũt nec fuerť:
nec futura sũt: ꝑ tm̃mõ sũt: & oĩa vita sũt: & oĩa
vnũ sũt: & magis vnũ ẽ: & vna vita ẽ. Sic eñ
oĩa p ipm facta sunt: vt q̃cq̃d factũ ẽ in his: in Ibidẽ
illo vita sit: & facta nõ sit: q; in ꝑncipio non fa
ctũ ẽ x̃bũ: ꝑ erat x̃bũ apũd deũ: & de⁹ erat x̃bũ:
& oĩa p ipm facta sũt. Nec p ipm oĩa facta eẽnt
nisi ipm eẽt añ oĩa: factũq; nõ eẽt. Jn his aũt
q̃ p ipm facta sunt: etiã coꝛpoꝛ q̃ vita nõ ẽ per
ipm nõ fieret: nisi in illo anteq̃ fieret vita eẽt.
Quod ei fcm̃ ẽ: iã i illo vita erat: & nõ q̃liscũq; vi
ta. Mã & aĩa vita ẽ coꝛpis: ꝑ & ꝑ facta ẽ: q; mu-
tabilis ẽ: & p q̃d facta ẽ: nisi p dei x̃bũ incõmu-
tabile. Oĩa eñ p ipm facta sũt: & sine ipo fcm̃ Ibidẽ
ẽ nihil: q̃d ĝ factũ ẽ: iã in illo vita erat: & nõ q̃-
liscũq; vita: ꝑ vita erat lux hoĩm: lux itaq; ra-
tionalium mentiũ: per quas hoĩes a pecori-
bus differũt: & ideo sunt hoĩes. Non ĝ lux coꝛ
poꝛea: que luxẽ carnium: siue de celo fulgeat

siue terrenis ignib⁹ accendat: nec hũanarũ tantũ carniũ: sed etiã beluinaꝝ: ꝛ vsq; ad minutissimos quosq; ꝛmiculos. Omnia eñ hec
Act.17 vident istã lucẽ: at illa vita lux hoim erat: nec lõge posita ab vnoq; nr̃m. In illa eñ viuim⁹ ꝛ mouemur ꝛ sum⁹. Et lux in tenebris lucet et tenebre eã nõ cõprehẽderũt.

De incarnatiõe ꝝbi vt participes ei⁹ esse possimus. Caplm. II

t Enebre aũt sunt stulte mẽtes hoim: praua cupiditate atq; infidelitate cecate. Ihas vt curaret atq; sanaret verbũ: p qõ facta sunt oĩa: caro factũ ẽ: ꝛ habitauit ĩ nobis. Illuminatio q̃ppe nr̃a pticipatõ ꝝbi dei est: illi⁹ scz vite q̃ lux ẽ hoim. Huic autẽ pticipationi prorsus inhabiles ꝛ min⁹ idonei eram⁹: ppter ĩmundiciã pctoꝝ. Hũdãdi ergo eram⁹. Porro iniquoꝝ ꝛ supboꝝ vna mũdatio ẽ sanguis iusti: ꝛ humilitas dei: vt ad cõtemplandũ deũ qõ natura nõ sum⁹: p eũ mũdaremur: factũ qõ natura sum⁹: ꝛ qõ pctõ nõ sum⁹. De⁹ eñ natura nõ sumus: hoies natura sum⁹: iusti pctõ nõ sum⁹. De⁹ itaq; factus hõ iustus: intercessit deo p hoie pctoꝛe. Non eñ cõgruit pctoꝛ iusto: ꝑ cõgruit homini hõ Adiungens ꝗ nob̃ silitudinẽ hũanitatis sue: abstulit dissilitudinẽ iniq̃tatis nr̃e. Et factus ꝓticeps mortalitatis nr̃e: fecit nos ꝓticipes diuinitatis sue. Meritoq̃ppe mors pctõris veniẽs ex dãnatiõis necessitate: soluta est p mortẽ iusti venientẽ ex misericordie volũtate: dũ simplũ ei⁹ ꝙgruit duplo nr̃o. Hec eñ cõgruẽtia: siue ꝙuenientia: vel cõcinnãtia: vl cõsonãtia: vel si cõmodi⁹ dicit: qõ ẽ vnũ ad duo in oñi cõpaginatiõe: vel si meli⁹ oꝛ coaptatione creature: valet plurimũ. Hãc eñ coaptationẽ: sic mihi nũc occurrit dicere volui: quã greci harmoniã vocãt. Reqz nũc loc⁹ est: vt ostendã q̃tũ valeat cõsonantia simpli ad duplũ: que maxia in nob̃ reperit: vt sit nobis insita naturaliter: a quo vtiq; nisi ab eo q̃ nos creauit: vt nec imperiti possint eã nõ sentire siue ipi cãtantes: siue alios audientes: phãc q̃ppe voces acutioꝛes grauioꝛesq; ꝓcordãt: ita vt q̃squis ab ea dissonuerit: nõ sciam (cuius expertes sũt plmi) si ipm sensũ audit⁹ nostri vehemẽter offendat. Sed hoc vt demõstret: longo ꝑmõe op⁹ ẽ: ipis aũt auribꝰ exhiberi põt ab eo q̃ nouit ĩ reglari monochoꝛdo

De simplo saluatoꝛis nr̃i qõ ad duplũ nostrũ cõcurrit ꝛ cõgruit. Ca. III

v Erũ qõ instat impsentiaꝝ quantum donat deus: edisserẽdũ ẽ: quẽadmodum simplũ oñi er saluatoꝛis nr̃i iesu xp̃i: duplo nostro cõgruat ꝛ quodãmõ cõcinat ad salutẽ. Nos certe (qõ nemo christianus ambigit) ꝛ anima ꝛ corpe mortui sum⁹: aĩa ꝓpter pctũ: corpe ꝓpter penam pcti: ac phoc ꝛ corpe ꝓpter pctũ. Utriq; aũt rei nostre: id ẽ ꝛ aĩe et corpoꝛi: medicina ꝛ resurrectiõe opus erat: vt in melius renouaret: qõ erat in deterius cõmutatũ. Mors aũt aĩe impietas est: ꝛ mors corpis corruptibilitas: p quã fit ꝛ aĩe a corpe abscessus. Sicut enim aĩa deo deserẽte: sic corpus aĩa deserẽte: moritur: vñ illa fit insipiens: hoc exanime. Resuscitat eñ aĩa p pniam: ꝛ ĩ corpe adhuc mortali renouatio vite inchoat a fide: qua creditur in eũ qui iustificat impiũ: bonisq; moꝛib⁹ auget ꝛ roborat de die in diẽ: cuꝫ magis magisq; renouat interioꝛ homo. Corpus ꝝo tãquã hõ exterioꝛ: quãto ẽ hec vita diuturnioꝛ tanto magis magisq; corrumpit: vel etate: vel moꝛbo: vel varijs afflictionib⁹: donec veniat ad vltimã q̃ ab hoibus moꝛs vocat. Ei⁹ aũt resurrectio differt in finẽ: cũ ꝛ ipa iustificatio nostra perficiet ineffabiliter. Tũc enim similes ei erim⁹: qñ videbim⁹ eũ sicuti ẽ. Nũc vero q̃diu corpus qõ corrũpit aggrauat animam: ꝛ vita humana sup terrã tota temptatio est: non iustificabit in ꝓspectu eius omis viuẽs: in cõparatione iustitie qua equabimur angelis: et glorie que reuelabit in nob̃. De morte aũt aĩe a morte corporis distinguenda: quid plura documenta cõmemoꝛẽ: cũ dom⁹ in vna sentẽtia euãgelica vtrãq; mortẽ cuiuis facile discernendã posuerit: vbi ait. Sine mortuos sepelire mortuos suos. Sepelicdũ quippe corp⁹ mortuũ erat: sepultoꝛes aũt eius p infidelitatis impietatẽ in aĩa mortuos intelligi voluit quales excitanꝫ cũ dicit. Surge qui dormis ꝛ exurge a mortuis: ꝛ illuminabit te xp̃s. Detestat aũt quandã mortẽ ap̃lus dicẽs de vidua: Que autem in delitijs agit viuẽs mortua ẽ. Anima igit iam pia que fuit impia: ppter iusticiã fidei dicit ex morte reuixisse atq; viuere. Corpus aũt non tantũ moriturũ ppter aĩe absessum qui futurus est: sed ppter infirmitatẽ tantũ carnis ꝛ sanguinis: quodã loco in scripturis etiã mortuũ dicit loquẽte apostolo. Corpus quidẽ inquit mortuum est ppter peccatũ: spiritus aũt vita est ppter iusticiã: hec vita ex fide facta est: qñ iustus ex fide viuit. Sed quid sequitur. Si aũt spũs eius qui suscitauit iesum a mortuis habitat in vobis: qui suscitauit christuꝫ iesum a mortuis: viuificabit ꝛ mortalia corpoꝛa vestra: p inhabitantẽ spũm eius ĩ vobis.

Act.17
1.Joh.3
Sap.9
Job.7
Ps.142
Mat.8
Ephe.5
1.Thi.5
Rom.8
Abac.2
Rom.8

Huic ergo duple morti nre: saluator impendit simplā suā: et ad faciendā vtrāq; resuscitationē nram: in sacramēto ⁊ exemplo ꝓposuit ⁊ ꝓposuit vnā suā Neq; n. fuit pctōr aut impius vt ei tanq; spū mortuo in interiore hoīe renouari opus eēt: ⁊ tanq; resipiscēdo ad vitā iusticie reuocari: sed indut⁹ carne mortali et sola mortēs: sola resurgens ea sola nob ad vtrūq; ꝓcinuit: cuz in ea fieret interioris homis sacramentū: exteriozis exēplū. Interioris eñ hoīs nr̄i sacramēto data ē illa vox: pti:
Ps. 21 nens ad mortē aīe nr̄e significādā: nō solū in psalmo: vez etiā in cruce. Deus me⁹ de⁹ me⁹ vt q̄d me dereliquisti: Cui voci congruit
Rom. 6 apl's dicēs. Scientes q; vetus hō nr̄ sil' crucifixus est cū illo: vt euacuet corp⁹ peccati: vt vltra non seruiam⁹ pctō. Crucifixio q̄ppe interioris hoīs penitētie dolores intelligūtur:
Ibidē et ꝓtinētie quidā salubris cruciatus: p quam mortē mors impietatis primit: in qua nos nō dereliquit deus. Et ideo p talē crucē euacuatur corp⁹ peccati: vt iā nō exhibeam⁹ mēbra
Ephe. 4 nr̄a arma iniq̄tatis pctō: q; ⁊ interior homo si vtiq; renouat ō die in diē: pfecto ver⁹ ē affq; renouet. Intus nanq; agit: qō idē apl's dicit. Exuite vos veterē hoīem: ⁊ induite nouū. Qō ita cōsequēter exponit. Qua ꝓpter
Ibidē deponētes mēdaciū: loq̄mini veritatē. Ubi aūt deponit mendaciū: nisi intus vt inhabiter in mōte sancto dei: qui loquit veritatē in
Ps. 14 corde suo. Resurrectio ẋo corpis dñi: ad sacramentū interioris resurrectiōis nr̄e ptinere ostēdit: vbi postq; r̄surrexit ait mlieri. Mo
Joh. 20 li me tangere: nōdū eñ ascendi ad pr̄em meum. Cui mysterio ꝓgruit apl's dicēs. Si autē resurrexistis cū xp̄o: que sursuz sunt querite vbi xp̄s est ad dexterā dei sedēs. Que sursuz sunt sapite: hoc est eñ xp̄m non tangere: nisi cum ascenderit ad pr̄em: nō de xp̄o sape carnaliter. Jam ẋo ad exēplū mortis exteriozis hoīs nr̄i dñice carnis mors ptinet: q; p tale
Mat. 10 passionē maxime hortat⁹ ē suos suos: vt nō timeāt eos qui corp⁹ occidūt: aīam autē nō
Lodo. 1 possunt occidere. Propter qō dicit apl's: vt suppleā q̄ desunt pressuraꝝ xp̄i in carne mea Et ad exemplū resurrectōis exteriozis hoīs nr̄i ptinere inuenit r̄surrectio corpis dñi: qui
Luc. 24 ad discipulos ait. Palpate ⁊ videte: q; spūs carnē ⁊ ossa non habet: sicut me videtis hr̄e Et vnus ex discipulis etiā cicatrices eius cō
Joh. 20 trectans: exclamauit dicens. Dñs me⁹ ⁊ de⁹ meus. Et cū illius carnis tota integritas
Luc. 1 apperet: demōstratū est in ea q̄ suos exhortās dixerat. Capillus capitis vr̄i nō peribit.
Joh. 10

Tū eñ p̄mo: noli me tāgere: nōdū eñ ascendi ad pr̄ez meū. ⁊ vī anteq; ascēdat ad pr̄ez a discipulis tangit: nisi q; illic insinuabat interioris hoīs sacramentū: hic p̄bebat exteriozis exemplū. An forte quisq; ita ē absurdus atq; auersus a vero: vt audeat dicere a viris euz tactū anteq; ascenderet: a mulieribꝰ aūt cū ascendisset. Propter h̄ exēplū future nr̄e resurrectiōis in corpe qō p̄cessit in domino: dicit apl's. Initiū xp̄s: deinde q̄ sunt xp̄i. 1. Cor. 15
De corpis eñ resurrectiōe illo loco agebat: ꝓpter quā etiā dicit: Trāsfigurauit corp⁹ hu Phil. 3
militatis nr̄e: conformē corpe sue glie. Una ergo mors nr̄i saluatoris: duab⁹ mortib⁹ nostris: saluti fuit. Et vna eius resurrectio: duas nobis resurrectiōes p̄stitit: cū corp⁹ ei⁹ in vtraq; re. id ē ⁊ in morte ⁊ in resurrectiōe et sacramento interioris hoīs nr̄i: et exēplo exteriozis medicinali quadā cōuenientia ministratum est.

De rōne simpli ad duplū p ternarium numez atq; senariū. Ca. IIII

Ec aūt ratio simpli ad duplū ozit q̄
h dem a ternario numero. Unū quippe ad duo: tria sunt. Sed h̄ totuz qō dixi: ad senariū puenit. Unū eñ ⁊ duo ⁊ tria sex fiūt. Qui nūer⁹ ꝓptere a pfect⁹ dicit: q̄a ptibus suis cōplet. Habet eñ illas tres: sextā: tertiā: dimidiā. Nec vlla ps alia q̄ dici possit quota sit: inuenit in eo. Sexta ḡei⁹ vnū ē: tertia duo: dimidia tria. Unum aūt ⁊ duo ⁊ tria cōsumāt eundē senariū. Cui⁹ pfectionē nobis sancta scr̄ptura cōmēdat in eo maxime
Gen. 1 q̄ deus sex dieb⁹ pfecit opa sua: ⁊ sexto die factus ē hō ad imaginē dei: ⁊ sexta etate generis humani: filius dei venit: ⁊ factus ē fili⁹ hominis: vt nos ꝛformaret ad imaginē dei. Ea q̄ppe nūc etas agit: siue milleni āni singulis distribuant etatib⁹: siue i diuinis lr̄is meōrabiles atq; insignes quasi articulos tēporꝝ vestigem⁹: vt p̄ma etas inueniat ab adaz vsq; ad noe: inde secūda vsq; ad abraam. Et deMat. 1
ceps sicut matheus euangelista distinxit: ab abraam vsq; ad dauid: a dauid vsq; ad translmigrationē in babyloniaz: atq; inde vsq; ad xp̄ginis ptum. Que tres etates cōiuncte illis duabus: q̄nq; faciūt. Proinde sexta inchoauit natiuitas dñi: q̄ nunc agit vsq; ad occultū tpis finē. Hunc senariū numez quandam tpis gerere figurā: etiā in illa ratiōe triptite distributionis agnoscim⁹: qua vnū tp̄s cōputamus añ legē: alterꝝ sub lege: tertiū sub grā. In quo tpe sacramentū renouatiōis accepimus: vt in fine tpis etiā resurrectiōe carnis:

Luc.13 omni ex pte renouati: ab vniuersa nō solum aīe: verūetiā īfirmitate corpis sanemur. Vñ intelligīt illa mulier in typo ecclesie a dño sanata ⁊ erecta: quā curauerat infirmitas alligāte sathana. De talib⁹ eñ occultis hostib⁹ plāgit illa vox psalmi. Luruaueŕt aīam meā. Hec aūt mulier decē ⁊ octo ānos hēbat in infirmitate: qō ē ter seni. Menses aūt annorū decē ⁊ octo inueniunt in nūero solidi q̄drati senarij: qō est sexies seni: ⁊ hoc sexies. Juxta q̄pe ē in eodē euāgelij loco: arbor quoq; illa ficulnea: cui⁹ miserā sterilitatē etiā terti⁹ annus arguebat. Sz ita p illa intercessū ē: vt dimitteret illo āno: vt si fructū ferret: bene: si non aūt: excideret. Nā ⁊ tres anni ad eandē triptitā distributionē ptinēt: ⁊ mēses triū annorū quadratū senariū faciunt: qō est sexies seni. Annus etiā vn⁹ si duodecim menses integri p̄siderent: quos triceni dies cōplent: talē q̄p pe mēsem veteres obseruauerūt quē circuitus lunaris ostēdit: senario numero pollet. Quot eñ valēt sex in p̄mo ordine nūeros: q̄ p̄stat ex vnis vt pueniat ad decē: hī valent sexaginta in scōo ordine: q̄ p̄stat ex denis vt pueniat ad centū. Sexagenari⁹ ḡ nūer⁹ diex sexta pars āni ē. Proinde p senariū p̄mi versus multiplicant tanq; senari⁹ secūdi versus et fiunt sexies sexaginta: trecēteni ⁊ sexaginta dies: q̄ sunt integri xij. mēses. Sz q̄m sicut mēsem circuit⁹ lune ostēdit hoib⁹: sic ann⁹ circuitu solis aīa deuersus ē. Restāt aūt q̄nq; dies ⁊ quadrās diei: vt sol impleat cursum suū annūq; p̄cludat. Quattuor eñ q̄drātes faciunt vnū diē: quē necesse ē inter scalari excurso q̄driennio q̄ bisextū vocant: ne tpm ordo turbet. Etiā ipos dies q̄nq; ⁊ q̄drantē si cōsiderem⁹: senari⁹ nūerus in eis plurimū valet. Primū: q⁹ sicut fieri solet vt a pte totū cōputet: nō sunt iā dies q̄nq; ḡ poti⁹ sex: vt q̄drās ille accipiat p die. Deinde q⁹ in ipis q̄nq; diebus sexta ps mensis est: ipe aūt q̄drās sex horas habet. Tot⁹ eñ dies. id est cū sua nocte vigintiquattuor hore sunt: quax ps quarta: que ē quadrās diei sex hore mueniunt: ita in anni cursu senari⁹ numer⁹ plurimū valet.

De quadragesimo sexto anno dñici corporis. Laplm V

Joh.2 n Ec imerito in edificatiōe corpis dñici: in cui⁹ figura templū a iudeis destructū triduo se resuscitaturq; esse dicebat: nūer⁹ ipe senari⁹ p āno posit⁹ intelligīt. Dixerūt eñ quadraginta ⁊ sex annis edificatū est templū: ⁊ quadragesies sexies seni: fiunt ducenti septuaginta sex. Qui numerus diex cōplet nouē menses ⁊ sex dies: q̄ tanq; decē menses parientib⁹ femis imputant: nō q⁹ oēs ad sextū diē post nonū mensez pueniunt: sed q⁹ ipa pfectio corpis dñi: tot dieb⁹ ad ptum pducta cōperit: sicut a maioribus traditū suscipiēs ecclesie custodit auctoritas. Octauo. n. kal. aprilis cōcepit⁹ credit: quo ⁊ passus. Jta monumēto nouo quo sepult⁹ ē: vbi null⁹ erat mortuox posit⁹ nec añ nec postea cōgruit vterus virginis quo pceptus est vbi nullus seminat⁹ est mortuū. Natus aūt tradit octauo kal. ianuarias. Ab illo ḡ die vsq; ad istuz cōputati: ducenti septuaginta et sex reperiunt dies: q̄ senariū numex q̄dragies sexies habēt. Quo numero annox templuz edificatū est: q⁹ eo nūero senariox corp⁹ dñi pfectū ē: qō mortis passiōe destructū: triduo resuscitauit. Dicebat eñ hoc de templo corporis sui. sic euidētissimo ⁊ robustissimo euāgelij testimonio declarat. quo ait. Sicut fuit ionas in ventre ceti tribus diebus ⁊ trib⁹ noctibus: sic erit ⁊ fili⁹ hois in corde terre trib⁹ diebus ⁊ tribus noctibus Luc.23 Joh.2 Mat.12

De triduo quo impleto dominus resurexit. Laplm VI

Psum aūt triduū: nō totū ⁊ plenuz fuisse scriptura testis ē: sed p̄mus dies a pte extrema totus annumerat⁹ est. Dies vō terti⁹ a pte p̄ma ⁊ ipe tot⁹. Medius aūt inter eos. id ē secund⁹ dies absolute tot⁹ vigintiquattuor horis suis: duodeci nocturnis: ⁊ duodecim diurnis. Crucifixus est eñ primo iudeorum vocibus hora tertia: cuz esset dies sexta sabbati. Deinde in ipa cruce suspēsus hora sexta: ⁊ spīm tradidit hora nona. Sepult⁹ est aūt cū iā sero factū eēt: sic se habēt verba euāgelij: qō intelligīt in fine diei. Vñ licet ḡ incipias: etiaz si alia rō reddi pōt. quō nō sit cōtra euāgeliū iobis: vt hora tertia ligno suspensus intelligat: totū diē p̄mū nō cōphendis. Ergo a pte extrema tot⁹ cōputabit: sicut terti⁹ a pte p̄ma. Nox eñ vsq; ad diluculū: quo dñi resurrectio declarata est: ad tertiū diē ptinet: q⁹ de⁹ q̄ dixit de tenebris lucē clarescere vt p gr̄am noui testamenti ⁊ pticipationē resurrectiōis xp̄i audirem⁹. Fuistis eñ aliq̄n tenebre: nūc aūt lux in dño insinuat nobis quodāmō q⁹ a nocte dies sumat initiū. Sicut eñ p̄mi dies pter futuruz hois lapsum a luce in noctē: ita isti pter hominis reparationē a tenebris ad lucem cōputant. Ab hora ḡ mortis vsq; ad diluculum resurrectiōis. hore sunt quadraginta: vt ⁊ ipsa hora nona cōnumerēt. Cui numero p̄gruit Mat.15 2.Cor.4 Ephe.5 Joh.19

etiã vita ei⁹ sup terrã: post resurrectionẽ ĩ xl dieb⁹. Et ẽ iste numer⁹ frequentissim⁹ ĩ scripturis ad insinuandũ mysteriũ pfectiõis in q̃driptito mõ. Hñt eñ quandã pfectionẽ decẽ & ea ãter multiplicata faciunt q̃draginta. A vespe aũt sepulture vsq; ad diluculũ resurrectiõis xxxvj hore sunt: qui ẽ quadrat⁹ senarius. Referr aũt ad illã rõnẽ simpli ad duplũ vbi est coaptatiõis maxima ꝓsonantia. Duodecim eñ ad xxiiij simplo ad duplũ ꝓueniũt et fiunt xxxvj. nox tota cũ die toto & nocte; tota: neq; h sine illo sacramẽto qõ supra memorauí. Mõ absurde q̃pe spñ dei cõpam⁹: corpus aũt nocti Dñicũ eñ corp⁹ in morte ac resurrectõe & spũs nr̃i figurã: & corpis gerebat exẽplũ. Etiã sic ꝑ apparet illa ratio simpli ad duplũ i horis xxxvj cũ xij ꝓferũtur ad xxiiij. Et hor quidẽ numeror causas: cur in scpturis posite sint: põt alí⁹ alias indagare: vel q̃bus iste ãs ego reddidi ꝓponende sint: vl eq̃ ꝓbabiles: vel istis etiaz ꝓbabiliores: frustra tñ eos esse in scripturis positos: & nullas causas esse mysticas: cur illic isti nũeri cõmemorent: nemo tã stult⁹ ineptusq; ꝓtẽderit. Ego aũt quas reddidi vel ex ecclesie auctoritate a maiorib⁹ traditas: vel ex diuinar testimonio scripturar: vel ex rõne numeror silitudinũq; collegi. Cõtra rõnẽ nemo sobri⁹: cõtra scpturas nemo xpianus: ꝓtra ecclesiã nemo pacificus senserit.

De signis & pfigurationib⁹ que aduentũ domini pcesserunt. Ca. VII

h Oc sacramentũ: hoc sacrificiũ: h sacerdos: hic deus: anteq; missus veniret: fact⁹ ex femia: oia que sacrate atq; mystice pfib⁹ nr̃is p euãgelica miracla apparuerũt: siue q̃ ꝓ ipos facta sunt: silitudines hui⁹ fuerũt: vt ois creatura factis quodammõ loqueret vnũ futur in quo eẽt salus vniuersor a morte ꝑparãdor. Quia eñ ab vno vero deo & sũmo p impietatis iniqtatẽ resiliẽtes & dissonãtes defluxeram⁹ & euanueram⁹ in multa discissi p multa: & inherentes ĩ multis: optebat nutu & impio dei miserantis: vt ipa multa ventur cõclamarẽt vnũ: et a multis cõclamat⁹ veniret vnus: & multa ꝓtestarent venisse vnũ: & a multis exonerati veniremus ad vnũ: & multis pctis in aia moztui: et ꝓpter pctũ in carne morituri: amaremus sine pctõ moztuũ in carne ꝓ nobis vnũ: et in resuscitatũ credentes: & cũ illo p fidez spiritu resurgẽtes: iustificaremur in vno iusto facti vnũ: nec in ipa carne nos resurrecturos desperarem⁹: cũ multa mẽbra intueremur pre Gal. 4 cessisse caput vnũ: in quo nũc p fidẽ mũdati: et tũc p spẽm reintegrati: & p mediatorẽ deo recõciliati bereamus vni: fruamur vno: permaneamus vnũ.

De filio dei q̃ & in forma dei & ĩ forma serui vna ꝑsona ẽ xp̃i. Ca. VIII

ſ Jc ipe fili⁹ dei: verbũ dei: & idez ipse mediator dei & hoim filius hois: eq̃lis patri p diuinitatis vnitatẽ: & particeps nr̃i p hũanitatis susceptionẽ: pfem iterpellans p nobis: p id qõ hõ erat: nec tñ tacẽs quod de⁹ cũ pfe vnũ erat: inter cetera ita loquit. Mõ p his aũt rogo inqt tñ: sed et p eis qui crediturí sunt p verbũ cor in me: vt omnes vnũ sint: sicut tu pr̃ in me: & ego in te: vt et ipi in nobis vnũ sint: vt mund⁹ credat: q; tu me misisti. Et ego claritatẽ: quã dedisti mihi: dedi eis: vt sint vnũ: sic & nos vnũ sumus. Joh. 17

De vnitate ecclesie in deo p geminã dilectionẽ: cui formam ꝓbent vnitas pr̃is & filij & spũssancti. Ca. IX

n On dixit: ego & ipi vnuz: q̃uis p id qõ ecclie caput ẽ: & corp⁹ ei⁹ ecclesia posset dicere. ego & ipi nõ vnuz sed vnus. q; caput & corp⁹ vnus ẽ xp̃s: ꝑ diuinitatẽ suã ꝓsubalẽ patri osidens hoc ait: ppt qõ & alio loco dicit. Ego & pr̃ vnũ sum⁹: in suo genere: hoc ẽ in eiusdem nature cõsubali paritate: vult eẽ suos vnũ. Sz in ipo q; in seipis nõ possent: dissociati ab inuicẽ p diuersas voluptates & cupiditates: & ĩmundicia pctõrũ: vnde mundant p mediatorẽ: vt sint i illo vnũ. Mõ tñ p eandẽ naturã qua hoies ex hoibus mortalib⁹ equales angelis fiũt: sed etiã p eãdem caritatẽ in eandẽ beatitudinẽ cõspirantes cõcordissima volũtate in vnũ spñ. quodãmõ igne caritatis conflatã. Ad hoc eñ valet qõ ait. Et sint vnũ: sicut & nos vnũ sum⁹: vt quẽadmodũ pr̃ & filius: nõ tñ equalitate substãtie: ꝑ etiã volũtate vnũ sũt. Jta & hi: inter quos & deũ: mediator ẽ filius: nõ tñ p id quod eiusdẽ nature sunt: ꝑ etiã p eandẽ dilectiõis societatẽ vnũ sint. Dei de id ipm q; me diator est: p quẽ recõciliamur deo: sic indicat Ego inqt in eis: & tu in me: vt sint ꝓsummati in vnum. Joh. 10 Joh. 17 Ibidẽ

De mediatore ad mortẽ diabolo: & mediatore ad vitã iesu christo. Ca. X

h Ec est vera pax. & cuz creatore nr̃o nobis firma cõnexio: purgatis & recõciliatis p mediatorẽ vite. sic̃ maculati & alienati ab eo recesseram⁹ p mediatorẽ mortis. Sicut eñ diabolus subd⁹ hoiem

supbientē pduxit ad mortē · Ita xps humilis hoiem obedientē reduxit ad vitam · Quia si cut ille elatus cecidit ꝛ deiecit psentientē: sic iste hūliat⁹ surrexit ꝛ erexit credentē Quia eīm nō puenerat diabolus quo ipe pduxerat (mortē q̄pe spūs in impietate gestabat) sed mortē carnis nō subierat: q; nec indumentū susceperat: mag⁹ homī videbat pnceps i legionib⁹ demonū: p quas fallacias regnū exercet: sic hoiem p elatiōis typū: potētie q̄ iusticie cupidiorē: aut p falsam philosophiā magna inflans: aut p sacra sacrilega irretiēs: in quib⁹ etiā magice fallacie curiosiores supbiores q̄s aias deceptas: illusasq; pcipitat: subditū tenēs: pollicēs etiā purgationē aīe: p eas quas theletas appellāt: trāsfigurādō se in angelū lucis p multiformē machinationē: in si-
a Lof. 11 gnis ꝛ pdigijs mendacij·

De facilitate ludificationū quibus homines ab īmundis spiritib⁹ fallunt La XI

Facile ē eīm spiritib⁹ neqssimis: p aerea corpa facere multa: q̄ miretur aie terrenis corpib⁹ aggrauate: erant melioris affect⁹· Si eīm corpa ipa terrena nōnullis artib⁹ ꝛ exercitatiōib⁹ modificata: in spectaculis theatricis tāta miracula hominib⁹ exhibēt: ut hi q̄ nūq̄ viderūt talia narrata vix credāt: Quid magnū ē diabolo ꝛ angelis ei⁹: de corpeis elemētis: p aerea corpa facere: q̄ caro miret? Aut etiā occultis inspiratōib⁹: ad illudēdos hūanos sēs⁹: phātasmata imaginū machinari: q̄b⁹ vigiltes dormiētes ve ōcipiat: vt furētes exagitet? Sz sic fieri pt vt hō vita ac moribus melior· spectet nequissimos hoies: vel in fune ābulātes: vel militimodis motib⁹ corpoꝛ mīta incredibilia faciētes nec vllo mō facere talia ꝓcupiscat: nec eos p pterea sibi ꝓponēdos existimet· Sic aīa fidelis ꝛ pia: non solū si videat: vexetiā si ppt fragilitatē carnis: exhoꝛreat miracula demonū nō ido tñ: aut nō se posse talia dolebit: aut ob illos meliores eē iudicabit: cū sint pfertim i societate sctōꝛ: q̄ p virtutē dei: cui cūcta subiecta sunt ꝛ mīme fallacia: ꝛ multo maioꝛa fecerunt: siue homies: siue angeli boni·

De falsis ꝛ deceptoꝛijs purificationibus· Lapsm XII

Equaq̄ igit̄ p sacrilegas silitudies et impias curiositates ꝛ magicas cōsecratiōes aīe purgāt ꝛ rerōciliant deo: q; falsus mediatoꝛ nō traiecit ad supioꝛa p poti⁹ obsidēs intercludit viā p affectus: q̄s tāto maligniores: q̄to supbiores sue societatis inspirat· Qui nō pūt ad euolādū pennas nuttire virtutū: sed poti⁹ ad demergendū pōdera exaggerare vitioꝛ: tāto graui⁹ aīa ruitura: q̄to sibi videt euecta sublimius· Proin Mat·2
de sicut magi fecerunt diuinit⁹ moniti: q̄s ad hūilitatē dñi adoꝛādam: stella pduxit· Ita et nos: nō qua venim⁹: p p aliā viā in patriā redire debem⁹: quā rex hūilis docuit: ꝛ quā rex supbus hūili regi aduersari⁹ obsidere nō posit· Et nobis eīm vt adoꝛemus hūilē xpm: celi Ps·18
enarrauerūt gl̄iam dei: cū in oēm terrā exiit son⁹ eoꝛ: ꝛ in fines oꝛbis terre verba eoꝛum Roma·5
Elia nobis fuit ad mortē p pctm̄ in adā· Per vnū q̄pe hoiem pctm̄ intrauit in hūc mūdū ꝛ p pctm̄ mors: ꝛ ita in oēs hoies ptrāsiit: in q̄ oēs peccauerūt· Hui⁹ vie mediatoꝛ diabolus fuit psuasoꝛ pcti: ꝛ pcipitatoꝛ in mortē· Nam et ipe ad opandā duplā mortē nr̄am: simplaz attulit suā· Per impietatē nāq̄ mōrtu⁹ est in spū: carne vtiq̄ mortu⁹ nō ē· Nobis aūt ꝛ impietatē psuasit: ꝛ ppter hāc vt i mortē carnis venire mereremur: effecit· Unū g̃ appetiuimus iniqua suasiōe: altez nos secutū ē iusta dānatiōe: ppterea q̄pe scptū ē· De⁹ mortez nō fecit: q; cā mortis ipe nō fuit: p tñ p ei⁹ re- Sap·1
tributionē iustissima mors irrogata ē pctōri· Sicut supliciuz iudex irrogat reo: cā tñ supplicij nō ē iusticia iudicis: sed meritū crimis· Quo g̃ nos mediatoꝛ mortj transmisit ꝛ ipse nō venit· i· ad mortē carnis: ibi nobis dñs deus nr̄ medicinā emēdatiōis inseruit: quā ille nō meruit: occulta ꝛ nimis arcana oꝛdinatione diuine altez iusticie· Ut g̃ sic p vnū hoiez Roma·5
mors: ita p vnū hoiem fieret r̄surrectio mortuoꝛ Quia magj vitabant hoies q̄ō euitare nō poterāt mortē carnis: q̄s mortē spūs· i· magis penā: q̄s meritū pene: nā ñ peccare: aut ñ curāt: aut paz curāt: non mori autē q̄uis nō obtineāt vehemēter satagūt· Ut mediatoꝛ osidens: q; nō sit mors timēda q̄ p hūanā cōditionē iā cuadi nō pt: p poti⁹ impietas q̄ p fidē caueri pōt: occurrit nobis ad finē quo venim⁹: p nō qua venim⁹· Nos eīm ad mortez p pctm̄ venim⁹ ille p iusticiā: ꝛ iō cū sit mors nostra pena peccati: mors illius facta est hostia p; o peccato·

Mortē xpi nō fuisse necessitatis nr̄e: p voluntatis sue ac ptātis· La· XIII

Quapropter cū spūs corpi ꝓponat mors q̄s sit spūs a dō deseri: mors autē corpis a spū deseri: eaq̄s sit pena in morte corpis: vt spūs q; volēs deseruit deū: deserat corp⁹ inuitus: vt cū spūs deū deseruerit q; voluit: deserat corp⁹ etiam si noluerit nec deserat cū vōluerit nisi aliquā sibi vim q̄ ipm̄ corpus perimat intulerit: demonstrauit

spūs mediatoris: qr nulla pena pcti vsq; ad
mortē carnis ei⁹ accesserit: qr nō eā deseruit
inuitus: ꝫ qr voluit: qñ voluit: quomō voluit
Quippe dei vbo ad vnitatē cōmixt⁹ ē homo·
Joh·10 Hinc ait· Ptātem habeo ponēdi aiam meaz
et ptātem habeo itez sumēdi eā · Nemo tol-
let eā a me: ꝫ ego pono eam a me ⁊ iterū sumo
eā· Et hoc maxīe mirati sūt: sicut euāgelium
loquit: q̄ psentes erāt: cū post illā vocē: i qua
figurā pcti nr̄i edidit: ptinuo tradidit spiritū
Longa eñ morte cruciabant̄ ligno suspensi·
Joh·19 Tū latronib⁹ vt iaz morerent̄: ⁊ de ligno añ
sabbatā deponerent̄: crura cōfracta sunt· Il-
le aūt qr mortu⁹ inuentus est: miraculo fuit·
Mar·15 Hoc etiā pilatū legimus fuisse miratū: cū ab
ipo sepeliendū corpus dñi peteret̄· Ille itaq;
decepto: q̄ fuit homī mediato: ad mortē: fal-
soq; se opponit ad vitā: noīe purgatiōis p sa-
cra et sacrificia sacrilega q̄bus supbi seducū-
tur: qr nec pticipatione mortis nr̄e hr̄e potu
it: nec resurrectionē sue: simplā q̄dē suā mor-
tē ad duplā nr̄am potuit afferre· Simplā ve-
ro resurrectionē in qua ⁊ sacramentū eēt re-
nouatiōis nr̄e: ⁊ ei⁹ q̄ in fine futura ē euigila
tiōis exemplū: nō vtiq; potuit · Ille ꝓinde q̄
spū viuus carnē suā mortuā resuscitauit: ve-
rus vite mediato: illū spū mortuū ⁊ mortis
mediatorē a spiritib⁹ in se credentium foras
misit: vt nō regnaret in trinsec⁹: ꝫ foris insecus
opugnaret: nec tñ expugnaret · Cur se ipse
quoq; temptandū pbuit: vt ad superandas
etiā temptatiōes ei⁹ mediato: eēt: nō solū p
adiutoriū: verūetiā p exemplū · At ille primi-
tus vbi p oēs aditus ad interiora molīēs irre
pere: expulsus ē: post baptisma in heremo cō
pleta oñi temptatione illecebrosa: qr viuum
spū: mortu⁹ spū nō inuasit: quoquo mō aui-
dus mortis hūane cōuertit se ad faciendam
mortē: quaz potuit: ⁊ pmissus ē in illud q̄ ex
nobis mortale viu⁹ mediato: acceperat. Et
vbi potuit aliq̄d facere: ibi ex oñi pte deuict⁹
est: ⁊ vñ accepit exteri⁹ ptātem dñice carnis
occidendē: inde interio: ei⁹ ptās qua nos te
nebat occisa ē· Factū ē eñ vt vincula pctōrū
multo:: in multis mortib⁹ p vni⁹ vnā mortē
quā pctm̄ nullū pcesserat: soluerent̄· Quam
ppterea dñs p nobis indebitaz reddidit: vt
nobis debita nō noceret· Mecz eñ iure cuius
q̄ ptātis exutus ē carne: ꝫ ipe se exuit · Nam
qui posset nō mori si nollet: pculdubio q: vo
luit mortuus ē: ⁊ ideo ꝓncipatus ⁊ ptātes ex
poliauit: fiducialiter triūphās eas i semetip-
so· Morte sua q̄ppe vno verissimo sacrificio
p nobis oblato: q̄cquid culparū erat vñ nos
ꝓncipat⁹ ⁊ ptātes ad luēda supplicia iu. ⁊ do-
tinebāt purgauit: aboleuit: extinxit: ⁊ suare-
surrectiōe in nouā vitā nos p̄destinatos vo Roma·8
cauit: vocatos iustificauit: iustificatos glorī-
ficauit· Ita diabolus hoīem quē p̄sensionē
seductū: tāq; iure integro possidebat: ⁊ ipse
nulla corruptiōe carnis ⁊ sanguinis septus:
p istā corpis mortalis fragilitatē: nimis ege-
no ⁊ infirmo tanto supbio: quāto velut diti-
or ⁊ fortio: quasi pānoso ⁊ erumnoso dñabit̄
in morte carnis amisit· Quo eñ cadentē nō
secut⁹ impulit pctōrē: illuc descendentē p̄se-
cut⁹ cōpulit redemptorē· Sic in mortis ꝓsor-
tio filī⁹ dei nobis fieri dignatus ē amic⁹: quo Joh·15
nō queniendo meliorē se nobis atq; maiorē
putabat inimicus · Dicit eñ redemptor nr̄·
Maiorē dilectionē nemo habet: q̄z vt animā
suā ponat p amicis suis· Quocirca etiā ipso
dño se credebat diabolus supiorē: in quantū Ps·8
illi dñs in passionib⁹ cessit: qr ⁊ de ipo intelle-
ctū est qō in psalmo legit̄ · Adhuisti cū pau-
lomin⁹ ab angelis: vt ab iniquo velut equo
iure aduersum nos agēte: ipe occisus inno-
cens eū iure equissimo superaret: atq; ita cap-
tiuitatē ppt̄ pctm̄ factaz captiuaret: nosq; li- Coloꝛ2
beraret a captiuitate ꝓpter pctm̄ iusta: suo
iusto sanguine iniuste fuo: mortis chirogra-
phū delens ⁊ iustificandos redimēs pctōres·
Hinc etiā diabol⁹ ad hec suos illudit: q̄b⁹ se p
sua sacra velut purgandis: ⁊ potius implicā-
dis atq; mergendis: falsus mediato: oppo-
nit: q̄ supbis facillime psuadet irridere atq;
cōtemnere mortē xp̄i: a qua ipe quāto ē alie-
nio:: tanto ab eis credit̄ sanctio: atq; diuini
o:· Qui tñ apud eū paucissimi remāserūt: ag
noscentib⁹ gētib⁹: ⁊ pia hūilitate bibētibus:
pciū suū: eiusq; fiducia deserētib⁹ hostē suū:
et ꝓcurrentib⁹ ad redemptorē suū Nescit: n-
diabol⁹ quō illo ⁊ insidiante ⁊ furēte vtaī ad
salutē fideliū suoꝝ excelsissima sapia dei a fi- Sap·8
ne supiore q̄ē initiū spiritalis creature: vsq;
ad finē inferiorē: q̄ est mors corpis: ptendēs Ibidē·7
fortiter ⁊ disponēs oia suauit· Attingit enim
vbiq; ꝓpter suā mundiciā: ⁊ nihil inq̄natum
in eā incurrit· A morte aūt carnis alieno dia
bolo vnde nimiū supbus incedit: mors alte-
rius generis ꝓparat̄ in eterno igne tartari: q̄
nō solū cū terrenis: sed etiā cū aereis corpi-
bus excruciari spūs possint· Supbi aut̄ ho-
mines q̄bus xp̄s (qr mortu⁹ ē) viluit: vbi nos
tam magno ꝓcio emit ⁊ istā morte reddūt cū
hoīb⁹ ꝓditioni erūnose nature: que trahitur
a ꝓmo pctō: ⁊ in illā cū illo ꝓcipitabunt̄· Quē
ppterea xp̄o ꝓposuerunt: quia eos in istā de

iecit: quo p distantē naturā ipe nō cecidit: et quo ꝓpter eos p ingentē miscōiam ille descē dit: ⁊ tñ se demonib⁹ esse meliores non dubi tāt credere: eosq; maledictis oibus in secra ri detestariq; nō cessant: quos certe alienos ab hui⁹ mortis passiōe nouerūt: ꝓpter quaz xp̄m ꝓtemnūt. Nec sic volūt ꝓsiderare quaz fieri potuerit: vt in se manēs: nec p seipm ex vlla pte mutabile dei verbū: p iferioris tñ na ture susceptionē aliqd inferius pati possz: qō imuūdus demō (qz terrenū coꝛp⁹ nō habet) pati nō possit. Sz cū sint ipi demonib⁹ melio res: tū qz carnē portāt: moꝛi sic p̄nt: quemad modū demōes moꝛi: q eā nō portāt: nō vtiq; p̄nt. Et cū de ritib⁹ sacrificioꝛ suoꝛ multū p̄ sumāt: q se fallacib⁹ supbisq; spiritib⁹ īmola re nō sentiūt. Aut si tā sentiūt aliqd sibi ꝓdes se arbitrant̄ pfidoꝛ ⁊ inuidoꝛ amicitiā: quo rū intentionis nullū negociū est: nisi impedi tio redit⁹ nr̄i: nō intelligūt ne ipos quidē sup bissimos spūs honoꝛib⁹ sacrificioꝛ gaudere potuisse: nisi vni vero deo ꝓ quo coli volunt: verū sacrificiū deberet.

De sacrificio pfecto ⁊ vo qō ipe ꝓ nob salu atoꝛ effectus est. Ca. XIIII

n Eq; id posse rite offerri: nisi p sacer dotē sctm̄ ⁊ iustū: nec nisi ab eis acci piat qō offert: ꝓ quib⁹ offert: atq; id sine vitio sit: vt p vitiosis mundandis possit offerri. Hoc certe oēs cupiūt: q̄ p se offerri sa crificiū deo volūt. Quis g̃ tā iust⁹ ⁊ sctūs sa cerdos: q; vnic⁹ fili⁹ dei nō q opus haberet p sacrificium sua purgare pcta: nec oꝛiginalia: nec ex hūana vita q̄ adduxit. Et q̄d tā ꝓgruē ter ab hoib⁹ sumeret qō ꝓ eis offerret: q; hu mana caro? Et q̄d tā aptū huic īmolatiōi: q; caro moꝛtalis? Et q̄d tā mundū ꝓ mūdādis vitijs moꝛtaliū: q; sine vlla cōtagiōe carnalis ꝓcupiscētie: caro nāta in vtero ⁊ ex vtero vir ginali? Et q̄d tā g̃te offerri ⁊ suscipi posset: q; caro sacrificij nr̄i: coꝛp⁹ effectū sacerdotis nr̄i? Ut qm̄ q̄ttuoꝛ ꝓsiderāt in oī sacrificio: cui offerat: a quo offerat: q̄d offerat: ꝓ quib⁹ of ferat: idē ipe vnus verus q; mediatoꝛ p sacri ficiū pacis recōcilians nos deo: vnum cū illo maneret cui offerebat: vnū in se faceret ꝓ q; bus offerebat: vn⁹ ipse esset qui offerebat: et quod offerebat.

De his q̄ sibi purgationem de virtute ꝓ pria pollicentur. Ca. XV

f Unt aūt quidā q̄ se putāt ad ꝓtēplā dū deū: ⁊ inherendū deo virtute ꝓpa posse purgari: q̄s ipa supbia maxime maculat. Nullū em̄ vitiū ē cui magis diuina le ge resistit: ⁊ in qō magis accipiat dñandi ius il le supbissim⁹ spūs: ad ima mediatoꝛ: ad sum ma itercluſoꝛ: nisi occulte insidiās alia via de uitet: aut ꝓ pm̄ deficiētē: qō interꝑtat amalech a pte seuiēs ⁊ ad terrā ꝓmissiōis repu gnādo trāsitū negās: p crucē dñi q̄ moysi ma nib⁹ extēsis p̄figurata supet. Hinc em̄ sibi pur gationē isti virtute ꝓpria pollicet: qz nōnul li eoꝛ potuerūt aciē mētis vltra oēm creatu rā transmittere: ⁊ lucē incōmutabilis verita tis q̄tulacūq; ex pte cōtingere: qō xp̄ianos multos ex fide interim sola viuētes: nō dū po tuisse deridēt. Sz q̄d ꝓdest supbiēti: ⁊ ob hoc erubescēti lignū ꝓscēdere: de lōginquo ꝓspi cere patriā trāsmarinā? Aut q̄d obest humi li de tāto interuallo nō eā videre: ī illo ligno ad eā venienti: a quo dedignat̄ ille portari. Exo. 17

Sapiētes mūdi nec resurrectiōis x̄itatez cognoscere: nec futuroꝛ oꝛdinē scire potuis se: q̄uis et ipi vaticinia habere videantur.

Capm̄. XVI

h Ꝑ etiā resurrectionē carnis nos cre dere rep̄hēdūt: sibiq; poti⁹ etiam de his reb⁹ credi volūt. Quasi vero q̄a p̄celsam incōmutabilēq; subam: p illa q̄ facta sunt intelligere potuerūt: ꝓpterea de cōuer sione rerū mutabiliū: aut de ꝓtexto seculoꝛū oꝛdine ꝓsulēdi sint. Mūquid em̄ qz verissime disputāt: ⁊ documētis certissimis ꝓsuadent: eternis rationib⁹ oīa tpalia fieri: ꝓpterea po tuerūt in ipis rationib⁹ ꝓspicere: vel ex ipis colligere q̄ sint aialiū genera: q̄ semīa singu loꝛ in exoꝛdijs: q̄ mod⁹ ī incremētis: q̄ nūeri p̄ceptus: poꝛtus: p etates: p occasus: q̄ mo tus in appetētdis q̄ scōm naturā sūt: fugiēdis q; cōtrarijs? Nōne ista oīa: nō p illā incōmu tabilē sapiam: ꝑ plocoꝛ ac tempoꝛ historiaz quesierūt: ⁊ ab alijs exꝑta atq; ꝓscꝑta credi derūt? Quo min⁹ mirandū ē: nullo mō eos potuisse ꝓlixioꝛū seculoꝛ seriem vestigare: ⁊ q̄ndaz metā hui⁹ excursus: q̄ tanq; fluuio ge nus decurrit hūanū: atq; inde ꝓuersionē ad suū cuiq; debitū terminū. Ista em̄ nec histo rici scribere potuer̄t lōge futura ⁊ a nullo ex ꝑta atq; narrata: nec isti ꝓbi ceteris meliores in illis sūmis eternisq; rationib⁹ intellectua lia ꝓtēplati sunt. Alioq̄n nō eiusdē generis p̄ terita q̄ potuerūt historice ingrerent: sed po tius ⁊ futura p̄n oscerēt. Q̄ nō q̄ potuerūt: ab eis vates: a nr̄is ꝓphē appellati sunt. Roma. 1

Unde apud impios possint quedā futura p̄sciri. Cap. XVII

Uanꝯ ꝛ ppharꝛ nomẽ nõ oĩno alienũ ẽ a lr̃is eoꝝ. Sz plurimũ interest: vtꝛ exprimẽto ꝓteritoꝝ futura cõiciank. Sicut medici multa ꝓuidendo: etiã lr̃is mãdauerũt: q̃ ipi exꝑta nouerũt. Sicut denicꝯ agricole vel etiã naute multa ꝓnũciant Talia eñ si ex lõgis interuallis tꝑm fiant: diuinationes putank. An vo iã vẽtura ꝓcesserint: ꝛ lõge visa venientia nũcienk: pro acuto sensu vidriũ: qõ cũ faciũt aeree ptãtes diuinare credũt. Tãꝯ si q̃ꝯ de mõtis vrice aliquẽ longe videat venientẽ: ꝛ prime in campo habitãtiboꝰ añ nũciet. An ab angelis sanctis q̃bus ea deꝰ pvbũ: sapiamꝯ suã indicat vbi ꝛ futura ꝛ ꝓterita stãt: vel q̃busdã ꝓnũcienk hoibꝰ: vel ab eis audita: rursus ad alios hoies trãsmittank. An ipoꝝ hoim quozũdaz mẽtes intantũ euehank spũsctõ: vt nõ pangelos: ꝑ ipas futuroꝝ instãtes causas: in ipsa sũma reꝝ arce ꝓspiciant Audiũt eñ ista et aeree ptãtes: siue angelis ea nunciantibꝰ: siue hoibꝰ: ꝛ tñ audiũt q̃tũ opꝰ eẽ ille iudicat: cui subiecta sunt oia. Multa etiã ꝑdicunk instinctu quodã impulsu spũ nescientiũ: sicẽ caiphas nesciuit q̃d dixit: ꝑ cũ eẽt põtifex ppharuit. Ergo de successionibꝰ seculoꝝ: ꝛ de resurrectione mortuoꝝ: pbos nec illos ꝓsulere debemꝰ q̃ creatoris eternitatẽ (in quo viuimus mouemur ꝛ sumꝰ) q̃ntũ potuerũt intellexerũt

Quia ꝑ ea q̃ facta sunt cognoscẽtes deũ: nõ sicut deũ glificaueꝛt: aut grãs egerũt: ꝑ dicentes se esse sapiẽtes: stulti facti sunt. Et cũ ido nei non eẽnt: in eternitatẽ spiritalis incõmutabilisq̃ natura aciẽ mẽtis tã ꝓstanter infige re vt in ipa sapia ꝑditoris atꝯ rectoris vniũsꝛ tatꝭ viderẽt volumia seꝯ: q̃ ibi iã eẽnt ꝛ sp eẽnt. Hic ãt futura eẽnt: vt nõ eẽnt: atꝯ vt ibi viderẽt ꝙerisiões in meliꝰ: si solũ aiaꝝ: ꝑ etiã corꝑoꝝ hũanoꝝ vsq̃ ad sui modi ꝑfectionez Cũ ꝙ ad h ibi videnda nullo mõ eẽnt idonei: ne ad illud q̃dẽ digni habiti sunt: vt eis ista p sctõs angelos nũciarenk: siue forinsecꝰ p sensus corꝑis: siue interioꝛibꝰ reuelat: oñibꝰ in suũ exꝑssis: sicut ꝓfibꝰ nr̃is vera pietate ꝑditis: hec demõstrata sunt: q̃ ea ꝑdicẽtes: vel õ ꝓfitibꝰ signis: vel de ꝓmissis rebꝰ ita vt ꝑdixerãt: factꝭ fidẽ faciẽtes: auctoꝛitatẽ cui de lõge futuris vsq̃ in seculi finẽ crederet: hr̃e meruerũt. Ptãtes aũt aeree supbe atq̃ fallaces: etiã si q̃dã de societate ꝛ ciuitate sanctoꝝ: ꝛ õ vero mediatoꝛe a sanctis ꝛ ꝓphetis: vel angelis audita ꝑ suos vates dixisse repiunk: id egerũt vt ꝑ hec aliena vera etiã fideles dei si ꝓssent ad sua falsa traducerent. Deꝰ autez ꝓ nescientes id egit: vt veritas vndiq̃ resonaret fidelibꝰ i adiutoꝛiũ: impijs i testioniũ.

De fide qua creditꝰ tpaliꝝ gesta: ꝛ vitate que reddet eterna. Ca. XVIII

Uia igit ad eterna capescẽda idonei
q nõ eramꝰ: sordesq̃ pctõꝝ nos ꝑgrauabãt tpaliũ rerũ amoꝛe cõtracte: et de ꝓpagine mortalitatis tanꝯ naturaliꝝ molite: purgãdi eramꝰ. Purgari aũt vt ꝓparemur eternꝰ: nõ nisi ꝑ tpalia possemꝰ: q̃libet iã ꝓtempati tenebamur. Sanitas eñ a morbo pñũ distat: ꝙ medici curatio nisi morbo congruat: nõ ꝓduci sanitatẽ. Inutilia tpalia deciꝑiũt egrotos: vtilia tpalia suscipiũt sanãdos et traijciũt ad eterna sanatos. Mens autez rationalis sicut purgata contemplationem debet rebus eternis: sic purganda temporaliboꝰ fidẽ. Dixit q̃dã ꝛ illoꝝ q̃ quondã apõ grecos sapiẽtes habiti sunt. Qtũ ad id qõ oꝛtũ est eternitas valet: tñ ad fidẽ veritas. Et ꝑfecto ẽ vera snía. Qõ eñ nos tpale dicimus: hoc ille qõ oꝛtũ ẽ apellauit. Ex q̃ genere eti am nos sumꝰ: nõ tñ fm coꝛpꝰ: ꝙ etiã fm animi mutabilitatẽ. Nõ eñ ꝓpie vocaꝛ eternũ q̃ aliqua ex pte mutaꝛ. Inq̃ntũ igit mutabiles sumꝰ: intantũ ab eternitate distamus. Promittiꝝ aũt nobis vita eterna ꝑ veritatẽ: a cuius ꝓspicuitate rursus tantũ distat fides nr̃a quantũ ab eternitate mortalitas. Nũc g̃ adhibemꝰ fidẽ rebꝰ tpaliter gestis ꝓpter nos: ꝛ ꝑ ipm mũdamur: vt cũ ad spẽm venerimus: quẽ admodũ succedit fidei veritas: ita mortalitati succedat eternitas. Quapꝛopꝛ q̃m fides nr̃a fiet veritas: cũ ad id q̃ nobis credẽtibꝰ ꝓmittiꝝ: puenerimꝰ. Promittiꝝ aũt nob vita eterna: ꝛ dixit veritas: nõ q̃ fiet sicut fu tura ẽ fides nr̃a: ꝙ q̃ ꝓpẽ veritas: qꝛ ibi ẽ ꝛ eternitas. Dixit g̃ vitas Hec ẽ aũt vita eterna: vt cognoscãt te vnũ verꝝ deũ: ꝛ quẽ misisti ieſuz xp̃m. Luz fides nr̃a videndo fiet vitas: tunc mortalitatẽ nr̃am cõmutatã tenebit eternitas. Qõ donec fiat: ꝛ vt fiat: qꝛ rebꝰ oꝛtis accõmodamꝰ q̃dẽ fidẽ credulitatis: sicut i eternis speramus veritatẽ ꝓtemplatõis: ne fides mortalis vite dissonaret a vitate eterne vite ipa veritas pfi coeterna de terra oꝛta filiꝰ dei sic venit vt fieret filiꝰ hois: ꝛ ipe in se exciꝑet fidẽ nr̃am: qua nos ꝓduceret ad veritatẽ suã qui sic suscepit mortalitatẽ nr̃am: vt nõ amitteret eternitatẽ suã. Qtum eñ ad id qõ oꝛtuz est eternitas valet: tantuz ad fidem veritas. Ita g̃ nos purgari opoꝛtebat: vt ille nobis fieret oꝛtꝰ q̃ maneret eternus: ne alter nobis

Job. 11

Actꝭ. 17

Roma. 1

Joh. 17

Pſ. 84

esset in fide: alter in veritate. Nec ab eo q̄ oꝛ
ti sum⁹ ad eterna trāsire possem⁹: nisi eterno
pꝛotū nr̄m nobis sociato: ad eternitatē ipius
trajicerem⁹. Nūc itaq; illuc quodāmō secu
ta est fides nr̄a quo ascendit in quē credim⁹:
oꝛtus: mo: tu⁹: resuscitat⁹: assumpt⁹: hoꝛ q̄t
tuo: duo pꝛiora noueram⁹ in nobis. Scim⁹
em̄ homines ꝛ oꝛiri ꝛ mori. Duo aūt reliqua
id est resuscitari ꝛ assumi: iuste in nobis futu
ra speram⁹ q̄ in illo facta credidim⁹. Itaq; i
illo q̄ ꝛ id qō oꝛtū erat trāslyt ad eternitatez
transiturū ē ꝛ nr̄m: cū fides puenerit ad ve
ritatē. Jā em̄ credentib⁹ vt in ꝝbo fidei ma
nerent: ꝛ inde ad veritatē: ac pꝫ ad eternita
B.8 tē pducti a mꝛte liberarēt: ita loquit. Si mā
seritis in ꝝbo meo: vere discipuli mei eritis.
Ibidē Et q̄si q̄rerent: q̄ fructu: secūt⁹ ait. Et cogno
scetis veritatē. Rursus q̄si diceret. Quid p:
Ibidē dest moꝛtalib⁹ veritas: Et veritas inq̄t libe
rabit vos. Vñ: nisi a mꝛte: a coꝛruptione: a
mutabilitate: Veritas q̄pe īmoꝛtalis: incoꝛ
rupta: incōmutabilitas pmanet. Vera autē
immoꝛtalitas: vera icoꝛruptibilitas: vera in
cōmutabilitas: ipa est eternitas

De missione filij dei qua in forma fui mi
noꝛ factus ē pfe: cuz in forma dei pri pmane
ret equalis. Ca. XIX

Cce ad qō missus ē filiꝰ dei: īmo ꝝbo
e ecce q̄d ē missuz esse filiū dci. Que
cunq; ppter faciendā fidē q̄ munda
remur ad pꝛeparandā veritatē in reb⁹ oꝛtis
ab eternitate platis: ꝛ ad eternitatē relatis
tpaliter gesta sunt: aut testimonia missionis
hui⁹ fuerūt: aut ipa missio filij dei. Sed testi
monia quedā venturū pnunciauerūt: q̄dam
venisse testata sunt. Factuz q̄pe creaturā p
quē facta est oīs creatura: oēm creaturam te
stē habere optebat. Nisi em̄ multis missis p̄
dicaret vnus: nō multis dimissis teneret vn⁹.
Et nisi talia eēnt testimonia q̄ paruis magna
esse viderent: nō crederet ille ita magn⁹: vt
magnos faceret magn⁹: q̄ ad quos missus ē
paruus. Incompabiliter em̄ maiora filij dei
facta sunt celū ꝛ terra: ꝛ oīa q̄ in eis sunt: qa
oīa pīm facta sunt: q̄ signa ꝛ poꝛtēta que in
eis testimoniū pruperūt. Sed tū hoīes vt ꝫ
magna p eū facta parui crederēt: illa paru a
Gal.4 tanq̄m magna tremuerunt. Cū ḡ venit pleni
tudo tpis: misit de⁹ filiū suū: factū ex muliere
factū sub lege: vsq; adeo paruū vt factū: eo
itaq; missuz q̄ factū. Si ḡ maioꝛ mittit mino
rē: fatemur ꝛ nos factū minoꝛē: ꝛ in tū mino
rē inquantū factū: ꝛ intantū factuz inq̄tum
missum. Misit em̄ filiū suū factū ex muliere
per quē tamē q̄ facta sunt oīa: nō solū pusq; Ubi.s
factus mitteret: sed pusq; eēnt oīa: eundem
mittēti pfitemur equalē: quē dicimus missuz
minoꝛē. Quō ḡ añ ista plenitudinē tpis: qua
cū mitti optebat: pꝛiusq; missus esset videri
a patrib⁹ potuit: cum eis angelica quedā vi
sa demōstrarent: q̄n nec iā missus: sic equalē
pri videbat? Vñ em̄ dicit philippo: a quo vti
q; sicut a ceteris: ꝛ ab ipis a quib⁹ crucifixus
est in carne videbat. Tāto tpe vobiscū suz et
nō cognouistis me. Philippe q̄ me videt: vi- Joh.14
det ꝛ pfem: nisi q̄ videbat ꝛ nō videbat? Vi
debat sic missus fact⁹ fuerat: nō videbat sic
p eū omīa facta erāt. Aut vñ etiā illud dicit.
Qui habet mādata mea ꝛ seruat ea: ipse ē q̄ Joh.14
diligit me: ꝛ qui diligit me: diliget a pfe meo Joh.14
et ego diligā eū ꝛ manifestabo ei meipm. Cū
esset manifest⁹ añ oculos hoīm: nisi q̄ carnē
qō verbū in plenitudine tpis factū erat susci
piendā nr̄e fidei poꝛrigebat. Jpm aūt verbū
p qō oīa facta erāt purgate p fidē menti con
templandū in eternitate seruabat

Non esse contra equalitatē patris ꝛ filij si
etiā fm coeternā pri diuinitatē intelligat filius missus. Ca. XX

Jaūt fm hoc missus a pfe filius dici
f tur: q̄ ille pater est: ille filius: nullo
mō impedit vt credamus: eēlem pa
tri esse filiū ꝛ cōsubstantialē ꝛ coeternū: ꝛ ta
men a patre missum filiū. Mō q̄ ille maioꝛ ē:
ille minoꝛ: sed q̄ ille pater: ille filius. Ille ge
nitoꝛ: ille genit⁹. Ille a quo ē qui mittit: ille q̄
est ab eo q̄ mittit. Filiꝰ em̄ a pfe ē: non pr̄ a fi
lio. Scōm hoc iā pōt intelligi: nō tm̄ ideo dici
missus filiꝰ: quia verbū caro factū est: ꝫ ideo
missus vt verbū caro fieret: ꝛ p pꝛesentiā coꝛ Joh.1
poꝛalē illa q̄ scripta sunt oparet. id est vt non
tm̄ homo missus intelligat q̄ verbū factū ē:
sed ꝛ verbū missuz vt homo fieret: q̄ non fm
imparē potestatē vel substantiā vel aliq̄d qō
deo pri nō sit equale missus ē: sed fm id qō fi
lius a patre est: nō pater a filio. Verbū enim
patris est filius: qō ꝛ sapientia eius dicitur.
Quid ḡ mirū si mittit: nō q̄ inequalis ē pa
tri: sed q̄ est manatio quedā claritatis omni
potentis dei sincera? Ibi aūt qō manat: ꝛ de Sap.7
quo manat vnius eiusdemq; substantie est.
Neq; em̄ sicut aqua de foramine terre aut la
pidis manat: sed sicut lux de luce. Haz quod
dictū est. Lando: ē em̄ lucis eterne: quid ali
ud dictū ē: q̄ lux ē lucis eterne? Lando: q̄pe

lucis: qđ nisi lux ē. Et ideo coeterna luci: de qua lux est. Maluit aũt dicere: cãdor lucis: q̃ lux lucis: ne obscurior putaret ista que manat: q̃ illa de qua manat. Cũ em̃ audit cãdor ei⁹ ee ista: facilius ē vt p hãc lucere illa: q̃ hec mun⁹ lucere credat. Sed q: cauedũ nõ erat ne minor lux illa putaret q̃ istaz genuit. Hoc em̃ nullus vnq̃ hereticꝰ ausus ē dicere: nec credendũ ē aliquē ausurꝫ. Illi cogitationi occurrit scriptura q̃ possit videri obscurior lux ista que manat: q̃ illa de q̃ manat. Quã suspi
Sap·7 tionẽ tulit cũ ait. Cãdor ē illi⁹: id ē lucis eterne: atq̃ ita oñdit equalẽ. Si em̃ h̃ minor ē: obscuritas illi⁹ ē: nõ candor illi⁹. Si aũt maior ē nõ ex ea manat. Nõ em̃ vinceret de q̃ genita est. Quia ğ ex illa manat: non ē maior q̃ illa. Quia x̃o nõ õbscuritas illi⁹ ꝑ candor illius ē
Ibidē nõ est minor: equalis ē ergo. Nec h̃ mouere debet: q: dicta ē manatio quedã claritatꝭ omnipotẽtis dei sincera: tanq̃ ipa nõ sit omnipotens: ꝑ oipotentis manatio. Mor em̃ de illa dicit. Et cũ sit vna: oia põt. Quis ē aũt oipotens: nisi q̃ oia põt: Ab illo ita q̃ mittit: a quo
Ibidē·9 emanat. Sic em̃ t ab illo petit: q̃ amabat eaz et desiderabat eã. Emitte inq̃t illã de sanctis celis tuis: t mitte illã a sede magnitudis tue vt mecũ sit: t mecũ laboret: id ē doceat me laborare ne laborẽ. Labores em̃ eius: virtutes
Ibidē·7 sunt. Sz aliter mittit vt sit cũ hoie: alit missa est vt ipa sit hõ. In alias em̃ scias se trãsfert: atq̃ amicos dei t pphas ꝓstituit: sicut etiam implet sãctos angelos t oia talib⁹ misteriis
1·Gal·4 ꝓgrua p eos opat. Cum aũt venit plenitudo tpis missa ē: non vt impleret angelos: nec vt esset angel⁹: nisi in q̃tũ ꝓsiliũ pris ānũciabat qđ t ipius erat. Nec vt eet cũ hoib⁹: aut i hominib⁹. Hoc em̃ t antea in prib⁹ t pphetis: sed vt ipm verbũ caro fieret: id ē hõ fieret: in quo futuro reuelato sacramẽto etiã eor sapientia atq̃ sctõr salus eet: q̃ priusq̃ ipe de virgine nasceret: de mlieribꝰ nati sunt: t in q̃ facto atq̃ pdicato sal⁹ sit oim credentiũ: sperã
1·Thi·3 t ũ: diligẽtiũ. Hoc em̃ magnũ pietatis ē sacramentũ: qđ manifestũ ē in carne: iustificatũ ē in spũ: appuit angel⁹: pdicatũ ē in gẽtib⁹: creditũ ē in mundo: assumptũ ē in gria. Ab illo ğ mittit dei x̃bũ: cui⁹ ē x̃bũ. Ab illo mittit de q̃ natũ ē. Mittit q̃ genuit: mittit qđ genitũ est. Et tũc vnicuiq̃ mittit: cũ a quo q̃ cognoscit atq̃ pcipit q̃tũ cognosci t pcipi põt p captu vel proficiẽtis in deũ: vel pfecte in deo aie rational. Nõ ğ eoipo q̃ de pre nat⁹ ē: missus ór filiꝰ. Sz vt eo q̃ appuit huic mũdo x̃bũ caro
Joh·16 factũ Clm dic. Exiui a pre t veni i hũc mũdũ

Vel eo q̃ ex tpe cuiuscq̃ mẽte pcipit: sic dictũ est. Mitte illã vt mecũ sit: t mecum laboret. Sap·9
Qđ ğ natũ ē ab eterno: eternũ ē. Cãdor ē em̃ Ibidē·7
lucis et ne. Qđ aũt mittit ex tpe: a quo q̃ cognoscit. Sz cũ in carne manifestat⁹ ē filiꝰ dei 1·Thi·3
in hũc mũdũ missus ē in plenitudine tpis: fac⁹ ex fea. Quia em̃ in sapia dei nõ poterat Gal·4
mũd⁹ cognoscere p sapiaz deũ: qm̃ lux lucz i 1·Cor·1
tenebris: t tenebre eã nõ cõphẽderũt: placuit deo p stulticiã pdicatiõis saluos credentes Joh·1
facere: t x̃bũ caro fieret t habitaret in nob. Cũ 1·Cor·1
aũt ex tpe cuiuscq̃ ꝓuect⁹ mẽte pcipit: mitti Joh·1
q̃dẽ or: ꝑ nõ in hũc mundũ. Neq̃ em̃ sensibiliter appet. i. corpeis sensib⁹ psto ē. Quia t nos
hm qđ mẽte aliq̃d eternũ q̃tũ possum⁹ capimus: nõ in h̃ mũdo sum⁹. Et oim iustor spũs
etiã adhuc in hac carne viuentiũ: inq̃tũ diuina sapiũt: nõ sũt in h̃ mũdo. Sz pr cũ ex tpe a
quo q̃ cognoscit: nõ or missus. Nõ em̃ habet
de q̃ missus sit: aut ex q̃ pcedat. Sapia q̃pe Eccl·24
dicit. Ego ex ore altissimi pdiui. Et de spũsancto or: a pre pcedit: pr x̃o a nullo. Sicut ğ pr
genuit: filiꝰ genit⁹ ē. ita pr misit: filiꝰ missus ē
Sz quẽadmodũ q̃ genuit t q̃ genit⁹ ē: ita t q̃
misit t q̃ missus ē vnũ sunt: qr pr t filiꝰ vnum
sunt. Ita etiã spũsctus vnũ cũ eis ē: qr h̃ tria
vnũ sũt. Sicut em̃ natũ cē ē filio a pre cē: ita
mitti ē filio cognosci q̃ ab illo sit: t sic spũsanc
to donũ dei esse est a patre pcedere: ita mitti ē cognosci q̃ ab illo pcedat. Nec possum⁹
dicere q̃ spũsanctꝰ: t a filio non pcedat. Neq̃ em̃ frustra idẽ spũs: t pris t filij spũs dicit
Nec video qđ aliud significare voluerit: cuz Joh·20
sufflans in faciẽ discipulor ait. Accipite spũm
sanctũ. Neq̃ em̃ flat⁹ ille corpor⁹ cuz sensu
corpaliter tangendi pcedẽs ex corpe subsãtia spũsancti fuit: ꝑ demõstratio p cõgruã significationẽ: nõ tm̃ a patre: sed a filio pcedere spm̃sanctũ. Quis em̃ dementissim⁹ dixerit: aliũ fuisse spm̃ quẽ sufflans dedit: t aliũm
quem post ascensionẽ suam misit. Unus em̃
spũs: est spiritus dei: spiritus patris t filij: spi
ritussanctus qui operatur omnia in oib⁹. 1·Cor·12
Sed q̃ bis datus est: dispensatio certe significationis fuit: de qua suo loco quantuz dominus dederit disseremus. Quod ergo dñs ait Joh·15
Quem ego mittã vobis a patre: ostendit spiritũ patris t filij: q: etiam cũ discisser: quẽ mittet pater: addidit: in nomine meo: nõ tm̃ dixit: quem mittet pater a me: quẽadmodũ dixit: quẽ ego mittã vobis a patre: videlicz ostendens q̃ totius diuinitatis: vel si melius dicit
deitatis: principiũ pater est. Qui ergo ex pre
procedit t filio: ad eũ refert a q̃ nat⁹ est filiꝰ.

Joh.7 Et ꝙ dicit euãgelista · Spūs nondū erat datus: qꝛ ihesus nōdū erat clarificatus: quō itelligīt nisi qꝛ certa illa spūssancti datio vel missio post clarificationē xpi futura erat qualis nūcꝫ antea fuerat Necꝫ eīm antea nulla erat sed talis non fuerat · Si eīm antea spūsctūs nō dabat quo impleti ꝓphete locuti sunt: cū apte scꝑtura dicat: ꝛ multis locis' oñdat spiri
Luc.1 tusctō eos locutos fuisse: cū ꝛ de Joħe baptista dictū sit: spūsancto replebīt iã inde ab vte
Ibidē ro mꝛis sue: ꝛ spūsctō replet⁹ Zacharias in
Ibidē uenit pater ei⁹: vt de illo talia diceret · Spū
Luc.2 sancto maria: vt talia ō dño quē gestabat vte
Joh.7 ro pdicaret · spūsctō Simeon ꝛ Anna: vt magnitudinē xpi puuli agnoscerēt · Quō ꝫ spūs nōdū erat datus: ꝙa ihesus nondū erat clarificatus: nisiqꝛ illa datio: vel donatio: vel missio spūssancti: habitura erat quādā ꝓpꝛietatē suaꝫ
Act.2 in ipo aduentu: qualis antea nunꝗ fuit: Nuscꝫ eīm legim⁹: linguis quas nō nouerāt homines locutos venīēte in se spūsctō: sicut tūc factū est: cū opteret ei⁹ aduentū signis sensibilibus demōstrari: vt oñderet totū oꝛbē terrarū atꝗ oēs gentes in linguis varijs constitutas: creditūras in xpm ꝑ donū spūssancti: vt
Ps.18 impleret qō in psalmo canīt · Nō sunt loquele necꝫ sermōes quoꝛ nō audiant voces eo
Ibidē rū · In omnē terrā exīit sonus eoꝛ: ꝛ in fines oꝛbis terre ẋba eoꝛ · Verbo itaꝫ dei ad vnitatē ꝑsone copulatus: ꝛ quodāmō cōmixtus
Gal.4 est hō: cū veniente plenitudine tpis missus est in hunc mundū: factꝰ ex femina filius dei vt eēt ꝛ filius hoīs ꝓpter filios hoīm · Hāc ꝑsonā angelica natura figurare antea potuit vt ꝓnunciaret: nō exꝑimeret vt ipa esset ·

De sensibili demōstratiōe spūssctī ꝛ de coeternitate trinitatis. La. XXI

Matħ.3 Act.2 Et sensibili aūt demonstratiōe spūssancti: siue ꝑ columbe spēm: siue per linguas igneas: cū ei⁹ subam patri ꝛ filio coeternā: pariterꝫ incōmutabilē subJoh.1 fozmis oñderet: cū ad ei⁹ ꝑsone vnitatē sicut caro qō ẋbū factū: ẽ nō copularet: nō audeo dicere nihil tale factū eē antea · Sed plane fidenter dixerim: pꝛem ꝛ filiū ꝛ spīm̄sctm̄ vniusei⁹dēꝫ subē: deū creatoꝛē: trinitatē: omipotentē in sepabiliter opari: sed ita nō posse perlōge imparē maxime ꝫ coꝛpoꝛeā creaturā insepabiliter demōstrari: sicut ꝑ voces nꝛas q̄ vtꝫ coꝛpaliter sonāt: non ꝑt pater ꝛ filiꝰ et spūssctūs: nisi suis ꝛ ꝓꝛijs interuallis tēpoꝛibus certā sepatiōe distinctis: q̄ sue cuiusꝫ vocabuli syllabe occupāt nomiari · Jn sua ꝙpe suba qua sunt tria vnū sunt: pater ꝛ filius et spūssctūs: nullo tpali motu sup omnē creaturā idipm sine vllis interuallis tempoꝛ vel loco ꝛ sil' vnū atꝗ idē ab eternitate in eternitatē: tanꝗ ipa eternitas que sine veritate et caritate nō est · Jn meis autē vocibus sepatisunt pat ꝛ filius ꝛ spūssanctus: nec sil' dici potuerūt: ꝛ in ꝛis visibilib⁹ sua sepatim locoꝛuꝫ spacia tenuerūt · Et quēadmodū cū memoriā meam: ꝛ intellectū: ꝛ voluntatē nomino: singula quidē nomia ad res singulas referūtur: sed tū ab omīb⁹ trib⁹ singula facta sunt · Nullū eīm hoꝛ triū nominū est: qō non ꝛ memoria ꝛ intellectus ꝛ volūtas mea sil'opata sint · Jta trinitas sil'opata est: ꝛ vocem pris: ꝛ carnē filij: ꝛ colūbā spūssctī: cū ad psonas singulas hec singula referant · Qua silitudine vtcūꝗ cognoscīt: iseparabilē in seipam trinitatē ꝑ visibilis creature spēm separabiliter demōstrari: ꝛ in separabilē trinitatis opationē: etiam in singulis esse rebus: q̄ vel ad pꝛem: vel ad filiū: vel ad spīm̄sctm̄ demonstrandū ꝓpꝛie ꝑtinere dicūt · Si ergo a me querīt: quō facte sint: vel voces vel sensibiles foꝛme atꝗ spēs ante incarnationē verbi dei que hoc futurū ꝓfigurarent: per angelos ea deū opatuz esse respondeoꝛ: qō etiā scripturaꝝ sanctaꝝ testimonijs ꝗtum existimo satis ostendi · Si aūt querīt ipa incarnatio quomō facta sit ipsum Joh.1 verbū dei: dico carnē factum: id est hoiem factū: nō tamen in hoc qō factū est puersuz atꝗ mutatū: ita sane factū: vt ibi sit non tantū verbū dei: ꝛ hominis caro: sed etiā rōnal' hominis aīma: atꝗ hoc totū ꝛ deꝰ dicat ꝓpter deū ꝛ hō ꝓpter hoiem · Qō si difficile intelli- Act.15 gīt: mēs fide purgēt: magis magisꝗ abstinēdo a peccatis: ꝛ bene opando ꝛ oꝛando cum gemitu desideꝛioꝝ sanctoꝝ: vt ꝓ diuinū adiutoꝛium ꝓficiendo: et intelligat: et amet · Si autē querīt post incarnationē verbi: quomō facta sit vel vox patris vel species coꝛporalis qua spūssanctus demonstratus est: ꝑ creaturam quidem facta ista non dubito: ꝫ vtuz tantūmodo coꝛporalē atꝗ sensibilem: an adhibitu spiritu etiam rationali vel intellectuali · Hoc eīm quibusdam placuit appellare: qō greci dicunt: id est intellectuale: non quidez ad vnitatem ꝑsone · Quis enim hoc dixerit: vt quicquid illud est creature per quod sonuit vox patris: ita sit deus pater: aut quicquid illō ẽ creature in quo ꝑ columbe speciem vel ꝓigneas linguas spiritussanctus demōstratus est: ita sit spūssanctus: sicut est dei filiꝰ hō ille qui ō virgine factus est: sed tantūmō ad

ministeriū pagen de significationis: sic̄ opor-
tuisse de⁹ iudicauit: an aliq̄d aliud intelligen
dū sit: inuenire difficile ē: ⁊ temere affirmare
nō expedit· Quō tñ ista sine rōnali vel intel-
lectuali creatura potuerūt fieri: non video·
Nec̄ adhuc lōc⁹ ē explicare: cur ita sentiam
q̄tū vires dñs dederit· Prius em̄ sūt discuti
enda ⁊ refellēda hereticor̄ argumēta: q̄ non
ex diuinis libris: sed ex rationib⁹ suis p̄ferūt
quib⁹ se vehemēter cogere arbitrant testio-
nia scp̄tur̄ax̄ q̄ de p̄re ⁊ filio ⁊ spūsctō sūt: ita
eē intelligēda vt ipi volūt· Nūc aūt nō iō mi-
nor ē filiū q⁹ missus ē a p̄re: nec ideo minor ē
spūsctūs q⁹ et p̄r eū misit ⁊ fili⁹: sufficiēter q̄-
tū arbitror demōstratū ē. Siue em̄ ꝓpter vi
sibilē creaturā: siue pot⁹ ꝓpter p̄ncipij cōmē
dationē: nō ꝓpter ineq̄litatē vel imparilitatē
vel dissimilitudinē substātie in scp̄turis hec posi
ta intelligunt: q⁹ etiā si voluisset de⁹ p̄r p sub
iectā creaturā visibiliter appere: absurdissi-
me tū aut a filio quē genuit: aut spūsctō q̄ de
illo p̄cedit: missus diceret· Iste igit sit huius
volumis mod⁹: deinceps in ceteris adiuuan
te dño: illa hereticor̄ versutissima argumēta
qualia sint: et quēadmodum redarguantur
videbimus·

Explicit liber quartus

Incipiūt capitula libri quinti

i Q̄ modeste ac sobrie debz hō cui eti
am sue mentis natura explicabilis
est de dei substantia cogitare·

ij De incōmutabili eētia q̄d sol⁹ ds ē

iij Cōtra arrianor̄ argumētationē an i
deo vnigeniti ⁊ geniti appellatō sb
stantiar̄ indicet diuersitatem

iiij De accidentib⁹: siue sepabilib⁹: siue
insepalibus q̄ in deo: quia mutabi-
lis non est· eē nō possunt·

v Que in deo ad aliq̄d dicunt: nō ꝼm
substātiā dici: nec tñ esse accidētia:
sed relatiua incommutabilia

vj An ingenit⁹ q̄d p̄r ds: possit int̄ illa ac-
cipi q̄ ad seipm ⁊ subalit̄ dicuntur·

vij Quid in quibusq̄ locutionib⁹ vale
at negatiua pticula q̄ aliq̄d non q̄d
sit sed quid nō sit ostēdit·

viij Q̄ in trinitate deitatis quicq̄d ad se
dicit: vna quēq̄ psona indifferens
atq̄ cōmune sit: ⁊ vnā significet at-
q̄ eandem substantiam·

ix Qua necessitate tres psone in trini-
tate dicuntur·

x De ꝑa magnitudine cui⁹ pticipatiōe
magna sunt: quecūq̄ sunt magna·

xj Relatiue non substātialiter dici quic
q̄d vel pater: aut filius: aut spūssan
ctus ꝓprie nominat·

xij De relatiuis que referri ad inuicem
nequeunt: cū tamē relatiua sint

xiij Trinitatē deū nō tria p̄ncipia: ꝺ vnū
esse p̄ncipiū: q⁹ et pater: ⁊ filius: et
spiritussanct⁹: vnus creator ē: sicut
vnus deus est·

xiiij Quō in trinitate ⁊p̄r ad filiū p̄ncipiū
sit: et pater ⁊ filius ad spūmsanctum·

xv Quō in spūsancto etiaz anteq̄ daret
possit doni nomē intelligi: vt ei sem
per nō aliō fuerit donū eē q̄ ipm eē

xvj De appellationib⁹ relatiuis: q̄ non ad
deū: sed ad creaturā referenda sūt:
qm̄ deo nihil accidit

Incipit liber quintus·

Q̄ modeste ac sobrie debet hō cui etiam
sue mētis natura inexplicabilis ē: de dei sub-
stantia cogitare Ca· I

h Inciā exordiens ea dicere q̄
dici vt cogitant⁹ vl̄ ab homie
aliq̄ vl̄ certe a nob nō oīno pos
sunt: q̄uis et ipa nr̄a cogitatō
cū de dei trinitate cogitam⁹:
lōge se illi de quo cogitat: imparē sentiat: ne-
q̄ vt ē eū capiat: ꝺ vt scp̄tū ē: etiā a tāris quā- 1·Cor·x
tus paul⁹ apl̄s h̄ erat: p speculū ⁊ i enigmate
videat· Primū ab ipo dño nr̄o de q̄ sp cogita
re debem⁹: ⁊ de q̄ digne cogitare nō possum⁹
cui laudādo reddenda est om̄i rpe b̄dictio:
et cui enūciādo nulla cōpetit dictio: ⁊ adiuto
riū ad intelligēda atq̄ explicāda q̄ intendo:
veniā p̄cor sicubi offendo· Memor sum em̄:
nō solū volūtatis: verūetiā infirmitatis mee
Ab his etiā q̄ ista lecturi sunt: vt ignoscāt pe-
to: vbi me magis voluisse q̄ potuisse dicere
aduerterint: q̄d vel ipi meli⁹ intelligūt: vl̄ p-
pter mei eloquij difficultatē nō intelligūt: si-
cut ego eis ignosco vbi ꝓpter suā tarditatē
intelligere nō p̄nt· Facili⁹ em̄ nobis inuicez
ignoscim⁹: si nouerim⁹: aut certe credēdo fir
mū tenuerim⁹: ea q̄ de natura incōmutabili
et inuisibili: sūmeq̄ viuēte ac sibi sufficiēte di
cunt⁹ non ex cōsuetudine visibiliū atq̄ muta
bilū ⁊ mortaliū vel egenar̄ rerū esse metiz
enda Sed cū in his etiā q̄ nostris corpalibus ho
adiacent sensib⁹: vel q̄ nosipi in interiore ho
mine sumus: sciētia comp̄hendendis labore-

mus nec sufficiamus: nō tñ impudēter in illa q̄ supra sūt diuina ⁊ ineffabilia: pietas fidelis ardescit: nō quā suaꝫ viriū inflat arrogātia: ꝑ quā gr̄a ipi⁹ creatoris ⁊ saluatoris iflāmat. Nā q̄ intellectu deū capit hō: qui ipm intellectū suū q̄ eū vult cape nō dū capit Si aūt hūc iā capit attēdat diligēter nihil eo eē i sua natura melius ⁊ videat vtrū ibi videat illa lineamēta formaꝫ: nitores colorꝫ: spacioſa grāditatē: ptiū distantiā: molis distensionē: aliq̄s p locoꝫ interualla motiones: vl̄ q̄d eiusmodi. Nihil certe istoꝝ inuenim⁹ in eo: q̄ in natura nr̄a nihil meli⁹ inuenim⁹. i. in nr̄o intellectu quo sapiam capim⁹ ẽ ꝑtū capaces sum⁹. Qō ergo nō inuenim⁹ in meliore nr̄o nō dēm⁹ in illo q̄rere: qō longe meli⁹ a meliore nr̄o: vt sic intelligam⁹ deū si possum⁹: ẽ ꝑtū possumus sine q̄litate bonū: sine ẽ ꝑtitate magnuꝫ: sine indigētia creatorē: sine situ pñtem: sine habitu oīa ꝓtinentē: sine locō vbiq̄ totū: sine tpe sempit̄nū: sine vlla sui mutatiōe mutabilia facientē: nihilq̄ pacientē. Quisq̄s deū ita cogitat: ⁊ si nōdū pōt oīmodo īuenire q̄d sit: pie cū cauet ẽ ꝑtū ꝑ aliq̄d ō eo sentire q̄ nō sit.

De incōmutabili essentia quod solus deꝰ est. Lap̄m. II

Et tñ sine dubitatione suba: vel si
e melius h̄ apellaī eēntia: quā greci vsiā vocāt. Sicē ab eo qō est sapē
Exod. 3 dicta ēsapia. ⁊ ab eo qō ē scire dicta ē scia: ita ab eo quod ē eē: dicta ē eēntia. Et q̄s magis ē: ẽ ille q̄ dixit famulo suo moysi. Ego sum qui sum: ⁊ dices filijs isr̄l: q̄ ē misit me ad vos: Cz alie q̄ dicunt eēntie siue sube capiūt accidentia: quibus in eis fiat vel magna vel quanta cunq̄ mutatio. Deo aūt aliq̄d eiusmodi accidere nō pōt: ⁊ iō sola ē incōmutabilis suba vel eēntia q̄ deꝰ ē: cui ꝓfecto ipm eē vñ essentia notata ē: maxīe ac verissime cōpetit. Qō eē mutat nō ꝑuat ipm eē: ⁊ qō mutari ꝑt etiamsi nō mutet: ꝑt qō fuerat nō eē: ac p̄ illō solū qō nō tñ nō mutat: vexetiā mutari oīno non potest: sine scrupulo occurrit qō verissime dicatur esse.

Cōtra arrianoꝝ argumētationē: an i deo vnigeniti et geniti appellatio subarū indicet diuersitatem. Lap̄. III

Tamobr̄ vt iā etiā de his q̄ nec di-
q cunt vt cogitāt: nec cogitāt vt sūt
rūdere incipiamus fidei nr̄e aduersarijs. Inter mīta q̄ arriani adūsus catholicā fidē solēt disputare: h̄ sibi maxīe callidissimū machinēamtū ꝓponere vident cū dicūt Quicq̄d de eo ōr: vl̄ itelligit nō ꝑm accidēs ꝑ ꝑm subam ōr. Qua ꝓpt̄ ingenitū eē ꝑī ꝑm subsistātiā ẽ: ⁊ genitū eē filio ꝑm subam est. Diuersū est aūt ingenitū eē: ⁊ genitū eē: diuersa est ḡ suba ꝑris ⁊ filij. Quib⁹ rñdebim⁹. Si q̄cq̄d de deo dicit ꝑm subam ōr: ḡ quod dictū Joh. 10 est. Ego ⁊ ꝑ vnū sumus: ꝑm subam dictū est Una ē igit̄ suba ꝑris et filij. Aut si hoc nō ꝑm subam dictū ē: dicit ḡ aliq̄d de deo nō ꝑm substantiā: ⁊ iō iā nō cogimur ꝑm subam intelligere ingenitū ⁊ genitū. Jtē dictum ē de filio. Phil. 2 Nō rapinā arbitrat⁹ ē esse eq̄lis deo. Queri m⁹ ꝑm q̄d eq̄lis. Si ei nō ꝑm subam ōr: eq̄lis: admittūt vt dicat aliq̄d de deo: nō ꝑm subaz Admittāt ḡ nō ꝑm subam dici: ingenitū ⁊ genitū. Qō si ꝓpterea nō admittūt q̄ omnia de deo ꝑm subam dici volunt: ꝑm substantiā filius est equalis patri.

De accidentibus siue sepabilibus: siue in sepabilibus que in deo quia mutabilis nō est esse non possunt. La. IIII

Cidēs aūt nō solet dici q̄ aliq̄ mu-
a tatiōe ei⁹ rei cui accidit amitti pōt. Nā etsi quedā dicunt accidētia insepabilia q̄ grece apellant achoꝝista: sic̄ est plume coꝝ color niger: amittit eū tñ nō q̄dē tādiu pluma ē: ꝑ q̄ nō sp̄ ē pluma. Quaꝫ ꝓpter ipa materies mutabilis: ⁊ ex eo q̄ desinit eē illud animal: vel illa pluma: totūq̄ illud coꝝp⁹ interra mutat: ⁊ vertit: amittit vtiq̄ etiā illum colorē: q̄ uis ⁊ accidēs q̄ sepabile ōr: non sepatione: ꝑ mutatiōe amittat: sicuti est capilli hoim nigritudo: q̄m dū capilli sūt pñt albescere: sepabile accidēs ōr. Cz diligent̄ intuētib⁹ sat̄ appet: nō sepatione q̄si emigrare alicui q̄d a capite dū canescit: vt nigritudo inde cū doꝝe succedēte discedat ⁊ aliq̄ eat: ꝑ illā q̄litatē coloꝝis ibi verti atq̄ mutari. Nihil itaq̄ accidēs i deo: q: nihil mutabile aut amissibile. Qō si ⁊ illud dici accidēs placz: qō licet non amittat: minuit tñ vel auget: sicuti ē aīe vita nā ⁊ q̄diu aīa ē tādiu viuit: ⁊ q: spa aīa ē: sp̄ viuit. Cz q: magis viuit cū sapit: q: min⁹ cū desipit. Fit etiā h̄ aliq̄ mutatio: ñ vt desit vita. sic̄ nec deest insipiēti sapia: ꝑ vt min⁹ sit. Nec tale aliq̄d i deo fit: q: oīno incōmutabilis manet. q̄ obr̄ē nihil in eo ꝑm accidens ōr: q: nihil ei accidit. nec tñ oē qō ōr ꝑm subam ōr. Jn rebus aūt creatis atq̄ mutabilibus qō nō ꝑm subam ōr: restat vt ꝑm accidēs dicat. Oia ei accidūt eis: q̄ vel amitti pñt vel minui: ⁊ magnitudines ⁊ q̄litates: ⁊ qō ōr ad aliq̄d: sicut amicitie: ꝓpinquitates: seruitutes: similitudines: equalitates: etsi q̄ hmōi: ⁊ sit⁹ ⁊ habitus: et loca ⁊ tpa: ⁊ opa atq̄ passiones.

Que in deo ad aliqd dicunt: nō ꝼm subam dici: nec tñ esse accidētia: sed relatiua incommutabilia. Ca. V

In deo aūt nihil quidē ꝼm accidēs dicit: qz nihil in eo mutabile ē: nec tñ omne qđ dr ꝼm subam dr. Dicit em̄ ad aliqd: sicut pr̄ ad filiū: ⁊ filius ad pr̄em: qđ nō ē accidēs: qz ⁊ ille sp pr̄: ⁊ ille semp filiꝰ: et nō ita semp q̄si ex q̄ nat9 ē filiꝰ: vt ex eo q̄ nun cꝫ desinat eē filius: pr̄ nō desinat eē pr̄: sed ex eo q̄ semp natus ē filiꝰ: nec cepit vnq̄ esse filius. Qđ si aliq̄n eē cepisset: aut aliq̄n eē desineret filiꝰ ꝼm accidēs diceret. Si đo qđ dr pr̄ ad seip̄m diceret: nō ad filiū: ⁊ qđ dicit filius ad seip̄m diceretur nō ad pr̄em ꝼm subam diceretur ⁊ ille pr̄. ⁊ ille filiꝰ. Sz qz ⁊ pr̄ non dicitur pr̄ nisi ex eo q̄ ei filiꝰ: ⁊ filiꝰ non dicit nisi ex eo q̄ habet pr̄em: nō ꝼm subam hec dicuntur: qz nō q̄sq̄ eoz ad seip̄m ꝑ ad inuicē atq̄ ad alterutꝝ ista dicūtur: neq̄ ꝼm accidēs: q̄a ⁊ qđ dicit pr̄ ⁊ qđ dicit filius: eternū atq̄ incōmutabile ē eis. cꝫ obrem cuius diuersus sit patrē esse ⁊ filiū esse: nō est tñ diuersa suba: qz ꝫ nō ꝼm subam dicūtur: ꝑ ꝼm relatiuū: qđ tñ relatiuū nō ē accidēs: qz nō est mutabile.

An ingenit9 quod pr̄ dicitur: possit inter illa accipi qui ad seip̄m ⁊ substantialiter dicūtur. Caꝑm. VI

Jaūt huic sic purāt resistendū eē sermoni: q pr̄ quidē ad filiū dicitur: ⁊ filiꝰ ad pr̄em: ingenit9 tñ ⁊ genit9 ad seip̄os dicūtur: nō ad alterutꝝ. Nō em̄ hoc ē dicere ingenitū quod ē pr̄em dicere: qz etsi filiū nō genuisset: nihil phiberet eū dicere ingenitū: ⁊ si gignat quilꝫ filiū. non ex eo q̄sq̄ ingenit9 est: qz geniti hoies ex alijs homib9 gignūt ⁊ ipi alios. Jnquiūt g: pr̄ ad filiū dicitur: ⁊ filius ad pr̄em. ingenitus aūt ad seip̄m et genitus ad seip̄m dr. Et ideo si q̄cquid ad seip̄m dicit ꝼm subam dr. Diuersum ē aūt ingenitū esse ⁊ genitū esse: diuersa igit suba ē. hoc si dicūt nō intelligūt de ingenito quidez aliquid se dicere quod diligenti9 ptractāduz sit: qz nec ideo q̄sq̄ pr̄: qz ingenit9. nec ingenitus ideo qz pr̄. ⁊ ꝓpterea nō ad aliqd: ꝑ ad se dici putat ingenit9. Genitū vo mira cecitate nō aduertūt dici nō posse: nisi ad aliqd. Jđo quippe filius qz genit9: ⁊ qz filiꝰ vtiꝫ genit9. Sicut aūt filius ad pr̄em: sic genit9 ad genitorē refertur: ⁊ sicut pr̄ ad filium. ita genitor ad genitū. Jdeoq̄ alia notio ē qua intelligit genitor: alia qua ingenit9. Nam cuius de pr̄e deo vtrūq̄ dicatur: illud tñ ad genitū. i. ad filiū dr: qđ nec illi negāt. hoc aūt qđ ingenitus dicitur: ad seip̄m dici phibent. Dicūt g. Si aliquid ad seip̄m dr pr̄: quod ad seip̄m dici non pōt filius: et q̄cquid ad seip̄m dr ꝼm subaz dicitur: ⁊ ad seip̄m dr ingenit9: quod dici nō pt filius: ergo ꝼm subam dr ingenitus. Quod si lius qz dici nō pōt: nō ē eiusdē substātie. Cui versutie rñdet ita: vt ipi cogantur dicere ꝼm q̄d sit equalis pr̄i filiꝰ: vtrū ꝼm id quod ad se dicit: an ꝼm id quod ad pr̄em dr. Non em̄ ꝼm id quod ad pr̄em dr. qm̄ ad pr̄em filius dicit. ille aūt non filius sed pr̄ est: qz nō sic ad se dicūtur pr̄ ⁊ filius: quō amici aut vicini. Relatiue q̄pe amic9 dicitur ad amicū. Et si equaliter se diligunt eadē in vtroq̄ amicitia ē. Et relatiue vicinus dr ad vicinū: ⁊ qz equaliter sibi vicini sunt. quantū em̄ iste illi: tantū ⁊ ille huic vicinat: eadē ī vtroq̄ vicinitas. Quia vero filius nō ad filiū relatiue dr: ꝑ ad pr̄em: non ꝼm hoc q̄ ad pr̄em dr: equalis est filiꝰ patri: restat vt ꝼm id equalis sit quod ad se dicitur. Quicqd autē ad se dr ꝼm subam dr. Restat ergo vt ꝼm subam sit equalis. Eadem ē igit vtriusq̄ substātia. Cū vero ingenit9 dicitur pater: nō q̄d sit: ꝑ q̄d nō sit dr. Cū aūt relatiuū negatur: nō ꝼm subam negat: qz ip̄m relatiuū nō ꝼm substantiā dicitur.

Quid in q̄busq̄ locutionib9 valeat negatiua particula qua aliquid non q̄d sit: ꝑ quid non sit ostenditur. Ca. VII

Dc exemplis planū faciendū ē. Ac ꝓmū videndū ē hoc significari cū dicitur genit9: quod significat cū dr filius. Jdeo em̄ filiꝰ: qz genit9: ⁊ qz filius: vtiꝫ genit9. Quod ergo dr ingenitus: hoc ostenditur q̄ nō filius: sed genit9 ⁊ ingenit9 cōmode dicūtur. filius aūt latine dicitur: sed in filiꝰ vt dicat nō admittit loquēdi cōsuetudo. Nihil tñ intellectui demit si dicatur nō filiꝰ: quēadmodū etiā si dicatur nō genitus. ꝑ eo q̄ dicitur ingenit9 nihil aliud dr. Sic em̄ ⁊ vicinus et amicus relatiue dicūtur: nec tñ pōt inuicinus dici: quō dicitur inimic9. Qđobrem nō ē in rebus considerandū quid vel sinat vel nō sinat dici vsus sermonis nr̄i: sed quis rex ipārū intellect9 eluceat. Nō ergo ia dicamus ingenitū: cuius dici latine possit: ꝑ eo dicam9 nō genitū qđ tantū valet. Non ergo aliō dicimus cꝫ nō filiū. Negatiua porro ista pticula nō id efficit vt qđ sine illa relatiua dicit eadem ꝓposita substantialiter dicat: ꝑ id tñ negatur: quod sine illa aiebatur: sicut in ceteris ꝑdicamētis: velut cū dicim9: hō est: substantiā designamus. Qui ergo dicit nō homo ē. tiā designamus. Qui ergo dicit nō homo ē. nō aliud genus ꝑdicamenti enūciat: ꝑ tantū

illud negat. Sicut ergo scōm substantiā aio homo est: sic scōm substantiā nego cum dico: nō homo est. Et cū queritᵏ quātus sit: ꝛ aio q̄drupedalis est: id ē quattuoꝛ pedū: scōm quātitatē aio: q̄ dicit nō quadrupedalis ē: quātitatem negat. Candidus est: scōm qualitatē aio non candidus est: scōm qualitatē nego. Proꝓinquus est: scōm relatiuū aio: nō ꝓpinquus est: scōm relatiuū nego. Scōm situm aio: cuꝫ dico iacet: scōm situm nego: cum dico non iacet. Scōm habitum aio: cum dico armatus ē scōm habitum nego. cum dico non armatᵘˢ ē. Tantundem autem valet si dicam inermis ē. Scōm tempus aio: cum dico hesternus est: secundū tempus nego: cum dico non hesternᵘˢ est. Et cum dico rome est: scōm locum aio. et scōm locum nego. cū dico non rome est. Secundū id qō est facere aio: cū dico cedit. si autem dicam nō cedit: scōm id quod est facere nego. vt ostendam non hoc facere. Et cū dico vapulat: scōm p̄dicamentū aio: quod patiuocatur: ꝛ scōm id nego: cum dico non vapulat. Et omnino nullum p̄dicamenti genus ē scōm qō aliquid aire volumus: nisi vt scōm id ipm p̄dicamentum negare conuincamur: si ꝓponere negatiuā pticulā voluerimus. Quecum ita sint: si substantialiter airem: dicendo filius: substantialiter negarem: dicendo non filius. Quia vero relatiue aio: cum dico filius est: ad patreꝫ refero: relatiue nego: si dico nō filius est. Ad parentem enim eandem nagationem refero: volens ostendere q̄ ei parens non sit. Atsi quantum valet qō dicitur filius: tantundem valet qō dicitur genitus: sicut ꝓlocuti sumus. Tantundem ergo valet qō dicitur non genitus: q̄tum valet qō dicitur nō filius. Relatiue aūt negamus dicēdo non filius: relatiue igitur negamus dicēdo nō genitus. Ingenitus poꝛro quid est nisi nō genitᵘˢ? Nō ergo recedit a relatiuo p̄dicamēto: cū ingenitus dicit. Sicut eī genitus nō ad seipm dicit sed q̄ ex genitoꝛe sit: ita cū dicit ingenitus: nō ad seipm dicit: sed q̄ ex genitoꝛe non sit ostēdit. In eodē tū p̄dicamento qō relatiuum vocat: vtraq; significatio vertit. Quod aūt relatiue pnūciat: nō indicat esse subam. Ita q̄uis diuersum sit genitus ꝛ ingenitᵘˢ: nō indicat diuersam subam. q̄ sicut filius ad patrem ꝛ nō filius ad nō pr̄em referᵗ: ita genitᵘˢ ad genitoꝛē: ꝛ nō genitus ad nō genitoꝛē referatur necesse est.

Q̄ in trinitate deitatis quicqd ad se dicit vnaquecq; psona indifferens atq; cōmune sit: ꝛ vnam significet eandemq; subam.

Ca. VIII.

Quapꝛopter illud p̄cipue teneamus q̄cqd ad se dꝛ p̄stantissima illa diuina sublimitas subaliter dici. Qō aūt ad aliq̄d nō sbalit: ꝑ relatiue: rantāq; vim eē eiusdem sbe in pr̄e ꝛ filio ꝛ spūsancto: vt quicqd de singulis ad seipos dꝛ nō pluraliter: ꝑ singlariᵗ accipiaᵗ. Quē admodū eī pr̄ deᵘˢ ē: ꝛ filiᵘˢ deᵘˢ est: ꝛ spūsctūs deᵘˢ est: qō ꝝ sbam dicit nemo dubitat: nō tū tres deos: ꝑ vnū deū dicimᵘˢ: eā ipam p̄stantissimā trinitatē. Ita magnᵘˢ pater magnᵘˢ filiᵘˢ: magnᵘˢ spūsctūs. non tū tres magni: ꝑ vnᵘˢ magnᵘˢ. Nō eī de pr̄e solo: sic illi puerse sentiūt: ꝑ de pr̄e ꝛ filio ꝛ spūsctō scriptū est. Tu es deᵘˢ solᵘˢ magnᵘˢ ꝛ bonᵘˢ pr̄: bonᵘˢ filius: bonᵘˢ ꝛ spūsctūs. nec tres boni: ꝑ vnᵘˢ ē bonus: de q̄ dictū ē. Nemo bonᵘˢ nisi solᵘˢ dꝰ. Et ei dñs Jesus ne ab illo q̄ dixerat magr̄ bone: tāq; hoiem ꝓpellās: ꝝ hoiem tm̄m̄ intelligereᵗ iō nō ait. Nemo bonᵘˢ nisi solᵘˢ pr̄: sed nemo bonus nisi solᵘˢ deᵘˢ. In pr̄is eī noīe: ipe ꝓ se pr̄ pnūciaᵗ. In dei vō ꝛ ipe ꝛ filiᵘˢ ꝛ spūsctūs: quia trinitas vnᵘˢ dꝰ. Situs vō ꝛ habitus ꝛ locata ꝛ tpa nō ꝓpꝛie ꝑ translate ac p̄silitudies dicuntur i deo. Nam ꝛ sedere sup cherubin dꝛ: qō ad situ dicit. Et abyssum tanq; vestimentū amictus qō ad habitū. Et anni tui nō deficiēt: qō ad tpa. Et si ascēdero in celum tu ibi es: qō ad locum. Qō aūt ad faciendū attinet: fortassis de solo deo verissime dicaᵗ. Solᵘˢ eī deᵘˢ facit ꝛ ipe fit: neq; patit q̄tū ad eī sbam ptinet q̄ deᵘˢ est. Itaq; omps pr̄: oīpotens filiᵘˢ: omps spūsctūs nec tū tres oīpotētes: ꝑ vnᵘˢ omps. Et q̄ oīa: ꝓ quē oīa: ī q̄ oīa: ipi gla. Quicqd q̄ ad seipm dicitur deᵘˢ: ꝛ de singulis psonis singlr dꝛ: id ē de pr̄e ꝛ filio ꝛ spūsctō: ꝛ sic dꝛ ipa trinitate: nō ꝓpaliter ꝑ singulariᵗ dꝛ. Qm̄ q̄ppe nō aliud ē deo esse: ꝛ aliud magnū esse: ꝑ hoc idē illi ē: ꝛ eē ꝛ magnū esse. Propterea sic nō dicimᵘˢ tres eēntias: sic nō dicimus tres magnitudines. ꝑ vnam essentiā ꝛ vnā magnitudinē. Essentiaz dico: que vsia grece dꝛ: quā vsitatius subam vocamus. Dicūt quidē ꝛ illi hypostasim: sed nescio quid volūt interesse inter vsiaz ꝛ hypostasim ita vt plericq; nostrū q̄ hec greco tractant eloquia dicere ꝓsueuerūt: mian vsian tris hypostasias: qō est latine vnam eēntiā tres subas.

Qua necessitate tres psone in trinitate dicantur.

Capitulum. IX.

Sed qr̄ nr̄a loquēdi ꝓsuetudo iaz obtinuit vt hoc intelligaᵗ cū dicimᵘˢ essentiam: qō intelligiᵗ cū dicimᵘˢ subam: nō audemus dicere vnā essentiā tres substantias: ꝑ vnā essentiam vel subam: tres aūt psonas. Quemadmodū multi latini ista tractantes ꝛ digni auctoꝛitate dixerunt: cum aliud

q

Ps. 79
Ps. 103
Ibid. 101
Ibid. 138
Rom. 11.

modum aptiorem non inuenirent quo enun
ciarẽt verbis qđ sine vbis intelligebãt· Reuc
ra eñ cũ pater nõ sit filius: ⁊ filius nõ sit pater
⁊ spũssanctus ille q etiaz donũ dei vocaꝛ: nec
pr̃ sit nec filꝰ: tres vtiqz sunt· Jõqz pluraliter
Joh·10 dictũ est· Ego ⁊ pr̃ vnũ sumꝰ· Nõ ei dixit: vnũ
est· qđ sabelliani dicũt: ꝑ vnum sumꝰ· Tñ cum
querik̃ qđ tres: magna ꝓlus inopia hũanum
laboꝛat eloquiũ· Dictũ est tñ tres ꝓsone: non
vt illud diceret: ꝑ ne taceretur·

De vera magnitudine cuius pticipatione
sunt magna q̃cũqz magna· Capitulũ· X·

Jcut ergo nõ dicimꝰ tres essentias:
s ita nõ dicimꝰ tres magnitudies: ne
qz tres magnos· Jn rebus eñ q̃ pti-
cipatione magnitudinis magne sunt: q̃bus ẽ
aliud esse: aliud magnas esse· sicut magna do
mus: ⁊ magnꝰ mons: ⁊ magnus animus· Jn
his g̃ rebꝰ aliud ẽ magnitudo: aliud qđ ab ea
magnitudine magnũ est: ⁊ ꝓlius nõ hoc ẽ ma
gnitudo qđ est magna domꝰ· Sed illa est ve-
ra magnitudo qua nõ solũ magna est domus
q̃ magna est: ⁊ qua magnus est mons quisqs
magnus est: ꝑ etiã q̃ magnũ est q̃cq̃d aliõ ma-
gnum oꝛ: vt aliud sit ipa magnitudo: aliõ ea q̃
ab illa magna dicunk̃· Que magnitudo vtiqz
primitꝰ magna est: multoqz excellentiꝰ q̃ ea q̃
pticipatione eius magna sunt· Deus autem:
qz nõ ea magnitudie magnus est q̃ nõ est qđ
ipe: vt q̃si pticeps eius sit deus cũ magnus est:
alioquin illa erit maioꝛ magnitudo q̃ deus: deo
aũt nõ est aliq̃d maius· Ea igik̃ magnitudine
magnꝰ est q̃ ipe est eadẽ magnitudo· Et iõ sic̃
si dicimꝰ tres essentias: sic nec tres magnitu-
dines· ꝟ est eñ deo esse qđ magnũ esse· Eadẽ
cã nec magnos tres dicimꝰ: ꝑ vnũ magnũ: qz
nõ pticipatione magnitudinis deꝰ magnꝰ est
sed seipo magno magnus ẽ: qz ipe sua est ma-
gnitudo· Jhoc ⁊ de bonitate: ⁊ de eternitate: ⁊
de oipotẽtia dei dictũ sit: oibusqz oino p̃dica-
mẽtis q̃ de deo pñt ꝓnũciari: qđ ad seipm dici
tur: non trãslate ac p similitudinẽ ꝑ ꝓprie: si tam
de illo ꝓprie aliq̃d dici oꝛe hoc põt·

Relatiue nõ subaliter dici: quicq̃d aut pat:
aut filius: aut spũsctũs ꝓprie noiaꝛ· Ca·XI·

Quod aũt ꝓprie singula in eadẽ trini
q tate dicunk̃: nullo mõ ad seipa: ꝑ ad
inuicem: aut ad creaturã dicuntur·
⁊ iõ relatiue nõ subaliter ea dici manifestũ est·
Sic eñ trinitas vnus deus dicik̃: magnus: bo
nus: eternus: oimipotẽs: ideoqz ipe sic sua di
ci põt deitas: ipe sua magnitudo· ipe sua boni
tas: ipe sua eternitas: ipe sua omnipotentia·
Non sic põt dici trinitas pater: nisi forte trãsla
te ad creaturam ꝓpter adoptõem filioꝝ· Qđ
eñ scriptũ est: Audi israel dñs deꝰ tuus: deꝰ Deut·6
vnus est: nõ vtiqz excepto filio: aut excepto
spũssancto oporꝛtet intelligi quẽ vnũ dñm de
um nostrũ recte dicimus: etiã patrẽ nostruz
ꝑ gratiam suã nos regenerantez· Trinitas
aũt filiꝰ nullo modo dici põt· Spũs vo scũs
fm q scriptũ est· Qñ deus spiritus est: põt Joh·4
quidem vniuersaliter dici: qz ⁊ pater spiritꝰ
⁊ filius spũs: ⁊ pater sanctꝰ: ⁊ filius sanctus·
Jtaqz pater ⁊ filius ⁊ spiritussanctus: quoni
am vnꝰ deus: ⁊ vtiqz deus sanctꝰ ẽ: ⁊ deꝰ spi-
ritus ẽ: põt apellari trinitas ⁊ spũssanctus·
Sed tñ ille spũssanctus qui nõ trinitas: ꝑ in
trinitate intelligik̃: in eo q ꝓprie dicik̃ spũs-
sanctus relatiue dicik̃: cũ ⁊ ad patrẽ ⁊ ad filiũ
referk̃: quia spũssanctꝰ ⁊ patris ⁊ filij spi
ritus est: sed ipsa relatio nõ apparet in ꝟ no-
mine: apparet aũt cũ dicik̃: donũ dei· Donuz
eñ est patris ⁊ filij: quia ⁊ a patre ꝓcedit: sic̃ Joh·15
dñs dicit· Et qđ apls ait: Qui spñ christi nõ Roma·8
habet: hic nõ est eiꝰ: de ipso vtiqz sanctospiri
tu ait· Donũ ergo donatoꝛis: ⁊ donato: do-
nũ: cum dicimus: relatiue vtrũqz ad inuicem
dicimus· Ergo spiritussanctus ineffabilis ẽ
quedã patris filijqz cõmunio: ⁊ ideo fortasse
sic apellak̃: quia patri ⁊ filio põt eadẽ apel-
lario cõuenire· Nã hoc ipse ꝓprie dicik̃: qđ il
li cõmuniter: quia ⁊ pater spũs: ⁊ filius spũs
⁊ pater sanctus: ⁊ filius sanctus· Et g̃ ex no
mine qđ vtiqz cõuenit: vtriusqz cõmunio si
gnificek̃: vocak̃ donũ amboꝝ spũssanctꝰ· Et
hec trinitas vnꝰ deus: deus solus: bonꝰ: ma
gnus: eternꝰ: oñipotẽs· Jpe sibi vnitas: dei
tas: magnitudo bonitas: oñipotẽtia·

De relatiuis que referri ad inuicem ne-
queunt cũ tñ relatiua sunt· Ca·XII

Ec mouere debet: qñ dixim⁹ rela-
n tiue dici spñscñ: nõ ipam trinitatẽ
sed eum qui est in trinitate: quia ñ
ei videk̃ vicissim respondere vocabulũ eius
ad quẽ referk̃· Nõ eñ sicut dicimꝰ: seruũ dñi
⁊ dñm serui: filiũ patris ⁊ patrẽ filij: qñ ista re
latiue dicunk̃: ita etiã hic possumus dicere·
Dicimus eñ spñscñ patris: sed nõ vicissim
dicimus patrem spũssancti: ne filius eius in
telligaꝛ spũssanctus· Jtem dicimꝰ spñscñ
filij· sed nõ dicimus filium spũssancti: ne pat
eius intelligaꝛ spũssanctus· Jn multis enim
relatiuis hoc contingit: vt nõ inueniaꝛ vo-
cabulum quo sibi vicissim respondeant que
ad se referunk̃· Quid eñ tam manifeste re-
latiue dicik̃ q̃ pignus: Ad id q̃pe referꝛ pig-
nus cuiꝰ est pignus: ⁊ semp pignꝰ alicuius

rei pignus est· Nō ergo cū dicimus pign⁹ patris ⁊ filij: possumus vicissim dicere: patrem pignoris aut filiū pignoris· At ergo cū dicimus: donum patris ⁊ filij: nō quidem dicere possumus patrē doni: aut filiū doni: sed vt hꝫ sibi vicissim respondeant: dicimus donū donatoris: ⁊ donatorē doni: quia hic potuit inueniri vsitatū vocabulum: illic nō potuit·

Trinitatē deū: nō tria pncipia sed vnuz esse pncipium: quia ⁊ pater ⁊ filius ⁊ spirit⁹ sanctus vn⁹ creator est sicut vnus dñs·

d Jcit ergo relatiue pater: idēqꝫ relatiue dicit pncipiū: etsi q̄d forte aliud: ꝫ pater ad filium dicit: pncipiū vero ad oīa que ab ipso sunt Item dicit relatiue filī⁹: relatiue dicit ⁊ verbum ⁊ imago· Et in oīb⁹ his vocabulis ad patrem refert· Nihil aūt horū pater dicitur· Joh·8 Et pncipiū dicit filius: cū eī dicerēt ei· Tu quis es: rñdit: pncipium qui ⁊ loquor vobis Sed nūquid patris pncipiū? Creatorem se quippe ostendere voluit: cū se dixit esse pncipium: sicut ⁊ pater pncipiū est creature: eo qꝫ ab ipso sunt oīa· Nam ⁊ creator relatiue dicit ad creaturā: sicut dñs ad seruū· Et ideo cum dicim⁹ ⁊ patrē pncipiū ⁊ filiū pncipium nō duo pncipia creature dicimus: q: ⁊ pat et filius simul ad creaturā vnū pncipiū est: sicut vnus creator: sicut vn⁹ deus· Si aūt quicqd in se manet ⁊ gignit aliqd vel opat: pncipiū est ei rei quā gignit: vel ei quā opat: nō possumus negare etiā spūm scm recte dici pncipium: quia nō eū sepamus ab appellatiōe creatoris· Et scriptū est de illo qō opetur ⁊ in se vtiqꝫ manēs opat· Nō eī in aliquid eorum Loꝝ·12 que opat: ipse mutat ⁊ vertit· Et que operatur: vide apl'm· Unicuiqꝫ aūt inquit dat manifestatio spirit⁹ ad vtilitatē: Alij quidē dat p spiritū sermo sapientie: alij sermo scientie fm eundē spūm· Alteri aūt fides in eodē spiritu: alij donatio curationū in vno spiritu: alij opatio ꝛtutū: alij pphetia: alij iudicatio spirituū: alij genera linguarū· Omnia aūt hec opat vnus atqꝫ idē spūs: diuidens ppria vnicuiqꝫ put vult· vtiqꝫ sicut deus· Quis enim tanta illa pōt opari nisi deus? Idē aūt de⁹ q̄ opat oīa in oīb⁹· Nam ⁊ sigillatim si interrogemur de spūscō: verissime respondemus: qꝫ deus sit: ⁊ cū patre ⁊ filio simul vnus deus ē· Unū ergo pncipiū ad creaturā dicit deus: nō duo vel tria pncipia·

Quomodo in trinitate: ⁊ pater ad filium pncipium sit: et pater ⁊ filius ad spiritūsanctum·

La·XIIII·

a D se aūt iuicē in trinitate si gignēs ad id qō gignit pncipiū est: pat ad filium pncipiū est: quia gignit eum: Utrū aūt ⁊ ad spūscm pncipiū sit pater: qm̄ Joh·15 dictū est: de patre pcedit: nō qua questio est Quia si ita ē: nō iā pncipiū ei tantuz rei erit quā gignit aut facit: sed etiā ei quā dat· Ubi ⁊ illud elucescit: vtpote: qō solet multos mouere: cur nō sit filius etiā spūsscūs: cū ⁊ ipe a patre exeat: sicut in euāgelio legit· Exit eī Joh·16 nō quō natus: sed quō datus: ⁊ ideo nō dicit filius: quia neqꝫ natus est sicut vnigenitus: neqꝫ factus vt p dei gratiā in adoptionē nascerēt: sicuti nos· Qō eī de patre natum ē: ad patrē solum refert: cū dicit filius: ⁊ ideo filius patris ē: ⁊ nō noster· Qō aūt datum ē ⁊ ad eū qui dedit refert: ⁊ ad eos quibus dedit· Itaqꝫ spūssanct⁹: nō tīn patris ⁊ filij qui dederunt: sed etiā noster dicit qui accepim⁹ Sicut dicit dīi salus q̄ dat salutē: eadē etiaz nostra salus est qui accepimus· Spūs ergo ⁊ dei est q̄ dedit: ⁊ noster q̄ accepimus· Non ille spūs noster quo sumus: quia ipe spūs est 2·Loꝝ·2 hominis q̄ in ipso est: sed alio modo iste noster est quo dicim⁹: ⁊ panē nostruz da nobis: Mat·6 quāqꝫ ⁊ illū spm̄ qui hoīs dicit: vtiqꝫ accepimus· Quid eī habes inqt apl's: qō nō acce j·Loꝝ·4 pisti? Sed aliud est qō accepimus vt essem⁹: aliud qō accepimus vt sancti essemus· Eī scriptuz est ⁊ de Johe: qꝫ in spiritu ⁊ virtute Luc·j helie veniret: dictus est helie spūs: scz spūs quē accepit helias: hoc ⁊ de moyse intelligē dum est: cum ait ei dñs· Tollā de spiritu tuo: Rume·ij ⁊ dabo eis: hoc est: dabo illis de spūscō quem iam tibi dedi· Si ergo ⁊ qō dat: pncipiū habet eum a quo dat: quia nō aliunde accepit illud qō ab ipso pcedit: fatendū est patrez ⁊ filiū pncipiū eē spūssancti: nō duo pncipia Sed sicut pater ⁊ fili⁹ vnus de⁹: ⁊ ad creaturam relatiue vnus creator ⁊ vnus dñs: sic relatiue ad spm̄sanctū vnū pncipiū· Ad creaturam vero pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus vnū pncipiū: sicut vnus creator ⁊ vnus dñs·

Quō in spiritusancto etiam anteqꝫ dare tur: possit doni nomen intelligi: vt ei semper non aliud fuerit donum esse qꝫ impium esse·

La·XV

i Uterius autem quaeritur: vtrū quēadmodū filius nō hꝫ tantū habet nascendo vt filius sit: sz omnino vt sit: sic ⁊ spiritussanctus eo quo datur habeat: non tantū vt donū sit: sed omnino vt sit· Utrū ergo erat anteqꝫ daretur: sed nondum erat donum: an eoipso quo daturus erat eum deus: iam donum erat ⁊ an-

tecꝫ darek: Sed si nō ꝓcedit nisi cuꝫ dak: nec ꝓcederet vticꝫ priusꝫ esset cui darek: quō iā erat ipsa substātia: si nō est nisi quia datur: sic filius nō tm̄ vt sit filius quod relatiue dicitur sed nō oīno vt sit ipsam substantiā nascendo habet: An semꝫ ꝓcedit spūssanctus ꝛ nō ex tempe: sed ab eternitate ꝓcedit. Sꝫ ꝺa sic ꝓcedebat vt esse donabile iam donū erat ꝛ anteꝫ esset cui darek. Aliter em̄ intelligik cum dicik donum: aliter cum dicik donatum. Nam donū pōt esse ꝛ anteꝫ dek: donatū aūt nisi datū fuerit: nullo modo dici potest.

De appellationibus relatiuis que nō ad deum. sed ad creaturam referende sunt: qm̄ deo nihil accidit. Ca. XVI

n Et moueat ꝙ spūssc̄us cū sit coeternus patri ꝛ filio: dicik tm̄ aliꝗd ex tēpore: veluti hoc ipm̄ qō donatū diximus. Nam sempiterne spūs donū: tpalik autem donatum. Nam etsi dns nō dicik: nisi cuꝫ iam habere incipit seruū: etiā ista appellatio relatiue ex tempe est deo. Non em̄ sempiterna creatura est: cuiꝰ est ille dns. Quō ꝙ obtinebimus nec ipsa relatiua eē accidentia: qm̄ nihil accidit deo tempaliter: quia nō est mutabilis: sicut in exordio huiꝰ dispuratiōis tractauimus. Ecce dn̄m esse nō sempiternū habet: ne cogamur etiā sempiternā creaturam dicere: qꝛ ille sempiterne nō dnāret: nisi etiam ista sempiterne famularek. Sicut aūt nō potest esse seruus qui nō habet dominū: sic nec dns qui nō habet seruum. Et quisquis extiterit qui eternum quidem deū solū dicat: tēpora aūt nō eē eterna ꝓpter varietatē ꝛ mutabilitatem: sed tempa tamen nō in tempore esse cepisse. Nō em̄ erat tempus anteꝫ inciperent tpa: ꝛ ideo nō in tpe accidit deo vt dns esset qꝛ ipsorū tpm dns erat: que vticꝫ n in tpe esse ceperūt: ꝙd rn̄ debit de hoīe ꝙ in tpe factus est: cuiꝰ vticꝫ dns non erat anteꝫ esset cui esset? Certe vel vt dns hois esset ex tempore accidit deo. Et vt ois auferri videatur cōtrouersia: certe vt tuus dns esset aut meus: qui modo esse cepim⁹ ex tempore accidit deo. Aut si ꝛ hoc ꝓpter obscurā questionem anime videk incertū: quid vt esset dns populi israel? Quia etsi iam erat anime natura quā ille populus habebat: quod modo nō querimus: tm̄ ille populus nondum erat. ꝛ qm̄ esse cepit apparet. Postremo vt dns eēt huiꝰ arboris ꝛ huiꝰ segetis ex tempe accidit quo modo esse ceperunt. Quia etsi materies ipa tam erat: aliud est tm̄ dn̄m esse materie aliud esse dn̄m iam facte nature. Alio em̄ tēpore est etiā homo dns ligni: ꝛ alio tpe dns ē arce: cuius ex ipo ligno fabricate qō vticꝫ nō erat: cum ligni dns iam esset. Qm̄ igik obtinebimus nihil fm accidens dici deū: nisi ꝺa ipsius nature nihil accidit quo mutek: vt ea sint accidentia relatiua: que cū aliqua mutatione rerū de quibus dicunk: accidunt. Sic amicus relatiue dicitur: necꝫ em̄ esse incipit nisi cum amare cepit. Fit ergo aliqua mutatio voluntatis vt amicus dicak. Rūmus aūt cum dicitur ꝑcium relatiue dicik: nec tm̄ mutatus est cum esse cepit preciū: necꝫ cum dicitur pignus. ꝛ si qua sunt similia. Si ꝙ nūmus potest nulla sui mutatione multotiens dici relatiue: vt necꝫ cuꝫ incipit dici: necꝫ cū desinit: aliquid in eiꝰ natura vel forma quā nūmus est mutationis fiat: ꝙto facilius de illa incōmutabili dei substantia debemus accipere: vt ita dicatur relatiue aliquid ad creaturam: vt cuius tempaliter incipiat dici: nō tamen ipsi substantie dei accidisse aliquid intelligatur: sed illi creature ad quam dicik. Ps. 89 Domine inquit refugium factus es nobis. Refugium ergo nostrum deus relatiue dicik. ad nos ei refertur. ꝛ tūc refugiū nostrū fit. cū ad eū refugimus. Nunꝗd sit tunc aliꝗd in eiꝰ natura qō anteꝫ ad eū refugerem⁹ nō erat. In nob ergo fit aliqua mutatio (Deteriores em̄ fuimus anteꝫ ad eū refugerem⁹: ꝛ efficimur ad eū refugiendo meliores) in illo autez nulla. Sic et pater noster esse incipit: cū p ei⁹ grām regeneramur qm̄ dedit nobis potestatem filios dei fieri. Subsātia itaꝫ nostra mutatur in melius cum filij eius efficimur. simul et ille pater noster esse incipit. sed nulla mutatione sue substantie. Qꝛ ergo tempoalik dici incipit deus qō antea non dicebatur. manifestum est relatiue dici. non tm̄ fm accidens dei ꝙ ei aliquid acciderit. sed plane fm accidens eius. ad qō dici aliquid deus incipit relatiue. Et ꝙ amicus dei iustus esse incipit. ipe mutatur. Deus autez absit vt tempoaliter aliquē diligat. quasi noua dilectione que in illo ante non erat. apud quē nec preterita transierunt et futura iam facta sunt. Itaꝫ omnes sanctos suos ante mundi constitutionem dilexit. sicut predestinauit. Sed cum conuertuntur ꝛ inueniūt illū. tūc incipere ab eo diligi dicūt. vt eo modo dicatur quo potest humano affectu capi quod dicitur. Sic etiam cum iratus malis dicitur et placidus bonis illi mutantur non ipse. Sicut lux infirmis oculis aspera. firmis lenis est. ipsorum scilicet mutatione non sua.

Explicit liber quintus.

Incipiunt capitula libri sexti:

i De eo qđ apls ait: xp̃m dei virturem ⁊ dei sapientiam

ij De patre ⁊ filio ꝟ solũ non dici illud de illo qđ non ambo sil̃ sunt: Deus eñ de deo: bonus de bono: virt⁹ de virtute q̃ sil̃ sunt recte ỏr: pr̃ aũt de pr̃e aut filius de filio q̃ non ambo simul sunt: non potest dici.

iij De vnitate filij cum patre ⁊ nostra inuicem nobiscum.

iiij Pares in quacunq; virtute nõ posse in ceteris esse dissiles: ac si ꝟ eq̃litas in animis repit̃ hũanis: mlto incõpabili⁹ eã manere in incõmutabili et̃na q; substãtia qđ ẽ deus trinitas

v De spũssancti vnitate cũ pr̃e ⁊ filio.

vj De natura corporea ⁊ creatura spirituali: q̃ simplices non sunt: quia nec incõmutabiles.

vij De simplici ⁊ incõmutabili eẽntia dei: cuius multipliciter p̃m substantiam nominetur

viij Trinitatẽ deitatis nullo mõ tripliciter eẽ dicendã: qr nec tria ibi pl⁹ sũt q; vnũ nec vnũ min⁹ q; tria.

ix De solo vero deo patre ⁊ filio ⁊ spiritussancto.

x De sñia scti hilarij q̃ in trinitate psonarũ ppr̃ietatẽ intelligit̃ demõstrasse.

Incipit liber sextus.

De eo qđ apostolus ait xp̃m dei virtutem ⁊ dei sapientiã. Capm̃ I.

Qualitatẽ pr̃is ⁊ filij ⁊ spiritussancti putant nõnulli ex ꝟ impediri q̃ min⁹ intelligat̃: qr scriptũ est: xp̃m dei virtutẽ ⁊ dei sapientiaz: vt iõ nõ videat̃ eq̃litas: qr nõ ẽ pr̃ ipe virt⁹ ⁊ sapientia: ꝟ genitor virtutis ⁊ sapiẽtie. Et reuera nõ mediocri intentõe q̃ri solet quõ dicat̃ de⁹ virtutẽ ⁊ sapientie pr̃. Ait eñ apls: xp̃m dei virtutem ⁊ dei sapientiã. Et hinc nõnulli nr̃i aduersum arrianos hoc mõ ratiocinati sũt: eos dũtaxat q̃ pr⁹ se aduersũ catholicã fidẽ extulerũt. Mã ipe arri⁹ dixisse fert̃. Si fili⁹ ẽ: nat⁹ ẽ: si nat⁹ est erat temp⁹ qñ nõ erat fili⁹: nõ intelligẽs etiaz natũ eẽ: deo sempiternũ eẽ: vt sit coetern⁹ pr̃i fili⁹: sicut splendor q̃ gignit̃ ab igne atq; diffũdit̃: coeuus ẽ illi: ⁊ eẽt coeternus: si eẽt ignis eternus. Vñ quidã posteriores arriani abiecerũt istã sententiã: fassiq; sunt: non extpe cepisse filiũ dei. Sed inter disputatões quas habebant nr̃i aduersum eos q̃ dicebant: erat tps qñ nõ erat fili⁹. Hãc etiã nõnulli ratiocinatõz inserebãt. Si dei fili⁹: virtus ⁊ sapiẽtia dei est: nec vnq; de⁹ sine virtute ⁊ sine sapientia fuit: coeternus ẽ deo pr̃i fili⁹. Dicit aũt apls. Xp̃m dei virtutẽ ⁊ dei sapientiã. Et deũ aliqñ nõ habuisse virtutẽ aut sapientiã: demẽtis ẽ dicere: Nõ igit̃ erat tps qñ nõ erat fili⁹. Que ratiocinatio ad id cogit: vt dicamus deũ patrẽ nõ eẽ sapientẽ: nisi habendo sapientiã quã genuit: non existendo p se pr̃ ipa sapientia. Deinde sic ita ẽ: filius q; ipe sicut ỏr deus de deo: lumẽ de lumine: videndũ est vtrũ possit sapientia ỏ sapientia dici: si nõ est de⁹ pr̃ ipa sapientia: ꝟ tñ genitor sapientie. Qđ si tenemus: cur non et magnitudinis sue: ⁊ bonitatis: ⁊ eternitatis: ⁊ oĩpotẽtie sue genitor sit: vt nõ ipse sit sua magnitudo: ⁊ sua bonitas: ⁊ sua eternitas: et sua oĩpotentia: sed ea magnitudine magnus sit quã genuit ⁊ ea bonitate bonus: ⁊ ea eternitate eternus: ⁊ ea oĩpotentia oĩpotens que de illo nata est: sicut nõ ipe sua sapientia ẽ: sed ea sapientia sapiẽs est que de illo nata est. Nã illud non est formidandũ ne cogamur mltos filios dei dicere: ꝓter adoptionẽ creature coeternos patri: si magnitudinis sue genitor est: ⁊ bonitatis: ⁊ eternitatis: ⁊ oĩpotentie. Huic eñ calũnie facile rũdetur: sic nõ efficit: qr multa noĩata sunt: vt ille multoz filiorum coeternorum sit pr̃: quẽadmodũ nõ efficitur: vt duorum sit: cũ dicitur xp̃s dei virtus ⁊ dei sapientia. Eadem quippe virtus que ⁊ sapientia ⁊ eadem sapientia que virtus est. Ita ne igitur etiã de ceteris: vt eadem sit magnitudo q̃ virtus: ⁊ si qua alia: que vel si supra cõmemorata sunt: vel cõmemorari adhuc possunt.

De patre ⁊ filio hoc solũ non dici illud ỏ illo quod non ambo simul sunt: Deus eñ de deo bonus de bono: virtus de virtute: quod simꝫ sunt recte dicitur: pater aũt de patre ⁊ aut fili⁹ de filio quod non ambo simul sunt non potest dici. Capitulum. II.

Ed si non dicitur in seipo: nisi quod ad filiũ ỏr: id est pr̃ vel genitor: vl̃ ꝑn cipiũ eius: Si etiã gignens ei quod de se gignit: consequẽter principiũ ẽ. Quicqd aliud ỏr: cum filio dicitur: vel pot⁹ in filio: siue magnus ea magnitudine quã genuit: siue iustus ea iusticia quã genuit: siue bonus ea bonitate quam genuit: siue potens ea potentia vel virtute quam genuit: siue sapiens ea sapientia quam genuit. Magnitudo autem ipsa: non dicitur pater: sed magnitudinis genera tor. Filius vero sicut in seipo dicitur filius: qđ

non cum patre dicit· sed ad patrem· nō sic ꝛ in seipō magnus· sed cū patre cuius ipe magnitudo est· Sic ꝛ sapiens cum patre dicit cuius ipe sapientia est· sicut ille sapiens cum filio· qz ea sapientia sapiens est quā genuit· Quicqd ergo ad se dicūtur: nō dicitur alter sine altero id est quicqd dicūtur quod substantiā eozum ostendat· ambo simul dicuntur· Si hec ita sūt iam ergo nec deus est pr̄ sine filio: nec fili⁹ de⁹ sine patre: sed ambo simul deus· Et qō dictuz
Joh·j· est: In principio erat verbū: in patre erat verbum: intelligit: Aut si in principio sic dictū est ac si diceretur· añ oia qō sequit: ꝛ verbuz erat apud deū· Verbū quidē solus fili⁹ accipitur· non sil pr̄ ꝛ filius: tanq̄ ambo vnū verbū· Sic eñ verbū quō imago· Non aūt pater ꝛ filius simꝫ ambo imago: sed filius solus imago pr̄is quēad modū ꝛ filius: nō eñ ambo simul filius
Ubi·supꝛ Qō vero adiungit: ꝛ verbū erat apud deum multū est vt sic intelligatur· verbū qō solus ē filius· erat apud deum qō non solus est pater: sed pater ꝛ filius simul deus· Sed quid miruz si in duabus quibusdā rebus longe inter se diuersis pōt hoc dici· Quid eñ tam diuersuz· q̄ animus ꝛ coꝛpus· Pōt tñ dici anim⁹ erat apō hoiem: id ē in homīe· cū animus non sit coꝛp⁹ hō aūt animus sit ꝛ coꝛpus sit· Et etiā quod
Joh·j consequens scriptū est· Et deus erat verbum sic intelligat: verbuz quod non est pat: deus erat simul cum patre Jta ne ergo dicimus· vt pater sit generatoꝛ magnitudinis· hoc ē generatoꝛ virtutis: vel generatoꝛ sapientie sue· filius aūt magnitudo: virtus· ꝛ sapientia: deus vero magnus: oīpotens: sapiens ambo simul Quō ergo deus de deo· lumē de lumine· Nō eñ simul ambo deus de deo: sed solus fili⁹ de deo: scz patre· Nec ambo simul lumē de lumīe sed solus filius de lumine patre· Nisi forte ad insinuandū ꝛ breuissime inculcandū q̄ coeternus est patri filius· ita dictū est de⁹ de deo: ꝛ lumen de lumine: ꝛ si quid hoc mō dꝛ· ac si diceretur· hoc qō non est filius sine pr̄e: de hoc qō non est pater sine filio: id est hoc lumē qō lumē non est sine patre: de hoc lumine patre qō lumen nō est sine filio: vt cū dicitur deus qō nō est filius sine patre: est de deo qō non est pater sine filio: pfecte intelligat qō non p̄cessit genitoꝛ illud qō genuit· Qō si ita est: hoc solum de eis dici non pōt· illud de illo: qō simul ambo ſ sunt· Sicut verbum de verbo dici non potest· quia non simul ambo verbuz· sed solus filius· Nec imago de imagine: quia non simul ambo imago· Nec filius de filio: qz non simul ambo
Joh·jo· filius· fm q̄ dicitur· Ego ꝛ pater vnū sumus·

Vnū sumus eñ dictū est qō ille· hoc ꝛ ego fm essentiam: non fm relatiuum·

De vnitate filij cum pr̄e· ꝛ nostra inuicem nobiscum· Capitulum· III·

Tnescio vtrū inueniatur in scripturis dictū: vnū sunt: quoꝛ est diuersa natura· Si aūt aliqua plura eiusdez nature sint· ꝛ diuersa sentiant: nō sunt vnū in quantū diuersa sentiunt· Mā si iā vnū essent ex eo q̄ hoies erant: non diceret· Et sint vnū Joh·j7·
sicut nos vnū: cū suos discipulos pr̄i cōmēdaret· At vero paulus ꝛ apollo qz ꝛ ambo hoies ꝛ idē sentiebāt· Qui plantat inqt: ꝛ qui rigat j·Coꝛ·3·
vnū sunt· Cū ergo sic dꝛ vnū· vt non addatur quid vnū: ꝛ plura vnū dicant: eadem natura atq̄ essentia nō dissidens: nec dissentiens significat· Cū vero addit quid vnū: pōt aliqd significari ex pluribus vnū factū: q̄uis diuersis natura: sicut aia ꝛ coꝛpus nō sūt vtiq̄ vnum· Quid eñ tam diuersū: nisi addat aut subintelligat quid vnū· id est vnus hō: aut vnū aial Jnde apl's· Qui adheret meretrici inqt: vnū Jbidem·
coꝛpus est· nō dixit vnū sunt: aut vnū est· ſ addidit coꝛpus: tanq̄ ex duobus diuersis masculino ꝛ femínino: vnū coꝛpus adiunctione cōpositum· Et qui adheret dño inquit: vn⁹ spiri Jbidem·
tus est: non dixit: qui adheret dño vnus ē: aut vnū sunt: sed addidit spiritus· Diuersum eñ natura· spūs hois: ꝛ spūs dei: ſ inherendo fit vnus spūs ex diuersis duobus: ita vt sine hūano spiritu· beatus sit dei spiritus atq̄ perfect⁹ beatus aūt spūs hois nō nisi cū deo· Nec frustra· vt existimo cū tanta in euangelio fm Joannē: ꝛ toties diceret dñs de ipa vnitate· vel sua cū patre: vel nostra inuicē nobiscū: nusq̄ Joh·j7·
dixit vt nos ꝛ ipi vnū: sed vt vnuz sint: sicut et nos vnum sum⁹· Pr̄ ergo ꝛ fili⁹ vnū sunt: vtiq̄ fm vnitatē substantie: ꝛ vnus de⁹ est: ꝛ vn⁹ magn⁹: ꝛ vn⁹ sapiens: sicut tractatū est· Vnō ergo maioꝛ pr̄· Si eñ maioꝛ: magnitudie maioꝛ· Cū aūt magitudo filius ei⁹ sit: nec ille vtiq̄ maioꝛ ē eo qui se genuit· Nec ille maioꝛ ea magnitudine qua magnus est· ergo equalis· Mā vnde equalis si non eo quo est· cui non est aliud esse ꝛ aliud magnum esse· Aut si eternitate pr̄ maioꝛ est: non est equalis filius quacū q̄ re· Vñ eñ equalis· Si magnitudine diuers non est par magnitudo: que minus eterna est atq̄ ita cetera: An forte in virtute equalis est in sapientia vero nō est equalis· Sed quō est equalis virtus q̄ minus sapit· An in sapientia equalis est· in virtute aūt nō est equalis· Sed quō equalis sapientia: que minus potens est
Restat ergo vt si in vlla re equalis non est· in

Phi.2. oĩbus nõ sit equalis. Et scriptura clamat. Mõ rapinã arbitratus est esse equalis deo. Logik ergo quiuis aduersar⁹ veritatis q̃ aliq̃ mõ tenetur apostolica auctoritate: in qualibet: vel vna re equalem deo filiũ cõfiteri. Eligat quã voluerit: hinc ei ostendet in oĩbus esse equalem: que de substantia eius dicũtur.

Pares in quacunq̃ virture nõ posse in ceteris esse dissimiles: ac si hec equalitas in animis reperiẽ humanis. multo incompabilius manere eam in incõmutabili eternaq̃ substãtia qõ est de⁹ trinitas. Capitulum. IIII.

s Jeem̃ virtutes que sunt in animo humano: q̃uis alio atq̃ alio mõ singule intelligantur: nullomõ tñ sepantur ab inuicẽ: vt quicunq̃ fuerint equales. verbi gratia. in fortitudine equales sint. t prudẽtia t tẽpantia: t iusticia. Si eñ dixeris equales esse istos fortitudine. s illũ prestare prudẽtia. sequitur vt hui⁹ fortitudo min⁹ prudens sit. ac per hoc nec fortitudine equales sũt. quãdo illius fortitudo prudentior. Atq̃ ita de ceteris virtutib⁹ inuenies. si oĩs cadẽ ꝓsideratione p curras. Non eñ de viribus corpis agit. sed õ animi fortitudine. Quãto g̃ magis in illa incõmutabili eternaq̃ substantia incompabiliter simpliciore q̃ est animus humanus. hec ita se habent. Humano quipe aĩo nõ hic ẽ esse qõ ẽ fortẽ esse: aut prudentẽ: aut iustũ: aut tpatum Põt eñ esse animus: t nullã istaꝝ habere virtutẽ. Deo aũt hoc ẽ eẽ qõ est fortẽ esse. aut iustum esse. aut sapientẽ esse: t si q̃d de illa simplici multiplicitate vel multiplici simplicitate dixeris: q̃ substãtia ei⁹ significet. Quorẽ siue ita dicat de⁹ de deo vt t singulis h̃ nomen cõueniat: nõ tñ vt ambo sit duo dij. s vn⁹ de⁹ sit. Ita eñ sibi coherent quẽadmodũ t in distan
2.Cor.2 tib⁹ diuersisq̃ substãtijs fieri apls testis ẽ. Mã t sol⁹ dñs spũs est. t sol⁹ hoĩs spũs vtiq̃ spũs est: tñ si hereat dño vn⁹ spũs est. quãtomagis ibi vbi est oĩno inseparabilis atq̃ eterna ꝓnexione absurde dici videat quasi filius ambor̃ũ. cũ or filius dei: si id qõ dicitur de⁹. nõ nisi de ambobus dicit simt. siue quicq̃d de deo dicit qõ substantiã ei⁹ indicet: nõ nisi de ambob⁹ simt dicitur. imo simul de ipa trinitate dicit. Siue ergo hoc. siue illud sit. qõ diligenti⁹ discutiendũ est. nũc vnde agitur satis est videre. nullo mõ filium equalem esse patri. si in aliquo scilz quod pertineat ad significandã eius substantiam inequalis inuenitur. sicut iam oñdimus Apls autem dixit equalem. Jn omnib⁹ g̃ eẽ lis est patri filius. t est vnius eiusdemq̃ substantie.

De spiritussancti vnitate cum patre et filio. Caplm. V.

q Ea ꝓpter etiã spũssanctus. in eadem vnitate substantie t equalitate cõsistit. Siue eñ sit vnitas amborũ. siue sanctitas. siue charitas. siue ideo vnitas q̃ caritas. t ideo caritas q̃ sanctitas. m anifestum est q̃ nõ aliq̃s duoꝝ est q̃ vterq̃ cõiungitur. q̃ genitus a gignente diligat. generatorẽ q̃ suũ diligat: sintq̃ nõ ꝑticipatione: s eẽntia sua. neq̃ dono supioris alicui⁹. sed suo ꝓprio seruantes vnitatẽ spũs in vinculo pacis Qõ Ephe.4
imitari p gratiã. t ad deũ. t ad nos iubemur. Jn quib⁹ duob⁹ ꝑceptis. tota lex pendet t ꝓphete. Ita sunt illa tria. deus vn⁹. sol⁹. magn⁹ sapiens: sanctus: beat⁹. Nos aũt ex ipo. t per ipm. t in ipo beati. q̃ ipius munere inter nos vnũ. cũ illo aũt vnus spiritus. q̃ agglutinat aĩa nra post eũ. Et nobis herere deo bonũ est Ps.72
q̃ perdet oẽm qui fornicat ab eo. Spiritus g̃ Jbidem.
sanctus cõmune aliquid est ꝑris t filij. q̃cq̃d illud est. At ipa cõmunio. cõsubstãtialis t coeterna. Que si amicitia ꝓuenienter dici põt. dicat Sed aptius dr caritas. Et hec q̃ substantia. q̃ deus substãtia. t deus caritas. sicut scriptũ est. Sicut aũt substãtia sit cũ patre t filio. ita sit j. Joh.4
magna. t simul bona. t sit sancta. t quicquid aliud ad se dicit. qm̃ non aliud est deo esse. et aliud esse magnũ vel bonũ esse. t cetera. sicut supra oñdimus Si eñ minus magna est ibi caritas q̃ sapientia. minus q̃ est diligit sapiẽtia Equalis est igitur sapientia. vt quanta est sapientia tñ diligatur. Est aũt sapientia equalis patri. sicut supra disputauimus. Equalis ẽ igitur etiã spũssanctus. t si equalis. in oĩbus equalis ꝓpter sũmam simplicitatem que in illa substantia est. Et iõ non ampli⁹ q̃ tria sũt vnus diligens eũ qui de illo ẽ. t vnus diligẽs eũ de quo ẽ. t ipa dilectio. Que si nihil ẽ. quõ Ubi supra.
deus dilectio ẽ. Si non est substantia. quoniã deus substantia est.

De natura corpea t creatura spũali. q̃ simplices nõ sint. q̃ nec incõmutabiles. Ca. VI.

s Jaũt queritur. quõ simplex t multiplex sit illa substãtia. aĩaduertenda est ꝓmo creatura quare sit multiplex. nullo aũt modo vere simplex. Et ꝓius corpus vniuersum vtiq̃ partibus constat. ita vt sit ibi alia ps maior. alia minor t mai⁹ sit vniuersũ q̃ ps q̃libet aut q̃talibet. Mã t celũ t terra ptes sũt vniũse mũdane mol. s t sola fra. t solũ celũ inumerabilib⁹ ptib⁹ ꝓstat. t ĩ fcia sui pte minor ẽ q̃ĩ cetera t ĩ dimidia mĩor q̃ tota t totũ mũdi corp⁹ qõ duabus plerũq̃ ptibus

apellari solet: id est celū ⁊ terra: vtiqꝫ maius ẽ qꝫ solū celū aut sola terra Et in vnoq̃qꝫ corpore aliud est magnitudo aliud color: aliud figura. ꝑ Põt eñ ⁊ diminuta magnitudine manere idē color ⁊ eadē figura: ⁊ colore mutato manere eadē figura ⁊ eadē magnitudo: ⁊ figura eadem non manente: tam magnū eē ⁊ eoꝺ mõ coloratū. Et quecūqꝫ alia simul dicuntur de corpore: possunt ⁊ simul ⁊ plura sine ceterꝭ cõmutari. Ac per hoc multiplex esse cõuincit natura corpis: simplex aũt nullo modo. Creatura quoqꝫ spiritalis sicut est anima: est quidē in corporis comparatione simplicior: sine cõparatione autem corporis multiplex est. etiaꝫ ipa non simplex. Nam ideo simplicior est corpore: quia non mole diffunditur per spacium loci. sed in vnoquoqꝫ corpore: ⁊ in vno toto tota est: ⁊ in qualibet parte eius tota est. Et iõo cum sit aliquid in cuius exiguam particulam corporis quod sentiat anima: cuius non fiat i toto corpore: illa tamen tota sentit: quia totā non latet. Sed tamen etiam in anima cum aliud sit artificiosum esse: aliud inertem: aliud acutum: aliud memorem: aliud cupiditas: aliud timor: aliud letitia: aliud tristitia: possintqꝫ ⁊ alia sine alijs: ⁊ alia magis: alia minus innumerabilia ⁊ innumerabiliter in anime natura inueniri: manifestū est non simplicē: sed multiplicē esse naturam. Nihil eñ simplex mutabile est. ois autem creatura mutabilis.

De simplici ⁊ incõmutabili essentia dei cuius multipliciter scõm substantiam nominetur. Capitulum. VII.

Deus vero multipliciter quidem dicitur magnus: bonus: sapiens: beatus: verus: ⁊ quicquid aliud non indigne dici videtur. Sed eadem magnitudo eius ē: que sapientia: Non enim mole magnus est: ꝫ virtute. Et eadem bonitas que sapientia ⁊ magnitudo: ⁊ eadem veritas que illa omnia. Et nõ ē ibi aliõ beatū esse: ⁊ aliud magnum. aut sapientem: aut verum: aut bonū esse. aut omnino ipm esse. Nec quoniam trinitas est: ideo triplex putandus est. Alioquin minor erit pater solus: aut filius solus: qꝫ simul pater et filius. Qꝫ non inueniatur quomodo dici possit: aut pater solus aut filius solus: cum semqꝫ inseparabiliter ⁊ ille cum filio sit: ⁊ ille cum patre: non vt ambo sint pater: aut ambo filiꝰ: sed qz semper inuicē: neuter solus. Quia ꝺo dicimꝰ ⁊ deū solū ipam trinitatē: cuius semper sit cū spiritibꝰ ⁊ aiabus sanctis ꝫ solū dicimus qꝺ deꝰ est: qz nõ ⁊ illi cū illo deus sunt: ita solus ꝑem dicimus ꝑem: nõ qz sepatur a filio ꝫ qz non simul ambo pater sunt.

Trinitatē deitatis nullo mõ triplicē esse dicendā: qz nec tria ibi plꝰ sũt qꝫ vnū: nec vnum minus qꝫ tria. Capm. VIII

c Um itaqꝫ tantus est solus pater. vel solius filius: vel solus spūsanctꝰ. q̃n tus est sil' ꝑ ⁊ filius ⁊ spūsanctꝰ: nullo mõ triplex dicēdus est. Corpora quippe adunctiõe sua crescunt. Quis eñ qui adheret vxori sue: vnū corpus fit: maius tñ corpus fit. qꝫ si solus viri ect: aut solus vxoris. In rebꝰ aũt spiritalibus cũ minor maiori adhereſcit: sicut creatura creatori: illa fit maior qꝫ erat: nõ ille. In his eñ q̃ nõ mole magna sunt: hoc ē maiꝰ esse qꝺ est melioꝰ eē. Melior aũt fit spūs alicuius creature: cũ adheret creatori: qꝫ si non adhereat. ⁊ iõ etiã maior qz melior. Qui ḡ adheret dño: vnus spūs est: sed tñ dñs nõ iõ fit maior: q̃uis fiat ille qui adheret dño. In ipo igit deo cũ adheret equali patri filiꝰ equalis: aut spūs sanctꝰ patri ⁊ filio equalis: nõ fit maior deꝰ qꝫ singuli eox: qz non est quo crescat illa pfectio. Perfectus aũt siue ꝑ: siue filiꝰ: siue spūsanctus: ⁊ pfectus deus: ꝑ ⁊ filius ⁊ spūsanctus ⁊ ideo trinitas potius qꝫ triplex.

De solo vero deo patre ⁊ filio ⁊ spiritusancto. Capm. IX.

Quoniam ostendimus quō possit dici solus ꝑ: qz non nisi ipe ibi pat. e considerandā est illa sententia q̃ ōr: deū vex solum non esse patrē solū: sed ꝑem ⁊ filium ⁊ spiritumsanctum. Si quis eñ interroget: ꝑ solus vtrum sit deus: quomodo respondebitur nõ esse nisi forte ita dicamus eē quidē patrem deum: sed non esse solum deum esse aũt solum deum: ꝑem ⁊ filium ⁊ spiritūsanctum. Sed quid agimus ō illo testimonio dñi. Ꝑr eñ dicebat: ⁊ ꝑem nominauerat ad quē loquebaꝫ. cũ ait. Hec est vita eterna. vt cognoscant te vnū verū deū. Ō quidē arriani sic solent accipere. quasi nõ sit filiꝰ verus deꝰ. Quibus exclusis. videndū est an intelligere cogamur. cũ dictum est ꝑri. Vt cognoscant te vnū vex deū. tanqꝫ hoc insinuare voluerit. qz ⁊ solus ꝑ deus verus est. ne non intelligeremus deū. nisi ipa tria sil' ꝑem ⁊ filiū ⁊ spūsanctū. Nũ ḡ ex dñi testimonio. ⁊ ꝑem vnū verū deū dicimꝰ. ⁊ filiū vnū vex deū. ⁊ spūsanctus vnū vex deū. ⁊ simul ꝑem ⁊ filiuꝫ ⁊ spiritumsanctū. id est sil' ipam trinitatē. non tres veros deos. sed vnū vex deus. An qñ addidit. Et quem misisti iesum xp̃um. subaudiendum est vnum verum deum. Et ordo verborū est. vt te ⁊ quem misisti iesum xp̃um. cognoscant

Gen. 2.

1. Cor. 6.

Job. 17.

Ibi. ē.

Ibidem.

vnū verū deū. Cur ergo tacuit de spūsancto: an qm̄ ꝓsequens est. vt vbicūq; noiaꝝ vnum tantꝫ a pace vna adherēs: vt per hāc vtrumq; vnū sit: iā ex hoc intelligaꝝ etiā ipa pax: q̄uis nō cōmemoret. Nā & illo loco apls videt q̄si ꝓtermittere spūsanctū. & tm̄ etiā ibi intelligit vbi ait. Oīa vestra. vos aūt xp̄i. xp̄s aūt dei. Et iterꝫ. Caput mulieris vir. caput viri xp̄us: caput aūt xp̄i deus. Sed rursus si de⁹ nō nisi oīa sit tria: quō caput xp̄i de⁹: id est caput xp̄i trinitas: cū in trinitate sit xp̄us vt sit trinitas. An qō est pater cū filio: caput est ei qō ē sol⁹ filius: cū filio eñ pater deus. solus aut̄ filius xp̄s est: maxie qꝝ iā verbū caro factū loquitur Scōm quā humilitatē ei⁹ etiā maior est pater si cut dicit. Qm̄ pr̄ maior me est: vt hoc ipum deū esse qō illi cū patre vnū est: caput sit hoīs mediatoris: qō ipe solus est. Si eñ mentē recte dicimus principale hoīs. id est tāq; caput hūane substātie: cū ipe hō cū mente sit homo cur nō multo cōgruētius: multoq; magis verbū cū patre qō simul deus est: caput est xp̄i: q̄uis xp̄s hō nisi cū verbo qō caro factum est: intelligi non possit. Sed hoc vt iā diximus: aliquāto diligentiꝰ postea considerabimꝰ. Nūc aūt equalitas trinitatis: & vna eadēq; substātia quantū breuiter potuimus demōstrata est vt quoquo mō se habeat ista questio: quā discutiendā acriore intentione distulimus: nihil impediat quo minus fateamur summā equalitatē patris & filij & spiritussancti

De sententia sancti hilarij qua in trinitate personarum proprietatem intelligitur demōstrasse Capitulum. X.

Elidā cum vellet breuissime singularum in trinitate personarum insinuare propria: eternitas inquit in patre: species in imagine: vsus in munere Et qꝝ non mediocris auctoritatis in tractatione scripturaꝝ: & assertione fidei vir extitit. hilariꝰ enim hoc in libris suis posuit. horum verboꝝ: id est patris & imaginis: & muneris: eternitatis & speciei: & vsus: abditam scrutatus intelligētiam: quantū valeo nō eum secutū arbitror in eternitatis vocabulo: nisi q̄ pater non habet patrem de quo sit: filius aūt de patre est vt sit: atq; vt illi coeternus sit: Imago eñ si pfecte implet illud cuius imago est: ipa coequatur ei non illud imagini sue. In qua imagine spēm noīauit: credo q̄ ꝓpter pulchritudinē: vbi iā est tanta cōgruentia & prima equalitas: & prima similitudo: nulla in re dissidens: & nullo modo inequalis: & nulla ex parte dissimilis: sed ad idēipsum respondēs ei cuius imago est. Ibi est prima & summa vita: cui non est aliud viuere & aliud eē: sed idē est esse & viuere. Et pīmꝰ ac sūmꝰ intellectus. cui non est aliud viuere & aliud intelligere. sed id qō est intelligere. ℔ viuere. hoc esse est. vnū oīa. tanq; verbū perfectū. cui non desit aliquid. & ars quedaꝫ oīpotētis atq; sapientis dei. plena oīm rationū viuētiū incōmutabiliū. & oēs vnū in ea. sicut ipsa vnū de vno. cū quo vnū. Ibi nouit oīa deus. q̄ fecit per ipam. & ideo cum decedant & succedant tempora. nō decidit aliquid vel succedit scientie dei. Nō eñ hec q̄ creata sunt iō sciunt a deo. qꝝ facta sunt. ac nō potiꝰ ideo facta sūt vel mutabilia. qꝝ imutabiliter a deo sciuntur. Ille igit̄ ineffabilis quidā cōplexus patris et imaginis non est sine pfruitione. sine caritate sine gaudio. Illa ergo dilectio. delectatio. felicitas. vel beatitudo. si tm̄ aliqua hūana voce digne & vsus. ab illo appellat⁹ est breuiter. & ē in trinitate spūssanctus. non genitus. sed genitoris genitiq; suauitas ingeniti largitate atq; vbertate perfundens oēs creaturas ꝑ captu eaꝝ. vt ordinem suū teneant & locis suis acquiescant. Hec igitur oīa que arte diuina facta sunt. & vnitatē quandā in se ostendunt. et spēm & ordinē. Quicqd eñ hoꝝ est. & vnū aliquid est. sicut sunt nature corporū. & ingenia aīaꝝ. & aliq̄ specie formaꝝ. sicut sunt figure vl qualitates corporꝝ. ac doctrine vel artes aīaꝝ & ordinē aliquē petit aut tenet. sicut sunt pondera vel collocationes corporū & amores. aut delectationes aīarum. Ceterum in illa sūma trinitate tm̄ est vna quantū tres simul. nec plꝰ aliquid sunt due q̄ vna. Oportet igitur vt creatorem per ea que facta sunt intellectū ꝓspicientes trinitatem intelligamus. cuius in creatura quō dignū est apparet vestigium. Jn illa eñ trinitate sūma origo est rerū oīm & pfectissima pulchritudo. & beatissima delectatio. Jta q̄ illa tria. & ad seinuicē determinari videtur & in se infinita sunt. Sed hic in rebus corporeis. nō tm̄ est vna. quantū tres simul. & plus aliquid sunt due q̄ vna res. Ceteruꝫ in summa trinitate tm̄ ē vna q̄ntū tres sil sūt. nec plꝰ aliq̄d sūt due q̄ vna. & in se infinita sūt. Jta & singula sūt i singul. & oīa i singulis. & singula i oībus. & oīa in oīb⁹. & vnū oīa. Qui videt ℔ vel ex pte. vl ꝑ speculū & i enigmate. gaudeat cognoscēs deū. & sic deum honoret & gras agat. Qui aūt ñ videt. tēdat p pietatē ad videndū. ñ p cecitatē ad calūniandū. qm̄ vnus est deus. q̄ tū trinitas. Nec ꝓfuse accipiēdū ē. Ex q̄ oīa. p quē oīa. i q̄ oīa. nec dīs multis. q̄ ipi glia i secla seculoꝝ. Explicit liber sextus.

j. Cor. 3.

Ibidē. jj.

Joh. 14.

Roma. j.

j. Cor. 13.

Roma. j.

Liber

Incipiunt capitula libri septimi.

i Utrum quicquid de deo non relatiue: sed ad seipm recte dicitur: cuilibet p sone in trinitate cõueniat.

ij Ea q̃ patris ⁊ filij essentiã significant nõ esse relatiua: q; q̃cquid ad se: nõ ad aliq̃d dicunt simul ambo sunt.

iij De sapia a deo genita vel creata.

iiij Quid vel a grecis vel latinis necesse fuerit dici de ineffabili trinitate.

v De substantia ⁊ essentia.

vj De tribus psonis vnius essentie.

Aurelij Augustini liber septimus incipit.

Utrũ q̃cq̃d de deo nõ relatiue: ꝑ ad seipm recte d̃r: cuilibet psone in trinitate ꝓueniat.

Capitulum.I.

Am nũc queramus diligẽtius q̃tum dat deus qõ pauloante distulim⁹. Utrũ ⁊ singla queq; i in trinitate psona possit ⁊ pse ipam nõ cũ ceteris duab⁹ dici deus: aut magnus: aut sapiẽs: aut verus: aut omnipotẽs: aut iustus: ⁊ si q̃d aliud dici de deo põt non relatiue: ꝑ ad seipm An x̃o nõ dicant ista: nisi cũ trinitas intelligit

ſ. Loq. ſ hoc em̃ qõem facit: q; scriptũ est: xp̃m dei virtutẽ ⁊ dei sapiam: vtrũ ita sit p̃ sapie atq; virtutis sue: vt hac x̃tute potens quã genuit: et hac x̃tute potens quã genuit: ⁊ q; sp potens ⁊ sapiẽs: sp genuit x̃tutẽ ⁊ sapiam. Dixeram⁹ em̃ si ita est: cur nõ ⁊ magnitudinis sue pater sit q̃ magn⁹ est: ⁊ bonitat̃ q̃ bon⁹ est: ⁊ iusticie q̃ iustus: ⁊ alia si q̃ sunt. Aut si hec oĩa plurib⁹ vocabulis in eadẽ sapia ⁊ x̃tute intelliguntur vt eadẽ sit magnitudo q̃ virtus: ea bonitas q̃ sapia: ⁊ ea rursus sapia q̃ x̃tus: sicut iaz tractauimus: meminerim⁹ cũ aliq̃d hoz noio sic accipiendũ esse: ac si oĩa cõmemoraẽ. Querit̃ ḡ an p̃ etiã singulus sit sapiẽs: atq; ipa sibi ipse sapia: an ita sit sapiẽs quõ dicẽs. Verbo ei qõ genuit dicẽs ẽ: nõ x̃bo qõ ꝓfert ⁊ sonat ⁊ tran

Job. ſ sit: ꝑ x̃bo qõ erat apud deũ: ⁊ deus erat verbũ ⁊ oĩa p ipm facta sunt: x̃bo eq̃li sibi q̃ sp atq; in cõmutabiliter dicit seipm. Nõ est em̃ ipe x̃bũ sicut nec filius nec imago. Dicẽs aũt exceptis illis tpalib⁹ vocibus x̃bi dei: q̃ in creatura fiũt nã sonãt ⁊ trãseũt. Dicẽs ḡ illo coeterno x̃bo nõ singulus intelligit̃: ꝑ cũ ipo x̃bo sine q̃ non est vtiq; dicẽs. Ita ne ⁊ sapiens sicut dicẽs: vt ita sit sapia sic verbũ: ⁊ h̃ sit x̃bũ esse qõ est esse sapiam: h̃ etiam esse x̃tutem: vt x̃tus ⁊ sapia ⁊ x̃bũ idem sit: ⁊ relatiue dicat̃: sicut fili⁹ ⁊ imago atq; ille nõ singulus potẽs vel sapiẽs: ꝑ cuz ipa x̃tute ⁊ sapia quã genuit: sicut nõ singul⁹ dicens: sed eo verbo ⁊ cum eo verbo quod genuit: atq; ita magnus ea ⁊ cum ea magnitudine quam genuit. Et sic non alio magnus: alio deus: sed eo magnus quo deus: quia non aliud illi est magnum esse: aliud deum esse: conquens est: vt nec deus singulus: ꝑ ea ⁊ cuz ea deitate quam genuit: vt sic sit fili⁹ deitas p̃is sicut sapientia et virtus patris: ⁊ sicuti ẽ verbum ⁊ imago patris. Et quia non aliud illi est esse: aliud deum esse. ita sit etiam essentia patris filius: sicuti est verbum ⁊ imago eius. Ac per hoc etiam excepto eo quod pater est: non sit aliquid pater: nisi quia est ei filius: vt nõ tãtum id quod dicitur pater: qõ manifestum est eum non ad seipm: sed ad filiũ relatiue dici: ⁊ ideo patrem q; est ei filius: sed omnino vt sit qõ ad seipm est: ideo sit q; genuit essentiã suã Sicut em̃ magnus est: non nisi ea quam genuit magnitudine: ita et est non nisi ea quam genuit essentia: quia non est aliud illi esse aliud magnum esse. Ita ne igitur pater est essentie sue. sicut pater est magnitudinis sue. Sicut pater virtutis ac sapientie sue. eadẽ quippe eius magnitudo que x̃tus et eadẽ essentia q̃ magnitudo. Hec disputatio nata ẽ ex eo qõ scriptum est christum esse dei virtutem et dei sapientiam. Quapropter in eas angustias sermo coartatur. cum ineffabili a fari cupimus: vt aut dicamus christum nõ esse dei x̃tutem ⁊ dei sapientiam: atq; ita impudẽter ⁊ impie resistamus apostolo: aut christũ qui dem dei virtutem ⁊ dei sapientiam esse fateamur: sed eius patrẽ nõ eẽ patrẽ virtutis et sapientie sue: quod non minus impium est Sic em̃ nec christi erit pater: quia x̃ps dei x̃tus ⁊ dei sapientia est: aut non esse patrẽ virtute sua potentẽ: neq; sapientia sua sapientem: qõ q̃s audeat dicere: aut aliud in patre intelligi esse: aliud sapientem eẽ: vt non hoc ipso sit quo sapiens est: quod de anima intelligi solet: que alias insipiẽs: alias sapiens ẽ: velut natura mutabilis: ⁊ nõ summe perfecteq; simplex: aut patrẽ nõ esse aliquid ad se ipsum: ⁊ nõ solum quod pater est: sed omnino qõ ẽ: ad filiũ relatiue dici. Quõ ḡ eiusdem ẽntie filius cui⁹ pater. q̃ quidem ad seipsum nec essentia est. nec oñino est ad seipm sed etiam esse ad filium illi est. Ateñ multo magis vnius eiusdemq; essentie. q; vna eademq; eẽntia pater ⁊ filius. q̃ quidẽ patri ñ ad seipm est ipm esse. sed ad filiũ quã essentiam genuit: ⁊ qua essentia est quicquid est. Neuter ergo ad se est. et vterq; ad inuicem relatiue dicitur. an pater solus. non solum

qđ pat' dicit: ꝑ oīno q̄cq̄d dicit: relatiue ad filium dicit: ille aūt dicit ad patrē: ⁊ ad se: q̄si ita est: quid dicit in filio ad se: an ipa essentia Sed patris essentia est filius sicut patris virtus ⁊ sapientia: sicut ꝺ̄bū patris: ⁊ imago patris: aut si essentia dicit ad se filius: pater aūt nō ē eēntia: sed genitor essentie: nō ē aūt ad seipm: sed hac ipa essentia quā genuit: sicut hac ipa magnitudine magnus quā genuit: ꝑ ⁊ magnitudo dicit ad se filius: ergo ⁊ virtus ⁊ sapiētia ⁊ verbū ⁊ imago. Quid aūt absurdius q̄ imaginē ad se dici: aut si nō idipm est imago ⁊ verbū qđ ē virtus ⁊ sapiētia: ꝑ illa relatiue dicunt: hec aūt ad se non ad aliud incipit nō ea sapientia quā genuit: sapiēs eē pater: quia nō pōt ipe ad eā relatiue dici: ⁊ illa ad eum relatiue nō dici: oīa eīm que relatiue dicunt ad inuicez dicunt. Restat itaq̄: vt etiā essentia filius relatiue dicat ad patrem. Exquo conficit inopinatissim⁹ sensus: vt ipsa essentia nō sit essentia: vel certe cū dicitur essentia: nō eēntia ꝑ relatiuū indicet: quō cū dicit dñs. nō eēntia indicat: ꝑ relatiuum quo refert ad seruū. Cū aūt homo dicit vel aliq̄d tale. quod ad se nō ad aliud dicit: tunc indicatur eēntia. hō ḡ cū dñs dicit: hō eēntia est: dñs vero relatiue dicit: hō eīm ad se dicit: dominus ad seruū: ꝫ aūt vſi agim⁹: ſi eēntia ipa relatiue dicit: eēntia ipa nō est eēntia. Huc accedit: q̄ oīs eēntia q̄ relatiue ꝺ̄r: ē etiā aliquid excepto relatiuo: sicut hō dñs: hō ſuus ⁊ equ⁹ iumentū: ⁊ nummus arra: hō ⁊ equ⁹ ⁊ nūmus ad se dicunt: ⁊ subē sunt vel eēntie dñs vero ⁊ seru⁹ ⁊ iumentū ⁊ arra: ad aliq̄d relatiue dicunt. Sz si nō esset hō: id ē aliqua ſuba: nō eēt q̄ relatiue dñs diceret. Et si non eēt equus quedā eēntia: nō eēt qđ iumentū relatiue diceret. Ita si nūmis nō eēt aliq̄ substātia: nec arra posset relatiue dici. Quapro pter ſi ⁊ pater nō ē aliq̄d ad seipm: nō est omnino qui relatiue dicat ad aliquid. Nō eīm si dicitur ad aliquid colorātū refert color eius: nec oīno ad se dicit color: sed semp alicui⁹ colorati est. Illud aūt cui⁹ color est etiā si eo q̄ coloratum dicit ad colorē refert: tñ id qđ corp⁹ dicit ad se ꝺ̄r. Nullo modo ita putandū ē patrem nō dici aliq̄d ad seipm: sed quicq̄d dicit ad filiū dici. Eundē ꝺ̄o filiū ⁊ ad seipsum dici ⁊ ad prēz. Cū dr magnitudo magna ⁊ ꝺ̄r⁹ potens: vtiq̄ ad seipm: ⁊ magnitudo atq̄ ꝺ̄tus magni ⁊ potentis patris: q̄ pater magnus et potens est. Nō ergo ita: ꝑ vtrūq̄ substātia: et vtrūq̄ vna substātia. Sicut aūt absurdū est dicere candidū nō esse candorē: sic absurdus est dicere sapientem non esse sapientiā. Et sic candor ad seipm candidus dicit. ita ⁊ sapiētia ad seipaz ꝺ̄r sapiēs: Sed cādor corpis nō est essentia: qm̄ ipm corpus essentia est: ⁊ illa ei⁹ q̄litas: vſi ⁊ ab ea dicit candidū corpus: cui non hoc est esse qđ candidū esse. Aliud eīm ibi forma ⁊ aliud color: ⁊ vtrūq̄ nō in seipo: sed i aliqua mole. Que moles nec forma nec color ē: ꝑ formata ⁊ colorata. Sapientia ꝺ̄o ⁊ sapiens est. Et q̄m̄ quecunq̄ aīa ꝓticipatione sapientie fit sapiens: si rursus desipiat: manet tamē in se sapiētia. Nec cū anima fuerit in stulticiaz cōmutata illa mutat: nō ita est in eo qui ex ea fit sapiens: quemadmodū cando⁹ in corpore quod ex illo candidum est. Cum eīm corpus in alium colorem fuerit mutatum: non manebit cando⁹ ille. sed omnino esse desinet. Et si et pater qui genuit sapientiam ex ea fit sapiens: neq̄ hoc est illi esse quod sapere: qualitas ei⁹ est filius non proles eius: ⁊ non ibi erit iā summa ſimplicitas: Sed absit vt ita sit. quia vere ibi est ſumme ſimplex essentia: hoc ergo ē ibi esse quod sapere. Et si hoc est ibi esse quod sapere: non p illam sapientiam quam genuit sapiens est pater: alioquin non ipe illam: sed illa eum genuit. Quid eīm aliud dicimus cū dicimus hoc illi est esse quod sapere: niſi eo est q̄ sapiens est. Quapropter que causa illi est vt sapiens sit: ipa illi causa est vt sit: proinde ſi sapientia quam genuit causa illi est vt sapiens sit: etiaz vt sit: ipa illi causa est. Quod fieri nō potest: niſi gignendo eum aut faciendo. Sed neq̄ genitricem neq̄ conditricem patris vllo modo quiſq̄ dixerit sapientiam. Quid eīm est insanius? Ergo ⁊ pater ipa sapientia ē. Et ita dicitur filius sapientia patris: quomodo dicitur lumen patris: id est vt quemadmodum lumen de lumine. ⁊ vtrunq̄ vnum lumen: sic intelligatur sapientia de sapientia: ⁊ vtrunq̄ vna sapientia: ergo et vna essentia: quia hoc est ibi esse quod sapere. Quod eīm est sapientie sapere: ⁊ potentie posse ⁊ eternitati eternam esse: iuſticie iuſtam esse: magnitudini magnam esse: hoc est essentie ipsum esse. Et q̄ i illa ſimplicitate nou est aliud sapere q̄ esse: eadem ibi sapientia que essentia.

Ea que patris et filij essentiam significant non esse relatiua: quia quicquid ad se non ad aliquid dicitur simul ambo sunt.

Capitulum. II.

Pater igitur ⁊ filius simul vna essentia: ⁊ vna magnitudo: et vna veritas: ⁊ vna sapientia. Sed non pater

⁊ filius simul ambo vnū ꝟbū: q꞉ non sit ambo
vnꝰ filiꝰ. Sicut em̄ filiꝰ ad patrē refert: nō ad
seip̄m dicit: ita ⁊ verbū ad eū cuiꝰ verbū ē re
fert cū dicit verbū. Eo q̄ppe filiꝰ quo verbū
⁊ eo verbū quo filius. Qm̄ igit pater ⁊ filius
simul nō vtiq꞉ vnꝰ filiꝰ: ꝯñs ē: vt pater ⁊ filiꝰ
simul nō ambo vnū verbū. Et propterea nō
eo verbū quo sapiētia: q꞉ verbū nō ad se di-
citur: ſ tm̄ relatiue ad eū cuiꝰ verbū ē: sic filiꝰ
ad patrem. Sapiētia ꝟo eo quo essentia. Et
ideo q꞉ vna essentia: vna sapientia. Qm̄ ve
ro ⁊ verbū sapientia est: ſ nō eo verbū q̄ sapi
entia. Verbum em̄ relatiue: sapiētia essenti
aliter intelligit: id dici accipimus cū dicit ꝟ-
bum: ac si dicat nata sapiētia: vt sit ⁊ filius et
imago. Et hec duo cū dicunt: id ē nata sapiē-
tia in vno eoꝝ eo ꝙ nata est ⁊ verbū ⁊ ima-
go ⁊ filiꝰ intelligat: ⁊ in his om̄ibꝰ noībꝰ nō
ostendat essentia: q꞉ relatiue dicunt. At in
altero qḋ ē sapiētia: qm̄ ⁊ ad se dicit: seip̄a em̄
sapiens ē: etiā essentia demōstret: ⁊ hoc eiꝰ
esse qḋ sape. Vñ pater ⁊ filiꝰ simul vna sapiē
tia: quia vna ēssentia: ⁊ sigillatim sapiētia de
sapiētia: sicut essentia de essentia. Quapro-
pter nō q꞉ pater nō est filiꝰ: ⁊ filiꝰ nō ē pater:
aut ille ingenitꝰ: ille aūt genitus: ideo non
vna eēntia: quia his noībus relatiua eorum
ostendunt. Vterq꞉ aūt simul vna sapientia
⁊ vna essentia: vbi h̄ ē esse qḋ sape: nō aūt si-
mul vterq꞉ verbū aut filius: q꞉ nō h̄ ē esse qḋ
verbū: aut filiū esse: sicut iā satis ostēdimus
ista relatiue dici.

De sapientia a deo genita vel creata.

Ur ergo in scripturis Ca. III.
c nunq̄ fere de sapientia quicq̄ dici
tur: nisi vt ostendat a deo genita vl'
creata: genita scꝫ ꝑ quā facta sunt om̄ia: cre-
ata vero vel facta: sicut in hoībus: cū ad eaꝫ
que nō creata ⁊ facta: sed genita est couertū
tur ⁊ illustrant. In ipsis em̄ fit aliq̄d qḋ voce
tur eoꝝ sapientia: vel illud scripturis ꝓnun
ciātibus aut narrātibꝰ qḋ verbū caro factū
Joh. j est ⁊ habitauit in nobis: h̄ mō em̄ xp̄us facta
sapientia est: quia factus est homo. An pro-
pterea nō loquit in illis libris sapientia: vel
de illa dicit aliquid: nisi qḋ eā de deo natam
ostendat: aut factā: q̄uis sit ⁊ pater ip̄e sapiē
tia: quia illa nobis sapientia commēdanda
erat ⁊ imitanda: cuiꝰ imitatione formamur
Pater em̄ eam dicit vt verbū eius sit: non q̄
modo ꝓfert ex ore verbū sonās: aut añ ꝓnū
ciationē cogitat. Spacijs em̄ tpm̄ h̄ cōplet:
illud aūt eťnū ē: ⁊ illuminādo dicit noƀ de se
Mat. jj ⁊ de p̄re: qḋ dicēdū ē hoībꝰ. Joq꞉ ait: Nemo
nouit filiū nisi pater: ⁊ nemo nouit patrē: nisi
filiꝰ: ⁊ cui voluerit filiꝰ reuelare: q꞉ ꝑ filiū re-
uelat pater: id est ꝑ ꝟbū suū. Si ei hoc verbū
qḋ nos ꝓferimus tp̄ale ⁊ transitoriū: ⁊ seip̄m
oñdit: ⁊ illud d̄ q̄ loq̄mur q̄tomagis ꝟbū dei:
ꝑ qḋ facta sunt oīa: qḋ ita oñdit p̄rem sicuti ē Joh. j
pater. q꞉ ⁊ ip̄m ita est: ⁊ h̄ est qḋ pater scḋm
qḋ sapia est ⁊ essentia: nam scḋm qḋ verbū nō
h̄ ē qḋ pater. q꞉ verbū nō est pater: ⁊ ꝟbū re-
latiue dicit sicut filius qḋ vtiq꞉ nō pater. Et iō
xp̄us virtus ⁊ sapia dei: q꞉ de patre virtute et
sapientia. etiā ip̄e virtus ⁊ sapia est sicut lumē
dei de patre lumine: ⁊ fons vite apud deū pa-
trem: vtiq꞉ fontem vite. Qm̄ apud te inq̄t ꝓ- Ps. 35
pheta: est fons vite: ⁊ in lumine tuo videbimꝰ
lumē: q꞉ sicut pater habet vitā in semetip̄o sic
dedit filio habere vitā in semetip̄o: ⁊ erat lu- Joh. 5
men veꝝ qḋ illuminat oēm hoīem venienteꝫ Ibidē. j
in hunc mundū: ⁊ lumen h̄ verbū erat apud
deū: sed ⁊ deus erat verbū. Deus autē lumē
est: ⁊ tenebre in eo non sunt vlle: lumen vero j. Joh. j
non corporale sed spiritale. Neq꞉ ita spiritale
vt illuminatione factum sit: quemadmodum
dictū est apostolis. Vos estis lumen mundi: Mat. 5
sed lumen quod illuminat omnem hominem
ea ip̄a et summa sapientia deus: vn de nūc agi
mus. Sapientia vero filius de sapientia p̄re:
sicut lumen de lumine: ⁊ deus de deo: vt ⁊ sin-
gulus pater lumen: ⁊ singulus filius lumen: ⁊
singulus pater deus: ⁊ singulus filiꝰ deus: er-
go ⁊ singulus pater sapia: ⁊ singulus filius sa-
pientia. Et sicut vtrūq꞉ simul vnū lumē: ⁊ vnꝰ
deus: sic vtrūq꞉ vna sapia. Sed filius factꝰ est j. Cor. j
noƀ sapia a deo: ⁊ iusticia ⁊ scificatio: q꞉ tem-
poraliter nos ad illum cōuertimur: id est ex a
liquo tempe. vt cum illo maneamus in eter-
num. Et ip̄e ex quodam tempore ꝟbum caro Joh. j
factū est: ⁊ habitauit in nobis. Propterea igi
tur cum ꝓnunciatur in scripturis aut narrat
aliquid de sapientia siue dicēte ip̄a: siue cū de
illa dicitur: filius nobis potissimū insinuatur.
Cuius imaginis exemplo ⁊ nos non disceda-
mus a deo: quia et nos imago dei sumus. Nō
quidem equalis: facta quippe a patre ꝑ filium
non nata de patre sicut illa. Et nos quia illu-
minamur lumine: illa vero quia lumen illumi
nās: et ideo illa sine exemplo nobis exemplū
est. Neq꞉ enim imitatur precedentem aliquē
ad patrem a quo nunq̄ est omnino separabi-
lis: quia idipsum est quod ille de quo est. Nos
autem nitentes imitamur manentem: et se-
quimur stantem. Et in ipso ambulantes tē-
dimus ad ipsum: quia factus est nobis via
temporalis per humilitatem: Que mansio

nobis eterna est p diuinitatē. Qm̃ q̃pe spiritibus mũdis intellectualib⁹ q̃ supbia non lapsi sunt: in forma dei: r deo equalis r deus p̃bet exemplũ: vt se idem exẽpluz redeundi etiã lapso p̃beret homini: q̃ ppter ĩmundiciam pctõz penãq; mortalitatis deuz videre
Phil.2 nõ poterat: semetip̃m exinaniuit: nõ mutando diuinitatem suã: ꝑ nr̃am mutabilitatē assumendo: r formã serui accipiens: venit ad
j.Thi.j. nos in hunc mundũ: qui in hoc mundo erat
Joh.j quia mundus p eũ factus ē: vt exempluz sursum videntib⁹ deũ: exemplũ deoꝛsum mirãtibus hoiem. Exemplũ sanis ad pmanendũ exemplũ infirmis ad cõualescendũ. exẽplũ morituris ad nõ timendũ: exemplũ mortuis ad resurgendũ eẽt: in oĩbus ipe p̃matum te
Col.j nens. Quia em̃ hõ ad beatitudinẽ sequi nõ debebat nisi deũ: r sentire nõ poterat deum sequendo deũ hoiem factũ sequeret simul: r quẽ sentire poterat r quem sequi deberet.
Roma.5 Amem⁹ ꝗ cũ r inhereamus illi: caritate diffusa in coꝛdibus nr̃is p spm̃scm̃ q̃ dat⁹ est nobis. Nõ igit̃ miriũ si ppter exemplũ q̃ nob vt reformaremur ad imaginẽ dei p̃bet imago equalis p̃ri: cũ de sapiẽtia scriptura loq̃t
ꝯ filio loquit̃ quẽ sequimur viuẽdo sapiẽter ꝗuis r pater sit sapientia sicut lumẽ r deus: Spũs q̃ sanctus siue sũma charitas vtrũq; cõiungens nosq; subiũgens. Q̃ ideo nõ in
j.Joh.4 digne dicit̃ quia sc̃ptũ est: Deus charitas ē: quõ nõ est etiã sapiẽtia: cũ sit lumen: qm̃ de⁹ lumen ē: siue ergo ꝺ modo siue alio modo essentia spũssancti sigillatim ac ppꝛie nominãda ē qm̃ de⁹ ē: vtiq; lumẽ est: Et qm̃ lumẽ est: vtiq; sapiẽtia est. Deũ aũt esse spm̃scm̃: scri-
j.Cor.3 ptura clamat apud apl̃m qui dicit: Nescitis quia tẽplũ dei est⁊: statimq; subijcit: Et spũs dei habitat in vob. De⁹ em̃ habitat in templo suo. Nõ em̃ tanq; minister habitat spũs dei in templo dei: cũ alio loco euidẽtius di-
j.Cor.6 cat. Nescitis qꝛ coꝛpa vr̃a templũ in vob est spũssancti quẽ habet⁊ a deo: r nõ estis vestri empti em̃ estis p̃cio magno: glorificate r portate deũ in coꝛpe vestro. Quid est aũt sapiẽtia nisi lumen spiritale r incõmutabile? Est em̃ r sol iste lumẽ ꝺ coꝛpale ē: r spiritalis creatura lumen: ꝺ nõ incõmutabile. Lumẽ ꝗ pat̃ lumen fili⁹: lumen spũssc̃us. Simul aũt non tria lumina: ꝺ vnũ lumen. Et ideo sapientia pater: sapiẽtia filius: sapiẽtia spũssc̃us. et simul, nõ tres sapiẽtie: ꝺ vna sapientia: r quia ꝺ est ibi esse q̃ sape: vna essentia pater r filius r spũssanctus. Nec aliud ē ibi esse q̃ deũ esse. Un⁹ ꝗ de⁹: pater r fili⁹ r spũssanctus.

Quid vel a grecis vel a latinis necesse fuerit dici de ineffabili trinitate. Ca. IIII

Tacq; loquẽdi causa de ineffabilib⁹
i vt fari aliquo modo possim⁹ q̃ effari nullo modo possum⁹: dictuz est a nr̃is grecis vna essentia: tres subst̃tie: a latinis aũt vna essentia vel subst̃tia: tres persone: quia sicut iã diximus: nõ aliter in ꝯmõe nr̃o: id est latino eẽntia q̃ suba solet intelligi Et dũ intelligat saltẽ in enigmate q̃ dicit̃: placuit ita dici vt diceret̃ aliq̃d cũ quereret̃ q̃d tria sint: que tria esse fides vera pnunciat: cũ r patrẽ nõ dicit eẽ filiũ: r spm̃scm̃ quod est donũ dei nec patrẽ dicit esse nec filiũ. Cũ ꝗ querit̃ q̃d tria: vel q̃d tres: cõferimus nos ad inueniendũ aliq̃ speciale vel generale nomẽ quo cõplectamur hec tria: neq; occurrit animo qꝛ excedit supeminẽtia diuinitat⁊ vsitati eloquij facultatẽ. Veri⁹ em̃ cogitatur deus q̃ dicit̃. r veri⁹ est q̃ cogitat̃. Cũ em̃ dicimus: nõ eundẽ esse iacob q̃ est abꝛaã: isaac aũt nec abꝛaã esse nec iacob: tres eẽ vtiq; fatemur abꝛaã isaac r iacob Sz cũ querit̃ quid tres: rñdemus tres hoies: noie speciali eos pluraliter appellantes: generali aũt si dicamus tria animalia: hõ em̃ sicut veteres differũt: aial ẽ rõnale: mortale. Aut sicut scripture nr̃e loq̃ solẽt: tres aias cũ a pte melioꝛe totũ apellari placet: id ẽ ab aia: cũ coꝛp⁹ r aia sit totus homo. Ita quipe dictũ est in egyptũ descendisse cũ iacob aias septuagintaq;: p tot hoibus. Itẽ cũ dicim⁹ equum tuũ nõ eũ eẽ q̃ me⁹ ē: r tertiũ alicui⁹ alteri⁹: nec meũ eẽ nec tuũ: fatemur tres esse. Et interroganti q̃d tres: rñdem⁹ tres equos nomine speciali: generali aũt tria aialia. Item cũ dicimus bouẽ nõ esse equũ: canẽ ẋo nec bouẽ esse nec equũ: tria quedã dicim⁹: r percunctãtibus q̃d tria: nõ iã speciali noie dicimus tres equos: aut tres boues: aut tres canes: quia nõ eadẽ specie cõtinent̃: ꝺ generali tria aialia: siue supioꝛe genere tres subas: vel tres creaturas: vel tres naturas. Que cũq; aũt plurali numero enũciant̃: specialit̃ vno noie etiã generaliter enũciari possunt. Nõ aũt oia que generaliter vno noie apellant̃ etiã specialiter apellare vno noie possumus. Nam tres equos qõ est nomen speciale: etiã aialia tria dicim⁹. Equũ veroꝛ bouem: r canem: animalia tria tm̃ dicimus vel substantias que sunt generalia noia: r si q̃d aliud de his generaliter dici põt. Tres vero equos: aut boues: aut canes: que specialia vocabula sunt: nõ ea possum⁹ dicere. Ea q̃p

pe vno nomine ꝗuis pluraliter enũciamus que cõiter habent illud qõ eo noie significãt Abraã ꝗpe ⁊ ysaac ⁊ iacob: cõe habent id qõ est hõ: Itaq; dicunt tres hoies. Equꝰ quoq; ⁊ bos ⁊ canis: cõmune habẽt id qõ ẽ animal: Dicunt ꝫ tria animalia. Ita tres alios lauros: etiã tres arbores dicimꝰ: laurũ vero et mirtũ: ⁊ oleã: tñ tres arbores vt tres subas aut tres naturas: atq; ita tres lapides: etiaꝫ tria corpa: lapidem vero ⁊ lignum ⁊ ferrum tantũ tria corpa: vel si quo etiã superiore generali noie dici possunt. Pater ꝫ ⁊ filiꝰ ⁊ spiritꝰ sanctus: qñ tres sunt: queramus quid tres sunt: ⁊ qd cõmune habeant. Non eñ cõmune illis est id qõ pater ẽ: vt inuicẽ sibi sint patres: sicut amici: cum relatiue ad alterutruꝫ dicãt possunt dici tres amici q̃ inuicem sibi sunt. Non aũt hoc ibi: qr tãtũ pater ibi pater: nec duorũ pater: sed vnici filij. Nec tres filij: cũ pater ibi nõ sit filius nec spũssanctus Nec tres spũssancti: quia ⁊ spũssanctus propria significatione qua etiã donũ dei dicitur nec pater nec filius. Quid igit̃ tres? Si eñ tres psone: cõmune ẽ eis id qõ psona est: ergo speciale hoc: aut generale nomen est eis si cõsuetudinẽ loquendi respicimꝰ. Sed vbi est nature nulla diuersitas: ita ibi generaliꝫ enũciãt aliqua plura vt etiã specialiꝫ enũciari possint. Nature eñ differentia facit: vt laurus ⁊ mirtus: ⁊ olea: aut equus: aut bos: aut canis: nõ dicãt speciali noie: iste tres lauri: aut illi tres boues: sed generali: vt iste tres arbores: ⁊ illa tria animalia. Hic vero vbi nulla est essentie diuersitas: optet vt speciale nomen habeant hec tria: qõ tñ nõ inuenitur. Nã psona generale nomen est: intantum vt etiã hõ possit hoc dici: cũ tñ intersit inter hoiem ⁊ dcum. Deinde in ipso generali vocabulo: si propterea dicimus tres personas: quia cõmune est eis id qõ psona ẽ. Alioq̃n nullo modo possunt ita dici: quemadmodum nõ dicunt tres filij: quia nõ cõmune est eis id qõ est filius: cur nõ etiã tres deos dicimus: certe eñ quia pater psona: ⁊ filius psona: ⁊ spũssanctus psona: ideo tres persone. Quia ꝫ pater deus: ⁊ filius deus: ⁊ spũssanctus deus: cur nõ tres dij? Aut qñ ꝓpter ineffabilem coniũctionẽ hec tria simul vnꝰ deꝰ cur nõ etiam vna psona: vt ita nõ possimus dicere tres psonas: ꝗuis singulam quãq; appellemus psonam: quẽ admodũ nõ possumꝰ dicere tres deos: ꝗuis quẽq; singulũ appellemus deum: siue patrẽ: siue filiũ: siue spiritũ sanctum. An quia scriptura nõ dicit tres deos: sed nec tres psonas alicubi scripturã cõmemorare inuenimꝰ. An quia nec tres: nec vnã psonaz scriptura dicit hec tria. Legimꝰ eñ psonã dñi: nõ psonã dñm: propterea licuit loquẽdi ⁊ disputandi necessitate tres personas dicere: nõ quia scriptura dicit: sed qa scriptura nõ contradicit. Si aũt diceremus tres deos: ꝓtradiceret scriptura dicẽs Audi israel: dñs deꝰ tuus deus vnꝰ ẽ. Cur ꝫ ⁊ tres essentias nõ licet dicere: qõ similiter scptura sicut nõ dicit: ita nec ꝓtradicit. Nã essentia si speciale nomẽ est cõmune tribus: cur non dicunt tres essentie: sicut abraã ysaac ⁊ iacob tres hoies: qr homo speciale nomen est commune oibus hominibus. Si aũt speciale nomen nõ est essentia sed generale: qr homo ⁊ pecus ⁊ arbor ⁊ sidus ⁊ angelus dicit̃ eẽntia cur nõ dicunt iste tres essentie: sicut tres eq̃ dicunt tria animalia: ⁊ tres lauri dicũt tres arbores: ⁊ tres lapides tria corpa? Aut si ꝓpter vnitatem trinitatis nõ dicunt tres eẽntie sed vna essentia: cũr nõ ꝓpter eandẽ vnitatem nõ dicunt tres substãtie: vel psone: ꝫ vna substantia ⁊ vna psona? Qz eñ est illis cõmune nomen essentie: ita vt singulus q̃sq; dicat essentia: tam illis cõmune ẽ vel substantie vel psone vocabulũ. Qõ eñ de personis ꝑm nr̃am: hoc de substãtijs ꝑm greco; consuetudinem ea que diximus optet intelligi. Sic eñ dicũt illi tres substantias vnam essentiam: quẽadmodũ nos dicimus tres psonas: vnã essentiã vel substantiã. Quid igit̃ restat: nisi vt fateamur loquẽdi necessitate parta hec vocabula: cũ opus esset copiosa disputatione aduersum insidias vel errores hereticorũ? Cũ eñ conaret humana inopia loquẽdo ꝓferre ad hominũ sensus: qõ in secretario mẽtis ꝓ captu tenet: de domino deo creatore suo: siue ꝑ piã fidẽ: siue ꝑ qualẽcũq; intelligentiã: timuit dicere tres essentias: ne intelligeret̃ in illa sũma equalitate vlla diuersitas. Rursus nõ esse tria quedam: nõ poterat dicere qõ sabellius: qr dixit in heresim lapsus est. Certissime q̃pe et de scripturis cognoscit̃ qõ pie credendũ ẽ: ⁊ aspectu mẽtis ĩdubitata ꝙceptione pstringit̃ ⁊ patrẽ eẽ ⁊ filiũ ⁊ spm̃scm̃: nec eundẽ filiũ eẽ q̃ pater ẽ: nec spm̃scm̃ eundẽ patrẽ eẽ vel filium. Quesiuit q̃d tria diceret: ⁊ dixit substãtias siue psonas: q̃bus noibus nõ diuersitatem itelligi voluit: ꝫ singularitatẽ voluit: vt nõ solũ ibi vnitas intelligatur: ex eo qõ dicitur vna eẽntia: ꝫ ⁊ trinitas: ex eo q̃ dicuntur tres substantie vel psone. Nã si hoc ẽ de deo

De cuꝛ. 6

esse qđ subsistere: ita nō erant dicende tres
sube: vt nō dicunt tres essentie: quēadmodū
quia ħ ē deo esse qđ sapē: sicut nō tres essen-
tias: ita nec tres sapiētias dicim⁹. Sic eñ qa
ħ illi ē deū eē qđ ē eē: tā tres essentias q̄ tres
deos dici fas nō est. Si aūt aliud est deo esse
aliud subsistere: sicut aliud deo eē: aliud pa-
trem eē vel dñm eē: qđ eñ est ad se dicit: pat
aūt ad filiū: t dñs ad seruientem creaturā di
citur: relatiue g̃ subsistit: sic relatiue gignit:
t relatiue dñat. Ita iā substantia nō erit sub
stātia: quia relatiuū erit. Sicut eñ ab eo qđ
est eē appellat essentia: ita ab eo qđ est subsi-
stere substantiā dicimus. Absurdū est autem
vt substātia relatiue dicatur. Oñis eñ res
ad seipam: subsistit quātomagis deus. Si tñ
dignū est: vt deus dicat subsistere.

De substantia t essentia. Ca. V

d Ē his eñ rebus recte intelligit: in
quibus subiectis: sunt ea que in ali
quo subiecto esse dicunt: sicut color
aut forma in corpe. Corpus entz subsistit: et
ideo substantia est. Illa vero in subsistente
atq̄ subiecto corpe: que nō substantie sunt:
sed in substantia: t ideo si eē desinat: vel ille
color: vel illa forma: nō adimūt corpori esse
corpus: q: nō hoc ei est esse: qđ illā vel illam
formā colorem ve retinere. Res vero muta-
biles neq̄ simplices ꝓprie dicunt substantie
Deus aūt si subsistit vt substantia ꝓprie dici
possit: inest in eo aliquid tanq̄ in subiecto: t
nō est simplex: cui hoc sit esse qđ illi est: t q̄-
qđ aliud de illo ad illuz dicit: sicut magnus:
oñipotēs: bon⁹: t si quid hmōi de deo nō in
cōgrue dicit. Nefas ē aūt dicere vt subsistat:
t subsit deus bonitati sue: atq̄ illa bonitas
nō substantia sit vel potius essentia: neq̄ ip-
se de⁹ sit bonitas sua: ꝫ in illo sit tanq̄ in sub-
iecto. Tñ manifestū est deū abusiue substan
tiam vocari: vt noīe vsitatioze intelligat es-
sentia: qđ vere t ꝓprie dicit: ita vt fortasse so
lum deū dici oporteat essentiā. Est eñ vere
Exod. 3 solus: qui incōmutabilis est: idq̄ nomē suuz
famulo suo moysi enūciauit: cū ait: Ego suz
qui sum. Et dices ad eos: qui est misit me ad
vos. Sed tñ siue essentia dicat qđ ꝓprie dici
tur: siue substantia qđ abusiue: vtrūq̄ ad se
dicit. nō relatiue ad aliq̄d. Tñ hoc est deo eē
qđ subsistere: t ideo si vna essentia trinitas:
vna etiā substantia. Fortassis igit cōmodius
dicunt tres psone: q̄ tres substantie.

De trib⁹ psonis vni⁹ cēntie Ca. VI

f Ed ne vobis videar suffragari: hoc
q̄ req̄ramus q̄quā t illi si vellent
sicut dicunt tres subas. tres hypostases. pos-
sent dicere tres psonas. tria. psopa. Illud aūt
maluerūt qđ forte ꝑm lingue sue ꝓsuetudinē
aptius diceret. Nanq̄ t in psonis eadē rō est.
Nō eñ aliud est deo esse. aliud psonā esse. sed
oīno idē. Nam si esse ad se dicit psona vero re
latiue. sic dicamus tres psonas ꝓprem t filiū: et
spūsctū. quēadmodū dicunt aliq̄ tres amici.
aut tres ꝓpinqui. aut tres vicini q̄ sint adiui
cem nō q̄ vnusq̄sq̄ eoz sit ad seipm. Quapro
pter quilibet ex eis amicus est duoz ceteroz.
aut ꝓpinquus. aut vicinus. q: hec noīa relati
uam significatiōem habēt. Quid g̃ nō placet
vt dicamus prēm psonam esse filij t spūssancti
aut filiū psonam esse pris t spūssancti. aut spi-
ritūsctm psonam esse pris t filij. Sed neq̄ p-
sona ita dici alicubi solet. neq̄ in hac trinitate
cū dicimus psonā pris. aliud dicim⁹ q̄ substan
tiam patris. Quo circa vt suba pris ipe pater
est. non quo pater est sed q̄ est. ita t psona pa-
tris nō aliud q̄ ipe pater est. ad se quipe dicit
psona nō ad filiū vel spūsctm. sicut ad se dicit
deus. t magnus t bonus t iustus. t si qđ aliō
hmōi. Et quēadmodū hoc illi est esse qđ deuz
esse qđ magnū qđ bonū esse. ita hoc illi est esse
qđ psonam esse. Cur ergo non hec tria simul
vnam psonam dicimus. sicut vnā essentiam t
vnū deum. sed tres dicim⁹ psonas cū tres de-
os. aut tres essentias non dicamus. nisi qa vo
lumus vel vnū aliqō vocabulū seruire huic si
gnificationi qua intelligitur trinitas ne oīno
taceremus interroganti. quid tres. cum tres
esse fateremur? Nam si genus est essentia. spe
cies aūt substātia siue psona. vt nonnulli sen-
tiunt omitto illud qō iam dixi. oportere appel
lare tres essentias. vt appellantur tres substā-
tie vel psone. sicut appellant tres equi eadem
q̄ animalia tria cum sit spēs equus. animal ge
nus. Neq̄ eñ species ibi pluraliter dicta est.
t genus singulariter tanq̄ diceret tres equi
vnum animal. sed sicut tres equi speciali no-
mine. ita tria animalia generali nomine. Q̄
si dicunt substantie vel persone nomine non
speciem significari. sed aliquid singulare atq̄
indiuiduum. vt substantia vel psona. non ita
dicatur sicut dicitur homo quod commune ē
omnibus hominibus. Sed quomodo dicitur
hic homo velut abraam. velut ysaac. velut ia-
cob. vel si quis alius qui etiā digito ꝓsens de
monstrari possit. sic q̄ illos eadem ratio con-
sequetur. Sicut eñ dicuntur abraam ysaac t
iacob tria indiuidua. ita tres homines t tres
anime. Cur g̃ pat t filius t spūsctūs. si ꝑm ge-
nus t spēm t indiuiduum etiam ista disserim⁹

nō ita dicunt tres essentie vt tres substantie seu psone: sed hec vt dixi omitto. Illud dico si eentia genus est: vna eentia iam nō habet species: sicut quia genus est animal: vnum animal iam nō habet species. Nō sunt g̃ tres species vnius eentie: pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus. Si aūt spēs est essentia: sicut species ē homo: tres vero ille quas appellam⁹ subas siue psonas: sic eandem speciem cōiter habēt: quēadmodū abraā ⁊ isaac ⁊ iacob: speciem q̃ hō dicit cōiter habent: nō sicut hō subdiuidi tur in abraam isaac ⁊ iacob: ita vnus homo ⁊ in aliquos singulos homies subdiuidi pōt oīno eīm nō pōt: quia vnus hō iam singul⁹ hō est. Cur g̃ vna essentia in tres substantias vel psonas subdiuidit? Nam si essentia species est sicut hō: sic est vna essentia sicut vn⁹ hō: an sicut dicimus aliquos tres homies eiusdēq̃ sexus: eiusdem tempatiōis corpis: eiusdem animi vnā esse naturā: tres eīm sunt homines: sed vna natura. Sic etiā ibi dicimus tres subas vnā eentiā: aut tres psonas vnaz substantiā vel essentiā. Hoc vero vtcūq̃ sit: est: quia ⁊ veteres q̃ latine locuti sunt. añq̃ haberēt ista noīa: que nōdiu est vt in vsuz venerunt: id est essentiā vel substantiā pro his naturā dicebāt. Nō itaq̃ fm genus ⁊ species ista dicimus: sed quasi fm cōem eandēq̃ materiā. Sicut ex eodē auro si fierēt tres statue diceremus tres statuas vnū aurū: nec tñ diceremus genus aurū: spēs aūt statuas: nec aurū speciē: statuas vero indiuidua. Nulla q̃pe species indiuidua sua transgreditur: vt aliquid extra cōprehendat. Cū eīm diffinimero quid sit hō: qō est nomen speciale: singuli quiq̃ homines qui sunt indiuidua eadē diffinitione cōtinent: nec aliq̃d ad eam ptinet quod hō nō sit. Cū vero auro diffinimero: non sole statue si aurce fuerint: sed ⁊ anuli: ⁊ si q̃d aliud de auro fuerit ad aurū ptinebit: ⁊ si nihil inde fiat: aurū dicit: quia etiā si nō sint aurce: nō ideo nō erūt statue. Item nulla species excedit diffinitionē generis sui. Cuz eīm diffinimero animal: qm̃ generis hui⁹ species ē equus: ois equus aīal est: nō aūt statua ois aurū est. Ideo q̃uis in tribus statuis aureis recte dicam⁹ tres statuas vnū aurū: non tñ ita dicimus vt genus aurū: spēs vo statuas intelligamus. Nec sic ergo trinitatez dicimus tres psonas vel substantias: vnā essentiam ⁊ vnū deū: tanq̃ ex vna materia tria quedā subsistant: etiā si quicq̃d illud est: in his trib⁹ explicatū sit. Nō eīm aliq̃d aliud ei⁹ eentie ē: ꝓter istā trinitatē: tñ tres psonas eiusdē eentie vel tres psonas vnā essentiam dicimus: tres aūt psonas ex eadem essentia nō dicim⁹ quasi aliud ibi sit qō essentia est: aliud qō persona: sicut tres statuas ex eodem auro possumus dicere. Aliud eīm illic est esse aurū: aliō esse statuas. Et cū dicunt tres hoies vna natura: vel tres hoies eiusdem nature: pūt etiam dici tres hoies ex eadem natura: quia ex eadem natura: ⁊ alij tres hoies pūt existere. In illa vo eentia trinitatis: nullo mō alia q̃libet psona ex eadem eentia pōt existere. Deinde in his rebus nō tm̃ est vn⁹ hō: q̃tū tres hoies simul. Et plus sunt aliq̃d homies duo q̃z vnus hō. Et in statuis equalibus plus auri est tres simul: q̃z singule statue: ⁊ min⁹ auri est vna q̃z due. At in deo nō ē ita. Nō eīm maior essentia est pater ⁊ filius ⁊ spūssanctus simul q̃z solus pater aut filius. Sed tres simul ille substantie siue persone si ita dicēde sunt equales sunt singulis: qō animalis hō nō pcipit. Nō eīm pōt cogitare nisi moles ⁊ spacia: vel minuta vel grandia volitantib⁹ in animo eius phantasmatibus: tanq̃ imaginibus corporū. Exqua īmūdicia donec purgetur: credat in patrē ⁊ filiū ⁊ spm̃sanctum: vnū deum solum. magnū. omipotentē. bonū. iustū. misericordem. omniū visibilium ⁊ inuisibilium cōditorem: ⁊ quicq̃d de illo p humana facultate digne vereq̃ dici potest. Neq̃ cū audierit patrem solū deū: separet inde filiū aut spiritumsanctum. Cum eo quippe solus deus cum quo ⁊ vnus deus est: quia ⁊ filiū cū audimus solū deum sine vlla separatione patris aut spūssancti oportet accipe: atq̃ ita dicat vnam eentiā: vt non existimet aliud alio vel maius vel melius: vel ex aliqua parte diuersum. Nō tñ vt pater ipe sit ⁊ filius: ⁊ spūssanctus: ⁊ quicquid aliud ad alterutrum singula dicunt: sicut verbū qō nō dicit nisi filiū: aut donū qō nō dicit nisi spūsscūs: ppter qō etiā plurale m numerū admittunt: sicut in euangelio scriptū est. Ego ⁊ pater vnum sumus. Et vnū dixit ⁊ sumus. Vnū fm essentiaz qō idē deus. sumus fm relatiuū: qō ille pat: ⁊ filius. Aliqñ ⁊ tacet vnitas essentie: ⁊ sola pluraliter relatiua cōmemorant. Veniem⁹ ad eū ego ⁊ pater: ⁊ habitabimus apud eū. Veniemus ⁊ habitabimus pluralis numerus ē quia p̃dictum est: Ego ⁊ pater. id est pater ⁊ filius: que relatiue ad inuicē dicunt. Aliquando latenter oīno: sicut in genesi: Faciamus hoiem ad imaginem ⁊ similitudinem nostrā. Et faciamus: ⁊ nostrā: pluraliter dictū est: et nisi ex relatiuis accipi nō potest. Non eīm vt

Joh. 5o

Ibid. 14

Genes. 1

facerent dij: aut ad imaginē ꝛ silitudinē deoꝝ sed vt facerēt pī ꝛ filius ꝛ spūssanctus ad imaginem patris ꝛ filij ꝛ spūssancti: vt subsisteret hō imago dei. Dc⁹ aūt trinitas. Sed quia nō oīno equalis fiebat illa imago dei: tanꝯ non ab illo nata: sed ab eo creata. Huius rei significande causa ita imago est: vt ad imaginē sit. i. non equatur paritate. ꝑ quadā silitudine accedit. Nō em̄ locoꝝ interuallis: ꝑ silitudine accedit ad deū: ꝛ dissilitudine receditur ab eo. Sunt em̄ qui ita distinguunt. vt imaginē velint esse filiū: hoiem vero non imaginē: ꝑ ad imaginē. Reuellit aūt eos apls dicens. Vir q̄
Cor. ij. dem non debet velare caput: cum sit imago ꝛ gloria dei. Non dixit ad imaginez. sed imago.
Heb. j. Que tñ imago cū alibi ōz. Ad imaginem. non quasi ad filiū ōz: que imago equalis est patri. alioquin non diceret ad imaginē nr̄az. Quō enim nostram eū filius solius patris imago sit Sed ꝓpter imparem vt diximus similitudinē dictus est homo ad imaginem: ꝛ ideo nr̄am vt imago trinitatis esset homo: non trinitati eq̄lis sicut filius patri: sed accedens vt dictum ē quadā similitudine: sicut in distantibus signi-
Roma. 12 ficatur quedam vicinitas: non loci: sed cuiusdam imitationis. Ad hoc enim eis ꝛ ōz. Reformamini in nouitate mentis vestre. Quibus
Eph. 5 item dicit. Estote itaq̄ imitatores dei sicut filij carissimi. Nouo enim homini dicitur. Qui
Colo. 3 renouatur in agnitionem dei. scōm imaginez eius qui creauit euz. Aut si iam placet ꝓpter disputandi necessitatem: etiam exceptis nominibus relatiuis pluralem numerum admittere. vel vno nomine respondeaī. cuz queriī quid tria: ꝛ dicere tres substantias: si ue tres personas: nulle moles aut interualla cogitentur. nulla distantia quātulecunq̄ dissimilitudinis: aut vt intelligatur aliud alio vel paulo minus quocunq̄ modo minus esse aliud alio potest: vt neq̄ personaꝝ sit confusio: nec talis distinctio qua sit impar aliquid Quod si intellectu capi non potest: fide teneatur: donec illucescat in coꝛdibus ille: qui ait per propheī
Nisi crediderit̄ non intelligetis.

Explicit liber septimus.

Incipiunt capitula libꝛi octaui.

j De indifferenti magnitudine trinitatis: in qua non est plus ipa trinitas simul q̄ singula q̄q̄ persona

ij Q̄ de essentia veritatis que ē trinitas deus: nihil coꝛpoꝛeū neq̄ mutabile debeat cogitari.

iij De vero ꝛ sūmo ꝛ vno bono.

iiij De dilectione in deū per fidem.

v De sacramento incarnationis dñi: ꝛ saluatoꝛis nostri ieſu xpi.

vj Quid in sctis q̄s nō vidim⁹ diligamus

vij De vera dilectione.

viij Q̄ qui fratrem diligit deum diligat. q̄ amat ꝛ ipam dilectionem que ex dō ꝛ deus est

ix Q̄ ex ea foꝛma qua diligitur iustus. diligatur deus. qꝛ nō pōt ea q̄ dilectōz excitat foꝛma non diligi: eademq̄ ē deus: quia deus caritas est

x De amāte ꝛ qō amatur ꝛ amoꝛe.

Aurelij augustini ꝓemium in libꝛū octauū

Ꝑximus alibi ea dici ꝓpꝛie ī illa trinitate distincte ad singulas psonas pertinētia. que relatiue dicuntur ad inuicem: sicut pater et filius ꝛ vtriusq̄ donum spirituſsanctus. Non enim pater trinitas. aut filius trinitas. aut trinitas donum. Q̄ vero ad se dicuntur singuli non dici pluraliter tres. sed vnā ipam trinitatem. sicut deus pater: deus filius: de⁹ spūssanctus. Et dñs pater: dñs filius: dñs spūssanct⁹. Et oīpotens pater. oīpotens filius: oīpotēs spūssanctus. Nec tñ tres dij. aut tres domini: aut tres oīpotentes. Sed vnus deus: dñs: oīpotens: ipa trinitas. ꝛ quicqd aliud non ad inuicez relatiue: sed ad se singuli dicunī. Hoc eī fm̄ essentiam dicunī: qꝛ hoc est ibi esse. q magnum esse: q bonum esse: q sapientem esse. et quicquid aliud ad se vnaquecq̄ ibi persona vī ipa trinitas dicitur. Ideoq̄ dici tres psonas. vel tres substantias: non vt aliqua intelligaī diuersitas essentie: sed vt vel vno aliquo vocabulo respondeī possit: cum dicitur q̄d tres vel quid tria: tantāq̄ esse equalitatem ī ea trinitate: vt nō solum pater non sit maioꝛ q̄ filiꝰ quod attinet ad diuinitatem. sed nec pater et filius simul maius aliquid sint q̄ spūssanctus. aut singula quecq̄ persona quelibet triū: minꝰ aliquid sit q̄ ipsa trinitas: Dicta sunt hec: ꝛ si sepius versando repetantur: familiarius quidem innotescunt. Sed ꝛ modus aliq̄s adhibēdus est: deoq̄ suplicandum deuotissima pietate: vt intellectum aperiat: ꝛ studium contētionis assumat: quo possit mente cerni essentia veritatis: sine vlla mole: sine vlla mobilitate. Nunc itaq̄ inquantū ipse adiuuat creatoꝛ mire misericoꝛs: attendamus hec que modo tam interioꝛa q̄ superioꝛa tractabimus. cum sit eadem seruata illa regula: vt quod intellectui nostro nondum eluxerit: a firmitate fidei non dimittatur.

De indifferenti magnitudine trinitatis in q̃ nō est plus ipa trinitas simlr̃ singula queq; persona. Capitulum. I.

Dcimus em̃ nō esse in hac trinitate maius aliquid duas aut tres psonas q̃ vnā earum: qđ non capit consuetudo carnalis: nō ob aliud nisi q; vera que creata sunt sentit vt potest: veritatem aūt ipam qua creata sunt non potest intueri. Nā si posset: nullo mō esset lux ista corporea manifestior q̃ hoc quod dixim⁹. In substantia quipe veritatis: qm̃ sola vera est: non est maior aliqua: nisi que verius est. Quicqđ aūt intelligibile atq; incōmutabile ē: non aliō alio verius est: q; eque incōmutabiliter eternum ē. Nec qō ibi magnū dicitur: aliunde magnum est: q̃ eo qō vere est. Quapropter vbi magnitudo ipa veritas est: quicquid plus habet magnitudinis: necesse est vt plus habeat veritatis. Quicquid ergo plus veritatis non habet: non habet pl⁹ etiā magnitudinis. Porro quicquid plus habet veritatis: pfecto verius est: sicut maius est quod plus habet magnitudinis: hoc ergo ibi est maius qō verius. Non aūt verius ē pater ⁊ filius simul: q̃ singulus pater. aut singulus filius. Non igit maius aliqđ vtrūq; simul: q̃ singulum eorū. Et qm̃ eque vere est etiā spūssanctus. nec pater ⁊ filius simul. maius aliquid est q̃ ipe: q; nec verius est. Pater quoq; ⁊ spūssanctus simlr̃ qm̃ veritate non superant filium. Non em̃ verius sunt. nec magnitudine superant. Atq; ita fili⁹ ⁊ spūssanctus simul: tam magnū aliquid sunt q̃ pater solus: q; tam vere sunt. Sic ⁊ ipa trinitas tam magnū est: q̃ vnaquaq; ibi pſona. Non em̃ ibi maior est: que verior non est: vbi est ipa veritas magnitudo. Quia in essentia veritatis: hoc est vere esse qō est esse: ⁊ hoc est esse qō est magnū esse: hoc ergo magnum ē. qō vere esse. Qō igitur ibi eque verū est: etiaꝫ eque magnum sit: necesse est.

Q; de essentia veritatis que ē trinitas de⁹ nihil corporeum neq; mutabile debeat cogitari. Capitulū. II.

In corporibus aūt fieri pōt: vt eque verum sit hoc aurū atq; illud: ꝑ maiꝰ hoc sit q̃ illud: q; non eadem ibi est magnitudo que veritas. Aliudq; illi est aurū esse: aliud magnum ee. Sic ⁊ in animi natura ꝑm q; dr̃ magnus animus. nō ꝑm hoc dicit verus animus. Animū em̃ verum habet etiam q̃ non ē magnanimus: qñquidem corporis et animi eēntia. non est ipi⁹ veritatis essentia: sicut ē trinitas de⁹ vn⁹: sol⁹: magn⁹: ver⁹: verax veritas. Quē si cogitare conamur quantum sinit ⁊ donat: null⁹ cogitetur per locoꝝ ſpacia ꝓtractus aut cōplexus: quasi trium corporum nulla cōpago iunctura: sicut tricorpem geryonē fabule ferunt. ꝑ quicqđ aīo tale occurrerit: vt maius sit in tribus q̃ in singulis minusq; in vno q̃ in duob⁹: sine vlla dubitatōne respuat. Ita em̃ respuit esse corporeū. In spiritalibus aūt. oē mutabile qō occurrerit non putet de⁹. Nō em̃ parue noticie ps est. cū de pfundo isto in illam sūmitatē respiramus: si aq̃ scire possumus qđ sit deus. possumus iā scire qđ non sit. Nō est em̃ certe nec terra: nec celū: nec q̃si terra ⁊ celū: nec tale aliq̃d quale videmus in celo: nec q̃quid tale nō videmus. ⁊ est fortasſis in celo. Nec si augeas imaginatione cogitationis lucē solis quantū potes: siue quo sit maior: siue quo sit clarior milies tm̃: aut innumerabiliter: neq; hē de⁹. Nec sicut cogitant angeli mūdi spūs celestia corpa inspirātes: at q; ad arbitriū q̃ seruiūt deo nutantes atq; versantes: nec si oēs cū sint milia miliū in vnū collati. vnus fiant. nec tale aliq̃d deus est. Nec si eos dē spūs sine corporib⁹ cogites: qō quidem carnali cogitationi difficillimū est. Ecce vide si potes. O aīa ꝓgrauata corpe qō corrūpitur ⁊ onusta terrenis cogitationib⁹ multis ⁊ varijs: eccē vides si potes: de⁹ veritas est. Hoc ei scriptum est. Qm̃ deus lux est: nō quomō isti oculi vidēt: ꝑ quō videt cor: cū audit veritas ē Noli q̃rere quid sit veritas: statim em̃ se opponunt caligines imaginū corporaliū: ⁊ nubila phantasmatū: ⁊ turbabūt serenitatē: q̃ ꝑmo ictu diluxit tibi: cū dicerē veritas Ecce in ipso ꝑmo ictu: quo velut corruscatōne pstringeris. cū dr̃ veritas. Mane si potes. ꝑ nō potest. Relaberis in ista solita atq; terrena. Quo tandē pōdere q̃so relaberis nisi sordiū ꝓtractaꝫ cupiditatis visco ⁊ pegrinatōis erroribus.

De vero sūmo ⁊ vno bono. Capm̃. III.

Ece iterū vide si potes. Non amas certe nisi bonū: q; bona est terra altitudine montiū ⁊ tēperamento colliū: ⁊ planitie cāpoꝝ: ⁊ bonū ꝑdiū: amenum ⁊ fertile: ⁊ bona domus parib⁹ mēbris dispositа ⁊ ampla: ⁊ lucida: ⁊ bona aialia aiata corpa: ⁊ bonus aer modestus ⁊ salubris: ⁊ bon⁹ cibus suauis atq; aptus valitudini: ⁊ bona valitudo sine doloribꝰ ⁊ lassitudine: ⁊ bona facies hois dimēsa paritr̃ ⁊ affecta hilarit̃ ⁊ luculenter colorata: Et bon⁹ anim⁹ amici ꝑsensiōis dulcedine ⁊ amoris fide. Et bon⁹ vir iustus: ⁊ bone diuitie: q; facile expediunt. Et bonuꝫ celū cū sole ⁊ luna ⁊ stellis suis. Et boni angeli sancta

obedientis·Et bona locutio suauiſ docens: ꝛ ꝓgruenſ monẽs audientẽ·Et bonũ carmẽ: ca nor numeris: ꝛ ſentẽtijs graue·Quid plura ꝛ plura·Bonũ hoc ꝛ bonũ illud·Tolle hoc et illud·ꝛ vide ipm bonũ ſi potes·ita deũ videb· Mõ alio bono bonũ: ꝑ bonũ oĩs boni· Neq; ei in his oĩb⁹ bonis vel q̃ cõmemorauí·vel que alia cernunt̃ ſiue cogitant̃: diceremus aliud alio meli⁹ cũ vere iudicam⁹: niſi eſſet nob impſſa notio ipius boni·fm q ꝛ ꝓbarem⁹ aliq̃d·ꝛ aliud alij ꝓponeremus·Sic amãdus de⁹: non hoc ꝛ illud bonũ: ꝑ ipm bonũ·Querendũ eñ bonũ aĩe: nõ cui ſupuolitet iudicãdo·ꝑ cui he reat amãdo·Et q̃d ꝫ niſi de⁹·Mõ bon⁹ anim⁹ aut bonus angel⁹: aut bonũ celũ: ꝑ bonũ bo nũ·Sic eñ forte facili⁹ aduertiſ·q̃d velim di cere·Cũ eñ audio (verbi gr̃a) q ꝺr anim⁹ bo nus: ſicut duo verba ſunt·ita ex eis verb duo quedã intelligo·Aliud quo anim⁹ eſt: aliud q̃ bonus·Et quidẽ vt anim⁹ eſſet: nõ egit ipſe aliquid·Mõ eñ iã erat: qui ageret vt eſſet·Et aũt ſit bonus anim⁹·video agendũ eſſe volũ tate: nõ q̃ id ipm quo anim⁹ eſt·nõ eſt aliquid boni·Mã vñ iã ꝺr ꝛ veriſſime dicit̃ corpore me lior·ſed ideo nondũ dicitur bonus animus q̃ reſtat ei actio voluntatis·qua ſit ꝑſtãtior·quã ſi neglexerit·iure culpat̃: recteq; ꝺr nõ bonus animus·Diſtat eñ ab eo qui hoc agit·Et q̃a ille laudabilis·pfecto iſte qui hoc non agit vi tupabilis eſt·Cũ vero agit hoc ſtudio: ꝛ fit bo nus animus·niſi ſe ad aliq̃d conuertat q̃ ipſe nõ eſt·non põt hoc aſſequi·Quo ſe aũt cõuer tit vt fiat bonus anim⁹·niſi ad bonũ·cum hoc amat ꝛ appetit·ꝛ adipiſcit̃·Cũ ſi rurſus ſe auer tat: fiatq; nõ bonus: hoc ipo q ſe auertit a bo no: niſi maneat in ſe illud bonũ vñ ſe auertit· nõ eſt quo ſe iterũ ſi voluerit emẽdare cõuer tat·Quapropter nulla eſſent mutabilia bona niſi eſſet incõmutabile bonũ·Luz itaq; audis bonũ hoc ꝛ bonũ illud·que põt alias dici etiã nõ bona: ſi poteris ſine illis q̃ participatione boni bona ſunt: ꝑſpicere ipm bonũ· cui⁹ ptici patõe bona ſunt·ſimul eñ ꝛ ipm intelligis cuz audis hoc aut illud bonũ·Si ꝫ poteris· illis detractis ꝑ ſe ipm ꝑſpicere bonum·ꝑſpexeris deũ·Et ſi amore inheſeris: cõtinuo beatifica beris·Pudeat aũt cũ alia nõ amentur: niſi q̃ bona ſunt: eis inherendo nõ amare bonũ ipz vnde bona ſunt·Illud etiã quod animus tm̃ q̃ eſt animus: etiã nõdum eo mõ bonus quo ſe conuertit ad incõmutabile bonũ·ſed vt di xi tm̃ animus·cũ ita nobis placet vt eum omi ramus·non in ſeipo nobis placet·ſed in illa ar te qua factus eſt·Jnde eñ ꝓbat̃ fact⁹ vbi videtur fuiſſe faciendus: hec eſt veritas: ꝛ ſim plex bonũ·Non eñ eſt aliud aliquid q̃ ipum bonũ: ac per hoc etiã ſummũ bonũ·Non enim minui vel augeri bonus poteſt: niſi q̃ ex alio bono bonum eſt·Ad hoc ſe igitur anim⁹ con uertit vt bonus ſit·a quo habet vt animus ſit Tunc ergo voluntas nature cõgruit vt pficia tur in bono animus·cũ illud bonum diligitur cõuerſione voluntatis: vñ eſt ꝛ illud quod nõ amittitur: nec auerſione voluntatis·Auertẽ do eñ ſeſe a ſũmo bono·amittit animus vt ſit bonus animus·non aũt amittit vt ſit animus cum ꝛ hoc iã bonum ſit corpore melius·hoc ꝫ amittit voluntas: quod voluntas adipiſcitur Jam eñ erat animus qui cõuerti ad id vellet a quo erat·Qui aũt vellet eſſe añq; eſſet·non dum erat·ꝛ hoc eſt bonũ noſtrum·vbi videm⁹ vtrum eſſe debuerit aut debeat quicquid eſſe debuiſſe: aut debere comprehendimus·ꝛ vbi videmus eſſe non potuiſſe niſi eſſe debuiſſet· quicquid etiã quõ eſſe debuerit cõprehendi mus·Hoc ergo bonum non longe poſitum ẽ ab vnoquoq; noſtrum·Jn illo enim viuimus mouemur ꝛ ſumus· Act·17·

De dilectione in deũ per fidẽ·Capl̃m·IIII·

Ed dilectione ſtandum eſt ad illud· ꝛ inherendũ illi: vt preſente perfru amur a quo ſumus·quo abſente nec eſſe poſſumus·Cũ eñ ꝑ fidem adhuc ambula mus: non per ſpeciẽ·nondũ vtiq; videm⁹ deũ ſicut idem ait·facie ad faciem·quẽ tñ niſi nũc iã diligam⁹·nunq; videbimus· Sed q̃s diligit q̃ ignorat·Sciri eñ aliquid ꝛ non diligi põt· Diligi ãt q̃ neſciſ·q̃ro vtr̃ poſſit·q̃ſi nõ põt nẽo diligit deũ añq; ſciat Et q̃d ẽ deũ ſcire·niſi eũ mẽte ꝓſpicere·firmeq; ꝓcipe·Mõ ei corpus eſt vt cerneis oculis inquirat̃·Sed ꝛ priuſq; valeam⁹ ꝓſpicere atq; ꝓcipere deũ·ſic ꝓſpici ꝛ ꝓcipi põt·q̃ mũdis corde⁹ ſz·Beati ei mũdi corde⁹·q̃ deũ videbũt·niſi ꝑ fidẽ diligat̃·non poterit cor mũdari·q̃ ad eũ videndũ ſit aptũ ꝛ idoneũ·Ubi ſunt eñ illa tria ꝓpt̃ q̃ ĩ aĩo edi ficãda·oĩm diuinor̃ libror̃ machinamẽta con ſurgũt: fides: ſpes: caritas·niſi in aĩo credẽte q̃ nõdũ videt·ꝛ ſperãte atq; amãte q̃ credit amat̃ ꝫ ꝛ q̃ ignorat̃·ꝑ tñ credit̃·Mimirũ ãt ca uendũ ẽ·ne credẽs animus id q̃ nõ videt fin gat ſibi aliq̃d q̃ nõ ẽ·ꝛ ſperet diligatq; q̃ fal ſũ ẽ·Q̃ ſi fit·nõ erit caritas de corde puro et ꝓſcia bona·ꝛ fide non ficta·q̃ finis ꝓcepti ẽ·ſic apl̃s dicit·Neceſſe eſt autem cũ aliqua cor poralis lecta vel audita que non vidimus·cre dimus·fingat ſibi aliquid animus in linea mentis formiſq; corporum: ſicut occurrerit 2·Cor·5 1·Thi·1·

cogitanti: quod aut verum non sit: aut etiam si verū est quod rarissime potest accidere: nō hoc tamen fide vt teneamus quicq̄ prodest: sed aliud aliquid vtile: quod per hoc insinuat. Quis enim legentium vel audientium q̄ scripsit apostolus paulus: vl̄ que ō illo scripta sūt non fingat animo: ⁊ ipius apostoli faciem: et omnium quoꝝ ibi noīa commemorantur. Et cum in tanta hominuꝫ multitudine quib⁹ ille littere notescunt: alius aliter lineamēta figuramq̄ illoꝝ corpoꝝ cogitet: vtiq̄ incertuꝫ est. Neq̄ ibi occupatur fides nostra: qua facie corporis fuerint illi homines: sed tantuꝫ quia per dei gratiam ita vixerunt: ⁊ ea gesserunt q̄ scriptura illa testatur: hoc et vtile est credere: ⁊ non desperandum: ⁊ appetendum. Nam et ipius dñi facies carnis: inumerabilium cogitationum diuersitate variatur ⁊ fingitur: que tamen vna erat: quecunq̄ erat. Neq̄ eī in fide nr̄a quam de dño Jesu xp̄o habemus: illud salubre est qō sibi anim⁹ fingit: longe fortasse aliter q̄ res se habet. Sed illō qō f̄m spēm de hoīe cogitam⁹: habem⁹ eī q̄si regulariter infixam hūane nature noticiā: f̄m quā q̄cūq̄ tale aspicimus: statim hoīem esse cognoscimus vel hominis formam.

De sacramēto incarnationis dñi ⁊ saluatoris nr̄i iesu xp̄i. Capm̄. V.

Secundū hanc noticiā cogitatō nr̄a informatur: cum credim⁹ p̄ro nobis deū hoīem factū: ad humilitatis exemplum: ⁊ ad demonstrandam erga nos dilectionem dei. Hoc enim nobis prodest credere ⁊ firmum atq̄ inconcussuꝫ corde retinere: scilicet humilitatem qua natus est deus ex femina: ⁊ a mortalibus per tantas contumelias ductus ad mortem: summum esse medicamētum: quo superbie nostre sanaretur tumor: et altum sacramentum quo peccati vinculū solueret. Sic ⁊ virtutē miraculoꝝ ip̄i⁹ ⁊ resurrectionis ei⁹: qm̄ nouimus q̄d sit omnipotentia de omnipotenti deo credimus: ⁊ f̄m species ⁊ genera rerum vel natura insita: vel experientia collecta: ō factis huiuscemodi cogitamus: vt nō ficta sit fides nr̄a. Neq̄ ei nouim⁹ faciē x̄ginis marie: ex q̄ ille a viro ītacta: neq̄ in ipo partu corrupta mirabilit nat⁹ ē. Nec q̄b⁹ mēbro
Job. ij. rū liniamētis fuerit lazar⁹: nec bethaniā: nec
sepulcrū: lapidēq̄ illū quē remoueri iussit cuz
Mat. 27 eū resuscitaret vidimus. Nec monumentum
nouū excisum ī petra vnde ip̄e resurrexit: nec
montem oliueti vnde ascendit in celū. Neq̄ oīno scimus quicunq̄ ista non vidim⁹: an ita
sint vt ea cogitam⁹ īmo vero p̄babilius existimamus non esse ita. Nanq̄ cū alicuius facies vel loci vel hoīs: vel cuiuslibet corpis eadē occurrerit oculis nr̄is q̄ occurrebat aīo: cū eā pulsq̄ videremus cogitabamus: nō quo mirabiliter mouemur. Ita raro ⁊ pene nunq̄ accidit ⁊ tū ea firmissime credimus: q⁹ f̄m spāles generalemq̄ noticiā q̄ certa nobis est cogitamus. Credimus eī dñm iesum xp̄m natū de virgine q̄ maria vocabat. Quid sit aūt virgo ⁊ q̄d sit nasci: ⁊ q̄d sit nomen ꝓprīū non credimus: sed prorsus nouimus. Vtrū autem illa facies marie fuerit que occurrit aīo cū ista loquimur aut recordamur: nec nouimus oīno nec credimus. Itaq̄ hic salua fide licet dicere: forte talem habebat faciem: forte non talē forte aūt de x̄gine natus est xp̄s: nemo salua fide xp̄ina dixerit. Quorem qm̄ trinitatis eīm tatem ⁊ equalitatem ⁊ vnitatem q̄tum datur intelligere cupimus: ꝑus autem q̄ intelligamus credere debemus: vigilandum nobis est ne ficta sit fides nostra. Eadem quippe trinitate fruendum est: vt beate viuamus. Si autez falsum de illa crediderim⁹: inanis erit spes: et non casta caritas. Quō igitur eam trinitatez quam non nouimus: credendo diligim⁹? An f̄m spāles generalem ve noticiam f̄m quā diligimus apostolū ꝑaulū. Qui etiam si nō ea facie fuit que nobis occurrit de illo cogitantibus: ⁊ hoc penitus ignoramus: nouimus tamen quid sit homo. Vt eī longe non eamus hoc sumus: id est homo: ⁊ illū hoc fuisse: ⁊ animam eius corpori copulatam mortaliter vixisse manifestū est. Hoc ergo de illo credimus quod inuenimus in nobis: iuxta speciem vel genus quo humana omnis natura pariter cōtinetur. Quid igitur de illa excellentia trinitatis siue specialiter siue generaliter nouim⁹, quasi multe sint trinitates: quarum aliquas experti sumus: vt per regulam similitudinis impressam vel specialem vel generalem noticiam: illam quoq̄ talem esse credamus: atq̄ ita rem quam credimus et nondum nouim⁹, ex paritate rei quam nouimus diligamus? Quod vtiq̄ non ita est. An quemadmodum diligimus in domino Jesu christo q̄ resurrexit a mortuis: q̄uis inde neminez vnq̄ resurrexisse viderimus. Ita trinitatem quam non videmus: ⁊ qualem nullam vnq̄ vidimus possumus credendo diligere. Sed quid sit mori: ⁊ quid sit viuere: vtiq̄ scimus: quia ⁊ viuim⁹, et mortuos ac morientes aliquando vidim⁹: et experti sumus. Quid est autem aliud resurgere: nisi reuiuiscere: id est ex morte ad vitam redire? Cum ergo dicimus et credimus

esse trinitatē·uouim⁹ q̄d sit trinitas·quia no uimus quid sint tria·sed non hoc diligimus Nam id vbi volumus facile habem⁹: vt alia omittā: vel micando digitis tribus: an vero diligimus: nō q̄ oīs trinitas: sz q̄ trinitas deus: hoc ꝯ diligimus in trinitate·: qō de⁹ ē sed deū nullū aliū vidimus aut nouimus: qz vnus est deus: ille solus quē nōdum vidim⁹· ⁊ credēdo diligimus·Sed ex qua rerū nota rum similitudine vel cōparatione credam⁹· qō etiā nōdū notū deū diligamus: ꝟ querit·

Quid in sanctis q̄s nō vidim⁹ diligam⁹·

Edi ergo mecū: ⁊ La·VI

r consideremus cur diligamus apostolum·Nūquid nam ꝓpter humanam speciem quā notissimā habemus: eo q̄ credimus eum hoīem fuisse: Nō vtiq; ·Alioq̄n nūc nō est quē diligam⁹: qū q̄dem hō ille iam nō est·Alia em̄ eius a corpe separata ē·Sz id qō in illo amamus: etiā nūc viuere credimus·Amamus em̄ animū iustū·Ex qua ergo generali aut speciali regula: nisi quia scimus: ⁊ q̄d sit anim⁹: ⁊ q̄d sit iustus: Et anim⁹ quidem q̄d sit: nō incongrue nos dicim⁹ idō ꝯ esse: qz ⁊ nos habem⁹ animū·Neq; em̄ vn q̄ oculis vidimus: ⁊ ex similitudine visorū plurīū: notionē generalē specialemve pcepimus·sed potius vt dixi·quia ⁊ nos habem⁹·Quid em̄ tam intime scitur·seq; ipm eē sentit·q̄ id quo etiā cetera sentiunt·id est ipse animus: Nam ⁊ mot⁹ corporū q̄bus; preter nos alios viuere sentimus·ex nostra similitudine agnoscim⁹·quia ⁊ nos ita mouemus corpus viuendo·sicut illa corpa moueri aduertimus·Neq; em̄ cum corpus viuū mouetur·apitur vlla via oculis nostris ad videndū animū·rem scz que oculis videri nō pōt·sed illi moli aliq̄d in esse sentim⁹ quale nob ineſt ad mouendum similiter molē nostrā: quod est vita ⁊ anima·Neq; em̄ quasi humane prudentie rōnisq; ꝓpriū est·Et bestie q̄pe sentiunt viuere: nō tm̄ seipsas·sed etiam seinuicem atq; alterutrū ⁊ nosipsos·Nec aīas nostras vident·ꝑ ex motibus corpis·idq; stati ⁊ facillime quadā cōspiratiōe naturali: Animum igitur cuiuslibet ex nostro nouimus·⁊ ex nostro credimus quem nouimus·Non em̄ tm̄ sentim⁹ aīm ꝑ etiā scire possum⁹ q̄d sit aīm⁹ ꝯsideratiōe nr̄i·habem⁹ em̄ aīm·Sz q̄d sit iustus vñ nouim⁹·Dixeram⁹ em̄ nos aplm nō alia cā diligere nisi q̄ sit iustus aīm⁹·Nouimus ꝓ ⁊ q̄d sit iust⁹: sic̄ q̄d anim⁹·ꝑ quid sit animus vt dictū est nouim⁹ ex nobis ineſt ei animus nobis·quid aūt sit iustus vñ nouimus·si iusti nō sumus·Q; si nemo nouit q̄d sit iustus nisi q̄ iustus ē: nemo diligit iustū nisi iust⁹·Nemo em̄ potest diligere quem iustum esse credit ob ꝟ ipm·qz iustū esse credit si q̄d sit iustus ignorat·Scōm qō supius demonstrauim⁹ neminē diligē qō credit ⁊ nō videt: nisi ex aliqua regula noticie generalis siue spālis·Ac p hoc si nō diligit iustū nisi iustus: quō volet q̄sq; iustus eē q̄ nōdū ē: Nō ei vult q̄sq; esse qō nōdū diligit·Vt aūt sit iust⁹ q̄ nōdū ē valet vtiq; iustus eē·vt aūt velit diligit iustū·diligit ꝓ iustū· ⁊ q̄ nōdū iust⁹ ē·Diligē aūt iustū nō pōt·si q̄d sit iust⁹ ignorat·Proinde nouit q̄d sit iust⁹·et q̄ nōdū ē·vbi ꝓ nouit·nō oculis vidit·An vllū corp⁹ iustū velut albū aut nigrū·aut q̄dq; aut rotūdū q̄s ꝟ dixerit ac oculi nō vidit nisi corpa Just⁹ aūt i hoīe nō ē·nisi aīm⁹: Et cū hō iust⁹ dr·ex aīo dr·nō ex corpe·Est ei q̄dā pulchritudo animi iusticia q̄ pulchri sī hoīes·pleriq; etiam q̄ corpe distorti atq; deformes sī·Sic ei aīmus nō videt oculis·ita nec pulcritudo eius· Vbi ꝓ nouit q̄d sit iust⁹ q̄ nondū ē·atq; vt sit diligit iustū·An signa q̄dā p motū corpis emicant·q̄bus ille aut ille hō esse iustus apparet· Sz vñ nouit illa signa eē aī iusti·nesciēs quid oīno sit iust⁹: Nouit ꝓ·Sed vbi nouim⁹ q̄d sit iustus·etiam cum iusti nondum sumus. si extra nos nouimus·in corpore aliquo nouimus sed non est ista res corporis·In nobis igitur nouimus·quid sit iustus·Non enim alibi hoc inuenio cum quero vt hoc eloquar·nisi apud meipsum·Et si interrogem aliud quid sit iustus apud seipsum querit quid respondeat·⁊ quisquis hinc verum respondere potuit·apd seipsum quid responderet inuenit·Et cartha ginem quidem cum eloqui volo·apud meipsum quero vt eloquar·et apud meipsum inuenio phantasiam carthaginis·Sed eam p corpus accepi id est per corporis sensum·quoniam presens in ea corpore fui·et eam vidi atq; sensi·memoriaq; retinui·vt apud me inuenirem de illa verbum·cum eam vellem dicere· Ipsa enim phantasia eius in memoria mea verbum eius·non sonus iste trisyllabus cum carthago nominatur·vl etiam cum tacite nomen ipsum per spacia temporum cogitat·sed illud quod in animo meo cerno·cum hoc trysſyllabum voce profero·vel anteq; proferam· Sic et alexandriam cum eloqui volo quam nunq; vidi·presto est apud me phantasma ei⁹ Cum enim a multis audissem ⁊ credidissez magnam esse illam vrbem·sicut mihi narrari potuit fixi aīo meo imaginē ei⁹ q̄ potui ⁊ ꝟ ē a pd me verbū eius·cum eam volo dicere anteq;

voce q̄nq̄ syllabas p̄ferā: qđ nomen ei⁹ fe re oīb⁹ notū ē· Quā tñ imaginē si ex animo meo p̄ferre possem ad oculos hominū q̄ alexandriā nouerunt: pfecto aut oēs dicerent: nō est ipsa: aut si dicerēt: ipa est. multuz mirarer: atq̄ in uens in aio meo ipam· id est imaginē quasi picturā eius: ipam tñ cē nescirem: sed eis crederē q̄ visam tenerēt· Nō autem ita quero quid sit iust⁹: nec ita inuenio: nec ita intueor cū id eloquor: nec ita probor cū audior: nec ita probo cū audio: q̄si tale aliq̄d oculis videri: aut vllo corpis sensu dicerim: aut ab eis q̄ ita dicissent audieriz· Dū em̄ dico t scio: s dico: iustus est animus q̄ scientia atq̄ ratiōe in vita t moribus sua cuiq̄ distribuit: nō aliquā rem absentem cogito: sicut carthaginē: aut fingo vt possum sicut alexandriā: siue ita sit siue nō ita: sed pñs q̄ddaz cerno: t cerno apud me: etsi nō sum ipse qđ cerno: t multi qui audiūt approbabūt· Et q̄s quis me audit atq̄ scienter approbat: apud se t ipe hoc idē cernit: etiā si nō sit t ipe quod cernit· Justus vero cū id dicit: id qđ ipse est cernit t dicit· Et vbi etiā ipse cernit: nisi apd seipm̄· Sed hoc mirū nō est· Ubi em̄ se cerneret: nisi apud seipm̄· Illud mirabile ē vt apd se anim⁹ videat qđ alibi nusq̄ vidit: t verum videat: t ipm verū scz iustū animū videat: et sit ipe anim⁹: t nō sit iust⁹ anim⁹: quē apd seipsum videt· Num ē alius animus iustus in animo nōdum iusto: aut si nō ē quē ibi videt cū videt: t dicit qđ sit animus iustus· nec alibi q̄q̄ in seipso videt: cū ipse nō sit animus iustus· An illud qđ videt veritas est interior pñs animo: qui eā valet intueri: neq̄ oēs valent· Et qui intueri valent hoc etiam qđ intuent nō oēs sunt: hoc est nō sunt etiam ipi iusti animi: sicut possunt videre ac dicere quid sit iustus animus· id est iusti· Q; vñ esse potuerunt: nisi inhērēdo eidē ipi forme quā ituent vt inde formēt: t sint isti animi: nō tñ cernētes: aut dicētes iustū eē animū qui scientia atq̄ rōne in vita ac morib⁹ sua cuiq̄ distribuit: sed etiā vt ipi iuste viuant: iusteq̄ morati sint: sua cuiq̄ distribuēdo: vt nemini q̄q̄ debeant nisi vt inuicem diligant· Et vñ inherent illi forme: nisi amando: cui ḡ alii diligimus quē credimus iustū: t nō diligimus ipam formā: vbi videmus qđ sit iust⁹ anim⁹ vt t nos iusti esse possim⁹? An vero nisi t istā diligeremus nullo modo eū diligerem⁹ quē diligimus ex ista: sed dū iusti non sumus: minus eam diligimus q̄ vt iusti esse valeamus Homo ergo qui credit iustus ex ea forma t vitate diligit: quā cernit: t itelligit apd se ille q̄ diligit· ipa ꝺo forma t vitas nō ē quō aliunde diligat· Neq̄ em̄ inuenimus aliq̄d tale p̄ter ipam vt eā cū incognita ē credendo diligamus ex eo q̄ iā tale aliquid nouimus· Quicquid em̄ tale aliq̄d pspexeris ipsa est: t nō ē q̄q̄ tale: qm̄ sola ipa talis est: qualis ipsa est· Qui ergo amat hoīes: aut q; iusti sūt: aut vt iusti sint amare debet· Sic em̄ t semet ipm amare dz: aut q; iustus ē: aut vt iust⁹ sit· Sic ei diligit primū tāq̄ seipm̄ sine vllo periculo· Qui em̄ aliter se diligit: iniuste se diligit: qm̄ se ad hoc diligit vt sit iniust⁹· Ad hoc ḡ vt sit malus: ac p hoc iam non se diligit· Qui em̄ diligit iniquitatē: odit aiam suam· Ps.10

De vera dilectione. Ca. VII.

Quapropter nō est p̄cipue videndū in hac questione q̄ de trinitate nobis est: t de cognoscendo deo: nisi q̄d sit vera dilectio: imo vero q̄d sit dilectio· ea quippe dilectio dicēda que vera ē: alioqn cupiditas est: atq̄ ita cupidi abusiue dicunt diligere: quēadmodū cupe abusiue dicunt: q̄ diligunt· Hec ē aūt vera dilectio vt inhērētes veritati iuste viuam⁹: t ideo contemnamus oīa mortalia p̄e amore hominū: quo eos volumus iuste viuere· Ita em̄ t mori p fratribus vtiliter parati esse poterimus: qđ nos dñs Jesus christus exemplo suo docuit· Mat.22 Cū ei duo p̄cepta sint ī q̄b⁹ tota lex pēdet t prophete: dilectio dei t dilectio p̄rimi: non imerito plerūq̄ scriptura p vtroq̄ vnū ponit· Siue tñ dei: sicuti est illud· Scimus qm̄ diligentibus deū oīa coopant in bonū· Et iterū quisquis aūt diligit deū hic cognit⁹ est ab eo· Et illud: Qm̄ charitas dei diffusa ē in cordibus nostris p spīm̄ scm̄ q̄ datus est nob· Et alia multa: quia t qui diligit deum: consequens est vt faciat quod p̄cipit deus: et intantū diligit inquātū facit: consequēs ergo est vt t proximum diligat: quia hoc p̄cepit deus· Siue tñ p̄rimi dilectionez scptura cōmendat: sicut est illud: Inuicem onera vestra portate: t sic adimplebitis legē xpi· Et illud· Omnis em̄ lex in vno sermone impletur: in eo q̄ scriptum est: diliges proximū tuum tanq̄ teipsum· Et in euangelio· Omnia quecunq̄ vultis vt faciant vobis homina: ita t vos facite illis· hec enim est lex t prophete· Et pleraq̄ alia reperimus in litteris sanctis: in quibus sola dilectio proximi ad perfectionem p̄cipi videtur: t taceri de dilectione dei: cum in vtroq̄ lex pendeat et prophete· Sed et hoc ideo: quia et qui Rom.8 1.Cor.8 Rom.1 Gal.6 Ibidē.5 Mat.7

primū diligit: cōsequēs est vt ipsam p̄cipue
j·Joh·4 dilectionē diligat· Deus aūt dilectio est: ⁊ q̄
manet in dilectiōe in deo manet· Cōsequēs
ꝫ est vt p̄cipue deū diligat· Quapropter qui
querūt deū p̄ istas p̄tātes que mundo p̄sunt
vel p̄tibus mūdi: auferunt ab eo longeq̄ ia-
ctant: nō in teruallis locorū: sed diuersitate
affectuum· Exterius cū conant ire: ⁊ interio-
ra sua deserūt quibus interior est deus·
Itaq̄ si aliquā etiā sanctā p̄tātem vel audie-
runt: vel vtcūq̄ cogitauerūt: facta magis ei
us appetunt que humana mirat infirmitas:
nō imitant pietatē qua diuina reḡes compa
tur· Putant eī sūpbe hoc posse qđ angel⁹:
ꝫ deuote hoc esse qđ angel⁹· Nō eī sanct⁹
quisq̄ p̄tāte sua gaudet: ꝫ ei⁹ a q̄ habet posse
quicq̄d cōgruenter pōt: Et nouit potentius
esse cōiungi oīpotenti pia volūtate: q̄ p̄o
pria volūtate posse qđ cōtremiscant qui ta-
lia nō p̄sūt· Itaq̄ ipe dñs Jesus christus talia
faciens: vt mirātes doceret ampliora: ⁊ tem
poralibus insolitis intētos atq̄ suspēsos ad
Mat·jj eterna atq̄ interioza cōuerteret· Venite in
quit ad me oēs qui laboratis ⁊ onerati estis:
⁊ ego reficiā vos: tollite iugū meū sup vos·
Et nō ait: discite a me quadriduanos mortu
os suscitare: sed ait: Discite a me qm̄ mitis
sum ⁊ humilis corde· Potentior ē eī ⁊ tuti-
or solidissima humilitas: q̄ ventosissima cel-
situdo· Et ideo sequit: dicens: Et inuenie-
j·Cor·j3 tis requiē animab⁹ vestris· Dilectio eī nō
inflat: ⁊ deus dilectio est: ⁊ fideles in dilecti
one acquiescēt illi: reuocati a strepitu qui fo
ris est: ad gaudia silentia· Ecce de⁹ dilectio
est: vt q̄d imus ⁊ currimus in sublima celorū
⁊ ima terrarū querētes eus q̄ est apud nos:
si nos velimus esse apud eū:

Q qui fratrem diligit deum diligat qui
amat ⁊ ipsam dilectionem que ex deo ē ⁊ de-
us est.

La·VIII·

Emo dicat: nō noui quid diligam:
n Diligat fratrem: ⁊ diliget eandē di
lectionē Magis eī nouit dilectiōez
qua diligit: q̄ fratrē quē diligit· Ecce iā pōt
notiorē deū habere q̄ fratrē· Plane notiorē
quia p̄sentiorē· notiorē quia interiorē· no-
tiorem: q⁹ certiorē· Amplectere dilectionez
deū: ⁊ dilectione amplectere deū· Ipsa ē di-
lectio que oēs bonos angelos: ⁊ oēs dei ser-
uos consociat vinculo sanctitatis: nosq̄ et
illos cōiungit inuicē nobis: ⁊ subiungit sibi·
Quāto igit sanior es sum⁹ a tumore supbie:
tanto sumus dilectione pleniores· Et q̄ nisi
deo plen⁹ ē: qui plen⁹ est dilectiōe? Atenim
charitatē video: ⁊ quātū possum eā mēte cō
spicio: ⁊ credo scripture dicēti: Qm̄ de⁹ cha- j·Joh·
ritas ē: ⁊ q̄ manet in charitate: in deo manet
Sed cū illā video: nō in ea video trinitatem
imo vero vides trinitatem: si charitatem vi
des· Sed cōmonebo si potero: vt videre te
videas assit tantū ipsa: vt moneamur chari
tate ad aliq̄ bonū· Quia cū diligimus cha-
ritatem aliquid diligētē diligimus: p̄opter
hoc ipm: quia diligit aliquid· Ergo quid dili
git charitas vt possit etiā ipsa charitas dili-
gi? Charitas eī nō ē que nihil diligit· Si au
tem seipsam diligit: diligat aliquid qđ opor
tet vt charitatem se diligat· Sicut eī verbū
indicat aliquid: indicat etiā seipm: sed nō se
verbū indicat: nisi se aliquid indicare indi-
cet· Sic ⁊ charitas diligit q̄dē se: ꝫ nisi se ali-
quid diligēnē diligat: nō charitatē se diligit
Quid ergo diligit charitas nisi qđ charita-
te diligimus? Id aūt vt a primo p̄uehamur
frater est· Dilectionē aūt fraternā quātū cō
mendet Johes apl's attendamus· Qui dili- j·Joh·2
git inq̄t fratrē suū in lumine manet: ⁊ scāda
lum in eo nō ē· Manifestū ē q̄ iusticie perfe
ctionē in fratris dilectiōe posuerit· Nam in
quo scandalum nō est: vtiq̄ pfect⁹ est· Et tū
videt dilectionē dei tacuisse: qđ nunq̄ face-
ret: nisi quia in ipsa fraterna dilectione vult
intelligi deū· Aptissime eī in eadē epistola
paulo post ita dicit: Dilectissimi diligam⁹ in Ibidē·4
uicem: quia dilectio ex deo est· Et oīs q̄ di
ligit: ex deo natus est: ⁊ cognoscit deū· q̄ nō
diligit: nō cognouit deū: quia deus dilectio
ē· Ista cōtextio satis apteq̄ declarat eandē
ipam fraternā dilectionē: nam fraterna dile
ctio est qua diligimus inuicē: nō solū ex deo
sed etiā deū esse: quā videm⁹ tanta auctorī-
tate p̄dicari· Cū ḡ de dilectione diligim⁹ fra
trem de deo diligimus fratrē· Hec fieri pōt
vt eandē dilectionē nō p̄cipue diligam⁹: qua
fratrē diligimus· Qm̄ colligit: duo illa prece
pta nō posse sine inuicē· Qm̄ q̄pe deus dile
ctio est: deū certe diligit: qui diligit dilectio Ibidē
nem· Dilectionē aūt necesse ē diligat: q̄ dili-
git fratrē· Et iō paulo post ait: Nō pōt deum
diligere quem non videt: qui fratrem quez j·Joh·4
videt nō diligit: q⁹ hilli cā ē nō videdi deū q̄
nō diligit frēm: q̄ eī nō diligit frēm nō ē i dile-
ctiōe: ⁊ q̄ nō ē in dilectiōe: nō ē in deo: q⁹ de⁹
dilectio ē· Porro q̄ nō ē in deo: nō ē in lumīe
quia deus lumen est: ⁊ tenebre in eo nō sunt
vlle· Qui ergo non est in lumine: quid mirū j·Joh·j·
si nō videt lumen: id est nō videt deum quia
in tenebris est? Fratrem autem videt huma

no visu: quo videri deus nō pōt. Sz si eū quē videt humano visu: spirituali charitate diligeret: videret deū q̄ est ipsa charitas visu interioze q̄ videri pōt. Itaq; qui fratrē quē videt nō diligit: deū quē propterea nō videt: q; deus dilectio est: qua caret q̄ fratrē nō diligit: quō pōt diligere? Nec illa iā questio moueat q̄tū fratri charitatis debeam⁹ impendere: q̄tū deo incompabiliter plusq; nobis: fratri eñ quātū nobisipsis. Nos aūt ipsos tāto magis diligimus: quātomagis diligim⁹ deū. Ex vna igit eadēq; charitate deū ꝓmūq; diligimus. Sed deū ꝓpter deū: nos autez et ꝓmū ꝓpter deum.

Q; ex ea forma qua diligit iustus diligat deus: quia nō pōt ea que dilectionē excitat forma nō diligi: eademq; est deus: quia de⁹ charitas est. La. IX.

2. Lor. 6

Q Uid eñ est queso q; exardescimus cū audimus et legimus: Ecce nunc tempus acceptabile: ecce nūc dies salutis: nullā in quoq; dantes offensionem: vt nō reprehendat ministeriū nostrū: ꝫ in omnibus cōmendantes nosmetipsos vt dei ministros: in multa patientia: in tribulatiōib⁹ in necessitatib⁹: in angustijs: in plagis: in carceribus: in seditiōib⁹: in laboꝛib⁹: in vigilijs: in ieiunijs: in castitate: in scientia: in longanimitate: in bonitate: in spiritusancto: in caritate nō ficta: in verbo veritatis: in virtute dei: p arma iustitie a dextris et a sinistris: per gloriā et ignobilitatem: p infamiā et bonā famam: vt seductoꝛes et veraces: vt q̄ ignoramur et cognoscamur: quasi morientes et ecce viuimus: vt coerciti et nō mortificati: vt tristes semp aūt gaudētes: sicut egentes multos aūt ditantes: tanq; nihil hñtes et oia possidentes. Quid eñ est q; accēdimur in dilectionem pauli apli: cū ista legim⁹: nisi q; credimus eum ita vixisse? Viuendū tñ sic eē dei ministris: nō de aliq̄bus auditū credimus: ꝫ intus apud nos vel potius supra nos in ipa veritate conspicim⁹. Illum q̄ quē sic vixisse credimus: ex hoc q; videmus diligimus. Et nisi hāc formā quā sp stabilē atq; cōmutabilē cernim⁹ ꝓcipue diligerem⁹ nō iō diligerem⁹ illum: quia ei⁹ vitā cū in carne viueret: huic forme coaptatā et cōgruentē fuisse: fide retinemus. Sed nescio quō amplius et in ipsius forme charitatem excitamur: p fidem q̄ credim⁹ vixisse sic aliquem: et spem q̄ nos quoq; ita posse viuere qui homines sum⁹: ex eo q; aliq̄ hoies ita vixerūt minīe desperam⁹ vt ꝫ et desideremus ardentius: et fidētius ꝓcemur. Ita et ipoꝛ vitā facit a nobis diligi forme illi⁹ dilectio scōm quā vixisse credunt: et illoꝛ vita credita: in eandē formaz flagrantioꝛē excitat caritatē: vt q̄to flagranti⁹ diligim⁹ deū: tāto certius sereniusq; videamus: q̄ in dea cōspicimus incōmutabilē formā iustitie: sc̄m quā hoiez viuere optere iudicam⁹. Valet ergo fides ad cognitionē et ad dilectionē dei: nō tanq̄ oīno incogniti: aut omnino non dilecti: sed quo ꝓgnoscat manifesti⁹ et q̄ firmam⁹ diligat.

De amante et quod amat et amoꝛe. La. X.

Q Uid est aūt dilectio vel caritas quā tantopere scriptura diuina laudat et ꝓdicat: nisi amoꝛ boni. Amoꝛ autez alicuius amātis est: et amoꝛe aliq̄d amat. Ecce tria sunt: amans et qđ amat: et amoꝛ. Quid est g̃ amoꝛ nisi quedā vita duo aliq̄ copulans vel copulare appetēs: amantē scz et qđ amat: Et ꝫ etiā in extremis carnalibusq; amoꝛibus ita est. sed vt aliq̄d purius et liquidius hauriamus: calcata carne ascēdam⁹ ad aīm. Quid amat animus in amico: nisi animū: Et illic igit tria sunt: amās et qđ amat: et amoꝛ Restat etiā huic ascēdere et supius ista q̄rere q̄tū homini dat. Sed hic paululū reqescat intentio: nō vt se iam existimet inuenisse qđ q̄rit: ꝫ sicut solet inueniri locus vbi iā querendū est aliq̄d: non dū illud inuentū est: ꝫ iam inuentū est vbi q̄ratur ita ꝫ dixisse suffecerit: vt tanq̄ ab articulo alicuius exoꝛdij cetera contexamus.

Explicit liber octauus

Incipiunt capitula libꝛi noni.

j De deo semp querendo

ij De amoꝛe: an tria sint: amās: et qđ amatur: et amoꝛ: an autem duo sint cum quis non alium q̄ seipsum diligit.

iij De mēte et noticia eius et volūtate.

iiij Tria esse in anima: que sunt vnum mentem: et noticiam sui: et amoꝛem

v Q; mens: et amoꝛ: et noticia: et singula in se maneant. et omnia in omnibus.

vj De noticia qua mens nō solum se: sed etiā alias mētes nosse regulariter potest.

vij De verbo quod mēs ex eterna cōcipit veritate.

viij Quali amoꝛe diligi debeat creatura.

ix Quo differat dilectio rerum spiri-

talium ab amore carnalilium.

x Non omnia que noticia comprehēdit dici possit concepta.

xi Concepte noticie similitudinē tunc ad eq̄litatem mentis accedere: cum id qd̄ cognoscitur neq; inferioris neq; superioris nature est.

xij. Cur sicut noticia mentis est proles: nō etiam amor partus eiusdem sit.

Aurelij augustini ep̄i liber nonus incipit.

De deo semper querendo. Capl'm. I.

t Rinitatē certe querimus: nō quā libet: sed illam trinitatem que d̄s est: verusq; ac sūmus: ⁊ solus de⁹. Expecta ergo quisquis h̄ audis. Adhuc em̄ querim⁹. Et talia querentē nemo iuste reprehendit: si tñ in fide firmissim⁹ q̄rat: qd̄ aut nosse: aut eloqui difficillimū est. Affirmantem vero cito iusteq; reprehendit q̄sq̄s melius vel videt vel docet. Querite inq̄t deū ⁊ viuet aīa vr̄a. Et ne quisq̄ se tanq̄ apprehēdisse temere gaudeat: querite inquit faciem eius semper. Et apostolus. Si quis se inquit putat aliquid scire: nondū scit quēadmodum scire oporteat. Quisquis aūt diligit deuz: hic cognitus est ab illo. Nec sic quidē dixit: cognouit illū: que periculosa p̄sumptio est. s̄ cognitus est ab illo. Sed ⁊ alibi cum dixisset. Nunc autē cognoscentes deum: statim corrigens. īmo cogniti inquit a deo: maximeq; illo loco. Fratres inquit ego meip̄m non arbitror app̄hendisse. Unum aūt: que retro oblitus in ea que ante sunt extentus: scd̄m intentionem sequor ad palmam superne vocatōis dei in xp̄o Jesu. Quotquot ergo perfecti: hoc sapiam⁹. Perfectionem in hac vita dicit: nō aliud q̄ ea que retro sunt obliuisci. ⁊ in ea que ante sunt extendi s̄m intentionem. Tutissima est enim querentis intentio: donec apprehendatur illud quo tendimus ⁊ quo extendimur Sed ea recta intentio est que proficiscitur a fide. Certa em̄ fides vtcunq; inchoat cognitōnem. Cognitio vera certa non perficiet̄: nisi post hanc vitā: cum videbimus facie ad faciē. Hoc ergo sapiamus vt nouerimus tutiorez esse affectū vera querendi. q̄ incognita p̄ cognitis presumendi. Sic ergo queramus tanq̄ inuenturi: ⁊ sic inueniamus tanq̄ quesituri. Cum enim consūmauerit homo: tunc incipit. De credēdis nulla infidelitate dubitemus: de intelligēdis nulla temeritate affirmemus. In illis auctoritas tenenda est: in his veritas exquirenda. Quod ergo ad istam questionem attinet. credamus patrem ⁊ filium ⁊ spiritūsanctum esse vnū deum. vniuerse creature cōditorem atq; rectorem: Nec patrem esse filiū: nec sp̄m sanctum vel patrem esse vel filium: sed trinitatē relatarum adinuicem personarum. ⁊ vnitatem equalis essentie: Hoc aūt queram⁹ intelligere ab eo ip̄o quem intelligere volumus auxilium precantes: ⁊ quantum tribuit. quod intelligimus explicare tanta cura ⁊ solicitudine pietatis: vt etiaz si aliquid aliud pro alio dicimus. nihil tamen indignum dicamus. Ut si quid: verbi gratia: de patre dicimus quod patri proprie non conueniat: aut filio conueniat aut spiritusancto: aut ip̄i trinitati: ⁊ si quid de filio quod filio proprie non congruat: saltē cōgruat patri: aut spiritusācto: aut trinitati. Itē si quid de spiritusancto qd̄ p̄prietatem sp̄ūssācti non deceat: non tñ alienū sit a patre aut filio: aut ab vno deo ip̄a trinitate: veluti nūc cupimus videre vtrum illa excellentissima caritas proprie sp̄ūssanctus sit: quod si nō est: aut pater est caritas: aut fili⁹: aut ip̄a trinitas: qm̄ resistere non possumus certissime fidei: ⁊ validissime auctoritati scripture dicentis: Deus caritas est: non tñ debemus deuiare sacrilego errore: vt aliquid de trinitate dicamus. quod non creatori: sed creature potius conueniat. aut inani cogitatione fingatur: Que cum ita sint attendamus ista tria. que inuenisse nobis videmur. Nondum d̄ supernis loquimur. nōdum de deo patre ⁊ filio ⁊ spiritusancto. sed de hac impari imagine: ⁊ cum imagine: id est homine: familiarius em̄ eam ⁊ facilius fortassis intuetur mentis nostre infirmitas.

An tria sint amans ⁊ qd̄ amat̄ ⁊ amor. An aūt duo sint cum quis non aliud q̄ seip̄um diligit

Capitulū. II

c Ce ego qui hoc q̄ro: cuz aliq̄d amo tria sunt: ego: ⁊ qd̄ amo: ⁊ ip̄e amor. Non em̄ amo amorez. nisi amantem amem. Nā non est amor: vbi nihil amat̄. Tria ergo sunt. amans: ⁊ qd̄ amatur: ⁊ amor. Qd̄ si non amem nisi meip̄m: nonne due erunt qd̄ amo ⁊ amor: Amans em̄ ⁊ qd̄ amatur. hoc idē est: qñ se ip̄e amat: sicut amare ⁊ amari: eodez mō idip̄m est cū se quisq; amat. Eadē quippe res bis dicitur. cū dicitur: amat se: ⁊ amatur a se. Tunc em̄ non est aliud atq; aliud amare et amari. sicut non est alius atq; alius: amans et amatus. At vero amor: ⁊ quod amatur: etiaz sic duo sunt. Nō enim quisquis se amat amor est: nisi cum amatur ip̄e amor. Aliud est autez amare se: aliud est amare amorem suum. Nō enim amat̄ amor: nisi iam aliquid amans. q̄a vbi nihil amatur. nullus est amor Duo ḡ sunt

Ps. 68

Ps. 10. 4

1. Cor. 8.

Gal. 4

Phl. 2.

1. Cor. 13

1. Joh. 4.

cum se quisq; amat·amor ꝛ quod amat· Tūc eñ amans ꝛ quod amatur vnū est· Unde videtur nō esse cōsequens: vt vbicūq; amor fuerit: iam tria intelligantur· Auferamus enīz ab hoc consideratione cetera que multa sunt quibus hō constat·atq; vt hec que nunc req̄rimus quantū in his rebus possumus liq̄do reperiamus: de sola mente tractemus. Adēs igitur cū amat seipam: duo quedam ostendit mentē ꝛ amorem· Quid est aūt amare se: nisi sibi pſto esse velle ad fruendū se. Et cum tñ se vult esse quantum est·par mentivoluntas est ꝛ amantis amor equalis: Et si aliqua substātia est amor: non est vtriq; corpus· sed spiritꝰ·nec mens corpus·sed spiritus est· Neq; tñ amor ꝛ mens duo spiritus: sed vnus spiritus: nec eēntie due: sed vna: ꝛ tñ duo quedam vnum sunt amans ꝛ amor·siue sic dicas quod amatur· et amor· Et hoc quidem duo: relatiue adinuicē dicuntur· Amans quippe ad amorem referꝛ· ꝛ amor ad amantē· Amans eñ aliquo amore amat: ꝛ amor alicuius amantis est· Habens vō ꝛ spiritus non relatiue dicuntur sed essentiaz demonstrant· Non eñ quia mens ꝛ spūs alicuius hois est: ideo mens ꝛ spūs in se nō manet· Retracto ei eo quod hō ē: qō adiūcto corpore ōr·mens ꝛ spūs manet· Retracto autez amāte nullus ē amor: ꝛ retracto amore nullꝰ est amans: Ideoq; quantū adinuicē referūꝛ· duo sunt· Q aūt ad se dicuntur·ꝛ singula spiritus·ꝛ simul vtrūq; vnus spūs: ꝛ singula mēs ꝛ simul vtrūq; vna mens· Ubi ergo trinitas· attendamus quantū possumus· ꝛ inuocemꝰ lucez sempiternā vt illuminet tenebras nras ꝛ videamꝰ in nobis q̄ntū sinimur imaginē dei

De mēte ꝛ noticia eiꝰ ꝛ volūtate· Capꝰ III

Ens eñ amare seipam non pōt·nisi etiā se nouerit· Nam quō amat qō nescit· Aut si quisq; dicit ex noticia generali vel speciali mentem credere se eē talem: qualē alias expta est: ꝛ ideo amare semet ipam insipientissime loquiꝰ· Unde eñ mens aliquā mentem nouit·si se nō nouit· Neq; eñ vt oculus corporis videt alios oculos: ꝛ se nō videt: ita mens nouit alias mentes ꝛ ignorat semetipam· Per oculos eñ corporis corpa videmus·qz radios qui p eos emicant·et q̄cq̄d cernimus tangunt: refringere vel retorquere in ipos non possumus: nisi cū specula intuemur· Quod subtilissime obscurissimeq; differitur·donec apertissime demōstret: vel ita se rem habere vel non ita· Sed quoquo modo se habeat vis qua per oculos cernimus·ipam certe vim·siue sint radij·siue aliud aliquid oculis cernere non valemus·sed mentē quērimꝰ ꝛ si fieri pōt·etiam hoc mente comphendimꝰ·

Mens ergo ipa sicut corporea q̄ rerū noticias psensus corpis colligit·sic incorporearum rerum per semetipam Ergo ꝛ semetipam p se ipam nouit·qm̄ est incorporea· Nam si non se nouit: non se amat·

Tria esse in aīa que sunt vnū mentē ꝛ noticiam sui ꝛ amorem· Capꝰ IIII·

Icut aūt duo quedam sunt· mens ꝛ amor eius cū se amat·ita quedā duo sunt mens ꝛ noticia eius cū se nouit Igitur ipa mens ꝛ amor: ꝛ noticia eius·tria q̄dam sunt: ꝛ hec tria vnum sunt· ꝛ cū perfecta sunt: equalia sunt· Si eñ minus se amat q̄ est vt verbi gratia·tantū se amat hoīs mens q̄ntum amandū est corpus hoīs: cum plus sit ipa q̄ corpus·peccat: ꝛ nō est pfectus amor eius· Item si amplius se amat q̄ est: velut si tantuz se amet quantū amandus est deus·dū incomparabiliter minus sit ipa q̄ deus: etiam sic nimio peccat ꝛ non perfectum habet amorē sui Maiore aūt puersitate ꝛ iniquitate peccat· cum corpus tantum amat quantū amandus est deus: Item noticia si minor est: q̄ est illud quod nosciꝫ· ꝛ plene nosci potest· pfecta non est· Si aūt maior est: iam superior est natura q̄ nouit q̄ illa q̄ nota est: sicut maior est noticia corporis: q̄ ipm corpus quod ea noticia notū est· Illa eñ vita quedam est in ratione cognoscentis: corpus aūt non est vita: Et vita quelibet quolibet corpore maior est: non mole sed vi· Habens vero cum seipam cognoscit: non se supat noticia sua: qz ipa cognoscit· ipa cognoscit· Cū ergo se totā cognoscit: neq; secū q̄cq̄ aliud: par illi ē cognitio sua: qz neq; ex alia natura est eius cognitio: cū seipam cognoscit Et cum se totam nihil amplius pcipit: nec minor nec maior est· Recta igitur diximus hec tria· cum pfecta sunt: esse consequenter eēlia· Sit etiam admonemur·si vtrūq; videre possumꝰ hec in anima existere: ꝛ tanq̄ inuoluta euolui vt sentiamur ꝛ dinumerentꝫ substantialiter vt vt ita dicam: essentialiter: non tanq̄ in subiecto· vt color·aut figura in corpore·aut villa q̄cto· vt color·aut figura in corpore·aut villa q̄litas·aut quantitas·Quicq̄d eñ tale est·non excedit subiectū in quo est· Non eñ color iste aut figura huius corporis pōt esse ꝛ alterius corporis· Habens aūt amore quo se amat pōt amare ꝛ aliud preter se· Item non se solam cognoscit mens·sed ꝛ alia multa· Q̄ obrem nō amor ꝛ cognitio tanq̄ in subiecto insunt mēti sed substantialiter etiam ista sunt sic ipa mēs quia etsi relatiue dicuntur adinuicem· in sua

tamen sunt singula quecꝫ substantia· Non sic̃ color ⁊ coloratum relatiue ita dicuntur adinuicem· vt color in subiecto colorato sit: nõ habens in seipõ propriam substantiam: quoniaꝫ coloratum corpus substantia est· ille autẽ in substantia: sed sicut duo amici etiam duo sunt homines: que sunt substantie cum homines non relatiue dicantur· amici autem relatiue· Sed item cuius substantia sit amans vel sciẽs substantia sit scientia: substantia sit amor: sed amans ⁊ amor· aut sciens ⁊ scientia: relatiue ad se dicantur sicut amici ¶Mens vero aut spiritus non sunt relatiua: sicut nec homines relatiua sunt: non tamen sicut amici homines possunt seorsum esse adinuicem: sic amans et amor: aut sciens ⁊ scientia· Quꝫ ⁊ amici corpore videntur separari posse: non animo· inquantum amici sunt· verũtñ fieri põt· vt amicus amicum etiam odisse incipiat ⁊ coipo amicus esse desinat: nesciente: illo: ⁊ adhuc amante· Amor aũt quo se mens amat: si eẽ desinat simul et illa desinit esse amans· Item noticia qua se mens nouit: si esse desinat: simul ⁊ illa nosse se desinet· Sic̃ caput capitati alicui⁹ vtiꝫ caput est· ⁊ relatiue ad se dicũtur cuius etiã substantie sint· Nam ⁊ caput corpus est· ⁊ capitatum· Et si non sit corp⁹: nec capitatũ erit· Sed hec precisione adinuicem separari pũt· illa non possunt: Quꝫ si sunt aliqua corpora q̃ secari omnino ⁊ diuidi nequeunt: tamen nisi partibus suis constarent corpora non essent pars ergo ad totum relatiue dicitur: quia oĩs pars alicuius totius pars est: ⁊ totũ oĩbus ptibus totũ est· Sed quoniam ⁊ pars corpus est ⁊ totum: non tñ ista relatiue dicunt̃: ꝫ etiã substantialiter dicunt̃· Fortassis ergo mens totũ est ⁊ eius quasi partes amor quo se amat ⁊ scientia qua se nouit: quibus duabus partibus illud totũ constat· An tres sunt equales partes quibus totũ vnum completur· Sz nulla pars: totũ cuius pars est complectit̃· ¶Hec vero cum se totam nouit: hoc est perfecte nouit per totũ eius est noticia eius· Et cum se perfecte amat: totã se amat: ⁊ per totũ ei⁹ ẽ amor eius· Num ergo sicut ex vino ⁊ aqua ⁊ melle vna sit potio: ⁊ singula per totum sunt: ⁊ tamẽ tria sunt· nulla eñ pars est potionis q̃ non habeat hec tria: Non eñ iuncta velut si aqua et oleum essent: sed omnino cõmixta sunt: ⁊ substantie sunt omnes: ⁊ totus ille liquor vna q̃dam est ex tribus cõfecta substantia· Tale aliquid arbitrandũ est esse simul hec tria: mentẽ amorem: noticiam: sed non vnius substantie sunt aqua: vinum: ⁊ mel: cuius ex eorum commixtione fiat vna substantia potionis: Quõ autem illa tria nõ sunt eiusdem substantie nõ video: cum mens ipa se amet: atqꝫ ipa se nouerit: atqꝫ ita sint hec tria: vt nõ alteri alicui reꝫ mens vel amata vel nota sit· Cui⁹ ergo eiusdemqꝫ essentie necesse est hec tria sint: ⁊ ideo si tanꝫ cõmixtione cõfusa essent: nullomodo essent tria: nec referri adinuicẽ possent· Quẽ admodum si ex vno eodemqꝫ auro tres ãnulos similes facias: cuius connexos sibi referũt̃ adinuicem q̃ similes sunt· Omnis eñ similis alicui similis est: ⁊ trinitas anulorũ est: ⁊ vnuꝫ aurũ: At si misceantur sibi ⁊ per totam singuli massam suam conspergant̃ intercidet illa trinitas: ⁊ oĩno non erit: ac non solũ vnum aurũ dicetur: sicut in illis tribus anulis dicebatur: ꝫ iam nulla aurea tria

Quꝫ mens ⁊ amor ⁊ noticia ⁊ singula in se maneant ⁊ oĩa in oĩbus Capĩm· V·

V Tin illis tribus cum se nouit mens ⁊ amat se: manet trinitas: mens: amor: noticia: ⁊ nulla cõmixtione cõfunditur· cuius ⁊ singula sint in seipis· ⁊ inuicem tota in totis: siue singula in binis: siue bina in singulis· Itaqꝫ oĩa i oĩbus· Nam ⁊ mẽs est vtiꝫ in seipa: quoniam ad seipam mens dicitur: cuius noscens vel nota: vl noscibilis: ad suam noticiã relatiue dicatur· Amans quoqꝫ ⁊ amata vel amabilis ad amorem referatur: q̃ se amat ⁊ noticia: cuius referatur ad mentem cognoscentem vel cognitã· tamẽ ⁊ ad seipam nota ⁊ noscens dicitur· Non enim sibi est incognita noticia: qua se mens ipa cognoscit· Et amor cuius referatur ad mentem amantẽ cuius amor est: tamen ⁊ ad seipm est amor· vt sit etiam in seipo: quia ⁊ amor amatur· Nec alio nisi amore amari põt: id est seipo· Ita sũt hec singula in seipis In alterius aũt ita sunt: quia ⁊ mens amans in amore est· ⁊ amor in amantis noticia: ⁊ noticia in mente noscente· Singula in binis ita sunt quia mens que se nouit ⁊ amat· in amore ⁊ noticia sua est: ⁊ amor amãtis mẽtis sesecꝫ scientis· in mẽte noticiaeꝫ ei⁹ est· Et noticia mentis se scientis ⁊ amantis in mente atqꝫ in amore eius est· quia scientesꝫ se amat ⁊ amantem se nouit· Ac per hoc ⁊ bina in singulis: quia mens que se nouit ⁊ amat cum sua noticia est in amore: ⁊ cum suo amore in noticia· Amor quippe ipe ⁊ noticia simul sunt in mente: que se amat ⁊ nouit· Tota ẋo in totis· quemadmodum sint· iam supra ostẽdimus· cum se tota mens amat· ⁊ totam nouit· ⁊ totum amorem suum nouit· totamqꝫ amat noticiam suam· quãdo tria ista ad seipsa

perfecta sunt. Miro itaq; modo tria ista inse-
pabilia sunt a semetipis. ⁊ tamē eorum singu-
lum quodq; substantia est. ⁊ simul omnia vna
substantia vel essentia: cum ⁊ relatiue dicant̄
adinuicem.

De noticia qua mens non solum se: ꝫ etiaz
alias mentes nosse regulariter pōt. Capl. VI.

Sed cum seipaz nouit humana mens
⁊ amat seipam: non aliquid incōmu
tabile nouit ⁊ amat: alit̄q; vnusq̄sq;
homo loquendo enunciat mentem suam: q̄d
in seipo agatur attendens: Aliter autem hu-
manam mentem speciali aut generali cogniti
one diffinit. Itaq; cum mihi de sua propria lo-
quitur: vtrum intelligat hoc: aut illud: aut nō
intelligat: ⁊ vtrum velit aut nolit hoc aut illd̄:
credo: Cum vero de humana specialiter aut
generaliter verum dicit: agnosco ⁊ approbo.
Unde manifestum est aliud vnum quēq; vi-
dere in se: quod sibi alius dicenti credat: non
tamen videat: aliud autem in ipa veritate qd̄
alius quoq; possit intueri: quoꝝ alterum mu-
tari per tempora: alterum incōmutabili eter-
nitati consistere. Neq; enim oculis corporeis
multas mentes videndo per similitudinē col
ligimus: generalem vel specialem mentis hu
mane noticiam sed intuemur inuiolabilē veri
tatem ex qua perfecte quantuz possumus dif-
finiamus. non qualis sit vniuscuiuscunq; ho-
minis mens: sed qualis esse sempiternis ratō
nibus debeat. Unde etiam phantasias reruz
corporalium per corporis sensuz haustas ⁊ qd̄
ammodo infusas memorie: ex quibus etiā ea
que non visa sunt ficto phantasmate cogitan-
tur: siue aliter quā sunt: siue fortuitu sicuti sūt
alijs omnino regulis supra mentem nostram
incōmutabiliter manentibus: vel approbare
apud nosmetipos: vel improbare cōuincimur
cum recte aliquid approbamus aut improba-
mus. Nam cum ⁊ recolo cartaginis menea q̄
vidi: ⁊ cū fingo alexandrie que non vidi: eas-
demq; imaginarias formas quasdam quibus
dam preferens: rationabiliter prefero: viget ⁊
claret desuper iudicium veritatis. ac sui iuris
incorruptissimis regulis firmum est. Et si cor-
poralium imaginum quasi quodā nubilo sub-
texitur non tamen inuoluitur atq; confundit̄
Sed interest vtrum ego sub illa: vel in illa ca-
ligine: tāq̄ a celo perspicuo secludar: an sicut
in altissimis montib⁹ accidere solet: inter vtr̄
q; aere libero fruens: ⁊ serenissimā lucem sup̄
⁊ densissimas nebulas subter aspiciam. Nam
vnde in me fraterni amoris inflammatur ar-
dor: cum audio virum aliquem pro fidei pul-
chritudine ⁊ firmitate: acria tormenta toleras
se. Et si mihi digito ostendatur ipe homo: stu-
deo mihi coniungere: notum facere: amicitia
colligare. Itaq; si facultas datur: accedo: allo
quor: sermonem cōfero: affectum meū in illū
quibus verbis possum exprimo: vicissimq; in
eo fieri quē in me hēat atq; exprimi volo: spiri
talemq; complexum credendo melior: quia p
uestigare tam cito ⁊ cernere penitus eius in-
teriora non possum: Amo itaq; fidelem ⁊ fortē
virū: amore casto atq; germano. Quod si mi-
hi inter nostras loquelas fateatur. aut incau-
tus aliquo modo sese indicet: quod vel de deo
credat incōgrua: atq; in illo quoq; carnale ali
quid desideret: ⁊ pro tali errore illa pertulerit
vel sperate pecunie cupiditate. vel inani aui-
ditate laudis humane: statim amor ille quo in
eum ferebar offensus: ⁊ quasi repercussus: at
q; ab indigno homine ablatus: in ea forma p-
manet: ex qua eum talē credens amaueram.
Nisi forte ad hoc homo iam vt talis sit. cū talē
non esse cōperio. At in illo homine nihil mu-
tatuz est: mutari tñ potest vt fiat. qd̄ eum iam
esse credideram. in mente aūt mea mutata ē
vtiq; ipa existimatio. que de illo aliter se habe
bat. ⁊ aliter habet. Idemq; amor ab intentōe
perfruendi. ad intentionē consulendi. incom
mutabili desuper iusticia iubēte deflexus est.
Ipa vero forma in concusse ac stabilis verita
tis: ⁊ in qua fruerer homine. bonū eū credēs.
⁊ in qua eū consulo. vt bonus sit. eadem luce
incorruptibilis sincerissimeq; rationis: ⁊ mee
mentis aspectum ⁊ illam phantasie nubē quā
desuper cerno cum eundem hoīem quem vi-
deram cogito in perturbabili eternitate per-
fundit. Item cum arcum pulchre ⁊ equaliter
intortū quem vidi: verbi gratia. cartagini aīo
reuoluo. res quedam menti nunciata p ocu-
los memorie que transfusa imaginarum con
spectum facit. Sed aliud mente conspicio ꝑm
q; mihi opus illud placet. vnde etiā si displice-
ret. corrigerem. Itaq; de istis scd̄m illam iudi
camus: ⁊ illam cernimus ratōnalis mentis in
tuitu. Ista vero aut presentia sensu corporis
tangimus. aut imagines absentiū fixas in me
moria recordamur: aut ex earuz similitudine
talia fingimus: qualia nosipi si vellemus atq;
possemus: etiā opere moliremur Aliter enim
figurantes animo imagines corporum. aut p
corpus corpora videntes. aliter autem ratio-
nes artemq; ineffabiliter pulchram talium fi-
gurarum super aciem mentis simplici intelli-
gentia capientes

De verbo quod mens ex eterna concipit veritate Capitulum·VII·

i Illa igitur eterna veritate ex qua temporalia facta sunt omnia·formā ſm quam sumus·ꝛ ſm quam vel in nobis vel in corporibus vera ꝛ recta ratione aliquid opamur visu mentis aspicimus· atq; inde conceptam rerum veracem noticiā:tāq; verbum apud nos habemus:ꝛ dicendo intus gignimus:nec a nobis nascendo discedit·Cū aūt ad alios loquimur:verbo intus manenti ministerium vocis adhibemus: aut alicui⁹ signi corporalis:vt per quandam cōmemoratōnem sensibilem,tale aliquid fiat etiā in animo audientis:quale de loquentis animo non recedit·Nihil itaq; agimus per membra corporis in factis dictisq; nostris:quibus vel approbantur vel improbantur mores hominuz:qō non verbo apud nos intus edito preuenim⁹· Nemo em̄ volens aliquid facit:qō non in corde suo prius dixerit·Quod verbum amore cōcipitur:siue creature:siue creatoris:id est aut nature mutabilis aut incōmutabilis veritatis

Quali amore diligi debeat creatura Capitulum·VIII·

e Rgo aut cupiditate:aut caritate nō quo non sit amanda creatura·sed si ad creatorem refertur ille amor:non iam cupiditas sed caritas erit·Tunc enim est cupiditas cum propter se amatur creatura·tūc nō vtentem adiuuat:sed corrumpit fruentē·Cū ergo aut par nobis:aut inferior creatura sit inferiore vtendum est ad deum:pari autez fruendum·sed in deo·Sicut enim teipso: non in teipo frui debes·sed in eo qui fecit te·Sic etiā illo:quem diligis:tanq; teipm:ꝛ nobis ergo ꝛ fratribus in domino fruamur:ꝛ inde nos nec ad nosmetipos remittere·ꝛ quasi relaxare deorsum versus audeamus Nascitur autem verbum cum excogitatum placet·aut ad peccandum aut ad recte faciendum· Verbum ergo nostrum ꝛ mentem de qua gignitur quasi medius amor coniungit·secq; cum eis tertium cōplexu incorporeo sine vlla confusione pstrigit

Quo differat dilectō rerum spiritalium ab amore carnalium· Capitulum·IX·

c Onceptum autē verbum ꝛ natum idipm est·eum voluntas in ipa noticia cōquiescit quod fit in amore spiritalium Qui enim: verbi gratia:perfecte nouit·perfecteq; amat iusticiam:iam iustus est· etiam si nulla existat ſm eam forinsecus p mēbra corporis operandi necessitas· In amore autem carnalium temporaliumq; reruz: sicut in ipis animalium fetibus:alius est concept⁹ verbi:alius partus· Illic em̄ quod cupiendo concipitur:adipiscendo nascitur· Quoniam non sufficit auaricie nosse:ꝛ amare aurum:nisi ꝛ habeat· Necq nosse ꝛ amare vesci: aut concumbere:nisi etiam id agat:necq nosse ꝛ amare honores ꝛ imperia:nisi proueniant· Que tamen omnia:nec adepta sufficiunt·Qui em̄ biberit ex hac inquit aqua:sitiet iterum Jōcq ꝛ in psalmo·Concepit inquit dolorem ꝛ peperit iniquitatem·Dolorem vl laborem dicit cōcipi·cum ea cōcipiuntur que nosse ac velle nō sufficit:ꝛ inardescit atq; egrotat animus indigentia:donec ad ea perueniat:ꝛ quasi pariat ea·Unde eleganter in latina lingua parta dicuntur:ꝛ reperta atq; comperta: que verba quasi a partu ducta resonant· Quia pcupiscētia cum conceperit parit peccatum Unde dominus clamat· Uenite ad me omnes qui laborati ꝛ onerati estis:Et alio loco·Ue pgnātibus·ꝛ lactantibus in illis diebus·Cum itaq; ad partum verbi referret omnia vel recte facta vel peccata·ex ore inquit tuo iustificaberis:ꝛ ex ore tuo condemnaberis:os volens intelligi: non hoc visibile:sed interius inuisibile cogitationis ꝛ cordis·

Jaco·j· Mat·jj· Ibiō·24

Non omnia que noticia comprehēdit dici posse concepta· Capitulum·X

r Ecte ergo queritur:vtrum omnis noticia verbum: an tantum amata noticia· Nouimus enim ꝛ ea que odimus·Sed nec concepta:nec pta dicenda sūt animo·que nobis displicent· Nō enim omnia que quoquo modo tangunt concipiuntur:vt tantum nota sint·non tamen verba dicantur· sicut ista de quibus nunc agimus·Aliter enim dicuntur verba que spacia temporuz syllabis tenent:siue pronuncientur: siue cogitentur· alter omne quod notum est verbū dicitur aio impressum q̄diu de memoria proferri ꝛ diffiniri potest:q̄uis res ipa displiceat·aliter cum placet quod mente concipitur·Scdum quod genus verbi accipiendum est quod ait apostolus·Nemo dicit domin⁹ Jesus:nisi in spiritu· sancto:cum ſm aliam verbi notionem dicant hoc ꝛ illi· De quibus ipe dominus ait· Non omnis qui dicit mihi dñe dñe·intrabit in regnū celorum· Uerumtamen cum ꝛ illa que odim⁹ recte displicent:recteq; improbantur:approbatur eorum improbatio:ꝛ placet ꝛ verbum ē Necq vitiorum noticia nobis displicet:sed ipa vitia· Nam placet mihi quod noui·et diffinio quid sit intemperantia:ꝛ hoc est verbum eius sicuti sunt in arte nota vitia· Et recte appro-

∫·Cor·12 Mathō·7

batur·eorum noticia:cum discernit cognitor speciem priuationemq; virtutis:sicut aire: et negare:esse ⁊ non esse·Attamen virtute priuari atq; in vitium deficere damnabile est·Et diffinire intemperantiam verbumq; eius dicere pertinet ad artem morum·Esse autez intemperātem ad id pertinet quod illa arte culpatur sicut nosse ac diffinire q̄d sit soloecism⁹ pertinet ad artem loquendi:facere autem vitium est:quod eadem arte reprehendit̄ Verbum est igitur·quod nunc discernere ac insinuare volumus cum amore:noticia·Cū itaq; se mens nouit ⁊ amat:iungitur ei amore verbum eius·Et quoniam amat noticiam: et nouit amorem:⁊ verbum in amore est·⁊ amor in verbo:⁊ vtrumq; in amante atq; dicēte·Sed omnis ꝑm speciem noticia·similis ē ei rei quā nouit·Est enim alia noticia ꝑm priuationem quam cum improbamus·loquimur·Et hec p̄uationis improbatio speciem laudat·ideoq; approbatur

Concepte noticie similitudinem tunc ad equalitatem mentis accedere·cum id quod cognoscitur·neq; inferioris·neq; supioris nature est· Capitulum·XI·

h Abet ergo animus nonnullā speciei note similitudinem·siue cum ea placet·siue cum eius priuatio displicet·Quo circa inquantum deum nouimus·similes sumus·Sed non ad equalitatem similes·quia nec tantum eum nouimus·quantuz ip̄e se·Et quemadmodum cum per sensum corporis discimus corpora·fit eorum aliqua similitudo in animo nostro·que phātasia memorie est·Non enim omnino ip̄a corpora in anīo sunt·cum ea cogitamus. sed eorum similitudines·Itaq; cum eas pro illis approbam⁹·erramus·Error nanq; est pro alio alterius approbatio·Melior est tamen imaginatio corporis in animo·q̄ illa species corporis·inquātum hec in meliore natura est·id est in substātia vitali sicuti animus est·ita cum deum nouimus·q̄uis melioris efficiamur q̄ eram⁹ anteq̄ nossemus·maximeq; cum eadem noticia etiam placita digneq; amata verbum est·fitq; aliqua dei similitudo illa noticia:tamen inferior est·quia in inferiori natura est Creatura quippe animus:creator autez deus·Ex quo colligitur:quia cum se mēs ip̄a nouit atq; approbat:sic est eadem noticia verbum eius·vt ei sit par omnino ⁊ equale·atq; identidez·q; neq; inferioris essentie noticia est·sicut corporis:neq; superioris sicut dei·Et cum habeat noticia similitudinem ad eam rem quam nouit·hoc est cuius noticia est·hec habet perfectam ⁊ equalem qua mens ip̄a que nouit ē nota Ideoq; ⁊ imago ⁊ verbū est·q; de illa exprimit̄ cū cognoscendo eidē coequatur·⁊ est gignenti equale quod genitū est

Cur sicut noticia mentis est proles nō etiā amor partus eiusdem sit· Capl̄m·XII·

q Uid ergo amor:nō erit imago·nō verbū·nō genit⁹·Cur em̄ mens noticiam suā gignit cū se nouit:⁊ amorem suū nō gignit cū se amat? Nā si ꝓpterea est notionis sue causa q; noscibilis est·amoris etiā sui causa ē·q; est amabilis·Cur vtrq; itaq; non genuerit·difficile est dicere Hec em̄ q̄stio etiā de ip̄a summa trinitate.omnipotentissimo creatore deo: ad cuius imaginem hō factus est:solet mouere hoīes·quos veritas dei per humanā locutionē inuitat ad fidem· Cur non spiritus quoq; sanctus a patre deo genitus vel creditur vel intelligitur·vt filius etiam ip̄e dicatur? Quod nunc in mente humana vtcunq; inuestigare conamur:vt ex inferiore imagine in qua nobis familiarius natura ip̄a nostra quasi interrogata respondet: exercitatiorem mentis aciē ab illuminata creatura ad lumen incōmutabile dirigamus·Si tamen veritas ip̄a persuaserit·sicut dei verbū filium esse nullus xp̄ianus dubitat·ita caritatem esse spiritum sanctum·Ergo ad imaginē illam que creatura est:hoc est ad rationalem mentem·diligentius de hac re interrogandā considerandamq; redeamus:vbi temporaliter existens:non nullarum reruz noticia que ante non erat:⁊ aliquarum rerum amor que antea non amabantur distinctius nobis aperit quid dicamus·quia et ipsi locutioni temporaliter dirigende:facilior est ad explicandum res que in ordine temporum comprehenditur·Primo itaq; manifestum sit posse fieri vt sit aliquid scibile·id est quod sciri possit·⁊ tam̄ nesciatur·illud autem fieri non posse vt sciat̄·quod scibile non fuerit·Unde liquido tenendum est q̄ oīs res quamcunq; cognoscim⁹ cōgenerat in nobis noticiam sui·Ab vtroq; em̄ noticia parit̄:a cognoscente ⁊ cognito·Itaq; mēs cū seip̄am cognoscit·sola parēs ē noticie sue·⁊ cognitū em̄ ⁊ cognitor ip̄a ē·Erat autez sibi ip̄a noscibil̄·⁊ añq̄ se nosset: ꝑ noticia sui n̄ erat in ea:cū seip̄a non nouerat·Quod ergo cognoscit se:parem sibi noticiam sui gignit: quia non minus se nouit q̄ est:nec alterius essentie est noticia eius:non solum quia ipsa nouit:Sed etiam quia seipsam:sicut supra diximus·Quid ergo de amore dicendum est? cur

Gen·i·

non etiam cum se amat: ipm quoq; amorem sui genuisse videatur? Erat enim amabilis sibi: & anteq; se amaret: quia poterat se amare sicut erat sibi noscibilis: & anteq; se nosset: qz poterat se nosse. Nam si non sibi esset noscibilis: nunq; se nosse potuisset. Ita si non sibi eet amabilis: nunq; amare potuisset. Cur itaq; amando se non genuisse dicatur amorem sui: sicut cognoscendo se genuit noticiam suam. In eo quidem manifeste ostēditur hoc amoris esse principium: vnde procedit: ab ipa quidem mente procedit que sibi est amabilis anteq; se amet: atq; ita principiuz est amoris sui quo se amat. Sed ideo nō recte dicitur genitus ab ea sicut noticia sui qua se nouit: qz noticia iam inuentum est quod partum repertū dicitur: quod sepe precedit inquisitio eo fine quietura. Nam inquisitio est appetitus inueniendi: quod idem valet si dicas: reperiendi. Que autem reperiuntur: quasi pariūtur: vnde proli similia sunt: vbi nisi in ipsa noticia? ibi enim quasi expressa formantur. Nam etsi iam erant res quas queren do inuenimus: noticia tamen ipsa non erat: quam sicut prolē nascentem deputamus: porro appetitus ille qui est inquirendo procedit a querente: & pendet quodammodo: neq; requiescit fine quo intēditur: nisi id quod queritur inuentum: querēti copuletur. Qui appetitus: id est inquisitio: cuius amor esse nō videatur: quo id quod notum est: amatur. Hoc enim adhuc vt cognoscat agitur: tamen ex eodem genere quidam est. Nam voluntas iam dici potest: quia omnis qui querit inuenire vult: & si id querit quod ad noticiam pertineat: omnis qui querit nosse vult. Quod si ardenter atq; instanter vult: studere dicitur quod maxime in assequendis atq; adipiscendis quibusq; doctrinis dici solet. Partum ergo mentꝭ antecedit appetitus quidaz: quo id quod nosse volumꝰ querendo & inueniendo nascitur proles ipsa noticia: ac per hoc appetitus ille quo concipitur pariturq; noticia: partus & proles recte dici non potest. Idemq; appetitus quo inhiatur rei cognoscende: fit amor cognite dum tenet atq; amplectitur placitam prolem: id est noticiam gignentiq; coniungit. Et est quedam imago trinitatis: ipsa mens & noticia eius qō est proles eius: ac de seipsa verbum eius: & amor tertius: & hec tria vnum atq; vna substātia. Nec minor proles: dum tantam se nouit mens quanta est: nec minor amor dum tantū se diligit q̄tum nouit & quanta est.

Explicit liber nonus.

Incipiunt capitula libri decimi.

i De studijs discere amantium qō ignorant: quod tamen non expeterēt scire si penitus ignorarent.

ij Quibus causis amari videntur cognita: cum ipsa scientia eorum que nescimus expetitur.

iij An incognita sibi sit mens cum se querit vt nouerit.

iiij De proprijs mentis que non potest ignorare.

v In quo mens nosse se debeat: et a quibus abstinere ne eis quasi proprijs delectetur: atq; in se minus nouerit

vj In quibus mens de se cogitans possit errare.

vij De opinionibus eorum qui mentem aliquid precipuum corporis esse senserunt.

viij Q; mens nosse se querens: nihil de se corporeum debet cogitare

ix Quomodo mens cognoscit seipsam.

x Q; mens nosse se cupiens nihil eorum de se opinari debeat: de quibus scit esse dubitandum.

xj De memoria: intelligentia & voluntate: in quibus mens habet in se quandam imaginem diuine trinitatis.

xij De querenda imagine trinitatis etiam in his que anima ex corporis sensibus concipit.

Aurelij Augustini episcopi de trinitate liber decimus incipit.

De studijs discere amantium quod ignorant: quod tamen non expeterent scire si penitus ignorarēt.

Capitulum. I.

n Nc ad ea ipsa consequenter enodatius explicāda lima tior accedat intentio. Ac p̄mū quia rem prorsus ignotā amare omnino nullus potest: diligenter intuendum est cuiusmodi sit amor studentium: id est non iam scientiuz: sed adhuc scire cupientiū quāq; doctrinā. Et in his q̄pe rebꝰ i q̄bꝰ nō vsitate or studium solent existere amores ex auditu: dum

cuiusq; pulchritudinis fama ad videndum ac fruendū animus accendit·q; generaliter no uit corpoꝝ pulchritudines: ex eo q; plurimas vidit: & inest intrinsecus vñ aptrobet: cui forin secus inhiat·Qđ cū fit: nō rei penit⁹ incogni te amor excitat·cui⁹ genus ita notū est: Cum aūt virū bonū amamus: cui⁹ faciē nō vidim⁹: ex noticia virtutū amam⁹·quas nouim⁹ i ipa veritate Ad doctrinas aūt cognoscēdas: ple rūq; nos laudantiuz atq; pdicantiū accendit auctoritas·Attū nisi breuit impressā cuiusq; doctrine haberem⁹ in aīo notionem: nullo ad eā discendā studio flagrarem⁹·Quis ei scien de: verbi gratia: rhetorice vllā curā & operam impenderet: nisi ante sciret eā dicendi eē scie tiam·Aliqñ etiā ipaꝝ doctrinaruz fines audi tos expertos ve miramur: & ex hoc inardesci mus facultatē cōparare discendo qua ad eos puenire possim⁹·Tanq; si litteras nescieti di catur: quandā esse doctrinā qua quisq; valeat q̄uis longe absenti verba mittere manu fa cta in silentio: que rursus ille cui mittunt non auribus: sed oculis colligat: idq; fieri videat· Nōne dū concupiscit nosse qđ id possit: oi stu dio circa illū finē mouet: quē iam notū tenet· Sic accendunt studia discentiū·Nā qđ quisq; prorsus ignorat: amare nullo pacto pōt·Ita etiā signū si quis audiat incognitū: veluti ver bi alicui⁹ sonū quo quid significet ignorat: cu pit scire quid nā sit: id est sonus ille cui rei cō memorande institutus sit: veluti audiat cū di citur temetum & ignorans quid sit: requirat· Jam itaq; oportet vt nouerit signū esse: id est non esse inanem illam vocem: sed aliquid ea significari·Alioquin iam notum est hoc trissyl labum: & articulatam speciem suam impressit animo per sensum aurium·Quid amplius in eo requiratur: quo magis inotescat: cui⁹ oēs littere oiaq; soni spacia nota sunt·nisi q; simt innotuit signum esse: mouitq; sciendi cupidi tatē: cui⁹ rei signū sit·Quo igit amplius notū est: sed non plene notū est: eo cupit animus ꝺ illo nosse qđ reliquū est·Si em̄ tm̄ mō esse istā vocem nosset: eamq; alicui⁹ rei signū esse non nosset: nihil iam quereret de sensibili re: q̄ntū poterat sentiendo percepta·Quia vero non solum esse vocem: sed & signū esse iam nouit: perfecte id nosse vult·Neq; vllū pfecte signū noscitur·nisi cui⁹ rei signū sit: cognoscat·Hoc q̄ qui ardenti cura querit vt nouerit: studio q; accensus insistit: nō pōt dici esse sine amore Quid igitur amat·Certe enīz amari aliquid nisi notū non potest·Neq; ille istas tres syllā bas amat·quas iā notas habet Q; si hoc i eis amat·quia scit eas significare aliquid nō inde nunc agitur: non enim hoc nosse querit·Sed in eo qđ scire studet quid amet: inquirimus: qđ pfecto nondum nouit: & propterea mira mur cur amet: qm̄ firmissime nouimus ama ri nisi nota nō posse·Quid ergo amat: nisi qa nouit atq; intuetur in rationibus rerū que sit pulchritudo doctrine: qua continentur noti cie signoꝝ oim: & que sit vtilitas in ea peritia qua inter se humana societas sensa cōmuni cat. ne sibi hominū cetus deteriores sint: qua uis solitudine: si cogitationes suas colloquē do non misceantur·Hanc ergo speciez deco rem & vtilem cernit anima: et nouit: & amat eamq; in se pfici studet q̄tum potest: quisq; vocum significantium: quecunq; ignorat: in quirit·Aliud est enim qđ eam in veritatis lu ce conspicit: aliud quod in sua facultate con cupiscit·Cōcupiscit nanq; in luce veritat⁹: q̄ magnū & q̄ bonū sit: omnes omnium genti um linguas intelligere ac loqui: nullamq; vt alienigena audire & a nullo ita audiri·Cuius noticie decus cogitatiōe iam cernitur: ama turq; res nota q̄ ita conspicit: atq; inflāmat studia discentiū: vt circa eam moueant: eiq; inhient in omni opera quā impēdunt ꝓ quē de tali facultati: vt etiam vsu amplectantur qđ ratione ꝓnoscunt: atq; ita quisq; cui facul tati spe ꝓpinquat: ei feruētius amore inar desc it·Eis doctrinis quipe studet vehemētius que capi posse non desperant·Nam cuius rei adipiscende spem quisq; non gerit: aut tepi de amat aut oīno nō amat q̄uis q̄ pulchra sit videat·Quocirca: q; oīm liguaꝝ scia fere ab oīb⁹ desperat: sue gētis q̄sq; maxie studet vt nouerit·Q; si & illi ad pfectū pcipiende se nō sufficē sētit: nemo tñ tā desidiosus ē h⁹ noticie q̄ nō cū audierit incognitū v̄bū velit nosse qđ illud sit: & si pōt q̄rat & discat·Qđ dū q̄rit: vti q; in studio discēdi ē: & v̄ amare rē incognitaz qđ nō ita ē·Spēs nāq; illa tāgit aīm quam no uit & cogitat: in q̄ elucet dec⁹ ꝓsciandoꝝ ani moꝝ in vocib⁹ notis audicdis atq; reddēdis eaq; accēdit studio querētē q̄dē qđ ignorat: ꝑ notā formā q̄ id ptineat intuentē & amantem Jtaq; si querenti·verbi gratia·quid sit teme tum (hoc em̄ exempli causa posueram) dicat: quid ad te pertinet: respondebit·Ne forte au diam loquentem: & non intelligam: aut vsp iam forte id legaz: et quid scriptoꝝ senserit ne sciam·Quis tandem huic dicat noli intellige re quod audis: noli nosse quid legis·Omni bus enīz fere animis rationalibus in ꝓmpru est: ad videndū huius ptis pulchritudo: qua

hoīm inter se cogitata: significantiū vocū enū
ciatione noscunt. ꝓpter hoc notū decus. ⁊ ob
hoc amatū quia notū. studiose queritꝫ verbuz
illud ignotū. Itaqꝫ cū audierit atqꝫ cognoue
rit temetū. a veteribus vinū appellatū: ꝙ iam
ex vsu loquendi quē nūc habem⁹ hoc vocabu
lū emoztuū. ꝓpter nōnullos fortasse veteruz
libzos sibi necessariū deputabit. Si autē illos
superuacaneos habet. forte iā nec dignuz qō
memozie cōmēdet existimat: qz videt ad illaz
spēm doctrine quā notā mente intuetur atqꝫ
amat minime ꝓtinere. ¶ Qbzē oīs amoz stu-
dentis animi. hoc est volētis scire qō nescit: nō
est amoz ei⁹ rei quā nescit: ꝙ ei⁹ quā scit: ꝓpt
quā vult scire qō nescit. aut si tā curiosus ē. vt
nō ꝓpter causam aliā notā: sed solo amoze ra
piat incognita sciēdi: discernend⁹ quidē est a
studiosi noīe iste curiosus: sed nec ipe amat in
cognita: īmo ꝙgruenti⁹ ōz: odit incognita: que
nulla esse vult: dū vult oīa esse cognita. Sed
ne quisqꝫ nobis difficiliozē referat questionez
asserens tā nō posse quēqꝫ odisse qō nescit: qꝫ
nō pōt amare qō nescit. nō resistim⁹ verbis: ꝙ
intelligendū est: nō hoc idē dici cū dicit: amat
scire incognita. ac si diceret: amat incognita.
Illud ei fieri pōt vt amet quisqꝫ scire incogni
ta. vt aūt amet incognita non pōt. Non enim
frustra ibi est positū scire. ¶ Nū qui scire amat i
cognita. nō ipa incognita. sed ipm scire amat
Quod nisi haberet cognitū neqꝫ scire se quic
qꝫ posset fidenter dicere neqꝫ nescire. Non so
lum em̄ qui dicit scio. ⁊ verum dicit. necesse est
vt quid sit scire sciat. sed etiaz qui dicit nescio.
id que fidenter ⁊ verū dicit ⁊ scit verū se dicere
scit vtiqꝫ quid sit scire. qz ꝺiscernit ab sciente
nescientem. cum veraciter se intuens dicit ne
scio. Et cū ipe scit se verum dicere vnde sciret
si quid sit scire. nesciret.

Quibus causis amari videtur cognita. cū
ipa scientia eoꝝqꝫ nescimus expedit. Ca. XI.

Q Uilibet igitur studiosus. quilibet cu
rioſus non amat incognita. cum ar
dentissimo appetitu instat scire qō
nescit. Aut em̄ iam genere notuz habet quod
amat idqꝫ nosse expedit. etiā in aliqua re sin-
gula vel in singulis rebus que illi nondū note
forte laudant: fingitqꝫ aīo in animo riam foz-
mam qua excitetur in amoze. Unde aūt fin-
git nisi ex his que iam nouerat. Cui tamē foz-
me aīo figurate atqꝫ in cogitatione notissime
si eam que laudabat dissimilem inuenerit. foz
tasse nō amabit. ¶ Qō si amauerit. ex illo ama-
re incipiet ex quo didicit pauloante quippe
alia erat que amabatur. quam sibi animus
formās exhibere cōsueuerat. Si aūt illi forme
similē inuenerit quā forma ꝑdicauerat: cui ve
re possit dicere. iā te amabam. nec tunc vtiqꝫ
amabat incognitā: quā i illa sil'itudie nouerat
Aut i spē sempiterne rōis videm⁹ aliqd ⁊ ibi
amamus: qō cum expzessum in aliq̄ rei tpalis
effigie: illis q̄ expti sunt laudantibus ⁊ amā-
mus ⁊ credim⁹: nō aliqd amam⁹ incognitum
vñ iam supza satis disseruim⁹. Aut aliqd no-
tum amam⁹: ꝓpter qō ignotū aliqd querim⁹
cui⁹ ignoti amoze nequaqꝫ nos tenet. ꝙ illius
cogniti q̄ ptinere nouim⁹: vt illud etiā qō ad-
huc ignotū q̄rimus nouerim⁹: sicut ō incogni
to verbo pauloante locut⁹ sum Aut ipm scire
quisqꝫ amat: quod nulli scire aliquid cupien
ti esse incognitū pōt. His causis videt amare
incognita qui scire aliquid volunt quod ne-
sciūt ⁊ ꝓpter ardentiozē q̄rēdi appetitū sine
amoze esse dici non pōt. Sed qꝫqꝫ se res aliter
habeat: nec oīno quicqꝫ amet incognitū. ar-
bitroz me ꝙsuasisse verū diligenter intuenti-
bus. Sed qz exempla q̄ dedim⁹ eoꝝ sunt qui
aliqd qō ipsi non sunt nosse cupiūt. videndū
est. ne forte aliqō nouū genus apareat cum
seipsa mens nosse desiderat.

An incognita sibi sit mens cū se querit vt
nouerit Capl'm. III.

Q Uid q̄ amat mēs. cū ardenter seip-
sam q̄rit vt nouerit. dum incognita
sibi est? Ecce em̄ mens semetipaz q̄-
rit vt nouerit: ⁊ inflāmat hoc studio. Amat
igit. Sed qd amat? Seipam. Quō. cū se non
dū nouerit. nec q̄sqꝫ possit amare qō nescit?
An ei fama ꝑdicauit speciē suā. sicut de absen
tib⁹ solemus audire Forte q̄ se nan amat. sed
qō de se fingit hoc amat. lōge fortasse aliud qꝫ
ipa est. aut si se mens sui simile fingit. ⁊ iō cum
hoc figmētum amat se amat anteqꝫ nouerit:
qz id qō sui simile est intuet. Nouit igit alias
mētes ex quib⁹ se fingat. ⁊ genere ipso sibi no
ta est. Cur ergo cum alias mētes nouit. se nō
nouit. cū seipa nihil possit esse ꝓsentius. ¶ Si
vt oculis coꝝpis. magis alij oculi noti sunt. qꝫ
ipi sibi nō se q̄rat nūqꝫ inuētura. Nūqꝫ ei se
oculi ꝓter specula videbūt. Nec vllo mō putā
dū est etiā reb⁹ incoꝝpeis ꝓtēplādis tale aliqd
adhiberi. vt mēs tanqz in speculo se nouerit.
An i rōne veritatis eterne videt qz speciosuz
sit nosse semetipam. ⁊ hoc amat. qō videt stu-
detqꝫ i se fieri. qz cuius sibi nota nō sit. notū tñ
ei ē qz bonū sit vt sibi nota sit Et ꝺ q̄dē p̄mira
bile ē: nōdū se nosse. ⁊ qz sit pulchꝫ se nosse iā
nosse An aliquē finē optimū. i. securitatē ⁊ bea
titudinē suā videt. p q̄ndā occultā memoriā q̄

in longinqua eã ꝓgressam nõ deseruit· ⁊ credit ad eundẽ finẽ: nisi seipam cognouerit se peuenire nõ posse. Ita dũ illud amat hoc ꝗrit· ⁊ notũ amat illud ꝓpter qõ querit ignotũ· Sz cur memoria beatitudinis sue potuit⁊ memoria sui cũ ea perdurare non potuit· vt tam se nosset que vult puenire· ꝙ nouit illud ą vult puenire· An cũ se nosse amat· nõ se quã nondum nouit· sed ipm nosse amat: acerbiusq; tolerat seipam deesse scientie sue· qua vult cuncta comꝓhendere· Nouit aũt quid sit nosse: ⁊ dum hoc amat qõ nouit etiam se cupit nosse· Vbi ergo nosse suũ nouit si se non nouit· nam nouit qõ alia nouerit· se aũt nõ nouerit· hinc eñ nouit: ⁊ quid sit nosse· Quo pacto igitur se aliquid scientẽ scit: que seipam nescit· neq; eñ alterã mentẽ scientem scit ꝙ seipam· Scit igitur seipam· Deinde cũ se querit vt nouerit querentẽ se iã nouit· Jã se ergo nouit· Quapropter non põt oino nescire se· Que dum se nescientẽ scit: se vtiq; scit· Si aũt se nescientẽ nesciat· nõ se querit vt sciat: Quapropter eo ipo quo se querit· magis se sibi notã ꝙ ignotã esse cõuincit· Nouit eñ se querentẽ atq; nescientẽ: dũ se querit vt nouerit· Quid ergo dicemus· An qõ ex ꝑte se nouit: ex ꝑte non nouit Sed absurdũ est dicere: nõ eam totã scire qõ scit· Non dico totũ scit: ꝙ qõ scit: tota scit· Cũ itaq; aliquid de se scit: qõ nisi tota nõ põt· totã se scit· Scit aũt se aliqd scientẽ· nec põt quicq; scire nisi tota· Scit se igitur totaz· Deinde qd eius ei tam notũ est ꝙ se viuere·

De proprijs mentis que non potest ignorare· Capitulum· IIII·

Non põt aũt ⁊ mens esse⁊ nõ viuere qñ habet etiã amplius vt intelligat Nam ⁊ anime bestiarum viuunt: sed non intelligunt· Sicut ergo mens tota mens est· sic tota viuit· Nouit aũt viuere se· Totam se igitur nouit· Postremo cũ se nosse mens ꝗrit: mentẽ se esse iã nouit· alioquin vtrũ se querat ignorat: ⁊ aliud ꝓ alio forsitan querat· Fieri eñ põt vt ipa nõ sit mens· atq; ita dum mẽtem nosse querit: non seipam querat· Quapropter qñ cum querit mens quid sit mens· nouit qõ se querat· ꝓfecto nouit quod ipsa sit mens: porro si hoc in se nouit quod mens est· ⁊ tota mens est· totam se nouit: Sed ecce nõ se nouerit esse mẽtem: cum aũt se querit· hoc tantũmodo nouerit quod se querat· Potest eñ etiam sic aliud ꝓ alio querere· si hoc nescit vt autẽ non querat aliud pro alio· ꝓculdubio nouit quid querat· At si nouit quid querat: ⁊ seipam querit· seipm vtiq; nouit· Quid ergo adhuc ꝗrit: q si ex ꝑte se nouit: ex parte ãt adhuc ꝗrit: non seipam: sed ptẽ suã querit: Cum eñ ea ipa dicit· Deinde q: nouit nõdũ se a se inuentã totã: nouit ꝗnta sit tota· Atq; ita ꝗrit qõ deest· quẽadmodũ solemus ꝗrere vt veniat in mentez qõ excidit: nec tñ penitus excidit: q: põt recognosci cũ venerit hoc eẽ qõ ꝗrebaꝫ· Sed quõ mens veniat in mentẽ quasi possit mens in mente non esse: huc accedit q: si parte inuẽta nõ se totã querit· tñ tota se ꝗrit Tota ergo sibi ꝓsto est: ⁊ quid adhuc queraꝫ non est: hoc eñ deest quod queritꝫ: nõ illa que querit· Cum itaq; tota se querit nihil eius deest· Aut si non tota se querit· sed pars que inuenta est· querit partem que non dum inuenta est· Non se ą mens ꝗrit cuius se nulla pars querit: pars eñ que inuenta est: nõ se querit· pars autem que nondum inuenta est: nec ipsa se querit: quoniam ab ea que iam inuenta est parte non queritur· Quocirca quia nec tota se mens querit: nec pars eius vlla se querit se mens omnino nõ querit·

Jn quo mens nosse se debeat: ⁊ a quib⁹ abstinere ne eis quasi proprijs delectetur atq; i se minus nouerit· La· V·

Et quid ergo ei ꝓceptum est: vt seipaz cognoscat: credo vt seipm cogitet: ⁊ ꝓm naturã suam viuat: id ẽ vt ꝓm naturã suam ordinati appetat: sub eo scz cui subdenda est: supra ea quib⁹ ꝓponẽda est: sub illo a quo regi debet: supra ea que regere debet· Multa eñ p cupiditatẽ prauã tanq; sui sit oblita: sic agit· Videt eñ q̃dã intrinsecus pulcra: in prestanto ini natura que deus est Et cũ instare debeat vt eis fruaꝫ: volens ea sibi tribuere: ⁊ non ex illo: similis illius: sed ex seipsa esse quod ille est: auertitur ab eo: mouetur q; ⁊ labitur in minus ⁊ minus: quod putaꝫ amplius ⁊ amplius: quia nec ipsa sibi: nec ei quic ꝙ sufficit recedenti ab illo qui solus sufficit· Jdeoq; per egestatem ac difficultatem sit nimis intenta in actiones suas: ⁊ inquietas delectationes quas per eas colligit: atq; ita cupiditati acquirendi noticias ex his que foris sunt: quorum cognitum genus amat: ⁊ sentit amitti posse: nisi impensa cura tenet teneantur perditq; securitatem: tanteq; seipsam minus cogitat: quãi omagis secura est: q se non possit amittere· Jta cum aliud sit nõ se nosse: aliud nõ se cogitare· Neq; eñ multaꝫ doctrinaꝫ peritũ: ignorare grãmaticã dicimus· cũ eã nõ cogitat: q: de medicina arte tunc cogitat· Cũ ergo aliud sit nõ se nosse: ⁊ aliud se cogitare: tanta vis est amoris· vt ea que cum

amore diu cogitauerit· eiscꝫ cure glutino in-
heserit·attrahat secũ etiã cũ ad se cogitandã
quodãmõ redit·Et qz illa corpora sunt que fo
ris per sensus carnis adamauit·eozcꝫ diutur
na quadã familiaritate implicata est·nec secũ
põt introrsum tancꝫ in regiõẽ incorporee na
ture ipa corpa inferre:imagines eorum con-
uoluit ꝛ rapit·factus in semetipa:de semetipa
Dat eñ eis formãdis quiddam substãtie sue:
seruat aũt aliquid:quo libere de specie taliz
imaginum iudicet:ꝛ hoc est magis mens·id
est rõalis intelligentia·que seruaꝝ vt iudicet
Nam illas anime ptes que corpoꝝ silitudini-
bus informantur·etiam cum bestijs nos cõ-
munia habere sentimus·

In quib⁹ mẽs in se cogitans possit errare·

Capitulum·VI·

Rat aũt mẽs:cũ se istis imaginibus
tãto amore ꝓsũgit:vt etiã se eẽ aliqd
hmõi existimet·Jta eĩ ꝓformaꝝ eis quodãmõ
nõ id existendo sed putando·nõ quo se imagi
nem putet·ꝑ oĩno illud ipm cui⁹ imaginẽ secũ
habet: Eliget quippe in ea iudiciũ discernẽdi
corpus qđ foris relinquit ab imagine·quã de
illo secũ gerit·nisi cũ ita exprimunꝝ eedẽ ima-
gines tancꝫ foris sentiaꝝ:nõ intus cogitẽtur
sicut dormientib⁹:aut furentibus:aut in aliq̃
extasi accedere solet·

De opinionibus eoꝝ qui mentẽ aliqd ꝑci-
puũ corporis esse senserũt· Capitulũ·VII·

Um itaqꝫ se tale aliqd putat·corp⁹
c esse se putat:Et qz sibi bñ conscia est
principat⁹ sui quo corpus regit·hĩc
factũ est vt quidã quererent qđ corpis ãplius
valeret in corpe:ꝛ hoc esse mentẽ·vel oĩno to
tã aĩam existimarẽt vt empedocles ꝛ ericates
opinati sũt·Jtaqꝫ alij sanguinẽ:alij cerebruz
alij cor:nõ sic̃ scriptura dic̃·Cõfitebor tibi dñe
137. in toto corde meo·Et diliges dõm deũ tuum
Deut·6. ex toto corde tuo·Hoc·n·abutendo vel trans
ferẽdo vocabulo ꝺra corpe ad animũ: ꝑ ipam
oĩno pticulã corpis quã in viscerib⁹ dilaniatis
videm⁹·eã eẽ putauerũt Alij ex minutissimis
indiuiduisqꝫ corpusculis ꝙs atomos dicũt·cõ-
currentib⁹ in se atqꝫ coherentib⁹·eã ꝑfici cre-
diderũt. Alij aerẽ·alij ignẽ·substantiã ei⁹ esse
dixerũt·Alij eã nullã esse substantiã·quia nisi
corpus:nullã substantiam poterãt cogitare·ꝛ
eã corpus esse nõ inueniebãt·sed ipam tempe
rationẽ corpis nr̃i vel cõpageni primordioruz
quib⁹ ista caro tãcꝫ ꝓnectit·eẽ opinati sunt eo
qꝫ oẽs eã mortalẽ esse senserũt:qz siue corpus
esset:siue aliqua cõpositio corporis·nõ posset
vtiqꝫ imortaliter ꝑmanere·Qui vero ei⁹ sub
stantiã vitã quandã nequaqꝫ corporeã·qñ qđẽ
vitã oẽ viuũ corpus animantẽ ac viuificantez
esse repertũ·cõsequenter ꝛ imortalẽ·qz vite
carere vita nõ põt·vt quisqꝫ potuit ꝑbare co-
nati sunt·Rã de quinto illo nescio:quo corpe-
qõ notissimis qttuor hui⁹ mũdi elementis q̃-
dã ꝑiũgentes·hinc aĩam esse dixerũt·hoc lo-
co diu disserendũ nõ puto·Aut eñ hoc vocãt
corpus qõ nos·cui⁹ in laci spacio ꝑs toto mi-
nor est·ꝛ in illis annumerãdi sunt q̃ mẽtẽ cor-
poreã esse crediderũt: Aut si vel oẽm substan
tiam:vel oẽm mutabilẽ substantiã corpus ap-
pellant·cũ sciant nõ oẽ locoꝝ spacijs aliqua lõ
gitudine vel latitudine ꝛ altitudine cõtineri
nõ cũ eis de vocabuli questione pugnandũ ẽ·
Jn his oĩb⁹ sentẽtijs q̃libz videt mẽtis naturã
ꝛ eẽ substantiã ꝛ nõ eẽ corpeã·i· nõ minore sui
pre min⁹ occupare loci spaciũ·mai⁹ qꝫ maiore
sil oportet videat eas q̃ opinanꝝ eẽ corporeaz
nõ ob hoc errare qõ mens desit eoꝝ noticie·ꝑ
qõ adiũgũt ea:sine quibus nullã pñt cogitare
naturã·Sine phantasijs eñ corpm quicquid
visũ fuerint cogitare·nihil oĩno eẽ arbitrãꝝ·iõ
qꝫ nõ se tancꝫ sibi desit mens requirat·Quid
eñ tã cognitõi adest·qꝫ id qõ menti adest·aut
qđ tã mẽti adest:qꝫ ipa mens·Eñ ꝛ ipa q̃ ap-
pellaꝝ inuentio·si verbi originẽ retractemus
qđ aliud resonat·nisi qz inuenire est in id ve-
nire qõ querit̃·Propterea q̃ qsi vltro in mẽtẽ
veniũt·nõ vsitate dicunt̃ inuẽta·cuius cogni-
ta dici possint·qz nõ in ea q̃rendo tendebam⁹
vt in ea veniremus:hoc est ea inueniremus·
Quapropter sicut ea que oculis aut vllo alio
corpis sensu requirunt̃·ipa mens querit·ipsa
eñ etiã sensũ carnis intendit·tũc aũt inuenit
cũ in ea q̃ requirunt̃ id est sensus venit·Sic
alia que non corporeo sensu internuncio·sed
ꝑ seipam nosse debet cũ in ea venit·inuenit:
Aut in supiore substãtia·i·in deo:aut in cete-
ris aĩe partibus sicut de ipis imaginibus cor-
poꝝ cum iudicat·intus eñ in aĩa eas inuenit
per corpus impressas

Qz mens nosse se cupiẽs nihil eoꝝ ꝺ se cor-
poreũ debeat cogitare·

Capitulum·VIII·

Rgo seipam quemadmodum que-
e rat ꝛ inueniat·mirabilis questio est
q̃ tẽdat·vt q̃rat·aut veniat:vt inue-
niat·Quid eñ tam in mente qꝫ mẽs est· Sed
quia in his est que cum amore cogitat·sensibi
libus aũt:id est corporalibus cũ amore assue
facta est·nõ valet sine imaginibus eorum eẽ
in semetipa·hinc ei obortũ errozis dedecus·
dum rerum sensarum imagines se cernere·

a se non pōt: vt se solā videat Cohēserunt eñ mirabiliter glutino amoris: ⁊ hec est eius immundicia: qñ dū se solē nititur cogitare· ḥ se putat esse sine quo se non pōt cogitare· Cum igit ei p̄cipiē vt seipam cognoscat: non se tā q̄ sibi detracta sit querat: sed id qō sibi addidit detrahat· Interior est eñ ipa: non solū q̄ ista sensibilia que manifeste foris sunt· sed etiaz q̄ imagines eoz q̄ in parte quadā sunt aie· quā habent ⁊ bestie: q̄uis intelligentia careant q̄ mētis est ppria· Cū ergo sit mens interior q̄dam mō extra semetipa· cū in hec quasi vestigia multaz intentionū exerit amoris affectū Que vestigia tanq̄ imprimunt memorie· qñ hec que foris sunt corpalia sentiunt: vt etiam cū absunt ista: presto sint tñ imagines eorum cogitantib⁹· Cognoscat g̃ semetipam: nec q̄si absentē se querat: sed intentionem voluntatis qua palia vagabat statuat in seipam: ⁊ se cogitet· Ita videbit q̄ nunq̄ se nō amauerit: nunq̄ nescierit: Sed aliud secū amando cuz eo se confudit ⁊ cōcreuit quodammō: atq̄ ita dū sicut vnum diuersa cōplectitur: vnum putauit esse que diuersa sunt

Quō mens cognoscit seipam Capt̄ IX·

n Un itaq̄ velut absentem se querat cernere: ꝑ pñtez se curet discernere Nec se quasi nō nozit cognoscat· sed ab eo q̄ alterū nouit dinoscat· Jpm eñ quod audit: cognosce· teipam· quō agere curabit si nescit· aut q̄d sit cognosce· aut q̄d sit teipsam· Si aūt vtrū q̄ nouit: nouit seipam· q⁹ ita ñ oz menti· cognosce teipaz· sicut oz cognosce cherubin aut seraphin· De absentibus ei illis credimus: ꝓm qō celestes quedā ptātes esse p̄dicañ· Nec q̄ sicut oz cognosce voluntatē illius hois· q̄ nobis nec ad sentiendū vllo mō· nec ad intelligendū p̄sto est· nisi corpalib⁹ signis editis· ⁊ hoc ita vt magis credam⁹ q̄ intelligamus: Nec q̄ ita vt oz hoi· vide faciē tuā· quod nisi in speculo fieri nō pōt· Nā ⁊ ipa nra facies absens ab aspectu nro est· q⁹ nō ibi est q̄ ille dirigi pōt· Sed cū oz mēti· Cognosce teipam· eo ictu q̄ intelligit qō dictū est· teipam· cognoscit seipam· nec ob aliud q̄ eo q̄ sibi p̃s est· Si āt qō dictū est nō intelligit: nō vtiq̄ facit· ḥ igit ei p̄cipiē vt faciat· qō cū ipm p̄ceptū intelligit· facit· Nō ergo adiūgat aliud ad id qō seipam cognoscit· cū audit vt seipam cognoscat· Certe enim nouit sibi dici· sibi scilicet que est· ⁊ viuit· ⁊ intelligit· Sed est ⁊ cadauer· viuit ⁊ pecus· intelligit autem nec cadauer nec pecus· Sicut ergo sese esse ⁊ viuere scit· quomodo ē ⁊ viuit intelligentia·

Q mens nosse se cupiēs nihil eorum de se opinari dēat de q̄b⁹ scit eē dubitādū· Ca·X·

Um ergo: verbi gra: mens aerez se c putat· aerē intelligere putat· Se tñ intelligere scit· aerem aūt se esse nō scit· sed putat· Se cernat qō putat· cernat qō scit· hoc ei remaneat· Tñ ne illi quidē dubitauerunt· q̄ aliud atq̄ aliud corp⁹ esse mentem putauerūt Nec eñ oīs mens aerem se eē existimat· ꝙ alie ignē: alie cerebrū· alie q̄ aliō corpus· ⁊ aliud alie· sic supra cōmemorauī· oēs tñ se intelligere nouerunt ⁊ esse ⁊ viuere· Sed intelligere ad id qō intelligunt referunt· eē aūt ⁊ viuere ad seipas· Et nulli est dubiū· nec quē q̄ viuere q̄ non sit· Ergo ꝓsequenter ⁊ eē ⁊ viuere id qō intelligit· non sicuti est cadauer qō nō viuit· nec sicuti viuit aīa q̄ nō intelligit: sed ppio quodā eodēq̄ pstantioze mō· Jtē velle se sciunt· nec q̄ hoc posse quēq̄ qui non sit ⁊ q̄ non viuat pariter sciunt Jtēq̄ ipam voluntatem referunt ad aliquid qō ea voluntate volunt· Meminisse etiā se sciunt· simulq̄ sciunt quod nemo meminisset nisi esset ac viueret· Sed ⁊ ipam memoriam referimus ad aliq̄d quod ea meminimus· Duobus igitur horum trium memoria ⁊ intelligentia multarū rerum noticia atq̄ scientia ptinentur· Voluntas āt adest· per quā fruamur eis vel vtamur· Fruimur enim cognitis· in quibus volūtas ipis pter seipa delectata conquiescit· vtimur vero eis que ad illud referimus quo fruendum est Nec est alia vita hominū vitiosa atq̄ culpabilis· q̄ male vtens ⁊ male fruens· We qua re si est nunc differēdi locus· Sed quoniam de natura mentis agitur· remoueamus a consideratione nostra oēs noticias que capiūtur extrinsecus per sensus corporis· ⁊ ea q̄ possumo oēs mentes de seipis nosse· certasq̄ esse diligentius attendamus· Utrum enim aeris sit vis viuendi· reminiscendi· intelligēdi· volēdi· cogitandi· sciendi· iudicandi· An iguis· an cerebri· an sanguinis· an athomoruz· an preter vsitata quattuor elementa· quinti nescio cuiº corporis· an ipius carnis nostre compago· vt temperamentum hec efficere valeat· dubitauerunt hoies· ⁊ alius hoc: alius aliud affirmare conatus est· Uiuere se tñ ⁊ meminisse· ⁊ intelligere· ⁊ velle· ⁊ cogitare· ⁊ scire· ⁊ iudicare quis dubitet· Q̄ñ quidem etiam si dubitat vt uit· si dubitat vnde dubitet meminit: si dubitat dubitare se intelligit· si dubitat certus esse vult· si dubitat cogitat· si dubitat scit se nescire· si dubitat iudicat non se temere consentire oportere Quisquis igitur aliun de dubitat

de his oĩbus dubitare non debet: que si non essent: de vlla re dubitare nõ posset. Ihe oĩa q̃ vel corpus vel cõpositionẽ seu tpationẽ corporis esse mentẽ putãt: in subiecto esse volũt videri: vt substãtia sit aer: vel ignis siue aliq̃d aliud corpus: q̃d mẽtẽ putãt. Intelligẽtia ẋo ita insit huic corpi: sicut qualitas eius. vt illud subiectũ sit: hec in subiecto: subiectũ scz mẽs quã corpus esse arbitrant̃: in subiecto aũt intelligẽtia: siue q̃d aliud eor̃ que certa nobis esse cõmemorauimus. Iuxta opinant̃ etiã illi qui mentẽ ipam negãt esse corpus. sed compaginẽ aut tempationẽ corpis. Hoc em̃ interest: q̃ illi mentẽ ipam dicunt esse substantiam in quo subiecto sit intelligentia. Isti aũt ipaz mentẽ in subiecto esse dicũt corpe scz cuiꝰ cõpositio vel tempatio est. Ẽ̃ ꝓsequenter etiã intelligentiã quid aliud q̃ in eodez subiecto corpe existimãt? Qui oẽs nõ aduertũt mentẽ nosse se etiã cũ querit se: sicut iã ostendimꝰ Nullo mõ aũt recte dicit̃ sciri aliqua res: duz eiꝰ ignorat̃ sba. Quapropt̃ cũ se mens nouit sbam suã nouit: ⁊ cũ de se certa est: de sba sua certa est. Certa est aũt de se: sicut puincũt ea que supra dicta sunt. Nec oĩno certa est: vtr aer an ignis sit: an aliq̃d corpus: vl aliq̃d corporis. Nõ est igit̃ aliq̃d eor̃. Totũq̃ illud q̃ se iubet̃ vt nouerit: ad hoc ptinet vt certa sit nõ se esse aliq̃d eor̃ de quibꝰ incerta est: idq̃ solũ esse se certa sit: q̃ solum esse se certa est. Sic em̃ cogitat ignẽ aut aerẽ: ⁊ quicq̃d aliud corpis cogitat. Necq̃ vllo mõ fieri possz vt ita cogitaret id q̃ ipa est: quẽadmodũ cogitat id q̃ ipa nõ est. Per phantasiã quipe imaginariã cogitat hec oĩa: siue ignẽ: siue aerẽ: siue illud: siue illud corpus: partẽue vllã: siue cõpaginẽ tẽpationẽq̃ corpis: nec vticq̃ ista oĩa: sed aliq̃d hor̃ esse ór. Si q̃d aũt hor̃ esset: aliter id q̃ cetera cogitaret: non scz p imaginale figmentũ: sicut cogitant̃ absentia: q̃ sensu corpis tacta sunt: siue oĩno ipa: siue eiusdẽ generis aliqua: sed quadã interiore: nõ simulata: ꝑ vera pñtia. Non em̃ quicq̃ illi est seipa p̃senti: sicut cogitat viuere se ⁊ meminisse ⁊ intelligere ⁊ velle se. Nouit em̃ ħ in se: nec imaginat̃ quasi extra se illa sensu tetigerit: sicut corpalia queq̃ tangunt̃. Ex quor̃ cogitationibus si nihil sibi assignat: vt tale aliq̃d se esse putet: quicquid ei de se remanet: hoc solum ipsa est

De memoria: intelligentia ⁊ voluntate in quibus mens habet in se quandam imaginẽ diuine trinitatis

Capitulum. XI

Emotis igitur paulisper ceteris: q̃r mens de seipa certa est: tria ħ potissimũ cõsiderata tractemus: memoriam: intelligentiã: volũtatem. In his em̃ tribꝰ inspici solent etiã ingenia puuloꝝ cuiusmodi ꝓferant indolem. Quãto quipe tenacius et facilius puer meminit: q̃toq̃ acutius intelligit ⁊ studet ardentius: tanto est laudabilior ingenij. Luz ẋo de cuiusq̃ doctrina queritur nõ q̃ta firmitate ac facilitate meminerit: vel q̃to acumine intelligat: ꝑ q̃d meminerit ⁊ q̃d intelligat q̃rit̃. Et q: nõ tm̃ q̃ doctus sit considerat̃ laudabilis animus: ꝑ etiã q̃ bonus. nõ tm̃ q̃d meminerit ⁊ q̃d intelligat: verũ etiã q̃d velit attendit̃: nõ q̃ta flagrãtia velit: ꝑ q̃d velit ꝓpus: deinde q̃tũ velit. Tũc em̃ laudandus est animus vehemẽter amans: cũ id q̃ amat vehemẽter amandũ ẽ. Cũ ġ dicunt̃ ħ tria: ingeniũ: doctrina: vsus. Primũ hor̃ ꝓsiderat̃ in illr tribus q̃d possit q̃sq̃ memoria ⁊ intelligentia ⁊ volũtate. Secundũ eor̃ ꝓsiderat̃ q̃d habeat q̃s memoria: ⁊ intelligẽtia: quo studioso vo lũtate puenerit. Jam vero vsus tertius i voluntate est ptractãte illa q̃ in memoria ⁊ intelligentia ꝓtinent̃: siue ad aliq̃d ea referat: siue eor̃ fine delectata ꝓquiescat. Vti em̃ est assumere aliq̃d in facultatẽ volũtatis: vti autem dicit̃ q̃d in vsum venerit: ad id q̃d amas obtinendũ referre: si tũ amandũ est. Frui est enim amore inherere alicui rei ꝓpter seipam: frui est aũt vti cũ gaudio nõ adhuc spei: ꝑ iam rei. Proinde oĩs q̃ fruitur vtitur. assumit em̃ aliquid in facultatẽ volũtatis cũ fine delectationis. Nõ aũt oĩs qui vtit̃: fruitur: ꝑ id q̃d in facultatem volũtatis assumit: nõ ꝓpter illũ ipsum: ꝑ ꝓpter aliud apetit. Ihec igitur tria: memoria intelligẽtia volũtas. qm̃ non sunt tres vite ꝑ vna vita. nec tres mentes sed vna mẽs cõsequẽter vticq̃ nec tres sube sunt: ꝑ vna substantia. Memoria quipe q̃ vita ⁊ mẽs ⁊ substantia dicit̃ ad seipam dicit̃. Q̃ vero memoria dicit̃: ad aliq̃d relatiue ór. Ihoc de intelligẽtia q̃ ⁊ de volũtate dixerim. Et intelligentia quipe ⁊ voluntas: ad aliquid dicunt̃. Vita ẽ autem vna queq̃ ad seipam ⁊ mẽs ⁊ essentia. Quo circa tria hec eo sunt vnum: quo vna vita: vna mens: vna essentia. Et quicquid aliõ ad seipsa singula dicuntur: etiam simul nõ pluraliter sed singulariter dicũtur. Eo vero tria quo ad seinuicem referuntur: que si equalia non essent: non solum singula singulis sed etiam omnibus singula: non vticq̃ se inuicem caperant. Necq̃ enim tantum a singulis singula verũmetiam a singulis omnia capiunt̃. De-

mini enim me habere memoriã ⁊ intelligẽtiã ⁊ voluntatẽ · ⁊ intelligo me intelligere ⁊ velle atq; memisse: ⁊ volo me velle · ⁊ meminisse ⁊ intelligere · totãq; meã memoriã ⁊ intelligẽtiã ⁊ voluntatẽ simul memini · Qđ eñ memorie mee nõ memini: nõ est in memoria mea · Nihil aũt tam in memoria: q̃ ipa memoria ẽ · Totã igit mẽini · Jtẽ q̃cq̃d itelligo itelligere me scio: ⁊ scio me velle q̃cq̃d volo · Quicq̃d aũt scio memini · Totãq; igit itelligẽtiã · totã q; volũtatẽ meã memini · Sic̃r cũ hec tria intelligo · tota simul intelligo · Neq; eñ quicq̃ intelligibiliũ nõ intelligo nisi q; ignoro · Qđ aũt ignoro: nec memini nec volo · Quicquid itaq; intelligibiliũ nõ intelligo: ꝓsequent etiam nõ memini nec volo · Quicq̃d aũt intelligibiliũ memini ⁊ volo: ꝓsequenter intelligo · Voluntas etiã mea totã intelligentiã totãq; memoriam meam capit dum toto vtor qđ intelligo ⁊ memini · Quapropter qñ inuicem a singulis ⁊ tota oĩa capiunt: equalia sunt tota singula totis singulis: ⁊ tota singula simul oĩbus totis · ⁊ hec tria vnũ: vna vita: vna mens vna essentia ·

De querenda imagine trinitatis etiam in his que aĩa ex corpis sensib⁹ ꝓcipit · Ca · XII ·

i Am ne igitur ascendendũ est qualibuscũq; intentionis viribus ad illaz summã ⁊ altissimã essentiã: cui⁹ impar imago est humana mẽs ꝑ tñ imago: an ad huc eadẽ tria distinctius declarãda sunt ĩ aĩa ꝓ illa q̃ extrinsecus sensu corpis capimus: vbi tpaliter impmit rex corporeaq; noticia · Jdẽtem q̃ꝑ ipam in memoria ⁊ intelligẽtia ⁊ voluntate suimet ipius talẽ repiebamus: vt qñ sp se nosse sempq; seipam velle ꝓphendebat simul etiã sp sui meminisse: se mpq; seipam intelligẽ ⁊ amare ꝓphenderet: q̃uis non semp se cogitare discretã ab eis q̃ nõ sunt qđ ipa est ac ꝓ hoc difficile in ea dinoscitur memoria sui ⁊ intelligentia sui · Quasi eñ non sint ꝫ duo: sed vnũ duobus vocabulis apellet: sic apparet in ea re vbi valde ista cõiuncta sunt: ⁊ aliud alio nullo ꝓcedit tpe: amorq; ipe nõ ita sẽtitur esse: cũ eum non prodit indigẽtia: quoniam nõ semp presto est qđ amat · Quapropter etiam tardioribus dilucescere hec pñt duz ea tractant: que ad animũ tempe accedũt: ⁊ q̃ illi tpaliter accidunt cuz meminit qđ antea nõ meminerat: ⁊ cum videt qđ antea non videbat: ⁊ cũ amat qđ antea nõ amabat · Sed aliõ hec tractatio iam poscit exordium: ꝓpter huius libelli modum ·

Explicit liber decimus ·

Jncipiunt capitula libri vndecimi ·

j De imagine trinitatis etiam in eo qđ imago dei non est: id ẽ in homine exteriore querẽda ·

ij De visibili ⁊ vidente atq; visione ·

iij De memoria qua visoꝝ imago retinet ⁊ intentiõe aie q̃ in vtrũq; ꝓcurrit ·

iiij De imaginibus quas cogitationis acies intuetur in phantasia quam memoria concepit ·

v De cogitatiõib⁹ innoxijs ⁊ de his q̃ ab acie recordatiõis abigende sunt ·

vj De fine volũtatis q̃ ꝓgnoscit an recta: an praua cupiamus ·

vij De ea trinitate que iam non ex corpore neq; ex corpis sensu: ſz de memoria nascitur cogitantis ·

viij De multiplicationibus trinitatum q̃ ex recordatione pariuntur ·

ix Q̃ in q̃libet genere trinitatũ volũtas nec parens inueniat esse nec ples ·

x Q̃ facile sit cogitãti fingẽ sibi eas spẽs q̃s nõ vidit ex ea⁊ recordatione q̃s vidit ·

xj De mẽsura ⁊ nũero ⁊ pondẽ q̃ꝑ silitudo sit in memoria ⁊ visiõe ⁊ volũtate ·

Jncipit liber vndecimus ·

De imagine trinitatis etiam in eo qđ imago dei non est: id est in homine exteriore querenda · Capitulum · I ·

n Emini dubiũ est sicut interiorẽ hoiem intelligẽtia: sic exteriorẽ sensu corpis ꝓditũ · Nitamur igitur si possum⁹ in hoc q̃ exteriore indagare qualecũq; vestigiũ trinitatis: non q⁹ ⁊ ipe eodẽ mõ sit imago dei · Manifesta ẽ quippe apostolica sententia: que interiorẽ hoiem renouari dei agnitione declarat ꝑm imaginẽ eius q̃ creauit eũ · cum ⁊ alio loco dicat · Et si exterior hõ noster corrũpit · sed interior renouat de die in diẽ · Jn hoc ergo q̃ corrumpit · quera mus quẽadmodũ possumus quandã trinitatis effigiẽ · ⁊ si nõ expressiorẽ · tñ fortassis ad dinoscendũ faciliorẽ · Neq; eñ frustra · ⁊ iste hõ dicit: nisi q⁹ inest ei nonnulla interioris similitudo · ⁊ illo ipo ordine cõditionis nostre quo mortales atq; carnales effecti sumus: facili⁹ ⁊ quasi familiarius visibilia q̃ intelligibilia ꝓ tractamus · Cum ista sint exterius · illa interius · ⁊ ista sensu corpis sentiamus · illa mente ĩtelligam⁹ · noscq; ipi animi non sensibiles sim⁹ id est corpora · ſz intelligibiles: qñ vita sum⁹

Colo · 3

2 · Cor · 4

tñ vt dixi tanta facta est in corpibus ꝓsuetudo ꝛ ita in hec miro mõ relabẽs foras se nr̃a ꝓiecit intẽtio: vt cũ ab incerto corpe ablata fuerit vt in spiñ mr̃to certiore ac stabiliore cognitione figat: refugiat ad ista: ꝛ ibi apetat req em vñ traxit infirmitatẽ. Cui⁹ egritudini cõgruendũ est: vt si qñ interiora spiritalia accõmodati⁹ distinguere atq; facili⁹ insinuare conamur: de corpalibus exteriorib⁹ similitudinũ documẽta capiamus. Sensu igit̃ corpis exterior hõ ꝓditus sentit corpa: ꝛ iste sensus qõ facile aduertitur quinquipertitus est: videndo: audiendo: olfaciendo: gustãdo: tangẽdo. Sz multũ est ꝛ non necessariũ vt omnes hos q̃n q; sensus id qõ querimus interrogem⁹. Qõ eñ nobis vnus eor renunciat: etiam in ceteris valz. Itaq; potissimũ testimonio vtamur oculor. Is eñ sensus corpis maxime excellit ꝛ est visioni mentis ꝓ sui generis diuersitate vicinior.

De visibili ꝛ vidente atq; visiõe. Ca. II.

Um igitur aliquod corpus videm⁹ hec tria qõ facillimũ est consideranda sunt ꝛ dinoscẽda. Primo ipa res quã videmus siue lapidem siue aliquam flammam siue quid aliud qõ videri oculis potest. quod vtiq; iam esse poterat: ꝛ anteq; videretur. Deinde visio que non erat ꝑusq; rem illã obiectam sensui sentiremus. Tertio qõ in ea re que videtur q̃diu videtur sensum detinet oculor: id animi intentio. In his igitur trib⁹ non solum est manifesta distinctio: sed etiam discreta natura. Primum quipe illud corp⁹ visibile longe alterius nature q̃ sensus oculorum quo sibi met incidente fit visio. Ipaq; visio quid aliud q̃ sensus ex ea re que sentit̃ informat⁹ aparet. Cuius re visibili detracta nulla sit: nec vlla omnino esse possit talis visio: si corpus non sit quod videri queat. Nullo modo tamen eiusdem substantie est corpus quo formatur sensus oculor: cum idez corpus videtur: ꝛ ipa forma que ab eodem imꝑmit̃ sensui que visio vocatur. Corpus eñ visum i sua natura sepabile est. Sensus aũt qui iam erat in animante: etiam ꝑusq; videret qõ videt̃ poss̃et: cũ in aliquid visibile incurreret: vel visio que fit in sensu ex visibili corpe cũ iam cõiunctum est ꝛ videt̃. Sensus ergo vel visio. i. sensus nõ formatus extrinsecus: vel sensus formatus extrinsec⁹: ad animãtis naturã ptinet oĩno aliã q̃ ẽ illud corpus qõ vidẽdo sentim⁹ quo sensus nõ ita format̃ vt sensus sit: ꝫ vt visio sit. Nam sensus ꝛ ante obiectũ rei visibilis nisi esset in nobis nõ distaremus a cecis: dum nihil videmus: siue i tenebris: siue clausis luminib⁹. Hoc aũt distam⁹: qõ nobis ineſt ꝛ nõ videntibus quo videre possim⁹ q̃ sensus vocat̃: illis ꝺo non ineſt. Hec aliunde nisi q; eo carent: ceci apellant̃. Itẽq; illa animi intẽtio que in ea re quã videmus sensum tenet atq; vtrũq; ꝓiungit: non tñ ab ea re visibili natura differt: qñ quidẽ iste anim⁹ illud corpus est sed ab ipo q̃ sensu atq; visione qñ solius animi est hec intentio. Sensus aũt oculor nõ ob aliud sensus corpis ꝺr: nisi q; ꝛ ipsi oculi membra sunt corpis: Et q̃uis nõ sentiant corpus ex anime: aĩa tñ cõmixta corpi ꝑ instrumentũ sentit corporeũ: ꝛ idẽ instrumẽtũ sensus vocatur. Qui etiã passione corpis cuz quisq; excecat̃ intercept⁹ extinguit̃: cum idez maneat anim⁹: ꝛ eius intentio luminib⁹ amissis: cum non habet quidẽ sensum corpis quẽ videndo extrinsec⁹ corpi adiũgat: atq; in eo viso figat aspectũ: visu tñ ipo iudicet se adempto corporis sensu: nec ꝑire potuisse: nec minui. Manet eñ quidã videdi apetit⁹ integer: siue id possit fieri: siue non possit. Hec igit̃ tria: corp⁹ qõ videt̃: ꝛ ipsa visio: ꝛ que vtrũq; coniungit intẽtio: manifesta sunt ad dinoscendũ: nõ solũ ꝓpter ꝓpria singulor: verũetiã ꝓpter differentiã naturar. Atq; in his cum sensus nõ ꝓcedat ex corpe illo quod videt̃: sed ex corpe sentiẽtis animantis: cui aĩa suo quodaz miro mõ cõtempat̃: tñ ex corpe quod videt̃ gignit̃ visio. i. sensus ipe format̃: vt iam nõ tñ sensus q̃ etiã in tenebris esse integer põt: dum est in columitas oculor: sed etiã sensus informat⁹ sit: q̃ visio vocat̃. Gignit̃ ꝫ ex re visibili visio: ꝫ nõ ex sola: nisi assit ꝛ videẽs. Quocirca ex visibili ꝛ videre gignit̃ visio: ita sane vt ex vidente sit sensus oculorũ: ꝛ aspiciẽtis atq; intuentis intentio. Illa tñ informatio sensus: que visio dicit̃ a solo imꝑimat̃ corpe qõ videt̃. i. a re aliqua visibili: q̃ detracta: nulla remanet forma que inerat sensui dũ adesset illud qõ videbat̃. sensus tñ ipe remanet q̃ erat ꝛ ꝓiusq; aliq̃d sentiret̃: velut in aqua vestigiũ tãdiu est: donec ipm corpus qõ imꝑimit̃ ineſt: quo ablato nullũ erit: cũ remaneat aqua que erat: ꝛ anteq; illã formã corpis capet. Idcoq; nõ possumus quidẽ dicere q; sensum gignat res visibilis: gignit tñ formã velut similitudinẽ suam que fit in sensu. cum aliq̃d videndo sentimus Sed corpis formã qõ videmus: ꝛ formã q̃ ab illa in sensu videntis fit peundẽ sensum non discernim⁹: qñ tanta ꝓiunctio est: vt non pateat discernendi locus. Sed rõne colligimus nequaq; nos potuisse sentire: nisi fieret in sen

lu nostro aliqua similitudo conspecti corpis· Nec enī cū anulus cere imp̄mit: iō nulla ima go facta est q̄ nō discernit: nisi cū fuerit sepa ta· Sed q̄n̄ post cerā sepatā manet q̄ factuz est vt videri possit: ꝓpterea facile ꝑsuadetur q̄ inerat iam cere forma impssa ex anulo: ⁊ asi q̄ ab illa separet· Si aūt liquido humori ad iūgeret anul⁹: eo detracto nihil imaginis ap pareret· Nec iō tñ discernē rō non deberet: fu isse in illo humore añq̄ detraheret: anuli for mam factā ex anulo q̄ distinguēda ē ab ea for ma que in anulo est vñ ista facta est: q̄ detrac to anulo nō erit: q̄uis illa ī anulo maneat vñ ista facta est· Sic sensus oculoz nō iō non ha bet imaginē corpis q̄ videtur q̄diu videtur q̄ eo detracto nō remanet· Ac p hoc tardio rib⁹ ingenijs difficillime ꝑsuaderi pōt forma ri in sensu nostro imaginē rei visibilis cū eam videmus ⁊ eandē formā esse visionē· Sed qui forte aduerterit q̄ cōmemorabo: non ita in hac inquisitiōe laborabūt: plerūq̄ cū diuscu le attēderimus queq̄ luminaria: ⁊ inde ocu los clauserimus: quasi ꝟsant in cōspectu qui dem lucidi colores varie sese cōmutantes: ⁊ minus minusq̄ fulgētes donec oīno desistant Quas intelligēdū est reliquias esse forme il lius q̄ facta erat in sensu: cū corpus lucidū vi deretur paulatimq̄ ⁊ quodāmō gradatim de ficiendo variari· Nam ⁊ insertaq̄ fenestrarū cancelli: si eos forte intuebamur: sepe in illis apparuere coloribus vt manifestū sit hāc affe ctionem nr̄o sensui ex ea re que videbat̄ im pressam· Erat ḡ etiam cū viderem⁹ ⁊ illa erat clarioz ⁊ expssior: sed multū ꝓiuncta cū specie rei eius que cernebat̄ vt discerni oīno nō pos set ⁊ ipa erat visio· Quinetiā cū lucerne flam mula mō quodā diuaricatis radijs oculoq̄ q̄si geminat̄: due visiones sunt: cum sit res vna q̄ videt̄· Sigilla tim q̄pe afficiunt̄ idem radij de oculo suo quiq̄ emicātes: dum non ſ̄ unt̄ ī il lud corpus intuendū pariter cōiunctiq̄ con currere vt vnus fiat ex vtroq̄ cōtuit⁹· Et iō si vnū oculum clauserimus nō geminū ignē: ꝟ si cuti est vnū videbimus· Cur aūt sinistro clau so illa species desinet videri que ad dextrum erat: vicissimq̄ dextro clauso illa interm oriē que ad sinistrum erat: ⁊ longū est ⁊ rei ꝓsenti non necessariū mō querere atq̄ disserere· Nec enī ad susceptā q̄oem satis est: nisi fieret ī sensu nostro quedam imago simillima rei eiꝰ quam cernimus: non ꝟm oculoq̄ numeq̄ flā me species geminaret̄: eum quidem cernen di modus adhibitus fuerit: qui possit concur sum separare radioq̄· Ex vno quippe oculo q̄ libet modo deducto aut impresso aut intorto si alter clausus ē duplicit̄ videri aliquid q̄ sit vnū nullo pacto potest· Que cum ita sint tria hec q̄uis diuersa natura quemadmodum in quandam vnitatem cōtemperent̄ memineri mus: id est species corporis que videtur ⁊ im pressa eius imago sensui q̄ est visio: sens⁹ for matus ⁊ voluntas animi que rei sensibili sen sum admouet: in eoq̄ ipaz visionē tenet. Ho rum primum: id est res ipa visibilis non perti net ad animantis naturam: nisi cū corpus no strum cernimus Alterum autem ita pertinet vt ⁊ in corpe fiat: ⁊ p corpus in anima: fit enim in sensu qui neq̄ sine corpore ē: neq̄ sine ani mo· Tertium vero solus anime est: quia volū tas est· Cum igitur horum trium tam diuerse substantie sint: tamen in tantam coeunt vni tatem: vt duo priora vix intercedente iudice ratione discerni valeāt: spēs videlicet corpis q̄ videt̄· ⁊ imago eiꝰ q̄ fit in sensu· id est visio· Uolūtas aūt tantā vim habet copulandi hec duo: vt ⁊ sensum formandū admoueat ei rei q̄ cernit̄· ⁊ in ea formatū teneat· Et si tā violēta est vt possit vocari amor· aut cupiditas· aut li bido· etiā ceterum corpus animātis vehemē ter afficit· Et vbi non resistit pigrior durioq̄ materies· in similē spēm colorem q̄ cōmutat licet videre corpusculū chameleontis· ad co lores quos videt facillima cōuersione variari Alioq̄ aūt animaliū quia non est ad conuersi onem facilis corpulentia: fetus plerūq̄ ꝓdūt libidines matrum cum quid magna delectōe conspexerit· Quid enī teneriora atq̄: vt ita dixe rim: formabiliora sunt ꝓmordia seminū: tā ef ficaciter ⁊ capaciter sequunt̄ intentionē ma terne anime: ⁊ que in ea facta est phantasiam p corpus q̄ cupide aspexit· Sunt exempla q̄ copiose commemorari possint: sed vnum suf ficit de fidelissimis libris: quo d fecit Job· vt oues ⁊ capre varios coloribus parerent sup ponendo eis varia virgulta in cannalibus a quarum: que potantes intuerentur eo tem pore quo conceperant· Sed anima ratiōna lis deformiter viuit: cum ꝟm trinitatem exte rioris hominis viuit· id est cum ea que foris secus sensum corporis formant: non laudabi lem voluntatem qua hec ad vtile aliquid re ferat: sed turpem cupiditatem qua his inhe reſcat accommodat· Gen. 30.

De memoria q̄ visoq̄ imago retinet̄: ⁊ ītēti one aīe q̄ ī vtrūq̄ currit̄· Ca· III·

q Uia etiā detracta specie corpis que corpaliter sentiebat̄: remanet ī me moria similitudo eius quo rursus voluntas

conuertat aciē vt inde formeť intrinsec⁹: sicut ex corpe obiecto sensibili sensus extrinsecus formabať. Atq; ita sit illa trinitas ex memoria ⁊ interna visione: ⁊ que vtrunq; copulat volūtate: que tria cū in vnū coguntť: ab ipso coactu cogitatio dr. Nec iā in his tribus diuersa ſba est. Neq; eīm aut corpus illud sensibile ibi est qđ oīno discretū est ab animantis natura: aut sensus corpis ibi formať vt fiat visio: aut ipa volūtas id agit vt formandū sensu sensibili corpi admoueat eoq; formatū detineat. Sed ꝑ illa specie corpis q̄ videbať extrinsec⁹ succedit memoria retinēs illā speciē quam p corpis sensum cōbibit aīa: pq; illa visione que foris erat cum sensus ex corpe visibili formareť: succedit int⁹ similis visio: cū ex eo qđ mēoria tenet: formať acies animi ⁊ absentia corpa cogitanť. Volūtasq; ipa quō foris corpi obiecto formandū sensum admouebat: formatūq; iungebat: sic aciē recordantis animi ꝓuertit ad memoriā: vt ex eo qđ illa retinuit ista formeť: ⁊ sic in cogitatōe simil visio Sicut aūt rōne discernebať species visibilis qua sensus corpis formabať: ⁊ eius similitudo que fiebat in sensu formato vt esset visio: alioquin ita erāt ꝓiuncte: vt oīno vna eadēq; putareť: sic illa phantasia cum anim⁹ cogitat speciē visi corpis: cū pstet ex corpis similitudine: quā memoria tenet: ⁊ ea q̄ inde formať i acie recordātis animi: tñ sic vna ⁊ singularis apparet: vt duo quedā esse nō inueniantť nisi iudicante rōne: qua intelligim⁹ aliud eē illud qđ in memoria manet: etiā cum alīunde cogitam⁹ ⁊ aliud fieri cū recordamur. i. ad memoriā redim⁹: ⁊ illic inuenim⁹ eādē speciē. Que si iā ibi nō esset: ita oblitos nos eē diceremus vt oīno recolere nō possem⁹. Si aūt acies recordantis nō formareť ex ea re que erat i memoria nullo mō fieret visio cogitātis. Sz vtriusq; cōiunctio. i. eius quā memoria tenet: et ei⁹ que inde exprimiť: vt formeť acies recordantis: qr simillime sunt: veluti vnā facit apparere. Cum aūt cogitātis acies auersa inde fuerit: atq; id qđ in memoria cernebať desiterit intueri: nihil forme q̄ impſſa erat in eadem acie remanebit. Atq; inde formabiť: q̄ rursus ꝓūsa fuerit: vt alia cogitatio fiat. Habet tñ illud qđ reliqt in memoria: quo rursus cum id recordamur ꝓuertať ⁊ ꝓuersa formeť atq; vnū cum eo fiat vnde formatur

De imaginibus quas cogitationis acies i tueť in phātasia quā mēoria ꝓcipit. Ca. IIII

Voluntas vero illa que hac atq; illac fert ⁊ refert aciē formandā ꝓiungitq; formatā. si ad interiorē phantasiam tota ꝓfluxerit: atq; a p̄sentia corpoꝝ q̄ circūiacent sensibus atq; ab ipis sensib⁹ corpis: animi aciem oīno auerterit: atq; ad eā que int⁹ cernit imaginē penit⁹ cōuerterit: tāta offendit similitudo speciei corpalis exp̄ssa ex memoria: vt nec ipa rō discernere sinať: vtr foris corpus ipm videať: an intus tale aliq̄d cogiteť. Haz interdū hoīes nimia cogitatōe rerū visibiliū vel illecti vel territi: etiā eiusmodi repēte voces ediderūt: quasi reuera in medijs talibus actionib⁹ siue passionib⁹ versarenť. Et memini me a quodā audisse q̄ tā exp̄ssaz ⁊ quasi solidā speciē feminei corpis in cogitādo carnez soleret: vt ei se q̄si misceri sentiēs: etiā genitalibus flueret. Tm̄ habet virilē aīa in corpus suū: ⁊ tm̄ valet ad indumēti qualitatem vertendā atq; mutandā quō hō afficiať indutus q̄ coheret indumēto suo. Ex eodē genere affectionis etiā illud est qđ in somnis ꝑ imagines illudimur. Sed plurimū differt vtr sopit⁹ sensibus corpis: sicuti sunt dormientiū aut abiteriore cōpage turbatis: sicuti sunt furentium: aut alio quodā mō alienatis: sicuti diuinantium vel ꝓphetantiū: animi intētio quadā necessitate incurrat in eas q̄ occurrūt imagines siue ex memoria: siue alia aliq̄ occulta vi: p q̄s dā spiritales mixturas sīr spiritalis sbe: an sic sanis ac vigilantib⁹ interdū ꝓtingit: vt cogitatōe occupata voluntas se auertat a sensib⁹ atq; ita formet animi aciē varijs imaginibus sensibiliū rerū: tanq; ipa sensibilia sentiantur Non tm̄ aūt cum apetēdo in talia volūtas intendiť: fiūt iste impſſiones imaginū: ꝑ etiā cū deuitādi ⁊ cauēdi causa rapiť anim⁹ in ea ꝓtuenda que fugiat. Tm̄ non solū cupiendo: sed metucēdo inferť vel sensus ipis sensibilib⁹ vel acies animi formāda imaginib⁹ sensibilium. Itaq; aut met⁹ aut cupiditas: quāto vehemētior fuerit: tanto exp̄ssius formať acies: siue sentiētis ex corpe qđ in loco adiacet: siue cogitantis ex imagine corpis: que memoria cōtineť. Qđ ergo est ad corpis sensum aliq̄d corpus in loco: ꝺ est ad animi aciē similitudo corporis in memoria. Et qđ est aspiciēt⁹ visio: ad eam speciē corpis ex qua sensus formať: hoc est visio cogitātis ad imaginē corpis i memoria cōstitutā: ex qua formať acies animi. Et qđ est intētio volūtatis ad corpus visum: visionēq; copulādā: vt fiat ibi quedā vnitas trium: q̄uis eoz sit diuersa natura: hoc est eadē voluntatis intentio ad copulandā imaginez corpis que est in memoria: ⁊ visionē cogitantis. i. formam quā cepit acies animi rediens

ad memoriã vt fiat: ⁊ hic quedã vnitas ex tribus nõ iaz nature diuersitate discretis· ꝑ vnius eiusdẽq substãtie: qz hoc totũ intus est: et totũ vn⁹ animus· Sicut aũt cum forma ⁊ species corpis interierit: non põt ad eã volũtas sensum reuocare cernẽtis· Jta cũ imago quã memoria gerit obliuione deleta est: nõ erit q̃ animi acie formandã voluntas recordando retorqueat·

De cogitationib⁹ innoxijs ⁊ de his que ab acie recordatõis ãbigende sunt· Ca·V·

Sed qz ꝓualet anim⁹ non solũ oblita ſ verũetiã non sensa nec expta ꝓfingere ea que nõ excidere ũt augendo: minuẽdo: cõmutãdo: ⁊ ꝓ arbitrio cõponẽdo sepe imaginat quasi ita aliq̃d sit: qõ aut scit: ſ ita esse: aut nescit ita esse· Jn quo genere cauendũ est: ne aut mentiat vt decipiat aut opinet vt decipiat· Quib⁹ duob⁹ malis euitatis nihil ei obsũt imaginata phãtasmata: sic̃ nihil obsũt expta sensibilia: ⁊ retẽta mẽori: si neq̃ cupide appetant si iuuãt: neq̃ turpit fugiant: si offendãt· Cũ aũt in his volũtas relictis melioribus auida voluptat imõa fit: atq̃ ita ⁊ cũ assũt pnicioſe: ⁊ cũ absũt pniciosi⁹ cogitãt· Aha le itaq̃ viuit: ⁊ tõformit ꝑm trinitatẽ hois exteriorſ qz ⁊ illã trinitatẽ: q̃ lz iteri⁹ imagiet: exteriora tñ imaginat sensibiliũ corpaliũ q̃ vtẽdoq̃ causa pepit· Nullus eñ eis vti posset etiam bene: nisi sensaq̃ rez imagines memoria tenerent· Et nisi ps maxima volũtatis in superioribus⁹ atq̃ interioribus⁹ habitet: eaq̃ ipa q̃ cõmodat siue foris corpib⁹: siue int⁹ imaginibus eoq̃: nisi q̃cq̃d in eis capit ad meliorẽ veri orẽq̃ vitã referat: atq̃ in eo fine cui⁹ intuitu hagẽda iudicat acq̃escat quid aliud facimus nisi qõ nos apl's facere ꝓhibet dicẽs: Rom·12· Nolite ꝓformari huic seculo: quapropter nõ ẽ ista trinitas imago dei· Ex vltima q̃pe i corpea creatura qua supior est aia: in ipa aia fit ꝑ sensuz corporis: nec tamẽ est oino dissimilis· Quid eñ non ꝑ suo genere ac ꝓ suo modulo habet similitudinem dei: quando quidem deus fecit oia bona valde: nõ ob aliud nisi quia ipse summe bonus est· Jnquantuz ergo bonũ est quicquid est intantum scz q̃uis longe distantem: habet tamen nonnullam similitudinem summi boni: ⁊ si naturalem vtiq̃ rectã ⁊ ordinatã: si aũt vitiosam: vtiq̃ turpem atq̃ peruersam· Nam ⁊ anime in ipsis peccatis suis: non nisi quandam similitudinem dei: superba ⁊ ꝓpostera ⁊ (vt ita dicam) seruili libertate sectantur· Jta nec ꝓmis parentib⁹ nostris persuaderi peccatum posset: nisi dicere- Eccĩ·39· tur· Eritis sicut dij Non sane oẽ quod in creaturis aliquo modo simile est deo: etiam eius imago dicenda est: sed illa sola: qua superior ipse solus est· Ea quippe de illo prorsus exprimitur inter quam ⁊ ipsuz nulla interiecta natura est· Visionis igitur illius· id est forme q̃ fit in sensu cernentis quasi parens est forma corporis ex qua fit· Sed parens illa nõ vera: vnde nec ista vera proles est· Neq̃ enim omnino inde gignitur: quoniam aliud adhibetur corpori: vt ex illo formetur· id ẽ sensus videntis· Quocirca id amare: alienari ẽ· Jta q̃ voluntas que vtrunq̃ coniungit quasi parentem ⁊ quasi prolem: magis spiritalis est q̃ vtrũlibet illorum· Maz corpus illud quod cernitur omnino spiritale non est· Visio vo q̃ fit in sensu habz admixtũ aliquid spiritale: quia sine anima fieri non põt· Sed nõ totũ ita est: qm̃ ille qui formatur corporis sensus est· Voluntas vero q̃ vtrunq̃ cõiungit: magis vt dixi spiritalis agnoscit· ⁊ ideo tanq̃ personam spiritus insinuare incipit in illa trinitate· Sz magis pertinet ad sensuz formatũ q̃ ad illud corpus vnde formaꝑ· Sensus enim animantis ⁊ voluntas anime est: non lapidis: aut alicuius corporis qõ videtur· Non ergo ab illo quasi parente ꝓcedit· Sed nec ab ista quasi ple: hoc est visiõe ac forma q̃ in sensu est· Prius eñ q̃ visio fieret: iam erat voluntas: que formandũ sensum cernendo corpi admouit: sed nõ dũ erat placituz· Quõ eñ placeret qõ nondũ erat visum· Placitũ aũt quieta volũtas est· Jdeoq̃ nec quasi prolem visionis possumus dicere voluntatem: quia erat ante visionem: nec quasi parentem: qz non ex volũtate· ꝑ ex viso corpe formata ⁊ expressa est· finem fortasse voluntatis ⁊ requiẽ possum⁹ recte dicere visionem: adhoc dũtaxat vnũ· s· videndũ corpus· Neq̃ eñ ꝓpterea nihil aliud volet: qz videt aliquid qõ volebat·

De fine volũtatis q̃ cognoscit si recta an praua cupiamus· Capitulum·VI·

Non itaq̃ omnino ipsa voluntas hominis cuius finis non est nisi beatitudo: ꝑ ad hoc vnũ itez· s· subiectuz volũtas videndi finem non habet nisi visionẽ: siue id referat ad aliud: siue nõ referat· Si eñ nõ refert ad aliud visionẽ sed tantum voluit vt videret: non est disputandũ quõ oñdat finem voluntatis esse visionez manifestum est eñ· Si aũt refert ad aliud: vult vtiq̃ aliud: nec iam videndi voluntas erit· Aut si videndi: non hoc videndi scilicet subiectũ sed aliud tanq̃ si velit quisq̃ videre cicatricẽ: vt inde

doceat vulnus fuisse· Aut si velit videre fenestram: vt p fenestraz videat transeũtes· Omnes iste atq; alie tales volũtates: suos ꝓprios fines habent qui referũtur ad finem illius volũtatis qua volumus beate viuere: ⁊ ad eã puenire vitam que non referat ad aliud: sed amanti ꝑ seipam sufficiat Volũtas ergo vidẽdi finem habet visionẽ ⁊ volũtas hanc rem videndi: finẽ habet huius rei visionẽ· Volũtas itaq; vidẽdi cicatricẽ: finẽ suũ expetit: hoc est visionẽ cicatricis: ⁊ ad eã vltra nõ ptinet· Voluntas eñ ꝓbandi vulnus fuisse alia volũtas est: q̃uis ex illa religet: cui⁹ item finis est ꝓbatio vulneris· Et volũtas vidẽdi fenestrã: finẽ habet fenestre visionẽ· Altera est eñ q̃ ex ista nectitur volũtas: ꝑ fenestram videndi transeuntes· cuius item finis est visio transeuntium· Recte autẽ sunt volũtates omnes sibimet relígate: si bona est illa quo cuncte referuntur: si aũt praua est: praue sunt oẽs· Et iõ rectarũ voluntatũ cõnexio iter est quoddaz ascendentium ad beatitudinẽ: qõ certis velut passibus agitur· Prauaz aũt atq; distortarũ voluntatũ implicatio: vinculũ est q̃ alligabitur qui hoc agit: vt ꝓficiatur ĩ tenebras exteriores· Beati q̃ factis ⁊ moribus cãtant cãticũ graduũ: ⁊ ve his q̃ trahũt peccata: sic testem longam· Sic est autem requies voluntatis quẽ dicimus finem: si adhuc referat ad aliud: quẽadmodũ possumus dicere requiem pedis esse in ambulando: cũ ponit vñ ali⁹ imitatur: quo passibus ꝓgitur· Si aũt aliquid ita placet vt in eo cũ aliqua delectatione voluntas acquiescat: nondũ est tamen quo illõ tenditur: sed ⁊ hoc refertur ad aliud vt deputet: non tanq̃ patria ciuis: sed tanq̃ refectio: vel etiam mansio viatoris·

Prou·5· Bat·8: Esa·5·

De ea trinitate que iam non ex corpe neq; ex corpis sensu: sed de memoria nascitur cogitantis·

Capitulum·VII·

Am vero in alia trinitate interiore quidem q̃ est ista in sensibilib⁹ ⁊ sensibus: sed tñ que inde concepta ẽ: cũ iam nõ ex corpe sensus corpis: sed ex memoria formatur acies animi: cuz in ipa memoria species inheserit corpis qõ forinsecus sensimus: illam spẽm que in memoria est quasi parentem dicimus eius que fit in phantasia cogitantis· Erat eñ in memoria ⁊ priusq̃ cogitaretur a nobis sicut erat corpus in loco ⁊ prius q̃ sentiret vt visio fieret· Sed cum corpus cogitatur ex illa quã memoria tenet exprimit in acie cogitantis: ⁊ reminiscendo formatur ea species: que quasi proles est eius quã memoria tenet· Sed neq; illa vera parens: neq; ista vera ꝑles ẽ· Acies quippe animi que formatur ex memoria cum recordando aliquid cogitamus: non ex ea specie procedit quam meminimus visam: quandoquidem eoz meminisse non possemus nisi vidissemus· Acies autem animi que reminiscendo format: erat etiaz priusq̃ corpus quod meminimus videremus quantomagis priusq̃ id memorie mãdaremus· Q̃q̃ itaq; forma que fit in acie recordantis: ex ea fiet que inest memorie: ipsa tamen acies non inde existit: sed erat añ istã· Cõsequẽs aũt ẽ vt si ñ ẽ illa vera parens: nec ista vera sit ꝑles· Sz ⁊ illa q̃si parẽs: ⁊ ista q̃si ꝑles aliquid insinuat· Eñ interioza atq; veriora exercitati⁹ certiusq̃ videãtur· Difficili⁹ iam plane discernitur: vtrum voluntas q̃ memorie copulat visionem: non sit alicuius eoz siue parens siue proles: ⁊ hãc discretionis difficultatem facit eiusdem nature atq; substantie parilitas ⁊ equalitas· Neq; enim sicut foris facile discernebatur formatus sensus a sẽsibili corpore: ⁊ volũtas ab vtroq; ꝓpter naturę diuersitatem que inest ab inuicem omnibus tribus: ō qua satis supra disseruimus ita ⁊ hic potest Q̃uis eñ hec trinitas ō qua nũc queritur forinsecus inucta est animo: intus tamen agitur: ⁊ non est quicq̃ eius ꝓrsus ipsius animi naturam· Quo igitur pacto demõstrari potest voluntatem: nec quasi parentez nec quasi prolem esse: siue corporee similitudinis que memoria continetur: siue eius que inde cum recordamur exprimitur: quando vtrũq; incogitãdo ita copulat: vt tanq̃ vnuz singulariter appareat· ⁊ discerni nisi ratione ñ possit· Atq; illud primum videndum est: non esse posse voluntatem reminiscendi: nisi vl'totum: vel aliquid rei eius quam reminisci volumus: in penetralibus memorie teneamus Quod eñ omni modo ⁊ omni ex parte oblíti fuerimus: nec reminiscendi voluntas exoritur: qñ quicquid recordari volumus: recordati iam sumus in memoria nra esse vel fuisse (Verbi gra) Si recordari volo quid heri cenauerim: aut recordatus iã sum cenasse me: aut si ⁊ hoc nondũ certe circa ipsum tps aliqd recordar⁹ sum: si nihil aliud ipm saltez hesternum diẽ ⁊ eius eam ptem qua cenari solet: et quid sit cenare· Nam si nihil tale aliqd recordatus essem quid heri cenauerim: recordari velle non possem· Eñ intelligi põt voluntatẽ reminiscendi ab his quidem reb⁹ q̃ memoria cõtinent ꝓcedere: adiunctis simul eis que in de per recordationem cernendo exprimunt:

id est ex copulatione rei cuiusdam quã recordati sumus: & visionis queinde facta est in acie cogitantis cũ recordati sumus Sed ipa q̃ vtrũq; copulat volũtas requirit & aliud qđ q̃ si vicinũ est atq; cõtiguũ recordanti· Tot igitur huius generis trinitates ãt recordatões q; nulla est eaq; vbi nõ hec tria sunt: illud qđ i memoria recõditũ est etiã anteq; cogitet: & illud qđ fit in cogitatiõe cũ cernit: & voluntas vtrũq; piungens: & ex vtroq; ac tertia seipsa vnũ aliqđ complẽs· An potius ita cognoscit vna quedã in hoc genere trinitas: vt vnũ aliquid generaliter dicamus quicqđ corpaliuz speciez in memoria latet: & rursus vnũ aliqđ generalẽ visionem animi talia recordãtis atz cogitãtis: quoz duoz copulationi tertia coniungitur copulatrix volũtas: vt sit hoc totum vnũ quiddam ex quibusdam tribus

De multiplicatiõibus trinitatũ que ex recordatione patiunt Capitulũ· VIII·

Ed qm̃ non põt acies animi sil' omnia que memoria tenet vno aspectu cõtueri: alternant vicissim cedẽdo: ac succedendo trinitates cogitationũ: atz ita fit ista innumerabiliter numerosissima trinitas: nec tñ infinita si numerus in memoria reperitarũ rerũnõ excedat· Ex q̃ eñ cepit vnusquisq; sentire corpa quolibet corpis sensu etiam si posset adiũgere que oblitus est: certus ac determinatus pfecto numerus foret: quãuis innumerabilis· Dicimus eñ innumerabilia nõ solũ infinita: sed etiã que ita finita sũt vt facultatẽ numerantis excedãt· Sed hinc aduerti aliquãto manifestius põt: aliud esse qđ reconditũ memoria tenet & aliud qđ inde i cogitatione recordãtis exp̃mit: q̃uis cũ sit vtriusq; copulatõ: vnũ idemq; videat: q; meminisse nõ possumus corpm spẽs: nisi tot ãt sensimus: & q̃tas sensimus & sicut sensimus: ex corporis eñ sensu eas in memoriã cõbibit aiam· Visiones tñ ille cogitãtiũ ex his q̃dem rebus que sunt in memoria: sed tñ innumerabiliter atq; oino infinite multiplicant atq; variant· Vnũ quippe solem memini: q; sicuti est vnum vidi· Si volucro aũt duos cogito vel tres: vl' quot ãt volo: sed ex eadẽ memoria qua vnuz memini: formatur acies multos cogitantis: et tñ memini q̃tum vidi· si enim maiorem vl' minorem memini q̃ vidi: iam non memini quod vidi: & ideo nec memini· Quia x̃o memini: tantũ memini q̃tum vidi: vel maiorem tamen p voluntate cogito: vel minorem & ita memini vt vidi· Cogito autez sicut volo currentem & vbi volo stantem: vnde volo & quo volo venientem· Quadrũ etiam mihi cogitare in promptu est· cũ meminerim rotundũ & cuiuslibet colorís: cum solẽ viridẽ nunq̃ viderim: & iõ nõ memineri· Atq; vt solẽ: ita cetera· Ihe aũt rex fore: qm̃ corpales atq; sensibiles sũt: erat q̃dẽ anim⁹ cũ eas opinat eo mõ foris eẽ quõ int⁹ cogitat: vl' cũ iã interierit foris & adhuc i memoria retinent: vl' cũ alit' etiam qđ memim⁹: nõ recordãdi fide ꝑ cogitãdi varietate format· Q̃q; sepissime credam⁹ etiam x̃a narrãtib⁹: q̃ ipi sensib⁹ pceperũt· Que cũ in ipo auditu qm̃ narrant cogitam⁹: nõ videt ad memoriã retorq̃ri acies visiõis cogitãtiũ: neq; eñ a nob recordãtib⁹: ꝑ alio narrãte cogitam⁹: atq; illa trinitas nõ h̃ videt explere: q̃ fit cũ spẽs i memoria latẽs & visio recordãtis tertia volũtate copulant· Mõ eñ qđ latebat i memoria mea: ꝑ qđ audio cogito cũ aliqđ mihi narrat· Mõ ipas voces loquẽt⁹ dico: ne q̃q; putet i illã me exisse trinitatẽ q̃ for⁹ in sensibilib⁹ & i sensib⁹ agit: ꝑ eas cogito corpoz spẽs: q̃s narrãs x̃bis soniscq; significat: q̃s vtiq; nõ reminiscẽs: ꝑ audiẽs cogito· Sz si diligẽtius p̃sideremꝰ: nec tũc excedit memoria modus· Neq; eñ vel itelligere possem narrãtẽ: si ea q̃ dicit: & si p̃texta tũc p̃mũ audirẽ: non tñ gñaliť singla meminissem· Qui eñ mihi narret (x̃bi gra) aliquẽ montẽ silua exutũ: olcis iutũ: ei narrat q̃ memierim spẽs & montiũ et siluaz & olcaz: q̃s si oblit⁹ eẽm: qđ diceret omnino nescirẽ: & iõ narratõz illã cogitare ñ possem· Ita sit vt ois q̃ corpalia cogitat siue ipse aliqđ p̃fingat siue audiat: aut legat: vl' p̃terita narrantẽ: vel futura p̃nũciantẽ: ad memoriã suã recurrat: & ibi repiat modũ atq; mensurã oiuz formaz q̃s cogitãs intuet· Mã neq; colorẽ quẽ nũq̃ vidit: neq; figurã corpis· nec sonũ quẽ nũq̃ audiuit: nec saporẽ quẽ nunq̃ gustauit: nec odorẽ quẽ nũq̃ olfecit: nec vllã p̃trectatõz corpis quã nũq̃ sẽsit p̃ q̃q; oino cogitare· Ac si ppt̃ea nemo aliqđ corpale cogitat nisi qđ sẽsit: q; nẽo memit corpale aliqđ nisi qđ sensit: sicut in corpib⁹ sentiẽdi: sic i memoria est cogitãd mod⁹· Sensus eñ accipit speciẽ ab eo corpe qđ sentim⁹: & a sensu mẽoria: a memoria vero acies cogitantis· Voluntas porro sicut adiungit sensũ corpori: sic memoriam sensui: sic cogitantiã aciez memorie Que aũt conciliat ista atq; coniungit: ipa etiam distinguit: ac sepat i voluntas· Se a sentiendis corporib⁹ motu corporis separat corporis sensus: ne aliqđ sẽtiam⁹: aut v tẽtire desinam⁹ velut icũ oculos ab eo qđ videt nolum⁹ aũtim⁹ vl' claudim⁹· si aures a sõis: sic nares ab

odoꝛibus· Jta etiã vel os claudendo: vel aliquid exoꝛe reſpuendo a ſapoꝛib⁹ auerſamur Jn tactu quoq; vel ſubtrahimus coꝛp⁹ ne tãgam⁹ qõ nolumus: vel ſi iã tangam⁹: abjcim⁹ aut repellim⁹· Jta motu coꝛpis agit volũtas: ne ſenſus coꝛpis rebus ſenſibilib⁹ copuletur· Et agit hoc q̃tũ põt· Nam cũ in hac actõe ꝓpter cõditionẽ ſeruilis moꝛtalitatis difficultatẽ patiãt: cruciatus eſt cõſequẽs· vt voluntati nihil reliq̃ fiat niſi tolerãtia· Memoriã vero a ſenſu voluntas auertit: cũ in aliud intenta ñ ei ſinit inherere ꝓſentia· Quod animaduertere facile eſt cũ ſepe coꝛam loquentez nobis aliquẽ aliud cogitando nõ audiſſe nobis videmur: falſum eſt aũt· Audiuim⁹ eñ ſed non meminim⁹: ſubinde pauriũ ſenſum labentibus vocib⁹: alienato nutu volũtatis: ꝓ quem ſolẽt infigi memoꝛie: veri⁹ itaq; diꝛerim⁹ cuz tale aliq̃d accidit: nõ meminim⁹: quã non audimus· Hã ⁊ legentib⁹ euenit ⁊ mihi ſe piſſime: vt plecta pagina vel epl'a neſciã q̃d legerim: ⁊ repetã· Jn aliud q̃ꝑe intento nutu voluntatis: nõ ſic ẽ adhibita mẽoꝛia ſenſui coꝛporis: quõ ipe ſenſus adhibit⁹ ẽ lr̃is ita ⁊ ãbulãtes intenta in aliud volũtate neſciũt q̃ trãſierint: qõ ſi nõ vidiſſent nõ ambulaſſent: aut maioꝛe intentõe palpãdo ambulaſſent: ꝑtim ſi ꝓincognita ꝓgerẽt: ſed qz facile ambulauerũt: vtiq; viderũt· Quia ẽo nõ ſicut ſenſus oculoꝝ locis q̃cũq; ꝓgebant: ita ipi ſenſui memoꝛia iungebat: nullo mõ id qõ viderunt etiã recentiſſimũ meminiſſe potuerũt· Jam poꝛro ab eo qõ in memoꝛia ẽ animi aciẽ velle auertere: nihil eſt aliud q̃ nõ inde cogitare·

Q̃ in quolibet genere trinitatũ volũtas nec parẽs inueniat eſſe nec ꝓles

Capitulum· IX·

In hac igit diſtributõe cuz incipim⁹ a ſpecie coꝛpis: ⁊ puenimus vſq; ad ſpeciẽ que fit in ꝓtuitu cogitãtis: q̃tuoꝝ ſpecies repiunt quaſi gradatim nate altera ex altera· Scõa de prima· tertia de ſcõa q̃rta de tertia· A ſpecie q̃ꝑe coꝛpis qõ cernit exoꝛit· ea q̃ fit in ſenſu cernẽtis: ⁊ ab hac ea q̃ fit in memoꝛia: ⁊ ab ea q̃ fit in acie cogitãtis· Quapꝛopter volũtas quaſi parẽtẽ cũ ꝓle ter copulat· Pꝛio ſpeciẽ coꝛpis cũ ea quã gignit in coꝛpis ſenſu· Et ipam rurſus cũ ea q̃ fit ex illa ĩ memoꝛia· Atq; iſtã q̃ tertio cũ ea q̃ exilla parit in cogitantis intuitu: ſed media copula q̃ ſecunda eſt· cum ſit vicinioꝝ non tã ſimilis eſt pꝛime q̃ tertia· viſioneſ eñ due ſunt vna ſentientis: altera cogitantis· Ut autem poſſit eſſe viſio cogitantis: ideo fit in memoꝛia· De viſione ſentientis ſimile aliquid: quo ſe ita conuertat in cogitando acies animi: ſicut ſe in cernendo conuertit ad coꝛpus acies oculoꝝ propterea duas in hoc genere trinitates volui cõmendare: vnaz cum viſio ſentientis foꝛmatur ex coꝛpoꝛe: aliam cum viſio cogitantis foꝛmatur ex memoꝛia· Mediam vero volui: quia ibi non ſolet viſio dici: cũ memoꝛie cõmendat foꝛma: que fit in ſenſu cernẽtis· Vbiq; tñ voluntas non apparet niſi copulatrix quaſi parentis ⁊ pꝛolis· Et ideo vnde cũq; ꝓcedat: nec parẽs nec ꝓles dici poteſt·

Q̃ facile ſit cogitanti fingere ſibi has ſpecies quas non vidit ex earum recoꝛdatione quas vidit· Capitulum· X·

Tem̃ ſi non meminimus niſi qõ ſen
a ſimus: neq; cogitamus niſi qõ meminimus: cur plerũq; falſa cogitamus cum ea que ſenſimus: nõ vtiq; falſo memineꝛimus: niſi qz voluntas illa quam coniũctricẽ ac ſeparatricẽ huiuſcemodi rerum iaz q̃tum potui demonſtrare curaui: foꝛmãdam cogitantis aciem pre condita memoꝛie ducit vt libitũ ẽ: ⁊ ad cogitãda ea q̃ ñ mẽinim⁹ ex his q̃ memimus aliud hic: aliud ide: vt ſumat ⁊ ĩpellit: q̃ in vnã viſionẽ coeũtia faciũt aliquid qõ ideo falſum dicat: qz vel nõ eſt foꝛis in rerũ coꝛpearum natura: vt non de memoꝛia videtur expꝛeſſum cũ tale nihil nos ſenſiſſe meminimus· Quis eñ vidit cygnum nigrũ: ⁊ ꝓpterea nemo meminit cogitare tñ quis nõ poteſt: Facile eſt eñ illã figurã quaz videndo cognouimus nigro coloꝛe pfundere: quẽ nihilominus in alijs coꝛpibus vidim⁹· Et qz vtrũq; ſenſimus: vtrũq; meminimus· Nec aũt q̃ drupedem memini quia non vidi· Sed fantaſiam talem facillime intueoꝝ duz alicui foꝛme volatili qualem vidi adiungo alios duos pedes: quales itidem vidi· Quapꝛopter duz cõiuncta cogitamus que ſigillatim ſenſa meminimus videmur nõ id quod meminimus cogitare: cum id agamus moderante memoꝛia vnde ſumim⁹ oñia que multipliciter ac varie ꝓ noſtra voluntate componimus· Naz neq; ipſas magnitudines coꝛpoꝛum quas nũ q̃ vidimus ſine opeꝛe memoꝛie cogitamus· Q̃tuz enim ſpacij ſolet occupare per magnitudinem mundi noſter obtutus: in tantuz extendimus quaſlibet coꝛpoꝛum moles: cũ eas maximas cogitamus· Et ratio quidem peregit in ampliꝛa· ſed phantaſia non ſequitur· Quippe cum infinitatem q̃ numeri ratio renunciet: quaz nulla viſio coꝛpoꝛalia cogitantis apꝛehẽdit· Eadẽ rõ docet minutiſſima eti

am corpuscula infinite diuidi: cũ tamẽ ad eas tenuitates vel minutias peruentũ fuerit q̃s visas meminim⁹ exiliores minutioresq̃ phãtasias iam nõ possum⁹ intueri: q̃uis rõ nõ desinat ꝑsequi ac diuidere. Ita nulla corꝑalia nisi aut ea que meminimus aut ex his que meminimus cogitamus.

De mensura ⁊ numero ⁊ pondere quorũ silitudo fit in memoria ⁊ visione ⁊ voluntate.

Capitulum. XI.

Sed q̃ numerose cogitari p̃nt que sigillatim sunt imp̃ssa memorie: videtur ad memoriã mẽsura: ad visionẽ vero nũerus ꝑtinere. Quia lꝫ innũerabil' sit multiplicitas taliũ visionũ. singulis tñ in memoria p̃scriptus est intrãsgressibilis modus. Mẽsura igit̃ in memoria: in visiõib⁹ numer⁹ apparet: sicut in ip̃is corꝑibus visibilib⁹ mẽsura quedã est: cui numerosissime coaptat̃ sensus videntiũ: ⁊ ex vno visibili multoꝝ cernentiũ format̃ aspect⁹: ita vt etiã vn⁹ ꝓpter duorũ oculoꝝ numeꝝ plerũq̃ vnã rem geminatã specie videat: sicut sup̃ docuim⁹. In his ḡ rebus vñ visiones exprimunt̃ q̃dã mensura ẽ In ip̃is aũt visionib⁹ numer⁹. Volũtas vero q̃ ista ꝯiungit ⁊ ordinat: ⁊ quadã vnitate copulat: nec sentiẽdi aut cogitãdi appetitũ nisi ĩ his rebus vñ visiones formant̃ acq̃escẽs collocat ponderi similis ẽ. Quapropter hec tria mensurã: numeꝝ pond⁹ etiã in ceteris oĩbus reb⁹ animaduertẽda p̃libauerim. Nũc interĩ volũtatẽ copulatricẽ rei visibilis atq̃ visiõis q̃si ꝑentis ⁊ ꝓlis: siue in sentiẽdo siue in cogitãdo: nec parentẽ nec ꝓlẽ dici posse: quõ valui ⁊ quib⁹ valui demõstraui. Vñ tp̃s admonet hãc eandẽ trinitatẽ in ĩteriore hoĩe req̃rere: atq̃ ab isto ꝺ quo tãdiu locut⁹ sum aĩali atq̃ carnali q̃ exterior ꝺr introrsus tendẽ. Vbi speram⁹ inuenire nos posse ꝑm trinitatẽ imaginẽ dei (conat⁹ nr̃os illo ip̃o adiuuãte) quem omnia: sicut res ip̃e indicãt: ita etiaꝫ sctã scriptura in mẽsura ⁊ numero ⁊ pondere disposuisse testatur.

Explicit liber vndecimus

Incipiunt capitula libri duodecimi.

i Quid sit q̃ etiã in aĩo nr̃o intelligendũ sit ad exteriorẽ hoĩem pertinere.

ij Corꝑales sensus cões nobis esse cũ pecorib⁹: sed ꝓpriũ esse hoĩs de his q̃ sensu corporis cõprehendit secundum eternas iudicare rationes.

iij Actiones corporales ita demum esse rectas si eis regendis mentis intellectuale p̃fuerit

iiij Quid intersit inter illud quo mens inclinatur ad temporalia. ⁊ illud quo contemplatur eterna.

v De opinione eorum qui coniugio masculi ⁊ femine ⁊ eorum proli diuinã comparant trinitatem.

vj Q̃ homo non ad vnius in trinitate persone sed ad totius trinitatis imaginem sit creatus.

vij De eo qꝺ apl̃s dicit virũ esse imaginem dei: mulierẽ aũt gloriã viri

viij Quibus ꝓgressibus mens corꝑalium vsu ⁊ imagine delectata: ab eternorum contemplatione deficiat.

ix Q̃ perniciose relicto cõmuni bono: priuata querantur.

x Que sit humana temptatio. ⁊ qꝺ pctm̃ extra corpus habeat̃

xj Quib⁹ demutatõib⁹ hõ ab imagine dei in similitudinẽ pecoris delabatur

xij Q̃ cõꝑabilis sit primoꝝ hoĩm preuaricatione mens q̃ ad amorẽ tꝑaliũ sensu est tracta corporeo.

xiij De eoꝝ snĩa qui in vno hoĩe mentẽ in ꝑsona viri: sensuꝫ aũt corꝑis in ꝑsona mulieris accipiendũ esse dixerunt.

xiiij In que officia proprie sapientia ⁊ scientia dei dantur.

xv De opinione platonis qua credidit aĩas aliã vitam priusq̃ corporibus induerentur habuisse.

Aurelij augustini episcopi de trinitate liber duodecimus incipit.

Quid sit q̃ etiã in aĩo nostro intelligendũ sit ad exteriorem hoĩem pertinere. Ca. I.

Age nunc videamus vbi sit quasi quoddam hominis exterioris interiorisq̃ confinium. Quicquid em̃ habemus in animo commune cum pecore recte adhuc dicitur ad exteriorem hominem pertinere. Non em̃ solũ corpus homo exterior deputabitur: sꝫ adiuncta quadam vita sua qua compages corporis et oẽs sensus vigent: quibus instructus est ad exteriora sentienda. Quorum sensorum imagines infixe in memoria cum recordando reuisuntur: res adhuc agit̃ ad exteriorem hominem pertinens. Atq̃ in his omnibus non distamus a pecore: nisi q̃ figura corporis non proni sed erecti sumus. Qua in re admone-

mur ab eo qui nos fecit ne meliore nostri parte i animo similes pecoribus simꝰ: a quibus corpis erectione distamus: nō vt in ea q̄ sublimia sunt in corpibus animū ꝓficiamꝰ. Nā vel in talibus q̄tē voluntatis appetere ꝓsternere est animū. sed sicut corpꝰ ad ea que sunt excelsa corpoꝝ. i. ad celestia naturaliꝫ erectū est sic a nimꝰ q̄ substātia spiritalis est: ad ea q̄ sūt in spiritalibus excelsa erigendꝰ est nō elatione supbie: sed pietate iusticie.

Corpales sensus cōmunes nobis esse cum pecoribus: sed ꝓpriū esse hoīs de his que sensu corpis cōprehendit scōm eternas iudicare rationes. Capm. II.

Possunt aūt & pecora & sentire p corporis sensus extrinsecꝰ corpalia & ea memoria fixa reminisci: atq; i eis appetere cōducibilia fugere incōmoda: verum ea notare: ac nō solū naturaliꝫ rapta: ꝫ etiam de industria memorie cōmendata retinere: & in obliuionē iāiāq; labentia recordando: atq; cogitādo rursus imprimere: vt quēadmodū ex eo qō gerit memoria cogitatio formaꝫ: sic & hocip̄m qō in memoria est cogitatōe firmeꝫ. Fictas etiā visiones hinc atq; inde recordata q̄libet sumēdo: & quasi assumendo componere inspicere: quēadmodū in hoc reruꝫ genere q̄ verisimilia sunt discernaꝫ a veris: nō spiritalibꝰ sed ipis corpalibus. Hec atq; huiusmodi q̄uis in sensibilibꝰ atq; in eis q̄ inde animus p sensum corpis traxit agantꝫ atq; vsenꝫ: nō sunt tū rōis expitia: nec hoibꝰ pecoribusq; cōmunia. Sed sublimioris rōnis est iudicare de istis corpalibꝰ: scōm rōnes incorpales & sempiternas. Que nisi supra mentē humanā essent: i cōmutabiles ꝓfecto nō essent: atq; in his nisi subiūgereꝫ alqd nostrū: nō secundū eas possemus iudicare de corpalibus. Judicamus aūt de corpalibꝰ ex ratione dimēsionū atq; figurarū quā incōmutabiliter manere mens nouit.

Actiones corpales ita demū esse rectas si eis regendis mentis intellectuale ꝓfuerit

Capitulum III

Illud vero nr̄m qō in actōe corpali i um atq; tpaliū tractandoꝝ ita versaꝫ: vt nō sit nobis cōmune cū pecore rōnale quidē est: sed ex illa rōnali nr̄e mētis substātia: qua subherem⁹ intelligibili atq; incōmutabili veritati tanq̄ ductū & inferioribꝰ tractādis gubernādisq; deputatū ē. Sicut em̄ in oībꝰ pecoribꝰ nō inuentū ē viro adiutoriū simile illi: nisi d etractū de illo in cōiugiū formareꝫ: ita mēti nr̄e qua supnā & interna cōsulimus veritatē: nullū est ad vsum rex corpaliū quantū natura hoīs satis est simile adiutoriū ex aīe ptibus q̄s cōmunes cum pecoribus habem⁹. Et ideo quidda rōnale nostrū nō ad vnitatis diuoꝝ: sed in auxiliū societatis quasi deriuatū in sui opis dispartiꝫ officiū. Et sicut vna caro est duoꝝ i masculo & femina: sic intellectū nostrū: & actionē vel cōsiliū: & executionē vel rōnē: & appetitū rōnalē. vel si q̄ alio mō significanti⁹ dici p̄t vna mētis natura cōplectiꝫ: vt quēadmodū de illis dictū est: erūt duo in carne vna: sic de his dici possit: duo in mente vna. Gen. 2. Ubi. s

Quid iterſit inter illud q̄ mēs inclinaꝫ ad tpalia: & illud q̄ ꝓtēplaꝫ eterna. Ca. IIII.

Cum igiꝫ disserimus de natura mentis humane de vna quadā re disserimus: nec eā i hec duo q̄ cōmemoraui: nisi p officia gemina mus. Itaq; cum in ea querimus trinitatem: in tota querimus: nō separantes actionē rationalem in temporalibus a cōtemplatione eternoꝝ: vt tertiū aliq̄d iam queramus quo trinitas impleatur. Sed in tota natura mentis ita trinitatem reperiri opus est: vt si desit actio temporaliū cui operi necessariū sit adiutoriū: ꝓpꝫ qō ad hec inferiora administrāda diriueꝫ aliq̄d mētis in vna nusq; dispertita mente trinitas inueniaꝫ. Et facta iam ista distributione in eo solo quod ad contemplationez pertinet eternoꝝ: non solum trinitas: sed etiam imago dei. In hoc aūt quod diriuatum est in actione tpaliū: etiā si trinitas possit non tamē imago dei possit inueniri.

De oppione coꝝ qui cōiugio masculi & femine & eoꝝ ꝓli diuinā cōpāt trinitatē. Ca. V

Proinde non mihi videnꝫ ꝓbabilez p afferre sentētiā qui sic arbitranꝫ trinitatē imaginis dei i tribus psonis qō attinet ad humanā naturam posse reperiri: vt in cōiugio masculi & femine atq; in eoꝝ prole cōpleaꝫ. Quod quasi vir ipse patris psonā intimet: filiꝰ vero quod de illo ita ꝓcessit vt nascereꝫ: atq; ita tertiam personam velut spiritus dicunt esse mulierē. que ita d viro pcessit. vt non ipsa esset filius aut filia: q̄uis ea concipiente proles nasceretur: Dixit em̄ dominus de spiritusancto q̄ a patre ꝓcedat: et tū filius nō est. In huius igitur opinionis error hoc solū ꝓbabiliter afferꝫ. qō in origine facte femine ꝫm sancte scripture fidem satis ostendiꝫ: non omne quod de aliqua persona ita existit: vt personam alteram faciat filium posse dici. q̄n quidē de viri psona extitit per- Joh. 15.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA Poznańs Uniw. im. A. Mickiewicza

sona mulieris: nec tñ eius filia dicta est. Cetera sane ita sunt absurda: imo vo ita falsa: vt facillime redarguañ. Omitto enī quale sit spūsctū matrē filij putare ꝛ pugē patris: fortassis q̄pe rideañ. hec in carnalib⁹ habere offensionē dum corpei cōcept⁹ partusq̄ cogitātur. Q̄q̄ ꝛ hec ipa castissime cogitēt: quibus mūdis oia mūda sunt: īmundis aūt ꝛ infidelibus quoꝝ polluta sunt ꝛ mens ꝛ psciā: ita nihil est mundū: vt quosdā eoꝝ etiā de virgine ꝑm carnē natus christus offendat. Sed tñ in spūalibus illis sūmis vbi non est aliq̄d violabile: aut corruptibile. nec natū ex tpe: nec ex informi formatū: si qua dicuñ talia: ad quoꝝ similitudinē etiā ista iferioris creature genera q̄uis longe remotissime facta sunt: non debent cuiusq̄ sobriā perturbare prudentiā: ne cū vanū deuitat horrorē in pniciosum incurrat errorē. Assuescat in corpib⁹ ita spiritaliuꝫ reperire vestigia: vt cū inde sursuꝫ versus duce ratione ascendere ceperit: vt ad ipam incōmutabilē veritatē p quā sunt facta ista pueniat: non secū ad sūma ptrahat q̄ ptēnit in ſfimis. Nec enī erubuit quidā: vxorē sibi eligere sapientiā. Quia nomē vxoris in plegignēda corruptibilē cōcubitū īgerit cogitanti: aut vero ipa sapia sexu femīea est: q̄ femīnini generis vocabulo ꝛ in greca ꝛ latina lingua enunciatur.

Q̄ homo non ad vnius in trinitate persone: sed ad totius trinitatis imaginez sit creatus.

Capitulum. VI

On ergo ꝓptereā respuimus istaz
n snīam: q̄ timem⁹ sctām ꝛ inuiolabilē
caritatē tanq̄ pugem dei patris de
illo exñtem. Sed nō sicut plem ad gignendū
Joh. j. verbū: p q̄ facta sunt oia cogitare. Sz q̄ eaz
falsam diuina scriptura euidenť oñdit. Dixit
Gen. j. enī de⁹. Faciamus hoīem ad imaginē nostrā
paulopost aūt dictū est. Et fecit de⁹ hoīem ad
imaginē dei. Nostrā certe q̄ pluralis est nūerus: nō recte diceret: si hō ad vn⁹ psone imaginē fieret: siue patris: siue filij: siue spūssancti
Sed q̄ fiebat ad imaginē trinitatis: ꝓptereā
dictū est ad imaginē nostrā. Rursus aūt ne i
trinitate credēdos arbitraremur tres deos
cū sit eadē trinitas vn⁹ deus. Et fecit inq̄t deus hoīez ad imaginē dei: p eo ac si diceret ad
imaginē suam. Sunt enī tales vsitate in lris illis locutōes: quas nōnulli catholicā si etiaz fidē asserūt: nō tñ diligenter aduertūt vt putēt
ita dictū: Fecit de⁹ ad imaginē dei: quasi diceret: fecit pater ad imaginē filij. Sic volentus
asserere in scripturis sctis deū dictū etiā filiū
quasi desinit alia verissima ꝛ manifestissima
documēta: vbi nō solū deus: sed etiā ver⁹ de⁹
dict⁹ est fili⁹. In hoc enī testimonio dū aliud solu-
ere intendūt: sic se implicāt vt expedire non
possint. Si enī ꝑ fecit ad imaginē filij: ita vt nō
sit hō imago patris ꝛ filij: dissimilis est ꝑi fili⁹
Si enī pia fides docet: sicuti fides docet filiū
esse ad equalitatē essentie simīlē patri q̄ ad
similitudinē filij factū est: necesse est etiā ad similitudinē ꝑis factū sit. Deinde si hoīem pater non ad suā: sed ad filij fecit imaginē: cur nō
ait: Faciam⁹ hoīem ad imaginē ꝛ similitudinē tuā: sed ait nostrā: nisi q̄ trinitatis imago
fiebat in hoīe: vt hoc mō esset hō imago vni⁹
veri dei: q̄ ipsa trinitas vnus verus deus est
Locutiones aūt sunt innumerabiles tales i Ps. 3.
scripturis: sed has p̄otulisse suffecerit. Esti
psalmis ita dictum: Domini est salus ꝛ super
populum tuuz benedictio tua: quasi alteri dic- Ps. 17.
tum sit: non ei de quo dixerat: Domini est salus. Et iterum. A te inquit eruar a temptatione: ꝛ in deo meo sperans transgrediar murum quasi alteri dixerit a te eruar a temptatione. Et iterum: Populi sub te cadent in cor- Ps. 44.
da inimicorum regis. Ac si diceret: In corda inimicorum tuorum. Ei quippe regi dixerat:
id est dño nostro iesu christo: populi sub te cadent: quem regem intelligi voluit: cum diceret inimicoꝝ regis. Rarius ista in noui testamenti litteris inueniuntur. Sed tñ ad roma- Roma. j.
nos apostolus de filio suo inquit: qui fact⁹ est
ei ex semine dauid ꝑm carnē: qui predestinatus est filius dei in virtute scōm spiritū sanctificationis ex resurrectione mortuorum iesu
christi dñi nostri. Tanq̄ de alio supra diceret
Quid est enī filius dei p̄destinatus ex resurrectione mortuoꝝ iesu christi: nisi eiusdē iesu
christi q̄ p̄destinatus est filius dei in virtute?
Ergo quō hic cū audiuimus fili⁹ dei in virtute iesu christi: aut filius dei ꝑm spiritū sanctificationis iesu christi: aut filius dei ex resurrectione mortuoruz iesu christi: cum dici potuisset vsitate in virtute sua: aut ꝑm spiritum sctificatōis sue: aut ex resurrectōe mortuoꝝ ei⁹: vl mortuoꝝ suoꝝ: nō cogimur intelligere aliam psonā: ꝑ vnā eandēq̄ .s. filij dei dñi nr̄i iesu
xp̄i. Ita cū audiuim⁹. Fecit de⁹ hoīez ad ima- Gen. j.
ginē dei q̄uis possit vsitati⁹ dici ad imaginē suam: nō tñ cogimur aliā psonā itelligere i trinitate: ꝑ ipam vnā eandēq̄ trinitatē: q̄ est vnus
deus: ad cui⁹ imaginē fact⁹ est hō. Que cum
ita sint: si eandem trinitatis imaginem non i
vno sed i tribus hoībus acceperimus: patre

ꝛ matre ꝛ filio: nō erat ergo ad imaginez dei factus hō anteq̄ vxor ei fieret: ꝛ anteq̄ filiū ꝓpagarent: quia nōdū erat trinitas. An dicit aliquis. Jā trinitas erat: quia etsi nōduz forma ꝓpria: iam tñ originali natura ꝛ mulier erat in latere viri: ꝛ filius in lumbis ꝑris.

Ubi. s. Ibidē Cur ergo cū scriptura dixisset. Fecit deꝰ hominem ad imaginē dei: cōtexit dicens: Fecit deus eū: masculū ꝛ feminā fecit eos: ꝛ bñdixit eos. Vel si ita distinguēdū est: ꝛ fecit deꝰ hoiem: vt deinde inferaꝝ ad imaginē dei fecit illum: ꝛ tertia subiunctio sit: masculū ꝛ feminam fecit eos. Quidā eñ timuerūt dicere: fecit eū masculū ꝛ feminā: ne quasi mōstruosum aliq̄d intelligereꝝ: sicuti sunt q̄s hermaphroditas vocant: cū etiā sic nō mendaciter

Gen. 2. possit intelligi vtrūq̄ in numero singulari: ꝓpter id qō dictū est. Duo in carne vna. Cur ḡ vt dicere ceperā in natura hois ad imaginē dei facta ꝓter masculū ꝛ feminā nō cōmemorat scriptura? Ad implendam quippe imaginem trinitatꝭ debuit addere ꝛ filiū: cuius adhuc in lumbis patris constitutū sicut mulier erat in latere. An forte iam facta erat ꝛ mulier: ꝛ scriptura breui cōplexione constrinxerat: qō postea quēadmodū sit factū diligentiꝰ explicaret: ꝛ ꝓpterea filiꝰ cōmemorari nō potuit: qz nōdū erat natus: q̄si ꝛ hoc nō poterat ea breuitate cōplecti spūssanctꝰ suo loco postea natum filiū narraturus: sicut mulierē de virili latere assumptā suo postmodū loco narrauit: ꝛ tñ hic eā nominare nō ꝓtermisit.

De eo qō apl'us dicit virū esse imaginem dei mulierē aūt gloriam viri. La. VII

Non itaq̄ ita debemꝰ itelligere hominē factū ad imaginē sūme trinitatis: hoc est ad imaginē dei: vt eadē imago in tribꝰ intelligaꝝ hoibus: ꝑsertim cū apostolus virū dicat esse imaginē dei: ꝛ ꝓpterea velamentū ei capitis demat: qō mulieri adhibendū monet: ita loquens: Vir q̄dem nō debz velare caput cū sit imago ꝛ gloria dei. Mulier aūt gloria viri est. Quid ergo dicemus ad hec? Si ꝓ sua ꝑsona mulier ad implet imaginē trinitatꝭ: cur ea detracta de latē viri adhuc ille imago ōz? Aut si ꝛ vna ꝑsona hominis ex tribꝰ pōt dici imago dei: sicut in ipsa sūma trinitate ꝛ vnaquēq̄ ꝑsona deus ē: cur ꝛ mulier nō ē imago dei? Nā ꝓpterea caput velare ꝓcipiꝝ: qō ille qz imago dei est ꝓhibetur. Sed videndū est quō nō sit contrarium: quod dicit apostolus: non mulierem sed virum eē imaginem dei: huic quod

Ubi. s. Gen. j scriptum est in genesi. Fecit deus hominem imaginem dei fecit eum: masculum ꝛ feminaz fecit eos ꝛ bñdixit eos. Ad imaginē quippe dei nām ipam humanā factā dicit ꝛ. q̄ sexu ex vtroq̄ ꝓpleꝝ. nec ab intelligēda imagine dei sepat feminā. Dicto eñ q̄ fecit deus hoiem ad imaginē dei: fecit eū inq̄t masculū ꝛ feminā: vt̄ certe alia distinctiōe: masculū ꝛ feminā fecit eos.

Quō ḡ ꝓ apl'm audiuimus virz esse imaginez j. Cor. xj dei: vñ caput velare ꝓhibeꝝ: mulierē aūt non ꝛ iō ipa bꝫ facere iubeꝝ: nisi credo illud esse qō iam dixi: cū de natura humane mētis agerem mulierē cū viro suo eē imaginē dei vt vna imago sit tota illa suba. Cū aūt ad adiutoriū distribuiꝝ qō ad eam ipam solā attinet: non est imago dei: q̄ aūt ad virz solū attinet imago dei est tam plena aut integra q̄z in vnū cōiuncta muliere. Sicut de natura hūane mētis diximus: qz etsi tota ꝓtēpleꝝ veritatē imago dei ē: ꝛ cuz ex ea distribuiꝝ aliq̄d: ꝛ quadā intentiōe deriuatur ad actionē rez tpaliū: nihilomin⁹ ex q̄ ꝑte ꝓspectam ꝓsulit veritatē: imago dei ē: ex q̄ vero intendiꝝ in agenda inferiora. nō est imago dei. Et q̄n ēq̄ tūcunq̄ se extēderit in id qō eternū est: rātomagis inde formaꝝ ad imaginem dei: ꝛ ꝓpterea nō est cohibēda vt se inde cōtineat ac temper. ꝛ iō vir nō debz velare caput. Quia vo illi rōnali actioni q̄ in rebus corpalib⁹ tempalibusq̄ vsaꝝ. piculosa est nimia i inferiora ꝓgressio: debet habere ptātem sup caput: qō iudicat velamentū q̄ significaꝝ esse cohibenda. Grata est eñ sanctꝭ angelis sacrata ꝛ pia significatio. Nam deus non ad tempꝰ videt: nec aliquid noui fit in eius visione atq̄ scientia: cum aliquid temporaliter ac transitorie geritur: sicut inde afficiuntur sensus vel carnales animalium ꝛ hominū vel etiamꝭ celestes angelorz. In isto quippe manifesto sexu masculi ꝛ femine: apostolus paulus occultioris cuiusdaz rei figuraſſe mysterium. Vel hic intelligi potest: quod cum alio loco dicat verā viduam esse desolataz sine filijs ꝛ nepotibus j. Thi. v ꝛ tamen eam sperare debere in deum: ꝛ persistere in orationibꝰ nocte ꝛ die: hic iudicat mulierem seductam in preuaricatione facta: saluam fieri per filiorum generatiōem. Et addit si permanserit in fide et dilectione ꝛ sanctificatione cum sobrietate. Quasi vero possit ob esse bone vidue si vel filios non habuerit: vel hi quos habuerit: si in bonis opibꝰ permanere voluerint. Sed quia ea que dicuntur opera bona tanq̄ filij sunt vite nostre: fm quaz q̄ritur cuius vite sit quisq̄: id est quō agat hec temporalia: quam viram greci non zoen: sed bion vocant. Et hec opera bona maxie i offi-

cijs misericordie frequentari solent. Opera vero misericordie nihil prosunt: siue paganis siue iudeis: qui christo non credunt: siue quibuscunq; hereticis vel scismaticis: vbi fides ⁊ dilectio ⁊ sobria sanctificatio non inuenitur: manifestum est quid apostolus significare voluerit: ideo figurate ac mystice quia de velando mulieris capite loquebatur: quod nisi ad aliquod secretum sacramenti referatur: inane remanebit. Sicut em̄ non solum veracissima ratio: sed etiam ip̄ius apostoli declarat auctoritas: non ꝑm formam corpis homo factus est ad imaginem dei: sed ꝑm rationalem mentem. Cogitatio quippe turpiter vana est: que opinatur deum membrorum corporalium: lineamentis circūscribi: atq; diffiniri. Porro autem nonne idem beatus apostolus dic̄ Renouamini spiritu mentis vestre: ⁊ induite nouum hominem qui ꝑm deum creatus ē. Et alibi apertius. Exuentes vos inquit veterez hominem cū actibus eius. ⁊ induite nouū qui renouat̄ in agnitione dei scd̄m imaginem eius: qui creauit eū. Si ergo spiritu mētis nr̄e renouamur: ⁊ ip̄e est nouus homo qui renouat̄ in agnitione dei scd̄m imaginē eius qui creauit eum: nulli dubium est nō scd̄m corpus: neq; secundum quālibet animi partem. sed secundū rationalem mentem vbi potest esse agnitio dei: hominem factū ad imaginem eius q̄ creauit eum. Scd̄m hanc autē renouationē efficimur etiam filij dei per baptismum christi: ⁊ induentes nouum hominem: christum vtiq; induimur per fidem. Quis est ergo qui ab hoc consortio feminas alienet: cum sint nobiscum gratie coheredes? Et alio loco idem apostolus dicat. Omnes enim filij dei estis per fidē in christo Jesu. Quicunq; enim in christo baptizati estis. christum induistis. Non est iudeus neq; grec⁹. nō est seruus neq; liber. nō est masculus neq; femina. omnes em̄ vos vnum estis in christo Jesu. Nunquid nam igitur fideles femine sexum corporis amiserunt? Sz quia ibi renouantur ad imaginem dei vbi sexus nullus est. ibi factus est homo ad imaginem dei vbi sexus nullus est. hoc est in spiritu mētis sue. Cur ergo vir ꝓpterea nō debet caput velare quia imago est et gloria dei? Mulier autem debet. quia gloria viri est. quasi mulier nō renouet̄ spiritu mētis sue. q̄ reuocatur in agnitione dei scd̄m imaginē eius q̄ creauit eum. Sed quia sexu corporis distat a viro. rite potuit in eius corporali velamento figurari pars illa rationis. que ad temporalia gubernanda deflectit̄: vt nō maneat imago dei nisi ex qua ꝑte mens hoīs eternis rōnib⁹ conspiciendis vel consulēdis adherescit: quā nō solū masculos: sed etiā feminas habere manifestū est. Ergo in eorū mentibus cōmunis natura cognoscit̄: in eorū vero corꝑibus ipsius vnius mentis distributio figurat̄.

j. Cor. ij.

Eph. 4

Colo. 3.

Gal. 3.

j. Cor. ij.

Quibus progressibus mens corporaliuz vsu ⁊ imagine delectata: ab eternorū cōtemplatione deficiat. Ca. VIII

a Scendentibus itaq; introrsus quibusdam gradibus cōsiderationis ꝑ anime ꝑtes: vñ incipit aliq̄d occurrere: qd̄ nō sit nobis cōmune cū bestijs: inde incipit ratio vbi hō interior iā possit agnosci. Qui etiā ipse si per illā rōnē cui temporaliū rerū administratio delegata est: īmoderato progressu nimis in exteriora ꝓlabit̄: cōsentiente sibi capite suo: id est nō eā cohibēte atq; refrenante: illa que in speculo consilij presidet quasi virili portione inueterat̄ int̄ oēs inimicos suos: v̄tutis inuidos demones cuz suo principe diabolo eternoꝝq; illa visio: ab ipso etiā capite cū cōiuge vetitū māducante subtrahit̄: vt lumen oculorū eius nō sit cū illo. Ac sic ab illa illustratione veritatis ambo nudati: atq; aptis oculis cōscientie ad vidēdum q̄ꝫ inhonesti atq; indecori remanserint tanq̄ꝫ folia dulciū fructuū: ꝑ sine ipsis fructibus: ita sine fructu boni opis bona v̄ba cōtexerint: vt male viuētes quasi bñ loquēdo cōtegant turpitudinem suam.

Q̄ perniciose relicto cōmuni bono priuata querantur. Ca. IX

p Otestatem quippe suā diligens anima a cōmuni vniuerso ad priuataz partē prolabit̄: ⁊ apostatica illa sup̄bia: quod initiū peccati dicit̄: cum in vniuersitate creature deū rectorem secuta: legib⁹ eius optime gubernari potuisset: plus aliq̄d vniuerso appetens atq; id sua lege gubernare molita: quia nihil est amplius vniuersitate in curā ꝑtilem trudit̄: ⁊ sic aliquid ampli⁹ concupiscendo minuit̄. Vñ ⁊ auaricia dicit̄ radix omniū malorū. Totūq; illud vbi aliq̄d propriū contra leges quibus vniuersitas administrat̄ agere nititur: ꝑ corpus ꝓprium gerit: qd̄ partiliter possidet: atq; ita formis et motibus corꝑalibus delectata: quia int⁹ eas secum nō habet: cū eorū imaginib⁹ quas memorie fixit inuoluit̄: ⁊ phantastica fornicatione turpiter inq̄nat̄: omnia officia sua ad eos fines referens: quibus curiose corꝑalia ac tēporalia ꝑ corꝑis sensus querit. Aut tumido

j. Thi. 6.

fastu alijs animis corporeis sensib⁹ deditis esse affectat excelsior: aut cenoso gurgite carnalis voluptatis immergitur

Que sit humana tẽptatio: & qõ pcm̃ extra corpus habeatur. La·X

Cum ḡ bona volũtate ad interiora & supiora pcipienda: q̃ non ꝓuarim sed cõmuniter ab oibus q̃ talia diligunt sine vlla angustia vel liuidia casto possidenꝫ ãplexu: vel sibi vel alijs ꝓsulit: & si fallaꝫ in aliq̃ ꝑ ignorantiã tpaliũ: qz & hoc tpaliter gerit: & modũ agendi nõ teneat quẽ debebat: humana tẽptatio est. Et magnũ ẽ hãc vitã sic degere: quã velut viã redeuntes carpim⁹: vt tẽptatio nos nõ aprehẽdat nisi humana. Hoc em̃ pcm̃ extra corp⁹ est: nec fornicationi deputaꝫ & ꝓpterea facilime ignoscit. Cũ vero ꝓpter adipiscenda ea q̃ ꝑ corpus sentiunt ꝓpter experiendi vel excellendi vel cõtrectandi cupiditatẽ: vt in his finez boni sui ponat: aliq̃d agit: quicq̃d agat turpiter agit: & fornicat in corpus ꝓprium peccans: & corporeaz rerũ fallacia simulacra introrsus rapiẽs: & vana meditatõe cõponẽs vt ei nec diuinũ aliq̃d: nisi tale videat. ꝓriuatim pdigat animitur viribus. Hec ad tã turpẽ & miserabilẽ fornicatõz simul ab exordio psilíret: ꝑ sic scriptũ ẽ. Qui modica spernit paulatí decidet.

Quib⁹ demutatõib⁹ hõ ab imagine dei in situdinẽ pecoris delabit. La·XI

Uomõ em̃ coluber nõ aptis passibus: ꝑ squamaz minutissimis nisibus repit: sic lubric⁹ deficiẽdi mot⁹ negligentes minutatim occupat: & incipiẽs a puerso appetitu similitudinis ỏi: pueniat ad similitudinẽ pecoz. Inde ẽ q̃ nudati stola ꝓma: pelliceas tunicas mortalitate meruerit. Honor em̃ hois ver⁹ est imago & similitudo dei: que non custodit nisi ad ipm a quo imꝑmitur. Tãto magis itaq̃ inhereꝫ deo: q̃to minus diligitur ꝓpriũ. Cupiditate vero experiende potestatis sue: quodã nutu suo ad seipm tanq̃ ad mediũ prozuit. Itaq̃ cũ vult esse sicut ille sub nullo: & ab ipsa sui medietate penaliter ad ima ꝓpellit: id est ad ea quibus pecora letant: atq̃ ita cum sit honor ei⁹ similitudo dei: dedecus aũt eius similitudo pecoris: homo in honore positus non intellexit: compatus est iumẽtis insipientibus: & similis factus est eis. Qua igitur tam longe trãsiret a sũmis ad infima: nisi ꝑ mediuz sui: Cum em̃ neglecta caritate sapientie q̃ semp eodẽ modo manet: concupiscit scientia ex mutabilium temporaliũ q̃z experimẽto: inflat ñ edificat: Ita ꝑgrauatus animus quasi põdere suo a beatitudie expellit: & ꝓ illud sue meritatis experimentũ pena sua discit q̃d interest inter bonũ desertũ: malumq̃ commissum nec redire potest effusis ac perditi⁹ viribus: nisi gratia conditoris sui ad penitentriaz vocantis & peccata donantis. Quis em̃ infelicem animam liberabit a corpore mortis huius nisi gratia dei per ihesum christuz dominũ nostrum? De qua gratia: suo loco quando ip se ꝓtestiterit disseremus.

Q̃ compabilis sit primoz hoim prevaricationi mens q̃ ad amorẽ tpalium sensu ẽ tracta corporeo. La·XII·

Nunc de illa parte rationis ad quã pertinet scientia i. cognitio rez tempaliũ atq̃ mutabiliũ nouãdis vite huius actionibus necessaria susceptã: considerationem q̃tum dñs adiuuat peragam⁹. Sicut em̃ in illo manifesto cõiugio duorum hominũ qui primi facti sunt: non manducauit serpẽs de arbore vetita: sed tantũmodo mãducandũ ꝓsuasit. Mulier aũt non manducauit sola: ꝑ viro suo dedit: & simul manducauerunt: q̃uis cũ serpẽte sola locuta est: & ab eo sola seducta sit. Ita & in hoc qõ etiã in homine vno gerit & dinoscit: occulto quodã secretoq̃ coniugio carnalis: vel vt ita dicam: q̃ corporis sensus intenditur sensualis animi motus: qui nobis pecoribusq̃ cõmunis est: seclusus est a ratione sapientie. Sensu quippe corporis corporalia sentiunt: eterna vero & incõmutabilia spiritalia ratione sapientie intelligunt. Rationi aũt scientie appetitus vicinus est: qñ quidẽ de ipsis corpalib⁹ que sensu corporis sentiunt ratiocinantur ea que scientia dicitur actionis: si bene vt eam noticiam referat ad finẽ sũmi boni: si aũt male: vt eis fruat tanq̃ bonis talib⁹ in quibus falsa btitudine conqescat. Cum ḡ huic intentioni mentis q̃ rebus tpalib⁹ & corpalibus ꝓpter actiones officiũ rõcinãdi viuacitate versaꝫ: carnalis ille sensus vel animalis ingerit quãdã illecebrã fruendi se: id est tanq̃ bono quodã priuato & ꝓprio: non tanq̃ publico & cõmuni: qõ est incõmutabile bonũ: tunc velut serpens alloq̃tur feminã: huic aũt illecebre consentire: ỏ ligno phibito manducare est. Sz iste ꝓsensus si sola cogitationis delectatione cõtentus ẽ: supiorís vero auctoritate consilij ita membra retinenꝫ: vt nõ exhibeantur iniq̃tatis arma peccato: sic habendũ existimo velut cibũ vetitum mulier sola comederit. Si autẽ in ꝓsen

tione male vtendi rebus que per sensum corpis sentiunt: ita decernitur q̃dcũq; peccatuz vt si potestas sit etiã corpe compleat: intelligẽda ẽ illa mulier dedisse viro suo secũ simul edẽdũ illicitũ cibũ. Neq; em̃ põt pctm̃ non soluz cogitãdũ suauit: verũetiã efficaciter ꝑpetrãdum mente decerni: nisi ⁊ illa mentis intentio penes quã summa potestas est membra ĩ opus mouẽdi: vel ab ope cohibendi male actioni cedat ⁊ seruiat. Nec sane cũ sola cogitatione mens oblectat illicitis: non q̃dẽ decernẽs esse facienda: tenẽs tñ ⁊ volens libenter q̃ statim vt attigerũt animũ respui debuerũt: negandũ nõ est esse pctm̃: sed longe minus q̃ si ⁊ ope statuat implendũ. Et ideo de talibus q̃ cogitationib⁹ venia petenda est:
Mat. 6 pectusq; percutiendũ: atq; dicendũ. Dimitte nobis debita nostra: faciendũ quoq; qd̃ sequit: atq; in oratione iungendũ: sicut ⁊ nos dimittim⁹ debitoribus nostrꝭ. Neq; em̃ sicut in illis duobus primis hoĩbus ꝑsonã suã quisq; portabat: ⁊ ideo si sola mulier cibũ edisset illicitũ: sola vtiq; mortis supplicio plecteret. Ita dici põt in hoĩe vno: si delectationib⁹ illicitis a q̃bus se ꝯtinuo debet auertere cogitatio libenter sola pascat: nec facienda decernant mala. sed tm̃ suauiter in recordatiõe teneant: quasi mulierẽ sine viro posse damnari: absit hoc credere. Hec quippe vna ꝑsona ẽ vn⁹ hõ est: totusq; dãnabit: nisi hec que sine voluntate opandi: sed tñ cum volũtate animũ talibus oblectandi solius cogitatõis sentiunt esse pctã: ꝑ mediatores gratiã remittãtur. Hec itaq; disputatio qua in mẽte vniuscuiusq; hoĩs quesiuim⁹ quoddã rõnale cõiugiũ cõtemplationis ⁊ actionis: officijs ꝑ quedã singula distributis. tamẽ in vtroq; mentꝭ vnitate seruata: salua illius veritatis historia. quã de duobus primis hoĩb⁹: viro. s. eiusq; muliere: de quibus ꝓpagatũ est gen⁹ hu-
j. Cor. ij. manũ: diuina tradit auctoritas. Ad hoc tm̃modo audienda est: vt intelligat aplus: imaginem dei viro tm̃ tribuendo non etiã femine: q̃uis in diuerso sexu duoꝝ hoĩm aliquid tñ significare voluisse quod in vno homine quereretur.

De eorum sententia que in vno hoĩe mẽtem in ꝑsona viri: sensum aũt corporis in ꝑsona mulieris accipiẽdũ eẽ dixert. Ca. XIII.

n Ec me fugit quosdã qui fuerũt ante nos egregij defensores catholice fidei ⁊ diuini eloquij tractatores: cũ in hoĩe vno cuius vniuersam aĩam bonã quẽdam paradisum esse senserũt: duo ista requirerent: virum mentem: mulierem vero dixisse corpis sensum. Et ꝑm hanc aũt distributionẽ qua vir ponit mens: sensus vero corporis mulier: vident apte oĩa cõuenire: si cõsiderata tractent. nisi q̃ in om̃ibus bestijs et volatilib⁹ scriptũ est. Non esse inuentũ viro Gen. 2.
adiutoriũ simile illi: ⁊ tunc est ei mulier facta de latere. Propter qd̃ ego non putaui ꝑ muliere sensum corpis esse ponendũ: quẽ videmus nobis ⁊ bestijs esse cõmunẽ: sed aliquid volui qd̃ bestie non haberent: sensumq; corporis magis ꝑ serpente intelligendũ existimaui: qui legit sapientior oĩbus pecorib⁹ terre. In eis q̃ppe naturalib⁹ bonis: que nobis ⁊ Gen. 3.
irrõnalibus aĩalibus videmus esse cõmunia viuacitate quadã sensus excellit: nõ ille de q̃ scriptũ est in epla: que est ad hebreos: vbi legitur: ꝑfectoꝝ esse solidũ cibũ. qui ꝑ illũ habi Heb. 5
tũ exercitatos habent sensus ad sepandum bonũ a malo. Illi quippe sensus nature rõnalis sunt ad intelligentiã ꝑtinentes. sed iste sensus q̃ est quinq̃ pertitus in corpe. ꝑ quem non solũ a nobis. verũetiã a bestijs corpalis species motusq; sentit. Sed siue isto siue illo j. Cor. ij.
siue aliquo alio modo accipiendũ sit: qd̃ apostolus. virũ dixit imaginẽ ⁊ gloriã dei: mulierem aũt gloriam viri. apparet tñ cum scd̃m deum viuimus: mentẽ nostram in indiuisibilia eius intentã: ex eius eternitate: veritate: caritate proficienter debere formari. Quidaz vero rõnalis intentionis nostre: hoc est eiusdẽ mentis in vsum mutabiliũ corporaliumq; rerum: sine quo hec vita non agit dirigendũ non vt confirmemur huic feculo finem ꝯstitu Roma. 12
endo in bonis talib⁹: ⁊ in ea de torquẽdo beatitudinis appetitũ: sed vt quicq̃d in vsu tẽporaliũ rationabiliter facimus: eternoꝝ adipiscendoꝝ contemplatione faciamus: ꝑ ista transeuntes: illis inherentes.

In que officia propria sapientia ⁊ scientia dei dantur. Ca. XIIII

h Abet em̃ ⁊ scientia modum suũ bonum: si quod in ea inflat vl̃ inflare assolet: eternorũ caritate vincatur: q̃ non inflat: sed vt scimus edificat. Sine scientia quippe nec virtutes ipse quib⁹ recte viuit pñt haberi: ꝑ quas hec vita misera sic gubernetur: vt ad illã que vere beata est peruenia tur eternam. Distat tñ ab eternorum contẽplatione actio qua bene vtimur tempalibus reb⁹: ⁊ illa sapientie: hec scientie deputatur. Q̃uis em̃ ⁊ illa que sapientia est: possit scientia nũcupari: sicut ⁊ apostolus loquit: vbi dicit. Nunc scio ex parte. tunc autem cognoscã j. Thi. 13

sicut ⁊ cognitus sum: quã scientiã pfecto contemplatõis dei vult intelligi: qõ sctõz erit pmiũ summũ: tũ vbi dicit· Alij dat̃ per spiritum sermo sapientie: alij sermo scie ꝑm eundẽ spiritum: hec vtiqz duo sine dubitatione distinguit: licet nõ ibi explicet quid intersit vñ possit vtrũqz dinosci· Clerũ scripturarũ sanctarum multiplicẽ copiã scrutatus: inueni scriJob·28 ptũ esse in libro iob: eodẽ sctõ viro loquente Ecce pietas est sapiẽtia: abstinere aũt a malis est scia· In hac differentia intelligenduz est ad cõtemplationẽ sapientiã: ad actionem sciam ptinere· Pietatẽ quipe ꝟ loco posuit dei cultũ: que grece dicit theosebia· Hã hoc verbum habet istã sententiã in codicib⁹ greecis· Et quid est in eternis excellẽti⁹ qz deus cuius solius immutabilis est natura? Et qs cultus eius: nisi amor eius: quo nũc desideramus eum videre: credimusqz ⁊ speram⁹ nos esse visuros: ⁊ quantũ ꝓficim⁹ videmus nũc p speculũ in enigmate: tunc aũt in manifestaI·Cor·13 tione· Hoc est eñ qõ ait apostolus paul⁹: FaI·Joh·3· cie ad faciẽ· Hoc etiã qõ ioannes· Dilectissimi nunc filij dei sum⁹: ⁊ nõdũ apparuit quid erim⁹: scimus cũ apparuerit: similes ei erim⁹ qñ videbim⁹ eũ sicuti est· De his atqz huiusJob·28· modi: sermo ipe mihi videt esse sermo sapiẽtie· Abstinere aũt a malis qñ iob scientiam dixit esse: reruz ꝓculdubio temporalium est Quoniã scõm tempus in malis sumus: a quibus abstinere debemus: vt ad illa bona eterna veniam⁹· Quobrem quicqd prudenter fortiter: temp̃anter ⁊ iuste agimus: ad eam pertinet scientiã siue disciplinã qua in euitãdis malis: bonisqz apetendis actio nostra versatur: ⁊ quicquid ꝓpter exempla vel cauẽda vl imitanda: ⁊ ꝓpter quarũcũqz reruz q̃ nostris accõmodata sunt vsibus necessaria documenta: historica cognitione colligim⁹· De his ergo sermo cum sit: cum scientie sermonẽ puto discernendũ a sermõe sapientie: ad quã ptinẽt ea que nec fuerũt nec futura sũt sed sunt: ⁊ ꝓpter eternitatẽ in qua sunt ⁊ fuisse ⁊ esse ⁊ futura esse dicunt̃: sine vlla mutabilitate tempoz· Mõ eñ sic fuerũt vt esse desinerẽt: aut sic futura sunt quasi nũc non sint sed idipm esse ꝟ habuerũt: ꝟ habitura sunt Manent aũt non tanqz in spacijs locorũ fixa veluti corpa: sed in natura incorpali: sicintelligibilia ꝓsto sunt mentis aspectib⁹: sicut ista in locis visibilia vel cõtrectabilia corpis sensibus· Non aũt solũ rez sensibiliũ in locis positaz sine spacijs localibus manẽt intelligibiles incorporales qz rões: verũetiã motionũ in temporibus transeuntiũ: sine tẽporali trã situ stant etiam ipe vtiqz intelligibiles insensibiles: ad quas entis acie puenire paucoz ẽ Et cum puenit̃: qz tũ fieri põt: non in eis manet ipe peruentor: sed veluti acie ipa reuerberata repellit̃: ⁊ fit rei nõ transitorie transitoria cogitatio· Quc tñ cogitatio transiẽs p disciplinas quibus erudit̃ animus: memorie cõmendat̃: vt sit quo redire possit: que cogitat̃ inde transire: qbus si ad memoriã cogitatio non rediret: atqz qõ cõmendauerat ibi inueniret: velut rudis· ad hoc sicut ducta fuerat ducerẽt̃: idqz inueniret: ⁊ vbi primũ inuenerat· in illa scilicet incorporea veritate: vñ rursus quasi descriptũ in memoria figerẽt̃ Neqz eñ sicut manet verbi gra quadrati corpis i corporalis ⁊ incõmutabilis ratio: sic in ea manet hois cogitatio: si tñ ad eã sine phantasia spacij localis potuit puenire· Aut si alicuius artificiosi ⁊ musici sani p moras tpis transeũtis numerositas cõprehendat̃: sine tpe stans in quodã secreto altoqz silentio: tamdiu saltẽ cogitare põt qz diu põt ille cantus audiri: tamñ qõ inde rapuerit: ⁊ si trãsiens mentis aspect⁹ ⁊ quasi glutiẽs in ventrẽ: ita i memoria reposuerit: poterit recordãdo quodãmõ ruminare: ⁊ in disciplinam qõ sic didicerit traijcere· Quod si fuerit oimoda obliuione deletũ: rursus doctrina duce ad id vnieẽt̃ qõ penitus excidrat: ⁊ sic inuenieẽt̃ vt erat·

De opinione platonis qua credidit aias aliam vitam priusqz corporibus induerentur habuisse· Capitulum·XV·

Ade plato ille phs nobilis ꝓsuadere
v cognatus est virisse hic aias hoim: ⁊
antecz̃ista corpa gererent· ⁊ hinc ẽ
q ea que discuntur: reminiscunt̃ poti⁹ cognita qz cognoscũt̃ noua· Retulit eñ puerũ quẽdam nescio quid de geometria interrogatus sic respondisse: tanqz esset illius peritissimus discipline· Gradatim quipe atqz artificiose interrogatus: videbat qõ videndũ erat: dicebatqz qd viderat· Sed si recordatio hec esset rerũ antea cognitarũ: non vtiqz oẽs vl pene oẽs cum illo mõ interrogarent̃: hoc possent· Non eñ oẽs in prioze vita geometre fuerunt cum tam rari sunt in genere humano: vt vix possit aliquis inueniri· Sed potius credẽdũ est mentis intellectualis ita cõditam esse naturã: vt rebus intelligibilibus naturali ordine disponente conditore subiũcta: sic ista videat in quadã luce sui generis incorpea: quẽ admodũ oculus carnis videt· que in hac corporea luce circũadiacẽt cui⁹ lucis capax eiqz

congruens est creatus. Non em̄ ⁊ ipse ideo si ne magistro alba ⁊ nigra discernit: qꝛ ista iam nouerat añq̄ in hac carne crearet̄. Deniq̄ cur d̄ sol̄ reb⁹ itelligibilib⁹ id fieri pōt. vt bñ interrogatus q̄sq̄ respondeat qd̄ ad quāq̄ ꝑtinet disciplinā: etiā se eius ignar⁹ est? Cur hoc facere de rebus sensibilib⁹ nullus pōt: nisi q̄s isto vidit in corpe cōstitutus: aut eis q̄ nouerant indicantib⁹ credidit: seu lr̄is: cuiusq̄ seu verbis? Non em̄ acq̄escendū est eis q̄ samiuz pytagorā ferunt recordatuz fuisse talia non nulla q̄ nō fuerat expertus: cū hic alio iā fuisset in corpe ⁊ alios nōnullos narrāt alij: eiusmodi aliq̄d in suis mentib⁹ passos: quas falsas fuisse mēorias: quales plerūq̄ expimur ī somnis: qñ nobis videmur reminisci q̄si egerimus aut viderim⁹ qd̄ nec egim⁹ oīno nec vidim⁹: ⁊ eo mō affectas esse illoꝝ mentes etiaz vigilantiū instinctu spirituū malignoꝝ: atq̄ fallaciū: quib⁹ cure est de reuolutionib⁹ aīaꝝ falsam opinionē: ad decipiēdos hoīes firmare vel serere. Et hoc conijci pōt: qꝛ si vere illa recordarent̄ que hic in alijs antea positi corporibus viderāt: multis ac pene oībus id cōtingeret: qñ quidē vt de viuis mortuos: ita d̄ mortuis viuos: tanq̄ de vigilantib⁹ dormientes: ⁊ de dormiētibus vigilantes sine cessatione fieri suspicant̄. Si ergo hec est sapientie ⁊ scientie recta distinctio: vt ad sapiētiā ꝑtineat eternaꝝ rerum cognitio intellectualis: ad sciam vero tꝑaliū reruz cognitio rōnalis. q̄d cui p̄ponendū siue post ponendū sit: non ē difficile iudicare. Si aūt alia est adhibenda discretio qua dinoscant̄ hec duo: que ꝓculdubio distare apl̄s docet dicens: Alij dat̄ quidē ꝑ spiritū sermo sapiētie: alij sermo scīe scd̄m eūdē spiritū. Tñ etiā istoꝝ duoꝝ que nos posuimus euidentissima differētia est: q̄ alia sit intellectualis cognitio eternarum rerum: alia rōnalis tꝑaliū: ⁊ huic illam p̄ponendam esse ambigit nemo. Relinquētibus itaq̄ nobis ea que exterioris sunt hoīs: ⁊ ab eis que cōmunia cū pecoribus habemus introrsum ascendere cupientibus: anteq̄ ad cognitōez rerū intelligibiliū atq̄ summaꝝ que sempiterne sunt veniremus: temporaliū rerū cognitio rationalis occurrit. Etiā in hac igit̄ inueniamus si possumus aliquā trinitatem: sicut inueniebamus in sensibus corporis: ⁊ in his que per eos in aīam vel spiritū nostrum imaginabilit̄ ītrauerūt: vt ꝓ corꝑalib⁹ rebus q̄s corꝑeo for⁊ positas attīgim⁹ sensu: int⁹ corporꝝ similitudines haberemus imp̄ssas memorie: ex quib⁹ cogitatio formaretur tertia

j. Coꝝ. j2

voluntate vtrūq̄ iūgente: sicut formabatur foris acies oculoꝝ quā voluntas vt visio fieret adhibeat rei visibili: ⁊ vtrūq̄ iūgebat etiam illic ipa se admouens tertiā. Sed non ē h̄ coartandū in hunc librū: vt in eo qui sequit̄ si deus adiuuerit conuenienter possit inquiri: ⁊ quod inuentū fuerit explicari.

Explicit liber duodecimus.

Incipiunt capl̄a libri decimitertij.

j De gemino rationalis mentis officio q̄rum vnum ad temporalia: aliud ꝑtinet ad eterna.

ij De fide que licet per corporis sensū mēte concepta sit: nihil tamen inuenitur habere corporeum.

iij De voluntate quam ⁊ singuli propriaz ⁊ omnes etiā non indicatam possūt habere communem.

iiij De beatitudine quā oēs vna voluntate expetunt: sed non eadez omnes diffinitione nouerunt.

v An omnes beati sint qui viuunt vt volunt.

vj Propriorez esse beatitudini voluntatē rectam etiam non adeptam qd̄ cupit: q̄ prauam etiam si quod concupiuit obtinuit.

vij Ad veram beatitudinē viam esse ꝑ fidē rectā sine qua nulla cuiq̄ possit fortitudo prodesse.

viij Perfectā beatitudinē nisi in eterna vita esse non posse.

ix An eternitatis capax sit hūana natura.

x An alio modo omnipotens deus hominez eternitati debuerit reformare: q̄ vt sibi deus filius naturaz vniret humanam.

xj Qua rōne in sanguine xp̄i iustificentur credentes: ⁊ quō in hoc sacramento totius sit trinitatis opatio

xij Quo merito homo diabolice sit tradit⁹ potestati.

xiij De cōsilio dei quo ei placuit vt potestas diaboli non potentia: sed iusticia vīceretur.

xiiij De omniuz debito ꝑ nihil debentē christum soluto.

xv In q̄ sit diabolus victus a christo.

xvj Ad quā vtilitatē fideliū renatoꝝ mala que per originale pctm̄ sunt contracta conuersa sint

xvij De his que per incarnationez xp̄i sunt collata credentib⁹.
xviij De natiuitate domini ex maria virgine ⁊ spiritusancto
xix Q̄ verbū caro factum qd̄ est xp̄s iesus et sapientie thesauros in se habeat et scientie.
xx Neminem posse sine fide ad veram beatitudinē peruenire

Aurelij Augustini episcopi de trinitate liber tredecimus incipit

De gemino rationalis mentis officio. quorum vnum ad temporalia. aliud pertinet ad eterna.

Capl̄m. I.

In libro supiore hui⁹ opis duodecimo satis egimus discernē rōnalis mentis officiū in tpalib⁹ rebus. vbi nō sola ꝯgnitio. verum ⁊ actio nr̄a versat̄ ab excellētiore eiusdē mentis officio: qd̄ ꝯtemplādis eternis reb⁹ impendit̄ ac sola ꝯgnitione fruit̄. Cōmodi⁹ aūt fieri puto: vt de scripturis sanctis aliq̄d interseram: q̄ facilius possit vtrūq; dinosci. Euāgeliū suū ioannes euāgelista sic exorsus ē. In p̄ncipio erat verbū: ⁊ verbū erat apud deū: ⁊ d̄s erat verbū: h̄ erat in p̄ncipio apud deū: oīa p ipsuz facta sunt: ⁊ sine ip̄o factū est nihil. Qd̄ factū est in ip̄o vita erat. ⁊ vita erat lux hoīm: ⁊ lux in tenebris lucet: ⁊ tenebre eā nō ꝯp̄hēderūt Fuit hō missus a deo cui nomē erat Joh̄es: h̄ venit in testimoniū: vt testimoniū ꝑhiberet d̄ lumine: vt oēs crederēt p illū. Nō erat ille lux s̄ vt testimoniū ꝑhiberet de lumīe. Erat lux vera que illuminat oēm hoīem venientē in hunc mundū. In mūdo erat: ⁊ mundus per ip̄m fact⁹ est: ⁊ mundus eū non cognouit. In ꝓpria venit ⁊ sui eum non receperūt. Quot quot aūt receperunt eū: dedit eis ptātē filios dei fieri: his qui credūt in nomine eius. Qui nō ex sanguinibus neq; ex voluntate carnis neq; ex voluntate viri: s̄ ex deo nati sunt. Et verbū caro factū est ⁊ habitauit in nobis. Et vidimus gloriā eius: gloriā quasi vnigeniti a patre: plenū gratie ⁊ veritatis. Hoc totū qd̄ ex euāgelio posui: in p̄cedentibus suis partibus habet qd̄ immutabile ac sempiternū est cui⁹ cōtemplatio nos beatos facit. In consequentibus vero: ꝑmixta cū tpalib⁹ cōmemorant̄ eterna. Ac p h̄ aliqua ibi ad scientiā. ꝑtinēt: aliq̄ ad sapiam: sicut in libro duodecimo p̄cessit nostra distinctio. Nā in principio erat verbum. ⁊ verbum erat apud deum: ⁊ deus erat v̄bū: hoc erat in p̄ncipio apud deū. Oīa p ip̄a facta sūt: ⁊ sine ip̄o factū est nihil: quod factum est in ipso vita erat: et vita erat lux hominū. ⁊ lux in tenebris lucet. et tenebre eaz non comp̄henderūt. Cōtemplatiuā vitā req̄rit ⁊ intellectuali mente cernendū ē. Qua in re q̄tomagis q̄sq; ꝓfecerit: tanto fiet sine dubitatione sapiētior. s̄ ꝓpter id qd̄ ait. Lux lucet in tenebris. ⁊ tenebre eā non ꝯprehenderūt: fide vtiq; opus erat q̄ crederet̄ qd̄ nō videtur. Tenebras q̄ppe intelligi voluit auersa ab hui⁹ luce eamq; min⁹ idonea ꝯtueri corda mortaliū. propter qd̄ adiūgit ⁊ dicit. Fuit hō missus a deo cui nomen erat ioh̄es. hic venit ī testimoniū vt testimoniū ꝑhiberet de lumine vt oēs crederēt p illū. Hoc iam tpaliter gestū est. et ad sciam ꝑtinet que cognitione historica continetur. Hoīem autem iohānē in phantasia cogitamus que de humane nature noticia impressa est nostre memorie. Et hoc eodē mō cogitāt. siue qui ista non credūt siue q̄ credunt. Utrisq; em̄ notū est quid sit homo cui⁹ exteriorem ꝑtem. i. corpus p corporis lumina didicerunt. Interiorē vero. i. animam in seipsis. qr ⁊ ip̄i hoīes sunt: ⁊ p humanam ꝯuersationem cognitam tenent: vt possint cogitare qd̄ dicitur. Fuit homo cui nomen erat iohannes. quia et nomina sciunt loquendo et audiendo. Quod autem ibi est: missus a deo: fide tenent qui tenent. Et qui fide non tenēt: aut dubitatione ambigunt: aut infidelitate derident. Utriq; tamen si non sunt ex numero nimis insipientium: qui dicunt in corde suo: nō ē d̄s: hec audiētes v̄ba vtriq; cogitāt: ⁊ q̄d sit d̄s. ⁊ q̄d sit mitti a deo ⁊ si n̄ sic res se habēt certe sicut valent. Fidē porro ip̄am quā videt q̄sq; in corde suo si credit. vel nō esse si non credit: aliter nouimus: non sicut corpa que videmus oculis corporeis ⁊ p ip̄oꝝ imagīes quas memoria tenemus: etiā absentia cogitamus nec sicut ea q̄ non vidimus ⁊ ex his q̄ vidim⁹ cogitatione vtcūq; formamus ⁊ memorie cōmendamus: quo recurramus cum voluerimus: vt illic ea vel potius qualescunq; imagines eoꝝ quas ibi fiximus similiter recordatione cernamus Nec sicut hoīem viuū cui⁹ animam etiā si nō videm⁹ ex nr̄a conūcimus. et ex motibus corpalibus hoīem viuū sicut videndo didicimus intuemur etiaz cogitando Nō sic vr̄ fides in corde ī q̄ ē ab eo cui⁹ ē: s̄ eaz tenet certissima scīa: clamatq; ꝯscīa. Cū itaq; ꝓpterea credē iubeamur. qr id qd̄ credē iubemur vidē nō possum⁹: ip̄az tn̄ fidē qn̄ inē ī nob̄ videmus in nob̄. qr ⁊ reꝝ absentiū pn̄s ē fides ⁊ reꝝ que foris sunt intus est fides: ⁊ reꝝ que non videntur videtur fides: ⁊ ip̄a tamen tpa-

Joh. j.

Ubi. s.

Ubi. s.

Ps. 52.

liter fit in cordibus hoim. Et si ex infidelibus fideles fiũt: perit ab eis. Aliqñ aũt ꝛ reb⁹ falꝰ accõmodat fides: loqmur eñ sic vt dicamus habita est ei fides ꝛ decepit. Qualis fides: si tñ ꝛ ipa dicẽda ẽ fides: nõ culpabilit de cordib⁹ perit: qñ ea inuẽta vitas pellit: optabilit ãt rex veraꝫ in easdẽ res fides transit. Nõ enim dicendũ est perit: qñ ea q̃ credebant videtur Hebꝛ ij. Hunqd eñ adhuc fides dicẽda ẽ cuꝫ diffinita sit in epla ad hebꝛ fides: dictũqꝫ sit eã esse conIoh. j. iunctionẽ rex q̃ nõ vident: Deinde qõ sequitur. Hic venit in testimoniũ: vt testimoniũ phiberet de lumine vt oẽs crederẽt p illũ: actõ vt dixi tpalis est. Tpaliter eñ testimoniũ phibetur etiã de re sempiterna qõ est intelligibile lumen. De q̃ vt testimoniũ phiberet venit iohes q̃ nõ erat lux: ꝑ vt testimoniũ phiberet de lumie. Adiũgit eñ. Erat lux vera q̃ illumiTbi. s nat oẽm hoiem venientẽ in hunc mundũ: in mũdo erat: ꝛ mũdus p ipm factus ẽ: ꝛ mũd⁹ eũ nõ ꝓgnouit. In ꝓpria venit ꝛ sui eũ non receperũt. Hec verba oia q̃ latinã linguã sciunt ex rebus intelligũt q̃s nouerunt. Quaꝫ aliq̃ nob innotuerũt p corpis sensus sicut hõ: sicut ipe mũdus: cui⁹ tam euidentẽ magnitudinẽ cernimus: sicut corũdem ꝛboꝝ soni. Nam et auditus sensus ẽ corpis. Aliq aũt p animi rõTbi. s nem sicut id qõ dictũ est. Et sui eũ nõ receperunt. Intelligit eñ: nõ in eũ crediderũt. Qõ qd sit: nullo corpis sensu: ꝑ animi rõne cognouimus. Ipoꝝ etiã ꝛboꝝ non solũ sonos sed significationes ptim p corpis sensum: ptim per animi rõez didicim⁹ nec eaꝛba nũc ꝓmũ audiuimus ꝑ q̃ iam audieram⁹. Et nõ solũ ipa: verũetiã q̃ significarent cognita memoria tenebamus: ꝛ hagnouim⁹. Hoc eñ nomẽ dissillabũ cum dicit mundus: qñ sonus est: res vtiqꝫ corpalis p corpus innotuit. i. p aurem: ꝑ etiam qõ significat p corpus innotuit. i. p oculos carnis. Mũdus quipe inq̃tũ notus est. videntibus notũ est. Ad lr verbũ q̃ttuor sillabaꝫ qõ est crediderũt: sono suo qñ corpus ẽ: p aurez carnis illabit. Qõ aũt significat: nullo corporis sensu ꝑ animi rõne cognoscitur. Nisi enim quid sit crediderũt p animũ nossemus: nõ intelligeremus qd nõ fecerint illi: de qb⁹ dictũTbi. s est. Et sui eũ nõ receperũt. Sonus ġverbi forinsecus instrepit auribus corpis: ꝛ attingit sensum q̃ vocatur auditus. Spẽs q̃ hominis ꝛ in nobis ipis nota est. ꝛ forinsecus i alijs adest corpis sensibus oculis cum videt: auribus cũ auditur: tactui cũ tenetur ꝛ tangitur. Habet etiam in memoria nostra imaginem suaꝫ incorpalẽ quidẽ: sed corpi similẽ. Mundi denicq̃ ipius mirabilis pulchritudo forinsec⁹ ꝓsto est: ꝛ aspectib⁹ nostris ꝛ ei sensui q̃ ꝛ tact⁹ si qd eius attingim⁹. Habet etiã int⁹ i memoria nra imaginẽ suã: ad quã recurrim⁹: cũ cuꝫ vel septi parietib⁹ vel etiã in tenebris cogitamus. Sed de his imaginib⁹ rerũ corpaliũ incorpalib⁹ qdẽ habentib⁹ tñ similitudies corpoꝝ: ꝛ ad vitã exteriozis hois ptinentib⁹: iaꝫ satis in vndecimo libro locuti sum⁹. Nunc autem agimus de hoie interiore ꝛ eius scia: eaque rex est tempaliũ ꝛ mutabiliũ: in cui⁹ intẽtione cum assumit aliqd: etiã de reb⁹ ad exteriorẽ hoiem ptinentibus: ad hoc assumendũ ẽ vt aliqd inde doceat qõ rõnalẽ adiuuet sciẽtiã. Ac p hoc rex quas cões cum aĩantib⁹ irrõnalibus habemus: rõnalis vsus ad interiorẽ hoiez ptiet: nec recte dici põt cũ irrõnalibus aĩantib⁹ cum nobis esse cõmunem.

De side q̃ licet p corpis sensum mẽte concepta sit: nihil tamen inuenitur habere corporeum. Capitulum. II.

Jdes vero de qua in hoc libro aliqñ f diutius disputare certa dispositiõis nre rõne cõpellimur: quã qui hñt fideles vocant: qui non hñt infideles: sicut hi q̃ venientẽ in ꝓpria dei filiũ nõ receperũt: q̃Ioh. j. uis ex auditu in nobis facta sit. Non tñ ad eũ sensum corpis ptinet q̃ apellat auditus: qñ non est sanus nec ad oculos hui⁹ carnis: qñ nõ est color aut corpis forma. nec ad eũ q̃ dicitur tactus: qñ corpulẽtie nihil habet. nec ad vllũ sensum corpis: qñ cordis res ista nõ corpis: nec foris est a nobis: sed in intimis nris nec eam quisq̃ hoim videt in alio: sed vnusq̃sq̃ in semetipo. Denicq̃ põt ꝛ simulatione confingi: ꝛ putari esse in quo non est. Si iam igitur quisq̃ fidem apud seipm videt: in altero aũt credit esse eam non videt: ꝛ tanto firmius credit: q̃to fructus eius magis nouit ꝙs operari solet fides per dilectionem. Qõb⁹ẽ omnibus de quibus euangelista subiungit et dicit. Quotquot receperunt eum: dedit eis Ibidem. potestatem filios dei fieri: his qui credunt in nomine eius: q̃ non ex sanguinibus: neq̃ ex voluntate carnis: neq̃ ex voluntate viri: ꝑ ex deo nati sunt. Fides ista cõmunis ẽ: nõ sicut aliqua corpis forma cõmunis est ad videndũ omniũ oculis quibus ꝓsto est (Ex ipsa quippe vna omniũ cernentiũ quodãmodo informat aspectus) sed sicut dici põt oibus hoibus esse facies humana cõmunis. Mã hoc ita dicitur: vt tñ singuli suas habeãt. Ex vna sane doctrina impressam fidem credentium cordib⁹ singulorũ qui hoc idem credunt verissime di

cimus·Sed aliud sunt ea que creduntur·aliud fides qua creditur·Illa quippe in rebꝰ sūt q̄ vl'esse vel fuisse vel futura esse dicunt·Hec autem in animo credentis est:ei tñ ꝓspicua cuius est q̄uis sit t in alijs nō ipa sed silis·Nō em̄ numero est vna:ꝫ genere·ꝓpter silitudinē tñ t nulla diūsitas magꝫ vnā dicimꝰ eē q̄ multas·Nā t duos hoīes simillimos cū videmus:vnā faciem dicimus:t miramur amboꝝ·Facilꝰ itaq̄ dicit multas aīas fuisse singulas vtiq̄ singuloꝝ:de q̄bus legimus in actibus apl'oꝝ·q̄ eis fuerit anima vna:q̄ vbi dixit aplūs·Vna fides·tot eas audet quisq̄ dicere q̄t fideles· Act̄ſ·4 Ephe·4 Gar·15· Ibidē·14.

Et tñ qui dicit:O mulier magna est fides tua et alteri·Hodie fidei quare dubitasti:suam cuiq̄ esse significat·Sed ita dicit eadem credentiū fides vna:quēadmodū eadem volentiū voluntas vna:cum t in ipis q̄hoc idez volunt sua volūtas sic cuiq̄ conspicua:alterius aūt lateat:q̄uis idem velit·Et si aliquibus signis sese indicet:creditur potius q̄ videtur Vnusquisq̄ aūt sui animi ꝓscius non credit vtiq̄ hanc esse suā:ꝫ plane quidet volūtatem

De voluntate quam t singuli ꝓpriā t oēs etiā nō indicatā pūt hre cōem· Ca·III·

St quedam sane eiusdem nature vel uentis t rōne vtentis tanta conspiratio:vt cum lateat alterū quid alter velit:nonnulle tamen sint volūtates omniū etiam singulis note·Et cum quisq̄ hō nesciat quid homo alius vnus velit:in quibusdam rebus possit scire quid oēs velint·Vnō illa cuiusdam mimi facetissima ꝓdicat vbanitas·Qui cum se ꝓmisisset in theatro q̄d in animo haberent t quid vellent:omnes:alijs ludis esse dicturū:atq̄ ad diem constitutum ingenti expectatione maior multitudo confluer et:suspensis t silentibus oībus dixisse ꝓhibetur·Vile vultus emere:t care vendere In quo dicto leuissimi scenici oēs tñ conscientias inuenerūt suas:eiq̄ vera aū oculos omnium ꝓstituta:t tñ improuisa dicenti admirabili fauore plauserūt·Cur aūt tam magna expectatio facta est illo ꝓmittente oīm volūtatem se esse dictuꝝ:nisi quia latent hominem alioꝝ hominum volūtates·sed nunq̄d ista latuit istū:Nunq̄d quēq̄ latet·Qua tādē cā nisi q:si' quedā q̄ fi incōuenienter in alijs de se quisq̄ cōsciat:cōpatiēte vl'ꝓspirāte vitio seu natura:Sed aliud est videre volūtatē suā:aliud(q̄uis certissima ꝓiectura)cōsicere alienā Nam ꝓditam romam tam certū habeo in rebus humanis q̄ ꝓstantinopolim:cū romā viderim oculꝫ meis:de illa vero nihil nouerim nisi q̄ alijs testibus credidi·Et minus quidez illeꝫ vl'seipꝫ ituēdo·vel alios q̄ experiēdo:vili velle emere:t care vēdere:oībus id creditū esse cōmune·Sed qm̄ reuera vnū est:pōt q̄sq̄ adipisci eiusmodi:vel alicuius alteriꝰ vitij q̄ hoc cōtrariū est incurrē pestilentiā q̄ huic resistāt t vincat·Maz scio ipe hominē cum venalis codex ei fuisset oblatus:p̄cijq̄ eius ignaꝝ t ideo quiddam exiguū poscētem cerneret venditorē:iustū p̄reciū q̄ mlto ampliꝰ erat:nec opinanti dedisse·Quid si etiā sit q̄sq̄ nequicia tanta possessus:vt vili vendat q̄ dimiserūt parentes:t caro emat q̄ ꝓsumāt libidines:Nō est vt opinoꝝ incredibilis ista luxuries.Etsi querant tales repiantur:aut etiam non quesiti fortassis occurrant:qui nequicia maioꝝ q̄ theatrica ꝓpositioni vel ꝓnunciationi theatrice insultent:magno p̄cio stupra emendo:paruo autē rura vēdendo·Largitionis etiam gratia nouimus quosdā emisse frumenta carius:t vilius vendidisse suis ciuibus·Illud etiā q̄ vetꝰ poeta dixit·Ennius:omnes mortales sese laudari exoptāt:profecto t de seipo t de his quos expertus fuerat cōiecit in alijs:t videtur ꝓnunciasse hominū omniū volūtates·Deniq̄ si t minus ille dixisset:laudari oēs vultis:nemo vīm vult vitupari:silr q̄ esset omniū volūtatis dixisse videt·Sunt tamen qui vitia sua oderint t in q̄bus sibi displicent ipi:nec ab alijs se laudari velint:gratia sq̄ agant obiurgantiū beniuolentie:cum iō vituperantur vt corrigātur·Atsi dixisset:omnes beati esse vultis:miseri eē nō vultis:dixisset aliquid q̄ nullus in sua non agnosceret voluntate·Quicq̄d em̄ aliud q̄sq̄ latenter velit:ab hac voluntate que omnibus hominibus satis nota est:non recedit·

De beatitudine quam omnes vna voluntate expetunt:sed non eadem omnes diffinitione nouerunt· Capitulum·IIII·

Prum est autē cū capescēde atq̄ remtimēde beatitudinis volūtas vna sit oīum vnde tanta existat de ipa beatitudine rursus varietas atq̄ diuersitas voluntatum·Nō q̄ aliquis eam nolit:sed q̄ nō oēs eā norit Si em̄ oēs eā nossent:nō ab alijs putaret eē in vtute aī·alijs i corpis voluptate·alijs in vtraq̄ t alijs atq̄ alijs·alibi atq̄ alibi:Ut em̄ eos quecq̄ res maxime delectauit·ita in ea ꝓstituerūt vitā beataz·Quō igit feruētissime amāt oēs·q̄ nō oēs sciūt:q̄s ꝓt amare q̄ nescit:Sicut iā de hac re i libris superioribꝰ disputaui·Cur ergo beatitudo amat ab oībus:nec tñ scitur ab oībus:An forte sci

unt oēs ipa q̄ sit: ꝫ nō oēs sciūt vbi sit: ꝛ inde cōtentio est· Quasi vero de aliq̄ mūdi hui⁹ agaſ loco: vbi debeat quisq; velle viuere: q̄ vult beate viuē: ac nō ita q̄raſ vbi sit beatitudo sicut q̄riſ q̄ sit· Nam vtiq; si in corpis voluptate est: ille beatus est: qui fruiſ corpis voluptate· Si in virtute aī ille qui hac fruiſ Si in vtraq;: ille q̄ fruiſ vtraq;· Cū itaq; ali⁹ dicit: beate viuere est voluptate corpis frui· Alius aūt beate viuē est virtute anim frui: nō ne aut ambo nesciūt q̄ sit beata vita· aut non ambo sciūt: Quō ḡ amāt eā si nemo pōt amare qđ nescit: An forte falsum est qđ ꝓ verissimo certissimoq; posuim⁹: beate viuē oēs homīes velle: Si ei beate viuē est (vbi gratia) ſm animi virtutē quō beate viuē vult: q̄ hoc nō vult: Nōne veri⁹ dixerimus· hō iste non vult beate viuē: q; nō vult ſm virtutē viuē: qđ soluz est viuere: Nō igiſ oēs beate viuere volunt imo pauci ꝫ volūt: si nō est beate viuē nisi ſm virtutē animi viuē: qđ multi nolūt· ita ne falsuz erit· Ulū nec ipis academicis cum oīa dubia sint: academicus ille cicero dubitauit: q̄ cum vellet in hortēsio dialogo ab aliq̄ re certa ꝺ q̄ null⁹ ambigeret sumē sue disputatiōis exordiū· Beati certe inq̄t oēs esse volum⁹: absit vt ꝫ ſm esse dicam⁹· Quid igiſ: an dicenduz est etiā si nihil sit aliud btē viuē: q̄ ſm virtutem animi viuē: tñ ꝛ q̄ ꝫ nō vult: beate vult viuere: Mimis quidē ꝫ videſ absurdū· Tale ē eīm ac si dicam⁹: Et q̄ nō vult beate viuē: btē vult viuere· Ista repugnātia q̄s audiat: q̄s ferat ꝛ tñ ad hāc ꝓtrudit necessitas· Si ꝛ oēs btē velle viuē verū est: ꝛ non oēs sic volunt viuere: q̄ modo solum viuitur beate: verum est·

An oēs bti sint q̄ viuūt vt volūt· Ca· V·

A forte illud est qđ nos ab his angu
a stijs possit eruere: vt quoniam dixi
mus ibi quosq; posuisse beatam vitā qđ eos maxime delectauit: vt voluptas epicurꝰ: virtus zenonem: sic alius aliquid aliud· nihil dicamus esse beate viuere nisi viuē ſm delectationē suam: ꝛ ideo falsum nō cē: q̄ omnes beate viuere velint: q; omnes ita volūt: vt quēq; delectat· Nam ꝛ ꝫ populo si ꝓnunciatum esset in theatro: omnes id in suis volūtatibus inuenirent· Sed hoc q̄ cicero cum sibi ex aduerso ꝓposuisset: ita redarguit: vt q̄ hoc sentiant: erubescant· Ait eīm· Ecce autez non philosophi quidem: sed prompti tamen ad disputandum: omnes aiunt esse beatos: q̄ viuant vt ipi velint: hoc est qđ nos diximus: vt quosq; delectat· Sed mox ille subiecit: falsum id quidem· Uelle eīm quod non deceat: idipm miserrimum est· Nec tam miserum est non adipisci qđ velis: q̄ adipisci velle qđ non oporteat: ꝑclarissime omnino atq; verissime· Quis nanq; ita sit mente cecus: ꝛ ab omni luce decoris alienus: ac tenebris dedecoris inuolutus: vt eum qui nequiter viuit ac turpiſ ꝛ nullo prohibente: nullo vlciscēte: ꝛ nullo saltem reprehendere audente: insuper ꝛ laudātibus plurimis (quoniam sicut ait scriptura diuina: Laudatur peccator in desideriis anie sue: ꝛ qui iniqua gerit benedicitur) iplet omnes suas facinorasissimas: ꝛ flagicios issimas voluntates: ideo beatum dicat: quia viuit vt vult: cum profecto q̄uis ꝛ sic miser est: minus tamen esset si nihil eorum que perperam voluisset habere potuisset: mala eīm voluntate vel sola quisq; miser efficitur: sed miserior potestate: qua desiderium male volūtatis implet· Quapropter quoniam verum est q̄ omnes homines esse beati velint: idq; vnum ardentissimo amore apetant: ꝛ ꝓpter hoc cetera quecunq; apetunt: nec quisq; pōt amare qđ oīno quid vel quale sit nescit: nec pōt nescire q̄d sit qđ velle se scit: sequiſ: vt oēs beatam vitam sciant· Omēs aūt beati habent quod volunt: q̄uis nō omnes q̄ habent qđ volunt cōtinuo sint beati· Cōtinuo aūt miseri qui vt nō habent qđ volunt: vel id habent qđ nō recte volunt· Beatus igitur non est nisi q̄ ꝛ habet omnia que vult: ꝛ nihil vult male·

Ꝓriorem esse beatitudini voluntatem rectam etiam non adeptam quod cupit q̄ ꝓ
uam etiam si quod concupiuit obtinuit·

Capitulum· VI·

Um ergo ex his duobus beata vita
c constet: atq; omnibus nota: omnibus cara sit: quid putemus esse cause: cur horum duorum quando vtrūq; nō possunt magis eligant homines: vt omnia que volunt habeant: q̄ vt omnia bene velint etiā si non habeant An ipa est prauitas generis humani: cum eos non lateat: nec illum beatum esse qui quod vult non habet: nec illum q̄ qđ male vult habet: sed illū qui ꝛ habet quecunq; vult bona: ꝛ nulla vult mala: ex his duob⁹ quibus beata vita pficitur q̄ vtrūq; non datur: id eligatur potius· vnde magis a beata vita receditur· Longius quippe ab illa est qui cunq; adipiscitur male concupita: q̄ qui non adipiscitur concupita: cum potius eligi debuerit voluntas bona atq; preponi: etiam non adepta que apetit· Propinquat enim beato: qui bene vult quecunq; vult: et qui adeptus cum fuerit beatus erit· Et vtiq; non

Ps. 9.

mala sed bona beatũ faciunt: qñ faciunt q̄rũ bonorũ habent aliquid iam: idq̄ nõ qui estimandum: eamq̄ ipam scz voluntatem bonã qui de bonis quorũ capax est humana natura: nõ de vllius mali ꝓpetratione vel adeptione gaudere desiderat: ⁊ bona qualia in hac misera vita esse pñt: prudenti: tempanti: forti: ⁊ iusta mente sectaꝝ: ⁊ q̄tũ daꝝ assequitur vt etiã in malis sit bonus: ⁊ finitis malis oñibus atq̄ impletis bonis oñibus sit beatus.

Ad veram beatitudinem viam esse per fidem rectam sine qua nulla possit cuiq̄ fortitudo prodesse. Ca. VII

a Cp hoc in ista mortali vita errorib⁹ erũnisq̄ plenissima: p̃cipue fides ẽ necessaria: qua in deũ credit. Non eñ quecũq̄ bona: maxime q̄ illa quibus q̄sq̄ fit bonus: ⁊ illa q̄bus fiet beat⁹. Cñ nisi a deo in hominẽ veniant: ⁊ homini accedant ĩueniri potest. Cũ aũt ex hac vita ab eo q̄ in his miseriis fidelis ⁊ bon⁹ ẽ ventũ fuerit ad beatã: tunc erit vere qđ nũc esse nullo modo potest: vt sic hõ viuat: quõ vult. Nõ eñ volet male viuere in illa felicitate: aut volet aliq̄d quod deerit: aut deerit qđ voluerit. Quicq̄d amabit aderit: nec desiderabit qđ nõ aderit oñe qđ ibi erit: bonũ erit: ⁊ summ⁹ deus sũmum bonũ erit: atq̄ fruendũ amantibus p̃sto erit: ⁊ quod est oñino beatissimũ ita semper fore certũ erit. Nunc vero fecerunt quidam sibi philosophi sicut eorum cuiq̄ placuit vitas beatas suas: vt quasi ꝓpria virtute possent: quod cõmuni mortaliũ conditione nõ poterant: sic scz viuere vt vellent. Sentiebant eñ aliter btñ eẽ neminẽ posse nisi habendo qđ vellet: ⁊ nihil patiendo qđ nollet. Quis aũt nõ qualẽcũq̄ vitã qua delectatur (⁊ ideo beatã vocat) vellet sic esse in sua potestate vt eam posset habere ꝑpetuam: ⁊ tamen quis ita est: quis vult pati molestias q̄s fortiter toleret: q̄uis eas velit possitq̄ tolerare si patiꝝ? Quis velit in tormentis viuere: etiã qui põt in eis ꝑ patientiã tenendo iusticiam laudabiliter viuere? Transitura cogitauerunt hec mala q̄ ea ptulerunt vel cupiendo habere: vel timẽdo amittere qđ amabant: siue nequiter siue laudabiliter. Nã multi p trãsitoria mala: ad mansura fortiter tenderunt. Qui pfecto spe beati sunt: etiã cum sunt in transitorijs malis: p que ad bona nõ transitoria pueniunt. Sed qui sic spe beatus ẽ: nõdũ beatus ẽ. Expectat nãq̄ p patientiã beatitudinem quã nõdũ tenet. Qui vero sine vlla spe tali: sine vlla tali mercede cruciaꝝ quãtãlibet adhibeat tolerantiã: nõ est beat⁹ veraciter: ſ miser fortiter. Neq̄ eñ ꝓpterea miser nõ est: quia miserior esset: ⁊ si impatienter miseriã sustineret. Porro si ista nõ patitur que nollet pati in suo corpe: nec tunc q̄dem beat⁹ hñdus est: qñ nõ viuit ⁊ vult. Vt eñ alia omittã que corpe illeso ad animi ptinent offensiones: sine q̄bus viuere velimus ⁊ sunt innumerabilia: vellet vtiq̄ si posset ita saluum ⁊ in colume habere corpus: ⁊ nullas ex eo pati molestias: vt id haberet in ptate: aut in ipsius incorruptione corpis: qđ q̄ non habet: ac pendet in incerto: pfecto nõ viuit vt vult. Quis eñ p fortitudinẽ sit parat⁹ excipere ⁊ equo ferre animo q̄cq̄d aduersitaꝝ acciderit: mauult tñ vt nõ accidat: ⁊ si possit facit: atq̄ ita paratus est in vtrũq̄ vt q̄tũ in ipso est alterũ optet: alterq̄ vitet: ⁊ si qđ vitat incurrerit: ideo volens ferat: quia fieri non potuit quod volebat. Nec oꝑimaꝝ ergo: sustinet: sed premi nollet. Quõ g̃ viuit ⁊ vult: an quia volens fortis est ad ferenda q̄ nollet illata? Jõo igiꝝ id vult qđ põt: qñ qđ vult nõ põt. Hec est tota (vtrũ ridenda: an porꝰ miseranda) supborũ beatitudo mortalium: gloriantiũ se viuere vt volunt: quia volẽtes patient ferunt que accidere sibi nolũt. Hoc eñ aiunt quod sapienter dixit Terentius. Terẽtⁱ⁹ in andria. Qñ nõ põt id fieri qđ vis: id velis qđ possis. Cõmode h̃ dictũ eẽ q̄s negat? Sz ꝓsiliũ ẽ datũ miseror: ne esset miserior. Beato aũt (quales se esse oẽs volũt) nõ recte nec vere dicit: nõ põt fieri qđ vis. Si eñ btũs ẽ: q̄cq̄d vult fieri põt: q̄ nõ vult qđ fieri ñ põt. Sz nõ ẽ mortalitatis huiꝰ h̃ vita: nec erit nisi qñ ⁊ ĩmortalitas erit. q̄ si nullo mõ dari hoĩ posset frustra ẽt btitudo q̄reret: q̄ sine ĩmortalitate ñ p̃t eẽ.

Perfectam beatitudinem nisi in eterna vita esse non posse. Ca. VIII.

c Cm g̃ beati esse oẽs hoies volunt: si vex volũt pfecto ⁊ esse ĩmortales volũt. Aliter eñ beati esse nõ pñt. Deniq̄ ⁊ ĩmortalitate interrogati sicut ⁊ de beatitudine oẽs eam se velle rñdent. Sz q̄liscunq̄ btitudo q̄ potⁱ⁹ vocet q̄ sit in hac vita q̄rit. ĩmo vero fingit. dũ ĩmmortalitas despaꝝ sine q̄ vera beatitudo eẽ ñ põt. Ille q̄pe btẽ viuit (qđ iam supius dixim⁹ ⁊ astruẽdo satⁱ fixim⁹) qui viuit vt vult nec male aliquid vult. Nemo autez male vult ĩmortalitatẽ si eius humana capax est deo donante natura. Cuius si capax non est. nec beatitudinis capax est. Vt eĩ homo beate viuat. oportet vt viuat. Quem porro morientem vita ipsa deserit. Bea-

ta vita cū illo manere que pōt? Cur aūt deserit aut nolentē deserit ꝓculdubio aut volentem: aut neutrum. Si nolentē quō beata vita est: q̄ ita est in voluntate vt non sit in potestate? Cūq; beatus nemo sit aliq̄d volendo nec habendo: quāto minus est beatus q̄ nō honore: nō possessione: nō qualibet alia re: sed ipsa beata vita nolens deserit: qñ ei nulla vita erit? Unde ꝛ si nullus sensus relinq̄t quo sit misera: ꝓpterea eñ beata vita discedit: qñ tota vita discedit. Miser est tñ ꝯdiu sentit: quia scit se nolentē cōsumi: ꝓpter qō cetera ꝛ qō ꝓceteris diligit. Nō igit̄ pōt vita ꝛ beata esse: ꝛ nolentem deserere: quia beatus nolens nemo fit: ac ꝓ hoc ꝯtomagis nolentem deserendo miserū facit. Si aūt volē tem deserit: etiā sic quō beata erat: quā pire voluit qui habebat? Restat vt dicant neutr̄ esse in animo beati. id est. eum deseria beata vita: cū per mortē deserit tota vita: nec nolle: nec velle: ad vtrūq; eñ paratꝰ ꝛ equo animo consistere. Sed nec ista beata est vita: q̄ talis est: vt quē beatū facit: amore eius indigna sit. Quō eñ est beata vita quā nō amat beatus? Aut quō amat: qō vtrum vigeat: an pereat indifferēter accipit? Nisi forte virtutes quas ꝓpter solā beatitudiuē sic amamus ꝓsuadere nobis audent: vt ipam beatitudinem nō amem? Quod si faciunt: etiā ipsas vtiq; amare desistimus: quādo illā ꝓp̄t quaz solam istas amauimus: nō amam? Deinde quō erit: vera illa tam ꝓfecta: tam exanimata: tam eliquata: tā certa sententia: btōs eē oēs hoies velle si ipsi qui iam beati sunt: beati esse nec nolunt nec volunt? Aut si volunt vt veritas clamat: vt natura cōpellit: cui sūme bonus ꝛ imutabiliter beatꝰ creatꝰ indidit hoc. Si volunt in quā beati esse qui beati sunt: beati vtiq; nō esse nolūt. Si aut̄ beati nō esse nolūt: ꝓculdubio nolūt cōsumi ꝛ perire quod beati sunt: nec nisi viuentes beati esse ꝑnt. Nolūt igit̄ perire qō viuūt. Immortales ergo esse volunt: quicūq; vere beati vt sunt vel esse cupiunt. Nō aūt viuit beate: cui nō adest qō vult. Nullo modo igit̄ eē poterit vita veraciter beata: nisi fuerit sempiterna. hanc vtrū capiat humana natura: quam tñ desiderabilem confitet̄: non pua questio est. Sed si fides assit que ineſt eis quibus dedit
Joh. j. ptātē iesus filios dei fieri: nulla questio est.

An eternitatī pax sit hūana nā. Ca. IX.

h Umanis quipe argumentatiōib⁹ hec inuenire conātes: vix pauci magno ꝓditi ingenio: abundantes ocio: doctrinisq; subtilissimis eruditi: ad indagandā solius anime imortalitatem puenire potuerunt. Cui tñ anime beatā vitā nō inuenerūt stabilem. id ē verā. Ad miserias eā quipe vite hui⁹ etiā post beatitudinem redire dixerunt. Et q̄ eorū de hac erubuerūt sententia: ꝛ animā purgatā in sempiternā beatitudinē sine corpe collocandā putauerunt: talia de mundi retorsus eternitate sentiūt vt hanc de anima sententiā suā ipi redarguant. Qō hic longū est demonstrare: sed in libro duodecimo de ciuitate dei: satis a nobis est ꝯtū arbitror explicatū. Fides aūt ista totum hoiem imortalem futurū: qui vtiq; constat ex anima ꝛ corpore: ꝛ ob hoc vere beatū nō argumentatione humana: sed diuina auctoritate ꝓmittit. Et ideo cū dictum esset in Joh. j euangelio: q̄ Jesus dederit potestatem filios dei fieri his qui eū receperūt: ꝛ q̄d sit recepisse eum: breuiter fuisset expositum: dicēdo credētibus in nomine eius: quoq; modo filij Ibidem fierēt dei: cētq; adiūctū: q̄ nō ex sanguinib⁹ neq; ex volūtate carnis: neq; ex volūtate viri: ſ ex dō nati sūt: ne ista hoīm quā videm⁹ ꝛ gestam⁹ infirmitas tantā excellentiā despe- raret: ilico annexū est: ꝛ verbū caro factū est Ibidem ꝛ habitauit in nobis: vt a cōtrario suaderet̄ qō incredibile videbat. Si eñ natura dei filius ꝓpter filios hominū misericordia factꝰ Ubi. s ē hominis filius. hoc ē eñ: verbū caro factuz ē ꝛ habitauit in nobis hominibus: quāto est credibili⁹ natura filios hominis: gratia dei filios dei fieri: ꝛ habitare in deo: in quo solo: ꝛ de quo solo esse possunt beati ꝓcipes immortalitatis eius effecti: ꝓpter qō ꝓsuadēdum dei fili⁹ ꝓticeps nostre mortalitatis effectus est.

An alio modo omnipotens deus hominē eternitati debuerit reformare ꝯvt sibi deus filius naturam vniret humanā. Ca. X

e Os itaq; q̄ dicūt ita ne defuit deo modus alius quo liberaret homies a miseria mortalitatis huius vrvni genitum filiū deū sibi coeternum hominem fieri vellet induendo humanam animam et carnem: mortalemq; factū mortem perpetiparum ē sic refellere: vt istū moduz quo nos ꝓ mediatorē dei ꝛ hominū: hominē christum j. Thi. 2. Jesum deus liberare dignatur: asseram⁹ bonum ꝛ diuine congruum dignitati: verūetiam vt oñdam⁹ nō aliū modū possibilē deo fuisse cui⁹ ptāti cūcta equaliꝛ subiacēt. Sz sanā de nostre miserie cōuentiōnē modū alium nō fuisse: nec esse oportuisse. Quid enim tā

necessariū fuit ad erigendam spem nostram mentesq; mortaliū cōditione ipius mortalitatis abiectas ab īmortalitatis despatione liberādas: q̄ vt demonstrarek nob q̄ti nos pēderet deus: q̄tūq; diligeret? Quid vo h⁹ rei tanto isto iudicio manifestius atq; p̄clari⁹: q̄ vt dei filius īmutabiliter bonus: in se manēs qō erat: ꝛ a nob ꝛ p nob accipiens qō nō erat p̄ter sue nature detrimentū nr̄m dignatus est mire p̄sortiū pus sine vllo malo suo merito mala nostra pferret: ac si iam credētib⁹ q̄tum nos diligat deus: ꝛ qō despabam⁹ iam spantibus dona in nos sua sine vllis bonis meritis nostris: īmo p̄cedentibus ꝛ malis meritis nostris in debita largitate p̄ferret: qꝛ ꝛ ea q̄ dicūtur merita nr̄a dona sunt eius. Fit eñ fides p dilectionē opetur: caritas dei diffusa est ī cordibus nostris p spm̄sctm̄ q̄ dat⁹ est nob. Tūc est aūt datus qui est iesus resurrectione clarificat⁹. Tūc eñ eū se missurū esse p̄misit ꝛ misit: qꝛ tūc sicut de illo scriptū est ꝛ ante p̄dictū Ascēdit in altū: captiuauit captiuitatē: dedit dona hoibus. Hec dona sunt merita nr̄a: quibus ad summū bonū īmortalitatis ꝛ beatitudinis pueninus. Cōmendat aūt inq̄t ap̄ls caritatē suā ds in nobis: qm̄ cū adhuc peccatores essemus: xp̄us p nob mortuus est. Multomagis iustificati nūc in sanguine ip̄i⁹: salui erimus ab ira p ip̄m. Adhuc addit ꝛ dicit. Si eñ cū inimici essemus recōciliati sum⁹ deo p mortem filij eius: multomagis recōciliati salui erimus in vita ip̄ius. Quos peccatores dixit pus: hos posterius inimicos dei. ꝛ q̄s pus iustificatos in sanguine iesu xp̄i: eos posteri⁹ recōciliatos p mortem filij dei. Et q̄s pus saluos ab ira p ip̄m: eos postea saluos in vita ip̄ius. Nō ergo ante istam grām quoquo mō peccatores: sed in talibus peccatis fuimus vt inimici essemus dei. Supius aūt quidē apostol⁹ nos peccatores ꝛ inimicos dei duobus idē tidem noibus appellauit: vno velut mutissimo: alio plane atrocissimo dicēs. Si eñ xp̄us cum infirmi essem⁹ adhuc iuxta tp̄s p impijs mortuus est. Quos infirmos eosdē impios nūcupauit. Leue aliquid videtur infirmitas: ꝑ aliqñ talis est vt impietas nominek. Nisi tū infirmitas esset medicū necessariū nō haberēt. qui est hebraice iesus: grece sother. nostra autem locutione saluator. Q̄ verbū latina lingua antea nō habebat ꝑ habere poterat: sicut potuit qñ voluit. Hec aūt ap̄li sn̄ia p̄cedēs vbi ait. Adhuc cum infirmi essemus iuxta temp⁹ p impijs mortuus est: coheret his duabus sequentibus quarū in vna dixit peccatores: in alia inimicos dei: tanq̄ illis singulis reddiderit singula. pctōres ad infirmos: inimicos dei referens ad impios.

Gal. 5. Rom. 5. Joh. 16 Eph. 4. Rom. 5. Ibidem. Rom. 5. Ubi. s.

Qua ratione in sanguine christi iustificentur credentes: ꝛ quō in hoc sacramento tot⁹ trinitatis sit operatio. Ca. XI

Sed quid ē iustificati in sanguine ipsius? Que vis est sanguinis hui⁹ obscuro: vt in eo iustificenk credētes? Et q̄d est recōciliati p mortē filij eius? Ita ne vo cū irascerek nobis de⁹ pater: vidit mortē filij sui p nobis: ꝛ placat⁹ est nobis? Nūquid ḡ filij⁹ eius vsq; adeo nob iam placatus erat: vt p nobis etiā dignarek mori: pater vo vsq; adeo adhuc irascebat: vt nisi fili⁹ p nobis moreret nō placaret? Et q̄d est q alio loco idē ipse doctor gentiū. Quid inquit ḡ dicemus ad hec? Si deus p nobis: q̄s cōtra nos? Qui ꝓprio filio nō pepcit: ꝗ p nobis oñibus tradidit illum. Quō nō etiā cū illo oñia nob donauit? Nūquid nisi iam placatus esset pater: ꝓprio filio nō pcens p nob cū traderet? Nōne videk hec illi velut aduersa esse sententia? In illa morik p nobis filius: ꝛ recōciliak nobis pater per mortē eius In hac aūt tanq̄ p̄ior nos dilexerit pater: ipe ꝓpter nos filio nō pcit: ipe p nobis eu⁹ tradit ad mortem. Sed video q ꝛ antea pater dilexit nos: nō solū anteq̄ p nobis filius moreret: sed anteq̄ conderet mundū: ipo teste apostolo qui dicit: Sicut elegit nos in ipso ante mundi constitutionē. Nec filius patre sibi nō pcente pro nobis velut inuitus est traditus: quia ꝛ de ipso dictū est. Qui me dilexit ꝛ tradidit semetipsum pro me. Oñia ḡ simul ꝛ pater ꝛ filius et ambor̄ spiritus pariter ꝛ cōcorditer opant: tamen iustificati sumus in christi sanguine: et recōciliati sumus deo p mortem filij eius. Et quō id factū sit: vt potero etiā hic q̄tū satisvi debitur explicabo. Roma. 8 Ephe. j Gal. 2

Quo merito homo traditus sit diabolice potestati. Ca. XII

Uadā iustitia dei ī potestatē diaboli traditū est genus humanū: peccato primi hominis in oēs vtriusq; sex⁹ cōmunione nascētes originaliter transeunte ꝛ parētū primor̄ debito vniuersos posteros obligante. Hec traditio prius in genesi significata est: vbi cū serpenti dictū esset. Terram manducabis: homini dictū est. Terra es ꝛ in terrā ibis. Eo q̄d dictū est: in terra ibis: mors corpis prenūciata est: quia nec ipsa fuerat experturus si pmansisset vt factus est rect⁹. Q̄ vo viuenti ait. Terra es: ostendit totū hoiem in deterius cōmutatum. Tale ē eñ terra es: Beñ. 3 Ibidem Ubi. s

Gen. 6. quale istud. Non ꝑmanebit spūs meus in ho
minibus istis qm̄ caro sunt. Tūc ḡ demōstra
uit eū ei traditū cui dictū fuerat terrā mādu
Eph. 2. cabis. Aplus aūt aptius h̄ ꝑdicat vbi dicit. Et
vos cū essetis mortui delictis ⁊ peccatis ve=
stris in quibus aliqñ ambulastis scd̄m seculū
mudi hui⁹ ꝯm ꝑncipē ptātis aeris. spūs huius
qui nūc opatur in filijs diffidētie: in qb⁹ ⁊ nos
oēs aliqñ ꝯuersati sumus in desiderijs carnis
nostre: faciētes volūtatis carnis ⁊ affectionū
⁊ eramus natura filij ire sic̄ ⁊ cereri. Filij diffi
dētie sunt infideles ⁊ quis h̄ non est añq̄ fide
lis fiat. Quocirca oēs hoīes ab origine sb̄ ꝑn
cipe sunt potestatis aeris: qui opat̄ ī filijs dis
fidentie. Et qd̄ dixi ab origine: h̄ est qd̄ dicit a
postolus natura ⁊ se fuisse ⁊ sicut ceteros. na=
tura scz vt est deprauata pctō: nō vt recta cre
ata est ab initio. Modus aūt iste q̄ traditus ē
hō in diaboli ptāte: nō ita debet intelligi: tāq̄
hoc deus fecerit aut fieri iusserit ꝑ q tm̄ ꝑmi=
serit: iuste tñ. Illo em̄ deserēte peccantē: pctī
auctor ilico inuasit. Nec ita sane de⁹ deseruit
creturā suā vt nō se illi exhiberet deū crean=
tem ⁊ viuificantē: ⁊ inter penalia mala etiam
bona malis multa ꝑstantē. Nō em̄ ꝯtinuit in
Ps. 76 ira sua miserationes suas: nec hoīem a lege
sue ptātis amisit: qñ in diaboli ptāte esse ꝑmi=
sit. qz nec ip̄e diabolus a ptāte oīpotentis alie
nus est: sic̄ neq̄ a bonitate. Naz ⁊ maligni an
geli vñ malicūq̄ sb̄sisterēt vita: nisi ꝑ eū q̄ vi=
uificat oīa? Si ḡ ꝯmissio peccatoꝝ ꝑ iram dei
iustā hoīem subdidit diabolo: ꝓfecto remis=
sio peccatoꝝ ꝑ recōciliatiōem dei benignam
eruit hominem a diabolo

De cōsilio dei quo ei placuit vt ptās diabo
li nō potētia: sed iusticia vinceret̄. Ca. XIII

n On aūt diabolus potentia dei sed iu
sticia supandus fuit. Nā q̄d oīpoten
te potentius. Aut cui⁹ creature po=
testas: ptāti creatoris ꝯpari pōt. Sed cū dia=
bolus vicio ꝑuersitatis sue factus sit amator
potentie ⁊ desertor oppugnatorq̄ iusticie. sic
enim ⁊ homines eum tantomagis imitantur
q̄tomagis neglecta vel etiam perosa iusticia
potētie student: eiusq̄ vel adeptione letātur
vel inflammantur cupiditate: placuit deo: vt
ꝓpter eruēdū homines de diaboli potestate
nō potentia diabolus sed iusticia vinceretur.
atq̄ ita ⁊ homines imitantes xp̄m: iusticia q̄=
rerent diabolum vincere nō potentia. Nō q̄
potentia quasi mali aliquid fugienda sit: sed
ordo seruandus est quo prior est iusticia. Nā
quanta potentia potest esse mortalium. Te=
neant ergo mortales iusticiam: potentia im=
mortalibus debetur. Cui comparata quan=
talibet eorum hominum qui potentes vocā
tur in terra: ridicula infirmitas inuenitur: et
ibi foditur peccatori fouea: vbi videntur ma
li plurimū posse. Cantat autem iustus ⁊ dicit
Beatus hō quem tu erudieris dñe: ⁊ de lege Ps. 93.
tua docueris eum. Vt mitiges ei a dieb⁹ ma
lignis: dōec fodiat̄ peccatori fouea Quoniā
non repellet dñs plebez suam: ⁊ hereditatē
suam non derelinquet. Quoadusq̄ iusticia
cōuertatur in iudicium: ⁊ qui habēt eā oēs re Ubi. s.
cto sunt corde. Hoc ḡ tempe quo differt̄ potē
tia populi dei: non repellet dñs plebem suaz
⁊ hereditatem suam non derelinquet? quan
talibet acerba ⁊ indigna ipsa humilis atq̄ in
firma patiat̄: quoadusq̄ iusticia quā nunc ha Ubi. s.
bet infirmitas piorum: conuertat̄ in iudiciuz
hoc est iudicandi accipiat potestatem. Qd̄ iu
stis in fine seruatur. cum precedentem iusti=
ciam ordine suo fuerit potentia subsecuta. po
tentia quippe adiuncta iusticie. vel iusticia ac
cedente potentie: iudiciariā potestatē facit.
ꝑtinet aūt iusticia ad voluntatē bonā. Vñ di
ctū est ab angelis nato christo: Gloria ī excel Luce. 2.
sis deo: ⁊ in terra pax hoībus bone voluntatis
Potentia vero sequi debet iusticiā: non prei
re. Ideo ⁊ in rebus scd̄is ponit̄. i. ꝓsperis. Se
cunde aūt a sequēdo sunt dicte. Cum em̄ bea
tum faciant: sicut supius disputauimus: due
res bene velle: ⁊ posse q̄ velis: nō debet esse
illa peruersitas: que in eadez disputatiōe no=
tata est vt ex duabus rebus que faciunt bea=
tum posse quod velit homo eligat. ⁊ velle q̄
oportet: negligat. cum prius debeat habere
voluntatem bonam: magnā vero postea po=
testatē. Bona porro voluntas purganda est
a vitijs a quibus si vincit̄ homo: ad hoc vinci
tur vt male velit: ⁊ bona iam voluntas eius
quō erit? Optandū est itaq̄ vt potestas nūc
detur. sed cōtra vicia: ꝓpter que vincēda po
tentes nolunt esse hoīes: ⁊ volunt ꝓpter vin
cendos homīes. Vt quid hoc. nisi vt vere vi
cti falso vincant. ne sint veritate sed opinio=
ne victores. velit homo prudens esse: velit
fortis velit tempans: velit iust⁹ atq̄ vt hec ve
racit̄ possit. potentiā plane optet atq̄ appetat
vt potens sit in seip̄o: ⁊ miro mō aduersus se
ip̄m ꝑ seip̄o. Cetera vero que bene vult: ⁊ tñ
nō potest. sicut ē immortalitas: ⁊ vera ac ple=
na felicitas desiderare non cesset ⁊ patienter
expectet.

De omnium debito per nihil debentem
christo soluto.

Capitulum. XIIII.

Ue est igitur iustitia qua victus ē diabolus? Que: nisi iustitia ihesu xp̄i: ⁊ quō victus est· q; cū in eo nihil mortē dignū inueniret: occidit eū tñ· Et vtiq; iustū est vt debitores q̄s tenebat liberi dimittātur in eū credētes quē sine vllo debito occidit· Hoc est q; iustificari dicimus in xp̄i sanguine· sic quippe in remissionē pctōꝝ nr̄oꝝ innocēs sanguis ille effusus est· Hñ se dicit in psalmis: in
Ps. 87. mortuis liber· Solus enī a debito mortis: liber est mortuꝰ· Hinc ⁊ in alio psalmo dic· que
Ps. 68. nō rapui tūc exoluebāt· rapinā volēs intelligi pctīm: q; vsurpatū est ꝓtra licitū· Hñ p os etiā carnis sue sicut in euāgelio legitur dicit·
Joh. 14. Et ecce venit p̄nceps mūdi hⁱ: ⁊ in me nihil inueniet· i· nullū peccatū· ⁊ vt sciant oēs inquit q; volūtatē p̄ris mei facio: surgite eamꝰ hinc Et pgit inde ad passionē vt p debitoribꝰ nob̄ qō ipe nō debebat exoluere· Hunqd isto iure equissimo diabolus vinceret: si potētia christus cū illo agere nō iustitia voluisset sed post posuit qō potuit vt p̄ us ageret qō oportuit· iō aūt illū esse opus erat ⁊ hoiem ⁊ deū· Nisi em̄ hō esset nō poterat occidi· Nisi ⁊ deus essz nō crederet noluisse qō potuit ⁊ non potuisse qō voluit· Hec ab eo iustitiā potētie prelatam fuisse: sed ei defuisse potētiam putarem⁹· Hunc vero hūana p nob̄ passus est· q; hō erat: sed si voluisset etiā hⁱ non pati potuisset· q; deꝰ erat Ideo gratior facta est in hūilitate iustitia· qa posset si noluisset hūilitatē nō ppeti tāta in diuinitate potētia: ac sic a mortētē tam potente nobis mortalibꝰ ipotentibꝰ ⁊ cōmēdata est iustitia ⁊ p̄missa potētia· Hoc em̄ duoꝝ vnū fecit morīdo: alteꝝ resurgēdo· Quid em̄ iustiꝰ q̄z vsq; ad mortē crucis ꝓ iustitia puenire· Et qd potētius q̄z resurgere a mortuis: ⁊ in celuz cū ipa carne in q̄ est occisꝰ ascēdē? Et iustitia ⁊ pus: ⁊ potētia postea diabolū vicit· Justitia scz q; nullū pctīm habuit: ⁊ ab illo iniustissime est occisus· potētia xⁱ: q; reuixit mortuꝰ: nunq̄z postea moritur⁹· Sz potētia diabolū vicissz ēt si ab illo si potuissz occidi q̄z uis maiorꝫ sit potētie ēt ipam mortē vincē resurgēdo q̄z vitare viuēdo· Sz aliō ē ꝓpr̄ qō iustificamur i xp̄i sāguīe: cū p remissionē pctōꝝ eruimur a diaboli potestate: hⁱ ad id ptinet qō a xp̄o iustitia diabolus vincit nō potētia· Ex infirmitate qp pe quā suscepit in carne mortali: nō ex īmortali potētia crucifixus est xp̄s: de q̄ tñ infirmitate ait ap̄lus· Qⁱ infirmū ē dei: fortiꝰ ē hoib⁹
1. Cor. 1

Jn q̄ sit diabolꝰ victꝰ a xp̄o· Ca· XV

n On ē itaq; difficile videre diabolum victū: qñ qui ab illo occisus est resurrexit· Illud est maius ⁊ ad intelligendū ꝓfundius: videre diabolū victū qñ sibi vicisse videbat· i· qñ xp̄us occisus est· Tūc em̄ sanguis ille qñ eius erat qui nullū habuit oīno peccatū ad remissionē nostroꝝ fusus est peccatoꝝ: vt q; eos diabolus merito tenebat: quos peccati reos cōditione mortis obstrinxit: hos p eum merito dimitteret qē nullius peccati reum merito pena mortis affecit· hac iustitia victus ⁊ hoc vinculo vinctꝰ est fortis vt vasa eiꝰ eriperent: que apud eū cū ipo ⁊ angelis eius fuerūt vasa ire: ⁊ in vasa miſicordie verterētur· Hec quippe ẏba ipius dñi nostri ihesu christi de celo ad se facta cū primū vocatus ē: narrat ap̄lus Paulus· Nam inter cetera q̄ audiuit etiā hoc sibi dictū loquit̄· Ad hⁱ em̄ tibi apparui vt cōstituā te ministrū ⁊ testem eoꝝ q̄z a me vides: quibus etiā ꝓ eo tibi liberans te de pplo ⁊ de gentibus in quas ego mitto te aperire oculos cecoꝝ: vt auertant̄ a tenebris ⁊ a potestate sathane ad deū: vt accipiant remissionem peccatorum ⁊ sortem que in sanctis: ⁊ fidem que in me est· Unde ⁊ exhortans idē ap̄lus credentes: ⁊ ad gratiarū actiōem deo patri: qui eruit nos inquit de potestate tenebrarum: ⁊ transtulit in regnū filij caritat̄ sue: in quo habemus redemptiōem in remissionē peccatorum· Jn hac redemptione tanq̄z precium ꝓ nobis datꝰ est sanguis christi: quo accepto diabolus non ditatus est sed ligatus vt nos ab eius nexibus soluerem⁹· Hec quenq̄z secum eorum quos christus ab omni debito liber indebite fuso suo sanguine redemisszꝫ peccatoꝝ retibus inuolutum traberet ad secunde ac sempiterne mortis exitium: sed hactenus morerentur ad christi gratiam ptinentes: p̄cogniti ⁊ predestinati ⁊ electi ante cōstitutiōem mundi: quatenus ꝓ illis ipse mortuus est christus: carnis tantum morte nō spiritus·
Lor. j.
j. Pe. j.

Ad quam vtilitatem fidelium renatorum mala que per originale peccatum sunt cōtracta: conuersa sint· Capitulum· XVI.

Clamuis enim ⁊ ipa mors carnis de
q peccato primi hominis originaliter venerit: tamē bonus eius vsus gloriosissimos martyres fecit· Et ideo non solū ipsa: sed omnia seculi huius mala dolores: laboresq̄z hominū q̄z de peccatorum: ⁊ maxīe de peccati originalis meritis veniant: vñ facta est ⁊ ipa vita vinculo mortis obstricta: ⁊ amen ⁊ remissis peccatis remanere debuerūt: cum quibus homo ꝓ veritate certaret: et vnde exerceretur virtus fidelium: vt nouus

homo p testamentum nouum: inter mala huius seculi nouo seculo prepetur miseriã quã meruit vita ista damnata sapienter tolerans t qz finietur prudenter gratulans · beatitudinẽ vero quã liberata vita futura sine fine habitura est fideliter t patiẽter expectans · Diabolus eñ a dominatu t a cordibus fideliũ foras missus: in quoz damnatione atqz infidelitate: licet dãnatus etiã ipe regnabat tantum p conditione mortalitatis huj⁹ aduersari sinit: q̃tum eis expedire nouit · De quo sacre
j · Cor · 10 littere psonant p os aplicum · Fidelis de⁹ qui non pmittit vos tẽptari supra id qõ potestis · sed faciet cum tẽptatione exitum vt possitis sustinere · Prosunt aũt ista mala q̃ fideles pie p ferunt vel ad emendanda peccata: vel ad exercendã pbandamqz iusticiam · vel ad demõstrandaz vite huius miseriã vt illa vbi erit beatitudo vera atqz ppetua t desideret ardentius t instantius inquirat · Sep circa eos ista
Roma · 8 seruant: de qbus aplus dicit · Scimus qñ diligentibus deum omnia cooperãtur in bonũ his qui scõm ppositũ vocati sunt sancti · Qñ quos ante prescisit t predestinauit pformes fieri imaginis filij sui vt sit ipse primogenitus in multis fratribus · Quos autem predestinauit illos t vocauit · t quos vocauit · illos t iustificauit · Quos autem iustificauit ipos t glorificauit · Hoz pdestinatoz nemo cum diabolo peribit nemo vsqz ad mortẽ sb diaboli potestate remãebit · Deide sequit qõ iã supra cõ
Ibidem · memorauit · Quid ergo dicem⁹ ad hec: Si ds p nobis: quis coutra nos: Qui filio suo proprio non pepcit: sed pro nobis omnibus tradidit illum · Quomodo non t cum illo omia nobis donauit · Cur ergo non fieret mors xpi immo cur non ptermissis alijs innumerabilibus modis quib⁹ ad nos liberandos vti posset oipotens: ipa potissimũ eligeret vt fieret: vbi nec de diuinitate eius aliquid iminutum est aut mutatũ · t de humanitate suscepta tm beneficij collatũ est hoibus: vt a dei filio sempiterno eodemqz hois filio mors tpalis indebita redderetur qua eos a sempiterna morte debita liberaret: peccata nostra diabolus tenebat t per illa nos merito figebat in morte · Dimisit ea ille qui sua non habebat: t ab illo immerito est perductus ad mortem · Tantũ valuit sanguis ille vt neminem christo indutum in eterna morte debita detinere debuerit: qui christum morte indebita: vel ad tpus
Rom̃ · 5 occidit · Commendat ergo caritatẽ suã deus in nobis: qñ cum adhuc peccatores essemus christus pro nobis mortuus est · Multomagz iustificati nunc in sanguine ipius: salui erim⁹ ab ira per ipsum · Justificati inquit in sanguine ipius · Justificate plane in eo qz a peccatis omnibus liberati · liberati autem a peccatis oibus: quoniã pro nobis est dei filius qui nullũ habebat occisus · Salui ergo erimus ab ira p ipsum: ab ira vtiqz dei que nihil est aliud q̃z iusta vindicta · Non eñ sicut hominis animi perturbatio est ira dei: Sed illius ira est cui dicit alio loco sancta scriptura · Tu autem domine Sap · 12 virtutum cũ tranquillitate iudicas · Si ergo iusta diuina vindicta tale nomen accepit etiam reconcilatio dei que recte intelligitur nisi cũ talis ira finitur · Nec inimici eramus deo nisi quemadmodũ iusticie sunt inimica peccata: quibus remissis tales inimicicie finiunt t reconciliant deo quos ipe iustificat · Quos Rom · 8 tamen etiã inimicos vtiqz dilexit: qñ quidem proprio filio suo non pepercit: sed pro nobis omnibus cum adhuc inimici essemus tradidit eum · Recte ergo apostolus secutus adiũxit · Si eñ cũ inimici essemus reconciliati sumus deo per mortẽ filij eius p quam facta est illa remissio peccatoz: multomagis reconciliati salui erimus in vita ipius · In vita salui q̃ per mortem reconciliati · Quis enim dubitat daturũ amicis vitam suam p quibus inimicis dedit mortem suam · Non solũ autem inquit · sed t gloriamur in deo p dñm nostrum iesum xpm per quem nũc recõciliatiõem accepim⁹ · Ibidem · Non solum ait: salui erimus: ß t gloriamur · Nec in nob ß in deo: nec p nos ß p dñz nr̃z ihm xpm per quem nũc recõciliatiõem accepim⁹ · secundũ ea que superius disputata sunt · Deinde subiungit aplus · Propter hoc sicut per Ibidem · vnum hominem peccatũ in hunc mundũ intrauit: t p peccatum mors: t ita in omnes homines mors ptransijt in quo omnes peccauerunt tẽ · In quibus prolixi⁹ de duobus hominibus disputat: vno eodem pmo adam p cui⁹ peccatum in mortem tanqz hereditarijs malis posteri eius obligati sumus · altero autẽ secundo adam: qui non homo tantum: sed etiã deus ẽ: quo p nobis soluente quod non debebat a debitis t paternis t propijs liberati sumus · Proinde quoniam propter vnum illuz tenebat diabolus omnes p eius vitiataz carnalem concupiscentiam generatos: iustũ est vt propter hunc vnum dimittat omnes p ipsi⁹ immaculatam gratiaz spiritalem regeneratos ·

De his que per incarnationez christi sunt collata credentibus · Capi · XVII

Unt t alia multa que in christi incarnatione que superbis displicent: salubriter intuenda atqz cogitãda sunt:

Quorum est vnum quod demonstratum est homini: quem locum haberet in rebus quas condidit deus: quando quidem sic deo coniũgi potuit humana natura: vt ex duabus substantijs fieret vna psona ac p hoc iam ex trib⁹ scz deo anima et carne. vt superbi illi maligni spiritus qui se ad decipiendum quasi ad adiuuandum medios interponũt: non ideo se audeant homini preponere. quia non habẽt carnem t maxime quia t mozi in eadem carne dignatus est filius dei: ne ideo illi tanq̃ deos secoli psuadeant. quia videntur esse immortales. Deinde vt gratia dei in nobis sine vllis pcedentibus meritis in homine christo commendaretur. qz nec ipse vt tanta vnitate deo vero piunctus vna cum illo persona. i. ipe homo assumptus: mox vt homo etiam deus filiꝰ dei fieret vllis est pcedentibus meritis assecutus. Sed ex quo esse hõ cepit esse: ex illo est t deus vnde dictũ est: Verbũ caro factum est. Etiam illud est vt supbia hominis que maxie impedimento est. ne inhereatur deo p tantã dei humilitatem redargui posset atq̃ sanari. Discatq̃ homo q̃ longe recesserit a deo: t qđ illi valeat ad medicinalem dolorem quando p talem mediatorem redit qui hoibus t deus diuinitate subuenit: t homo infirmitate conuenit. Quod autem maius obedientie nobis pberetur exemplum qui p inobedientiam perieramus: q̃ deo patri deus filius obediẽs vsq̃ ad mortem crucis. Qõ premiũ tante obedientie vbi ostenderetur meliꝰ q̃ in carne tãti mediatoris que ad vitaz resurrexit eternã Pertinebat etiam ad iusticiam bonitatemq̃ creatoris: vt p eandem rationalem creaturã superaretur diabolus quã se superasse gaudebat: t de ipso genere venientem qõ genꝰ ozigine viciata: p vnum tenebat vniũsum.

Joh. j.

Phil. 2.

De natiuitate domini ex maria virgine et spiritusancto. Capi. XVIII

Terat eñ vtiq̃ deus hoiem aliun de suscipere i quo esset mediator dei et hominũ: non de genere illiꝰ adaz qui peccato suo genus obligauit humanum. sicut ipm quem pmum creauit non de genere creauit alicuius. Poterat ergo vel sic: vel alio quo vellet modo creare vnuz alium quo vinceretur victor priozis. sed melius iudicauit vt de ipo qõ victum fuerat genere assumere hoiem deus: per quẽ generis hnmani vinceret inimicum. Et tamen ex virgine cuiꝰ cõceptum spiritus: non caro: fides: non libido p uenit. Nec interfuit carnis cõcupiscentia per quam seminantur t concipiũtur ceteri: q̃ trahunt oziginale peccatũ: sed ea penitus remotissima credendo: non cõcũbendo sancta ẽ fecũdata virginitas: vt illud quod nascebatur ex propagine primi hominis tantummõ generis non etiam criminis oziginem duceret. Nascebatur nanq̃ non transgressionis cõtagione vitiata natura: sed omnium talium viciozum sola medicina. Nascebatur inquã homo nullum habens: nullum habiturus omnino peccatum: per quem renascerentur liberã di a peccato qui nasci non possunt sine peccato. Quis eñ carnali concupiscentia que inẽ genitalibꝰ membris bene vtatur castitas coniugalis. habet tamen motus non voluntarios quibus ostendit vel nullam se in paradiso ante peccatũ esse potuisse: vel non talem fuisse si fuit: vt aliquãdo resisteret volũtati. Mũ autem illam talem esse sentimus vt repugnãs legimentis: etiam si nulla est causa generandi: stimulos ingerat coeundi: vt si ei ceditur: peccando satietur: si non ceditur dissentiẽdo frenet. Que duo aliena fuisse a paradiso ante peccatum: dubitare quis possit. Nam nec illa honestas faciebat aliquid indecoz: nec illa felicitas patiebatur aliq̃d impacatũ. Opoztebat itaq̃ vt ista carnalis cõcupiscentia nulla ibi esset oino: quãdo pcupiebatur virginis partus in quo nihil dignũ morte fuerat inuẽturus: t eum tamen occisurꝰ auctor mortis: auctoris vite morte vincendus. Victor primi adam t tenens genus humanũ victus a secũdo adam t amittens genus xpianũ: liberatũ ex humano genere ab humano crimine: p eũ qui nõ erat in crimine q̃ uis esset ex genere vt decepto: ille ab eo vinceret genere qõ vincerat crimine. Et hoc ita gestum est vt hõ non extollatur: sed qui gloziatur in dño glozietur Qui eñ victus est: homo tñ erat. t iõ victus est: qz supbe deus esse cupiebat. Qui autez vicit t homo erat t deus. t ideo sic vicit natꝰ ex virgine. qz deus humiliter non quõ alios sanctos regebat illũ hominem: sed gerebat. Hec tanta dei dona t si q̃ alia sunt que de hac re nobis t querere nunc t disserere longũ est: nisi verbũ caro fieret: nulla essent.

Rom. 7.

2. Cor. 10

Qverbum caro factum est qõ est christus Jesus t sapientie thesauros in se habeat t scientie. Capitulum. XIX

Joh. j.

Ec aũt omnia q̃ p nobis verbũ caro factũ tempaliter t localiter fecit t ptulit scõm distinctiõem quã demonstrare suscepimus: ad sciam ptinet nõ ad sapientiam. Qz aũt verbũ est sine tempe: sine loco: est patri coeternũ t vbiq̃ totum: de quo si

quisq̃ potest q̃tum potest veracẽ ꝓferre sermonem: sermo ille erit sapiẽtie: ac pb̃. Verbum caro factũ qõ est xp̃us iesus: t sapientie thesauros habet t scientie. Nam scribẽs apostolus ad collossenses: Volo eñ vos scire inquit q̃tũ certamen habeã ꝓ vob: t ꝓ his q̃ sʒ laodicie t quicũq̃ non viderunt faciẽ meam in carne: vt cõsulentur corda eoꝝ: copulati in caritate t in omnibus diuitijs plenitudinis intellectus ad cognoscendũ mysteriũ dei: qõ ẽ xp̃us Jesus in quo sunt oẽs thesauri sapiẽtie t scientie dei absconditi. Quatenus nouerat aplus thesauros istos: q̃tum eoꝝ penetrauerat t in eis ad q̃nta puenerat. quis potest nosse? Ego tñ scõm id qõ scriptum est. Unicuiq̃ aũt nostrũ datꝰ manifestatio spũs ad vtilitatẽ alij quidẽ datur ꝓ spñm sermo sapiẽtie: alij sermo scientie scõm eundẽ spiritũ: si ita inter se distant hec duo vt sapiẽtia diuinis: sciẽtia humanis attributa sit rebus: vtrũq̃ agnosco in xp̃o t mecũ oẽs eius fideles. Et cũ lego: ẏbum caro factũ est t habitauit in nobis: in verbo intelligo verbũ dei filiũ in carne agnosco verũ filiũ hois filiũ: t vtrũq̃ simul in vna ꝑsona dei t hominis ineffabili gratie largitate ꝓiũctum. Propter qõ sequit t dicit. Et vidimus gl̃am eius: gl̃am quasi vnigeniti a patre plenũ gratie t veritatis. Si grãm referamus ad scientiam: veritatẽ ad sapientiã: puto nos ab illa duarum istarũ rerũ distinctione quã ꝓmendauimus nõ abhorrere. In rebus eñ p tempꝰ ortis: illa summa gratia est q̃ hõ in vnitate ꝑsone ꝓiũctus est deo: in rebus vero eternis summa veritas recte tribuit dei ẏbo. Q̃ vero idẽ ipe vnigenitus a patre plenus gr̃e t veritatis id actũ est vt idẽ ipe sit in rebus ꝓ nobis, tem poraliter gestis cui p eandẽ fidẽ mũdamur vt eum stabiliter ꝓtemplemur in rebus eternis. Illi aũt ꝓcipui gentiũ philosophi qui inuisibilia dei p ea que facta sunt intellecta ꝓspicere potuerũt: tñ q; sine mediatore. i. sine homine xp̃o philosophati sunt: quẽ nec venturũ ꝓphetis: nec venisse aplis crediderũt. veritatẽ detinuerũt (sicut de illis dictũ est in iniquitate. Nõ potuerũt eñ in his rerũ infimis constituti: nisi querere aliqua media p que ad illa q̃ intellexerũt sublimia puenirẽt: atq̃ ita in deceptores demones inciderũt p quos factum ẽ: vt immutarẽt gl̃am incorruptibilis dei: in similitudinem imaginis corruptibilis hois t volucrum t quadrupedũ t serpentiũ. In talibus eñ formis etiã idola instituerũt siue coluerũt. Scientia ergo nostra xp̃us est: sapia q̃ nostra idem xp̃us est. Jp̃e nobis fidem de rebus tpalibus inserit: ipe de sempiternis exhibet veritatem: p ipm pgimus ad ipm: tendim⁹ p scientiam ad sapientiam: ab vno tamen eodemq̃ xp̃o nõ recedem⁹ in quo sunt omnes thesauri sapientie t scientie absconditi. Sed nũc de scientia loquimur: post de sapiẽtia q̃tum ipe donauerit locuturi. Nec ista duo sic accipiamus quasi nõ licet dicere: vel istam sapientiã que in rebus humanis est: vel illam sciaz que in diuinis: loquendi eñ latiore cõsuetudine: vtraq̃ sapiẽtia: vtraq̃ scientia dici põt. Nullo mõ tamen scriptũ esset apud apl̃m. Alij datur sermo sapientie: alij sermo scientie: nisi et ꝓprie singulis noibus hec singula vocarẽtur de quoꝝ distinctione nunc agimus.

Nemnem posse sine fide ad veram beatitudinem pueuire: Capitulũ. XX

Am itaq̃ videamus quid sermo iste i plixus effecerit q̃d collegerit quo puenerit. Beatos esse se velle omniũ hoim est: nec tamen omniũ est fides: qua cor mũdante ad beatitudinem puenit. Ita fit vt pistam quã non omnes volũt ad illam tendẽdum sit quã nemo possit esse qui nolit. Btõs esse se velle omnes in corde suo videt: tanta q̃ est in hac re nature hũane ꝓspiratio: vt nõ fallatur hõ qui hoc ex animo suo de aio conjicit alieno. Denicq̃ omnes id velle nos nouimus. Multi vero imortales se esse posse desperãt: cũ id qõ oẽs volũt: id est beatos nullꝰ aliter possit. volunt tñ etiã immortales esse si possent: sed nõ credẽdo qõ possint: non ita vi uunt vt possint. Necessaria ẽ ergo fides vt beatitudinẽ cõsequamur: oibus humane nature bonis. i. t animi t corpis. Hanc aũt fidez in xp̃o esse diffinitã: quis carne resurrexit a mortuis: non moriturus vlterius: nec nisi p illum quẽq̃ liberari a diaboli dñatu p remissionem peccatoꝝ. In cuius diaboli ptibus necesse est miseram esse vitam: eandemq̃ ꝑpetuaz: que mors est potius dicẽda q̃ vita: eadez fides habet. De qua t in hoc libro sicut potui p spacio tpis disputaui: cum iam t in quarto libro huiꝰ opis multa de hac re dixerim: sed ibi ꝓpter aliud hic ꝓpter aliud. Jbi scz vt ostenderem: cur et quomodo xp̃us in plenitudine temporis a patre sit missus: ꝓpter eos qui dicunt eũ qui misit: t eum qui missus est equales natura esse non posse. Hic autem ad distinguendam actiuam scientiam a cõtemplatiua sapientia: placuit quiꝑ velut gradatim ascẽdentibus in vtraq̃ requirere apud interiorẽ hominem quandam sui cuiusq̃ generis trinitatem: sicut ꝓius apud exteriorem quesiuim⁹.

Joh. s.
Colo. 2
j. Cor. 12
Joh. s.
Ibidem.
Roñ. j.
Ibidem.
Colo. 2.
j. Cor. 12
2. Tes. 3.
Act. 15.
Roñ. 6.
Gal. 4

vt ad illam trinitatem que deus est: ꝑ nostro
i. Cor. 13 modulo: si tamen vel hoc possumus saltez in
enigmate ⁊ per speculum contuendam exer-
citatiore in his inferioribus rebus mente ve
niamus. Huius igitur verba fidei quisquis ī
solis vocibus memorie cōmendauerit nesci-
ens quid significent: sicut solent qui grece ne
sciunt greca verba tenere memoriter: vel la-
tina similiter: vel cuiusq; alterius lingue qui
eius ignari sunt. Nonne habent quandam in
suo animo trinitatem. qꝛ ⁊ in memoria sunt il
li verboꝝ soni: etiam qñ inde non cogitat ⁊ in
de formatur acies recordatiōis eius quando
de his cogitat: ⁊ voluntas recordantis atz co
gitantis vtrūq; coniūgit? Nullo modo tamē
dixerimus istum cū hoc agit ꝑm trinitatem in
terioris hominis agere: sed potius exterio-
ris: qꝛ id solum meminit ⁊ quādo vult: q̄tum
vult intuetur: quod ad sensum corporis per-
tinet qui vocatur auditus: nec aliud q̄ corpo
ralium rerū: id est sonoꝝ: tali cogitatiōe ima-
gines versat. Si autē qđ verba illa significāt
teneat ⁊ recolat: iam quidē aliquid interiorꝭ
hominis agit: sed nondū dicendus vel putan
dus est viuere ꝑm interioris hominis trinita
tem: si ea nō diligat que ibi ꝑdicantur: ꝑcipiū-
tur: ꝓmittūtur. Potest em̄ etiaz ad hoc tene
re atq; cogitare vt falsa esse existimans: cone
tur etiam redarguere. Voluntas ergo illa
que ibi cōiungit ea que memoria tenebantur
⁊ ea que in acie cogitatiōis impressa sunt: im
plet quidē aliquā trinitatem: cum ipa sit ter-
tia: sed non ꝑm eam viuitur. qñ illa que cogi-
tantur velut falsa non placeant. Cum autem
vera esse credantur: ⁊ que ibi diligenda sunt
diligūtur: iam ꝑm trinitatem interioris homi
nis viuitur. Scđm hoc em̄ viuit quisq; quod
diligit. Quomō autem diligūtur que nesciū
tur: sed tamen credunt̄. Jam questio ista tra-
ctata est in supioribus libris: ⁊ inuentū nemi-
nem diligere qđ penitus ignorat: ex his autē
que nota sunt diligi: quādo diligi dicunt̄ igno
ta. Nunc librū istum ita claudimus: vt admo-
Aba. 2. neamus q̄ iustus ex fide viuit: que fides ꝑ di
Gal. 5. lectiōem operatur: ita vt virtutes q̄ ipe qui-
bus prudenter: fortiter: temperanter iusteq;
viuitur: omnes ad eandem referantur fidez
Non em̄ aliter poterunt vere esse virtutes q̄
tamen in hac vita non valent tm̄ vt aliquādo
nō sit hic necessaria qualiūcunq; remissio pec
catorum: que non fit nisi ꝑ eum qui sanguine
suo vicit principem peccatoꝝ. Ex hac fide et
tali vita quecūq; notiones sunt in animo fide
lis hominis: cum memoria continentur; ⁊ re
cordatione inspiciuntur ⁊ voluntati placent
reddunt quandam sui generis trinitatē. Sz
imago dei de qua in eius adiutorio post loq̄-
mur: nondum in ipsa est: qđ tunc melius appa
rebit cum demonstratū fuerit: vbi sit qđ in fu
turo volumine lector expectet.

Explicit liber tertiusdecimus.

Incipiunt capitula libri quartidecimi.

i Que sit hominis vera sapientia
ii De fide que licet ad eterna ꝑducat: temporalis tamen est: ⁊ cū ad eternitatem ventum fuerit cessatura:
iii Quid illud sit animi: in quo dei imago ꝑpetua ē: ⁊ eterne spēs trinitatis
iiii Qꝛ natura anime etiam deformis ⁊ misere: nec vitam nec dei imaginez possit amittere.
v An etiam ꝑuuloꝝ mētes nosse se pñt
vi Qꝛ mens hoīs sine cogitatione sibi met cōspicua esse non possit.
vii Qꝛ aliud sit aliquid non nosse: aliud non inde cogitare
viii De ꝑncipali mentis: in quo intuenda est summe imago trinitatis
ix An v̄tutes quibus ad eternitatē tenditur desinant: cū ad et̄na ꝑduxerit
x De cognoscibilibus tꝑalibus quoꝝ alia cognitiōem nrām ꝑueniūt: alia non ꝑcedunt.
xi An semꝑ memoria ꝑteritaꝝ reꝝ sit: an vero etiam ꝑsentium.
xii Qua facultate mēs rōnalis obtineat: vt in eo dei imago resplendeat.
xiii De reminiscētia in deū: cuius semꝑ capax est mentis natura.
xiiii Qꝛ etiā ꝑua mens nec memoria sui caret: nec cogitatione: nec amore.
xv De mutabilitate mentꝭ hūane q̄ fit vt sicut misera facta est ex beata: ita beata possit esse ex misera
xvi De reformatione mētis ad imagīez dei ⁊ q̄t modis spūs appellatō diūsis assignetur naturis.
xvii Quid sit inter regenerationē baptismi ⁊ renouationē q̄ ꝓficit̄ de die ī diem in agnitionem dei.
xviii Posse etiā hoīez corpe imaginē dei accipi ꝑm q̄ v̄bū caro factū ē: cuius ī mortalitati oēs scti ꝯformabuntur.
xix Qua sui ꝑte hō ad imaginē ⁊ silitudinem dei factus sit ad quam proficiēdo renouatur.

Liber

Aurelij Augustini episcopi liber quartus decimus incipit.

Que sit hois vera sapientia. Capitulum.I.

n

Unc de sapiētia nobis ē disserendū nō de illa dei q̄ ꝓculdubio deus est (Nam sapia dei filius eius vnigenitus dicit) sed loquemur de hois sapiētia: vera tñ q̄ ꝑm deū est: ⁊ verus ac p̄cipuus cultus eius est: que vno noie theosebia grece appellat. Q̄ nomē nostri sicut iā cō memorauimus volētes ⁊ ipi vno noie interp̄tari: pietatē dixerūt cū pietas apō grecos eusebia vsitatius nūcupet. Theosebia vero q̄ vno x̄bo pfecte non pōt: melius duobus interp̄etat vt dicatur potius dei cultus. Hāc esse hois sapiam: qō et in duodecimo huius opis volumine iam posuim⁹: scripture sancte auctoritate demōstrat in libro serui dei iob: vbi legitur dei sapiaz dixisse homini. Ecce pietas est sapientia: abstinere aūt a malis scia. Siue etiā vt nonnulli de greco epistemen interpretati sunt disciplina est q̄ vtiq̄ a discēdo nomē accepit vñ ⁊ sciētia dici pōt. Ad hoc em̄ queq̄ res discit vt sciat. Quis alia notione in his q̄ ꝑ peccatis suis mala vnusquisq̄ patit vt corrigat dici soleat disciplina. Tñ illud ē in epla ad hebreos: Quis em̄ est filius: cui nō det disciplinam pater eius? Et illud euidētius in eadem. Omnis em̄ ad tp̄s disciplina nō gaudij videtur esse: sed tristicie: postea x̄o fructū pacificū his q̄ p ea certarūt: reddet iusticie. Deus ḡ ipe summa sapia: cultus aūt dei sapiētia est hois de q̄ nūc loquimur. Nam sapia huius mūdi stulticia est apud deū. Scōm hāc itaq̄ sapiam q̄ dei cultus ē: ait scta scriptura. Multitudo sapiētiū sanitas est orb̄ terraz. Sed si de sapia sapiētiū disputare ē q̄d agem⁹. Nunq̄d nā ꝑsiteri audebim⁹ sapiam: ne sit nr̄a ō illa ipudēs disputatio. Nōne terrebimur exemplo pythagore q̄ cū ausus nō fuisset sapiam p̄fiteri: pīm poti⁹. i. amatorē sapie se esse rndita q̄ id nomē exortū ita deinceps posteri placuit vt q̄talibet de reb⁹ ad sapiam ptinētib⁹ doctrina q̄sq̄ vel sibi vl alijs videret excellere ñ nisi pīus vocaret? An iō sapiētē ꝑsiteri taliū hoim nullus audebat. q̄ sine vllo pct̄ō putabāt eē sapiētē? Hoc aūt nr̄a scriptura nō dic̄ q̄ dicit. Argue sapientē ⁊ amabit te. Profecto em̄ iudicat hr̄e pct̄m: quē censet arguendum Sed ego nec sic quidem sapientem me audem ꝑsiteri. Satis est mihi q̄ etiaz ipi negare nō p̄t: esse etiā pīi. i. amatoris sapie de sapia disputare. Nō em̄ hoc illi facere destiterūt: q̄ se amatores sapiētie potius q̄ sapiētes esse ꝑfessi sunt. Disputātes aūt de sapia: diffinierūt eā dicētes. Sapia est rex humanaz diuinarū q̄ scia Tñ ego q̄ i libro supioze vtrarūq̄ rez cognitiōem. i. diuinarū atq̄ humanarū et sapientiā ⁊ sciam dici posse nō tacui. Verū ꝑm hāc distinctiōem q̄ dixit apl's. Alij datur ꝑmo sapientie: alij sermo scientie. Ista definitio diuidenda est: vt rerum diuinarum scientia p̄prie sapientia nuncupetur. humanarum autem p̄prie scientie nomē obtineat. De qua volumine tertiodecimo disputaui: non vtiq̄ quicquid sciri ab homine potest in rebus humanis vbi plurimū superuacue vanitaſ ⁊ noxie curiositatis est huic scientie tribuens: sed illud tantummō quo fides saluberrima que ad veram beatitudinem ducit: gignitur: nutritur: defenditur: roborat. Qua scientia non pollent fideles plurimi: q̄uis polleāt ipa fide plurimum. Aliud est em̄ scire tantummō quid homo credere debeat ꝓpter adipiscēdam vitam beataz: que non nisi eterna est: aliud autem scire quemadmodū hoc ipm et pijs opituletur: ⁊ contra impios defendatur: quā ꝓprio appellare vocabulo scientiaz videtur apostolus. De qua prius cum loquerer: ipam p̄cipue fidem commendare curaui: a temporalib⁹ eterna breuiter distinguens: atq̄ ibi de temporalibus disserēs: eterna vero in hūc librum differens etiam de rebus eternis fidē temporalem quidem ⁊ temporaliter in credētium cordibus habitare: necessariū tamen ꝑpter adipiscenda ipsa eterna esse monstraui. Fidem quoq̄ de tempalibus rebus quas ꝑ nobis eternus fecit: ⁊ passus est i homīe: quē temporaliter gessit atq̄ ad eterna proexit: ad eandem eternorum adeptionem prodesse disserui: virtutes q̄ ipas quibus in hac temporali mortalitate: prudenter: fortiter: temperanter et iuste viuitur: nisi ad eandem licet tēporalem fidem: que tamen ad eterna perducit referantur: veras non esse virtutes.

Iob. 28.

Hebr. 12

Ibidem

j. Cor. 3.

Sapi. 6.

Prou. 9.

De fide que licet ad eterna perducat: temporalis tamen est: et cum ad eternitatem vētum fuerit cessatura. Capitulum.II

q

Uapropter q̄m sicut scriptum ē Q̄ diu sumus in corpore peregrinamur a domino: per fidem enīz ambulam⁹ non per speciem. Profecto quamdiu iust⁹ ex

2. Cor. 5

Abac. 2

fide viuit: ꝙuis scōm hominem interiorez vi
uat: licet p eandē tpalez fidē ad veritatē nita
tur ⁊ tendat ad eterna: tñ in eiusdē fidei tem
poralis retentione: cōtemplatiōe: dilectione
nondū talis est trinitas vt dei iam imago di
cenda sit: ne in rebus tpalib⁹ cōstituta videa
tur q̄ cōstituēda est in eternis. Habens quippe
humana cū fidem suā videt q̄ credit qđ nō vi
det: nō aliq̄d sempiternū videt. Nō eñ semp
hoc erit: qđ vtiq; nō erit qñ ista pegrinatōne
finita qua pegrinamur a dño vt p fidē ambu
lare necesse sit: spēs illa succedet p quā vide
bimus facie ad faciē sicut mō non videntes: tñ
q; credimus videre merebimur atq; ad spēz
nos p fidez pductos esse gaudebimus. Neq;
eñ iam fides erit qua credant q̄ nō videntur
sed spēs qua videant que credebant. Tūc g̃
⁊ si vite hnius mortalis transacte memineri
mus ⁊ credidisse nos aliq̄n que nō videbam⁹
memoriter recoluerimus: in p̄terit̄ atq; trās
actis deputabit fides ista non in p̄sentibus re
bus semperq; manētibus: ac p hoc etiā trini
tas ista que nūc in eiusdem fidei p̄sentis ac
manentis memoria cōtuitu dilectiōe cōsistit
tūc transacta ⁊ p̄terita repietur esse nō pma
nens. Ex quo colligit vt si ita imago dei ē ista
trinitas: etiā ipa non in eis que semp sunt sed
in rebus sit habenda transeuntib⁹.

Quid illud sit animi in quo dei imago per
petua est ⁊ eterne spēs trinitat̄. Capi. III.

a Esit aūt vt cū anime natura sit im
mortalis: nec ab initio quo creata ē
vnq; deinceps esse desistat id q̄ nihil
melius habet nō cū ei⁹ immortalitate pduret.
Quid vero melius in eius natura creatū est:
q̄ q; ad sui creatoris imaginem facta est? Nō
igitur in fidei retentione: cōtemplatiōe: dile
ctione: que non erit sp: sed in eo q; semp erit i
uenienda est quā dici oporteat imaginē dei. an
adhuc vtrū ita se res habeat aliq̄n diligenti⁹
atq; obstrusi⁹ pscrutabimur? Dici eñ potest
nō pire istam trinitatē: etiā cū fides ipa transi
erit. q; sicut nunc eam ⁊ memoria tenemus ⁊
cogitatione cernimus: ⁊ volūtate diligimus:
ita etiā tūc cū eam nos habuisse memoria te
nebimus ⁊ recolemus: ⁊ hoc vtrūq; tertia vo
lūtate iūgem⁹ eadē trinitas pmanebit. Qñ
si nullū in nobis q̄si vestigiū transiēs reliq̄rit:
pfecto nec in memoria nostra eius aliq̄d ha
bebimus q̄ recurramus eam p̄teritam recor
dantes atq; id vtrūq; intentione tertia copu
lantes: ⁊ qđ erat scz in memoria nō in de cogi
tantibus nob: ⁊ qđ inde cogitatione formaret.
Sed qui hoc dicit nō discernit aliam nūc esse
trinitatem quando p̄sentem fidem tenem⁹
videmus amamus in nobis aliam tūc futurā
qñ non ipam sed eius velut imaginariam ve
stigiū in memoria reconditū recordatiōe cō
tuebimur: ⁊ duo hec: id est qđ erat in memo
ria retinentis ⁊ qđ inde impmit̄ in acie recor
dantis: tertia volūtate iungemus. Quod vt
possit intelligi: sumamus exemplū de corpali
bus rebus de q̄bus in libro vndecimo sat̄ lo
cuti sumus. Nempe ab inferioribus ad supio
ra ascendētes. vel ab exterioribus ad interio
ra ingrediētes: p̄mam reperimus trinitatem
in corpe qđ videt ⁊ acie videntis: que cum vi
det inde format ⁊ in volūtat̄ intentōne que
vtrūq; p̄iūgit: huic trinitati sil̄em cōstituam⁹
eū fides que nūc ineſt nobis tanq; corpus illō
in loco: ita in nr̄a memoria cōstituta est: de q̄
informatur cogitatio recordātis. sicut ex illo
corpe acies intuentis. Quibus duob⁹ vt tri
nitas impleat annumerat tertia voluntas: q̄
fidem in memoria p̄stitutam ⁊ quandā ei⁹ ef
figiem in cōtuitu recordatiōis impssam cōne
ctit ⁊ p̄iūgit. sicut ī illa corpalis trinitate visio
nis formam corpis qđ videt ⁊ cōfirmationez
que fit in cernētis aspectu cōiūgit intētio vo
luntatis. Faciamus ergo corpus illud qđ cer
nebatur interisse dilapsum nec eius remansis
se aliq̄d in vllo loco: ad qđ videndū recurrat
aspectus. Nunc̄d q; imago rei corpalis iam
transacte atq; p̄terite remanet in memoria:
vnde informet recordāt̄ obtut⁹: atq; id vtrū
q; tertia volūtate iungat eadez trinitas esse
diceuda est: que fuerat q̄n species in loco po
siti corpis videbat? Nō vtiq; sed prorsus alia
Nam preter qđ illa erat extrinsecus: hec in
trinsecus. illam, pfecto faciebat spēs p̄sentis
corpis: hanc imago p̄teriti. Sic ⁊ in hac re de
qua nūc agimus ⁊ ppt̄ quā puraum⁹ adhibē
dum illud exemplū: fides que nunc in animo
nostro est: velut illud corpus in loco dum te
netur aspicitur: amatur: quādam efficit trini
tatem: sed non ipsa erit quando fides hec in
animo sicut corpus illud in loco iam non erit
Que vero tunc erit quando eam recordabi
mur in nobis fuisse non esse: alia, pfecto erit.
Hanc eñ que nunc est facit res ipa p̄sens ⁊ in
animo credentis affixa. at illam qui tunc erit
faciet rei p̄terite imaginatio in recordantis
memoria derelicta. Nec illa igitur trinitas q̄
nūc nō est: imago dei erit. nec ista imago dei
est que tunc non erit. Sed ea est inuenienda
in anima hominis: id est rationali: siue intel
lectuali imago creatoris que immortaliter i
mortalitati eius est insita.

Q natura anime etiam deformis ⁊ miser: nec vitam: nec dei imaginem possit amittere

Capitulum·IIII·

Am sicut ipsa immortalitas anime n ſm quēdam modū dicit· habet q̄p pe ⁊ anima mortē ſnā: cum vita beata caret q̄ vera ale vita dicēda est· Sed īmortalis ideo nūcupat: qm̄ qualicūq; vita etiam si miserrima est: nunq; desinit viuere· Ita q̄uis rō vel intellectus nūc in ea sit sopitus nūc paruus nūc magnus appareat: nunq; nisi rōnalis ⁊ intellectualis est anima hūana: ac p̄ si ſm hoc facta est ad imaginē dei: qō vti rōne ⁊ intellectu ad intelligendū ⁊ ſpiciendū deū pōt: pfecto ab initio q̄ esse cepit ista tā magna ⁊ mira natura: siue ita obsoleta sit hec imago vt pene nulla sit: siue obscura atq; deformis: siue clara ⁊ pulcra sit: semp est· Denicq; deformitatē dignitatis eius miserās diuia scriptura: q̄q̄ inq̄t in imagine dei ambulat hō: tamē vane ꝓturbat· Thesaurizat ⁊ nescit cui ꝓgredit ea· Nō itaq; imagini dei vanitatez tribueret: nisi deformē cerneret factā· Nec tñ valeret illā deformitatē vt auferat qō imago ē: satis ostendit dicēdo: q̄q̄ in imagine dei ambulet hō· Quapropter ex vtraq; pte veraciter pronūciari pōt ista ſnīa· vt quēadmodū dictū est q̄q̄ in imagine dei ambulat hō: tñ vane ꝓturbatur ita dicat: q̄q̄ vane cōturbat hō tamen in imagine dei ambulat· Q̄q̄ eñ magna natura sit tñ vitiari potuit· q⁹ summa nō ē ⁊ q̄q̄ vitiari potuerit· q⁹ summa non est tñ q⁹ summe nature capax ē ⁊ esse ꝓticeps pōt: magna natura est· Queram⁹ igit̄ in hac imagine dei quādā sui generis trinitatē adiuuāte ipo qui nos fecit ad imaginē suā. Nō eñ aliter possumus ħ salubriter inuestigare· ⁊ ſm sapientiaz q̄ ab illo est aliq̄d inuenire· Sed ea q̄ in supioribus libris ⁊ maxime in decimo de aīa humana vel mēte dixim⁹ si lectoris vel memoria teneantur atq; recolant: vel diligētia in eisdez locis in q̄bus cōscripta sunt recenseant: nō ħ desiderabit plixiorē de rei tante inq̄sitōe sermonem· Inter cetera q̄ in li·x· diximus· hoīs mentē nosse semetipam· Nihil eñ tam nouit mens q̄ id qō sibi ꝓsto est· Nec mēti magis quicq; ꝓsto est q̄ ipa sibi· Et alia satis quantū visum est adhibuimus documenta: quibus hoc certissime probaremus·

Tbi·s·

Tbi·s·

Ben·j

An etiā paruulor⁹ mentes nosse se possint

Capitulum·V·

Uid itaq; dicendum est de infantis q ꝫ mente ita adhuc paruuli ⁊ in taz magna dimersi rerū ignorantia: vt illius mentis tenebras: mens hominis que aliquid nouit exhorreat· An etiam ipa se nosse credēda est: sed intenta nimis in eas res q̄s p corpis sensus: tanto maiore q̄to nouiore cepit delectatione sentire nō ignorare se potest sed cogitare se nō pōt· Quāta porro intentōne in ista que foris sunt sensibilia feratur: vel hinc solū conici pōt: qō lucis huius hauriende sic auida est: vt si quisq; min⁹ caut⁹ aut nesciēs q̄d inde possit accidere: nocturnū lumē posuerit vbi iacet infans in ea pte ad quā iacent oculi possint retorqueri: nec ceruix possit inflecti sic eius inde nō remouet aspectus vt nōnullus ex ħ etiā strabones fieri noueri⁹ eam formā tenentib⁹ oculis quā tener ⁊ mollib⁹ ꝓsuetudo q̄dāmō infixit· Ita ⁊ in alios corporis sensus quātum sunt illa etas intentione se quasi coartant anime paruulorū vt quicquid per carnem offendit aut allicit: hoc solum abhorreant vehementer aut appetant: sua vero interiora non cogitent nec possunt admoneri vt hoc faciant quia nondū admonentis signa nouerūt vbi ꝑcipuū locū verba obtinent que sicut alia prorsus nesciūt Q autem aliud sit non se nosse: aliud nō se cogitare: iam in eodem volumine ostendim⁹· Sz hanc etatem omittamus que nec interrogari potest quid in se agatur et nosipsi eius valde obliti sumus· Hinc tantū certos nos esse suffecerit: q cum homo ō animi sui natura cogitare potuerit atq; iuuenire qō verum est: a libi nō inueniet q̄ penes seipm· Inueniet autem non qō nesciebat sed vnde nō cogitabat Quid eñ scimus si qō est in nostra mente ne scimus: cum omnia que scimus non nisi i mēte scire possumus·

Q mens hois sine cogitatione sibimet cō spicua esse non possit· Capi·VI·

Anta est tamē cogitatiōis vis vt nec t ipa mens quodammō se in conspectū suo ponat nisi q̄n se cogitat: ac p̄ ita nihil in cōspectu mentis est: nisi vñ cogitatur vt nec ipsa mens qua cogitatur q̄cq̄d cogitat aliter possit esse in cōspectu suo: nisi seipaz cogitādo· Quō aūt q̄n se nō cogitat in conspectū suo nō sit: cū sine seipa nūq; esse possit: q̄si aliō sit ipa aliud conspectus eius inuenire nō possum· Hoc quippe de oculo corpis: nō absurde dicitur· Ipe quippe oculus loco suo fixus est i corpore: aspectus autem eius in ea que extra sunt tenditur: ⁊ vsq; in sydera extendit· Nec est oculus in conspectu suo: q̄n quidē non cōspicit seipsum nisi in speculo obiecto: vnde ia locuti sumus· Quod nō fit vtiq; q̄n se mēs in

Pſ·38·

suo conspectu sui cogitatiõe constituit· Nunquid ergo alia sua parte: aliam ptem suam videt: cum se conspicit cogitando: sic̃ alijs membris nostris q̃ sunt oculi: alia mẽbra nr̃a ꝓspicimus q̃ in nostro pñt esse cõspectu: Quid dici absurdius vel sentiri põt: Cñ igitur auferetur mens nisi a seipa: t vbi ponit in conspectu suo nisi añ seipam· Nõ g̃ ibi erit vbi erat quando in cõspectu suo nõ erat: qz hic posita: inde sublata est· Sed si ꝓspicienda migrabit ꝓspectura vbi manebit: An q̃si geminat vt t illic sit t hic·i·t vbi ꝓspicere t vbi ꝓspici possit t in se sit cõspiciens añ se ꝓspicua nihil hoz nobis vitas ꝓsulta rñdet· qm̃ q̃ isto mõ cogitamus nõ nisi corpoz; fictas imagines cogitamus q mentẽ non esse paucis certissimũ est mẽtibus a quibus põt de hac re veritas cõsuli· Pro inde restat vt aliq̃d ptinẽs ad eius naturã sit cõspectus ei⁹ t ĩ eã q̃ se cogitat nõ q̃si p loci spaciũ: ꝑ incorpoream ꝓuersione reuocet· Cũ vo ñ se cogitat nõ sit quidem in cõspectu suo: nec ꝺ illa suus formet obtutus: sed tñ nouerit se tã q̃z ipa sit sibi memoria sui· Sicut multarum disciplinaz pitu ea q̃ nouit eius memoria continent: nec est inde aliq̃d in cõspectu mentis ei⁹ nisi vt cogitat: cetera in arcana q̃daz noticia sunt recõdita q̃ memoria nũcupat Jõ trinitatem sic ꝓmẽdabamus vt illud vñ formet cogitantis obtutus in memoriã ponere m⁹· Jp sam vo ꝓformationẽ tanq̃z imaginẽ q̃ inde impꝛmit t illud q̃ vtrũq; ꝓiungitur amorẽ seu voluntatẽ· Mens igit q̃ cogitatiõe se conspicit intelligit se t recognoscit· gignit g̃ intellectũ hunc t cognitiõem suã· Res quipe incorporea intellecta ꝓspicitur t intelligẽda ꝓgnoscitur· Recta sane gignit ista noticia suã mens: qꝺ cogitãdo intellectã se conspicit tanq̃z sibi ante incognita fuerit· Sed ita sibi nota erat: quẽadmodũ note sunt res q̃ memoria continent: etiã si non cogitent q̃m dicim⁹ hominẽ nosse ſras: etiam cũ de alijs rebus nõ de litteris cogitat· Hec aũt duo gignẽs t genitũ dilectõne tertia copulant: q̃ nihil est aliud q̃z voluntas fruẽdo aliq̃d appetẽs vel tenens· Jõq; etiam illis tribus noibus insinuãdã mẽtis putauimus trinitatẽ memoria intelligentia volũtate· Sz q̃m mentẽ sp sui meminisse semperq; seipam intelligere t amare: q̃uis nõ sp se cogitare discretã ab eis q̃ non sunt qꝺ ipa ẽ circa eiusdẽ libri decimi finem diximus· Querẽdũ est q̃ nãmõ ad cogitationẽ ptineat intellectus noticia vo cuiusq; rei q̃ inest mẽti etiã q̃n on de ipa cogitat: ad solũ dicat memoriã ptinere Si eñ hita est non habebat h tria vt t sui meminisset t se intelligeret t amaret· Sz meminerat tantum sui t postea cum cogitare se cepit: tunc se intellexit atq; dilexit·

Q aliud sit aliquid non nosse aliud nõ idem cogitare. Capitulum· VII

Quapropter diligentius illud considerem⁹ exẽplũ qꝺ adhibuimus: vt oñderetur aliud esse rẽ quãq; ñ nosse: aliud non cogitare fieriq; posse: vt nouerit hõ aliq̃d qꝺ nõ cogitat q̃ñ aliũ de nõ indecogitat· Duaz g̃ vel plurium disciplinaz perit⁹ q̃ñ vnã cogitat: aliã vo vel alias etiã si non cogitat: nouit tñ· Sed nunq̃d recte possumus dicere: iste musicus nouit quidẽ musicã ꝑ nũc eã non intelligit· qz eam nõ cogitat intelligit autem nũc geometriam: hãc em̃ nũc cogitat absurda ẽ q̃tũ apparet ista snia· Quid etiaz illa si dicamus: iste musicus nouit quidẽ musicam sed nunc eam non amat q̃ñ eam non cogitat: amat aũt geometriã q̃m nũc ipam cogitat nõne sil⁹ absurda est: Rectissime vo dicim⁹· iste quẽ ꝓspicis de geometria disputantẽ etiam pfectus est musicus· Nam t meminit disciplineeius t intelligit eam t diligit: sed q̃uis eaz nouerit t amet nũc illam nõ cogitat q̃m geometriam de qua disputat cogitat· Hinc admonemur esse nobis in abdito mentis quarũdã rerum quasdam noticias t tunc quodãmodo ꝓcedere in medium atq; in conspectu mẽtis velut apertius constitui quando cogitantur· Tũc em̃ seipa mens t meminisse t intelligẽ t amare ĩuenit: ẽt vñ ñ cogitabat q̃ñ aliꝺ cogitabat· Sz vñ diu non cogitauerim⁹· t vn decogitare nisi commoniti non valemus: id nos nescio quo eodemq; miromodo si potest dici: scire nescimus· Deniq; recte ab eo q̃ cõmemorat ei cui commemorat dicitur· Scis hoc sed scire te nescis· Commemorabo t inuenies te scientem quod te nescire putaueras· Jd agunt t littere que de his rebus conscripte sunt quas res duce ratione veras esse inuenit lector: non quas veras esse credit ei q̃ scripsit: sicut legitur historia t sed quas veras esse etiam ipse inuenit siue apud se: siue in ipa mentis luce veritate· Qui vero nec admonitus valet ista cõtueri: magna cecitate cordis tenebris ignorantie dimersus est altus t mirabiliore diuina ope indiget vt possit ad verã sapientiam peruenire· Propter hoc itaq; volui de cogitatione adhibere qualecunq; documentum quo possz ostendi quõ ex his que memoria ptinent recordãtis acies informet t tale aliq̃d gignatur vbi hõ cogitat q̃le in illo erat vbi ante cogitationem meminerat· qz sa

cilius dinoscitur qō tpe accedit: ⁊ vbi parēs ꝑ lem spacio tpis antecedit· Nam si nos refera mus et interiorem mentis memoriā q̄ sui me minit et interiorem intelligentiā qua se ītel ligit· ⁊ interiorem volūtatem q̄ se diligit vbi h̄ tria simul sunt· ⁊ simꝫ semp fuerūt ex q̄ esse ce perunt: siue cogitarenꝫ: siue nō cogitarentur videbitur quidē imago illius trinitatꝭ ⁊ ad so lam memoriam ptinere· sed qr ibi v̄bū esse sine cogitatione non pōt· Cogitam⁹ em̄ omne qō dicimus etiā illo interiore v̄bo qō ad nullius gentis ptinet linguā: in tribus potius illis imago ista cognoscit memoria scz intelligentia volūtate· Hanc aūt non dico intelligentiā qua intelligimus cogitantes· i· qñ eis repertꝭ que memorie p̄sto fuerāt: ꝫ nō cogitabantur: cogitatio nr̄a formaꝫ ⁊ eam volūtatem siue a morem vel dilectionē q̄ istam ꝓlem pentem q̄ ꝓiungit ⁊ quodāmō vtriq̄ cōis est· Hinc fa ctū est vt etiā ꝑ exteriora sensibilia q̄ ꝑ oculos carnis videnꝫ: legentiū ducerē tarditatē· i· xj· scz libro atq̄ inde cū eis ingrederer ad homi nis interioris eam potentiā q̄ rōcinaꝫ de tpa libus rebus disserens illam p̄ncipaliter dñan tem q̄ ꝓtemplaꝫ eternitas: atq̄ id duobus vo luminib⁹ egi duodecio vtrūq̄ discernēs quo rū vnū est supius: alterꝫ inferius qō supiori eē subditū debet· Tertiodecimo aūt de munere inferioris q̄ humanaq̄ rer̄ scia salubris conti netur: vt in hac tpali vita id agamus q̄ cōseq̄ mur eternam: q̄ta potui veritate ac breuitate disserui: qñ quidē rem tam multiplicē atq̄ co piosam multoq̄ atq̄ magnoq̄ disputationib⁹ multis magnisq̄ celebratā vno strictam volu mine inclusi: ostendens etiam in ipa trinitatē sed nondum que dei sit imago dicenda·

De p̄ncipali mētis in quo intuenda ē sum me imago trinitatis· Capitulū· VIII

Nc vero ad eam iam puenimus di n sputationē vbi p̄ncipale mentis hūa ne q̄ nouit deū vel potest nosse cōsi derandū suscepimus vt eo reperiamus ima ginē dei· q̄uis em̄ mens humana non sit eius nature cuius est deus: imago tñ nature eius qua natura melior nulla est ibi q̄rēda: ⁊ iueni enda ē i nob quo etiā natura nr̄a nihil habet melius: sed p̄us mens in seipa ꝓsideranda ē an teq̄ sit ꝑticeps dei: ⁊ in ea reperienda est ima go eius· Diximus em̄ eam ⁊ si amissa dei ꝑtici patione obsoletam atq̄ deformez: dei tñ ima ginem p̄manere· Eo quipe ipe imago ei⁹ est: quo eius capax est: eiusq̄ ꝑticeps esse pōt: qō tam magnū bonū nisi p h̄ q̄ imago eius est in telligi non potest· Ecce ergo mens meminit sui: intelligit se: diligit se: hoc si cernimus: cer nimus trinitatem· nondū quidem deū: sed tā imaginem dei· Non forinsecus accepit memo ria qō teneret nec foris inuenit qō aspiceret i tellectus sicut corpis oculus· Nec ista duo ve lut formā corpis ⁊ eam q̄ inde facta est in acie cōtuentis voluntas foris iunxit· Nec imagi nem rei q̄ foris visa est quodammō raptam ⁊ in memoriam recōditam cogitatio cū ad eaz cōuerteret inuenit: ⁊ inde formatus est recor dantis obtutus: iungente vtrūq̄ tertia volū tate sicut in eis ostendebamus trinitatibus fi eri: que in rebus corpalibus reperiebanꝫ: vel ex corpibus p sensum corpis introrsus quodā mō trahebanꝫ· De quibus oibus in libro· xj· disseruimus. Nec sicut fiebat vt aparebat qñ de illa scientia disserebam⁹: iam in hois interioris opibus ꝓstituta que distinguēda fuit a sapientia· Tñ que sciunꝫ velut aduenticia sī in animo: siue cognitione historica illata: vt sī facta ⁊ dicta: q̄ tpe paguntur ⁊ transeūt: vt in natura rer̄ suis locis ⁊ regionibus ꝓstituta sī siue in ipo hoīe que nō erant oriūtur: aut alijs docctibus: aut cogitationibus ꝓprijs sicut fi des quā plurimū in li· xiij· cōmendauimus: sī cut virtutes quibus si vere sunt in hac morta litate ideo bene viuiꝫ: vt beate in illa que di uinitus ꝓmittitur īmortalitate viuatur· Hec atq̄ hmōi habent in tpe ordinē suū: in q̄ nob trinitas memorie visionis ⁊ amoris facil⁹ ap parebat· Nam quedam eoq̄ ꝑuenūt cogniti onē discentiū· Sunt em̄ cognoscibilia ⁊ ante q̄ cognoscanꝫ suiq̄ cognitionē in discentib⁹ gignunt· Sunt aūt vel in locis suis: vel q̄ tpe ꝓterierūt: q̄uis q̄ ꝓterierūt nō ipa sint: sed coq̄ q̄dā signa ꝓterunt quib⁹ visis vel auditꝭ cognoscanꝫ fuisse atq̄ trāsisse· Que signa vī in locis sita sunt sicut monumenta mortuorū ⁊ q̄cunq̄ scripta vel in litteris fidedignis: sicut ē oīs grauis ⁊ approbande auctoritatꝭ historia vel in animis eoq̄ qui ea iam nouerūt: eis q̄p pe iam nota ⁊ alijs vtriq̄ sunt noscibilia quoq̄ sciam ꝑuenerunt ⁊ qui ea nosse illis quib⁹ no ta sunt docentibus pōt· Que oīa ⁊ qñ discun tur quandā faciunt trinitatem specie sua que noscibilis fuit· etiam anteq̄ nosceret· eiq̄ ad iuncta cognitione discentis q̄ tūc esse incipit qñ discitur ac tertia volūtate que vtrūq̄ con iungit· Et cū cognita fuerint alia trinitas dū recolunꝫ fit iam interius in ipo aīo ex his ima ginibus que cuz discerenꝫ sī impsse in memo ria ⁊ in formatione cogitationis ad ea ꝑuer so recordantis aspectu ⁊ ex volūtate q̄ tertia duo ista cōiungit· Ea vero que oriūnꝫ in aīo

vbi non fuerunt: sicut fides: ⁊ cetera hmõi: et si aduenticia videnť cũ docrina inferunť nõ tñ foris posita vel foris peracta sunt sicut illa q̃ credunť: sed intus oino in ipo animo eẽ ceperũt. Fides eñ non est qõ crediť. sed q̃ creditur. ⁊ illud crediť: illa ꝓspicitur. Tñ qz esse cepit in animo qui iam erat animus añq̃ ista esse cepisset: aduenticiũ quidã videť ⁊ in ꝑteritis habebiť: qñ succedente specie iã esse destiterit: aliamq̃ nũc trinitatẽ facit p suam pñtiam retẽta: ꝓspecta: dilecta: aliamq̃ tũc faciet p quoddã sui vestigiũ qõ in memoria ꝑteriens dereliq̃rit: sicut iam supradictum est.

An virtutes quibus ad eternitatem tẽdit desinãt cũ ad eterna pduxerint. Ca. IX.

Trum aũt tunc etiam vtutes q̃bus in hac mortalitatebene viuit. quia ⁊ ipe incipiũt esse in animo: q̃ cũ sine illis ꝑus essz tñ animus erat: desinant esse cũ ad eterna pduxerint: nõnulla questio ẽ. Qui busdã eñ visum est desituras: ⁊ de trib⁹ q̃dez prudẽtia fortitudine: temperãtia cñ hoc dicit nõ nihil dici videť. Justicia vero imortalis ẽ. ⁊ magis tũc pficiet in nob: q̃ esse cessabit. De omnibus tñ q̃ttuor magnus auctor eloquentie tullius in hortensio dialogo disputãs. Si nobis inq̃t cũ ex hac vita migrauerimus i beatoz insulis imortale euum: vt fabule ferunt degere liceret: q̃d opus esset eloquẽtia: cũ iudicia nulla fierent: aut ipis etiã virtutib⁹ nec eñ fortitudinis egeremus nullo ꝓposito aut laboze aut piculo: nec iusticia: cũ essz nihil qõ appeteret alicui: nec tpantia q̃ regerat eas q̃ nulle eẽnt libidines: nec prudẽtia quidẽ egeremus nullo delecto ꝓposito bonoz ⁊ malorũ. Una igitur essemus beati cognitiõe nãe ⁊ scia qua sola etiã deoz est vita laudãda. Ex q̃ intelligi põt cetera necessitatis esse vnuz b volũtaris. Jta ille tantus ozator cũ phiam p̃dicaret recolẽs ea q̃ a philosophis acceperat ⁊ p̃clare ac suauiter explicãs in hac tantũ vita quã videmus erũnis et erroribus plenã: oẽs quattuoz necessarias dixit esse vtutes: nullaz vero earũ cũ ex hac vita emigrauerimus si liceat ibi viuere vbi viuit beate. Sed bonos animos sola beatos esse cognitiõe ⁊ scia: hoc ẽ cõtemplatione nature: qua nihil est melius ⁊ amabilius: ea est natura q̃ creauit oẽs ceteras instituitq̃ naturas. Cui regenti esse sbdi tũ si iusticie ẽ imortal'ẽ oino iusticia nec in illa eẽ beatitudine desinet sed talis ⁊ tanta erit vt pfectioz ⁊ maioz esse non possit. Fortassis ⁊ alie tres virtutes prudentia sine vllo iam periculo erroris: fortitudo sine molestia toleran-

dozum maloz: tempantia sine repugnatione libidinũ: erunt in illa felicitate: vt prudentie sit nullũ bonũ deo ꝓponere vt equare fortitudinis: ei firmissime cohererе: tempantie nullo defectu noxio delectari. Nunc autez quod agit iusticia in subueniendo miseris qõ prudentia in precauendis insidijs qõ fortitudo i pferendis molestijs: qõ tempantia in coercẽdis delectationbus prauis non ibi erit vbi nihil omnino mali erit: ac p hoc ista virtutum opera que huic mortali vite sunt necessaria: sic̃ fides ad quaz referenda sunt: in preteritꝫ habebuntur. Et aliam nũc faciunt trinitatẽ: cuz ea ꝑsentia tenemus: aspicimus: amamus: aliam tunc factura sunt: cum ea nõ esse: sed fuisse p quedam eoz vestigia que ꝑtercundo in memoria derelinquent reperiemus. qz ⁊ tũc trinitas erit cum illud qualecũq̃ vestigium ⁊ memoriter retinebitur: ⁊ agnoscet veraciter ⁊ hoc vtrũq̃ tertia voluntate iungetur.

De cognoscibilibus temporalibus: quorũ alia cognitiõem nostram preueniunt: alia nõ precedunt. Capitulum. X.

In omniũ istarum quas ꝓmemoramus tempalium rez scientia: quedaz cognoscibilia ⁊ cognitiõem interpositione tpis antecedũt sicut sunt ea sensibilia que iam erant in rebus anteq̃ cognoscerent vel ea omnia que phistoriam cognoscuntur. Quedam vero simul esse incipiũt: velut si aliquid visibile qõ oino nõ erat: ante nros oculos oziatur: cognitiõem nrãm vtiq̃ non ꝑcedit. aut si aliq̃d sonet vbi adest auditor. simul pfecto incipiũt esse simulq̃ desinũt ⁊ sonus ⁊ ei⁹ audit⁹. Verũtñ siue tpe ꝑcedẽtia: siue simꝫ esse incipiẽtia cognoscibilia cognitionem gignũt: nõ cognitione gignũtur. Cognitiõe vo facta cũ ea que cognoscimus posita in mẽoria recordatiõe reuiuiscunť: qs nõ videat porem esse tpe in memoria retentionẽ q̃si recordatione visionẽ: ⁊ hui⁹ vtriusq̃ tertia volũtate iũctiõem. Porro aũt in mente nõ sic ẽ. Neq̃ eñ aduẽticia sibi ipa est q̃si ad seipam q̃ iaz erat venerit aliũde: eadẽ ipa q̃ nõ erat: aut ñ aliũde eadem ipa q̃ nõ erat: aut nõ aliũde venerit: sed in se ipa q̃ iam erat nata sit ea ipsa q̃ nõ erat: sicut in ipo hoie q̃ nõ erãt oziunť: aut alijs docẽtibus: aut cogitatiõibus ꝓprijs: sic̃ fides: sicut virtutes: sicut in mẽre q̃ iã erat oritur fides q̃ nõ erat. Aut post cognitionẽ sui recordando seipam velut in memoria sua cõstitutam videt: si q̃ nõ ibi fuerit anteq̃ seipaz cognosceret: cum ꝓfecto ex quo esse cepit nũq̃ sui meminisse: nunq̃ se intelligere: nunq̃ se

amare destiterit: sicut iam ostendimus: ac pñ
qñ ad seipam cognitione puertit: fit trinitas.
in q iam t verbū possit intelligi. Format qp-
pe ex ipa cognitio volūtate vtrūq; iungente.
Ibi ergo magis agnoscendo ē imago q̄ q̄rim⁹

An semp memoria pteritarum rerū sit: an
etiam presentium. Capitulum. XI.

Sed dicet aliquis. Nō ē ista memoria
f q̄ mens sui meminisse phibet: q̄ sibi sp
est pñs. Memoria em̄ pteritoz ē nō
pentium. Nam quidā cū de virtutibus agerēt
in quibus est etiā tullius: in tria ista prudētiā
diuiserūt: memoriā intelligentiā puidentiaz.
Memoriā scz pteritis. intelligentiā pntibus.
puidentiā rebus tribuētes futuris. quā ñ ha
bent certam nisi prescij futuroz q̄ nō est mu
nus hoim nisi detur desup: vt pphetis. Unde
Sap̄. 9. scriptura: sapiētie de hoibus aiens. Cogitati
ones inqt mortaliū timide t incerte puiden-
tie nostre. Memoria vo de pteritis. t intelli-
gentia de pentibus certa est. sed pentib⁹ vti
q̄ cōpalibus rebus. Nam compales compaliuz
pentes sunt aspectibus oculoz. Sed q̄ dicit
memoriā nō esse pentiū: attēdat quemadmo
dū dictū sit in ipis secularibus lris: vbi maior
fuit cure vboz integritas q̄ veritas rez. nec
talia passus vlyxes oblitosve sui est ithacus.
discrimine tanto. Virgilius em̄ cū sui nō obli
tū diceret vlyxem: q̄d aliud itelligi voluit nisi
q memineri sui. Cū g̃ sibi pñs esset: nullo mō
sui meminisset nisi ad res pentes memoria p
tineret. Quapropter sicut in rebus pterit⁹ ea
memoria dicit qua fit vt valeāt recoli t recoz
dari. sic in re pñti q sibi est mens. memoria sī
ne absurditate dicenda est q̄ sibi pstō ē vt sua
cogitatione possit intelligi t vtrūq; sui amo
re coniungi.

Qua facultate mens rationalis obtineat
vt in ea dei imago resplendeat. Capi. XII.

Sic igit trinitas mētis non pptera
h dei ē imago. q̄ sui meminit mēs t in
telligit ac diligit se: sed q̄ pōt etiam
meminisse t intelligere t amare a quo facta ē
Q̄ cū facit: sapiēs ipa fit. si aūt nō facit etiam
cū sui meminit: seseq; intelligit ac diligit stul-
ta est. Memineri itaq; dei sui ad cui⁹ imagi-
nem facta est: eūq; intelligat atq; diligat. qō
vt breuius dicā colat deū nō factū: cui⁹ ab eo
capax est facta: t cui⁹ pticeps esse pōt. Propt
qō scriptū est. Ecce dei cult⁹ est sapia: t fi sua
luce: s summe illius lucis pticipatiōe sapiens
erit: atq; vbi eterna ibi beata regnabit. sic. n.
dicit ista hois sapia: vt etiā dei sit. Tūc em̄ ve
ra est: nam si humana est: vana est. Nec non
ita dei qua sapiens est deus. Neq; em̄ pticipa
tione sui sapiēs est: sicut mens pticipatōe dei
Sed quēadmodū dicit iusticia dei: nō solū q̄
ipe iustus est: sed quā dat hoi cū iustificat im-
pium. Quā pmendans apls ait de quibusdā.
Ignorantes em̄ dei iusticiā t suā iusticiā volē Rom. 10
tes pstituere: iusticie dei nō sunt subiecti. Sic
em̄ dici pōt etiā de qbusdā: Ignorātes vī sapi
entiā: t suā volētes pstituē sapia dei nō sūt sbiec
ti. Est igit nā nō facta q̄ fecit oēs ceteras ma
gnas quasq; naturas eis quas fecit sine dubi-
tatione pstantioz: ac phoc hac etiā de qua lo-
quimur rōnali t intellectuali: q̄ hois mens ē
ad eius qui eam fecit imaginez facta. Illa au
tem ceteris natura pstantioz deus est. Et qui Act. 17.
dem nō longe positus ab vnoquoq; nr̄m: sic
aplus dicit adiūgens. In illo em̄ viuim⁹ t mo
uemur t sumus. Qō si fm corpus diceret: eti
am de isto corpore eo mūdo posset intelligi. nā
t in illo fm corp⁹ viuimus: mouemur t sum⁹.
Ūñ fm mentē q̄ facta est ad eius imaginem
debet hoc accipi excellentioze quodā codēq;
nō visibili s intelligibili mō. Nam q̄d nō est in Roma. 1
ipo de quo diuine scriptū est. qm̄ ex ipo t pip
sum t in ipo sunt omnia. Proinde si in ipo sūt Pō. 72.
oia: in quo tandē pñt viuē q̄ viuunt t moueri
que mouent: nisi in quo sunt. Nō tñ oēs cū il-
lo sunt eo mō quo ei dictū est. Ego semp tecū
Nec ipe cum omnibus eo mō quo dicim⁹. Do
minus vobiscū. Magna itaq; hois miseria ē
cum illo non esse: sine quo non pōt esse. Ju q̄
em̄ est pculdubio sine illo non est. Et tñ si ei⁹
nō meminit: eumq; nō intelligit nec diligit cū
illo non est. Q̄ aūt quisq; penitus obliuiscit:
nec commoueri eius vtiq; potest.

De reminiscentia in deum cuius semper ē
capax mentis naturā. Capi. XIII

Ex visibilibus rebus ad hanc rem sit
d mamus exemplū. Dicit tibi quispiā
quē nō recognoscis: Nosti me: t vt
cōmoneat: dicit vbi: qñ: quō tibi innotuerit.
oibusq; adhibitis signis quibus in memoriaz
reuoceris si nō recognoscis: ita iam oblitus
es: vt omnis illa noticia penitus deleta sit ani
mo: nihilq; aliud restat: nisi vt credas ei qui ti
bi hoc dicit: q̄ aliqñ eū noueras: aut ne hoc q̄
dem si fidedignus tibi esse qui loquit nō vide
tur. Si aūt remisceris pfecto redis in memo
riam tuam: t in ea inuenis qō nō fuerat peni
tus obliuione deletū. Redeamus ad illud p-
pter qō adhibuimus humane puersatiōis exē Pō. 9.
plum. Inter cetera psalmus nonus. Conuer
tantur inquit peccatores in infernū: oēs gen Pō. 25.
tes q̄ obliuiscunt deū. Porro aūt vicesim⁹ et

primus·Cōmemorabuntur inquit ⁊ conuer-
tentur ad dñm vniuersi fines terre· Non igit
sic erāt oblite iste gentes deū: vt eius nec cō-
memorate recordarent· Obliuiscendo autez
deum tanq̄ obliuiscendo vitā suā: cōuerse fu
erant in mortē: hoc est in infernū· Cōmemo-
rate vero cōuertunt ad dñm tanq̄ reminiscē
tes reminiscendo vitā cui⁹ eas habebat obli-
uio·id est cui⁹ oblite fuerāt· Itē legit in nona-
Ps·93 gesimotertio· Intelligite nūc qui insipientes
estis in ꝓlo: ⁊ stulti aliq̄n sapite· Qui planta-
uit aurem nō audiet: et cetera· Eis eñ dictuz
ē: q̄ deū nō intelligēdo de illo vana dixerunt·
Q̄ etiā praua mens nec memoria sui care-
at nec cognitione nec amore· Ca·XIIII

Dilectiōe aūt dei plura reperiuntur
o in diuinis eloquijs testimonia· Ibi
eñ ⁊ illa duo cōsequēter intelligun-
tur: quia nemo diligit cui⁹ non meminit: ⁊ qō
Deut·6 penitus nescit· Unde illud est notissimū p̄ci-
puūq̄ p̄ceptū· Diliges dñm deū tuū· Sic ita-
q̄ ꝓdita est mens humana vt nūq̄ sui nō me-
minerit·nūq̄ se nō intelligat: nunq̄ se nō dili
gat· Sed qñ q̄ odit aliquē nocere illi studet:
nō īmerito ⁊ mens hois qñ sibi nocet odisse
se dicit· Nesciens·n·sibi vult male: dū nō pu-
tat sibi obesse qō vult· Sz tñ male sibi vult: qñ
Ps·10. id vult qō obsit sibi· Unde illud scriptum est·
Qui diligit iniquitatē: odit aiam suā· Qui er
go se diligere nouit: deum diligit· Qui vo nō
diligit deū: etiā si se diligit: qō ei naturaliter in
ditū est: tñ nō incōuenienter odisse se dicitur
cū id agit qō sibi aduersat ⁊ seip̄m tanq̄ suus
inimicus insequit: q̄ ꝓfecto ē error horrēdus
vt cū sibi hoies ꝓdesse velint: multi nō faciāt
nisi qō eis pniciosissimū ē· Similē morbū mu-
torū animaliū cū poeta describeret· Dū inqt
meliora pijs erroribq̄ hostibus illū: Discissos
nudis laniabāt dentibus arcus· Cū morbus
ille corpis fuerit·cur dixit errorē: nisi q: omne
animal cū sibi natura ꝓciliatū sit vt se custodi
at q̄ntū potest: talis ille erat morbus vt ea q̄z
salutē appetebant sua mēbra laniarent· Cū āt
deū diligit mens· ⁊ sicut dictū est ꝓsequenter
meminit eūq̄ intelligit recte illi ō primo suo
p̄cipiē vt eū sicut se diligat· Jam eñ se nō dili-
git puerse ꝑ recte cū deū diligit: cuius ptcipa
tione imago illa nō solum est· verūetiā ex ve-
tustate renouat ⁊ ex deformitate reformat:
ex infelicitate beatificat· Quis se ita diligat
vt si alterutrū ꝓponat malit oia q̄ infra se dili
git ꝓdere q̄z ꝑire tñ supiorē deserendo ad quē
solū possit custodire fortitudinē suā eoq̄ frui
Ps·58. lumine suo cui canit in psalmo·· Fortitudinē
meā ad te custodiā· Et in alio· Accedite ad eū Ibidē·33
⁊ illumin amini· sic infirma ⁊ tenebrosa facta
est· vt a se quoq̄ ipsa in ea que nō sunt qō ipsa
⁊ q̄bus supior est ipsa infelicius laberet ꝓ amo
res quos nō valet vincere· ⁊ errores a quib⁹
nō videt qua redire· Unde iam deo miseran-
te penit⁹ clamat in psalmis· Defecit me for- Ibidē·37
titudo mea ⁊ lumē oculoz meoz nō est mecū·
Non sane in his tantis infirmitatis ⁊ erroris
malis amittere potuit naturalē memoriā: in-
tellectū ⁊ amorē sui: ꝓpter qō merito dici po-
tuit: quod supra cōmemorauī· Q̄q̄ in imagi-
ne dei ambulat homo: tñ vane ꝓturbat· The Ibidē·38
saurizat ⁊ nescit cui congregabit ea· Cur enim
thesaurizat nisi quia fortitudo eius defecit
eum· per quē habens rei nullius indigeret· Et
cur nescit cui cōgregabit ea: nisi quia lumen
oculoz eius nō est cū eo· ⁊ ideo nō videt quod Luc·12
veritas ait· Stulte hac nocte aiam tuā repe-
tent abs te: hec que ꝓparasti cuius erūt· Ue
rūtamen q: etiā talis in imagine ambulat hō
⁊ habet memoriā ⁊ intellectū ⁊ amorē sui· Ho
minis mens: si ei manifestaret q̄ vtrūq̄ habe
rē nō posset ⁊ vnū e duobus permittere ut eli-
gere: alteq̄ ꝓditurus: aut thesauros quos cō
gregauit: aut mentē: quis vsq̄ adeo nō habz
mentē: vt thesauros mallet habere q̄z mentē·
Thesauri enī mentē possunt plerūq̄ subuer-
tere: ⁊ mens que nō thesauris subuertit: sine
vllis thesauris facilius ⁊ expeditius potest vi
uere· Quis vero vllos thesauros: nisi p men-
tē poterit possidere· Si eñ puer infans q̄uis
ditissimus natus: cū sit dñs oīm que iure sunt
eius: nihil possidet mente sopita: quo tandez
modo quisq̄ quicq̄ mente possidebat amissa·
Sed de thesauris quid loquor: q̄ eis quilibet
hoīm si talis optio ꝓponat: mauult carere q̄z
mente: cum eos nemo ꝓponat: nemo compet
luminibus corporis: quibus nō vt auz rarus
quisq̄ homo: ꝑ ois homo possidet celum: p lu
mina enī corporis quisq̄ possidet quicqd li-
benter videt· Quis ergo si tenere vtrūq̄ nō
possit: ⁊ alterutrū cogatur amittere: nō the-
sauros q̄z oculos malit· ⁊ tamen si ab eo simil
ꝓditione querat: vtrū oculos malit amittere
an mentē: quis mente nō videat eum oculos
malle q̄z mentē· Mens quippe sine oculis car
nis humana est· Oculi aūt carnis sine mente
beluini sunt· Quis porro non hoīem se malit
esse etiam carne cecū: q̄z beluam videntem·
Hec dixi: vt etiaz tardiores: q̄uis breuiter cō-
mouerēt a me: in quorū oculos vel aures he
littere puenerint q̄ntum mens diligit seipsaz
etiam infirma ⁊ errans: male diligendo atz se

ctando que sunt infra ipsam· Diligere porro
seipsam nō posset: si se oīno nesciret· id est si
sui nō meminisset: nec se intelligeret: q̄ in se
imagine dei tam potēs est: vt ei cuius imago
est valeat inherere· Sic eīm ordinata ē natu-
raq̄ ordine: nō locoq̄: vt supra illam nō sit nisi
ille· Deniq̄ cum illi penitus adheserit: vnus
j·Cor·6· erit spūs· Cui rei attestat apls dicēs· Qui aūt
adheret dño vnus spūs est· Accedente q̄pe
ista ad pticipationē nature veritatis ⁊ beati-
tudinis illius: non tñ crescente illo in natura:
veritate ⁊ beatitudine sua· In illa itaq̄ natu-
rat cui feliciter adheserit: imutabiliter viuet
⁊ imutabile videbit omne qđ viderit· Tūc sic
sicut ei diuina scriptura ꝓmittit: satiabit in bo-
nis desideriū eius: bonis imutabilib⁹: ipsa tri
nitate deo suo cuius imago est: ⁊ ne vspiā vio
let erit in abscondito vultus eius: tāta vber-
tate eius impleta: vt eam nūq̄ peccare delec-
tet· Seipsam vo nunc qñ videt: nō aliq̄d im-
mutabile videt·

De mutabilitate mentis humane qua fit:
vt sicut misera facta est ex beata: ita beata pos
sit esse ex misera· Ca·XV·

Quod ideo certe nō dubitat qm̄ mise-
q ra est: ⁊ beata esse desiderat· Nec ob
aliud fieri sperat hoc posse: nisi quia
est mutabilis· Nam si mutabilis nō esset: sicut
ex beata vita misera: sic ex misera beata esse
nō posset· Et quid eā fecisset miserā: sub oīpo-
tente ⁊ bono dño: nisi peccatū suum: ⁊ iusti
cia dñi sui· Et quid eā faciet beatam: nisi meri
tū suū ⁊ p̄miū dñi sui· Sed ⁊ meritū eius gra-
tia est illius: cuius p̄miū erit beatitudo eius·
Justiciā quipe dare sibi nō potest: quā pditaq̄
nō habet· Hanc eīm cū hō conderet accepit: ⁊
peccādo vtiq̄ pdidit· Accepit ergo iusticiā: p
quā beatitudinē accipere mereret· Unde ve
raciter ei dicit ab apl̄o: quasi de suo bono sup-
bire incipienti· Quid eīm habes qđ nō accepi
j·Cor·4 sti· Si aūt accepisti qđ gl̄iaris quasi nō accepe
ris· Qñ aūt bene recordat dñi sui: spū eius ac
cepto sentit oīno: quia hoc discit: intimo ma-
gisterio: non nisi ei⁹ gratuito affectu posse se
surgere: nō nisi suo volūtario defectu cadere
potuisse· Non sane reminiscitur beatitudinis
sue: fuit quipe illa ⁊ nō est: eiusq̄ ista penitus
oblita est: ideoq̄ nec cōmemorari potest· Cre
dit aūt de illa fidedignis litteris dei sui p ei⁹
pphetā ꝓscriptis narrātibus de felicitate pa-
radisi: atq̄ illud p̄mū ⁊ bonū hoīs ⁊ malū hy-
storica traditione indicātibus: dñii aūt dei sui
reminiscit· Ille quipe semp est: nec fuit ⁊ nō
est: nec est ⁊ nō fuit: sed sicut nūq̄ nō erit: ita
nunq̄ nō erat: ⁊ vbiq̄ totus est· Propter qđ Act·17·
ista in illo ⁊ viuit ⁊ mouet: ⁊ est: ⁊ ideo remini
sci eius potest· Non quia hoc recordat quod
eū nouerat in adam: aut alibi alicubi ante hu
ius corpis vitam· Aut cum primū facta est vt
inf ereret huic corpori· Nihil eni hoy oīno
reminiscit· Quicquid hoy est: obliuione dele
tum est· Sed cum memorat vt conuertat ad
dñm tanq̄ ad eam lucem qua iam cum ab illo
auerteret: quodāmodo tangebat· Nam hinc
est q̄ etiam impij cogitant eternitatem: ⁊ mul
ta recte reprehendunt recteq̄ laudant in hoīm
moribus· Quibus ea tandē regulis indicant
nisi in quibus vident: quēadmodū quisq̄ vi-
uere debeat: etiam si nec ipsi eodem modo vi
uant: vbi eas vident· Neq̄ ei in sua natura cū
pculdubio mente ista videant: eorūq̄ mētes
cōstet esse mutabiles: has vero regulas imu-
tabiles videat quisq̄s in eis ⁊ hoc videre po-
tuerit· Nec in habitu sue mentis cū ille regule
sint iusticie· mentes vo eoy constet esse iniu-
stas· Ubi nam sunt iste regule scripte: vbi qđ
sit iustum: ⁊ iniustus agnoscit vbi cernit habē
duz esse quod ipse nō habet· Ubi ergo scripte
sunt: nisi in libro lucis illius que veritas dicit
vnde omnis lex iusta describit: ⁊ in cor hois q̄
operat iusticiam: nō migrando sed tanq̄ imp
mendo transfert: sicut imago ex anulo ⁊ in ce
ram trāsit: ⁊ anulum nō relinquit· Qui vo nō
operat: ⁊ tamen videt quod operandū sit: ip-
se est qui ab illa luce auertit: a qua tamen tan
git· Qui aūt nec videt quēadmodū sit viuen
dū: excusabilius quidem peccat: quia non est
transgressor cognite legis· Sed etiā ipse splē-
dore aliquotiēs vbiq̄ p̄sentis veritatis attin-
gitur: qñ admonitus ꝓfitetur·

De reformatione mentis ad imaginē dei:
⁊ quot modis spūs appellatio diuersis assigne
tur naturis· Ca·XVI·

Ulia vo cōmemorati cōuertuntur ad
q dñm: ab ea deformitate qua per cupi
ditates seculares cōformabant huic
seculo reformant ex illo: audientes apl̄m di- Rom·12
centem· Nolite ꝓformari huic seculo: ꝙ refor-
mamini in nouitate mētis vestre: vt incipiat
illa imago ab illo reformari a quo formata est
Nō eni reformare seipsam potest: sicut potuit
deformari· Dicit etiam alibi· Renouami spū Eph·4·
mentis vestre: ⁊ induite nouū hominē: eum
qui ꝼm deum creatus est: in iusticia ⁊ sanctita
te veritatis· Qz ait: ꝼm deum creatū: hoc alio Gen·1
loco dicit ad imaginē dei· Sed peccando iu-
sticiam ⁊ sanctitatem veritatis amisit: ꝓpter
quod hec imago deformis ⁊ decolor facta est:

Eph·4 hanc recipit cū reformaſ ⁊ renouaſ· Q aut̄ ait·ſpū mentis veſtre:nō ibi duas res intelligi voluit:quaſi aliō ſit mens:aliud ſpūs mentis·Sed quia oīs mens ſpūs eſt: nō aūt oīs ſpūs mens eſt·Eſt enī ſpūs ⁊ deus:qui renouari non poteſt:quia nec veteraſcere poteſt· Dicit etiam ſpūs in hoīe qui mens non ſit:ad quē pertinent imaginationes ſimiles corpoꝝ

ſ·Cor·ſ4 De quo dicit ad corinthios:vbi dicit· Si aut̄ orauero lingua:ſpūs meus orat:mens autez mea infructuoſa eſt·Hoc enī ait:qñ id qō dicitur nō intelligit:quia nec dici poteſt: niſi corporaliū vocum imagines ſonū oris in ſpūs cogitatione p̄ueniant·Dicitur ⁊ hoīs anima ſpi

Job·ſ9· ritus·Vnde eſt in euāgelio·Et inclinato capite tradidit ſpū·quo ſignificata eſt mors corporis:anima exeūte·Dicitur ſpūs etiam pecoris:qō in eccleſiaſte libro ſalomonis aper

Eccs·3· tiſſime ſcriptum eſt·vbi ait·Quis ſcit ſpūs filioꝝ hoīs ſi aſcendet ipſe ſurſum:⁊ ſpūs pecoris ſi deſcendet ipſe deorſuz in terrā·Scriptū

Gen·7· eſt etiam in geneſi vbi dicit diluuio mortuam vniuerſam carnē que habebat in ſe ſpūm vite Dicit ſpūs etiam ventus:res apertiſſime cor

Ps·148 poralis·Vnde illud in pſalmis· Ignis: grando:nix glacies:ſpūs tempeſtatis·Quia ergo tot modis dicit ſpiritus: ſpūm mentis dicere voluit eum ſpūm que mens vocatur·ſicut ait

Colo·2 etiam idem apoſtolus·In expoliatiōe corporis carnis·Non duas vtiqz res intelligi voluit quaſi aliud ſit caro:aliud corpus carnis· Sed quia corpus multarum rerum nomē eſt quarum nulla eſt caro· Nam multa ſunt excepta carne corpora celeſtia ⁊ corpora terreſtria· Corpus carnis dixit: corpus quod caro eſt. Sic itaqz ſpūm mentis eum ſpūm que mens eſt·alibi quoqz apertius etiam imaginē noia-

Colo·3· uit:ſcz aliis verbis idipm p̄cipiens· Expolian tes vos inquit veterem hoīem cū actibus eiꝰ induite nouū qui renouaſ in agnitionem dei ſm imaginem eius qui creauit euz· Qō ergo

Eph·4 ibi legitur· Induite nouū hoīem q̄ ſm deum

Colo·3· creatus eſt:hoc iſto loco Induite nouū hoīez qui renouaſ ſm imaginem eius q̄ creauit eū Ibi aūt ait·ſm deum· hic vero ſm imaginem eius qui creauit eum· Pro eo vero quod ibi

Eph·4 poſuit· In iuſticia ⁊ ſanctitate veritatis· hoc

Col·3 poſuit hic·In agnitionē dei· Fit ergo iſta renouatio reformatioqz mentis ſm deum· vel ſm imaginez dei·Si ideo dicit ſm deū: ne ſm aliam creaturā fieri putetur· Ideo autez ſm imaginez dei: vt in ea re intelligatur fieri hec renouatio: vbi eſt imago dei: id eſt in mente· Quēadmodū dicimus ſm corpus mortuum: nō ſm ſpūm eum qui de corpore fidelis ⁊ iuſtus abſcedit· Quid enī dicimus ſm corpus mortuū: niſi corpore vel in corpore:nō anima vel in anima mortuū·Aut ſi dicamus: ſm corpus eſt pulcer:aut ſm corpus fortis· nō ſcōm animū: quid eſt aliud q̄ corpe nō animo pulcer aut fortis eſt· Et innumerabiliter ita loqmur· Non itaqz ſic intelligamus: ſm imaginē Colo·3· eius qui creauit eum: quaſi alia ſit imago ſm quā renouaſ: nō ipſa que renouaſ·

Quid ſit inter regenerationē baptiſmi et renouationem qua pficitur de die in diem in agnitione dei· Ca·XVII·

Ane iſta renouatio nō momēto vno ſ fit ipſius p̄uerſionis: ſic vt momento vno fit illa in baptiſmo renouatio remiſſione oīm peccatoꝝ· Neqz eīm vel vnum q̄ntulūcūqz remanet: qō nō remittaſ: ſ quēadmodū aliud eſt carere febribus:aliud ab infirmitate que febribus facta eſt reualeſcere· Itēqz aliud eſt infixum telum de corpore demere:aliud vulnus qō eo factū eſt ſecūda curatione ſanare:ita p̄ma curatio eſt cām remouere languoris:qō p oīm fit indulgentiā peccatoꝝ:ſecūda ipm ſanare languorē:qō fit paulatim pficiendo in renouatione huius imaginis: q̄ demonſtranſ in pſalmo vbi legit· Qui Ps·102· p̄pitius fit oīmbus iniquitatibus tuis· quod fit in baptiſmo· Deinde ſequitur· Qui ſanat Ibidem· oēs languores tuos: qō fit quotidianis acceſſibus: cū hec imago renouaſ· De qua re apl's aptiſſime locutus eſt dicens· Et ſi exterior homo noſter corrumpit: ſed interior renouaſ de 2·Cor·4 die in diem· Renouaſ aūt in agnitione dei: ꝫ eſt in iuſticia ⁊ ſanctitate veritatis: ſicut ſe ſe Colo·3· habent apoſtolica teſtimonia: que paulo ante cōmemorauī·In agnitiōe igit dei: iuſticiaqz ⁊ ſanctitate veritatis: qui de die in diē pficiendo renouaſ: trāſfert amorē a tpalibus ad eterna: a viſibilibꝰ ad intelligibilia: a carnalibus ad ſpiritualia: atqz ab iſtis cupiditatē frenare atqz minuere: illiſqz ſe charitate alligare diligenter inſiſtit· Tantū autem facit: quantū diuinitus adiuuaſ· Dei quipe ſententia ē· Sine me nihil poteſtis facere· In quo pfectu Job·15 ⁊ acceſſu tenentē mediatoris fidem cum dies vite huius vltimus quēqz compererit: perducendus ad deū quem coluit: ⁊ ab eo perficiendus excipiet ab angelis ſanctis incorruptibile corpus in fine ſeculi·nō ad penam ſed ad gloriam recepturus· In hac quipe imagine tūc perfecta erit dei ſimilitudo: quando dei perfecta erit viſio· De qua dicit apoſtolus paulus ſ·Cor·ſ3 Videmus nunc per ſpeculum in enigmate:

2·Cor·3 tunc aũt facie ad faciem· Item dicit· Nos aũt reuelata facie gl̃iam dn̄i contẽplantes in eandem imaginẽ transformamur de gl̃ia in gl̃iaz tanq̃ a dn̄i spũ: hoc est quod fit de die in diem
j·Joh·3 bene pficientibus· Aplus aũt iohes· Dilectissimi inquit nunc filij dei sumus: t nondũ apparuit quod erimus· Scimus quia cũ apparuerit similes ei erimus: qm̄ videbimus eũ sicuti est· Hinc apparet tunc in ista imagine dei fieri eius plenã similitudinẽ: quando eius plenaz perceperit visionẽ·

Posse etiaz hoiem corpore imaginẽ dei accipi: fm q verbum caro factũ est: cuius imortalitati oẽs sancti pformabunt· La·XVIII·

q Clamq̃ possit hoc a iohãne aplo etiã de imortalitate corporis dictum videri· Et in hac q̃pe similes erimus deo sed tm̄modo filio quia solus in trinitate corpus accepit: in quo mortuus resurrexit: atq̃ id ad superna peruexit· Clam dicit etiam ista imago filij dei: in qua sicut ille imortale corp⁹ habebimus: pformes facti in hac pte: nõ pris imaginis: aut spũs sancti: sed tm̄mõ filij: quia
Joh·j· de hoc solo legit: t fide sanissima accipit· Verbum caro factum est· ppter quod apostolus
Roma·8 Quos autem inquit pscivit t pdestinavit cõformes fieri imaginis filij sui: vt sit ipse pmogenitus in multis fratribus· Primogenitus vtiq̃ a mortuis: fm eundẽ apostolũ: qua morte seminata est caro eius in cõtumelia: resurrexit in gl̃ia· Scõm hanc imaginem filij cui p imortalitatem conformamur in corpore: etiã
Ibidem· illud agimus quod dicit idẽ aplus· Sicut portauimus imaginẽ terreni: portemus t imaginem eius qui de celo ẽ: vt scz q fm adam mortales fuimus: fm christũ imortales nos futuros fide vera t spe certa: firmaq̃ teneamus· Sic em̄ nunc eandem imaginẽ portare possumus: nondũ in visione: sed in fide: nondũ in re: sed in spe. De corporis quippe resurrectione tunc loquebat apostolus cum hec diceret·

Qua sui parte homo ad imaginẽ t similitudinẽ dei factus sit: ad quã pficiendo renouat·

Caplm·XIX·

a T vero illa imago de qua dictum est
Gen̄·j Faciamus hoiem ad imaginem t similitudinẽ nostram· quia nõ dictũ est ad meã vel ad tuã· ad imaginẽ trinitatis factũ hoiez credimus: t ẽ̃ta potuimus inuestigatõne cõphendimus· Et ideo fm hanc potius t illud
j·Joh·3 intelligendũ est: quod ait aplus iohes· Similes ei erimus: qm̄ videbimus euz sicuti est: qz
Ibidem· de illo dixit de quo dixerat· filij dei sumus· Et imortalitas carnis illo perficiet momento resurrectiõis: de q̃ ait aplus paulus· In ictu oculi: in nouissima tuba: t mortui resurgẽt incorrupti t nos imutabimur· In ipo nãq̃ ictu oculi ante iudiciũ resurget in virtute: in incorruptione: in gl̃ia corpus spiritale qõ nũc semiat in infirmitate· corruptione· ptumelia corpus aiale· Imago vero que renouat in spũ mentis in agnitione dei· nõ exterius ꝑ interius de die in diẽ ipa pficiet visione que tunc erit post
j·Cor·15 iudiciũ· facie ad faciẽ· nunc aũt pficit p speculũ in enigmate· Propter cui⁹ pfectionẽ dictũ
j·Joh·3 intelligendũ est· siles ei erimus qm̄ videbim⁹ eũ sicuti ẽ· Hoc ei donũ tũc nob dabit cũ dictũ
Mat·25 fuerit Venite benedicti patris mei possidete paratũ vobis regnũ· Tunc quippe tollet impius vt nõ videat claritatẽ dn̄i· qm̄ ibũt sinistri in supplicium eternũ· euntibus dextris in vitã eternã· Hec est aũt (sicut ait Vitas) vita eter-
Joh·17· na· vt cognoscant te inquit vnũ vez deum· t quẽ misisti iesum xp̄m· Hanc ꝓemplatiuã sapientiam quã ppie puto in litteris sanctis a scientia distinctã· sapiam nuncupari dũtaxat hominis· que quidẽ illi nõ est nisi ab illo cuius pticipatione vere sapiens fieri mens rõnalis t intellectualis potest· Licero cõmẽdans in fine dialogi hortensij· Que nobis inquit dies noctesq̃ ꝓsiderantibus acuentibusq̃ intelligentiã que est mentis acies cauentibusq̃ ne quãdo illa hebescat· id est in phia viuentibus magna spes est· Aut si hoc qõ sentimus t sapimus mortale t caducũ est· iocundũ nobis perfunctis muneribus hũanis occasum· neq̃ molestã extinctionẽ t quasi quietẽ vite fore· Aut si vt antiquis phis hisq̃ maximis longeq̃ clarissimis placuit eternos animos ac dinos habemus· sic existimandũ est quo magis hi fuerint semp in suo occursu· id est in ratione t inuestigandi cupiditate· t quo minus se admiscuerint atq̃ implicuerint hoim vitijs t erroribus hoc vel his faciliorẽ ascensum t redituz in celũ fore· Deinde addens hanc ipsam clausulã repetendoq̃ fmonem finiens· Quapropter inquit vt aliqũ terminet oratio· si aut extingui tranquille volumus cũ his artubus vterimus· aut si ex hac in aliam haud paulo meliorem domũ sine mora demigrare· in his studijs nobis oñis opa t cura ponenda est· Hic miror hoiem tanti ingenij: perfũctis muneribus humanis: hominibus in philosophia viuentibus: que contemplatione veritatis beatos facit: iocundum ꝓmittere occasuz: si hoc quod sentimus t sapimus mortale t caducuz est: quasi hoc moriat t intercidat quod nõ diligebamus: vel potius quod atrociter oderat

mus: vt iocundus nobis sit eius occasus. Verum hoc nō didicerat a philosophis quos magnis laudibus p̄dicat: sed ex illa noua academia vbi ei dubitare etiā de rebus manifestissimis placuit: ista sententia redolebat. A philosophis autē sicut ipse confitet maximis longeq; clarissimis: eternos animos esse acceperat Eterni quippe nō incōuenienter hac exhortatione excitant: vt in suo cursu reperiant cum venerit vite hui⁹ extremū. id est in rōne t inuestigandi cupiditate minusq; se admisceant atq; implicent hoim vitijs t erroribus: vt eis facilior sit regressus ad deum. Sed iste cursus qui constituit in amore atq; inuestigatione veritatis: non suffecit miseris. id est hominibus: cum ista sola rōne mortalibus sine fide mediatoris. Quod in libris superioribus huius operis: maxime in quarto t. xiij. ē̄tum potui demonstrare curaui.

Explicit liber quartusdecimus.

Incipiūt capitula libri q̄ntidecimi.

i De excellentia animi ad imaginem creatoris sui conditi.
ij De summo bono quod semp inuenien duz querit t q̄rendū inuenit.
iij Quid disputatū: quidue sit comphensum p̄cedentiū ratiocinatione librorū.
iiij In quarū rerum cōtemplatione sūma trinitas inquirenda sit.
v Omnia que de deo digne dici vident posse in pauciora conferri vt nihil minus dictum intelligat.
vj Quō etiaz si vnum aliquid eligatur ex multis: quod digne appellet deus in vna ipsa apellatione trinitas dicatq; possit intelligi.
vij Quo differat trinitas que iuenitur in imagine dei a trinitate que deus est.
viij De speculo in quo p imaginem dei trinitas eius vtcūq; intellecta conspicitur.
ix De enigmate t tropicis locutionibus
x Quomodo per inspectionem verbi qđ est in cogitatione mētis humane ad agnitionem verbi quod deus est aliquatenus possit accedi.
xj Sicut verbum hominis significatur p vocem vel quodlibet iudicium corporale: ita verbum dei manifestatū esse per carnem.
xij Quantū distent a vera t perfecta similitudine dei que in natura mentis vt cūq; deo similia reperiunt.
xiij De scientia dei patris cui nihil cuiusq; creature indicijs conferat.
xiiij De similitudine t equalitate patris dei t vnigeniti eius consubstantialis et coeterni.
xv Q̄ dissimile sit verbum nostrum mutabile: a verbo dei incōmutabili t eterno.
xvj An volubilitas cogitationis deo inesse credenda sit.
xvij De spiritusancto qui patri t filio equalis accipitur t vtriusq; spūs dicitur t charitatis noīe intelligitur: cum q̄libet in trinitate psona sit charitas.
xviij De excellentia charitatis q̄ ita ex deo est vt ipse sit deus.
xix Qua ratione donum dei dicatur spiritussanctus.
xx Contra eos qui vnigenitum dei nō paterne nature sed voluntatis filium esse dixerunt.
xxj De similitudinibus trinitatis diuine que in natura mentis ad imaginem dei facte reperiri vtcūq; potuerūt.
xxij Tria que sūt in imagine dei. id est memoria: intellectus: t amor vnius esse persone quia nō hoc est ei esse quod hec habere.
xxiij Q̄ vera in dei trinitate vnitas: t q̄ vera in eiusdem vnitate sit trinitas
xxiiij De his qui naturaz mentis subtiliter intuētur: t eam imaginē dei esse nō sentiunt.
xxv Q̄ beatos faciat fides recta: etiā eos qui de naturis incorporeis nequeūt disputare.
xxvj Interualla temporū diuine trinitatis nulla sunt.
xxvij Quid quodam sermone ad populum disputatū sit de differētia generationis filij t p̄cessionis spūssancti.

Incipit liber quintusdecimus.

De excellentia animi ad imaginem creatoris sui conditi. Ca. I.

Volentes in reb⁹ q̄ facte sunt ad cognoscendū eum a quo facte sunt: exercere lectorē: iā puenimus ad ei⁹ imaginem qđ est hō: in eo quo ceteris animalibus antecellit: id est rōne vel intelligentia: et quicqđ aliud de anima rōnali vel intellectuali dici pōt: qđ ptineat ad eā rem que mens vocatur vel animus. Quo nomine nonnulli auctores lingue latine: id qđ excellit in homīe: & nō ē in pecore abalia q̄ ineſt & pecori: suo quodam loquendi more distinguūt. Supra hanc ergo naturā si querim⁹ aliquid & verū querimus: deus est: natura scz nō creata: sed creatrix: que vtrū sit trinitas. nō soluz credentib⁹ diuine scripture auctoritati: verūetiā intelligentibus: aliqua si possumus rōne iam demōstrare debemus. Cur aūt si possum⁹ dixerim: res ipa cū q̄ri disputādo cepit: melio⁹ iudicabit.

De summo bono quod semp inueniendum querit̄ & querendū inuenit̄. Ca. II

Deus quipe ipe quē querim⁹ adiuuabit: vt spero: ne sit infructuosus labor noster: & intelligam⁹ quēadmodum dictū sit in psalmo scō: Quereť cor querentium dñm: querite dñm & cōfirmamini: querite faciem eius semp. Videť enī qđ semp q̄rit: nunq̄ inueniri: & quō iam letabit̄: & nō poti⁹ iam cōtristabit̄ cor querentiū. si nō potuerint inuenire qđ querit̄: Nō enī ait: Quereť cor inuenientiū: sed querentiū dñm: & tñ dñm deum inuenire posse dū querit̄: testat̄ Esaias ppha dū dicit: Querite dñm & mox vt inueneritis inuocate eum: & cū appropinquauerit vobis: derelinquat impius vias suas: & vir iniquus cogitatiōes suas. Si ḡ quesit⁹ inueniri potest cur dictū ē. Querite faciē eius semp: an & inuētus forte querēdus est? Sic enī sunt incōprehensibilia requirēda: ne se existimet nihil inuenisse: q̄ q̄ sit incōprehensibile qđ querebat potuerit inuenire. Cur ergo sic q̄rit: si incomphensibile cōprehendit esse qđ querit: nisi da cessandum nō est q̄diu in ipsa cōprehensibilium rerū inq̄sitiōe pficit: & melio⁹ melioq̄ fit q̄rēs: tā magnū bonū qđ & inueniēdū querit̄: & querēdū inuenit̄? Nam & querit̄ vt inueniatur dulcius: & inuenit̄ vt querat̄ auidi⁹. Scōm hoc accipi pōt: qđ dictū est in libro ecclesiasticō dicere sapientiā. Qui me māducāt adhuc esurient: & qui bibūt me adhuc sitient. Manducant enī & bibūt q: inueniunt: & q: esuriunt ac sitiunt adhuc querūt. Fides querit: intellectus inuenit. Propt̄ qđ ait ppheta. Nisi crediderit̄is: nō intelligetis. Et rursus. Intellectus eum quē inuenit: adhuc querit. Deus enī respexit sup filios hoim: sicut in psalmo sacro canit̄: vt videret si est intelligens aut requirēs deū. Ad hoc debet homo esse intelligēs vt requirat deū. Satis itaq̄ rememorati fuim⁹ in his que deus fecit: vt p ea cognoscere ipse q̄ fecit. Inuisibilia enī ei⁹ p ea q̄ facta sunt intellecta cōspiciunt̄. Vñ arguunt̄ in libro sapientie q̄ de his q̄ videnť bona non potuerūt scire eum q̄ est: neq̄ opib⁹ attendētes agnouerūt artificem: sed aut ignem: aut spīm: aut citatuz aerem: aut gyrū stellarū: aut violentiā aquarum: aut luminaria celi: rectores orbis terrarum deos putauerunt: quorū q̄dem si specie delectati hec deos putauerūt: sciant q̄nto dominator eorū melior est. Speciei enī generator ea creauit. Aut si virtutē & operationem eorū mirati sunt: intelligāt ab his q̄nto q̄ hec constituit fortior ē. A magnitudine enī speciei & creature: cognoscibiliter poterit creator videri. Hec de libro sapiētie propterea posui: ne me fidelium quispiā frustra & inaniter existimet in creatura pus p quasdā sui generis trinitates quodā modo gradatim donec ad mentē hois puenirem: que esse indicia summe illi⁹ trinitatis: quā querimus: cū deū querimus.

Quid disputatum quidve sit cōprehensuz pcedentiū rōcinatione librorū. Ca. III

Sed qm̄ disserēdi & rōcinādi necessitas p q̄tuordecim libros multa nos dicere cōpulit: q̄ cūcta simul aspicere nō valem⁹: vt ad id qđ apprehēdere volumus ea celeri cogitatione referam⁹: faciā q̄tū dño adiuuāte potuero: vt q̄cqđ in singlis voluminibus ad cognitionē disputatione pduxi remota disputatione breuiter congerā: & tanq̄ sub vno mētis aspectu nō quēadmodū res quecq̄ psuasit: & ipsa que psuasa sunt ponam: ne tam longe sint a pcedentibus cōsequētia: vt oblionē pcedentiū faciat inspectio cōsequentium: aut certe si fecerit: cito possit qđ exciderit relegendo recolligi. In primo libro ex scripturas sacras: vnitas & equalitas summe illi⁹ trinitatis ostendit̄. In. ij. & iij. & iiij. eadem: sed de filij missione & spīritussancti diligenter questio pertractata: tres libros fecit. Demonstratumq̄ est: non ideo minorem mittentem eo qui missus est: quia ille misit: hic missus ē: cum trinitas que per omnia equalis est: pariter quoq̄ in sua natura immutabilis: et inuisibilis: et vbiq̄ presens inseparabiliter operetur. In. v. propter eos quibus ideo videtur

Ps. 104

Ibi. s.

Esa. 55.

Ps. 104

Ecci. 24

Ps. 13

Rom. 1

Sapi. 13

Ibidem.

nō eandē patris ⁊ filij esse substantiā: q⁹ omne qđ de deo dicit: ꝑm substantiā dici putant: ⁊ ꝓ pterea ⁊ gignere ⁊ gigni: vel genitū esse ⁊ ingenitū: qm̄ diuersa sunt: contendūt substantias esse diuersas: demōstrat nō oīe quod de deo dicit ꝑm substantiā dici: sicut ꝑm substātiā dicit bonus ⁊ magnus: ⁊ si quid aliud ad se dicitur: sed dici etiaz relatiue: id est nō ad se sed ad aliquid qđ ipse nō est: sicut pater ad filium dicit: vel dñs ad creaturam sibi seruientē: vbi si quid relatiue: id est ad aliquid qđ ipe nō est etiā ex tpe dicit: sicuti est. Dñe refugiū factus es nobis: nihil ei accidere quo mutet: ꝙ omni
Ps. 89. no ipm in natura vel essentia sua imutabilem ꝓmanere. Jn. vj. quō dict⁹ sit xp̄us o⁹e aplico dei virtus ⁊ dei sapientia: sicut disputat: vt differat eadem questio diligenti⁹ retractanda: vtrū a quo est genitus christus nō sit ipe sapiē tia: sed tm̄ sapiētie pater: an sapientia sapientiam genuerit: ꝙ quodlibet horū esset: etiā in hoc libro apparuit trinitatis equalitas: ⁊ non deus triplex: ꝙ trinitas: nec quasi aliqđ duplū esse patrē ⁊ filium ad simplū spm̄scm̄: vbi nec tria plus aliqđ sunt q̄ vnū horū. Disputatuz est etiā quō possit intelligi quod ait hilarius eps. Eternitas in patre: species in imagine vsus in munere. Jn. vij. questio que dilata fuerat explicat: ita vt deus qui genuit filiū: non solum sit pater virtutis ⁊ sapiētie sue: sed etiā ipe x̄tus atq; sapientia. Sic ⁊ spūssanct⁹. Nec tm̄ simul tres sunt virtutes: aut tres sapientie sed vna x̄tus: ⁊ vna sapientia: sicut vn⁹ deus: ⁊ vna essentia. Deinde quesitum ē: quō dicantur vna essentia: tres ꝓsone: vel a q̄busdā gretis vna essentia: tres substātie: ⁊ inuenta ē elocutionis necessitate dici: vt aliquo vno nomine enūciarent: cū queriť: qđ tres sint: q̄ tres esse veraciter cōfitemur: patrē. s. ⁊ filiū ⁊ spm̄ sanctū. Jn. vij. rōne etiā reddita intelligentibus clarū est in substantia veritatis nō solum patrē filio nō ee maiorē: sed nec ambos simul aliquid maius esse q̄ solū spm̄scm̄: aut quoslibet duos in eadem trinitate mai⁹ esse aliquid q̄ vnum: aut oēs simul tres mai⁹ aliquid esse q̄ singulos. Deinde ꝓ veritatē que intellecta cōspicit: ⁊ ꝓ bonū summū a quo ē oīe bonuz ⁊ ꝓ iusticiā ꝓpter quā diligit⁹ iustus: ab animo etiā nōdū iusto: vt natura nō solum in corpalis: verūetiā incōmutabilis quod ē de⁹ quātū fieri pōt intelligeret admonui: ⁊ ꝓ charitatem que in scripturis sanctis deus dict⁹ ē ꝑ quā cepit: vtcūq; etiā trinitas intelligētibus apparere: sicut amans ⁊ qđ amat: ⁊ amor. Jn. ix. ad imaginē dei: qđ est hō ꝑm mentē puenit disputatio: ⁊ in ea quedā trinitas inuenit: id est mēs ⁊ noticia: qua se nouit: ⁊ amor quo se noticiāq; suā diligit: ⁊ hec tria equalia inter se ⁊ vni⁹ ostendunt essentie. Jn. x. hoc idē diligētius subtiliusq; tractatum est: atq; ad id ꝓductum: vt inueniret in mente euidentior trinitas eius: in memoria scz ⁊ intelligentia ⁊ voluntate. Sed q̄m ⁊ hoc compertū est: q̄ nunq; ee ita potuerit: vt mens nō sui meminisset: non se intelligeret ⁊ diligeret: ꝙuis nō semp se cogitaret. Cum aūt se cogitaret: nō se a corpalibus rebus eadē cogitatiōe discerneret: dilata est de trinitate cui⁹ hec imago ē disputatio vt in ipsis etiā corpalibus visis inueniret trinitas: ⁊ distinctius in ea lectoris exerceretur intentio. Jn. xj. ergo electus ē sensus oculorū in quo id qđ inuentū ē etiā in ceteris quattuor sensibus corpis ⁊ nō dictū posset agnosci: at q; ita exteriozis hois trinitas: primo in his q̄ cernunť extrinsecus: ex corpe scz quod videť ⁊ forma que inde in acie cernētis imprimitur ⁊ vtrūq; copulātis intentione voluntatis apparuit. Sed hec tria non inter se equalia: nec vnius esse substātie claruerūt. Deinde in ipo animo ab his que extrinsec⁹ sensa sunt velut introducta inuenta est altera trinitas: vbi apparerent eadē tria vnius esse substātie. Jmaginatio corpis que in memoria est: ⁊ inde informatio cū ad eam cōuertit acies cogitātis: ⁊ vtrūq; ꝓiungens intentio voluntatis. Sed ideo ista trinitas ad exteriorem hominem reperta est ꝓtinere: quia de corpibus illata est q̄ sentiunť extrinsecus. Jn. xij. discernenda visa est sapientia a scientia: ⁊ in ea que ꝓprie scientia nuncupat: quia inferior est: ꝓius q̄daz sui generis trinitas inquirenda. Que licz ad interiorem hoīem iā ptineat: nōduz tm̄ imago dei vel appellanda sit vel putāda. Et hoc agit in xiij. ꝑ cōmendationē fidei xp̄iane. Jn. xiiij. aūt de sapiētia hois vera. id est de munere in eius ipsius dei participatione donata: que a scientia distincta est disputat. Et eo peruenit disputatio vt trinitas apareat in imagine dī quod est hō: ꝑm mentē: que renouat in agnitione dei: ꝑm imaginē ei⁹ q̄ creauit hoīem ad imaginē suā: ⁊ sic ꝓcipit sapientiam vbi ꝓtemplatio est eternorum. Col. 3. Gen. 1

Jn quarum rerū contemplatione summa trinitas inquirenda sit. Ca. IIII.

i Tam ergo in ipsis rebus eternis incorpalib⁹ ⁊ incōmutabilib⁹ in q̄rū pfecta ꝓtēplatione nobis beata q̄ non nisi eterne est vita ꝓmittit: trinitatē q̄ deus ē inquiramus. Neq; eī diuinoꝝ librorꝝ tm̄ mō

auctoritas esse deū p̄dicat: ꝙ oīs que nos circūstat ad quā nos etiā p̄tinemus vniuersa ipsa rez natura, p̄clamat habere se p̄stantissimū p̄ditorem: q̄ nobis mentē rationēq; naturalē dedit: qua viuentia nō viuentibus sensu p̄dita nō sentientibus: itelligentia nō intelligentibus: īmortalia mortalibus: īpotentibus potentia: iniustis iusta: speciosa deformib⁹ bona malis: incorruptibilia corruptibilibus: īmutabilia mutabilibus: inuisibilia visibilibus: incorpalia corpalibus: beata miseris p̄ferenda videamus. Acp hoc q̄n rebus creatis creatorem sine dubitatiōe p̄ponimus: oportet vt eū t sūme viuere t cuncta sentire atq; intelligere: t mori: corrumpi: mutariq; non posse: nec corpus esse: sed spm̄ oīm potentissimū: iustissimū: speciosissimū: optimū: beatissimūq; fateamur.

Oīa que de deo digne dici videnť posse in pauciora p̄ferre vt nihil minus dictum intelligatur. Capm̄ .V.

Ed hec oīa que dixi: t quecūq; alia simili more locutionis humane digne de deo dici videnť: t vniuerse trinitati que est vnus deus: t psonis singulis in eadem trinitate conueniūt. Quis em̄ vel vnū deum qđ est ipsa trinitas: vel patrem vel filium vel spm̄ sanctū audeat dicere: aut nō viuentē aut nihil sentientē vel intelligentez: aut in ea natura qua inter se p̄dicanť: equales quenq; esse eoz mortalē siue corruptibilē: siue mutabilē siue corporeū: aut quisq; ibi neget aliquē potentissimū: iustissimū: speciosissimū: optimū: beatissimū? Si ergo hec atq; hmōi oīa t ipsa trinitas t in ea singuli dici possunt: vbi aut quō trinitas apparebit: redigamus itaq; p̄us hec plurima ad aliquā paucitatem. Quc vita em̄ dicit in deo: ipsa est essentia eius atq; natura. Non itaq; deus viuit nisi vita qđ ipse sibi est. Hec aūt vita non talis est: qualis ineſt arbori: vbi nullus est intellectus: null⁹ est sensus: nec talis qualis ineſt pecori. habet em̄ vita pecoris sensum q̄nquiptitū: sed intellectū habet nullū. At illa vita q̄ deus est sentit atq; intelligit oīa: t sentit mente nō corpe: q; spūs est deus. Non aūt sicut aīa alia q̄ hūt corpa: per corpus sentit aīa. Non em̄ ex aīa p̄stat t corpore. Acp hoc simplex illa natura sicut intelligit sentit: sicut sentit intelligit. Idēq; sensus q̄ intellectus est illi. Nec ita vt aliq̄n esse desistat aut ceperit. Immortalis est em̄: nec frustra de illo dictū est q; solus habeat īmortalitatē. Nam īmortalitas eius vere īmortalitas ē: in cuius natura nulla est cōmutatio. Ipsa est etiā vera eternitas q̄ est īmutabilis deus sine initio: sine fine p̄seq̄nter t incorruptibil. Una ergo eadēq; res dicit siue dicat eternus deus siue īmortalis: siue incorruptibilis: siue īmutabilis. Itēq; cū dicit viuēs t intelligēs: qđ ē vtiq; sapiens: hoc idē dicit. Non em̄ p̄cipit sapiaz q̄ sit sapiēs: ꝙ ipse sapia est. Et hec vita eadēq; virtus siue potētia. eadēq; spēs q̄ potens atz speciosus dicit. Quid em̄ potentius t speciosius sapia: que attingit a fine vsq; ad finē fortiter: t disponit oīa suauiter? Bonitas etiam atq; iusticia nūq̄d inter se in natura dei: sicut in eius op̄ibus distāt tāq; due diuerse sint q̄litates dei: vna bonitas: alia iusticia? Nō vtiq; Sed q̄ iusticia ipsa bonitas: t q̄ bonitas ipa beatitudo. Incorpalis aūt vel incorporeus. iō dr deus: vt spūs credat: vel intelligat esse nō corp⁹. Proinde si dicamus: eternus: īmortal: incorruptibilis: īmutabilis: viuus: sapiēs: potens: speciosus: iustus: bonus: btūs spūs: horū oīm nouissimū qđ posui: quasi tm̄mō videť significare substantiā: cetera vo huius substātie q̄litates: sed nō ita est in illa ineffabili simpliciq; natura. Quicūq; em̄ ꝼm q̄litates illi dici videť: ꝼm substantiā vel essentiā est intelligendū. Absit em̄ vt spūs ꝼm substantiā dicat deus: t bonus ꝼm q̄litatē: ꝙ vtrūq; ꝼm substātiā. Sic oīa cetera q̄ cōmemorauimus: vnde in supioribus libris multa iam diximus. De q̄ tuor igit̄ p̄mis que modo a nobis enumerata atq; digesta sunt. id est eternus: īmortalis: incorruptibilis: īmutabilis: vnū aliquid eligamus: quia vnū quatuor ista significant: sicut iam disserui: ne p multa distendat intentio: t illud potius qđ positū est p̄us. id est eternus. hoc faciamus t de quatuor secūdis que sunt viuus: sapiēs: potens: speciosus. Et q̄m vita qualicūq; ineſt t pecori cui sapientia nō ineſt duo vero ista sapiētia scz atq; potentia ita sūt inter se in homine compata: vt sancta scriptura diceret. Melior est sapiens q̄ fortis. Speciosa porro etiam corpora dici solent. Unuz ex his quatuor quod eligimus: sapiens eligatur. q̄uis hec quatuor in deo nō inequalia dicenda sint. Noia em̄ quatuor: res autem vna est. De tercijs vero vltimis quatuor q̄uis in deo idem sit iustum esse quod bonū: quod beatum. Idēq; spiritū esse: quod iustum t bonū t beatum esse. tamen quia in hominibus potest esse spiritus nō beatus: potest t iustus et bonus nondū beatus. Qui vero beatus est: p̄fecto t iustus t bonus t spūs est: hoc potiꝰ eligamus quod nec in hoibus esse sine illis tribus pōt qđ est beatus.

Sap. 8.

Sap. 6.

1. Thi. 6

Quō etiam si vnū aliquid eligatur ex multis qō digne appelletur deus: in ipa vna appellatiōe trinitas deitat̄ possit intelligi. La. VI

Uncigit̄ cū dicimus eternū: sapiēs n beatū: hec tria sunt trinitas que appellat̄ deus. Redigamus quidē illa duodecim in istā paucitatē triū: ꝙ co mō fortitan possum⁹ et hec tria in vnū aliqd hoz. Mā si vna eadēq res in dei natura pōt esse sapiētia ⁊ potentia: aut vita ⁊ sapiētia: cur nō vna eadēq res esse possit in dei natura eternitas ⁊ sapientia: aut beatitudo ⁊ sapiētia. Ac p̄ꝫ sicut nihil intererat vtrū illa duodecim: an ista tria diceremus: qū illa multa in istam redigimus paucitatem. Ita nihil interest vtruz tria ista dicamus an illud vnū in cuius singularitate duo cetera silr redigi posse monstrauimus. Quis itaq disputādi modus: q nā tandē vis intelligendi atq potentia q viuacitas rōnis: q acies cogitationis ostendet: vt alia iam taceam: hoc vnū qō sapiētia dicitur deus: quomodo sit trinitas? Neq em̄ sicut nos de illo p cipimus sapiam ita deus de aliquo sed sua est ipe sapientia. qz non est aliud sapientia eius. aliud essentia: cui hoc est esse qō sapientē esse dicitur quidem in scripturis sanctis: christ⁹ dei virtus ⁊ dei sapientia. Sed quemadmodum sit intelligendū ne patrem filius videat facere sapientē: in libro. vij. disputatuz est. Et ad hoc ratio puenit: vt sic sit filius sapientia ō sapientia: quēadmodū lumen de lumine de⁹ de deo. Nec aliud potuim⁹ inuenire spm̄ sanctū: nisi ⁊ ipm esse sapientiaz: ⁊ simul oēs vnā sapientiam: sicut vnū deū: vnā essentiā. Hanc ergo sapiētiā qō est deus: quō intelligim⁹ esse trinitatē non dixi quō credimus (nam hoc inter fideles qō debet habere qōem) sed si aliq mō p intelligentiam possumus videre qō credimus quis iste erit modus. Si em̄ recolam⁹ vbi nostro intellectui ceperit in his libris trinitas apparere: occauus occurrit. Ibi quipe vt potuimus disputādo erigere temptauim⁹ mentis intentiōem ad intelligendā illam pestantissimam imutabilem naturaz qō nostra mens non est. Quā tñ sic intuebamur: vt nec longe a nobis esset: ⁊ supza nos esset: nō loco sed ipa sui venerabili mirabilicq p̄stantia: ita vt apud nos esse suo pñti lumine videret. In qua nobis adhuc nulla trinitas apparebat. qz nō ad ea querendā in fulgore illo firmam mētis aciem tenebamus: tantū qz non erat aliq moles vbi credi oporteret magnitudinē duorum vel triū plus esse q̄ vnus: cernebam⁹ vt cūcq. Sed vbi ventū est ad caritatē que i sancta scriptura deus dicta est: eluxit paululū trinitas. i. amans: ⁊ qō amatur: ⁊ amor. Sed qa lux illa ineffabilis nostrū reuerberabat obtutum: ⁊ ei nondū posse cōtemperari nr̄e mētis quodammō pincebat infirmitas: ad ipi⁹ nostre mentis fm̄ quā factus est hō ad imaginē dei: velut familiariorē ꝓsiderationē reficiēde labor. at̄q intentiōis cā: iter ceptū dispositūq reflexim⁹. Et inde in creatura qō nos sumus. vt inuisibilia dei p ea q̄ facta sunt cōspicere intellecta possemus: imo rati sumus a. ix. vsq ad. xiij. librū. Et ecce iam q̄tum necesse fuerat: aut forte plusq necesse fuerat: exercitata in inferioribus intelligentia: ad summā trinitatem q̄ deus est ꝓspiciendaz nos erigere volumus nec valem⁹. Non em̄ sicut certissimas vidimus trinitates: siue q̄ forinsecus de reb⁹ corpalibus fiunt: siue cū eaipa q̄ forinsec⁹ sensa sunt cogitant̄: siue cū illa q̄ oriuntur in animo nec ptinent ad corpis sensus: sicut fides: sicut virtutes q̄ sunt artes agēde vite: manifesta rōne cernūtur ⁊ scientia cōtinent̄: siue cū mens ipa qua nouimus quicqd nosse nos veraciter dicimus sibi cognita est: vel se cogitat siue cū aliqd qō ipa nō est eternū atq imutabile ꝓspicit. Non q̄ sicut in his oīnibus certissimas vidimus trinitates: q: in nobis fiunt vt in nobis sunt: cū ista meminimus aspicimus: volumus: ita videmus etiā trinitatē deū. q: ⁊ illic intelligendo ꝓspicimus tanq̄ dicentem: ⁊ verbū ei⁹: id est p̄rem ⁊ filiū. atz inde p̄cedē tem caritatē vtriusq cōmunem scz spm̄ sctm̄. An trinitates istas ad sensus nostros: vel ad animū ptinentes videmus potius q̄ credim⁹ deū vero esse trinitatē credim⁹ potius q̄ videmus? Qō si ita est: pfecto aut inuisibilia ei⁹ p ea q̄ facta sunt nulla intellecta ꝓspicimus: aut si illa cōspicimus nō in eis ꝓspicimus trinitatē: ⁊ ē illic qō ꝓspiciam⁹: ⁊ est qō etiā non ꝓspectum credere debeamus. Conspicere autem nos imutabile bonū qō nos nō sum⁹ li. viij. ondit. ⁊. xiij. cū de sapia q̄ homini ex deo est loq̄ remur admonuit. Cur itaq ibi non agnoscimus trinitatē. An hec sapientia q̄ deus dicit nō se intelligit: nō se diligit? Quis hoc dixerit aut qs est q̄ nō videat: vbi nulla scia est: nullo mō esse sapiam? Aut vero putandū est sapiētiam q̄ deus est scire alia ⁊ nescire seipam: vel diligere alia: nec diligere seipam: que si dici siue credi stultū ⁊ impium est. Ecce ergo trinitas sapientia scz ⁊ noticia sui ⁊ dilectio sui. sic enim ⁊ in homine inuenimus trinitatem id ē mentem et noticiam qua se nouit: ⁊ dilectionem qua se diligit.

Gen. j

Rom. j

j. Cor. j.

j. Joh. 4

Quomodo differat trinitas que inuenit i imagine dei a trinitate q̄ deus est. Ca. VII.

Ed hec tria ita sunt in hoie: vt nō ip sa sint hō. Hō est em̄ vt veteres diffi nierūt: aīal rōnale mortale. Ille ergo excellūt in hoie: nō ipa sunt hō. Et vna p sona. i. singulis q̄sq; hō hz illa tria in mēte. qō si etiā sic diffiniamus hoiem vt dicam⁹. Hō est suba rōnalis ꝓstans ex aīa ⁊ corpe: nō est dubium: hoiem hr̄e aīam q̄ nō est corpus: habere corpus qō nō est aīa. Ac p hoc illa tria non hō sunt: sed hois sunt vel in hoie sunt. Detracto etiā corpe si sola anima cogitet: aliq̄d ei⁹ est mens tanq̄ caput eius vel oculus vel facies: sed nō hec vt corpa cogitanda sunt. Non igitur aīa: sed qō excellit in aīa mens vocatur. Nunq̄d aūt possum⁹ dicere trinitatē sic esse i deo: vt aliq̄d dei sit nec ipa sit deus? Quapropter singulus quisq; hō qui nō fm oīa que ad naturā ptinent eius: sed fm solā mentem ima go dei ꝛ vna ꝓsona est: ⁊ imago est trinitatis in mente. Trinitas vo illa cui⁹ imago ē: nihil aliud est tota q̄ deus: nihil est tota q̄ trinitas. Nec aliq̄d ad naturā dei ptinet qō ad illā non ptineat trinitatē. Et tres ꝓsone sunt vni⁹ eēntie nō sicut singulus q̄sq; hō vna ꝓsona. Itēq; in hoc magna distantia est: q̄ siue mentē dicamus in hoie: eiusq; noticiā ⁊ dilectionem siue memoriā. intelligētiā: volūtatē: nihil mentis meminimus: nisi p memoriā: nec intelligim⁹: nisi p intelligētiam: nec amamus: nisi p volūtatē. At vo in illa trinitate q̄s audeat dicē patrem nec seipm nec filiū nec spm̄sctm̄ intelligere nisi p filiuz: vel diligere nisi p spm̄sctm̄: p se aūt meminisse trīnmō vel sui vel filij vel spiritusancti: eodemq; mō filiū nec sui nec p̄ris meminisse nisi p p̄rem: nec diligere nisi p spm̄ sanctū. p se aūt nō nisi intelligere ⁊ p̄rem ⁊ se ipm ⁊ spm̄sctm̄. Sīr ⁊ spm̄sctm̄ p p̄rem memi nisse ⁊ p̄ris ⁊ filij ⁊ sui: ⁊ p filiū intelligere ⁊ patrem ⁊ filiū ⁊ seipm: p se aūt nō nisi diligere et se ⁊ p̄rem ⁊ filiū: tanq̄ memoria fit pater ⁊ sua ⁊ filij ⁊ spūssancti: filius aūt intelligētia ⁊ sua ⁊ p̄ris ⁊ spūssancti. Spūs vero sctūs caritas ⁊ sua ⁊ p̄ris ⁊ filij. Quis hec in illa trinitate opinari vel affirmare p̄sumat? Si em̄ solus sibi filius intelligit vt intelligentia sit: ⁊ sibi ⁊ p̄ri et spiritui sancto: ad illā redit absurditatē vt pat̄ non sit sapiēs de seipo: sed de filio: nec sapientia sapiētiam genuerit: sed ea sapia p̄ dicatur sapiēs esse quā genuit. Ubi em̄ nō est intelligentia nec sapia pōt esse: ac p hoc si pater nō intelligit ipe sūb: ꝫ filius intelligit patri: profecto filius patrem sapientem esse facit. Et si hō est deo esse qō sapere: ⁊ ea illi essentia est que sapientia: non filius a p̄re qō verū est: sed a filio potius habet pater essentiā: qō absurdissimū atq; falsissimū est. Hanc absurditatē nos in libro septimo discussisse: cōuicisse: abiecisse certissimū est. Est ergo deus p̄ sapiens: ea q̄ ipe sua est sapia: ⁊ filius sapia p̄ris de sapiētia: ⁊ filius sapia p̄ris de sapia qō est pater de quo genitus est filius. Quocirca cōsequēter est ⁊ intelligens pater ea q̄ ipe sua est intelligētia: neq; em̄ esset sapiēs q̄ nō esset intelligēs: fili⁹ aūt intelligētia p̄ris de intelligētia genit⁹ qō est pater: hoc ⁊ de memoria nō incōuenienter dici pōt. Quō est em̄ sapiens q̄ nihil meminit vel sui nō meminit? Proinde q̄ sapia pat̄: sapientia filius: sicut sibi meminit pater: ita fili⁹ ⁊ sicut sui ⁊ filij meminit pater: memoria nō filij: sed sua: ita sui ⁊ p̄ris meminit filius memoria nō p̄ris sed sui. Dilectio q̄s vbi nulla ē quis vllam dicat esse sapiam? Ex q̄ colligit ita esse p̄ri dilectiōem suā: vt intelligentiā ⁊ memoriam suā. Ecce ergo tria illa. i. memoria intelligentia dilectio seu volūtas: in illa summa ⁊ immutabili essentia qō est deus: non p̄ ⁊ filius ⁊ spūssctūs sunt: sed pater solus. Et q̄ fili⁹ q̄ sapientia est genita de sapia sicut nec pater ei nec spūssctūs intelligit: sed ipe sibi: ita nec pater ei meminit: nec spūssctūs ei diligit: sed ipe sibi. Sua em̄ ē ⁊ ipe mēoria: sua intelligētia: sua dilectio. Sed ita se hr̄e de p̄re illi est de q̄ nat⁹ est. Spūs etiam sctūs q̄ sapia est, pcedēs de sapia: nō p̄rem habet memoriā: ⁊ filiū intelligentiam ⁊ se dilectionē: neq; em̄ sapia esset si alius ei meminisset: eiq; alius intelligeret: ac trīnmō sibi ipe diligeret. Sed ipe hz hec tria: ⁊ ea sic habet vt h̄ ipa ipe sit. Uerūtn̄ vt ita sit: inde illi est vnde pcedit. Quis g̃ hoim potest istā sapiam q̄ nouit deus oia: ita vt nec ea que dicunt̄ ꝑterita: ibi ꝑtereāt: nec ea que dicūtur futura. q̄si desint expectent̄ vt veniāt: sed ⁊ ꝑterita ⁊ futura cū p̄ntib⁹ sint cūcta p̄ntia: nec singula cogitent̄ ⁊ ab alijs ad alia cogitanda trāseat ꝫ in vno ꝓspectu simul p̄sto sint vniuersa. Quis inquā hoim ꝓphendit sapiam eādēq; prudentiā: eandemq; sciam: qñ quidem a nobis nec nr̄a ꝓphendunt̄? Ea q̄pe q̄ vel sensibus vel intelligētie nostre assunt: possumus vtcūq; ꝓspicē: ea vo q̄ absunt ⁊ tñ affuerunt: p mēoriā nouim⁹ q̄ obliti nō sum⁹. Nec ex futuris ꝑterita: sed futura ex ꝑteritis: nō tñ firma cognitione cōijcim⁹. Nam q̄sdam cogitatōes nr̄as q̄s futuras velut manifestius atq; certi⁹ primas quasdā ꝓspicim⁹: memoria sciēte id agimus cum agere valemus q̄tum valemus

que ad ea nõ videnť q̃ futura sunt: ꝑ ad ꝓterita pertinere. Qõ licz experiri in eis dictis vel canticis: quoꝝ seriẽ mẽoriter reddimus. Nisi enicz ꝑuideremus cogitatione qõ sequiť: non vticz diceremus. Et tñ vt ꝑuideamus: nõ ꝑuidentia nos instruit: ꝑ mẽoria. Nam donec finiať oñe qõ dicimus: siue canimus: nihil ẽ qõ nõ ꝑuisum ꝑspectũcz ꝑferať. Et tñ cũ id agimus: nõ dicimur ꝑuidenter: ꝑ memoriter canere vel dicere: ⁊ qui hoc in multis ita ꝑferendis valent plurimũ: nõ solet eoꝝ ꝑuidentia: ꝑ mẽoria ꝑdicari: fieri ista in animo vel ab alio nostro nouimus: ⁊ certissimi sumus. Quõ autẽ fiant: quãto attentius voluerimus aduertere: tanto magis noster ⁊ sermo succũbit. ⁊ ipa nõ ꝑdurat intentio: vt ad liquidũ aliquid nostra intelligentia: ⁊ si non lingua ꝓueniat. Et putamus nos vtrũ dei ꝑuidẽtia eadẽ sit q̃ memoria ⁊ intelligentia: q̃ nõ singula cogitanda aspicit: ꝑ vna eterna ⁊ ĩmutabili atcz ineffabili visione complectiť cuncta que nouit: tanta mentis infirmitate posse comꝓhendere? In hac igiť difficultate ⁊ angustia libet exclamare ad deum viuũ. Mirificata est scientia tua ex me: inualuit: ⁊ nõ potero ad illã. Ex me q̃p pe intelligo q̃z sit mirabilis ⁊ incõꝓrehensibilis scientia tua: qua me feciśti: qñ nec meipm cõꝓrehendere valeo quẽ feciśti: ⁊ tñ in meditatione mea exardescet ignis vt queraz faciẽ tuam semper.

Ps. 138

Ps. 38

De speculo in quo per imaginẽ dei trinitas eius vtcũcz intellecta conspiciť. La. VIII.

i

Acꝛpalem substantiã scio esse sapiẽtiam: ⁊ lumen esse in quo videnť que oculis carnalibus videnť: ⁊ tñ vir tã-

1. Coꝛ. 13

tus tancz spiritalis. Videmus nunc inquit ꝑ speculũ in enigmate: tunc aũt facie ad faciez Quale sit ⁊ qõ sit hoc speculũ si queramus: ꝑfecto illud occurrit qõ in specto nisi imago nõ cerniť. Hoc ergo facere conati sumus vt per imaginez hanc qõ nos sumus: videremus vt cũcz a quo facti sumus: tancz ꝑ speculũ. Hoc si

2. Colo. 3

gnificat etiã illud qõ ait idem aplus. Nos aũt reuelata facie gliaz dñi speculantes: in eandẽ imaginẽ transformamur de glia in gliam tãcz a dñi spiritu. Speculantes dixit: ꝑ speculũ videntes: nõ de specula ꝓspicientes. Quod in greca lingua nõ est ambiguũ. vnde in latinaz translate sunt aplice littere. Ibi quipe speculum vbi apparent imagines rerũ a specula de cuius altitudine longius aliquid intuemur. etiam sono verbi distat oñino: satiscz apparet aplm a speculo: nõ a specula dixisse: gloriã dñi

Ibi. ꝫ.

speculantes. Qõ vero ait. In eandem imaginem trãsformamur: vticz imaginẽ dei vult intelligi: eandẽcz dicens: istã ipaz sciz. id est quã speculamur: qz eadẽ imago est ⁊ gloria dei: sicut alibi dicit. Vir quidẽ nõ debet velare caput cũ sit imago ⁊ gloria dei. De quibus verb iam in libro duodecimo disseruimus. Transformamur ergo dixit: de forma in formã mutamur: atcz trãsimus de forma obscura in formã lucidam: qz ⁊ ipsa obscura imago dei est. ⁊ si imago: ꝑfecto etiaz glia in qua hoies creati sumus: ꝑstantes ceteris aialib⁹. De ipsa q̃pe natura humana dictũ est. Vir quidem nõ debet velare caput cũ sit imago ⁊ glia dei. Que natura in rebus creatis excellentissima: cũ a suo creatoꝛe ab impietate iustificať: a deformi forma formosaz transferť in formã. Est quipe ⁊ in ipsa impietate q̃tomagis dãnabile vitiũ tanto certius natura laudabilis. Et ꝓpter ꝫ addidit. De gloria in gloriã. de gloria creationis in gloriã iustificationis. Quis possit hoc ⁊ alijs modis intelligi qõ dictũ est. De gloria in gloriã. de gloria fidei in gloriam speciei. de gloria qua filij dei sumus. in gloriã qua similes ei erimus: qñ videbimus eũ sicuti est. Qõ vero adiunxit. Tancz a dñi spũ: ostendit gratia dei nobis ꝓferri tam optabilis transformationis bonum.

1. Coꝛ. 11

1. Coꝛ. 13

1. Joh. 3

2. Coꝛ. 3

De enigmate ⁊ tropicis locucionibus.

Ec dicta sunt ꝓpter

h

Laplm. IX.

quod ait aplus: nunc ꝑ speculuz nos videre. Quia vo addit. in enigmate: multũ hoc incognitũ est q̃ eas litteras nesciũt in q̃bus est doctrina q̃dam de locutionũ modis quos greci tropos vocant: eoꝝ greco vocabulo etiam nos vtimur ꝓ latino. Sicut eñ schemata vsitatius dicimus q̃z figuras: ita vsitatius dicimus tropos q̃z modos. Singulorũ aũt modoꝝ siue tropoꝝ noia: vt singula singulis referaňt: difficillimũ est ⁊ insolentissimũ latine enũciare. Unde q̃dam interꝑtes nostri: qõ ait aplus q̃ sunt in allegoria: nolentes grecũ vocabulũ ponere: circũloq̃ndo interꝑtati sunt dicentes: que sunt aliud ex alio significãtia. Huius aũt tropi. id est allegorie ꝑtes sunt species. in quibus est etiaz qõ dicitur enigma Diffinitio aũt ipsius nois generalis: oẽs etiã species cõplectať necesse est. Ac per hoc sicut ois equus aial est. nõ oñe aial equus est: ita oñe enigma allegoria ẽ: nõ ois allegoria enigma ẽ. Quid g̃ est allegoria nisi tropus vbi ex alio aliud intelligiť q̃le illud ẽ ad thessalonicẽses. Itaqz nõ dormiam⁹ sicut ceteri: ꝑ vigilem⁹ ⁊ sobrij sim⁹. Nã q̃ dormiũt nocte dormiũt ⁊ q̃ inebriaňt nocte ebrij sunt. Nos autẽ qui diei

Gal. 4

1. Thes. 5

sumus: sobrij simꝰ. Sed hec allegoria: non est
enigma. Nã nisi multũ tardis iste sensus iprõ
ptu est. Enigma est aũt vt breuiter explicem
Prou. 30 obscura allegoria: sicut est. Sãguisuge erant
tres filie: t quecũq; similia. Sed vbi allegoriã
noauit apls: nõ in verbis eã reperit. sed in fa
cto: cũ e duobꝰ filijs abrae: vno de ancilla: al
tero de libera: qõ nõ dictũ sed etiã factũ fuit:
duo testamẽta intelligẽda monstrauit: qõ an
teq; exponeret obscurũ fuit: pinde allegoria
talis quod est generale nomẽ posset specialiꝫ
enigma noiari. Sed q; non soli q eas litteras
nesciũt quibꝰ discũctropi q̃rũt qđ dixerit apls
nunc in enigmate nos videre: verũ etiaz qui
sciunt: tñ quod sit illud enigma vbi nũc vide
mus nosse desiderãt. ex vtroq; iueniẽda vna
1. Cor. 13 est sentẽtia. t ex illo. s. q ait: Videmus nũc p
speculũ: t ex illo qõ addidit: in enigmate. Una
Vbi. s. est eñ cum tota sic oꝛ: videmus nũc p speculũ
in enigmate: pinde q̃tuz mihi videt sicut no
mine speculi imaginẽ voluit intelligi: ita no
mine enigmatis q̃uis similitudinẽ: tñ obscu
ram: t ad ꝓspiciẽdũ difficilẽ. Cũ igiꝫ speculi t
enigmatis noie quecũq; similitudies ab apo
stolo significate intelligi possunt: q̃ accommo
date sunt ad intelligenduz deum: eo mõ quo
põt: nihil tñ ẽ accõmodatiꝰ q̃ id qõ imago eiꝰ
non frustra dicit. Nemo itaq; miret etiã i isto
modo videndi q cõcessus est huic vite: p spe
culũ scz in enigmate laborare nos vt quõcun
q; videamꝰ. Nomẽ qpe hic non sonaret enig
matis: si esset facilitas visionis. Et hoc ẽ gran
dius enigma: vt non videamus quod non vi
dere non possumus. Quis eñ non videt co
gitationẽ suã: Et qs videt cogitationẽ suã: ñ
non oculis carnalibus dico: sed ipo ĩteriore cõ
spectu. Quis nõ eam videt: t qs eam videt:
q̃ quidẽ cogitatio visio est animi quedã: siue
assint ea que oculis q̃ corpalibus videanť: vt
ceteris sentianť sensibꝰ: siue non assint: t eoꝝ
similitudines cogitatõe cernanť. q nec corpa
lia sunt. nec corpaliũ similitudies. sicut virtu
tes t vitia: sicut ipa denicꝫ cogitatio cogitať:
siue illa que p disciplinas tradunť liberalesq;
doctrinas: siue istoꝝ oim causse supiores atq;
rões in natura imutabili cogitenť: siue etiã
mala t vana ac falsa cogitemus: vel non con
sentiente sensu: vel errante consensu.

Quõ p inspectionẽ verbi quod est in cogi
tatione mentis humane ad agnitiouez verbi
qõ deꝰ est aliq̃tenꝰ possit accedi. Ca. X.

Sed nũc de his loquamur q̃ nota co
gitamus t habemus in notitia etiaz
si non cogitemus: siue ad cõtempla
tiuã sciam ptineant: quã ppie sapiam dicimꝰ
siue ad actiuã: quã ppie sciam nũcupandam
esse disseruimus. Simul eñ vtrũq; mentis est
vnius t imago dei vna. Cũ vo de inferiore di
stinctius t seoꝛsum agit. tunc nõ est vocanda
imago dei: q̃uis t tũc in ea nõnulla reperiať
similitudo illius trinitať: qõ in terciodecimo vo
lumine oñdimus. Nũc g simul oẽs vniuersa scia
bois loq̃mur: in q̃ nobis nota sunt q̃cũq; sunt
nota: q vtiq; vera sunt: alioq̃n nota nõ essent.
Nemo eñ falsa nouit: nisi cuz falsa esse nouit.
Qõ si nouit: vez nouit. Vez est eñ q illa fal
sa sũt. De his g nũc disserimus q̃ nota cogita
mus: t nota sunt nobis etiam si nõ cogitent a
nobis. Sed certe si ea dicere velimus: nisi co
gitata nõ possumus. Nã t si verba nõ sonent:
in coꝛde suo dicit vtiq; qđ cogitat. Vñ illud ẽ
in libꝛo sapientie. Dixerũt apud se cogitãtes Sap. 2.
nõ recte. Exposuit eñ qđ sit: dixerũt apud se:
cũ addidit: cogitantes. Huic simile est in euã
gelio: q qđam scribe cũ audissent a dño dictũ
palytico. Confide fili remittunť tibi pcta tua: Math. 9
dixerũt intra se. hic blasphemat. Quid est eñ
dixerũt intra se: nisi cogitando: Deniq; seq̃.
Et cũ vidisset ihesus cogitatiões eoꝝ dixit. Ut Ibidem.
qđ cogitatis mala in coꝛdibus vr̃is: Sic mat
theus. Lucas aũt hoc idẽ ita narrat. Ceperũt Luce. 5
cogitare scribe t pharisei dicentes. Quis ẽ q
loquiť blasphemias: Quis põt dimittere pec
cata nisi solus deus: Ut cognouit aũt cogita
tiones coꝝ ihesus: rñdens dixit ad illos. Quid
cogitatis in coꝛdibus vr̃is: Quale est in libꝛo
sapie: dixerũt cogitantes: tale hic est: cogita- Sap. 2.
uerũt dicentes. Et illic eñ t hic ostendiť intra
se atq; in coꝛde suo dicere. id est cogitando di
cere. Dixerunt quipe intra se: t dictũ est eis. Mat. 9
Quid cogitatis: Et de illo diuite cuiꝰ vberes Luc. 12
fructus ager attulit: ait ipe dñs. Et cogitabat
intra se dicens. Quedã g cogitatiões locutio
nes sunt coꝛdis: vbi t os eius esse dñs ostẽdit
cũ ait. Non qõ intrat in os coinquinat hoiem Mat. 15
sed qõ pcedit ex oꝛe hoc coinq̃nat hoiez. Una
snia duo q̃dam hois oꝛa cõplexus est: vnũ coꝛ
poris: altez coꝛdis. Nã vtiq; vnde illi hoiez pu
tauerũt inquinari in os intrat coꝛpis. Vñ aũt
dñs dixit inq̃nari hoiem: de coꝛdis oꝛe pcedit.
Ita quipe exposuit ipse qõ dixerat. Nã pau
lo post de hac re discipulis suis. Adhuc inquit Ibidem.
t vos sine intellectu estis. Non intelligitis: q
oñe qõ in os intrat in ventrẽ vadit t in secef
sum emittiť: Hic certe aptissime demõstrauit
os coꝛpis. At in eo qõ sequiť os coꝛdis osten
dens. Que aũt inquit pcedũt de oꝛe: de coꝛ Ibidem.
de exeũt: t ea coinq̃nant hoiez. De coꝛde eñ

exeũt cogitatiões male: ꝛ cetera· Quid hac expositione lucidius? Nec tñ quia dicimus locutiones cordis esse cogitatões· ideo nõ sunt etiam visiones exorte de noticie visiõibus· qñ vere sunt· Foris eñ cum p corpus hec fiunt: aliud ẽ locutio aliud visio· Intus aũt cũ cogitamus: vtrũq; vnus est· Sicut auditio ꝛ visio duo quedam sunt inter se distantia in sensib⁹ corpis· in animo aũt nõ est aliud atq; aliud videre ꝛ audire· Ac p hoc cum locutio foris nõ videat: sed potius audiat· Locutiones tñ interiores hoc est cogitatiões visas dixit a dño sanctũ euangeliũ nõ auditas· Dixerũt inquit intra se: hic blasphemat· Deinde subiunxit· Et cũ vidisset iesus cogitationes eor· Vidit ergo q̃ dixerũt· Vidit eñ cogitatione sua cogitationes eor: quas illi soli se putabãt videre· Quisquis igit̃ potest intelligere verbum: nõ solum anteq; sonet: verũetiam anteq; sonor eius imagines cogitatione voluant· hoc eñ est qõ ad nullam ptinet linguam eaꝝ scz q̃ lingue apellãt gentiũ: quaꝝ lingua nostra latina est· Quisquis inq; h̃ intelligere potest iã põt videre p hoc speculũ atq; in hoc enigmate aliquã verbi illius similitudinẽ: õ quo dictũ est· In principio erat verbum: ꝛ verbum erat apud deũ: ꝛ deus erat verbum· Necesse ẽ eñ cuz verbum loquimur· id est qõ scimus quod loquimur ex ipsa scientia quã memoria tenemus: nascat̃ verbũ qõ eiusmodi sit oino cuius modi ẽ illa scia de q̃ nascit̃· Formata q̃pe cogitatio ab ea re quã scimus: verbuz est quod in corde dicimus: qõ nec grecũ est nec latinuz nec lingue alicuius alterius: sed cum id opus est in eor quibus loquimur pferre noticiã aliquod signũ quo significet̃ assumit̃· Et plerũq; sonus aliq̃ etiam nutus: ille auribus: ille oculis exhibet̃: vt p signa corpalia etiã corpis sensibus verbum qõ mente gerimus innotescat· Nam ꝛ innuere quid est nisi quodãmodo visibiliter dicere· Et in scripturis sanctis huiꝰ sententie testimoniũ· Nam in euangelio fm iohem ita legit̃· Amen amen dico vobis quia vnus ex vobis tradet me· Aspiciebant ergo adinuicẽ discipuli: hesitantes de quo diceret· Erat ergo vnus ex discipulis eius in sinu iesu quẽ diligebat iesus· Innuit ergo huic symon petrus ꝛ dicit ei· Quis est de quo dicit? Ecce innuendo dixit: quod sonãdo dicere nõ audebat· Sed hec atq; hmõi signa corpalia siue auribus siue oculis p̃sentibus quibus loquimur exhibemus· Inuente sunt etiã littere p quas possemus ꝛ cũ absentibus colloqui: sed ista signa sunt vocum cum ipse voces in fmone no

Mat·9· Ibidem·

Joh·j·

stro eaꝝ quas cogitamus signa sint reꝝ·

Sicut verbũ hominis significat̃ per vocez vel quodlibet indicium corporale: ita verbuz dei manifestatũ esse per carnem· La·XI·

p Roinde verbum quod foris sonat signum est verbi quod intus lucet: cui magis verbi competit nomen· Nam illud quod pfertur carnis ore: vox verbi est· Verbũq; ꝛ ipm dicit̃ ppter illud a quo vt foris appareret assumptũ est· Ira eñ verbũ nostrum vox quodãmodo corporis fit assumẽdo eam: in qua manifestet̃ sensibus hoim: sicut verbum dei caro factũ est: assumendo eam in qua ꝛ ipm manifestaret̃ sensibus hoim· Et sicut verbum nostrũ fit vox nec mutat̃ in vocẽ ita verbum dei caro q̃dem factũ est: sed absit vt mutaret̃ in carnem· Assumendo quipe illa nõ in eam se cõsumendo: ꝛ hoc nostrũ vox fit: ꝛ illud caro factum est· Quapropter quicũq; cupit ad qualẽcũq; similitudinẽ dei verbi: q̃uis per multa dissimilẽ peruenire: nõ intueat̃ verbum nostrum quod sonat in auribus: nec quãdo voce pfert̃: nec qñ silentio cogitatur· Omniũ nãq; sonantiũ verba linguaꝝ etiam in silentio cogitant̃: ꝛ carmina pcurrunt̃ animo: tacente ore corporis· Nec solum numeri syllabaꝝ: verũetiam modi cantilenaꝝ cũ sint corporales: ꝛ ad eum qui vocat̃ auditus sensum corporis ptinentes: p incorporeas quasdam imagines suas psto sunt cogitantibus: ꝛ tacite cuncta ista voluentibus· Sed transeũda sunt hec: vt ad illud perueniatur hominis verbum p cuius qualẽcũq; similitudinez sicut in enigmate videat̃ vtcũq; dei verbũ· Non illud qõ factũ est ad illum vel ad alium ppheta ꝛ de quo dictũ est· Verbũ aũt dñi crescebat ꝛ multiplicabatur· Et de quo itez dictũ est· Igitur fides ex auditu: auditus aũt p verbũ christi· Et itez· Cum accepisseris a nobis verbuz auditus dei: accepistis nõ vt verbum hoim: sed sicut est vere verbum dei· Et innumerabilia similiter in scripturis dicunt̃ de dei verbo: qõ in sonis multaꝝ diuersarũq; linguaꝝ p corda ꝛ ora dissemināt̃ humana· Ideo autẽ verbuz dei dicit̃: quia doctrina diuina traditur nõ humana· Sed illud verbum dei querimus qualitercũq; per hanc similitudinẽ nunc videre: de quo dictũ est· Deus erat verbum: de quo dictum est· Omnia per ipm facta sunt· de quo dictum est· Verbum caro factum est· de quo dictum est· Fons sapientie verbum dei in excelsis· Perueniendũ est ergo ad illud verbũ hominis: ad verbum rõnalis animantis: ad verbum nõ de deo nate: sed a deo facte imaginis

Joh·j· Ibidem· Ibidem· Eccl·j

Ibi·s·

Act·6

Rom·jo· j·Thes·2

dei: quod neq; platiuũ est in sono: neq; cogitatiuũ in similitudine soni· quod alicuius lingue esse necesse sit: sed q; omnia quibus significatur signa: ꝓcedit: ⁊ gignitur de sciẽtia que manet in animo: qñ eadem scientia intus dicitur sicuti est· simillima est eñ visio cogitationis: visioni scientie· Nam qñ ꝑ sonuz dicit̃: vel ꝑ aliquod coꝛpoꝛale signum: nõ dicit̃ sicuti est sed sicut põt videri audiri ve per coꝛpus· Qñ ergo qõ in noticia est: hoc est in verbo: tunc ẽ vez verbum ⁊ veritas: qualis expectat̃ ab homine: vt qõ est in ista· hoc sit ⁊ in illo· qõ non est in ista: nõ sit ⁊ in illo· hic agnoscit̃· est est· nõ nõ· Sic accedit quantũ potest ista similitudo imaginis facte ad illam similitudinẽ imaginis nate: qua deus filius patri ꝑ omnia substantialiter similis ꝑdicat̃· Animaduertenda est in hꝫ
Joh·j· enigmate etiam ista verbi dei similitudo: qõ sicut de illo verbo dictum est· Omnia ꝑ ipm facta sunt: vbi deus ꝑ vnigenitũ verbum suum ꝑdicatur vniuersa fecisse Ita hominis opera nulla sunt: que nõ ꝑ us dicunt̃ in coꝛde· Unõ scriptum est: Initium omnis operis verbum
Eccl·37 Sed etiam hic cum verum verbum est: tunc ẽ initium boni operis· Uerum autẽ verbuz est cũ de scientia bene operandi gignit̃: vt etiam ibi seruet̃· est est· nõ nõ· vt si est in ea scientia q̃ viuendum est: sit ⁊ in verbo ꝑ quod operandum est· si nõ· nõ· alioquin mendaciũ erit verbuz tale: nõ veritas: ⁊ inde peccatũ: nõ opus rectum· Est ⁊ hec in ista similitudie verbi nostri similitudo verbi dei: quia potest esse verbum nostrum quod nõ sequat̃ opus: opus autem esse nõ potest: nisi ꝓcedat verbum· Sic ⁊ verbum dei potuit esse nulla existente creatura· Creatura vero nulla esse potest nisi ꝑ ipm
Joh·j per quod facta sunt omnia· Ideoq; non deus pater: nõ spiritussanctus: nõ ipsa trinitas: sed
Joh·j solus filius quod est verbum dei caro factum est: cuius trinitate faciente: vt sequente atq; imitante verbo nostro: eius exemplum recte viueremus: hoc est nullum habentes in verbi nostri vel ꝓtemplatione vel operatione mendaciũ· Uerum hec huius imaginis est quandoq; futura perfectio· Ad hanc ꝓsequendam
2·Lor·3· nos erudit magister bonus fide xpiana: pietatisq; doctrina: vt reuelata facie: a legis velamine qõ est vmbra futuroꝝ: gloriã dñi speculãtes: ꝑ speculũ scz intuentes in eandem imaginẽ transformemur de gloria in gl̃iam tanq; a dñi spũ: ꝑm supioꝛẽ de his verbis disputationem· Cũ ergo hac transformatione ad pfectũ
j·Joh·3· fuerit hec imago renouata similes deo erim⁹ quoniã videbimus eũ: nõ ꝑ speculũ sed sicuti est: quod dicit apostolus paulus facie ad faciẽ j·Lor·ij

Nũc vero in hoc speculo: in hoc enigmate: in hac qualicũq; similitudine· quãta sit etiam dissimilitudo: quis potest explicare: attingam tñ aliqua vt valeo: quibus id possit aduerti·

Quantũ distent a vera ⁊ pfecta similitudine dei: que in natura mentis vtcũq; deo similia reperiunt̃· Ca·XII·

Primo ipsa scientia de q̃ veraciter cogitatio nostra format̃: quando q̃ scimus loquimur· qualis aut quãta põt hoi ꝓuẽire: quãlibet pitissimo atq; doctissimo exceptis eñ q̃ in animũ veniũt a sensibus coꝛporis: in quibus tam multa aliter sunt q̃ videtur: vt eoꝝ verisimilitudine nimiũ ꝓstipatus: sanus sibi esse videat̃ qui insanit· Uñ academica philosophia sic inualuit: vt de omnibus dubitans multo miserius insaniret· His ergo exceptis que a coꝛporis sensibus in animũ veniũt: quãtũ rerũ remanet q; ita sciamus: sicut nos viuere scimus: in quo pꝛoꝛsus nõ metuimus: ne aliqua ꝓsimilitudine forte fallamur qñ certũ est etiam eum qui fallit̃ viuere· Nec in eis visis hec habent̃: que obijciunt̃ extrinsecus: vt in eo sic fallatur oculus: quẽadmoduz fallit̃ cuz in aqua remus videt̃ infractus: ⁊ nauigãtibus turres moueri: ⁊ alia sexcenta que aliter sũt q̃ vident̃: quia nec ꝑ oculum carnis hoc cernit̃· Intima scientia est qua nos viuere scimus: vbi ne illud quidem academicis dicere potest: fortasse doꝛmis ⁊ nescis: ⁊ in somnis vides· Uisa quipe somniantiũ simillima esse visis vigilantiũ quis ignoꝛat: Sed q̃ certus est de vite sue scientia: nõ in ea dicit: scio me vigilare: sed scio me viuere: siue ergo doꝛmiat siue vigilet: viuit· Nec in ea scientia per somnia falli potest quia ⁊ doꝛmire ⁊ in somnis videre: viuentis est· Nec illud potest academicus aduersus istam scientiam dicere: furis fortassis ⁊ nescis: q; sanoꝝ visis simillima sunt etiam visa furentiũ: sed q̃ furit viuit· Nec contra academicos dicit· Scio me nõ furere: sed scio me viuere· Nunq; ergo falli nec mentiri põt: q̃ se viuere dixerit scire· Ad ille itaq; fallaciuz visoꝝ genera obijciant̃ ei qui dicit· scio me viuere: nihil hoꝝ timebit: quãdo ⁊ qui fallitur viuit· Sed si talia sola ꝓtinent ad humanã scientiaz: ꝑ pauca sunt nisi q; in vno quoq; genere ita multiplicant̃ vt nõ soluz pauca nõ sint: verũ etiam reperiant̃ per infinitũ numerũ tendere Qui eñ dicit: scio me viuere: vnũ aliquid scire se dicit· Proinde si dicat: scio me scire me viuere: duo sunt iam· hoc vero quod scit hec duo· terciuz scire est: sic potest addere

et quartū ⁊ quītū: ⁊ innumerabilia si sufficiat Sed quia innumerabilē numerꝰ vel cōphendere singula addendo: vel dicere innumerabiliter nō pōt: hocipm certissime cōphendit: ac dicit: ⁊ verū hoc eē ⁊ tā innūerabile: vt vere eius infinitū numerꝰ nō possit comphendere: ac dicere: hoc ⁊ ī volūtate certa similiᵏ aduerti pōt. Quis ē em̄ cui nō imprudenter respondeaᵏ: forte falleris: dicenti volo beatus eē: Et si dicat: scio me hoc velle: ⁊ hoc me scire scio: iam his duobꝰ ⁊ tertiū potest addere q̄ hec duo sciat: ⁊ quartum q̄ hec duo scire se sciat: ⁊ similiter in infinitū numerꝰ pergere. Item si quispiā dicat: errare nolo: nōne siue erret siue non erret: errare tñ eum nolle verū erit: Quis est q̄ huic non impudentissime dicat: forsitan falleris: cū pfecto vbicūq; fallaᵏ falli se tñ nolle nō falliᵏ: Et si hoc scire se dicat addit q̄ntū vult rerꝰ numerꝰ cognitarū: ⁊ numerꝰ eē pspicit ifinitū Qui eī dicit nolo me falli: ⁊ hoc me nolle scio: ⁊ hoc me scire scio: iam ⁊ si non cōmoda locutōe pōt hinc infinitū numerū ostendere. Et alia reperiunᵏ q̄ aduersus academicos valeāt: q̄ nihil ab homīe sciri posse contendunt. Sed modus adhibendus ē: pīertim q̄ in ope isto nō hoc suscepimꝰ Sūt inde libri tres nr̄i: prīo nr̄e psuersionis tpe scripti: quos q̄ potuerit ⁊ voluerit legere: lectosq; intellexerit: nihil eū pfecto q̄ ab eis cōtra pceptionē veritaᵗ argumenta multa inuēta sunt: pmouebunt Cū em̄ duo sint genera rerꝰ q̄ sciunᵏ: vnū eaꝝ q̄ p sensus corpis pcipit animus: alterū earū q̄ p seipm̄ multa illi philosophi garrierūt contra corpis sensus: animi āt quasdam firmissimas p seipm̄ pceptiōes rerū veraꝝ: quale illō ē qō dixi: scio me viuere: nec quaq; in dubiū vocare potuerūt. Sed absit a nobis vt ea q̄ p sensus corpis didicimus vera esse dubitemus: p eos q̄pe didicimꝰ celū ⁊ terrā: ⁊ ea q̄ in eis nota sūt nobis: q̄ntuz ille q̄ et nos et ipa condidit: innotescere nobis voluit. Absit etiam vt scire nos negemus q̄ testimonio didicimus alioꝝ: alioq̄n esse nescimꝰ oceanum. Nescimus esse terras atq; vrbes quas celeberrima fama cōmendat. Nescimꝰ fuisse homines ⁊ opera eorum que historica lectōe didicimus. Nescimus que quotidie vndecunq; nunciaᵗ: ⁊ indicijs consonis contestantibusq; firmaᵗ. Postremo nescimus in quibꝰ locis vel ex quibus hominibus fuerimus exorti: quia hec oīa testimonijs credidimus aliorum. Qō si absurdissimū est dicere: nō solū nr̄oꝝ: verū etiaz ⁊ alioꝝ corpoꝝ sensus plurimum addidisse nr̄e scientie confitendum est. Hec igitur oīa ⁊ que p seipm̄: ⁊ que p sēsus sui corporis ⁊ que testimonijs alioruz pcepta scit animus humanꝰ: thesauro memorie condita tenet: ex q̄bus gigniᵗ verbū verū: qū qō scimus loquimur: sed verbū ante omnē sonū ante omnē cogitationē soni. Tunc em̄ ē verbum simillimū rei note de qua gigniᵗ ⁊ imago eius: quoniā de visione scientie visio cogitationis exoritur: quod est verbū lingue nullius: verbū veꝝ de re vera: nihil de suo habēs sed totū de illa scientia de qua naſcitᵗ. Nec interest quando id didicerit: qui qō scit loquiᵗ. aliq̄n em̄ statim vt discit hoc dicit: duz tamen verbum sit veꝝ: id est de rebꝰ notis exortū.

De scientia dei patris cui nihil cui uiscq; creature iudicijs conferatur.

Capitulum. XIII.

Ed nunquid deus pater de quo natum est verbū de deo deus: nunqd ergo deus pater in ea sapientia qō ē ipse sibi: alia didicit per sensum corpis sui: alia p seipsum: Quis hoc dicat: qui non aīal rōnale: sed supra aīam rōnalē deū cogitat: q̄ntum ab eis cogitari potest qui eum omnibus aīalibus ⁊ omnibus animis preferunt: quāuis per speculū ⁊ in enigmate conijciendo videant: nondum facie ad faciem sicuti est: Mū quid deus pater caipsa que non per corpus: quod ē ei nullum: sed per seipm̄ scit: aliunde ab aliquo didicit: aut nuncijs vel testibus vt ea sciret indiguit: Non vtiq;: Ad omnia quippe scienda que scit: sufficit sibi illa perfectio. habet quidē nuncios: id est angelos: non tamen qui ei que nescit annuncient (non enim sunt vlla que nesciat) sed bonū eoꝝ est de operibus suis eius consulere veritatez: ⁊ hoc est q̄ ei dicunᵏ nonnulla nunciare: nō vt ipse ab eis discat: sed vt ab illo ipsi per verbuz eius sine corporali sono: nunciant etiaz quod voluerit ab eo missi ad quos voluerit: totū ab illo per verbum eius audientes: id est in eius veritate inuenientes: quid sibi faciendū: quid: quibus: ⁊ quādo nunciandū sit. Nam et nos oramus eum: nec tamē necessitates nostras docemus eū. Nouit em̄ (ait verbum eius) pater vester quid vobis necessarium sit priusq; petatis ab eo. Nec ista ex aliquo tempore cognouit vt nosset: sed futura omnia temporalia atq; in eis etiā quid: ⁊ quando ab illo petituri fueramus: ⁊ quos ⁊ de quibus rebus vel exauditurus vel non exauditurus esset: sine initio ante prescivit. Vniuersas autē creaturas suas et spiritales ⁊ corporales: non quia sunt ideo nouit: sed ideo sunt quia nouit. Nō Mat. 6.

enim nesciunt q̄ fuerat creaturus. Quia ergo sciuit creauit: non quia creauit sciuit. Nec aliter ea sciuit creata: q̄ creanda. Non em̄ ei⁹ sapientie aliquid accessit ex eis: sz illis existē-tibus sicut oportebat ⁊ quando oportebat: illa mansit vt erat. Ita ⁊ scriptū est in libro ec-
Eccl. 23. clesiastico. Anteq̄ crearent oīa nota sūt illi Sic ⁊ postq̄ consummata sūt Sic inquit non aliter: ⁊ anteq̄ crearent: ⁊ postq̄ consumma ta sūt: sic ei nota sunt. Longe est ergo huic scientie: scientia nostra dissimilis Que autē scientia dei est: ipsa ⁊ sapientia: ⁊ que sapientia: ipsa essentia siue substantia. q̄ in illius nature simplicitate mirabili: non est aliud sapere q̄ esse: sed quod est sapere: hoc ē et esse: sicut ⁊ in superioribus libris sepe iam dixim⁹. Nostra vero scientia in rebus plurimis propter a missibilis est ⁊ receptibilis. quia non hoc ē nobis esse q̄ scire vel sapere: quoniā esse possumus. etiā si nesciamus: nec̄ sapiamus ea q̄ aliunde didicimus. Propter hoc sicut nostra scientia illi scientie dei. sic ⁊ nr̄m verbū quod nascitur de nostra scientia dissimile est illi verbo dei: quod natū est de patris essentia Tale est autē ac si dicerē: de patris scientia: de p̄ris sapientia: vel quod est expressius de patre scientia: de patre sapientia.

De similitudine ⁊ equalitate p̄ris dei ⁊ vnigeniti eius consubstantialis ⁊ coeterni.

Capitulum. XIIII.

Verbum ergo dei patris vnigenit⁹
v dei filius: per omnia patri similis ⁊ equalis: deus ō deo. lumē ō lumie. sapiētia de sapientia. essentia de essentia. est hoc omnino q̄ pater. non tamen pater. quia iste filius. ille pater Ac per hoc nouit omnia q̄ nouit pater. sed ei nosse de patre est sicut esse. Nosse em̄ ⁊ esse illi vnū ē. Et ideo patre sicut esse non est a filio: ita nec nosse. Proinde tanquā seipsum dicens. pater genuit verbum sibi equale per oīa. Non em̄ seipsum integre pfecteq̄ dixisset: si aliquid minus. aut ampli⁹ esset in eius verbo q̄ in ipso. Ibi summe illud agnoscitur. est est: non non. ⁊ ideo verbū hoc vere veritas est. quoniam quicquid est in ea scientia de qua genitum est. ⁊ in ipso est. Q̄ autem in ea non est. nec in ipso est. Et falsum habere aliquid hoc verbū nunq̄ pōt. quia immutabiliter sic se habet vt se habet de q̄ ē. Mō
Joh. 5. em̄ pōt filius a seipso facere ē quicquaz. nisi q̄ viderit patrem facientem. potenter hoc non potest. nec est infirmitas ista. sz firmitas qua falsa esse non potest veritas. Nouit itaq̄ omnia deus pater in seipso. nouit in filio. Sed in seipso tanq̄ seipsum. in filio tanq̄ verbū suuz quod est de his oīnibus q̄ sunt in seipso. Omnia similiter nouit et filius. in se scilicet tanq̄ ea que nata sunt. de his que pater nouit in se ipso. In patre autē tanq̄ ea de quib⁹ nata sūt que ipse filius nouit in seipso. Sciunt ergo inuicē pater et filius. sed ille gignendo. ille nascendo Et oīnia q̄ sunt in eoz scientia. in eoz sapientia. in eorū essentia. vnusquisq̄ eorum simul videt. nō pticulatim. aut singulatim velut alternante cōspectu. huic illuc. ⁊ inde huc ⁊ rursus inde vel inde in aliud atq̄ aliud. vt aliqua videre non possit nisi non videns alia. sed vt dixi simul oīnia videt. quoz nullū ē q̄ō non semper videt. Verbū autem nostrum illud quod nō habet sonum neq̄ cogitationez soni. sed eius rei quā videndo intus dicimus ⁊ ideo nullius lingue est. atq̄ inde vt cunq̄ simile est. in hoc enigmate illi verbo dei quod etiā deus est quoniā sic ⁊ hoc de nostra nascit quēadmodū ⁊ illud de scientia patris natum est Nostrū ergo tale verbū quod inuenimus esse vt cunq̄ illi simile quantū sit etiā dissimile. sic a nobis dici potuerit. nō pigeat intueri.

Q̄ dissimile sit verbū nr̄m mutabile a verbo dei incommutabili et eterno.

Capitulum. XV.

Quid verbū nostrū de sola scie
n tia nra nascit? Nōne multa dicim⁹ etiā q̄ nescim⁹? Nec dubitantes ea dicim⁹. sz vera esse arbitrātes. q̄ forte si vera sunt: in ipis rebus de quibus loquimur nō in verbo nro vera sūt: quia verbū verū non ē nisi quod de re q̄ scitur gignit. Falsū ē ergo isto modo verbū nr̄m: nō cū mentimur: sed cum fallimur. Cū autem dubitamus: non dū ē verbum de re de qua dubitamus: sed de ipsa dubitatione verbū est. Quāuis em̄ non nouerimus an veq̄ sit vnde dubitamus. tamē dubitare nos nouimus: ac si hoc cū hoc dicim⁹ verum verbū est: quoniā quod nouimus dicim⁹. Quid q̄ etiā mentiri possumus? Quod cū facimus: vtiq̄ volentes et scientes falsum verbū habemus. vbi verū verbum est: mētiri nos hoc em̄ scimus. Et cū mentitos nos esse confitemur: verū dicim⁹. q̄ō scimus em̄ dicimus. Scimus nanq̄ nos esse mentitos. Verbum autē illud quod est deus ⁊ potentius est nob: hoc nō pōt. Non em̄ potest facere quicquam: nisi q̄ viderit patrē facientem. ⁊ non a seipso loquitur: sed a patre illi est omne quod loquitur: cū ipm pater vnice loquit: et magna illi verbi potentia est: non posse mentiri: quia nō pōt esse illic est: ⁊ non: sed est est. non non. Ar

eñ nec verbū dicendū est: quod verū nō est. Sit ita: libens assentior. Quid cū verū ē verbū nr̄m: ⁊ ideo recte verbū vocat: nunq̄d sic dici pōt vel visio de visione: vel scientia de scientia: ita dici potest essentia de essentia: sicut illud dei verbū maxime dicit̄ maxieq̄ dicēdū est. Quid itaq̄: quia non hoc est nobis eē qđ est nosse. Multa quippe nouimus q̄ memoriā quodāmodo viuūt: ita ⁊ obliuione quodā modo moriuntur. atq̄ ideo cū illa iā non sint in noticia nr̄a: nos tñ sumus. Et cū sciētia nostra animo lapso perierit a nobis: nos tñ viuimus. Illa etiā que ita sciuntur vt nunq̄ excidere possint: qñ p̄sentia sūt: ⁊ ad ipsius animi naturā ptinent: vt est illud quod nos viuere scimus. Manet eñ hoc q̄diu animus manet: et q̄ semp manet animus: ⁊ hoc semper manet. Jd ergo ⁊ si qua reperiunt similia: in quibus imago dei potius intuenda est: etiā si semp sciunt: tñ quia nō sp etiā cogitant: quomodo de his dicatur verbū sempiternū. cum verbū nr̄m nr̄a cogitatiō dicat. inuenire difficile est. Sempiternū ē eñ anio viuere. sempiternū est scire qđ viuit. nec tamen sempiternū est cogitare vitā suā: vel cogitare scientiā vite sue. quoniā cū aliud atq̄ aliud ceperit. h̄ desinet cogitare. quāuis non desinat scire. Ex quo fit vt si pōt esse in anio aliqua sciētia sempiterna. ⁊ sempiterna esse nō pōt eiusdē scie cogitatio. ⁊ verbū ver nr̄m intimū nisi nr̄a cogitatiōe nō dicit. solus deus intelligat. habere verbū sempiternū sibiq̄ coeternū. Nisi forte dicendū est ipsam possibilitatē cogitatiōis qñ id qđ scitur etiā qñ nō cogitat. pōt tñ veraciter cogitari verbū esse tā ppetuū q̄ scia ipa ppetua est. Sed qđo est verbū qđ nōdū in cogitatiōis visiōe formatū est? Quō erit simile scie de qua nascit si eius nō habet formā. ⁊ iō iā vocatur verbū quia pōt habere? Tale ē ei ac si p hoc dicat. iō iā vocandū esse verbū. q̄ potest esse verbū. Sed quid est q̄ pōt esse verbū. ⁊ iō iā dignū est verbi noie? Quid est inq̄ hoc formabile nondū q̄ formatū. nisi quiddā mentis nr̄e q̄ hac atq̄ hac volubili quadā motiōe iactamus. cū a nobis nūc hoc. nunc illud sic inuentū fuerit vel occurrerit cogitat? Et tunc fit verū verbū qñ illud qđ nos diximꝰ volubili motiōe iactare ad id qđ scimus peruenerit. atq̄ inde formatur eius omnimodaz similitudinē capiens. vt quō res queq̄ scitur. sic etiā cogitetur. sine voce. sine vocis cogitatione. que p̄fecto alicuius lingue est. si in coz de dicatur. Ac per hoc etiā si concedamus nede controuersia vocabuli laborare videamur iam vocandū esse verbū quiddā illud mentz nostre quod de nostra scientia formari potest etiā p̄ius q̄ forma tū sit. quia iam vt ita dicaz formabile est: quis non videat: quanta hic sit dissimilitudo ab illo dei verbo qđ in forma dei sic est: vt non ante fuerit formabile p̄iusq̄ formatū: nec aliquando esse possit informe? sed sit forma simplex ⁊ simpliciter equalis ei de quo est: ⁊ cui mirabiliter coeterna est.

An volubilitas cogitatiōis in deo esse credenda sit.

Capitulum. XVI.

Quapropter ita dicitur illud dī verbum vt dei cogitatio non dicat: ne aliquid esse quasi volubile credat in deo: quod nunc accipiat: nunc recipiat formam vt verbum sit: eamq̄ possit amittere atq̄ informiter quodammodo volutari. Bene quippe nouerat verba ⁊ vim cogitationis inspexerat locutor egregius qui dixit in carmine: secumq̄ volutat euentus belli varios: id est cogitat. Non ergo ille dei filius cogitatio dei: sed verbū dei dicitur. Cogitatio quippe nostra perueniens ad id quod scimus atq̄ inde formata verbum nostrum verum est. Et ideo verbū dei sine cogitatiōe dei debet intelligi: vt forma ipsa simplex intelligatur: nō habens aliquid formabile qđ esse etiaz possit informe. Dicuntur quidam etiam in scripturis sanctis cogitationes dei: sed eo locutiōis modo: quo ibi et obliuio dei dicitur: que vtiq̄ ad p̄prietatem in deo nulla est. Quāobrem cū tanta sit nunc in isto enigmate dissimilitudo dei ⁊ verbi dei: in qua tamen nōnulla similitudo cōperta est: illud quoq̄ fatendū est: quod etiam cum similes ei erimus quando videbimus eum sicuti est: quod vtiq̄ qui dixit: hanc p̄culdubio que nūc est dissimilitudinē attēdit: nec tunc nature illius erimus equales. Semper enim natura minor est faciente que facta est. Et tunc quidem verbum nostrum non erit falsum: quia neq̄ mētiemur: neq̄ fallemur: Fortassis etiam volubiles non erunt nostre cogitationes ab alijs in alias cuntes ⁊ redeuntes: sed omnē scientiam nostram vno simul conspectu videbimus. Tamen cum et hoc fuerit: si et hoc fuerit formata erit creatura que formabilis fuit vt nihil iam desit eius forme: ad quam peruenire deberet. Sed tamen coequanda non erit illi simplicitati vbi nō formabile aliquid formatū vel reformatū

j. Joh. 3.

est:sed forma neq informis:neq formata ipsa ibi eterna est immutabilisq substantia.

De spūsancto qui patri ac filio equalis accipitur:τ vtriusq spūs dicit:τ charitatis noīe intelligit cum quelibet in trinitate persona sit charitas. Ca.XVII

Atis de patre τ filio τ quātū per hoc speculum atq in hoc enigmate videre potuimus locuti sumus nunc de spiritusancto cū tū deo donante videre concedit disserendum est:qui spūscūs fm scpturas sanctas nec patris solius ē:nec filij solius sed amboz:τ ideo cōmunē qua seinuicem diligunt pater τ filius:nobis insinuat charitatē Ut aūt nos exerceret sermo diuinus: nō res in promptu sitas:sed in abdito scrutandas:et ex abdito eruendas:maiori studio fecit inqri Nō itaq dixit scriptura :spūssanctus caritas
1.Joh.4. est:qō si dixisset:nō pua partē questiōis istius abstulisset:sed dixit:deus charitas est:vt īcertum sit:τ ideo requirendū:vtruz deus pater sit charitas:an deus filius:an deus spūssanctus an deus ipsa trinitas. Neq em dicturi sumus Non propterea deū dictū esse charitatem qō ipsa charitas nulla sit substātia:que dei digna sit nomine:sed q donū dei sit:sicut dictū ē deo
Ps.70 Qm tu es patientia mea:. Neq em propterea dictū est:quia dei substantia ē nostra patiētia:sed q ab ipso:nobis est:sicut alibi legituri
Ps.61. Ps.70. qm ab ipo patientia mea. Hūc quippe sensum facile refellit scpturarum ipa locutio. Tale est
Ibidem. em:tu es patientia mea:qle est:dne spes mea
Ps.58. τ deus meus:misericoz dia mea:τ multa similia. Nō est aūt dictū:dne charitas mea:aut tu es charitas mea:aut tu deus charitas mea: ita dictū est:deus charitas est:sicut dictum ē:
1.Joh.4. Joh.4. deus spiritus est. Hoc qui nō discernit intellectum a dño:nō expositionem querat a nobis
1.Joh.4. Nos em aptius quicq possumus dicere. Deꝰ ergo charitas est. Utrū aūt pater:an filiꝰ:an spiritussanctus:an ipsa trinitas:quia τ ipa nō tres dij:sed vnus deus:hic querit. Sed iaz in hoc libro supius disputaui:nō sic accipiendaz esse trinitatē que deus est:ex illis tribus q in trinitate nostre mentis ostendimus:vt tanq memoria sit omniū triū pater:τ intelligentia omniū triū filius:τ charitas omniū triū spūs sanctus Quasi pater nec intelligat sibi nec diligat:sed ei filius intelligat:τ spūssanctꝰ ei diligat:ipse aūt sibi τ illis tm meminerit. Et filius nec meminerit nec diligat sibi:ꝑ meminerit ei pater.τ diligat ei spūssanctus:ipe autē τ sibi τ illis tantūmodo diligat. Itēq spiritus sanctus nec meminerit nec intelligat sibi:sed meminerit ei pater:τ itelligat ei filius:ipe aūt τ sibi τ illis non nisi diligat. Sed sic potius vt omnia tria:τ omnes τ singuli habeant in sua quisq natura. Nec distēt in eis ista:sicut in nobis aliud est memoria:aliud est intelligentia aliud dilectio siue caritas:sed vnū aliquid sit quod omnia valeat:sicut sapientia:τ sic habeatur ī vniuscuiusq natura:vt qui habet:hoc sit qō habet:sicut immutabilis simplexq substantia. Si ergo hec ītellecta sunt:τ quantū nobis in rebus tantis videre τ coniectare cōcessuz est:vera esse claruerunt:nescio cur nō sicut sapientia τ pater dicitur:τ filius et spiritussanctus:τ simul omnes non tres:sed vna sapientia:ita et caritas et pater dicatur et filius:et spiritussanctus:τ simul omnes vna caritas. Sic enim et pater deus:τ filius deus:τ spiritussanctus deus.τ simul omnes vnus deus. Et tamen nō frustra in hac trinitate non dicitur verbū dei nisi filius:nec donuz dei nisi spiritussanctus:nec de quo genitū est verbū: nec de quo procedit principaliter spiritussanctus nisi deus pater:Ideo autē addidi principaliter:qz et de filio spiritussanctus procedere reperitur. Sed hoc quoq illi pater dedit non iam existenti et nondū habenti:sed quicquid vnigenito verbo dedit gignendo dedit Sic ergo eum genuit:vt etiā de illo donū cōmune procederet:et spiritussanctus:spiritus esset amboz um. Non est igitur accipiēda trāseunter:sed diligenter intuenda īsepabilis trinitatis ista distinctio. Hinc em factum est: vt ꝓpie dei verbū etiā dei sapia diceret:cū sit sapientia τ pater et spiritussanctus. Si ergo ꝓpie aliquid hoz triū caritas nuncupanda est:quid aptius q vt hoc sit spiritussanctꝰ vt scilicet in illa trinitatī simplici summaq natura:non sit aliud substantia:et aliud caritas sed substantia ipsa sit caritas:et caritas ipsa sit substantia:siue in patre.siue in spiritusancto: et tamen propie spiritussanctus caritas nuncupetur. Sicut legis nomine aliquando simul omnia veteris instrumenti sanctarum scripturarum significantur eloquia. Nam ex
1.Cor.14 propheta Esaia testimonium ponens apostolos vbi ait:In alijs linguis et alijs labijs loquar populo huic:premisit tamen in lege scriptum est. Et ipse dominus in lege inquit eoz
Ps.34 scriptum est. Quia oderunt me gratis: cum hoc legatur in Psalmo. Aliquando autem
Mat.11 propie vocatur lex que data est per Moysen:scom quod dictum est. Lex et Prophete vsq ad Johannem: et in his duobus
Ibid.22. preceptis tota lex pendet et Prophete. Hic

vtiq; ꝓprie lex appellata est de monte Syna. Luc. 24. Prophetaꝝ aũt noie etiam psalmi significati sunt: ⁊ tamen alio loco ipse saluator. Oportebat inquit impleri oĩa que scripta sunt in lege ⁊ ꝓphetis ⁊ psalmis de me. Hic rursus ꝓphetaꝝ nomen exceptis psalmis intelligi voluit. Dicit ergo lex vniuersaliter cum ꝓphetis ⁊ psalmis: dicit ⁊ ꝓprie que per moysen data est. Item dicunt cõmuniter ꝓphete simul cũ psalmis: dicunt ⁊ ꝓprie ꝑter psalmos. Et multis alijs exemplis doceri possunt multarũ rex vocabula: ⁊ vniuersaliter poni: ⁊ ꝓprie quibusdaꝝ rebus abhiberi: nisi in re aperta vitanda sit longitudo sermonis. Hec ideo dixi: ne quisq; ꝓpterea nos incõuenienter existimet charitatem appellare spũmsanctũ: quia ⁊ deꝰ pater ⁊ deus filius potest charitas nũcupari. Sicut ergo vnicum dei verbum ꝓprie vocamus noie sapiẽtie: cum sit vniuersaliter ⁊ spiritussantus ⁊ pater ipse sapientia: ita spũssanctus ꝓprie nuncupat vocabulo charitatis: cũ sit vniuersal'r charitas ⁊ pater ⁊ filius. Sz dei verbum: id est vnigenitus dei filius aperte dictus est dei sapientia: ozc aplico vbi ait: christum dei virtutem ⁊ dei sapiam. Spũs autem sanctus vbi sit dictus charitas inuenimus: si diligenter iohis apostoli scrutemur eloquiuz. 1. Ioh. 4. Qui cum dixisset: dilectissimi diligamus inuicem: quia dilectio ex deo est: secutus adiunxit Ibidem. Et omnis qui diligit ex ẽo natus est. Qui nõ diligit nõ cognouit deum: quia deus dilectio est. Hic manifestauit eam se dixisse dilectionẽ deum: quã dixit ex deo. Deus ergo ex deo est dilectio. Sed quia ⁊ filius ex deo patre natus est: ⁊ spũssanctus ex deo patre ꝓcedit: quem potius eoz hic debeamus accipere dictũ esse dilectionem deũ. merito queri. pater eñ solus ita deus est: vt nõ sit ex deo: ac per hec dilectio que ita deus est: vt ex deo sit: aut filius Ibidem. est: aut spũssanctus. Sed in ꝓsequẽtibus cum dei dilectionẽ cõmemorasset. nõ qua nos euz sed qua ipse dilexit nos. ⁊ misit filium suum liberatorẽ ꝓ peccatis nostris. ⁊ hinc exhortaꝝ esset vt ⁊ nos inuicez diligamus: atq; ita in nobis deus maneat. quia vniq; dilectionem deũ dixerat statim volens de hac re apertius aliq̃d eloqui In hỏ inq̃t cognoscimus quia in ipo manemus ⁊ ipse in nobis quia de spũ suo dedit nobis. Spiritus itaq; sanctus de quo dedit nobis: facit nos in deo manere ⁊ ipsum in nobis: hec autẽ facit dilectio. Ipse est igit deꝰ dilectio. Deniq; paulopost cum hoc ipm repetisset atz dixisset. deus dilectio est. ꝓtinuo subiecit qui manet in dilectione in deo manet et deus manet in eo. Ilñ supra dixerat. In hoc cognoscimus quia in ipso manemus ⁊ ipse in nobis. quia de spũ suo dedit nobis. ipse ergo significat vbi legitur deus dilectio est. Deus igitur spũssanctus qui ꝓcedit ex deo. cum datus fuerit homini accendit eum in dilectionẽ dei ⁊ ꝓximi. ⁊ ipse dilectio est. Non eñ habet homo vnde deũ diligat nisi ex deo. Propter qõ paulopost dicit. Nos diligamus qz ipse ꝓdilexit nos. Apl'us quoq; paulus. Dilectio inq̃t dei diffusa est in cordibus nostris ꝑ spiñsanctũ qui datus est nobis.

Ibidem. Roma. 5

De excellentia charitatis que ita ex deo cõ vt ipsa sit deus. Ca. XVIII.

n Illum est isto dei dono excellentius Solum est qõ diuidit inter filios regni eterni ⁊ filios perditiõis eterne. Dant ⁊ alia ꝑ spiñsanctũ munera ꝫ sine charitate nihil ꝓsunt. Nisi ergo tantũ impiaꝫ cuiq; spũssanctus vt eũ dei ⁊ ꝓximi faciat amatorẽ a sinistra nõ transferꝫ ad dextrã. Hec spũs ꝓprie dicit donũ nisi ꝓpter dilectionẽ. Quã q̃ nõ habuerit si linguis hoim loquaꝫ tangeloz. 1. Cor. 13. sonans eramentũ est ⁊ cymbalũ tinniens. Et si habuerit ꝓphetiã ⁊ scierit omnia sacramenta ⁊ oẽm sciam. ⁊ si habuerit oẽm fidem ita vt montes transferat nihil est. Et si distribuerit oẽm substantiã suã: ⁊ si tradiderit corpus suũ vt ardeat: nihil ei ꝓdest. Quantũ ergo bonũ est: sine quo ad eternã vitã neminẽ bona tãta ꝓducunt. Ipsa ẽo dilectio siue charitas (nam vnius rei est vtrũq; nomen) si habeat eã q̃ nõ loquit linguis: nec habet ꝓphetiam: nec oĩa scit sacramenta: omnẽq; scientiã. nec distribuit oĩa sua pauperibus. vel nõ habendo qõ distribuat: vel aliq̃ necessitate phibitus: nec tradit corpus suũ vt ardeat: si talis passionis nulla temptatio est: ꝓducit ad regnũ: ita vt ipsaz fidem nõ faciat vtilem nisi charitas. Sine charitate quippe fides potest quidem esse: sed nõ ⁊ ꝓdesse. Propter quod et apostolus paulus In christo inquit iesu neq; circumcisio: neq; ꝑ Gal. 5. pucium aliquid valet: sed fides que per dilectionem operatur. Sic eam discernens ab ea fide: qua ⁊ demones credunt ⁊ contremiscũt Dilectio igitur que ex ẽo est ⁊ deus est: ꝓprie Jaco. 2. spiritussantus est: per quem diffundit in cordibus nostris dei charitas: per quam nos tota inhabitat trinitas. Quocirca rectissime spiritussanctus cum sit deus: vocatur etiã donũ dei. Quod donum ꝓprie quid nisi charitas intelligenda est: que perducit ad deum: et sine qua quodlibet aliud donum dei non perducit ad eum.

Ibi. s.

Qua ratione donum dei dicat spiritussanctus. Caplm. XIX.

Et hoc pbandū est: dei donū dictū esse in sacris litteris spūmsanctū. Si hoc expectat: habemus in euāgelio

Joh. 7. fm iobem: dñi iesu xpi vba dicētis. Si qs sitit veniat ad me et bibat. Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina de ventre eius fluent aque viue. Porro euāgelista secutus adiūxit

Ibidem. hoc aūt dixit de spū quē accepturi erant cre-
j. Cor. 10 dentes in eū. Eñ dicit etiā paulus aplus. Et oēs vnū spūm potauimus. Utq aūt donum dei sit apellata aqua ista: qō et spūssanctus: hz querit. Sed sicut hic inuenimus hanc aquaz spūmsanctū esse: ita iuenimus alibi in ipso euāgelio: hanc aquā donū dei apellatā. Nazdns idem qñ cū muliere samaritana ad puteū lo-

Joh. 4. quebat: cui dixerat. Da mihi bibere: cum illa dixisset q iudei nō coutunt samaritanis. Rñdit iesus et dixit ei. Si scires donū dei: et quis est qui dicit tibi: da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo: et dedisset tibi aquā viuam. Dixit ei mulier. Dñe neq in quo haurias habes: et puteus altus est. uñ ergo habes aquā viuam tē. Respondit iesus et dixit ei. Omnis q bibe-

Ubi. s. berit ex hac aqua sitiet itez. Qui aūt biberit ex aqua quā ego dabo ei: nō sitiet in eternum sed aqua quā ego dabo ei: fiet in eo fons aque saliētis in vitam eternā. Quia ergo hec aqua viua: sicut euangelista exposuit: spūs est scūs pculdubio spūs donū dei est. De quo hic dns

Joh. 7. ait. Si scires donū dei: et quis est qui dicit tibi: da mihi bibere: tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquā viuam. Nam qō ibi ait. Flumina de ventre eius fluēt aque viue: hoc isto lo-

Ibidē. 4 co. Fiet in eo inquit fons aque salientis in vi-
Eph. 4 tam eternā. Paulus quoq aplus. Unicuiq inquit nostrū data est gratia fm mensurā donationis christi. Atq vt donationē christi spi-

Ibidem. ritūsanctū oñderet: secut⁹ adiūxit. Propter qō dicē. Ascēdit in altū captiuauit captiuitatē: dedit dona hominib⁹. Notissimū est aūt dñm iesum cū post resurrectionem a mortuis ascē disset in celum: dedisse spūmsanctū: quo impleti qui crediderūt: linguis oīm gentium loquebant. Nec moueat q ait dona nō donum. Jd eñ testimoniū ex psalmo posuit. Hoc autē in

Ps. 67. psalmo ita legitur. Ascendisti in altū: captiuasti captiuitatē: accepisti dona in hominibus. Sic eñ plures codices habēt: et maxime greci: et ex hebreo sic interptatum habemus. Do-

Heb. 4. na itaq dixit aplus: quēadmodū ppheta: nō

Ps. 67. donū. Sed cū ppheta dixerit: accepisti in ho-
Eph. 4 minibus: aplus maluit dicere: dedit dona hominibus: vt ex vtroq. s. verbo vno pphetico apostolico altero: quia in vtroq ē diuini sermonis auctoritas: sensus plenissimus redderetur. Utrūq eñ vez est: et qz dedit hoibus: et quia accepit in hoibus. Dedit hoib⁹ tanq caput mēbris suis. Accepit in hominibus idē ipse vtiq in mēbris suis: propter q mēbra sua clamauit de celo: Saule saule qd me psequer? Ac Et quib⁹ mēbris suis ait. Qđ vni ex minimis Mt meis fecistis: mihi fecistis. Ipse ergo christus et dedit de celo: et accepit in terra. Porro autē dona ob hoc ambo dixerūt: et pphēta et aplus quia p donū qđ est spūscūs: in cōmune omnibus mēbris christi multa dona que sunt qbusq ppria diuidunt. Nō eñ singuli quiq habēt oīa: sed hi illa: et alij alia: quis ipm donum a quo cuiq ppria diuidunt oēs habeant. id est spūscm. Nam et alibi cū multa dona cōmemorasset. Oīa inqt hec opat vn⁹ atq idem spūs. Cor. 12 ritus: diuidens ppria vnicuiq put vult. Qđ verbū et in epistola que ad hebreos ē inuenit vbi scriptū est. Attestante deo signis et ostētis Heb. 2 et varijs virtutibus: et spūssancti diffinitionibus Et hic cum dixisset. Ascendit in altum captiEph. 4 uauit captiuitatem: dedit dona hominibus: Qđ aūt ascendit ait: quid est nisi quia et descē- Ibidem dit in inferiores ptes terre? Qui descendit ipse est et qui ascendit sup oēs celos vt adimpleret omnia. Et ipse dedit quosdam: quidē apostolos: quosdam aūt pphetas: quosdaz vero euāgelistas: quosdā aūt pastores et doctores. Ecce quare dicta sunt oīa dona: quia sicut alibi dicit. Nunquid oēs apostoli? nunquid j. Cor. 12 oēs pphete tē. Hic aūt adiunxit. Ad cōsummationem sanctorū in opus ministerij: in edi Eph. 4 ficationem corpis christi. Hec est domus que sicut psalmus canit: edificatur post captiuitatem: qñ qui sunt a diabolo eruti: a quo captiui tenebant: de his edificat dom⁹ christi: que domus apellat ecclesia. Hanc aūt captiuitatem ipse captiuauit: qui diabolum vicit. Et ne illa que futura erant sancti capitis membra in eternum suplicium secum traheret: eum iusticie prius: deinde potentie vinculis alligauit. Ipe itaq diabolus est apellata captiPs. 67 uitas: quem captiuauit qui ascendit in altum et dedit dona hominibus: vel accepit in hominibus. Petrus autem apostolus sicut in eo libro canonico legit: vbi scripti sunt act⁹ aplor loquens de christo: commotis corde iudeis et Act. 2. dicentibus. Quid ergo faciemus fratres mō strate nobis: dixit ad eos. Agite penitentie: et Ibidem. baptiset vnusquisq vestrum in nomine iesu christi in remissionē pcōr: et accipietis donuz

ſpūſſancti· Jtēq̄ in eodē libro legit: ſimonem magū apoſtolis dare voluiſſe pecuniaz: vt ab eis acciperet poteſtatē q̄ p impoſitionē manꝰ eius dareť ſpūſſanctus· Cui petrus idem· Pecunia inquit tua tecū ſit in pditionē: q̄ donuz dei eſtimaſti te p pecunias poſſidere· Et alio eiuſdem libri loco: cuz petrus cornelio ⁊ eis q̄ cū eo fuerant loquereť: annūcians ⁊ pdicans xp̄m: ait ſcriptura· Adhuc loquēte petro verba hec· cecidit ſpūſſanctus ſup oñes q̄ audiebant verbū: ⁊ obſtupuerūt q̄ ex circūciſione fideles ſimul cū petro venerāt: q̄ ⁊ in natiōes donū ſpūſſancti effuſum eſt· Audiebant eñ illos loquētes linguis: ⁊ magnificantes deum: de quo facto ſuo q̄ incircūciſos baptizauerat quia p̄ uſq̄ baptizareť: vt nodū q̄ſtionis huius auferret: in eos venerat ſpūſſanctus· Cū petrus poſtea redderet rōnem fratribus qui erant hieroſolymis· ⁊ hac re audita mouebāť ait poſt cetera· Cū cepiſſet aūt loqui ad illos: cecidit ſpūſſanctus in illos ſicut ⁊ in nos in initio· Memoratuſq̄ ſum v̄bi dñi ſicut dicebat: q̄ iohes q̄dem baptizauit aqua: vos aūt baptizabimini ſpūſancto· Si igiť equale donū dedit illis: ſicut ⁊ nobis q̄ credidimus i dominū ieſuz xp̄m: ego q̄s erā q̄ poſſem phibere deū nō dare illis ſpm̄ſanctum?· Et multa alia ſunt teſtimonia ſcripturaz: que p̄corditer arteſtanť donū dei eſſe ſpūmſanctū: in quantuz dať eis q̄ p eum diligūt deum· Sed nimis longū eſt cuncta colligere: ⁊ quid eis ſatis eſt: q̄bus hec que diximus ſatis nō ſunt· Sane aūt monendi ſunt q̄ſquidem donū dei iam vidēt dictum ſpūmſanctū: vt cū audiūt donū ſpūſſancti: illud genus locutionis agnoſcāt: qđ dictū eſt in expoliatione coꝛpis carnis· Sicut ei coꝛpus carnis nihil eſt aliud q̄ caro: ſic donuz ſpūſſancti nihil aliud eſt q̄ ſpūſſanctus· In tātum ergo donū dei eſt: inquantū daťeis q̄bus dať· Apud ſe aūt deus eſt ⁊ ſi nemini deť: q̄ deus erat patri ⁊ filio coeternus anteq̄ cuiq̄ dareť· Nec q̄ illi dant ipſe dať: ideo minoꝛ eſt illis· Jta eñ ſicut donū dei dať: etiā ſeip̄m dat deus· Non eñ dici poteſt nō eſſe ſue poteſtatis de quo dictū eſt· Spūs vbi vult ſpirat· Et illō apoſtolicū qđ iam ſupra cōmemoraui· Omnia hec opatur vn⁹ atq̄ idem ſpūs: diuidens p̄pria vnicuiq̄ put vult· Non eſt illic p̄ditio dati: ⁊ dñatio dantium: ſed p̄cordia dati ⁊ donātiū· Quapꝛopter ſi ſancta ſcriptura pclamat· Deus charitas eſt: illa que ex deo eſt: ⁊ in nobis id agit vt in deo maneamus: ⁊ ipſe in nob ⁊ hoc inde cognoſcimus: q̄ de ſpiritu ſuo dedit nobis: ipſe ſpūs ei⁹ eſt: deus charitas· Deinde ſi in donis dei nihil maius eſt charitate: ⁊ nullum eſt maius donū dei q̄ ſpūſſcūs: quid cōſequētius q̄ vt ipſe ſit charitas: que dicitur ⁊ deus ⁊ ex deo:· Et ſi charitas qua pater diligit filium: ⁊ patrē diligit filius: ineffabiliter cōmunionē demonſtrat ambozū: qđ cōueniētius q̄ vt ille dicať charitas p̄pꝛie: q̄ ſpūs ē cōmunis ambobus: Hoc eñ ſani⁹ credit vel intelligit: vt nō ſolus ſpūſſcūs charitas ſit in illa trinitate: ſed nō fruſtra p̄pꝛie charitas nuncupeť: p̄opter illa que dicta ſunt· Sicut nō ſolus eſt in illa trinitate: vel ſpūs vel ſanct⁹: q̄ ⁊ pater ſpūs: ⁊ filius ſpūs: ⁊ pater ſanctus ⁊ filiꝰ ſanctus: qđ nō ambigit pietas: ⁊ tñ iſte nō fruſtra p̄pꝛie dicit ſpūſſctūs· Quia eñ eſt cōis ambobus. id vocať ipe p̄pꝛie qđ ambo communiter· Alioq̄n ſi in illa trinitate ſolus ſpūſſanctus eſt charitas: p̄fecto ⁊ filius nō ſoliꝰ patris: verumetiam ſpiritusſancti filius inuenitur· Jta enim locis innumerabilibus dicit ⁊ legitur: filius vnigenitus dei patris: vt tamē ⁊ illō verum ſit quod apoſtolus ait de deo patre· Qui eruit nos de poteſtate tenebꝛarum: ⁊ tranſtulit in regnū filij charitatis ſue· Nō dixit: filij ſui: quod ſi diceret veriſſime diceret: quēadmodum quia ſepe dixit veriſſime dixit: ſed ait: filij charitatis ſue· Filius ꝝ eſt etiā ſpiritusſancti: ſi non eſt in illa trinitate charitas: niſi ſpiritusſanctus· Quod ſi abſurdiſſimum eſt: reſtat vt non ſolus ibi ſit charitas ſpiritus ſanctus: ſed p̄opter illa de quibus ſatis diſſerui p̄pꝛie ſic vocetur· Quod autem dictum eſt· Filij charitatis ſue: nihil aliud intelligať q̄ filij ſui dilecti: q̄ filij ſui poſtremo ſubſtantie ſue· Charitas quippe patris que in natura eiꝰ eſt ineffabiliter ſimplici: nihil eſt aliud q̄ eius ipa natura atq̄ ſubſtātia: vt ſepe iam diximꝰ: ⁊ ſepe iterare nō piget· Ac per hoc filius charitatis eius nullus eſt alius: q̄ qui de ſubſtantia eius eſt genitus·

Contra eos qui vnigenitum dei nō paterne nature: ſed voluntatis filium eſſe dixerūt·

Co circa ridenda eſt dialectica eunomij: a quo eunomiani heretici exoꝛti ſunt· Qui cum non potuiſſet intelligere: nec credere voluiſſet vnigenitum dei verbuz per quod facta ſunt omnia: filium dei eſſe naturā: hoc eſt de ſubſtantia patris genitum: non nature vel ſubſtantie ſue ſiue eſſentie dixit eē filium: ſed filium voluntatis dei: accidentem ſcz deo: volēs aſſerere volūtatē qua gigneret filiū: vicz: quia nos aliq̄d aliq̄n volumꝰ quod antea non volebamus: quaſi nō p̄opter iſta

Act·8.
Ibidē·10
Ibidē·11
Ibidem.
Joh·3
1·Cor·12
1·Joh·4.
Colo·1
Ibi·ē
Joh·1

mutabilis ĩtelligat̃ nostra natura: qd̃ absit vt in deo esse credamus. Neq; em̃ ob aliud scri-
Prou. j9 ptũ est. Multe cogitationes in corde viri: cõsilium aũt dñi manet in eternuz: nisi vt intelligamus siue credamus: sicut eternũ deum: ita eternũ eius esse ꝯsilium: ac ꝑ hoc ĩmutabile sicut ipse est. Qd̃ aũt de cogitationib⁹: h̃ etiã d̃ volũtatibus verissime dici põt. Multe voluntates in corde viri. volũtas aũt dñi manet in eternũ. Quidã ne filiũ ꝯsilij vel volũtatis dei dicerent vnigenitũ verbũ: ip̃m ꝯsilium seu voluntatẽ patris idem verbũ esse dixerũt. Sed melius quantũ estimo dicit̃ ꝯsilium de ꝯsilio: ⁊ voluntas de voluntate: sicut substantia de substantia: sapientia de sapientia: ne absurditate illa quã refellimus filius dicat̃ patrẽ facere sapientẽ vel volentẽ: si nõ habet pater in sb̃stantia sua consiliũ vel voluntatẽ. Acute sane q̃dam respondit heretico versutissime interroganti: vtꝝ deus filiũ volens an nolens genuerit: vt si diceret nolens: absurdissima dei miseria sequeret̃. Si aũt volens: ꝯtinuo qd̃ intendebat velut inuicta rõne ꝯcluderet: nõ nature esse filiũ: sed volũtatis. At ille vigilantissime vicissim quesiuit ab eo: vtrũ deus pater volens an nolens sit deus: vt si respõderet nolens sequeret̃ illa miseria quã de deo credere magna insania est. Si aũt diceret volens: rñderet̃ ei: ergo ⁊ ipse deus est sua volũtate: nõ natura Quid ḡ restabat nisi vt obmutesceret ⁊ sua interrogatione obligatũ insolubili vinculo se videret. Sed volũtas dei si ⁊ ꝓprie dicenda est aliqua in trinitate ꝑsona magis hoc nomen spũsancto cõpetit: sicut charitas. Nã quid est aliud charitas q̃ volũtas. Video me de spũsancto in hoc libro ꝑm scripturas sctãs disputasse: ꝙ fidelibus sufficit scientibus deũ esse spũmsanctũ: nec alterius substantie: nec minorẽ q̃ est pater ⁊ filius: qd̃ in supioribus libris ꝑm easdem scripturas verũ etiam docuimus. De creatura etiã quã fecit deus q̃ntum valuimus admonuimus eos q̃ ratione de re-
Rom. j. bus talibus poscũt vt inuisibilia eius ꝑ ea que facta sunt: sicut possent intellecta ꝯspicerent: ⁊ maxime ꝑ rõnalẽ vel intellectualẽ creaturã que facta est ad imaginẽ dei: ꝑ quã velut ꝑ speculum q̃tũ possent trinitatẽ cernerent deum in nostra memoria: intelligentia: voluntate. Que tria in sua mente naturaliter diuinitus instituta quisq̃s viuaciter perspicit: ⁊ q̃ magnũ sit in ea. vñ potest etiã sempiterna ĩmutabilisq; natura recoli: conspici: amplecti: ꝯcupisci: reminiscit̃ ꝑ memoriã: intuet̃ ꝑ intelligentiã: amplectit̃ ꝑ dilectionẽ: ꝓfecto reperit illi⁹ summe trinitatis imaginẽ. Ad quã summã trinitatẽ reminiscendã: videndã: diligendaz: vt eam recordet̃: eam ꝯtemplet̃: ea delectet̃: totũ debet referre qd̃ viuit. Verũ ne hanc imaginẽ ab eadem trinitate factã ⁊ suo vitio in deterius cõmutatã: ita eidem trinitati oĩ modo existimet similẽ: ꝫ potius in qualicũq; ista similitudine: magnã quoq; dissimilitudinẽ cernat: q̃ntũ esse satis videbat̃ admonui.

De similitudinibus trinitatis diuine que in natura mẽtis ad imaginẽ dei facte reperiri vt cũq; potuerũt. Capl'm. XXI.

Sane deũ patrẽ ⁊ deum filiũ. id est deũ genitorẽ qui omnia que substantialiter habet in coeterno sibi verbo suo dixit quodãmodo: ⁊ ip̃m verbum eius deuz q̃ nec plus nec minus aliquid habet: etiam ipse substantialiter q̃ qd̃ est in illo qui verbum nõ mendaciter: sed veraciter genuit: quẽadmodũ potui: nõ vt illud iam facie ad faciem: sed j. Cor. j3. ꝑ hanc similitudinẽ in enigmate quãtulũcũq; cõijciendo videret̃ in memoria ⁊ intelligẽtia mentis nostre significare curaui: memorie tribuens omne qd̃ scimus: etiam si nõ inde cogitemus. intelligẽtie v̄o ꝓprio quodãmodo cogitatiõis informationẽ. Cogitando em̃ qd̃ verum inuenimus: hoc maxime intelligere dicimur: ⁊ hoc q̃dem in memoria rursus relinquimus. Sed illa est abstrusior ꝓfunditas nostre memorie: vbi hoc etiam ꝑmũ cuz cogitarem⁹ inuenimus. ⁊ gignit̃ intimũ verbũ qd̃ nullius lingue sit: tanq̃ scientia de scientia: ⁊ visio de visione: ⁊ intelligentia que apparet in cogitatione de intelligentia que in memoria iam fuerat sed latebat: q̃q̃ ⁊ ipsa cogitatio q̃ndam suam memoriã nisi haberet nõ reuerteret̃ ad ea que in memoria reliquerat: cũ alia cogitaret. De spiritu aũt sancto nihil in hoc enigmate qd̃ ei simile videret̃ ostendi: nisi volũtatem nostram vel amorẽ: seu dilectionẽ que valentior est voluntas: qm̃ voluntas nostra que nobis naturaliter inest: sicut ei res adiacuerit vl̃ occurrerint q̃bus allicimur aut offendimur. ita varias affectiones habet. Quid ḡ est? Nũ q̃d dicturi sumus voluntatẽ nostrã: qñ recta ẽ nescire q̃d appetat: q̃d euitet? Porro si scit: ꝓfecto inest ei sua q̃dã scĩa q̃ sine mẽoria ⁊ intelligentia esse nõ possit. An v̄o audiẽdus est q̃spiã dicens. Charitatẽ nescire q̃d agat: q̃ non j. Cor. j3. agit perperã? Sicut ḡ inest intelligẽtia: inest dilectio illi mẽorie ꝑncipali in qua inuenimus ꝑatũ ⁊ reconditũ ad qd̃ cogitando possum⁹ ꝑuenire: qꝛ ⁊ duo ista ĩuenim⁹ ibi: qñ nos cogitãdo ĩuenim⁹ ⁊ ĩtelligere aliq̃d ⁊ amare q̃ ibi

erant: ⁊ qñ inde nõ cogitabamus: ⁊ sicut ineſt memoria: ineſt dilectio huic intelligentie que cogitatione formaſ: qõ verbũ veruz ſine vllo gentis lingua intus dicimus: qñ qõ nouimus dicimus: nã niſi reminiſcendo nõ redit ad aliqd: ⁊ niſi amando redire nõ curat noſtre cogitationis intuitus: ita dilectio q̃ viſionẽ in memoria conſtituã: ⁊ viſionẽ cogitationis inde formatã quaſi parentẽ p;olemq; cõiungit: niſi haberet appetendi ſciẽtiã: que ſine memoria ⁊ intelligentia non poteſt eſſe: quid recte diligeret ignoraret.

Tria que ſunt in imagine dei: id eſt memoria intellectus ⁊ amor vnius eſſe pſone: quia hoc nõ eſt ei eẽ qõ hec habere. Capl'm. XXII.

Verum hec qñ in vna ſunt perſona: ſicut eſt homo: põt nobis quiſpiã dicere. Tria iſta memoria: intellectus ⁊ amor: mea ſũt nõ ſua: nec ſibi nec mihi agũt: qõ agũt imo ego per illa. Ego ei me memini p memoriã: intelligo p intelligẽtiã: amo p amorẽ et qñ ad memoriã meã aciem cogitationis aduerto: ac ſic i corde meo dico qõ ſcio: verbũq; verũ de ſcientia mea gignit: vtrũq; meum eſt et ſcientia vtriq; ⁊ verbũ: Ego eñ ſcio: ego dico in meo corde qõ ſcio: ⁊ qñ in memoria mea cogitando inuenio: iã me intelligere: iam me amare aliquid q̃ intellectus ⁊ amor ibi erant: ⁊ anteq; inde cogitarẽ: intellectũ meũ ⁊ amorem meũ inuenio in memoria mea: quo ego intelligo: ego amo nõ ipã. Itẽ qñ cogitatio mea memor eſt: ⁊ vult redire ad ea que in memoria liquerat: eaq; intellecta ꝓſpicere: atq; intũ dicere mea memoria memor ẽ: ⁊ mea vult voluntate non ſua. Ipſe quoq; amor meus cum meminit atq; intelligit quid appetere debeat quid vitare: p meã non per ſuam memoriam meminit: ⁊ per intelligentiã meã non per ſuã quicquid intelligẽter amat intelligit. Qõ breuiter dici põt. Ego p oĩa tria illa memini: ego intelligo: ego diligo: q̃ nec memoria ſum: nec intelligẽtia: nec dilectio. ſed hec habeo. Iſta ergo dici poſſunt ab vna perſona que habet hec tria: non ipa eſt hec tria: In illa vero ſumme ſimplicitate nature que deus eſt: cuius vnus ſit deus: tres tñ perſone ſunt: pater ⁊ filiꝰ ⁊ ſpiritusſanctus. Aliud eſt itaq; trinitas res ipſa: aliud imago trinitatis in re alia: ꝓpter quam imaginẽ ſimul ⁊ illud in quo ſunt hec tria imago dicit: ſicut imago dicitur ſimul ⁊ tabula et quod in ea pictum eſt: ſed ꝓpter picturam que in ea eſt: ſimul ⁊ tabula nomine imaginis appellatur.

Qz vera in dei trinitate vnitas ⁊ cẽ vera in eiuſdem vnitate ſit trinitas. Capl'm. XXIII.

Erũ i illa ſũma trinitate que incõpa
v biliter rebus oĩbus añcellit: tanta ẽ
: inſepabilitas: vt cum trinitas hoim non poſſit dici vnus hõ: in illa vnus deus ⁊ dicatur ⁊ ſit: nec in vno deo ſit illa trinitas: ſꝫ vnꝰ deus. Nec rurſus quẽadmodũ iſta imago qõ eſt hõ habẽs illa tria vna pſona eſt: ita illa ẽ trinitas ſed tres pſone ſunt: pr̃ filij: ⁊ filiꝰ pr̃is: et ſpũs pr̃is ⁊ filij. Quis eñ memoria homis: ⁊ maxime illa quã pecora nõ hñt: id eſt qua res intelligibiles ita cõtinentur vt nõ in eam per ſenſus corꝓris venerint: habeat ꝑ modulo ſuo in hac imagine trinitatis incõpabiliter q̃dem imparẽ: ſed tñ qualẽcunq; ſimilitudinem pr̃is. Itemq; intelligẽtia hois que per intentionem cogitatõnis inde formaſ: qñ qõ ſcitur dicitur: ⁊ nullius lingue cordis verbũ eſt: habeat in ſua magna diſparilitate nõnullã ſimilitudinẽ filij: ⁊ amor hois de ſcientia ꝓcedens ⁊ memoriam intelligentiãq; ꝓiungens: tanq; parenti: ꝓliq; cõis: vñ nec parens intelligiꝫ eſſe: nec ꝓles habeat in hac imagine aliquã licet valde imparem ſimilitudinẽ ſpũſſancti: non tñ ſicut in iſta imagine trinitatis: nõ hec tria vnus homo: ſed vniꝰ hois ſunt: ita in ipa ſũma trinitate cuius hec imago eſt: vnius dei ſunt illa tria: ſed vnus deus eſt: ⁊ tres ſunt ille non vna perſona. qõ ſane mirabiliter ineffabile eſt: vel ineffabiliter mirabile cum ſit vna perſona hec imago trinitatis: ipa vero ſũma trinitas tres perſone ſunt: inſepabilioz eſt illa trinitas pſonarum trium: q̃ hec vniꝰ. Illa q̃p pe i natura diuinitatis ſiue id melius dicatur deitatis qõ eſt: hoc eſt atq; incommutabiliter inter ſe ac ſpequalis eſt. Nec aliqñ nõ fuit aut aliter fuit: nec aliqñ nõ erit: aut aliꝫ erit. Iſta vero tria que ſunt in impari imagine: ⁊ ſi non locis qñ non ſunt corꝓra: tñ inter ſe nunc in iſta vita magnitudinibus ſeparantur. Necq; eñ quia moles nulle ibi ſunt: ideo nõ videmꝰ in alio maiorem eſſe memoriã q̃ intelligentiã Jn alio aũt ecõtra: in alio duo hec amoris magnitudine ſupari: ſiue ſint ipa duo inter ſe eq̃lia ſiue nõ ſint: atq; ita a ſingulis bina: ⁊ binis ſingula: ⁊ a ſingulis ſingula: a maioribus minora vincuntur: ⁊ qñ inter ſe equalia fuerint ab oĩ languore ſanata: nec tũc equabiꝫ rei natura imutabili: ea res que p gr̃az nõ mutabiꝫ qz nõ equaꝫ creatura creatori: etiam qñ ab oĩ languore ſanabiꝫ. Sed hanc nõ ſolũ incorꝓalem: verũ etiã ſũme inſepabilẽ vereq; imutabilẽ trinitatẽ cũ venerit viſio que facie ad faciez

repromittit nobis multo clarius certiusq; vi-
debimus: q̄ nūc eius imaginē: qō nos sumus:
p qō tñ speculū t in ꝙ enigmate qui vident sic
in hac vita videre cōcessum est: nō illi sunt q̄
ea q̄ digessimus t cōmendauimus in sua mēte
cōspiciunt: sed illi q̄ eā tanq̄ imaginē vident:
vt possint ad eū cui⁹ imago est quomōcunq;
referre qō vident t p imaginē quā cōspiciēdo
vident etiā illud videre conjiciendo: qm̄ non
Ibidē dū pūt facie ad faciē. Nō em̄ agit aplūs: vide-
mus nūc speculū: sed videm⁹ nūc p speculum

De his que natura mētis subtiliter intuēt
t eā imaginē dei eē nō sentiūt. Cap. XXIIII

Eli ergo vident suā mentē quō vide
q ri pōt: t in ea trinitatez istam de qua
multi modis vt potui disputaui: nec
tñ eā credunt vel intelligunt esse imaginē dei
speculū quidem vident. sed vsq; adeo nō vi-
dent per speculū eum qui est per speculū nūc
videndus. vt nec ipm speculum quod vident
sciant esse speculū. id est imaginē. Quod ū sci
rent fortassis t eū cuius est hoc speculū. per h̄
querendū. t per hoc vtcunq; interim viden-
dum esse sentirent. fide non ficta corde mun-
dante vt facie ad faciem possit videri. qui per
speculū nūc videtur. Quia fide cordiū mun-
datrice contēpta. q̄d agunt itelligendo que d̄
natura mētis hūane subtilissime disputantur
nisi vt ipa quoq; intelligentia sua teste dānet
In qua vtiq; nō laborarēt: t vix ad certū ali-
q̄d peuenirent: nisi penalibus tenebris inuolu
ti onorati corpore corruptibili qō aggrauat
Sap. 9. aiam. Quo tandē merito inflicto malo isto ni
si pcti. Tñ tanti mali magnitudine admoniti
sequi deberent agnū qui tollit pcta mundi.

Qz beatos faciet fides recta etiā eos q̄ de
natur⁹ incorpeis neq̄unt disputare. Ca. XXV

De eum nāq; pertinentes etiā longe
a istis ingenio tardiores: qñ sine hui⁹
vite resoluuntur a corpe: ius in eis
retinendis nō hūt inuide potestates. Quas
ille agnus sine vllo ab eis pcti debito occisus
nō potentia potestatis p̄iusq; iusticia sangui
nis vicit. Proinde liberā a diaboli ptāte susci-
j. Thi. 2. piuntur ab angelis sanctis a malis oībus libe
rati: p mediatorē dei t hoīm: hoīem iesum xp̄z
qm̄ consonātibus diuinis scripturis: t veteri-
bus t nouisq; t p quas prenunciatus: t p̄s
annūciatus est xp̄s: nō est aliud nomē sub ce-
Actj. 4. lo: in quo oportet hoīes saluos fieri. Constitu-
untur aūt purgati ab oī cōtagiōe corruptō
nis: in placidis sedibus: donec recipiant cor-
pora sua sed iā incorruptibilia que ornēt non
onerēt. Hoc cm̄ placuit optimo t sapientissi-
mo creatori vt spūs hoīs deo pie subdit⁹: ha-
beat feliciter subditū corpus. t sine fine pma
neat ipa felicitas Jbi veritatē sine vlla difficul
tate videbimus: eaq; clarissima t certissima p
fruemur. Hec aliq̄d querim⁹ mēte ratiocinā-
te sed contēplante cernemus quare nō sit fi-
lius spiritussanctus: cū de patre procedat. In
illa luce: nulla erit questio: hic vero ipa expe-
rientia tā mihi apparuit esse difficilis: qō t illis
qui hec diligenter atq; intelligenter legēt p-
culdubio fiēt apparebit: vt cū me in scōo huius
operis libro alio loco inde dicturū esse promi
serim: quotiēscūq; ī ea creatura q̄ nos sum⁹
aliq̄d illi rei sīle oñdere voluī: qualecunq; elo-
quiū meū sufficiens elocutio secuta nō fuerit
q̄uis t in ipo intellectu conatū me senserī ma
gis habuisse q̄ effectū: t in vna quidem psona
qō est hō inuenisse imaginē sūme illius trini-
tatis: t in re mutabili tria illa vt facili⁹ intelli-
gi possent: etiā per tpalia interualla maxime
in libro nono mōstrare voluisse. Sz tria vni⁹
psone nō sic hūana possit intentio: tribus illis
psonis cōuenire potuerunt: sicut in hoc libro
quintodecimo demonstrauimus

Interualla tempor̄ diuine trinitatis nul-
la sunt. Capitulum. XXVI

Einde in illa sūma trinitate q̄ de⁹ ē
d interualla tēpor̄ nulla sunt: p q̄ pos-
sit oñdi aut saltē req̄ri: vtrū prius de
patre natus sit filius: t postea de ambobus p
cesserit spūssanctus: qm̄ scriptura sancta spūs
eū dicit amboz. Jpe est em̄ de quo dicit aplūs Gal. 4.
Qm̄ em̄ estis filij dei misit deus spūs filij sui in
corda vra. Et ipe est de quo dicit idē filij⁹. Mon Mat. 10.
em̄ vos estis q̄ loquimini: s spūs p̄ris vri q̄ lo-
quit in vobis. Et multis aliis diuinor̄ eloquio
rū testimonijs cōprobat patris t filij esse spūs Joh. 15.
q̄ pprie dr̄ in trinitate spūssanctus De q̄ item Jbiō. 14
dic ipe filij⁹. Quē ego mittā vob⁹ pre. Et alio Jbiō. 15
loco. Quē mittet p̄ in noīe meo. De vtroq;
aūt pcedere sic docet: q̄ ipe filius ait. de pre
pcedit. Et cū resurrexisset a mortuis t appa
ruisset discipulis suis: insufflauit t ait. Accipi- Jbiō. 20.
te spūmsanctū: vt eū etiā de se pcedere oñderz
Et ipa est virtus q̄ de ipo exibat (sic legit ī eua Luc. 6.
gelio) t sanabat oēs. Quid ēo fuit causē vt p
resurrectionē suā: t in terra prius daret: t de
celo postea mitteret spūmsanctū: hoc ego exi-
stimo: q̄ p ipm donū diffundit caritas in cor-
dibus nr̄is: qua diligimus deū t primū: scōm
duo illa pcepta: in quib⁹ tota lex pendet t pro Mat. 22
phete. Hoc significans dñs Jesus. bis dedit
spūmsanctū: semel in terra ppter dilectionē p
ximi: t iterū de celo ppter dilectionē dei. Et

si forte alia ratio reddat de spūsctō bis dato:
Joh·20· cunde spūsctūm datū: cū insufflasset iesus: ō q̄
Mat·28 inquit·Jte baptisate gētes i noīe patris ⁊ filij ⁊ spūsci: vbi maxime cōmendat hec trinitas ambigere nō debem⁹·Jpe ē igit qui ō celo etiā datus est die pētecostes·i·post dies decē postq̄ dūs ascendit in celū·Quō ergo de⁹ non est q̄ dat spūsctūm·Immo ēq̄tus de⁹ est q̄ dat deū·Neq̄ eīm aliqs discipl'oz ei⁹ dedit spi
Actj·8· ritūsctūm·Orabāt q̄pe vt veniret i eos q̄bus
Jbidem· manū imponebāt: nō ipi eum dabāt·Quē more in suis ꝓpositis etiā nūc seruat eccl'ia·Deni q̄ ⁊ simon magus offerēs apl'is pecuniā non ait: date ⁊ mihi hanc ptātem vt dem spūsctūm sed cuicūq̄ inq̄t imposuero man⁹ accipiat spi
Jbidem ritūsctūm·Quia neq̄ scriptura supi⁹ dixerat: videns aūt simon q̄ p impositiōz manuū apl'oz dareť spūsctūs·Propter hoc ⁊ dūs ipe iesus spūsctūm: nō solū dedit vt deus·sed etiā accipit vt hō: propterea dict⁹ est plen⁹ gratia·Et manifesti⁹ de illo scriptū est in actibus apl'oz
Jbidē·10 Quūm vnxit eū de⁹ spūsctō·Non vtiq̄ oleo visibili: sed dono gr̄e: qđ visibili significať vnguēto q̄ baptisatos vngit eccl'ia·Nec sane tūc vn
Math·3 ctus est xp̄s spūsctō: qū sup eum baptisatū velut colūba ōscēdit·Tunc eīm corp⁹ suū·i·eccl'iam suā p̄figurare dignat⁹ est: i q̄ ꝑcipue baptisati accipiūt spūsctūm·Sed ista mistica ⁊ inuisibili vnctōe tūc intelligēdus ē vnct⁹: qū ver-
Joh·1· bū dei caro factū ē·i·qū humana natura sine vllis p̄cedentib⁹ bonoz operū meritis dei v̄bo est in vtero virginis copulata: ita vt cū illo fieret vna ꝑsona: ob hoc eīm ꝓfitemur natū de spūsctō: ⁊ virgine maria·Absurdissimuz ē eīm vt credam⁹ eum cū iaz triginta esset ānorum (eius eīm etatis a Joanne baptisat⁹ est) accepisse spūsctūm: sed venisse illū ad baptisma: sicut sine vllo omnino pctō·ita nō sine spi
Luce·1· ritusctō·Si eīm de famulo eius ⁊ p̄cursoze ipo Joanne scriptū est·Spūsctō replebiť iam inde ab vtero matris sue: qm̄ q̄uis seminat⁹ a patre: tū spiritūsctūm in vtero format⁹ accepit quid de hoīe xp̄o intelligendū est vel credendū cui⁹ carnis ipa cōceptio nō carnaľs spirita
Actj·2· lis fuit·Jn eo etiā q̄ de illo scriptū ē: q̄ acceperit a patre ꝓmissionez spūsctī ⁊ effuderit: vtraq̄ natura mōstrata est: ⁊ hūana·s·⁊ diuia accepit q̄pe vt hō: effudit vt de⁹·Nos aūt accipe q̄dē hoc donū possumus ꝓ modulo nostro: effundere aūt sup alios non vtiq̄ possumus·ꝫ vt hoc fiat: deum super eos a quo ō id efficiť inuocamus·Nunquid ergo possumus quere·vtrum iam ꝓcesserat de patre spiritussanctus quando natus est filius: an nōdū ꝓcesserat: ⁊ illo nato de vtroq̄ ꝓcessit vbi nulla sunt tempa: sicut potuim⁹ querere vbi inuenimus tempa: voluntatem ꝓius de hūana mente ꝓcedere·vt querať q̄ inuentū ꝓoles voceť: qua iam parta seu genita volūtas illa pficiť·eo fine requiescēs: vt qui fuerat appetitus querētis sit amoz fruētis·q̄ iā de vtroq̄·i·de gignente mente: ⁊ de genita notione tanq̄ de parente acꝑple ꝓcedat·Non possūt ꝓius ista ibi queri vbi nihil ex tempe incohatur·vt cōsequenti perficiatur in tempe·Qua ꝓpter qui pōt itelligere sine tpe generationez spūsctī de vtroq̄·Et q̄ pōt itelligere i eo qō ait filiꝰ: sicut habet pater vitā in semetipo: nō sine vita existēti iā filio vitā dedisse·ꝫ ita eū sine tpe genuisse·vt vitā quā pater filio gignēdo dedit: coeterna sit vite patris q̄ dedit·intelligat·sicut habet pater in semetipso·vt ō illo ꝓcedat spūsctūs·sic dedisse filio vt de illo ꝓcedat spūsctūs ⁊ vtrūq̄ sine tpe·atq̄ ita dictū Joh·15·
spūsctūm ō p̄re ꝓcedere: vt itelligať q̄ etiā ꝓcedit ō filio: de p̄re esse ⁊ filio·Si eīm q̄cquid habet de patre habet filius·de patre hz vtiq̄ vt de illo ꝓcedat spūsctūs·ꝫ nulla ibi tempa cogitenť que habent ꝓius ⁊ posterius: q: omnino nulla ibi sunt·Quō ergo nō absurdissime filiꝰ diceretur ambox·cum sicut filio p̄stat essentiā sine initio temporis·sine vlla mutabilitate nature de p̄re generatio·ita spūsctō p̄stet essentiā sine initio tpis: sine vlla mutabilitate nature de vtroq̄ ꝓcessio·Jdeo eīm cum spūsctūm genitū nō dicam⁹: dicere tū non audemus ingenitū: ne in ꝟ vocabulo vel duos patres in illa trinitate: vel duos q̄ non sunt ō alio quispiā suspiceť·Pater eīm solus nō est ō alio·ideo solus apellať ingenitus·Non q̄dē in scripturis·sed in cōsuetudine disputantiuz ⁊ de re tanta sermonē qualē valuerint ꝓferētiū·Filius aūt de patre natus est·⁊ spūsctūs de patre principaliter: ⁊ ipo sine vllo tpis intuallo dante: cōmuniter de vtroq̄ ꝓcedit·Dicereť aūt filius patris ⁊ filij: si quod abhoz ret ab oīm sanoz sensibus eum ambo genuissent·Non igitur ab vtroq̄ est genitus: sed ꝓcedit ab vtroq̄ amboꝝ spiritus·

Quid quodam tempoze ad ꝓpm disputatum sit de differentia generationis ⁊ ꝓcessionis spiritussancti· Capl'm·XXVII·

Erū q: in illa coeterna ⁊ equali ⁊ in
v cozpoꝛali ⁊ ineffabiliter immutabili atq̄ inseparabili trinitate: difficillimum est generationem a ꝓcessiōe distingue

re: sufficiat interim eis q̄ extendi non valent in ampli⁹ id qđ de hac re in sermone quodā p ferendo ad aures p̄ri xp̄iani dixim⁹: dictū q̄ p̄scripsim⁹. Inter cetera eñ cum p scripturarū sanctarū testimonia docuissem: de vtroq; procedere sp̄m̄ sctm̄. Si g̃ iquā t ꝺ patre t de filio Joh. 15. procedit sp̄us sctus: cur filius dixit: de p̄re procedit cur puta nisi quēadmodū solet ad eū referre t qđ ipius est de quo t ipe est; Eñ t illud ē qđ Ibidez. 7 ait. Mea doctrina nō est mea: sed eius q̄ me misit. Si igit hic intelligit ei⁹ doctrina quā tū dixit nō suam sed patris q̄tomagis illic intelligendus est: t de ipo procedere sp̄us sctus: vbi sic ait. De patre procedit: vt nō diceret de me nō procedit: A quo aūt hz filius vt sit de⁹ (Est eñ Joh. 15 de deo deus): ab illo habet vtiq; vt de illo etiam procedat sp̄us sctus: ac p hoc etiā sp̄us sctus vt etiaz de illo procedat sic procedit ꝺ p̄re: ab ipo habet p̄re. Hic vtcūq; etiā illud intelligit q̄tū a talibus quales nos sum⁹ intelligi p̄t: cur ñ dicat natus esse: sed poti⁹ procedere sp̄us sctus: qm̄ si t ipse filius diceret: amboz vtiq; filius diceret: qđ absurdissimū est: Filius quipe nullus ē duoz: nisi patris t matris. Absit aūt vt inter deū patrē: t deū filiū aliqđ tale suspicemur: q: nec filius hois simul ex matre t p̄re procedit: sz cum in matrē procedit ex p̄re. non tunc procedit ex m̄re. t cum in hāc lucē procedit ex matre: nō tunc procedit ex p̄re. Spus aūt sctus nō de p̄re procedit in filiū. t de filio procedit ad sctificandā creaturā: ꝺ simul de vtroq; procedit q̄uis hoc filio pater dederit: vt quēadmodū de se ita de illo ꝺ̄ procedat. Reqz eñ possum⁹ dicere q̄ ñ sit vita sp̄us sctus: cū vita pater: vita sit filius: ac Joh. 5. p hoc sicut pater cū habeat vitā in semetipso: dedit t filio vitā habere in semetipso: sic ei dedit vitā procedere de illo: sicut procedit t de ipso. Hec de illo sermone in hunc libz trāstuli: ꝺ fidelibus non infidelib⁹ loquēs. Nex si ad hāc imaginē p̄tuēdā: t ad vidēda ista q̄ vera sint q̄ in eoz mente sunt: nec tria sic sunt vt tres p sone sint: sed oīa tria hois sunt q̄ vna p̄sona ē minus idonei sunt: cur nō de illa sūma trinitate que deus est credūt potius qđ in sacris litteris inuenit: q̄ poscunt liquidissimā reddi sibi rationē: que ab humana mēte tarda scz infirmaqz non capit. Et certe cū incōcusse crediderint scripturis sctis tanq̄ veracissimis testibus agant oz̄ando t querēdo t bñ viuendo vt intelligāt: id ē vt q̄tū videri p̄t videatur mente qđ tenet fide. Quis hoc phibeat: imo vero ad hoc quis nō hortet? Si aūt ꝓpterea negandū putāt ista esse: q: ea non valēt cecis mentibus cernere: debēt t illū q̄ ex natiuitate sua ceci sunt: esse solē negare. Lux ergo lucet in tenebris. Q̄ si eā tenebre nō cōprehendūt illuminent dei dono p̄ius vt sint fideles: t incipiāt esse lux in cōpatione infideliū. Ac p hoc p̄misso fundamēto edificent ad vidēda q̄ credūt: t aliqñ possint videre. Sunt eñ q̄ ita credunt: vt videri iā oīno non possint. Non enī xp̄s iterū in cruce videndus ē. Sed nisi ꝺ credat qđ ita factū atq; visum est: vt futurū atq; videndū iam non speret: non ꝓuenit ad xp̄m qualis sine fine videndus ē. Quātū vero attinet ad illā sūmā: ineffabilē incoꝛpalē: immutabilēq; naturā p intelligentiā vtcūq; cernēdaz nus q̄s se meli⁹ regēte dūtaxat fidei regula acies humane mentis exercet: q̄ in eo q̄ ipe ꝺ̄ i sua natura melius ceteris aīalib⁹: melius etiam ceteris aīe sue partib⁹ habet qđ ē ipa mēs Cui quidā rerum inuisibiliū tribut⁹ est visus: q̄ cui tanq̄ in loco supioꝛe atq; interioꝛe honorabiliter p̄sidente: iudicanda oīa nunciāt etiam coꝛporis sensus: t qua nō est superioꝛ cui subdita regenda est nisi deus. Verum inter hec que multa iam dixi: t nihil illi⁹ summe trinitatis ineffabilitate dignū me dixisse audeo Ps. 138. p̄fiteri: sed confiteri potius mirificatam sciē tiam eius ex me inualuisse: nec posse me ad illam. O tu aīa mea: vbi te eē sentis: vbi iaces Ibidē. 102 vbi stas: donec ab eo qui ꝓpitius factus est oībus iniquitatibus tuis sanent oēs lāguores tui? Agnoscis te certe in illo esse stabulo: Lucl. 10. quo samaritanus ille ꝓduxit euz quē reperit a multis latronibus inflictis vulneribus semiuiuū. Et tū multa vera vidisti: nō his oculis q̄ Ps. 16. bus vident coꝛpora colorata: sed eis p quib⁹ oꝛabat qui dicebat. Oculi mei videāt equitatem. Nempe ergo multa vera vidisti: eaq; discreuisti ab hac luce qua tibi ea lucente vidisti attolle oculos in ipam lucem: t eos in eam fige si potes. Sic eñ videbis quid distet natiuitas verbi dei a ꝓcessione doni dei: ꝓpter Joh. 15. quod filius vnigenitus non de patre genituz (alioquin frater eius esset) sed ꝓcedere dixit spiritum sanctum. Unde cum sit communio quedam consubstantialis patris t filij amboꝛum spiritus: non amboꝛum quod absit dictus est filius. Sed ad hoc dilucide perspicue q̄ cernendum: non potes ibi aciez figere: scio quia non potes. Verum dico: mihi dico: quid non possum scio. Ipsa tamen tibi ostendit in te tria illa: in quibus te summe ipsius q̄ fixis oculis contemplari nondum vales: imaginē trinitatis agnoscas. Ipsa ostendit tibi verbū verum esse in te: quando de sciētia tua gignitur: id est quando quod scim⁹ dicimus: q̄uis

Joh. 1.

nullius gentis lingua significantem vocem: vel pferam⁹: vel cogitem⁹. sed ex illo qđ nouimus cogitatio nr̃a formet: sitq; in acie cogitantis imago similima cogitatõis eius quaz memoria ptinebat ista duo scz velut parentez ac plem tertia volũtate siue dilectõe iungente. Quã quidẽ voluntatẽ de cogitatiõe ꝓcedere: nemo eñ vult q̃ oino qđ vl quale sit nescit: non tñ esse cogitationis imaginẽ: t ideo quandã in hac re intelligibili natiuitatis t processionis insinuari distantiã: qñ nõ hoc est cogitatione ꝓspicere qđ apetere: vel etiã pfrui voluntate: cernat discernatq; qui põt. Potuisti t tu: cuius non potueris: neq; possis explicare sufficienti eloquio: qđ inter nubila similitudinũ corpaliũ: que cogitationib⁹ humanis occurrere nõ desinunt vix vidisti. Sed illa lux que nõ est qđ tu: t hoc tibi ostendit aliud esse illas incorpeas similitudines corporũ: t aliud esse verũ: qđ eis reprobatis intelligentia contuemur: hec t alia similiter certa oculis tuis interioꝛib⁹ lux illa monstrauit. Que igit causa est cur acie fixa ipam videre nõ possis: nisi vtiq; infirmitas? Et qđ tibi eã fecit nisi iniqui
Ps. 102. tas? Quis ergo sanat oẽs languores tuos: nisi qui ꝓpitius fit oibus iniquitatibus tuis? Libru itaq; istũ iam tandẽ aliqñ precationẽ melius q̃ disputatione concludam.

O Omine deus noster: credimus in te patrem: t filiũ: t spñm sctñ. Neq; eñ diceret
Mat. 28 veritas. Ite baptisate oẽs gentes in noĩe patris t filij t spũs sancti: nisi trinitas esses. Nec baptisari nos iuberes dñe deus in eius nomine qui nõ est dñs deus. Neq; dicere t̃ voce diuia
Deut. 6. Audi israel: dñs deus tu⁹ deus vn⁹ est: nisi trinitas ita esses vt vnus dñs de⁹ esses: Et si tu deus pater ipe esses: t filius verbũ tuum ihs christus ipse esses t donum vestrum spiritus sanctus: non legeremus in litteris veritatis.
Gal. 4. Misit deus filium suum. nec tu vnigenite di-
Joh. 14. ceres de spiritu sancto. Quem mittet pater ĩ
Ibidẽ. 5. nomine meo: t quem ego mittam vobis a patre. Ad hanc regulam fidei dirigẽs intentionem meam quantũ potui: quantum me posse fecisti: quesiui te t desideraui intellectu videre quod credidi: t multũ disputaui t laboraui. Dñe deus meus: vna spes mea. exaudi me ne fatigatus nolim te querere: sed querez
Ps. 104 faciem tuam semper ardenter. Tu da querẽdi vires qui inuenire te fecisti: t magis magisq; inueniendi te spem dedisti. Coram te est firmitas t infirmitas mea. Illã serua: istaz sana. Coram te est scientia: t ignorantia mea. Ubi mihi aperuisti: suscipe intrantem. Ubi clausisti: aperi pulsanti. Memineri tui: intelligãte: diligam te. Auge in me ista: donec me reformes ad integrum. Scio scriptum esse. In multiloquio non effugietur peccatum. Sed
Prou. 10. vtinam predicando verbum tuum: t laudando te tantummodo loquerer: non soluz fugerem peccatum: sed meritum bonum acquirerem: quamlibet multum sic loquerer. Neq; enim homo de te beatus: peccatum precipere germano in fide filio suo: cui scripsit dicens? Predica verbum. insta oportune: im
2. Thi. 4. portune. Nunquid dicendum est istum non multum locutum: q̃ nõ solum oportune: verũetiam importune verbum tuũ dñe nõ tacebat? Sed ideo nõ erat multũ: quia tñ erat necessarium. Libera me deus a multiloquio qđ patior intus in anima mea misera in conspectu tuo: t confugientem ad misericordiam tuam. Non eñ cogitationibus taceo: etiam tacens vocibus. Et si quidem non cogitarẽ nisi quod placeret tibi: nõ vtiq; rogarez vt me ab hoc multiloquio liberares. Sz multe sunt cogitationes mee: tales quales nosti: cogitationes hominũ quoniam vane sunt. Dona mihi
Ps. 93. nõ eis consentire: et si quando me delectant: eas nihilominus improbare: nec in eis velut dormitando immorari. Nec intantũ valeant apud me: vt aliquid in opa mea procedat ex illis: sed ab eis mea saltem sit tuta sententia: tuta conscientia te tuente. Sapiens quidam cum de te loqueretur in libro suo qui ecclesiasticus proprio nomine iã vocatur. Multa in-
Eccl. 43. quit dicimus t nõ puenimus: t consummatio sermonum vniuersa est ipse. Cum ergo puenerimus ad te: cessabunt multa ista que dicimus: t non peruenimus: t manebis vn⁹ omnia in omnibus: t sine fine dicemus: vnũ laudantes te in vnum: t in te facti etiam nos vnũ
1. Cor. 15. Domine deus vnus: deus trinitas: quecunq; dixi in his libris de tuo agnoscant et tui. Si q̃ de meo: t tu ignosce t tui. Amen.

Aurelij Augustini de trinitate liber explicitus est Anno dñi. AD. cccc. lxxxxiij

Incipit tabula i libros Augustini pcedētes

Postolus aliqbus loquebat tāqz carnalibꝫ
a tminus perfectis li.j.ca.j.t.xij.

Aba t pfecta silitudie dei qtū distent que i
natura mētis vtcūqz ꝺo silia reptūt li.xv.ca.xij

Ad cognitōz trinitatis necāria est pietas.li.j.ca.ij.

Aliozꝫ scripta nō nisi caritate t ꝓbitate arguēda sunt

Arephēsoze falsitatis argui melꝰ est (li.j.ca.iij.
qz ab eo cui falsitas placet laudari.ibidē

Alialis homo non pcipit ea que dei sunt.li.j.ca.viij

Ad eū veniemus t mansionem apud eum faciemus
quomodo intelligatur.li.j.ca.ix.

Amat nos ds tales quales futuri sumus.li.j.c.x.

Apparebit dñs iesus in forma būana in extremo iu/

Ascensio corpalis xpi (dicio cū gloria.li.j.ca.xiij.
in celum multū vtilis fuit credentibus.li.j.ca.ix.

Assumptio carnis siue creature aliter in filio alit in

Apparitiones dei multi/ (spūsancto fuit.li.ij.c.v
mode quaz aliq missiōes dicunt.li.ij.ca.vij.

Abraā vidit tres viros t vnū adorauit.li.ij.ca.xj

Angeli duo in būana forma apparuerūt loth.li.ij.c.
xij.in quibus dñs singulariter appellabatur.

Antiquus dierum visus a daniele.li.ij.ca.xviij.

Actionū rōnabiliuz cause oēs a sūma dei voluntate
pcedunt.patet p exemplum.li.iij.ca.iij.

Administrat dei opere oīs creatura.li.iij.ca.v

Aliat dꝰ oēm corpalē creaturā in vtero li.iij.ca.vj.

Artib magicis miracula que fiūt.li.iij.ca.vij. viij

Angel trāsgressoribꝫ create ñ fuīt ad nutū li.iij.c.

Aductū dñi sig t pfiguratōes pcessert.li.iij.ca.vij.

Aie magicis ꝺsecratoibꝫ nō purgant.li.iij.ca.xij.

Apud ipios futura q̄dē pscirī pñt.li.iij.c.xvij.

Appellatio genīti siue vnigeniti non iudicat in deo
diuersitatē substantiarum.li.v.ca.iij.

Accidens aliquid est inseparabile.li.v.ca.iiij.

Accidēs ꝓprie sumptū nullum est in deo.ibidem.

Accidens in deo non est.qz mutabilis non ē.ibidem

Accidētia relatiua icōmutabilia i deo q̄ sūt li.v.ca.v

Amoz est amantis.t amore alicd amat.li.viij.ca.x.

Amoz copulat amantē cum amato.li.viij.ca.x.

In amore tria sunt.amans.qd amat.t amoz.ibidez.

Amoz. An in amore sint tria.scz amās t qd amat et
amoz. An duo tm cum amat seipm.li.ix.ca.ij.

Amat nemo qd non nouit.li.ix.ca.iij.

Amoz t mens t noticia hec tria vnū sūt li.ix.ca.iiij.

Amoz t mens t noticia t singula in se manent t oīa
in omnibus.li.ix.ca.v.

Amoz studentiū nondū scientiū qualis sit.li.x.ca.j

Amoz studentium que ignorant.ibidem.

Amari quibus causis vident cognita.li.x.ca.ij.

Alia rōnalis deformiter viuit cū fm trinitatē exteri/
oris hoīs viuit.li.xj.ca.ij.et.ca.v.

Abigenda que sint ab acie recordationis t cogitati/
onibus innoxijs.li.xj.ca.v.

Actiones corpales rectas esse dicimus si eis regen/
dis intellectuale mētis pfuerit.li.xij.ca.iij.

Auaricia radix dicit oīm malorum.li.xij.ca.ix.

Ad q̄ officia ꝓpria sapia t scia dei debeāt.li.xij.ca.xiij

Alia melius qd habet est q ad imaginē dei facta est.

Anima rationalis nec vitā nec dei (li.xiij.ca.iij.
imaginem pōt amittere.li.x.iij.ca.iiij.

Alia rōnalis sp dicit rōnalis t intellectualis.ibidez

Anime vita dicit vita beata.ibidem.

Anime mors est pīuatio vite beate.ibidē

Aliud est aliquid non nosse.aliud non inde cogita/
re.li.xiij.ca.vij. xv.

Alaz fac miserā petim suū t iusticia dñi sui li.xiij.c.

Alam facit beatā meritū suū t pmū dñi sui.ibidem

Appellatōe vna digna deitatis trinitas pōt itelligi

Appellatiōes relatie,q̄ nō ad deū.sz ad li.xv.c.vj.
creaturā referēda sūt.qz ꝺo nihil accidit li.v.c.xvj

Augustinꝰ rogatu fratz t iussu aurelij epi cōpulsus
scripsit libros de trinitate.in epla ad aurelium

Augustinꝰ a duob perit erroribꝫ liberari.pūptiōe
scz t pūpte falsitatis.defensiōe.i pemio scōi libri

Augustini humilitas.ibidem.

Augustinus ꝓtestat potius velle legere cz dictare.
In pemio tertij libri.

b Onus ōis solus deꝰ quō intelligit.li.j.ca.xiij
Bonū vnū vez t summū est deus.in quo viui/
mus mouemur t sumus.li.viij.ca.iij.

Bonū cōe relinquere t quererē ꝓ suo pprio sum est

Beatitudo ab oīb amat.non tm (li.xij.ca.ix.
ab oīb scitur.li.xiij.ca.iij.

Beate viuere est fm virtutē animi viuere.ibidem

Beatitudo in corpis voluptate nō consistit.ibidem

Beati esse volunt oēs.t quō li.xiij.ca.v.

Bīus ñ ē nisi q̄ habz oīa q̄ vult t nihil vult mali.ibiꝺ

Beati non sunt oēs qui viuunt vt volunt.ibidem

Bīus nō ꝺr esse q̄ qꝺ vult nō habz.nec ille q̄ qꝺ male
vult hz.sz ille q̄ qcūqz vult bōa hz t nulla vult ma

Bīus nemo fit nolēs.li.xiij.ca.viij. (la li.xiij.c.vj

Beati q̄ vere ē volūt imortales esse cupiūt.ibidem.

Beatitudo pfecta nō est nisi vita eterna.ibidem.

Bearū t imortalē totū hoīez qui ex aīa t corpe cōstat
futurū christus attestatur.li.xiij.ca.ix.

Beatitudinē absqz fide nemo poterit hre li.xij.c.xx.

Bonū summū semp inueniendū queritur.t queren/
dū inuenitur.li.xv.ca.ij.

c Ausa tripler erroris ꝺ ꝺo.vl circa deū li.j.ca.j
Caritate t veritate.aliorum sunt scripta argu/
enda.li.j.ca.iij.

Caritas libera alīs seruire cogit li.j.c.iiij.in fine

Creatura.nec corpal nec spūal ē deꝰ li.j.ca.j.t.v.

Capacitas dissimilis.t varij iudiciū legentium de
trinitate.li.j.ca.iij.

Conank oēs opiniōes suas ex scpturis defēdēre.ibiꝺ

Contēplatione corda mundank li.j.ca.viij.

Contēplatio est merces fidei.ibidem

Contēplatio futura erit finis oīm bonoz actionū
t reās sempiterna.t gaudiū qꝺ nō auferet li.j.ca.x

Contēplationē banc psignauit magdalena sedens
ad pedes iesu.ibidem.

Catholici tractatores.que ꝓpria eē senserint trinita

Cognitiōis discretio quō filiꝰ pri =tis.li.j.ca.iiij
sit equalis.vel minor.li.j.ca.xj.

Carnis assūptio siue creature.aliter fuit i filio.aliter in

Cause oēs rōnabiliū actionū (spūsctō.li.ij.ca.v.
a sūma dei volūtate descendūt.li.iij.ca.iij.

Creature.non angelis trāsgressoribꝫ.sed deo seruī/
unt ad nutum.li.iij.ca.viij.

Cause originales creaturarū corpaliū q̄s mūdo inse

Causa supplicij nō est iusticia iudi/ ruit.li.iij.ca.ix
cis.sed meritū criminis.li.iiij.ca.xij.

Cōsecratōibꝫ magicis aīe ñ purgant li.iij.ca.xij.

Carnis resurrectōz.nec sapiētes potuerūt mundi co
gnoscere.li.iij.ca.xvj.

Cogitare modeste t sobrie debet hō.cui etiaz natura

BIBLIOTEKA GŁÓWNA Uniw. im. A. Mickiewicza w Poznaniu

mētis sue inexplicata est de substātia dei.li.v.c.j
Credimus incarnationis sacramētū.li.viij.ca.v
Creatura.q̄li debeat diligi amore.li.j.ca.ij.
Cognita q̄b causis videnť amari.li.x.ca.ij.
Cogitatões innorie ꝛ q̄ ab acie recordatõis abigen/
Cogitāti facile ē fingere spēs q̄s de sint li.xj.ca.v
non vidit ex recordatõe eaꝝ q̄s vidit.li.xj.ca.x.
Corpales sensus nobis cões sunt cū pecoribus.sz p
prīū est hoīs de his q̄ sensu corpis cõphendit ꝑm
eternas iudicare rationes.li.xij.ca.ij.
Corpales actiões rectas esse dicimus si eis regēdis
intellectuale mentis ꝓfuerit.li.xij.ca.iij.
Collata q̄ sunt credentibꝫ xpi incarnatõe.li.xiij.ca.
Cultus dei dicit sapia hois.li.xiij.ca.j. xvij.
Cognoscibilia tpalia.quedā cognitõez nr̄am ꝓueni
unt quedā non ꝓcedūt.li.xiij.ca.x.
Caritas dei donū ē excellēti⁹ alijs.li.xv.ca.xvij.
Caritas sola diuidit inť filios regni ꝛ pditõis.ibiď.
Creato⁹ vn⁹ ē pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ spūssctus.sic vn⁹ de⁹ ē.li.v.
Creatura spūalis siue natura corpea sim ca.xiij
plices nō sunt.q⁹ nec incõmutabiles li.vj.ca.vj.
Corrector dictorū alioꝝ siue librorꝝ.qualis esse debe
at.In pemio terrij libri.
D Ē deo opinanť aliqui li.j.ca.j.
Diuine trinitatis lectores fallunť q̄ñcꝫ.ibidē.
De⁹ nec corpalis.nec spūalis creatura ē ibidē.ꝛ.c.v
Deus solus est incõmutabilis.ibidem
Deū intelligere incõmutabilē in creatõe ꝛ miraculo
rū operatione est difficile.ibidem
Deū intelligere indispositio impedit.ibidem
Disputandi ordo de diuina trinitate.li.j.ca.ij.
Discere nullus debet pigritari vbi errat.ibidem
De⁹ ē vn⁹ solus ver⁹ pr̄ ꝛ fili⁹ ꝛ spūssctūs.li.j.ca.vj.
Diuinitas būano ysu ꝛ corpali videri non potest.
De⁹ ñ ē quersus inť hoīez vt desisteret eē de⁹.li.j.ca.viij.
Dilectores mūdi spūsctū accipe ñ pñt.li.j.ca.viij.
Deus in futura vita erit oīa in oīb⁹.q⁹ nihil ab illo
aliud requiret.li.j.ca.x.
De⁹ rales nos amat q̄les futuri sum⁹.nō q̄les sum⁹
Differētia q̄ sit ꝙ filius q̄ñcꝫ dicit equa (ibidem.
lis patri.q̄ñcꝫ minor.li.j.ca.xj.
Deus dicit crucifixus.ꝛ quare.li.j.ca.xiij
Dñs glorie dicitur crucifixus.ibidem.
Dei filius ꝑm formā humanā dicit.sponsus.caput
ecclesie.nō dare gloriā.Sed ꝑm formā diuinā di/
citur ꝓncipiū q̄ loquit.ꝓmogenitus oīs creatu/
re.dñs glie.dare gloriam.ibidem.
Difficultatē scꝑture enodatio.li.j.q̄si ꝓ oīa capta.
Diuersū iudiciū legētiū ꝛ capacitas dissimilis li.j.c.iij
Discretio cognitõis quō filius pr̄i sit eqlis vel mino⁹
Dīē ꝛ horā nescire filiū quā scit pa (li.j.ca.xj.
ter.quō intelligit.li.j.ca.xij.
Dei apparitiones multimode.quarū alique missiõ
nes dicuntur.li.ij.ca.vij.
Dei naturā q̄dā visibilē putauerūt.li.ij.ca.viij.
Deus trinitas an indiscrete pribꝫ apparuerit.an ali
qua persona.li.ij.ca.x.
Deus in tribꝫ viris ab abrā adorat.li.ij.ca.xj.
Deus in duobꝫ angelis a loth dñs specialiter appel
labatur.li.ij.ca.xij.
Deū vidit moyses in oreb ꝓ ignē in rubo.li.ij.ca.xiij.
Deū vidit isrl in egressu de egypto in colūnis.li.ij.c.
Deus an ꝓ substantiā suā.an ꝓ visibilē xiij.
creaturā moysi apparuerit.li.ij.ca.xvj.
Daniel quō vidit deum.li.ij.ca.xvij.
Deus an apparuerit ꝓ assumptā creature spēz an an
geli in ei⁹ sint locuti ꝑsona.li.iij.ca.j.
Dei ꝓuidētia q̄ ꝑsidet sbiectōi sctōꝝ angl̄oꝝ.li.iij.c.
Dei ope admīstrat oīs creatura.li.iij.ca.v. iij.
De⁹ aīat oēm corpalē creaturā in vtero.li.iij.ca. vj.
Dei gratia humanū genus fuit recōciliatū.vt qō pe
rierat saluaret.li.iij.ca.j.
Dei fili⁹ in forma dei ꝛ forma serui vna ē ꝑsona xpi.li.
Dei fili⁹ in forma serui pr̄e fact⁹ ē (iij.ca.viij.
minor.sz in forma dei manet equalis li.iij.ca.xix.
Deus solus est essentia incõmutabilis.li.v.ca.ij.
De essentia veritatis q̄ ē trinitas de⁹.nihil corpeū ne
cꝫ mutabile cogitari debet.li.viij.ca.ij.
Dei dilectio in hac vita est ꝓ fidē.li.viij.ca.iij.
Diligim⁹ inť sctis q̄s ñ vidim⁹ aīm iustū.li.viij.ca.vj.
Dilectio vera quid sit.li.viij.ca.vij.
Diligim⁹ ex vna eadēcꝫ caritate deū.nos ꝛ primum
deū ꝓpr̄ seipm.nos ꝛ primū ꝓpr̄ deū li.viij.c.viij.
Deum sp querere debemus.li.ix.ca.j.
Diligi creatura q̄li debeat amore.li.ix.ca.viij.
Dilectio rerū spūaliū quō differat ab amore corpaliū
um.li.ix.ca.ix.
Dupler mentis rōnalis officiū.s.ad tpalia ꝛ eterna
li.xij.ca.j
Dei iusticia non potentia.diabolus supandus fuit
li.xij.ca.xij.ꝛ ca.xiij.
Debitū oē ꝓ xpm nihil debētē solutū ē.li.xij.ca.xiij.
Diabolus in quo victus sit a xpo li.xij.ca.xv.
De deo oīa q̄ digne dici videnť in paucioꝝ pñt con
ferri.vt nihil minus dictū intelligať.li.xv.ca.v.
Doni nomen quō poterat intelligi in spūsancto an
cꝫ daret.li.v.ca.xv.
De pr̄e ꝛ filio ꝙ ambo sit sūr recte dr.li.vj.ca.ij.
E Rrantiū circa deū triplex causa.li.j.ca.j.
Errores falsi circa deū que sint.ibidem.
Error bene ꝛ recte vituperatur.li.j.ca.iij.
Errať nullibi ꝑiculosi⁹ cꝫ ī trinitate sctissima. ibidez
Esse ꝓpria trinitatis que senserunt catholici tracta
tores.li.j.ca.iij.
Equalis dicitur q̄ñcꝫ filius patri.q̄ñcꝫ minor.quō
sit intelligendum.li.j.ca.xj.
Enodatio difficultatum scripture.li.j.ca.xij.
Essētia volūtaťs nūcꝫ apprehendit oculus corpalibꝫ li.iij.c.xj
Eccie vnitas inť deo ē ꝓ geminā dilectōez.li.iij.ca.ix.
Errant qui sibi purgationem ꝓpria pollicentur vir
tute.li.iij.ca.xv.
Essentia incõmutabilis ē solus deus.li.v.ca.ij.
Essentia dei incõmutabilis ē ꝛ simplex li.vj.ca.vij.
Excellētia aī ad imaginē creatoris sui ꝙditi li.xv.c.j
Enigma siue tropus quid sit.li.xv.ca.ix.
Error dicentiū filiū dei nō paterne nature.sed volū
tatis filium esse.li.xv.ca.xx.
Epilogus librorꝝ de trinitate quid in vno quocꝫ tra
ctauerit.li.xv.ca.iij.
Edificatio dñici corpis q̄dragesimo sexto anno.lib.
Essentias tres nō dicim⁹.nec tres iij.c.v.
magnitudines.li.v.ca.x.
Essentia dei simplex ꝛ incõmutabilis ē.cui⁹ multi
pliciter ꝑm substantiā nominet.li.vj.ca.vij
Essentia siue substantia quō itelligať in deo vl in cre
atura.li.vij.ca.v
Errores duo sunt q̄ difficillime tolerant.p̄sūptio.s.
ꝛ plupte falsitatis defensio.In pemio scōi libri.

f Alse opiniones aliquorum de deo vt circa deum.li.j.ca.j.
Fidelium medicina est in ecclesia.li.j.ca.ij.
Fructuosi⁹ nihil inuenit sctissima trinitate.li.j.ca.iij.
Falsum aliqñ placet vni.z displicet alteri.ibidem
Filius non est pater.nec spūssctūs.li.j.ca.iiij.
Filius non dicit factus sed genitus.li.j.ca.xij.
Fili⁹ dī ī fora dī eqlis ē pri li.j.c.vij.z.xj.z li.ij.ca.ij
Fili⁹ dī ī fora fuit mior pre.ibidē.z.xj.c.z li.ij.c.ij
Fili⁹ dei deo pri natura ē equal.bitu mior.ibidem
Filius dei in forma dei dicitur verbum p quod oīa facta sunt.ibidem.z.xj.z.xij.
Fideles dicunt regnum xpi.li.j.ca.x.
Filius nunc equalis.nunc minor patre/quō sit intelligendum.li.j.ca.xj.
Fili⁹ dei fm formā dei or principiū qō loquit promogenitus oīs creature.dns glie.dās glias.li.j.ca.xij.
Sed fm formā būanā or spōsus.caput ecclie.ibidē.
Fili⁹ dei q subiectōe subiciendo ē pri.li.j.ca.viij.
Filius quomodo tradet regnū patri.li.j.ca.x.
Fili⁹ quō cogscat pri eqlis vl minor.li.j.ca.xj.
Filius qua ratione dicatur nescire diem z horā quā scit pater.li.j.ca.xij.
Filius glorificat patrem.li.ij.ca.iiij.
Filius dicit missus.pater nusqz or missus.fili⁹ quo sit missus.spūssanctus quo sit missus.ibidem.
Filius nō soluma patre.sz z a seipso missus dicitur.
Dicit etiā missus a spūsancto.ibidem.z.ca.v.
Forma serui accepta dicitur.vt maneret incommutabilis forma dei.li.ij.ca.iiij.
Filij missio aut spūssctī quō sit intelligēda li.ij.ca.v.
Fili⁹ dei or de⁹ z hō.sz spūssctūs nō or de⁹ z colūba vt deus z ignis.ibidē.Fili⁹ dei or magnus dei.ibidem.
Filiū quidā etiā ante carnis assumptionē mortalem dicere voluerunt.li.ij.ca.ix.
Faciliter mali spūs ludificāt hoīes.li.iiij.ca.xj.
Futuror ordinem nec sapientes scire potuert qbus vaticinia habere viderent.li.iiij.ca.xvj
Fides valet ad cognitōz z ad dilectōz dī li.viij.c.ix.
Finis voluntatis quo cognoscitur si recta an praua cupiamus.li.xj.ca.vj.
Facile est cogitanti fingere species quas nō vidit ex recordatione earum quas vidit.li.xj.ca.x.
Fidem babentes fideles vocantur.li.xiij.ca.ij.
Fides sz p sensum corporis mente sit concepta.nihil tñ inuenit habere corporeum.ibidem.
Fides recta via est ad verā btitudinē.li.xiij.ca.viij.
Fides totū hoīez imortalē futur q ostat ex aīa z corpore ve btīn diuina auctoritate promittit li.xiij.c.ix
Fides neccāria ē.vt btitudinē osequmur.li.xiij.ca.xx.
Fides ducz ad eternā pducat talis tñ ē li.xiij.ca.ij.
Fides cū ad eterna pdurerit cessabit.ibidem.
Fides recta qz beatos faciat.li.xv.ca.xxv.
Futura vita qualis erit.ibidem. (xxvij.
Filij dei generatōe z spūssancti processione.li.xv.ca.
Fides qua credim⁹ temporaliter gesta.z veritas que reddet eterna.li.iiij.ca.xviij.
g Audiū plenū est frui trinitate.li.j.ca.viij.
Gesta diuin⁹ in more syna cora moyse.li.ij.ca.xv
Gratia dei genus humanū fuit reconciliatum.vt qō perierat saluaretur.li.iiij.ca.j
Geniti siue vnigeniti appellatio in deo non iudicat diuersitatem substantiarum.li.v.ca.iij.
Genus humanum iusto dei iudicio traditus est ī pō testatem diaboli.li.xiij.ca.xij.
b Umano visu z corporali oculo siue diuinitas videri non potest.li.j.ca.vj.
Hō nō ē mutat⁹ ī deū vt desisteret ee creatura li.j.ca.viij
Hō cui natura mētis sue inexplicabilis ē modestie z sobrie cogitare debet de substātia dei li.v.ca.j.
Homo credit qō non videt.z sperat z amat qō credit li.viij.ca.iiij. (ginē ē creat⁹.li.xij.ca.vj.
Hō n ad vni⁹ trinitatis pson sz ad totī⁹ trinitatis ima
Humana temptatio que sit.li.xij.ca.x.
Hō quibus medijs ab imagine dei labit.in similitudinem pecoris.li.xij.ca.xj.
Hoiem futurū totū corpe z aīa imortalē z beatū pmittit.li.xiij.ca.ix.
Humanū genus iusto dei iudicio traditū est ī ptātē diaboli.li.xiij.ca.xij.
Hilarij sancti sententia de trinitate.li.vj.ca.x.
i Ngēj vivacitate knitatē īdagātes errāt li.j.c.j
Incōmutabilis deus solus est.ibidē
Indispositio intelligendi deum.ibidem.
In ecclesia est medicina fidelium.li.j.ca.ij.
Inordīata temeritas ipedit cognitōz knitatis.ibidē
Judicium varium z capacitas dissimilis legentiuz de trinitate.li.j.ca.iij.
Insepabili equalitate pater z filius z spūssctūs vnitatem insinuant.li.j.ca.iiij.
Incarnatio facta est in tpe ex virgine.li.j.ca.v.
Interrogātes de trinitate qbz mouēt qōnibz.ibidē.
In forma serui fili⁹ dei dicit factus li.j.ca.vij.
In forma dei filius dei fecit hoīem.ibidē.
In forma serui factus est homo.ibidem.
Insepabil ē opatio pris z filij z spūssctī li.j.ca.viij.
Judicabit iesus finaliter ptātē diuina.li.j.ca.xiij.
Judicē viuoz z mortuoz videbūt boni z mali.ibidē
Immortalē solū pdicare voluert.li.ij.ca.ix.
Incarnatio facta est vt principes diuinitatis ee possimus.li.iiij.ca.ij.
Impū etiā aliqñ futura pnt pscire.li.iiij.ca.xviij.
Incarnationis sacramentū credimus.li.viij.ca.v.
Justum diligimus ex eo q eum iuste vixisse intelligimus.li.viij.ca.ix.
In sanguie filij iustificati sum⁹ li.xiij.ca.xj.z.c.xiij.
Justo dei iudicio būanū gen⁹ traditū ē ī ptātē diabo li.li.xiij.ca.xij. (xiij.ca.xiij.
Justicia dei nō potētia diabolus supandus fuit li.
Incarnatōe xpi mlta sūt q supō displicēt li.xiij.ca.
Insepabilitas trinitatis.li.xv.ca.xxiij. xvij.
Interualla tpm diuie knitatis nulla sūt li.xv.c.xxvj
Ingenitus q pater or an possit inter illa accipi que ad seipm z substātialiter dicunt.li.v.ca.vj.
l Egentiū diuersū iudiciū z capacitas dissimilis.li.j.ca.iij
Legentes de trinitate qñqz falluntur.li.j.ca.j.
Loqbat apls aliqbz tāqz carnalibz z min⁹ pfectis.ibiō
Laboriosi⁹ nihil qrit sctissima trinitate.li.j.ca.iij.
Libros plēs fieri diuersa stilo vtile ē ñ diuersa fide
Laudat min⁹ recte quē vitas vitupat.ibiō (ibidē
Loquebat abraam tribz viris quasi deo.li.ij.ca.xj.
Ludificant faciliter spūs mali hoīes.li.iiij.ca.xj
Locutio negativa in quibus valeat in qua q̄d aliquid non sit ostenditur.li.v.ca.viij.
m Edicina fidelij est in ecclesia.li.j.ca.ij.
Mundi dilectores spūm sanctum accipere non possunt.li.j.ca.viij.

Mansionē cū dilectis nō solū pater vel filius sz eti am spūssctūs facit·li·j·ca·ix·z quid sit ad eū venie mus z mansionē apud eum faciemus· ibidem.
Maria magdalena sedēs ad pedes ihu futurā pfig/ uit ptēplatōz q̄ erit i patria nec auferet li·j·ca·x
Martha actiones psentis vite pfignauit·ibidem.
Mali in iudicio videbunt iudicem viuoz̄ z mor tuoz̄um·li·j·ca·xiij·
Missio filij vl spūssctī quō sit intelligēda li·ij·ca·v·
Moysi ex pſōa dñi ihu xpi dicta sūt·ponā te sup pe/ trā z auferā manū meā z posterioza mea videb li·
Mutatōes create siue ꝺsuetudīarie siue (ij·c·xvij ysolite ñ fiūt extra ptātē ac potētiā creatoꝛs li·iij·c·ij
Mta mira ope ꝺioꝛdini ꝺsuetudīs iserūt li·iij·c·v·
Miracula que fiunt magicis artib·li·iij·ca·vj·
Mediatoꝛ vite est xps·li·iij·ca·x·
Mediatoꝛ mortis est diabolus·ibidem.
Mors xpi non fuit nostre necessitatis sed sue volū/ tatis atq̄ potestatis·li·iij·ca·xiij·
Missione in forma serui filiꝰ factus patre est mioꝛ sed forma dei manet equalꝭ·li·iij·ca·xix·
Missum a patre filiū z manere coequalem z coeter nū tē·non impedit·li·iij·ca·xx
Modeste z sobrie ꝺz hō cui etiā natura mentis sue inexplicabilis est de ſba dei cogitare·li·v·ca·j·
Magnitudo indifferens ē in trinitate·li·viij·ca·j·
Mēs reꝛ coꝛpeaꝛ noticias p sensus coꝛpis colligit li·ix·ca·iij·sz reꝛ incoꝛpeaꝛ p semetipam·ibidem·
Mens seipam p semetipam cognoscit·ibidem.
Mens que se non nouit se nō amat·ibidē
Mens z amoꝛ z noticia hec tria vnū sūt li·ix·ca·iij
Mens z amoꝛ z noticia z singula in se manēt z oīa in omnib·li·ix·ca·v
Mens qua noticia non solum se sed etiā alias pos/ sit noscere mentes·li·ix·ca·vj
Mens quod scit tota scit·li·x·ca·iij·
Mens an sibi sit incognita cum se querit·ibidem
Mentis ꝓpria q̄ ignoꝛare non pōt·li·x·ca·iij·
Mens oꝛdinari ꝺebet sub eo cui subdēda est z supa ca quibus ꝓponenda est·li·x·ca·v·
Mens i q̄bꝫ se noscere ꝺz z a q̄bꝫ abstinere·ibidem·
Mens se cogitās in q̄bꝫ possit errare·li·x·ca·vj·
Mentis opiniones diuerſoꝛ q̄d sit·li·x·ca·viij·
Mens se querens scire nihil ꝺe se coꝛporeum ꝺebet cogitare·li·x·ca·viij
Mens quō cognoscit seipam·li·x·ca·ix·
Mens se scire cupiēs nihil coꝛ de se opinari debet· de quib scit esse dubitandum·li·x·ca·x·
Mens in se habet memoriā intelligentiā z volūta/ tē velut imaginē quandā trinitatis·li·x·ca·xj·
Mltiplicatōes ſnitatis q̄ ex recoꝛdatōe pariunt li·
Mēsure nūeri z pōderis silitudo ī me (xj·ca·viij moria z visione z volūtate apaꝛet·li·xj·ca·xj·
Mentis differentia inclinata ad tpalia z contēplā ꝺo eterna·li·xij·ca·iij·
Mulier nō ꝺz imago ꝺei quō itelligit li·xij·ca·viij·
Mens quibus medijs retrahit a contemplatiōe eꝛ/ noꝛum·li·xij·ca·viij·
Mens ad amoꝛem tpaliū tracta compat preuarica tioni primoꝛum parentum·li·xij·ca·xij·
Mēte q̄dā ꝺirect ī pſōa viri accipiēdū sensū ꝺo coꝛ poris in pſona mulieris q̄d sit sentiēdū li·xij·c·xiij
Mētis rōal duplex officiū·s·ad tpalia z eña li·xiij
Modus incarnatōis p nostra redemptio (ca·j· ne conuenientioꝛ fuit·li·xiij·ca·x·
Moꝛs carnis q̄uis ꝺ pctō ꝓmi hoīs oꝛigialr venie rit tñ bonus eius vsus gliosissimos martyres fe/ cit·li·xiij·ca·xvj·
Mens hoīs sibimet sine cogitatōe ꝺspicua esse non potest·li·xiij·ca·vj
Mens būana licet non sit eius nature cuiꝰ est deus imago tñ eius inquirenda est·li·xiij·ca·viij·
Mētis principale q̄d sit in q̄ intuēda est imago sum me trinitatis·li·xiij·ca·viij· /ca·xj·
Mcoria preteritaꝝ reꝝ·an sp sit·an etiā pītiū li·xiij·
Mēs rōnalis q̄ facultate obtineat·vt sp ī eo ꝺei ima go resplendeat·li·xiij·ca·xij· /ca·xiij·
Mētis natura sp capax ē remiscctie in deū·li·xiij·
Mens etiā prava·nec carer memoria sui·nec cogni tione nec amoꝛe·li·xiij·ca·xiij·
Mens būana mutabilꝭ est q̄ fit vt sicut misera facta est ex btā·ita btā eē possit ex misera li·xiij·ca·xv·
Mentem facit miseram peccatum suum z iusticia ꝺomini sui·li·xiij·ca·xv·
Mentē facit btām meritū suū z pmiū ꝺñi sui·ibidē·
Mētis reforatio ſnouatō ad imaginē ꝺi li·xiij·c·
Mens siue animus excellit alia aīalia rōne /xvj· vel intelligentis·li·xv·ca·j·
Magnitudo vera est cuius participatione magna sunt quecunq̄ magna·li·v·ca·x·
n Escire diē neq̄ hoꝛā quō intelligaꝭ·li·j·ca·xij·
Nescire quis dicit q̄ occultat·ibidem·
Nemo bonꝰ nisi solus deꝰ quō itelligit·li·j·ca·xiij·
Nescire diē z hoꝛā filiū quā scit pr quō itelligit li·j·
Natura z scriptura preponunt vt in eis /ca·xij deus querat z diligatur·li·ij·ca·j·
Naturā ꝺei quidā visibilē putauerūt·li·ij·ca·viij
Nihil coꝛpeū neq̄ mutabile cogitari debet de essen/ tia veritatis que est trinitas deus·li·viij·ca·ij
Noticia q̄ mens non solū se·sed etiā alias mētes no scere possit·li·ix·ca·vj· /li·ix·ca·viij·
Nemo volēs aliq̄d facit q̄ nō ꝓpus in coꝛde ꝺixerit
Nomen ꝺoni quō in spūsancto poterat intelligi an teq̄ ꝺaret li·v·ca·xv·
o Pinantiū ꝺ deo triplex cā erroꝛis·li·j·ca·j·
Opiniones falſe de deo·li·j·ca·j·
Opinantes deum cādidū vel rubicundū z hmōi·fal luntur siue errant·ibidem.
Oꝛdo disputandi de trinitate·li·j·ca·ij·
Opiniones suas ex scripturis omnes conantur ꝺe fendere sanctis·li·j·ca·iij·
Opus aggredi debet in noīe ꝺñi·ibidem in fine.
Optima ps z q̄ nō auferꝭ ē ptēplatio fuſa li·j·ca·x·
Oīa q̄bꝫ pr nō solū sꝭ filiꝰ sz z spūsctī·li·ij·ca·iij·
Oꝛdo tpm in eterna ꝺei sapientia sine tpe est·ibidez
Ope ꝺei oīs creatura administratꝭ·li·iij·ca·v·
Originales cause creaturaꝝ coꝛpalium quas mun/ ꝺo inseruit·li·iij·ca·ix·
Opiniones diuerſoꝛ de mēte loquētiū·li·x·ca·viij·
Opinio eoꝛ q̄ trinitatē cōiugio maris z femine z eoꝛ rum proli compant·li·xij·ca·v·
Opinio platonis de aīabus·li·xij·ca·xv·
Oꝛigiale pctm vñ sūpsit exoꝛdiū li·xiij·ca·xij·
Obedientie exemplū·li·xiij·ca·xviij·
p Ater z filiꝰ z spūsctūs sūt vnꝰ ꝺeꝰ vniꝰ substā/ tie siue essentie·li·j·ca·ij·z ca·vj·
Propa eē ſnitatis q̄ senserit catholici tractatoꝛes li·
Pater nō est filius nec spūsctūs·ibidē j·ca·iij
Pater maioꝛ est filio q uo ad formā serui li·j·ca·viij·
Presūptio difficulē patiꝭ i erroꝛe hoim li·ij·ca·j·

Presumptōis defensio similiter. ibidem
Persone filij dei z filij hois vnitas. siue in gloria. siue in humilitate quid sit. li. j. ca. xiij.
Pater glorificat filium. li. ij. ca. iij.
Pater nusq3 dicitur missus. li. ij. ca. iij.
Pater esse non potest sine verbo z spūsancto. ibidē
Patris z filij vna est volūtas z īsepabil' operatō ibidē
Pater nō est maior spūsancto. li. ij. ca. vj.
Pater cur non dicitur missus in corporalib3 specie/bus vt rubro z similibus. ibidem.
Patrē solū īmortalē alīq putauerūt. li. ij. ca. ix.
Per posteriora dei. caro xpi q̄ nat9. mortuus z resu/rexit intelligit. li. ij. ca. xvij. iij
Prouidētia dei q̄ pfidet sbiectōi sctōr' āgl'or li. iij. ca.
Participes ditat' p īcarnatōz possum9 eē li. iij. c. ij
Prefiguratōes z sig̃ pcesser aduētū xpi. li. iij. ca. vij.
Purgationē ppria sibi ꝓtute pollicent li. iij. ca. xv.
Persone tres q̄ ncessitate i trinitate dicūt li. v. ca. ix.
Persona singla q3 nō est min9 q3 ipa trinitas simul li. viij. ca. j
Peccatum extra corpus quid sit. li. xij. ca. x.
Phs amator sapientie dicitur li. xiij. ca. j
Pater q̄ ingenitus dr. an possit inter illa accipi q̄ ad seipm z substātialiter dicunt. li. xv. ca. vj.
Principiū quō sit pater ad filiū z pat z fili9 ad spiri tumsanctū. li. v. ca. xiij.
Pares i q̄cūq3 ꝓtute nō posse i ceteris eē dissiles. z si b i būanis icōpabilib3 i sctissima knitate li. vj. c. iij
q Vererе nullus debet pigritari. li. j. ca. ij.
Querit nihil laborios9 sctā knitate li. j. ca. iij.
Questiōes q̄b3 mouēt d̄ knitate inf rogātes. li. j. ca. v
Qualt subiectioni fili9 sbjcied9 ē pri. li. j. ca. viij.
Egnū tradet fili9 pri nō se inde sepādo nec spi ritūsctm. li. j. ca. x.
Regnū xpi dicunt fideles q̄s redemit. li. j. ca. x.
Regule fm q̄s scptura loq̄t d̄ pre z filio. li. ij. ca. j
Resurrexit dns triduo. li. iij. ca. vj.
Rōnalis mentis duplex officiū. li. xij. ca. j.
Redēptōis mod9 vt hoiez assūeret ꝓuenientior fuit li. xij. ca. x
Recōciliati sumus p mortē filij ei9. li. xij. ca. xj.
Reminiscētie dei caparsp ē mētis nat̄a li. xiij. c. xij
Relatiue dici nō sbalit q̄cq̄d vel pater aut filius aut spūsctūs ppie nominat. li. v. ca. xj. (v. ca. xij.
Relatiē q̄ adiuicē referri nequnt cū tm relatiā sint li.
Relatiue appellatōes q̄ nō ad dm̄ sed ad creaturā re ferenda sunt. q3 deo nihil accidit. li. v. ca. xvj.
Relatiue q̄cq̄d nō dr. deo. sed ad seipm recte dr. vtruz cuilibet psone i trinitate ꝓueniat li. vij. ca. j.
Relatiua nō esse ea que patris z filij essentiā signifi cant. li. vij. ca. ij.
Summū bonū est d9 trinitas. q̄d solū purgatis cernitur mentibus. li. j. ca. ij.
Scptra alior caritate z ꝓtate arguēda sc̄ li. j. ca. iij.
Sentētia nō est bona quā veritas vitupat. ibidem.
Spūsctūs nō est pr nec fili9. li. j. ca. iij.
Scrutre alijs cogit caritas libera. ibidem.
Spūsctūs nō est creatura. li. j. ca. vj.
Soli deo seruiendū ē. li. j. ca. vj.
Spūsctūs nec maior nec mior ē pre z filio li. j. c. vij
Subtractio humanitatis p ascensionē utilis fuit fi delibus. li. j. ca. ix.
Scptura p q̄s loq̄t regulas d̄ pre z filio. li. ij. ca. j.
Scptura z natura ꝓponunt vt deus i eis q̄rat z di/ligatur. li. ij. ca. j.
Spūsctūs non est minor patre. cuius ab ipso pce/dat. li. ij. ca. iij.
Spūsctūs nec dicit genitus. nec filius. ibidē.
Spūssanctus glorificat filium. li. ij. ca. iij.
Spūsctūs non est minor patre. li. ij. ca. vj
Spūsctūs i corporalib3 spēb3 legis z ꝓphar itelligeba
Significatōes dei volūtarē manifestā (tur. ibidez. tes siue p āgelos. siue p hoies mīstrent. li. iij. ca. x
Signa z pfiguratōes pcesserī aduētū xpi li. iij. c. vij
Spūs īmūdi facilit ludificāt hoies. li. iij. ca. xj.
Sacficiū vet atz pfm xpm p nob effect9 ē li. iij. c. xiij
Spūsctī sensibilis dem̄ratō i colūba. siue līguis ig neis ꝓbatē pri z filio cū forē negat li. iij. ca. xxj.
Spūsctī vnitas cū patre z filio. li. vj. ca. v.
Summū vet z vnū bonū est d9. in q̄ viuim9 moue/mur z sumus. li. viij. ca. iij.
Studiū discere amātiū q̄d ignorāt q̄le sit. li. x. ca. j.
Studiosus q̄libet nō amat icognita. sz ardētissimo appetitu instat scire q̄d nescit. li. x. ca. ij.
Sapia z scia dei ad q̄ officia ꝓpa dent. li. xij. ca. xiij.
Sapia z scia nra xps est. li. xij. ca. xix.
Sapia ē rer būanar diuinarūq3 scia. li. xiij. ca. j.
Sapia vera hoīs que sit. ibidem.
Sūmū bonū sp iuēiēdū q̄rit z q̄rēdū iuēit li. xv. ca. ij
Summū bonū q̄rit. vt inueniat dulcius z inueni. vt querat auidius. li. xv. ca. ij.
Sūma knitas i q̄r rer ꝓtēplatōe i q̄rēda sit li. xv. ca.
Speculū in quo p imaginē trinitas vtcūq3 (iij. intellecta conspicit. li. xv. ca. viij.
Similitudis dei z car q̄ i natura sūt mētis dna. li. xv.
Similitudo z eqlitas pris dei z vnigeniti (ca. xij. eius cōsubstātialis z coeterni. li. xv. ca. xiij.
Spūsctūs nec pris soli9. nec filij soli9. sz cōez q̄ sein uicē diligūt insinuat caritatem. li. xv. ca. xvij.
Spūsctūs caritatis noie itelligit. attn q̄libet psōa caritas dr. nō tm tres sz vna caritas. li. xv. ca. xvij
Spūsctūs eqlis pri z filio accipit. ibidem.
Spūsctūs donū dei dr. z quō li. xv. ca. xvij. q̄ rōe. ibi
Similitudies diuine trinitatis q̄ in ima dem. ca. xix. gine vtcūq3 repire poterūt. li. xv. ca. xxj.
Spūsctī pcessione z filij generatiōe. li. xv. ca. xxvij.
Saluatoris simplū ad nrm ꝓcurrit z ꝓgruit duplū
Simpli rō ad duplū quō est p nu /li. iij. ca. iij. merū ternariū atq3 senariū. li. iij. ca. iij
Sapia an sit a deo genita vl creata. li. vj. ca. ij.
Substātia siue entia quō intelligat. li. vij. ca. v.
Trinitas sūma in quar rerū ꝓtēplatōe inqui renda sit li. xv. ca. iij
Trinitas q̄ i imagie ē quō differt a trinitate q̄ d9 est
Trinitatis diuine similitudines q̄ in ima li. xv. ca. vij gine vtcūq3 repiri poterūt. li. xv. ca. xxj.
Trinitatis insepabilitas. li. xv. ca. xxiij.
Trinitas in vnitate z vnitas i trinitate insepabilis
Trinitatis diuine nulla sunt inter/ quō sit. ibidē. ualla tempor. li. xv. ca. xxvj.
Trinitatē dicim9 nō tria ppncipia. sz vnū eē ppncipiū
Trinitatē deitatis nullo mō triplicē /li. v. ca. xiij. esse dicere debemus. li. vj. ca. viij.
Trinitatē quō greci exposuerit z quō latini li. vij. c. iij
Tres psone vni9 eēntie quō itelligat. li. vij. ca. vij.
Temeritas iordiata ipedit ꝓgnitōz knitatis li. j. ca. ij
Triplex cā erroris de deo vl circa deū. li. j. ca. j
Tritatē legētes fallūt. q̄ncq3 querso amore rōis. ibi

Trinitatē indagare volētes viuacitate ingenij · vel adiutorio artis ꝛ hmōi · errāt · ibidem.
Trinitatis diuine disputandi ordo · li · j · ca · ij.
Trinitas ē vn⁹ solus ꝛ ver⁹ de⁹ · ibidē.
Trinitas est vni⁹ substantie siue essentie ibidē.
Trinitas ē sūmū bonū qđ solū purgatis cernit mēti
Trinitatis cognitio haberi pōt p bus ibidem.
pietatē ꝛ nō temeritatē · ibidem.
Trinitate nihil querit laboriosius · nec alicubi errat periculosius · ꝛ nihil possidet fructuosius · li · j · ca · iij
Trinitas pater ꝛ filj⁹ ꝛ spūssc̄us · in sepabili equalitate insinuāt vnitatem · li · j · ca · iij.
Trinitas nō est dij · sed vn⁹ deus · ibidem.
Trinitas nō est nata de virgine · nec passa · nec crucifixa · nec resurrexit · vel ascēdit · sed filj⁹ · ibidem.
Trinitas nō apparuit in specie colūbe vel descēdit sup baptisatū xp̄m · nec in sono · nec in lignis igneis die pētecostes sup discip̄los · sz tm spūssc̄us · ibidō
Trinitas nō dixit · tu es filj⁹ me⁹ dilect⁹ · cū baptisaret christ⁹ · ꝛ in trāsfiguratione · sed pater tm̄ · ibidō
Trinitatis psone insepabiles sunt · ibidem.
Trinitatis psone insepabil⁹ opāt ꝛ quō h̄ intelligit ibidō
Trinitatē querētes qb⁹ mouent q̄stionib⁹ · li · j · ca · v.
Trinitate frui est gaudiū plenū · li · j · ca · viij.
De trinitate quedā dicunt sepatim nō tm̄ alijs sepatis intelligunt · li · j · ca · ix.
Tactus finē facit notionis · ibidem.
Trinitatis quālibet psonā sic cōuenit nomiari · vt ꝛ alie intelligant · li · j · ca · x
Tradere filiū patri regnū qđ sit ꝛ quō intelligat · ibidē
Temporum ordo in eterna dei sapiētia · sine tempo
Trinitas deus · an indiscrete ap re ē · li · ij · ca · iij
parucrit patribus an aliqua psona · li · ij · ca · x.
Trinitatis essentia nunq̄ oculis corpalibus appuit sz p subiectā creaturā significauit qđ voluit · li · iij.
Triduo dñs resurrexit · li · iij · ca · vj ca · xj ·
Trinitatem patris ꝛ filj⁹ ꝛ spūssancti vni⁹ eiusdem substantie deū creatorē omipotētē inseparabiliter dicimus operari · li · iij · ca · xxj ·
Trinitas ipsa sit nō ē pl⁹ q̄ q̄q̄ psona · li · viij · ca · j.
Trinitatē qrere debem⁹ nō quālibet · sz eā que de⁹ ē · li · ix · ca · j.
Trinitas q̄ ex cogitātis memoria nascit · li · xj · ca · vij.
Trinitatis multiplicatiōes que ex recordatiōe patiuntur · li · xj · ca · viij.
Trinitatū in quolibet genere volūtas nec parēs inuenit esse nec proles · li · xj · ca · ix.
Trinitatē cōiugio maris ꝛ femine ꝛ eorū proli cōparantes quō errent · li · xij · ca · v.
Temptatio humana que sit · li · xij · ca · x.
Tempalia cognoscibilia quedā cognitionē nostrā p̄ueniunt · quedā nō p̄cedunt · li · xiij · ca · x.
Tnitas cēntie i trinitate q̄rēda ē · li · j · ca · iij.
Utile ē fieri pl̄es libros diuerso stilo ñ diuersa
Unitatē insinuāt pater ꝛ filj⁹ ꝛ spūssan fide · ibidē
ct⁹ insepabili equalitate · li · j · ca · iij.
Vn⁹ ē de⁹ sol⁹ ꝛ ver⁹ pr̄ ꝛ filj⁹ ꝛ spūssc̄us · li · j · ca · vj
Visu humano ꝛ corpali de⁹ videri nō pōt · li · j · ca · vj
Visio hui⁹ tpis quasi p speculū · li · j · ca · viij.
Visio futura erit facie ad faciē · ibidem.
Vita eterna ē cognoscere prēm ꝛ filiū ꝛ spm̄ scm̄ · ibidē
Videns filiū videt etiā patrē · ibidem.
Utile fuit credentib⁹ vt xp̄s ascendēdo formaz serui subtraheret eorū aspectib⁹ · li · j · ca · ix.
Visio dei est finis oim̄ bonarū actionū ꝛ reqes sempiterna ꝛ gaudiū qđ nunq̄ auferet · li · j · ca · x.
Unaquēq̄ psona in trinitate sicut est nominanda · vt et alie illic intelligant · ibidem.
Unigenitus dei filius minor dicit patre ppt̄ formā serui qui in in forma dei est equalis · li · j · ca · vij.
Utile fuit fidelib⁹ xp̄m corpaliter ascēdere · li · j · ca · ix.
Unitas psone filij dei ꝛ filij hoīs siue in gloria siue in humanitate quid sit · li · j · ca · xiij.
Voluntas vna ē patris ꝛ filij ꝛ spūssancti · ꝛ inseparabilis opatio · li · ij · ca · iij.
Vidit isrl deū in colūna nubis ꝛ ignis · li · ij · ca · xiij ·
Vite mediator est christ⁹ · li · iij · ca · x.
Unitas spūssancti cū patre ꝛ filio · li · vj · ca · v.
Vera dilectio quid sit · li · viij · ca · vij.
Verbū amore cōcipit · li · ix · ca · vij.
Verbū mente ex eterna cōcipit veritate ibidem.
Volūtatis finis quo cognoscit si recta an prava cu/
Vir imago dei dicit ꝛ nō mu plamus · li · xj · ca · vj ·
lier ꝛ quō intelligitur · li · xij · ca · vij.
Voluntatē singuli h̄nt ppriā · pōt tm̄ oēs nō indicatā h̄re cōmunē · li · xij · ca · iij.
Via ad verā beatitudinē ē p fidem · li · xij · ca · vij.
Vita animē ē vita beata · li · xiij · ca · iij.
Virtutes que desināt ee cū ad ea q̄ duxerit · li · xiij ·
Verbū qđ ē in cogitatiōe mētis hūane ad ca · ix.
agnitionē verbi qđ ē de⁹ aliq̄ ꝛ adducit li · xv · ca · x.
Verbū hoīs manifestat p vocē · ita verbū dei p carnē li · xv · ca · xj ·
Verbū verū gignit cū qđ scim⁹ loq̄mur · li · xv · ca · xij.
Verbi dei icōmutabil ꝛ nr̄i cōmutabilis dissimilitudo
Volubilitas cogitatiōis in deo li · xv · ca · xv
credenda nō est · li · xv · ca · xvj ·
Vita futura qualis erit · li · xv · ca · xxv.
Unitas filij cū pr̄e ꝛ nr̄a iuste nobiscū · li · vj · ca · iij.
p̄m dicere nō ē deū ve z · aut nō vnū cū pr̄e ꝛ so
x lumn · aut nō imortalem · errat · li · j · ca · v.
Xp̄s eiusdem substantie est cū patre · ibidem.
Xp̄s dicitur petra · li · ij · ca · v.
Xp̄s significat lapidē quē iacob erexit ibidem.
Xp̄s significat isaac portātē ligna ad se īmolāō · ibidō
Xp̄s p nobis effect⁹ ē vez ꝛ pfectū sacrificiū · li · iij.
Xp̄m dei virtutē ꝛ dei sapiētiā ca · xiij ·
dicit apostolus qđ sit · li · vj · ca · j.
Xp̄s vicit nat⁹ ex virgine · li · xij · ca · xviij.
Xp̄s in se hz thesaurū sapiētie ꝛ scie · li · xiij · ca · xix.
Dolatrare dicit q̄ idol latriā exhibet · li · j · c · vj.
i Imaginē q̄ndā trinitatis in mēte repire possumus q̄tū ad memoriā · intelligētiā ꝛ volūtatē · li · x · c · xj
Imago trinitatis q̄rit etiā p̄ tribus q̄ alia ex corpis sen
Imago siue vestigiū trinitat⁹ i sub⁹ accipit li · x · c · xij
eo etiā qđ imago dī ñ ē · i · exterioi hoīe q̄rēda li · xj · c · j
Imago t̄his exterioꝛ considerari p̄t i q̄nq̄ sēsib⁹ ꝛ pncipal⁹ in visibili ꝛ vidente ꝛ visiōe · li · xj · ca · ij.
Imago visoꝛ mēoria retinet li · xj · ca · iij
Imagines q̄s cogitatiōis intuet acies in phantasia quā memoria cōcepit · li · xi · ca · iij.
Imago dī i alia rōnali imortali ꝛ pmanebit · li · iij · c · iij
In imagine dei erit pfecta filiatudo dei q̄n pfecta erit
Imaginē prare celestī vl treni visio li · xiij · ca · xvj
Imago nūc plicit i speculo qđ sit li · xiiij · c · xviij
ꝛ enigmate tūc aūt facie ad faciē · li · xiiij · ca · xix.
Imago q̄ renouat iteri⁹ nō exteri⁹ pficit · ibidem.
In imagine sunt tria · memoria · intellect⁹ ꝛ amoꝛ · li · xv · ca · xxij.

Explicita est tabula.

BIBLIOTEKA GŁÓWNA
w Poznaniu
Uniw. im. A. Mickiewicza

donū phemis gracie grādis

edificatur ut ciuitas : cu

mee Si iniquitates o

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 98 Q°
INKUNABUŁY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU
Inc. 99 Q°
INKUNABUŁY